SUPPLEMENTUM
AD THEOLOGIAM MORALEM
R. P. ANACLETI REIFFENSTUEL,

CONTINENS

SUCCINCTAM DECLARATIONEM PROPOSITIONUM DAMNATARUM,

JUXTA QUADRUPLICEM THEOLOGIAM, MYSTICAM, POLEMICAM, SPECULATIVAM, ET MORALEM.

POST ABSOLUTA STUDIA TAM A CLERICIS SÆCULARIBUS, QUAM REGULARIBUS, ANTEQUAM ANIMARUM CURÆ EXPONANTUR, FRUCTUOSE PERLEGENDAM.

AUCTORE

R. P. MASSÆO KRESSLINGER,

ORD. MIN. S. FRANCISCI STRICT. OBSER. PROVINCIÆ BAVARIÆ BIS EX-PROVINCIALI, SS. THEOL. & SS. CAN. LECTORE JUBILATO.

MUTINÆ,

SUMPTIBUS JO: BAPTISTÆ ALBRITII, HIERONYMI FILII,

VENETI TYPOGRAPHI.

MDCCXXXIX.

Digitized by Google

Digitized by Google

PRÆFATIO
Ad RR. DD. & PP. Neo-Confeſſarios.

VEſtro, ac communi ut ſerviam commodo; atque utilitati publicæ, ex ordinatione & annutu Colendiſſimorum Superiorum meorum paucis abhinc annis ad Theologiam Moralem noſtri Reverend. P. Anacleti Reiffenſtuel, compoſui Additiones. Labor iſte meus, utut exiguus, ultra omne Auctoris meritum, adeo benigne receptus erat, ut plura millia earumdem Additionum Exemplaria in Germania aliiſque locis iterato edita, diſtracta jam fuerint. Hæc eximia Lectorum benevolentia animum addidit, pro majori Neo-Confeſſariorum utilitate Succinctam hanc Damnatarum Propoſitionum Declarationem, tamquam ipſius Theologiæ Complementum, publicis, ex multorum conſilio, vulgandi typis, ut abſolutis feliciter veſtris ſtudiis, antequam actualem animarum curam exerceatis, opuſculum iſtud pro tempore bene viſo, attenta revolvatis mente, vobis exinde in tanta Sententiarum varietate ſolicite præcavendo, ne in ſacro Tribunali vel in nimiam laxitatem, vel etiam in nimium rigorem (utrumque enim Summus Pontifex in Propoſitionibus damnatis reprobat) declinetis. Unum adhuc ſcire vos cupio RR. DD. ac PP. Neo-Confeſſarii, nimirum,

Digitized by Google

me Declarationi Propoſitionum Damnatarum, *Theologiam Moralem* reſpicientium, ideo adjunxiſſe compendioſam Explicationem Propoſitionum ad Theologiam *Myſticam*; vel *Polemicam*, & ex parte ad *ſpeculativam* ſpectantium; partim ut, ſi forſan nonnulli, apud mundum famam ſanctitatis occulte anhelantes, veſtrum frequentent Confeſſionale (prout ſimiles ordinarie ſolent, ad fraudes magis tegendas, accedere minus adhuc in praxi expertos) Regulas habeatis ſaltem potiores, veras a falſis ac ſimulatis diſcernendi gratiis atque donis; partim etiam, ut inter medios in Romano Imperio Heterodoxos exiſtentes, compendioſam fidei veſtræ rationem reddere, vacillantes ſolidare atque inſtruere, & errantes in viam veritatis reducere valeatis. Hæc fuit unica Scribentis intentio, cui ſi effectus non reſpondeat, communis illius Proverbii pro veſtra benignitate recordemini: *ut deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas*. Valete.

Digitized by Google

TEXTUS
SACRÆ SCRIPTURÆ
QUI IN HOC OPERE CONTINETUR;

Pro quorum faciliori inventione ad finem cujuslibet Textus ſemper annectitur Capur, numerus, & pagina, ubinam inquiri debeat.

GENESIS.

CAp. I. v. 28. Creſcite & multiplicamini, vid. *cap.* 2. *hujus operis, num.* 104. *pap.* 36. *& pag.* 37. *Item nu.* 139. *pag.* 41.
Cap. II. v. 18. Non eſt bonum hominem eſſe ſolum, faciamus ei adjutorium ſimile ſibi *c.* 2. n. 139. *p.* 42.
Cap. XIV. v. 18. Melchiſedech ... proferens panem & & vinum; erat enim Sacerdos Dei altiſſimi *c.* 2. *n.* 109. *p.* 37. *& n.* 111. *p.* 38.
Cap. XXVIII. v. 20. Vovit etiam votum .... Lapis iſte, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei C. 2. *n.* 136. *p.* 41.

LEVITICI.

Cap. XIX. v. 18. Non quæras ultionem *C.* 4. *n.* 29. *p.* 97.

NUMERI.

Cap XI. v. 15. Obſecro ut interficias me *C.* 4. *n.* 79. *p.* 111.

DEUTERONOMII.

Cap. IX. v. 21. Peccatum autem veſtrum, quod feceratis, id eſt vitulum. *C.* 2. *n.* 16. *p.* 19.
Cap. XXIII. v. 21. Cum Votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; qui requiret illud Dominus Deus tuus, & ſi moratus fuerit, reputabitur tibi in peccatum. *C.* 2. *n.* 137. *p.* 41.
Cap. XXX. v. 19. Teſtes invoco hodie cœlum & terram, quod propoſuerim vobis vitam & Mortem, Benedictionem & maledictionem. *C.* 2. *n.* 174. *p.* 49.

REGUM I.

Cap. XV. v. 22. Melior eſt Obedientia quam victimæ. *C.* 2. *n.* 135. *p.* 41.

I I.

Cap. XII. v. 13. 14. Peccavi ... Dominus tranſtulit peccatum tuum. *C.* 2. *n* 48. *p.* 24.
Cap. XVI. v. 10. Cominus præcepit ei, ut malediceret David. *C.* 2. *n.* 168. *p.* 48.

I I I.

Cap. XIX. v. 4. Petivit animæ ſuæ, ut moreretur. *C.* 4. *n.* 79. *p.* 111.
Cap. XXII. v. 20. Quis decipiet Achab &c. &c. *C.* 2. *n.* 167. *p.* 48.

TOBIÆ.

Cap. XII. v. 9. Eleemoſyna a morte liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata, *C.* 3. *n.* 45. *p.* 82.

JOB.

Cap. V. v. 6. Ad aliquem Sanctorum convertere. *c.* 2. *n.* 86. *p.* 32.

EX PSALMIS.

Pſal. II. v. 13. Beati omnes, qui confidunt in eo. *c.* 1. *n.* 19. *p.* 13.
Pſal. V. v. 5. Non Deus volens iniquitatem tu es. *c.* 2. *n.* 166. *p.* 47.
Pſal. XXXI. v. 1. Beati quorum remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata. *c.* 2. *n.* 55. *p.* 26.
Pſal. XXXIII. v. 8. Beatus Vir qui ſperat in eo *c.* 1. *n.* 19. *p.* 13.
Pſal. CXVIII. v. 112. Inclinavi Cor meum ad faciendas juſtificationes tuas --- propter retributionem. *c.* 3. *n.* 45. *p.* 82.
Pſal. CXXVII. v. 1. Beati omnes qui timent Dominum. *c.* 1. *n.* 19. *p.* 13.

PROVERBIORUM

Cap. I. v. 24. Vocavi & renuiſtis. *c.* 2. *n.* 179. *p.* 50 & *c.* 3. *n.* 33. *p.* 78.

ECCLESIASTIS.

Cap. IX. v. 5. Viventes ſciunt ſe eſſe morituros, mortui vero nihil noverunt amplius, *c.* 2. *n.* 89. *p.* 33.
Cap. XI. v. 3. Si ceciderit lignum ad auſtrum; aut ad Aquilonem. *c.* 2. *n.* 153. *p.* 45.

SAPIENTIÆ.

Cap. I. v. 13. Deus mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum. *c.* 2. *n.* 165. *p.* 47.
Cap. XIV. v. 9. Odio ſunt Deo impius, & impietas ejus. *c.* 2. *n.* 166. *p.* ibid.

ECCLESIASTICI.

Cap. III. v. 17. Melior eſt Mors quam vita amara. *c.* 4. *n.* 77. *p.* 111.
Eod. v. 33. Eleemoſyna reſiſtit peccatis. *c.* 3. *n.* 45. *p.* 83.
Cap. V. v. 8. Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; ſubito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te. *c.* 3. *n.* 57. *p.* 86.
Cap. XVI. v. 15. Unicuique ſecundum meritum operum ſuorum. *c.* 2. *n.* 144. *p.* 43.

ISAIÆ.

I S A I Æ.

Cap. XLIII. v. 25. Ego ſum ipſe, qui deleo iniquitates tuas. *c.* 2. *n.* 55. *p.* 26.
Cap. LXIII. v. 16. Abraham neſcivit nos, & Iſrael ignoravit nos. *c.* 2. *n.* 89. *p.* 33.

J E R E M I Æ.

Cap. XVIII. v. 8. Si pœnitentiam egerit gens illa a malo ſuo, agam & Ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitavi ut facerem ei. *c.* 2. *n.* 48. *p.* 24.

E Z E C H I E L I S.

Cap. XIV. v. 9. Ego Dominus decepi Prophetam illum. *c.* 2. *n.* 167. *p.* 48.
Eod. v. 4. Anima quæ peccaverit, ipſa morietur. *c.* 2. *n.* 162. *p.* 47.
Cap. XVIII. v. 23. & 32. Numquid voluntatis meæ eſt mors impii dicit Dominus. *c.* 2. *n.* 165. *p.* 47.
Eod. v. 24. & 26. Si averterit ſe juſtus a Juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem .. Morietur. *c.* 2. *n.* 161. *p.* 47.
Cap. XXXIII. v. 11. Convertimini a viis veſtris peſſimis. *c.* 3. *n.* 26. *p.* 77.

O S E Æ.

Cap. XII. v. 4. Jacob invaluit ad Angelum, ... flevit, & rogavit eum. *c.* 2. *n.* 86. *p.* 32.
Cap. XIII. v. 9. Perditio tua ex te Iſrael *c.* 2. *n.* 165. *p.* 47.

M A L A C H I Æ.

Cap. I. v. 3. Dilexi Jacob, Eſau autem odio habui. *c.* 2. *n.* 169. *p.* 48.

M A C H A B Æ O R U M II.

Cap. XII. v. 43. Duodecim millia Drachmas argenti miſit Jeroſolymam offerri pro peccatis mortuorum ſacrificium. *c.* 2. *n.* 114. *p.* 38.
eod. v. 46. Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis ſolvantur. *c.* 2. *n.* 153. *p.* 45.

EX EVANGELIIS MATTHÆI.

Cap. V. v. 22. Qui dixerit fratri ſuo *Raca*, reus erit concilio, qui autem dixerit *Fatue*, reus erit gehennæ ignis. *c.* 2. *n.* 153. *p.* 45.
Cap. XIV. v. 31. Modicæ fidei quare dubitaſti. *c.* 3. *n.* 83. *p.* 112.
Cap. XV. v. 11. Non quod intrat in Os coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem. *c.* 2. *n.* 127. *p.* 40.
Cap. XVI. v. 18. Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. *prol.* q. 1. *n.* 6. *p.* 2.
eod. v. 19. Tibi dabo claves Regni cælorum ... quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis. *c.* 2. *n.* 155. *p.* 45. & *c.* 3. *n.* 60. *p.* 86.
eod. v. 24. Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum. *c.* 2. *n.* 135. *p.* 41.
Cap. XVII. 27. Filius Hominis venturus eſt in Gloria Patris ſui cum Angelis ſuis, & tunc reddet unicuique ſecundum opera ejus. *c.* 2. *n.* 144. *pag.* 43.
Cap. XVIII. v. 15. & ſeqq. S peccaverit in te frater tuus. vade & corripe eum ... quod ſi non audierit eos dic Eccleſiæ. *c.* 4. *n.* 13. *p.* 93.
eod. v. 17. Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Etnicus & publicanus. *c.* 2. *n.* 125. *p.* 40.
Cap. XIX. v. 7. Ad duritiem cordis veſtri permiſit vobis dimittere uxores veſtras. *c.* 2. *n.* 168. *p.* 48.
eod. v. 17. Si vis ad vitam ingredi ſerva mandata. *c.* 2. *n.* 22. *p.* 20.
eod. v. 21. Si vis perfectus eſſe, vade, vende quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo. *c.* 2. *n.* 135. *p.* 41.
Cap. XX. v. 16. Multi vocati, pauci electi. *c.* 3. *n.* 33. *p.* 78.
Cap. XX. v. 28. Filius hominis venit... dare animam ſuam, redemptionem pro multis *c.* 3. *n.* 20. *p.* 69.
Cap. XXII. v. 37. & 39. Diliges Dominum Deum tuum &c. &c. & diliges proximum tuum ſicut teipſum. *c.* 4. *n.* 72. *p.* 110.
Cap. XXV. v. 35. Venite benedicti Patris mei, poſſidete regnum &c. eſurivi enim & dediſtis mihi manducare &c. *c.* 2. 80. *p.* 31.
Cap. XXI. v. 11. Me autem non ſemper habetis *c.* 2. *n.* 187. *p.* 52.
eod. v. 26. & 28. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt enim Sanguis meus. *c.* 2. *n.* 34. *p.* 22. & *n.* 182. *p.* 51.
eod. v. 28. Bibite ex hoc omnes: & v. 26. accipite & comedite. *c.* 2. *n.* 93. *p.* 33. &. *n.* 99. *p.* 35.
eod. v. 28. Hic eſt...Sanguis meus novi teſtamenti, qui pro multis effundetur. *c.* 3. *n.* 20. *p.* 69.
Cap. XXVI. v. 53. Exhibebit mihi modo pluſquam duodecim legiones Angelorum. *c.* 4. *n.* 27. *p.* 96.
Cap. XXVIII. v. 19. Docete omnes gentes, baptizantes eos, *c.* 2. *n.* 53. *p.* 25.
eod. v. 20. Ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi, *c.* 2. *n.* 118. *p.* 52.

M A R C I.

Cap. X. v. 5. Ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis præceptum iſtud, *c.* 2. *n.* 168. *p.* 48.
Cap. XIV. v. 23. Et biberunt ex illo omnes, *c.* 2. *n.* 93. *p.* 33.
Cap. XVI. v. 16. Qui crediderit & baptizatus fuerit, *c.* 2. *n.* 32. *p.* 21. & *n.* 53. *p.* 25.
Cap. ult. v. 16. Qui non crediderit, condemnabitur, *c.* 4. *n.* 2. *p.* 91.

L U C Æ.

Cap. VII. v. 47. Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum, *c.* 2. *n.* 18. *p.* 19.
Cap. IX. v. 26. qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum venerit in Majeſtate ſua. *c.* 4. *n.* 80. *p.* 112.
Cap. X. v. 8. Manducate quæ apponuntur vobis, *c.* 2. *n.* 127. *p.* 40.
Cap. XI. v. 41. Quod ſupereſt date eleemoſynam, *c.* 4. *n.* 73. *p.* 110.
Cap. XII. v. 47. Servus qni cognovit voluntatem Domini ſui ..... & non fecit, vapulabit multis, *c.* 2. *num.* 162. *p.* 47.
Cap. XIII. v. 3. Niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis. *c.* 2. *n.* 57. *p.* 26.
Cap. XVII. v. 10. Vos cum feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis, dicite, ſervi inutiles ſumus, quod debuimus facere, fecimus. *c.* 2. *n.* 24. *p.* 20.
Cap. XXII. v. 19. Hoc facite in meam commemorationem. *c.* 2. *n.* 98. *p.* 35. & *n.* 100. *p.* ibid. *n.* 101. *p.* ibid. *n.* 111. *p.* 37.
Cap. XXIII. v. 34. Pater dimitte illis, *c.* 3. *num.* 38. *p.* 80.
Cap XXIV. v. 30. Accipit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum. *c.* 2. *n.* 101. *p.* 35.

JOAN-

Digitized by Google

JOANNIS.

Cap. I. v. 29. Ecce -- qui tollit peccatum Mundi, *c.* 2. *n.* 55. *p.* 26.

Cap. III. v. 5. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei, *c.* 2. *n.* 163. *p.* 47.

eod. v. 36. Qui credit in Filium habet vitam eternam, *c.* 2. *n.* 19. *p.* 19.

Cap. VI. v. 50. Hic eſt panis de cęlo deſcendens, ut ſi quis ex ipſo manducaverit, non moriatur, & *v.* 51. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum, *v.* 59. Qui manducat hunc panem vivet in æternum. *c.* 2. *n.* 102. *p.* 35.

Cap. VI. v. 51. 52. Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum. Panis quem ego dabo Caro mea eſt pro Mundi vita. *c.* 2. *n.* 54. *p.* 25.

eod. v. 54. Niſi manducaveritis Carnem filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem, non habebitis vitam in vobis. *c.* 2. *n.* 186. *p.* 52. *n.* 102. *p.* 35.

eod. v. 55. Qui manducat meam Carnem, & bibit meum Sanguinem habet vitam æternam. *c.* 2. *n.* 186. *p.* 52.

eod. v. 64. Spiritus eſt qui vivificat, caro non prodeſt quidquam, *c.* 2. *n.* 186. *p.* 52.

Cap. VIII. v. 44. Cum loquitur Mendacium ex propriis loquitur, *c.* 2. *n.* 74. *p.* 29.

Cap. XVII. v. 9. Non pro mundo rogo, ſed pro his quos dediſti mihi, *c.* 3. *n.* 20. *p.* 69.

Cap. XX. v. 22. 23. Inſufflavit, & dixit eis. Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, *c.* 2. *n.* 38. *p.* 23. & *n.* 46. *p.* 24. & *n.* 98. *p.* 34.

Cap. XXI. v. 16. Paſce agnos meos: paſce Oves meas, *c.* 2. *n.* 21. *p.* 20.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

Cap. II. v. 38. Baptizetur unuſquiſque veſtrum in remiſſionem peccatorum, *c.* 2. *n.* 54. *p.* 25.

eod. v. 42. Erant perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis, *c.* 2. *n.* 94. *p.* 33.

Cap. III. v. 6. Argentum & Aurum non eſt mihi, *c.* 2. *n.* 102. *p.* 35.

Cap. III. v. 19. Pęnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra, *c.* 2. *n.* 18. *p.* 19. & *n.* 57. *p.* 26.

Cap. V. v. 15. Ut veniente Petro ſaltem Umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur omnes ab infirmitabus ſuis, *c.* 2. *n.* 150. *p.* 44.

Cap. VII. v. 51. Dura cervice & incircumciſis cordibus--Vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis, *c.* 2. *n.* 180. *p.* 51.

Cap. VIII. v. 12. Cum crediſſent Philippo Evangelizanti de Regno Dei, in Nomine Jeſu Chriſti baptizabantur, *c.* 2. *n.* 53. *p.* 25.

Cap. X. v. 4. Orationes tuæ, & Eleemoſynæ tuæ aſcenderunt in memoriam in conſpectu, *c.* 3. *n.* 45. *p.* 82.

eod. v. 43. Remiſſionem peccatorum accipere per Nomen Ejus, omnes qui credunt in Eum, *c.* 2. *n.* 19. *p.* 19.

Cap. XV. v. 20. Ut abſtineant ſe a ſuffocatis & ſanguine, *c.* 2. *n.* 131. *p* 41.

Cap. XIX. v. 12. Ita ut etiam ſuper languidos deferrentur a Corpore ejus (*Pauli*) ſudaria vel ſemicinctia, *c.* 2. *n.* 150. *p.* 44.

eod. v. 18. Multique credentium veniebant confitentes & annuntiantes actus ſuos, *c.* 2. *n.* 39. *p.* 23.

EX EPISTOLIS PAULI AD ROMANOS.

Cap. I. v. 16. Evangelium virtus Dei eſt in ſalutem omni credenti, *c.* 2. *n.* 53. *p.* 25.

Cap. III. v. 25. Jeſu Chriſto--quem propoſuit Deus propitiationem per fidem in ſanguine ipſius, *c.* 2. *n.* 121. *p.* 39.

Cap. III. v. 28. Arbitramur hominem juſtificari per fidem ſine operibus legis, *c.* 2. *n.* 20. *p.* 19.

Cap. IV. v. 5. Ei qui non operatur, credenti autem in Eum, qui juſtificat impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam, *c.* 2. *n.* 20. *p. Ibid.*

Cap. V. v. 1. Juſtificati ex fide pacem habemus ad Deum per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum. *c.* 2. *n.* 79. *p.* 30.

eod. v. 18. Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem ; ſic & per unius Juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ, *c.* 3. *n.* 18. *p.* 68.

Cap. VI. v. 9. Chriſtus Reſurgens--jam non moritur, *c.* 2. *n.* 92. *p.* 33.

Cap. VII. v. 23. Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, *c.* 2. *n.* 15. *p.* 19.

Cap. VIII. v. 13. Si ſecundum Carnem vixeritis, moriemini, *c.* 2. *n.* 161. *p.* 47.

Cap. IX. v. 11. Ut ſecundum electionem propoſitum Dei maneret, *c.* 2. *n.* 159. *p.* 48.

eod. v. 16. Non volentis neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei, *c.* 2. *n.* 169. *p.* 48. & *n.* 179. *p.* 50.

Cap. X. v. 10. Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad ſalutem, *c.* 4. *n.* 80. *p.* 112.

eod. v. 15. Quomodo prædicabunt niſi mittantur? *c.* 2. *n.* 21. *p.* 20.

eod. v. 17. Fides ex auditu, auditus autem per verbum Chriſti, *c.* 2. *n.* 21. *p.* 20.

Cap. XIII. v. 2. Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit, qui autem reſiſtunt ipſi, ſibi damnationem acquirunt, *c.* 2. *n.* 143. *p.* 42.

eod. v. 5. Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter Iram, ſed etiam propter conſcientiam, *ibidem*

Cap. XV. v. 30. Obſecro vos--ut adjuvetis me in Orationibus pro me ad Deum, *c.* 2. *n.* 86. *p.* 32.

AD CORINTHIOS I.

Cap. III. n. 13. Uniuſcujuſque Opus quale ſit, ignis probabit, *c.* 2. *n.* 153. *p.* 45.

Cap. VI. v. 9. 10. Neque fornicarii, neque Molles, neque Adulteri--Regnum Dei poſſidebunt, *c.* 1. *n.* 7. *p.* 6. & *c.* 4. *n.* 110. *p.* 119.

eod. v. 11. Sed abluti eſtis, *c.* 2. *n.* 15. *p.* 19. & *n.* 55. 26.

Cap. VII. v. 2. Propter fornicationem autem unuſquiſque ſuam uxorem habeat, *c.* 2. *n.* 104. *p.* 36. *n.* 106. *p. ibidem.* & *n.* 139. *p.* 41.

Eodem, v. 8. Dico autem non nuptis & viduis, Bonum eſt illis, ſi ſic permaneant ſicut & ego, *c.* 2. *n.* 135. *p.* 41.

Eodem v. 9. Melius eſt nubere quam uri, *c.* 2. *n.* 104. *p.* 36. *n.* 106. *p. ibidem.*

Eodem, v. 38. 40. Qui matrimonio jungit Virginem ſuam, bene facit; qui non jungit melius facit, Beatior erit ſi ſic permanſerit ſecundum meum conſilium, *c.* 2. *n.* 105. *p. ibidem.*

Cap. X. v. 16. Panem quem frangimus nonne participatio Corporis Domini eſt, *c.* 2. *n.* 94. *p.* 33.

Eod. v. 25. Omne quod in Macello vænit manducate nihil interrogantes propter conſcientiam, *c.* 2. *n.* 130. *p.* 40.

Cap. XI. v. 25. Hoc facite quotieſcumque bibetis in meam Commemorationem, *c.* 2. *n.* 98. *p.* 34. & *n.* 100. *p.* 35.

Eod. v. 29. Qui Manducat & bibit indigne &c. *c.* 2. *n.* 102. *p. ibidem.*

Eod. v. 34. Cetera cum venero diſponam, *c* 2. *n.* 96. *p.* 34.

Cap. XIII. v. 12. Si habuero omnem fidem, ita ut Montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum, *c.* 2. *n.* 81. *p.* 31.

AD

Digitized by Google

AD CORINTHIOS II.

Cap. I. v. 21. Confirmat Nos Vobiſcum in Chriſto, & qui unxit Nos Deus, qui & ſignavit Nos, *c.* 2. *n.* 57. *p.* 26.

Cap. V. v. 15. Pro omnibus mortuus eſt Chriſtus, *c.* 2. *n.* 172. *p.* 49. *&* *n.* 180. *p.* 50.

Cap. VI. v. 1. Ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. *c.* 3. *n.* 31. *p.* 78.

AD EPHESIOS.

Cap. II. v. 8. & ſeqq. Gratia ſalvati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis, *c.* 2. *n.* 20. *p.* 19.

AD COLOSSENSES.

Cap. II. v. 16. Nemo -- vos judicet in cibo & potu, aut in parte Diei feſti, aut Neomeniæ, aut Sabbatorum, *c.* 2. *n.* 129. *p.* 40.

Eod. v. 21. Ne tetigeritis, neque guſtaveritis, *ibid.*

Eod. v. 20. Si ergo mortui eſtis cum Chriſto ab elementis hujus Mundi: quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis? *c.* 2. *n.* 143. *p.* 42.

Cap. IV. v. 2. Orationi inſtate --- orantes ſimul & pro nobis, *c.* 2. *n.* 86. *p.* 32.

AD THESSALONICENSES I.

Cap. V. v. 16. Sine intermiſſione orate, *c.* 1. *n.* 7. *p.* 6.

AD TIMOTHEUM I.

Cap. II. v. 13. &c. Obſecro igitur --- qui omnes homines vult ſalvos fieri- *c.* 2. *n.* 165. *p.* 47. *n.* 180. *p.* 50.

Eod. v. 5. Unus eſt Mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jeſus, *c.* 2. *n.* 88. *p.* 32.

Eod. v. 6. Chriſtus qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus, *c.* 3. *n.* 18. *p.* 68.

Cap. III. v. 2. Oportet Epiſcopum --- eſſe unius Uxoris virum, *c.* 2. *n.* 104. *p.* 36. *&* *n.* 106. *p.* 37.

Cap. IV. v. 2, 3. Diſcedent quidam a fide attendentes *Spiritibus erroris, & Doctrinis Dæmoniorum* --- prohibentium nubere, abſtinere a cibis quos Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione, *c.* 2. *n.* 104. *p.* 36. *&* *n.* 128. *p.* 40.

Cap. V. v. 12. Cum luxuriatæ fuerint in Criſti nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt, *c.* 2. *n.* 137. *p.* 41.

Cap. VI. v. 17. Divitibus hujus ſæculi præcipe --- facile tribuere, *c.* 4. *n.* 74. *p.* 110.

AD TIMOTHEUM II.

Cap. II. v. 20. In Magna autem Domo non ſolum ſunt vaſa aurea & argentea &c. *c.* 2. *n.* 159. *p.* 46.

AD TITUM.

Cap. I. v. 7. Oportet enim Epiſcopum eſſe -- ſobrium, ſanctum, continentem, *c.* 2. *n.* 106. *p.* 37.

Cap. III. v. 10. Hæreticum poſt unam, & ſecundam correptionem devita, *c.* 2. *n.* 189. *p.* 53.

AD HEBRÆOS.

Cap. V. v. 1. Omnis Pontifex ex hominibus conſtituitur in iis quæ ſunt ad Deum, ut offerat dona, & ſacrificia pro peccatis, *c.* 2. *n.* 113. *p.* 38.

Eodem, v. 4. Nec quiſquam ſumit ſibi honorem, ſed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron, *c.* 2. *n.* 21. *p.* 20.

Eod. v. 6. Tu es Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, *c.* 2. *n.* 111. *p.* 38.

Cap. IX. v. 28. Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata, *c.* 2. *n.* 120. *p.* 39.

Cap. X. v. 10. Sanctificati ſumus per oblationem Corporis Jeſu Chriſti, *ibidem.*

Eod. v. 14. Una Oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos, *ibidem*

Cap. XI. v. 4. Plurimam hoſtiam Abel obtulit Deo, *ibid. num.* 121. *ibidem.*

Eod. v. 6. Sine fide impoſſibile eſt placere Deo, *c.* 2. *n.* 163. *p.* 47.

Eod. v. 6. Credere oportet accedentem ad Deum, quia eſt, & inquirentibus ſe remunerator ſit, *c.* 4. *n.* 84. *p.* 113.

EX EPISTOLA II. PETRI.

Cap. I. v. 10. Fratres magis ſatagite, ut per bona Opera certam veſtram vocationem & electionem faciatis, *c.* 1. *n.* 7. *p.* 6.

EX EPISTOLA I. JOANNIS.

Cap. I. v. 7. Sanguis Jeſu Chriſti emundat nos ab omni peccato, *c.* 2. *n.* 15. *p.* 19.

Cap. III. v. 3. Videbimus Eum ſicuti eſt, & omnis qui habet hanc Spem in eo, ſanctificat ſe, ſicut & ille ſanctus eſt, *c.* 2. *n.* 18. *ibid.*

Eod. v. 15. Qui non diligit manet in morte, *c.* 2. *n.* 18. *p. ibid. & c.* 4. *n.* 2. *p.* 91.

EX APOCALYPSI.

Cap. VII. v. 4. Et audivi Numerum Signatorum, & v. 9. ſtantes ante thronum, & in conſpectu Agni, *c.* 3. *n.* 46. *p.* 83.

Cap. XXII. v. 11. Qui juſtus eſt juſtificetur adhuc, *c.* 1. *n.* 7. *p.* 6.

Digitized by Google

PROLEGOMENA
DE PROPOSITIONIBUS DAMNATIS IN GENERE.

QUÆSTIO I.

De infallibilitate Summi Pontificis in damnandis Propoſitionibus quoad materiam Fidei, & Morum.

NUMERUS I.

IN Eccleſia illa, quæ ab Apoſtolo 1. Ad Tim. 3. pronuntiatur *Columna & firmamentum veritatis*, & adverſus quam, juxta infallibile Chriſti effatum Matth. cap. 16. *Portæ inferi non prævalebunt*, ſane neceſſarius eſt ſupremus Controverſiarum Judex, qui, exortis ſæpiſſime in materia fidei, ac morum diverſis quæſtionibus, & utraque parte contradictoria, apparentes pro ſe adducente Sacræ Scripturæ textus, litibus hiſce finem imponat, ac Divino colluſtratus lumine, nec non adpromiſſo Eccleſiæ Joan. cap. 14. v. 17. *Spiritu veritatis* adjutus, auctoritative decidat, quænam doctrina vera, quænam falſa atque hæretica, quænam populo ſalutaris, quænam peſtifera, & in praxi noxia exiſtat.

II.

Judice hoc ſupremo, ad reſolvenda in materiis fidei & morum dubia, atque ad obtinendam exinde in credendo veritatem, & in operando ſecuritatem, adeo neceſſario, infelices carent Acatholici. Equidem pro deciſione ad ſacram refugiunt Scripturam; dum vero unus (E. G. Lutherus circa Euchariſtiam) ſic alius (puta Calvinus in eadem Controverſia priori contrarius) aliter textus ſacræ paginæ interpretantur; ambo plane, ſi rem ipſam adeo gravem, a qua ſalus æterna pendet, abſque ulla animi paſſione inſpicere volumus, de veritate incerti manent, etſi ceteroquin potius Herculi clavum, quam pertinacibus hiſce, eorumque ſectatoribus ſuam cuilibet ſententiam exorqueres. Sic pari infelicitate intra ſemetipſos ad invicem pugnant Lutherani: rigidi contra moderatos: moderati contra rigidos. Alii bona opera præcepta, ac a Chriſto mandata ajunt: alii eadem pernicioſa aſſerunt. Alii *Librum Concordiæ* (prout omnia patebunt ex dicendis Cap. II.) recipiunt quaſi Symbolum ſuæ Fidei: alii autem eumdem non ſolum recipiunt, ſed mille etiam convitiis dilacerant. En infelicitatem Acatholicorum!

III.

Feliciores cenſentur jure merito Catholico-Romani; quamvis enim etiam iſti tam in materia fidei, quam morum claros Sacræ Scripturæ textus omnino admittant, tamquam infallibilem credendi Regulam: quoniam vero jactata ab Heterodoxis claritas non ubique (alias enim ipſimet Hæretici magis inter ſe convenirent) in ſacra reperitur pagina, neceſſarium veri Catholici inſuper recognoſcunt ſupremum aliquem viſibilem in terris Judicem, nimirum Summum Pontificem, Chriſti Vicarium, ac Petri Succeſſorem, in reſolvendis, ac decidendis ſimilibus controverſiis, dum loquitur ex cathedra, præcipue vero, ſi loquatur cum aliquo Concilio Generali, quatenus Eccleſiam univerſalem repræſentante, omnino infallibilem, ut vel ſic noſtra ſit Eccleſia, *Columna illa veritatis quam portæ Inferni non prævalebunt*.

IV.

Dicitur notanter, *Summum Pontificem in Decretis fidei, & morum eſſe infallibilem, ſaltem ſi loquatur una cum Concilio Generali, quatenus univerſalem Eccleſiam repræſentante*. Ubi advertendum, Summum Pontificem conſiderari poſſe, vel ut ſe ſolo loquentem, vel ut decidentem una cum Eccleſia conſentiente, qualis conſenſus adeſſe cenſetur, ſi E. G. Concilium Generalæ repræſentans Eccleſiam, ſimul annuat. In *ſecunda* conſideratione apud Catholicos contra Hæreticos, etiam poſt prima quatuor ſæcula, in materia fidei & morum extra dubium eſt, deciſionem fore infallibilem: In priori autem non deſunt, etiam inter Catholicos, qui cum Gerſone, a Caſtro, Adriano & aliis apud Dominicum Viva *I. part. Trutinæ Theologicæ quæſt. prodroma num. VII.* negativam tenent, etſi gratis concedant; non facile præſumendum eſſe, Summum Pontificem ex Cathedra etiam extra Generale Concilium docere errorem; quæ ſententia (ſi P. Paulo a Lugduno in ſua Theologia poſitiva ante quadriennium Lugduni edita *Tom. I. Tract. de Romano Pontifice fol. apud me 359.* fides habeatur) in Galliis prævalere videtur. Ceteroquin tamen altera ſententia D. Thomæ, Summo Pontifici, etiam extra conſenſum univerſalis Eccleſiæ, aut Generalis Concilii, Eccleſiam univerſalem repræſentantis, infallibilitatem adſeribens, eſt communiſſima inter Catholicos Doctores, meoque Judicio veriſſima, quam Bellarminus *lib. 4. de Pont. cap. 2.* Suarez *lib. 3. de fidei defenſione cap. 13.* pronuntiant fere tamquam de fide certam; Banez vero fidei proximam, & noſter Mathæuccius in Cautela Confeſſarii *Part. 3. cap. 3. n. 89.* conſtantem omnium Theologorum, & Canoniſtarum ſenſum, dummodo (quod pro ſemper notandum) Summus Pontifex non ut Doctor privatus, ſed ex Cathedra tamquam Pontifex loquatur. Pro quo

V.

Notandum ulterius ex Dominico Viva *loc. cit. n. III.* Cardena in I. Criſi *diſ. 9. a n. 329.* & Paulo a Lugduno *hic cap. II. Notand. 3.* tunc loqui Papam ex cathedra, quando tamquam Magiſter a Chriſto Domino conſtitutus Eccleſiæ ſuæ Univerſali proponit ea, quæ ab omnibus indubitanter credenda aut obſervanda ſunt. Hoc tamen fieri non ſolet, niſi re prius mature perpenſa, ac cum Cardinalibus & Theologis examinata. Quare ſi tantum incidenter, ſeu obiter abſque prævio illo examine quædam proferat, vel ſermones ſuos ſolummodo ad unum, alterumve Epiſcopatum, aut Ordinem dirigat, non cenſetur loqui ex cathedra, ſive ſit quæſtio Juris, ſive quæſtio facti: Hinc in ſimilibus Ipſum, & Eccleſiam errare poſſibile erit, uti in terminis docet S. Thomas quodlibet. art. 16. dicens:

Digitized by Google

In ſententiis , quæ ad particularia facta pertinent , ut cum agitur de poſſeſſionibus , de criminibus , vel hujuſmodi , poſſibile eſt Judicium Eccleſiæ errare propter falſos teſtes , &c.

V I.

Quodſi vero Summus Pontifex in materia fidei , ac morum loquens de Cathedra dirigat Decreta ſua ad univerſalem Eccleſiam, inconcuſſa manet ſuperius num. IV. allegata Doctorum Catholicorum Ciſmontanorum (Galli nos ultramontanos vocant propter diverſitatem ſitus) ſententia de infallibilitate Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, etiam extra Generale Concilium tam in quæſtionibus Juris , quam facti talis, quæ neceſſariam habet connexionem cum aliqua quæſtione Juris, prout de hoc ſæpius adhuc in libello iſto recurret mentio. Profecto primis tribus ſæculis ante Concilium Nicænum I. Anno Chriſti 325. inſtitutum, nullum fuit aliud , ſaltem Generale , celebratum , & tamen plurimorum hæreſes E. G. Ebioniſtarum, Manichæorum , Montaniſtarum , Novatianorum , Sabellianorum &c. fuerant damnatæ ; uti recte notat P. Paulus a Lugduno in Diſſertatione de Hæreticis , fol. 526. & noſter Henno *Tom. I. fol. apud me* 219. Inſuper Catholici antiqui indubitanter tamquam dogmata fidei receperunt Decreta , & Conſtitutiones illas quibus Summi Pontifices damnarunt Hæreſes Pelagii, & aliorum , apud Bellarminum *lib.4.cap.3.* quamvis teſte Dominico Viva *loc.cit.n.VII.* deciſiones iſtæ per Summos Pontifices extra Generale Concilium contigerint . Item Concilia Arauſicanum , Millevitanum , pluraque alia apud Bellarminum *loc.cit* agnoſcuntur tamquam Regula Fidei , non quidem , quaſi ex ſe habuiſſent aliquam infallibilitatem (utpote cum tantum fuerint Provincialia , congregata pro certa aliqua Provincia) ſed quoniam pro tota Eccleſia fuerunt a Summo Pontifice confirmata : nam Papa eſt Petra , ſupra quam fundatur Eccleſia , & non vice verſa : utpote cum ad Petrum & ſucceſſores (non ad ipſam Eccleſiam) Chriſtus Matthæi cap. 16. v. 18. dixerit : *Tu es Petrus , & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* En ! Petrus *fundamentum ;* & Eccleſia *ædificium :* a *fundamento* in ſua firmitate , & duratione dependet ædificium, *non ab ædificio fundamentum.*

V I I.

Porro Summus Pontifex, etiam extra Concilium aliquod Generale ex Cathedra loqui cenſetur , uti recte advertunt Cardenas 2. *Criſi d.1.c.3.4.5.* & La Croix *lib.1.n.203.* dum ſive in materia fidei , ſive morum , Conſtitutionem ſuam dirigens ad univerſalem Eccleſiam , prævio maturo examine (uti communiſſime de eodem præmiſſo in ipſa Bulla damnationis teſtari ſolet) quaſdam proſcribit Propoſitiones velut *Hæreticas* , alias tamquam *Hæreſi proximas* , vel *ſuſpectas* , ſeu *Hæreſin ſapientes* , vel tamquam *erroneas* , aut *laxas* , *ſcandaloſas* , *temerarias* , *male ſonantes* , *piarum aurium offenſivas* , *blaſphemas* , *impias* , *ſchiſmaticas* & *ſeditioſas*. De his omnibus occurrunt varia adhuc dubia ſingilatim per diverſa quæſita ſolvenda; hinc ponitur

Q U Æ S T I O II.

Alia adhuc notabilia circa Propoſitiones damnatas in genere.

V I I I.

QUær. 1. quandonam Propoſitio aliqua damnata dicatur *Hæretica*, *Laxa &c.*? Reſp. *Hæretica* eſt propoſitio illa , quæ aperte , ſive contrarie , ſive contradictorie opponitur alicui articulo fidei . *Hæreſi proxima* , quæ magnam habet affinitatem cum aliqua propoſitione Hæretica . *Suſpecta* ſeu *Hæreſin ſapiens* , quæ nimirum ex circumſtantiis videtur innuere latentem Hæreſin , E. G. quando propoſitio aliqua opponitur Concluſioni Theologicæ non quidem evidenter , ac omnino certo erutæ ex præmiſſis de fide ; bene tamen probabiliſſime , & juxta communem Theologorum . *Erronea* , quæ opponitur non quidem immediate alicui propoſitioni revelatæ , bene tamen Concluſioni Theologicæ ex Revelatis præmiſſis , ita ut ſaltem una ex præmiſſis ſit propoſitio revelata , & altera aliunde certa , deductæ . *Laxa* cenſetur , quæ in materia morum nimirum relaxat frænum ad nocivam libertatem . *Scandaloſa* , quæ præbet occaſionem ruinæ ſpiritualis , unde & *pernicioſa* vocatur . *Temeraria* , quæ nullam pro ſe habet gravem aſſerendi rationem .

Male ſonans , quæ abutitur vocabulis contra communem ſenſum Eccleſiæ ; ejuſmodi eſt propoſitio æquivocum habens ſenſum , quæ quidem poteſt ſuo modo etiam catholice intelligi , paſſim tamen , ut ſic pronuntiata in ſenſu hæretio uſurpatur .

Piarum aurium offenſiva , quæ non ſolum male ſonat , ſed inſuper in materia Religionis aliquod , ſi non falſum , ſaltem valde indecens affert , ex quo pietati dediti fideles merito offenduntur .

Blaſphema , *impia* , *ſeu injurioſa* , quæ DEO , B. Virgini , vel Sanctis , habentibus cum DEO habitudinem , eſt contumelioſa ac dehonorativa .

Schiſmatica , quæ nata eſt inducere ſciſſionem inter ſupremum Eccleſiæ Caput , ejuſque membra .

Seditioſa , quæ nata eſt excitare tumultum in ſubditis contra ſuos legitimos Superiores .

I X.

Quær. 2. Quando aliqua Propoſitio damnatur præciſe *prout jacet* , quomodo hoc ſit intelligendum ? Reſpond. ex La Croix *Tom. I. n.* 234. hos terminos ſic eſſe intelligendos , quod propoſitio illa damnetur in eo ſenſu , quem verba habent ſecundum ſe , quatenus ſeparata ab omni alio contextu ; non autem in eo ſenſu , qui reperitur in libro Auctoris , fortaſſis per antecedentia , vel ſubſequentia ipſum ſenſum verborum modificantis . Nota hic incidenter , Propoſitiones Michaelis Baji , Cornelii Janſenii , & Paſchaſii Queſnelii a Pontifice damnari non præciſe *prout jacent* , ſed prout pariter reperiuntur in eorum ſcriptis ſeu libris , attendendo antecedentia , & conſequentia , ut ſic via præcludatur futili Sectatorum evaſioni de diſtinctione , quæſtionum Juris & facti . &c.

X.

Quær. 3. An , ſi aliqua integra Propoſitio a Pontifice damnata plures ſub ſe contineat partes , cenſeantur ſemper omnes reprobatæ ? Reſpondetur negative . Patet ab exemplo : Ponamus enim , quod aliquis docuerit ſic : *Chriſtus eſt verus homo , & Joſeph eſt verus Ejuſdem Pater , non ſolum Nutritius .* Hæc propoſitio copulativa eſt damnata propter ſecundum membrum ejuſdem , etſi primum membrum ſit veriſſimum ac de fide . Taliter etiam Alexander VIII. Anno 1690. die 24. Auguſti duas integras longiores propoſitiones de peccato Philoſofico & Theologico , ac de bonitate objectiva & formali damnavit , ubi tamen non ſingula contenta in ipſis reprobata cenſentur , prout patebit ſuo loco .

X I.

Quær. 4. Qualiter peccaret , qui aliquam propoſitionem damnatam adhuc defenderet quoad ſuam ſubſiſtentiam ? Reſpondetur cum La Croix *lib. I. num.* 225. talem peccare graviter ; quia virtualiter ſeu interpretative ipſam poteſtatem ſummi Pontificis aggreditur , neque datur hic levitas materiæ ; quia ſemper grave eſt reſiſtere doctrinæ ſupremi Paſtoris ex Cathedra loquentis , ac in Virtute ſanctæ obedientiæ præcipientis .

Accedit , quod ordinarie ſoleat annecti in Bullis Excommunicatio major contra eos , qui adhuc ſimiles propoſitiones defendunt : ſed Excommunicatio major non

fertur ,

Digitized by Google

fertur, niſi propter grave peccatum, uti ſuppono ex Theologia notum: ergo.

XII.

Quær. 5. An etiam peccaret, qui tantum diſputationis gratia ſimilem propoſitionem defenderet? Reſpondeo cum La Croix *lib.I.n.236.* affirmative, ſaltem regulariter loquendo. Ratio eſt, quia regulariter, quando a Summo Pontifice ex Cathedra loquente damnantur aliquæ propoſitiones, pariter inhibetur, ne de hiſce deinceps *etiam diſputative tractetur, niſi forſan impugnando*, id eſt (uti recte La Croix) niſi oſtendendo falſitatem harum propoſitionum. Ex quo terminis formalibus infert La Croix, *Eum, qui rationes pro ſimili propoſitione damnata proponeret inter argumentandum, & non ſolveret, aut infirmaret, incidere in pœnas, quia ſic defenderet, auctoritatem & robur addendo*. Ita ille, eſtque bene notandum: nam alias apud Auditores vel etiam apud ipſos Defendentes ſimiles propoſitiones damnatæ pluris æſtimari ſolent, & ſucceſſive Auctoritas Pontificis damnantis vilipendi.

XIII.

Quær. 6. An, & quomodo peccaret, qui talem propoſitionem damnatam in praxin deduceret, ſeu ipſemet ageret juxta doctrinam damnatam? Ratio dubitandi eſt; quia etiam praxis ſimilium Propoſitionum ordinarie ſolet in Bullis prohiberi.

Reſpond. I. Si quis ſimiles propoſitiones ideo in praxin deducat, quia credit occulte, eaſdem adhuc eſſe veras, & Pontificem in tali damnatione erraſſe, peccat graviter deducendo in praxin, quamvis materia ex ſe foret levis. E. G. *Comedere & bibere uſque ad ſatietatem ex ſola voluptate* ex ſe non videtur peccatum grave, ſed tantum leve: ſi tamen aliquis ideo hoc faceret, quia judicaret omnino id nullum eſſe peccatum, ne quidem veniale, & Pontificem Innocentium XI. in damnatione hujus doctrinæ erraſſe &c. peccaret graviter. Ratio eſt ſuperiori Quæſito 4. aſſignata, quia nimirum virtualiter ſic impugnaret ipſam Poteſtatem Summi Pontificis: imo etiam totius Eccleſiæ, quæ per acceptationem ſimiles propoſitiones jam agnovit ut recte damnatas.

Reſpond. II. Si quis mente non diſſentiret a doctrina Decretorum Papalium, tales propoſitiones prohibentium, transgrederetur tamen illa Decreta practicando ea, quæ in damnatis propoſitionibus continentur, talis peccaret tantummodo leviter, ſi materia in illis propoſitionibus damnatis contenta foret levis, ſecus ſi eſſet gravis. Ita denuo La Croix in ſubſtantia *lib.1.n.227.* Ratio eſt; quia veroſimile non videtur, quod Summus Pontifex in materia levi voluerit ſtatuere præceptum grave, dummodo ejus Poteſtas decidendi virtualiter non contemnatur. Totum magis eluceſcit in ſequenti exemplo. Doctrina damnata eſt, quod ſit licitum uti reſtrictione pure mentali; hoc non obſtante ſi quis eadem uteretur cum præcedentibus modificationibus in materia levi, foret tantummodo leve peccatum, ſecus ſi fieret in materia grvi, & tertio graviter præjudicioſa.

XIV.

Quær. 7. & ultimo, An, ut quis teneatur, credere, & ſequi Bullas, ſeu Decreta, quaſdam propoſitiones damnantia, requiratur, ut illa Decreta, memoratas propoſitiones damnantia, ſint promulgata in ſingulis Epiſcopatibus? Ratio dubitandi eſt: puia alias uti in Legibus civilibus, ita pariter in Eccleſiaſticis, ſaltem juxta probabilem ſententiam, ut obligent, requiritur promulgatio in ſingulis Provinciis. Hoc tamen non obſtante Reſpond. cum La Croix *lib.I.n.230.* negative. Ratio diſparitatis eſt; quia, tranſmiſſa etiam illa ſententia, & paritate inter Conſtitutiones Eccleſiaſticas ac Leges Civiles (quæ tamen a quam pluribus Canoniſtis non admittitur) adhuc tamen negatur alia paritas inter ipſas Conſtitutiones Eccleſiaſticas, & illa Decreta in materia fidei & morum, in quibus ultimis (non vero in prioribus) loquitur Pontifex ex Cathedra, juxta jam dicta ex ſententia communiſſima infallibilis in decidendo. Ex quo ſequitur, certum eſſe, Propoſitiones damnatas exiſtere tales, quales eaſdem declarat Papa, cum loquens ex Cathedra iu materia fidei & morum nequeat errare. Ad quid ergo opus foret promulgare in aliis Provinciis, quommodo NB. aliunde ſufficienter conſtet, ſimiles Bullas ſeu Decreta Romæ cum requiſitis ſolemnitatibus fuiſſe promulgata?

XV.

Viderint ergo quidam &c. (reſpective valde pauci) in Gallia, quomodo coram DEO ſufficientem rationem reddere valeant, dum Bullam *Unigenitus* ultra centum Propoſitiones Paſchaſii Quæſnelii damnantem non recipiunt. Scio quidam ſolitam eorum cantilenam, Pontificem ſine aſſenſu Eccleſiæ non eſſe infallibilem. Sed, præterquam quod hoc ipſum juxta jam dicta, & adhuc dicenda negatur: etiam falſum eſt, quod Eccleſia non conſenſerit; cum reſpiciendo univerſum orbem Catholicum nullus Epiſcoporum eam Bullam rejecerit (uti docte advertunt noſtri Galli Franciſcani) præter reſpective pauciſſimos Epiſcopos in Gallia &c. qui tam parum conſenſui totius Eccleſiæ obſunt, ac ſi in aliquo Concilio Generali unus tantum, vel alter Epiſcopus contradiceret.

CAPUT I.

Continens Propoſitiones damnatas a potiori reſpicientes Statum internum hominis, & Theologiam Myſticam.

Theologia Myſtica, ſeu affectiva, equidem potius ſimplici mentis intuitu, intimoque cordis affectu, quam rationis diſcurſu acquiritur, docente omnium ſcientiarum Magiſtro Chriſto Domino; aliqua tamen principaliora de eadem, ex celebrioribus in hoc puncto Auctoribus deprompta, adducere conſultum inveni. Quare ſit

§. 1.

Quid ſit Theologia Myſtica, & quænam ejuſdem principia?

1. Reſpondetur I. Theologia myſtiea Soror quidem Scholaſticæ, magis tamen experientia, quam ſpeculatione addiſcenda, *eſt facultas, quæ hominem ducit, ac inſtruit ad apicem perfectionis Evangelicæ, &, mediante vinculo charitatis valde intenſæ, ad intimam cum DEO conjunctionem*. Ex ſancta hac cum Deo unione reſultare dignoſcitur, quod anima facultati huic practice, & in actu exercito dedita (præſertim ſi gratiam iſtam in perfectiori gradu poſſideat) omni prorſus niſu poſt intimam illam, ſupernaturalem a Dilecto ſuo ſibi immiſſam conjunctionem, ad ſe rediens proſequatur ea, in quibus Dilectus majorem habere complacentiam oſtendit; ab aliis autem tamquam a facie colubri fugiat, quæ vel a longe ſpeciem offendendi Dilectum præferunt. Quodſi ſubinde minimam contrahat maculam leviſſimi peccati, ſeu imperfectionis (prout Deus apud ſimiles animas ad majorem ſui humiliationem etiam talia permittit) magna non raro, non tamen inordinata, ſubſequitur triſtitia, opera pœnitentiæ ſæpe rigidiſſima (ſi tamen a Directore ſpirituali fuerint conconceſſa) aſſumuntur, & cor, Divino exæſtuans amore ad intenſiores Virtutum actus accenditur, ſemperque anima talis majorem cum Dilecto familiaritatem contrahit. Intenſum hunc ſponſæ ſuæ charitatis affectum centuplicato refundit Clementiſſimus Deus amore reciproco, intimius aliquoties per extaſes, viſiones, & revelationes ſe ſe communicando, eamdemque pretioſiſſimis donorum, & gratiarum Theſauris

Digitized by Google

replendo, etſi ſuis temporibus ad probandam Amantis in dilectione conſtantiam &c. nec deſint cruces, tribulationes, perſecutiones, ariditates, internæ derelictiones, ac præviæ purgationes, uti in Theologia myſtica ſolent vocari.

2. Reſpondetur II. Ad dirigendas ſimiles Perſonas, debet Director ſpiritualis in genere Principia ſequentia jam a me in ſupplemento & additionibus ad Theologiam moralem P. Reiffenſtuel adducta obſervare. I. ut ſeſe informet præcedenter in Libris celebrioribus de hac materia tractantibus, quales ſunt *Opera S. Tereſiæ*, *Nox S. Joannis de Cruce*, *Prologus galeatus Ven. Mariæ de Agreva*, *S. Bonaventuræ*, ac *Cardinalis Bona* in ſpeciali de hac materia tractatu. Item *Paulus Zacchias* (præſertim ſi Quæſtio intervenit circa operationes miras, utrum ſint vera miracula) & *Didacus Lopez* in lucerna myſtica atque *Matthæuccius* in ſua Practica Theologico-Canonica, aliique plures. *II.* Præditus eſſe debet non ſolum ſcientia, ſed vel maxime circumſpecta prudentia, ac pariter indagare in emergentia caſus, quinam effectus ab ipſa natura poſſint procedere, & quinam non? ubi ſpecialiter deſerviẹnt *Quæſtiones Medico legales* Pauli Zacchiæ verſatiſſimi Medici Romani, & Practica Theologico-Canonica ad cauſas Beatificationum Auguſtini Matthæuccii. *III.* Debet eſſe profunde humilis; alias, quamvis doctiſſimus, ſæpius impinget: Deus enim humilibus dat gratiam diſcernendi ſpiritus, ac ſuperbis reſiſtit. *IV.* Non ſit facilis ad credendum. *V.* Teſte Gerſone non facile applaudat tali perſonæ, nec laudet præſentem, aut miretur quaſi ſanctam; quinimo ſubinde probandi cauſa eamdem moderate increpet, tentando, num forte non lateat occulta ſuperbia, qualis apud homines elatos, præſertim ſi non advertant, ſe probari, brevi manifeſtabitur, dum ægre ferent increpationes, aut minus æſtimatas aut laudatas ſuas revelationes. Profecto Dominicus Banez inſignis Theologus ſpiritum S. Tereſiæ exinde cognovit. *Ego* (inquit initio operum S. Tereſiæ) *per multos annos ejus confeſſiones excepi, eamque ſæpius examinavi, ſemper me erga illam valde aſperum & rigidum præbens: quo magis autem illam humiliabam, & deſpiciebam, eo magis ipſa ad meum conſilium animabatur, ita ſe exiſtimans tutius incedere. In nulla autem Perſona majorem animi ſinceritatem, ſimplicitatem, & humilitatem obſervavi.* Ita ille.

3. Reſpondetur III. Quoad Extaſin in ſpecie reſpiciat Director ſpiritualis ad puncta illico ponenda. I. nequiter ſimulatam extaſin deprehendi poſſe partim ex vita, & moribus talis perſonæ, partim teſte Paulo Zacchia per applicationem ſternutamentorum, per fortes revulſiones, per doloroſas ligaturas, per cucurbitulas cum multo igne appoſitas, vel per inuſtiones & cauteria &c. Ubi brevi ex vi doloris tales perſonæ ad ſe redibunt, ſeu potius exinde indicabunt, ſe numquam fuiſſe in extaſin raptas.

Obſervet II. Extaſin in genere deſcribi, quod ſit *Alienatio potentiæ imaginativæ ab aliis rebus cum fixa detentione in certa alicujus objecti conſideratione.* Hæc dividitur in *naturalem*, *dæmoniacam*, & *ſupernaturalem*, uti recte Matthæuccius in ſua Practica Theologico Canonica *tit.3.cap.3. art.1.n.2.* advertit cum aliis, pro ut nimirum ejuſdem Auctor eſt natura, dæmon, vel ipſe Deus. Oritur autem extaſis naturalis teſte Matthæuccio *loc.cit.* ex valde intenſa, & immoderata conſideratione objecti, ſive nimium dilecti, aut ſatis terrifici, ubi in cerebrum confluunt omnes, vel ſaltem potiores ſpiritus animales, alias ſenſibus externis, & potentiæ loco motivæ deſtinati, quibus non amplius miniſtrant vires ſufficientes, hincque provenit, ut ſenſus externi, & potentia locomotiva pro eo tempore non amplius operentur, uſque dum ſpiritus animales denuo reddeant.

Obſervet Confeſſarius III. ex Paulo Zacchia hic, quod extaſis *naturalis* in fixa detentione potentiæ Imaginativæ poſſit verſari circa Cœleſtia, Angelos, & Sanctos, antea forſan per meditationem intenſam phantaſiæ repræſentatos: & quo vehementior eſt imaginatio, eo magis, ac plus ſenſus interni ac externi deſtituuntur ſuis ſpiritibus animalibus. Item juxta quantitatem, & qualitatem ſpirituum etiam longius, vel brevius durat extaſis: ſic teſte Paulo Zacchia *lib.4.tit.1.quæſt.6.nu.7. & 8.* quando cerebrum fuerit debile, & ſpiritus multi, craſſi, & melancholiei, quos cerebrum debile tam cito rejicere nequit, per longiſſimum tempus poteſt durare extaſis naturalis, quæ etiam degenerat ſubinde in apoplexiam vel in Catalepſin. Ubi

Obſervet Confeſſarius IV. quod *catalepſis* ſit ille morbus, qui ferme omnem ſenſum, motum, & animalem virtutem, præſertim, ſi fortis eſt, deſtruit, maxime quoad rationalem animæ partem. *Caros* eſt ſomnus profundus ſine febri, vel ſubſequens ad febrem. *Coma vigil*, eſt propenſio ad ſomnum, ubi tali morbo laborantes, etſi facile dormiant, de facili tamen etiam iterum excitantur. *Coma ſomnolentum* eſt ſomnus profundus differens a *Caros*, quia Caros a frigido, Coma vero magis ab umido dependet. *Suffocatio uteri* eſt morbus fœminis familiaris per conſenſum cerebri cum utero proveniens, qui, ſi magnus ſit, mulieres tamquam mortuæ; alias tamquam ſemimortuæ apparent, loqui non poſſunt, ſed tamen audiunt, quin etiam tranſacto paroxiſmo audita referunt. Hi omnes paroxiſmi in multis ſunt conſimiles cum extaſi naturali, ac propterea hic deſcripti.

Obſervet Confeſſarius V. Quod extaſis diabolica tunc contingat, cum vel diabolus immediate, vel hujus ope magi mentes hominum a ſenſibus externis alienant, figunt potentiam imaginativam ad certum objectum a diabolo præſentatum, in quo caſu dæmon vel externos ſenſus modo inſenſibili ligat, vel impedit, ne in eaſdem defluant ſpiritus animales ad officia ſenſuum neceſſarii. Tales credit Matthæuccius *loc. cit.* fuiſſe duas extaſes, quas refert S. Auguſtinus *lib. 14. de Civ. Dei cap. 24. & lib. de cura pro mor. agenda, cap. 12.* E contra vero extaſis ſupernaturalis a S. Bonaventura *lib. de 7. grad. contemplationis* ex D. Dionyſio ſic deſcribitur, quod ſit quædam *voluptuoſa elevatio devotæ animæ ſupra ſe deſerto exteriori homine ad ſupernaturalem Divini amoris fontem.*

Obſervet Confeſſarius VI. ſigna diſcernendi extaſin ſupernaturalem a naturali, & diabolica eſſe quidem difficillima; interea tamen tam a Paulo Zacchia *lib. 4. QQ. Medico-Legalium tit. 1. q. 6.* quam a Matthæuccio in ſua Practica *Tit. 3. cap. 3. art. 1. num. 12.* aliqua aſſignantur, ex quibus efficaciora deſumo: nimirum in *extaſi naturali*, ſi non omnia, ſaltem aliqua ex ſequentibus occurrunt, nempe capitis diſcraſia, ſeu intemperies, conſtitutio melancholica, ſanguinis ac ſpirituum non naturalis conſtitutio. Exinde corpus, ea finita, patitur laſſitudinem, ac torporem, quamdam intellectus offuſcationem, rerum præteritarum oblivionem, colorem converſum ad pallorem, vel livorem, ſeu ſuſcedinem: Inſuper talis homo vexatur triſtitia abſque ſufficienti cauſa, moleſtatur pandiculatione, & oſcitatione frequenti, & incurrit periculum Apoplexiæ, vel Paralyſis, aut Catalepſis &c. E contra vero ſimilia, præſertim quæ animum concernunt, abeſſe ſolent ſaltem potiora ab extaſi ſupernaturali, Unde

Obſervet Confeſſarius VII. Conjecturari poſſe probabiliter, his abſentibus, præſertim quæ animum afficiunt, adeſſe extaſin ſupernaturalem, maxime ſi extaticus ille præditus heroicis Virtutibus, poſt extaſin non glorietur, ſed magis humilietur, & doleat, quod ab aliis videatur, a quibus extaſin, quantum eſt in ſua poteſtate, celare curat: alias enim extaſis etiam a diabolo provenire poteſt, vel immediate, vel etiam mediante natura, qua uteretur tamquam Inſtrumento.

Obſervet VIII. Confeſſarius ex eodem Matthæuccio & Zacchia, ſi extaſes valde frequentes ſint, prudentem præſumptionem extaſis potius naturalis, quam ſupernaturalis, niſi aliunde efficaciſſime conſtet de effectu ſupernaturalitatis; DEUS enim non ſolet ordinarie in tantum multiplicare miracula: interea tamen, ſi talis homo noſcatur alias Virtutibus heroicis bene probatis exornatus, &

ſub

Digitized by Google

ſub extaſi a terra elevetur in altum, aut facto præcepto obedientiæ, etiam ſub terminis extatico ignotis, aut in ſummo ſilentio, vel tantum mentaliter propoſito (prout contigit talis probatio apud Ven. Virginem Mariam de Agreda) illico ad ſe cedeat, crederem talem extaſin, adhuc ſuppoſitis ſupponendis, eſſe potius ſupernaturalem, quam naturalem, aut diabolicam.

4. Reſpondetur IV. *Circa viſiones, & apparitiones* talium Perſonarum attendat Director ſpiritualis I. Quod alia ſit viſio *Corporalis*, alia *Imaginatoria*, & alia *Intellectualis*. *Corporalis* immediate procedit a ſenſu externo, v.g. viſu, vel auditu percipiente obiecta ſenſibilia externa vera, vel apparentia ſibi propoſita. *Imaginatoria* ea eſt, quæ a potentia Imaginativa, ſeu a ſenſu interno primo procedit, quin in eo ipſo momento operatio aliqua in ſenſu externo præceſſerit. *Intellectualis* illa eſt, quæ primo ab intellectu formatur per ſpecies intelligibiles, quin originem ſuam habeat ab iis, quæ vel ſenſus externi prius perceperint, vel phantaſia ſeu potentia Imaginativa procedentes cognoverit. Attendat Confeſſarius II. Quod ex parte cauſæ efficientis alia dicatur viſio naturalis, alia dæmoniaca, & ſupernaturalis. *Ultima* a DEO efficitur ſive immediate, ſive miniſterio Angelorum. *Dæmoniaca* prodit a poteſtate dæmonis deludentis variis modis ſenſus internos, & externos, vel per alterationem humorum, & ſpirituum animalium, vel per ſubtractionem realium rerum, & oppoſitionem aliarum, quas ſive ex aere compoſuit, ſive aliunde concepit. *Naturalis* viſio a naturali principio procedit, pro qua

Attendat Confeſſarius III. Hanc ipſam naturalem viſionem poſſe eſſe vel corporalem, vel imaginatoriam. *Corporalis* contingit ſive propter vehementem imaginationem circa aliquod objectum adeo, ut humores corporis præter ordinem commoti irregularem ſpirituum animalium copiam tum phantaſiæ, tum ſenſui externo deferant, propter quod quis cenſet e. g. Concentus Angelorum audire, aut oculis corporeis videre figuras Sanctorum ſibi apparentium: ſive talis viſio corporea naturalis evenire etiam poteſt propter impedimentum in cerebro, quod confundit ordinem in ſenſu etiam externo, adeo, ut Imagines phantaſticas obſervet, ac ſi eſſent vera corpora, prout frequenter fit apud graviter infirmos; apud ſanos vero, teſtibus D. Bonaventura, & Gerſone *tract. de probat. ſpirituum* prænuntiat periculum inſaniæ. *Viſio naturalis imginaria* ſuboritur, ſive pariter ex ſpirituum animalium commotione, ſive ex immoderato voluntatis affectu, vi cujus quis vehementer applicat potentiam imaginativam, efformantem ſibi varias ſpecies ſenſibiles, ſeu phantaſticas circa id, quod concupiſcit &c. Ita quoad omnia doctiſſime Matthæuccius *in ſua Practica tract.* 3. *cap.* 3 *art.* 2. Attendat Confeſſarius IV. quod valde frequenter viſiones, ſeu apparitiones corporales, Imaginariæ, quæ creduntur provenire a DEO, & Sanctis, poſſint eſſe pure naturales, præſertim apud fortiter apprehenſivos, & apud feminas maxime certis temporibus, quæ præter matricem abundant paſſionibus admodum acribus; hincque non raro, quod a paſſione natum, a veritate profectum putant: ſuntque præterea feminæ naturæ magis humidæ, & viſcoſæ; humidum autem facile commovetur, variaſque figuras recipit, & viſcoſum difficilius, ac ſerius a motu ceſſat. In emergentia difficilioris caſus legatur deſuper Delrio, præſertim *lib.* 4. *diſquiſit. mag. ſect.* 2. & 3. atque apud eumdem bene notentur verba Gerſonis ſequentis tenoris: *Hoc præcipue conſiderandum, qualiter cum ſuis confeſſionibus & inſtructionibus mulierculæ tales converſentur. Si collocutionibus intendunt continuis ſub obtentu nunc crebræ confeſſionis, nunc longæ narrationis viſionum ſuarum, & nunc alterius cujuslibet confabulationis: expertis credite nominatim Auguſtino, & Bonaventuræ, vix eſt altera peſtis vel efficacior ad nocendum, vel inſanabilior.* Ita ille vir non ſolum doctiſſimus, ſed & ſume practicus. Attendat Confeſſarius V. Quod equidem, ſi talis perſona alias noſcatur, non multum dedita phantaſiis &c. ac præterea ſit probatæ Virtutis, maxime quoad cæcam obedientiam, & profundam humilitatem, poſſit Confeſſarius prudenter inferre, viſionem eſſe ſupernaturalem, eo quidem magis, ſi fuerit viſio pure intellectualis, aut ſi viſioni etiam ſenſitivæ fuerit conjuncta talis Revelatio, quæ vix potuit eſſe alia, quam Divina. Econtra vero viſio, ſeu apparitio prudenter infertur deceptoria, ſi conjuncta Revelatio fuerit falſa, ſeu ſi res revelata ſit parum utilis, excitativa diſcordiarum &c. Item deceptoria & diabolica erit, ſi in viſione apparens fugiat ſignum Crucis, ac Sacramentalia, ſi nolit pronuntiare ſacra Nomina JESUS & MARIÆ, nec ipſis reverentiam facere, ſi appareat forma non humana, ſeu bene formata, aut ſi primo quidem lætitiam afferat, poſtea tamen horrorem, turbationem, vel magnam deſolationem, aut etiam tentationes ad impura: vel ſi abeat cum magno fœtore ac ſtrepitu. Notentur ultimate verba formalia D. Bernardi *Serem. de utilit. Verb. Dom.* dicentis: *ſe transfigurat malignus ſpiritus aliquando in Angelum lucis, ut Virtutis ſimulatione plus noceat, ſed & tunc quoque, ſi diligenter advertimus, numquam niſi amaritudinis, & diſcordiæ ſemina ſpargit: ſuadet enim nonnullis ſingularia Jejunia quædam unde ceteri ſcandalizentur, non quia diligit Jejunium, ſed quia ſcandalo delectatur.*

5. Reſpondetur V. Circa prætenſas *Revelationes* Director ſpiritualis ſciat recte inter Revelationem *Divinam*, *Imaginariam*, & *diabolicam* diſtinguere: ante omnia ſuæ memoriæ profunde infigat doctrinam Sancti Bernardi *de Perfect. Relig. lib.* 2. *cap.* 26. *ubi* ſic ait: *In omnibus revelationum & Viſionum generibus magna cautela habenda eſt, ne falſa pro veris, noxia pro ſalutaribus, exigua pro eximiis, & incerta pro certis recipiantur*; ſic utique, ſi extatica aliqua viſio deprehenditur naturalis, aut diabolica, Revelatio quoque ſub eadem facta non credetur Divina.

Porro Confeſſarius doctus, & verſatus poteſt Revelationem Divinam ab imaginaria, vel diabolica diſcernere per quatuor genera cauſarum.

I. *Ex parte cauſæ materialis* perpendat, an materia revelata nil contineat contra fidem, contra *communem* SS. PP. aut contra bonos mores &c. *II. Ex parte cauſæ formalis* attendat Confeſſarius ad modum, quo Auctor illas Revelationes propoſuit, e. g. ſi ad aliquam perſonam profundæ humilitatis, & promptiſſimæ obedientiæ eadem fit derepente abſque prævia intentione circa illud obiectum, neque eſt in poteſtate animæ ipſam non attendere: Item, ſi breviſſima temporis morula multa ſublimia, ſacratiſſima & ad purum Divinum amorem excitantia docet, nec non ad heroica fortificat, ſignum eſt, Revelationem provenire a DEO, quando aliunde nihil obſtat. *III. Ex parte cauſæ efficientis*, ſeu ex parte illius, qui proponit aliquam Revelationem, obſervet & probet Confeſſarius, etiam altero ipſam probationem non advertente, num ſit valde virtuoſus, præſertim fundatus in contemptu ſui, & abnegatione propriæ voluntatis. Item num non nimium incliner in melancoliam, nam teſte Paulo Zacchia *lib.* 4. *tit.* 1. *a num.* 14. temperamentum melancholicum plurimum ad ſimilia propendet, etiam prophetando futura: cum enim melancholici ſint fortiter apprehenſivi, & ſæpe docti ex uno aliud conjecturantes, ſolent ſubinde credi prophetiæ, cum tamen fuerint ſolummodo conjecturæ, quibus per accidens veritas erat conjuncta. *IV. Ex parte cauſæ finalis* reſpiciat Confeſſarius, utrum ſimiles Revelationes tendant ad majorem DEI gloriam, nec non ad notabilem utilitatem ſpiritualem propriam, aut proximi, & non potius introducat (quamvis ad ſpeciem bonæ) aliquem teporem, ſcrupulos, anxietates, deſperationes, vel quampiam partialitatem, atque exinde in Communitate varias murmurationes, diſcordias &c.

§. II.

Quis fuerit Michael Molinos, & quam turpiter a principiis Theologiæ Myſticæ aberraverit?

6. Reſp. I. Michael Molinos erat natione Hiſpanus, dignitate Sacerdos, in modo agendi inſignis Hypocrita, qui longiori tempore Romæ moratus, ficta ſua pietate multos, etiam graves Viros æque, ac devotulas decepit, & non paucos peſtifera ſua lue eo citius infecit, quo magis natura humana poſt Adæ peccatum, ob fomitem concupiſcentiæ relictum alias fragilis, ad vitium carnis, cui plurimum favebat, inclinat. Tandem vulpina ejuſdem nequitia fuit detecta, & Michaelis Molinos doctrina ab Innocentio XI. Summo Pontifice Anno 1687. tamquam hæretica damnata, nec non Auctor ejuſdem, poſtquam coram ſacro Senatu, & immenſa confluentium multitudine nefaria ſua Dogmata publice retractavit, ad perpetuos carceres relegatus, in quibus etiam circa annum 1696. legitur mortuus.

7. Reſpondetur II. Michael Molinos ex eo turpiter a principiis Theologiæ Myſticæ aberravit; quia peſſime contra Sacram Scripturam docuit, animam huic Sacræ Theologiæ practice deditam in ſtatu perfectiſſimæ unionis cum Deo ita debere ſuas annihilare potentias, ut hihil etiam quoad actus Virtuoſos operetur, ſed tantummodo ſe habeat paſſive, Deumque ſolum ad intra ſupernaturaliter operari permittat, parum curando, utrum corpus interim ad extra etiam carnaliter cum altero ſexu commiſceatur, aliique impudici actus exerceantur, dummodo interim anima in ſua exiſtat quiete, in qua tamen eadem perturbaretur, ſi potentiæ ſuperiores animæ inferioribus non omnia indulgerent. Ita ille. Ex quo peſſimo, ac vitio carnis totaliter addicto principio, Michael Molinos ſectæ *Quietiſtarum* dicitur Coryphæus. Repugnat autem peſtiferæ huic doctrinæ Sacra Pagina multipliciter, dum non ſolum *fornicarios*, *molles*, & *adulteros* a Regno Cælorum 1. *Corinth. cap. 6. v. 9.* clariſſime excludit, verum etiam Apocalypſis *cap. 22.* omnes exſtimulat, ut *qui juſtus eſt, juſtificetur adhuc, & ſanctus ſanctificetur adhuc*: Item *Luc. c. 18.* admonet, *ut ſemper, & 1. ad Theſſalonicenſes, cap. 7. ut ſine intermiſſione* oremus, & conſequenter actus Virtutum exerceamus. Prout etiam exigit primus Chriſti Vicarius 2. *Petri cap. 1. v. 10. ibi: Fratres magis ſatagite, ut per bona opera certam veſtram Vocationem & electionem faciatis*. Unde mirum non eſt, quod diabolica hæc apparentium Catholicorum doctrina jam tempore antiquo fuerit ab Eccleſia rejecta, prout num. 9. & ſequent. percipies.

§. III.

Quænam fuerit Bulla Innocentii Papæ XI. peſtiferam hanc Michaelis Molinos doctrinam rejiciens?

Reſpondetur eamdem eſſe ſequentis tenoris.

D E C R E T U M
I N N O C E N T I I PP. X I.

Quo damnantur Propoſitiones 68. Michaelis de Molinos

Feria V. die 28. Aug. & iterum 19. Nov. 1687.

AD abolendam pernicioſiſſimæ hæreſis pravitatem, quæ in pleriſque mundi partibus, non ſine maximo animarum diſcrimine invaluit, rigor debet Apoſtolicus excitari, ut Pontificiæ ſollicitudinis auctoritate & providentia, hæreticorum protervia in ipſis ſuæ falſitatis conatibus elidatur, & Catholicæ veritatis lumen in Eccleſia Sancta reſplendens, eam ubique demonſtret ab omni execratione falſorum dogmatum expiatam. Cum igitur compertum fuerit, quemdam *Michaelem de Molinos* perditionis filium, prava dogmata, tum verbis, tum ſcriptis, paſſim docuiſſe, & in praxim deduxiſſe, quæ prætextu Orationis, Quietis, contra doctrinam, & uſum a SS. Patribus, ab ipſis Eccleſiæ naſcentis primordiis receptam, fideles a vera Religione, & a Chriſtianæ pietatis puritate in maximos errores, & turpiſſima quæque inducebant; Sanctiſſimus D. N. INNOCENTIUS Papa XI. cui cordi eſt, ut fidelium animæ ſibi ex alto commiſſæ, purgatis pravarum opinionum erroribus, ad optatum ſalutis portum tuto pervenire poſſint, pro re tam gravi, auditis pluries coram ſe Eminentiſſimis & Reverendiſſimis DD. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana Generalibus Inquiſitoribus, ac pluribus in Sacra Theologia Magiſtris, eorumque ſuffragiis, tum voce, tum ſcripto ſuſceptis, matureque perpenſis, implorata etiam S. Spiritus aſſiſtentia, ad damnationem infra ſcriptarum Propoſitionum ejuſdem *Michaelis de Molinos*, a quo fuerunt pro ſuis recognitæ, & de quibus Propoſitionibus tamquam a ſe dictatis, ſcriptis, communicatis & creditis, & ipſe convictus, & reſpective confeſſus, devenire, ut infra decrevit.

P R O P O S I T I O N E S.

I.

NEceſſarium eſt annihilari potentias, & hæc eſt via interna.

2. Velle operari active, eſt offendere Deum, qui vult ſolus Agens eſſe, ideo neceſſe eſt derelinquere ſe in illo, & deinde ſe habere corporis mortui inſtar.

3. Vota faciendi aliquam rem, ſunt impeditiva perfectionis.

4. Activitas naturalis eſt inimica gratiæ, & impedit operationem Dei, & veram perfectionem, quia Deus vult operari in nobis, ſine nobis.

5. Anima nihil operando annihilat ſe, & redit ad ſuum principium, & ad ſuam origi-

originem, quæ eſt eſſentia Dei, ubi manet transformata, & divinizata; & tunc Deus manet in ſe ipſo, quia tunc non ſunt amplius duæ res unitæ, ſed una ſola, & ſic vivit & regnat Deus in nobis, & anima ſe annihilat in eſſe operativo.

6. Interna via eſt illa, in qua non cognoſcitur aut lumen, aut amor, aut reſignatio, neque neceſſarium eſt cognoſcere Deum, & ſic bene proceditur.

7. Non debet anima cogitare aut præmium, aut pœnam, aut Paradiſum, aut infernum, aut mortem, aut æternitatem.

8. Non debet velle ſcire, an ambulet cum voluntate Dei, an ſit reſignata illi, vel non; nec eſt neceſſe, ut velit cognoſcere ſuum ſtatum, nec proprium nihilum; ſed ſeſe habeat quaſi corpus mortuum.

9. Non debet anima memor eſſe, vel ſui ipſius, vel Dei, vel ullius rei, & in via interna omnis reflexio eſt nociva, etiam reflexio ſupra ſuas actiones humanas, ac proprios defectus.

10. Si propriis defectibus aliquis ſcandalizat alterum, non eſt neceſſe ad id facere reflexionem, dummodo non ſit voluntas ſcandalizandi; & non poſſe reflectere ad proprios defectus, eſt donum Dei.

11. Ad dubia, quæ accidunt, rectene procedamus, an non, non eſt neceſſarium reflectere.

12. Qui dedit liberum arbitrium Deo, non debet curare de ulla re, nec de Inferno, nec de Paradiſo, nec de habendo deſiderio ſuæ propriæ perfectionis, nec Virtutum, nec propriæ ſanctitatis, nec propriæ ſalutis, a cujus etiam ſpe ſe purgare debet.

13. Dum conſignatum fuerit liberum arbitrium Deo, illi debet relinqui cura & cogitatio omnium rerum noſtrarum, & permitti, ut in nobis ſine nobis ſuum Divinum faciat velle.

14. Qui reſignatus eſt Divinæ voluntati, non debet a Deo quidquam petere, quia petere eſt imperfectio, cum ſit actus propriæ voluntatis & electionis, & eſt quodammodo velle, ut Divina voluntas noſtræ ſe conformet, & non noſtra voluntati Divinæ: & illud, *petite & accipietis*, ex Evangelio, non fuit dictum a Chriſto pro animabus internis, quæ nolunt habere voluntatem, quin & iſtæ eo deveniunt, ut non poſſint a Deo quidquam petere.

15. Unde ſicut nihil a Deo debent rogare, etiam non debent reddere illi gratias pro ulla re, quia utrumque eſt æqualiter actus propriæ voluntatis.

16. Non oportet quærere Indulgentias pro pœna debita peccatis propriis; quia melius eſt ſatisfacere Divinæ Juſtitiæ, quam quærere miſericordiam; nam illud procedit ex puro Dei amore, & hoc ex amore intereſſato, id eſt, perſonalis commodi noſtri, & non eſt res grata Deo, nec meritoria, quia eſt velle ſubterfugere Crucem.

17. Ex quo traditum eſt Deo liberum arbitrium, cura etiam ac cogitatio animæ noſtræ, non debent ulterius æſtimari tentationes, nec alia illis fieri reſiſtentia niſi negativa, non utendo induſtria: & ſi natura inde patitur, neceſſe eſt illam ſinere pati, quia natura eſt.

18. Qui in oratione utitur Imaginibus, figuris, ſpeciebus, & propriis conceptibus, non adorat Deum *in ſpiritu, & veritate*.

19. Qui amat Deum, prout illum Ratio argumentando repræſentat, aut intellectus comprehendit, non amat Deum verum.

20. Dicere, in oratione utendum diſcurſu & cogitationibus tunc, cum Deus non loquitur animæ, eſt ignorantia: Deus non loquitur unquam, illius loqui eſt operari; ſemperque in anima operatur, dum iſta ſuis diſcurſibus, cogitationibus, & operationibus eum non impedit.

21. In Oratione manendum eſt in fide obſcura, & univerſali, cum quiete & oblivione omnis alterius cogitationis particularis & diſtinctæ attributorum Dei, & Trinitatis: atque ſtandum in præſentia Dei ad eum adorandum, amandum, eique ſerviendum, verum ſine productione ullorum actuum; Deus enim id genus rebus non delectatur.

22. Non eſt hæc cognitio fidei actus quiſpiam productus a creatura, ſed cognitio quædam illi a Deo data, quam creatura non novit ſe habere, neque adeo poſtea ſcit ſe habuiſſe; idemque dicendum de amore.

23. Myſtici cum S. Bernando *in Scala Clauſtralium* diſtinguunt quatuor gradus, Lectionem, Meditationem, Orationem, & Contemplationem infuſam. Qui ſemper eſt in primo, numquam tranſit ad ſecundum.

Digitized by Google

dum. Qui ſemper eſt in ſecundo, numquam ad tertium pertingit, quæ eſt Contemplatio noſtra acquiſita, ubi conſiſtendum eſt tota vita, dummodo Deus non trahat animam, nihil tale expectantem, ad contemplationem infuſam. & hac ceſſante redeundum eſt animæ ad gradum tertium, & in eo conſiſtendum, non amplius revertendo ad ſecundum aut primum.

24. Quantæcumque cogitationes inter orandum accidant etiam impuræ, quin & contra Deum & Sanctos, contra fidem & Sacramenta, ſi non voluntarie foveantur, neque actu aliquo voluntatis rejiciantur, ſed cum indifferentia & reſignatione tolerentur, non impediunt Orationem Fidei: immo illam reddunt perfectiorem, quia anima magis eſt reſignata voluntati Divinæ.

25. Tametſi ſuperveniat ſomnus & dormiatur, omnino tamen oratur, & contemplatio fit actualiter; quia oratio & Reſignatio, Reſignatio & oratio totum eſt idem; & quamdiu continuatur reſignatio, utique etiam Oratio continuatur.

26. Tres hæ Viæ, Purgativa, Illuminativa, & unitiva, ineptia eſt maxima, quæ unquam prolata ſit in ipſa Myſtica, cum non ſit niſi via unica, id eſt, via interna.

27. Qui deſiderat & amplectitur devotionem ſenſibilem, is nec deſiderat, nec quærit Deum, ſed ſeipſum: quique per viam internam incedit, male facit eam deſiderando ac habere conando, ſive in locis ſacris, ſive diebus ſolemnibus.

28. Bonum eſt tædium rerum ſpiritualium; quia ſic ab amore proprio expurgamur.

29. Cum anima interna faſtidit diſcurſus de Deo & Virtutibus, manetque frigida, non ſentiendo ſe ad fervorem accendi, bonum ſignum eſt.

30. Quidquid ſenſibile in vita ſpirituali percipitur, illud omne abominabile eſt, ſordidum & immundum.

31. Nemo meditativus exercet veras virtutes internas, quales non poſſunt cognoſci a ſenſibus. Perdere oportet Virtutes.

32. Nec ante nec poſt Communionem alia opus eſt præparatione, aut gratiarum actione (pro animabus hiſce internis) quam ut ſe teneant in ſolita Reſignatione Paſſiva; quia in hac invenitur amor, qui ſupplet modo perfectiori, quam omnes alii Virtutum actus, qui fieri poſſunt & fiunt in via ordinaria. Etſi in hac occaſione Communionis accidant motus humiliationis, petitionis, aut gratiarum actionis, reprimi debent, quoties non cognoſcuntur eſſe ſpeciales Dei impulſus; aliter enim ſunt impulſus naturæ, nondum mortuæ.

33. Male facit anima, quæ via iſta interna graditur, ſi diebus ſolemnibus facere velit conatum aliquem particularem ad habendum ſenſum aliquem devotionis, quia animabus internis omnes dies ſunt pares; omnes feſti; idemque eſt de locis ſacris, cum omnia loca his animabus ſint paria.

34. Deo gratias agere lingua, & verbis non eſt animarum internarum, quarum eſt in ſilentio ſe tenere, non præbentes Deo impedimentum, quo minus in iis operetur: & quanto amplius ſe Deo reſignant, tanto magis experiuntur impotentiam dicendi, *Pater noſter*.

35. Animabus hujus viæ internæ non convenit, ut faciant operationes etiam Virtuoſas ex propria electione & activitate; alioqui mortuæ non forent. Nec debent facere actus amoris erga B. Virginem, Sanctos, Humanitatem Chriſti; quia cum hæc ſint objecta ſenſibilia, talis eſt amor erga illa.

36. Nulla creatura, neque B. Virgo, nec Sancti ſedem habere debent in corde noſtro; quia Deus ſolus vult occupare illud, & poſſidere.

37. In occaſione tentationum etiam vehementium, non debet anima facere actus explicitos Virtutum oppoſitarum, ſed tenere ſe in ſupradicto amore & reſignatione.

38. Crux voluntaria mortificationum gravis eſt, & ſine fructu, ideoque omittenda.

39. Opera ſanctiſſima & auſteritates, quas Sancti ſubierunt, non ſufficiunt ad animam vel uno aſſultu liberandam.

40. B. Virgo numquam opus aliquod externum fecit, & omnium Sanctorum fuit ſanctiſſima: Igitur perveniri poteſt ad ſanctitatem ſine opere externo.

41. Deus ut nos humiliet, & ad veram transformationem pertingere faciat, permittit & vult in animabus quibuſdam perfectis, etiam non arreptitiis, ut dæmon operetur violentiam in earum corporibus, illaſque committere faciat actus carnales, etiam in vigilia & ſine mentis offuſcatione; movendo illis phyſice manus, aliaque membra

contra

contra earum voluntatem, & idem dicendum eſt in ordine ad alios actus per ſe peccaminoſos: quo caſu non ſunt peccatum, quia non adeſt conſenſus.

42. Poteſt dari caſus, quo hæ violentiæ ad actus carnales exiſtant in eodem tempore ex parte duarum Perſonarum, id eſt, viri & feminæ, & conſequatur actus ex parte amborum.

43. Deus temporibus præteritis faciebat Sanctos per medium tyrannorum, hodie eos facit per medium dæmonum, qui dum illis cauſant dictas violentias, facit, ut ii magis ſe vilificent, & annihilent in ſe ipſis, ſeque in Deo reſignent.

44. Job blaſphemavit; & tamen in eo, *non pecca-vit labiis ſuis*; quia id fuit per violentiam dæmonis.

45. Sanctus Paulus paſſus eſt in ſuo corpore tales violentias dæmonis, unde ſcripſit: *Non quod volo bonum, hoc ago; ſed quod nolo malum, hoc facio.*

46. Hæ violentiæ ſunt medium magis proportionatum ad annihilandam animam, eamque promovendam ad veram transformationem & unionem: neque alia eſt via; eſtque via facilior & ſecurior.

47. Cum hæ violentiæ accidunt, oportet, ſinamus ſatanam agere, non utendo propria induſtria, aut viribus, ſed conſiſtendo in nihilo noſtro: ac tametſi accidant pollutiones actuſque obſcœni manibus procurati, atque etiam his magis inſolita & peregrina, non opus eſt his inquietari, ſed excludendi ſunt ſcrupuli, dubia, timores, quia anima magis illuminata, robuſtiorque & candidior efficitur, & acquiritur ſancta illa libertas. At in primis non oportet ea confiteri, fitque ſanctiſſime illa non confitendo, quia ſic vincitur dæmon, & theſaurus quidam pacis obtinetur.

48. Satanas, qui facit tales violentias, ſuggerit deinde eſſe graves defectus, ad inquietandam animam, ut non progrediatur in via interna: unde ad tollendas illi vires præſtat ea non confiteri, quia ne quidem ſunt peccata Venialia.

49. Job per violentiam dæmonis faciebat pollutiones manibus ſuis eo ipſo tempore quo *mundus habebat ad Deum preces*. Ita interpretando in tali ſenſu textum quemdam cap. 16. Job.

50. David, Jeremias, & multi e Prophetis ſanctis patiebantur ejusmodi violentias harum impurarum operationum externarum.

51. In Scriptura Sacra multa ſunt exempla violentiarum ad actus externos peccaminoſos; ut Samſonis qui per violentiam occidit ſe ipſum cum Philiſthæis, uxorem duxit alienigenam, fornicatus eſt cum Dalida meretrice; quæ alias erant res prohibitæ, & fuiſſent peccata: Item Judith, quæ mentita eſt Holoferni; Eliſei, qui pueris maledixit; Eliæ, qui igne conſumpſit duos Duces cum cohortibus Regis Achab. An autem fuerit violentia facta immediate a DEO, vel dæmonis miniſterio, ut in aliis accidit animabus, in dubio relinquitur?

52. Quando hæ violentiæ, etiam impuræ, veniunt ſine mentis offuſcatione, tunc anima poteſt ſe unire DEO, & re ipſa ſemper magis unitur.

53. Ad dignoſcendum in praxi, an aliqua operatio in aliis perſonis fuerit violentia; regula, quam ea de re habeo, non ſolum eſt, quod proteſtentur hæ animæ ſe non conſenſiſſe, vel quod non poſſint jurare ſe conſenſiſſe; ac quod videamus eſſe animas, quæ profectum faciunt in via interna: ſed præſertim me dirigo lumine quodam actuali, & quod ſuperius eſt cognitione humana ac Theologica, quo cognoſco certe cum interna ſecuritate, operationem ejuſmodi eſſe violentam, & hoc lumen certus ſum venire a Deo, quia venit mihi conjunctum cum ſecuritate, quod veniat a Deo, neque mihi vel umbram dubii in contrarium relinquit, eum in modum, quo interdum accidit, ut Deus revelando rem quampiam, eodem tempore, animam ſecuram reddat, ſe eſſe, qui eam revelationem facit, neque anima poſſit in contrarium dubitare.

52. Spirituales illi viæ ordinariæ, in hora mortis ſe deluſos & confuſos invenient, cum omnibus paſſionibus in altero mundo expurgandis.

55. Per hanc viam internam pervenitur, etſi cum multa tolerantia, ad expurgationem & mortificationem omnium paſſionum, ita, ut nihil amplius ſentiatur, nihil, nihil plane, neque percipiat quis inquietudinem ullam, perinde ut corpus quoddam mortuum, neque anima ſe amplius in diverſa transferri ſinant.

56. Duæ leges, & duæ voluntates, altera animæ, altera amoris proprii, durant,

quam-

quamdiu amor proprius durat: unde ubi hic expugnatus, & mortuus fuerit, uti fit per viam internam, non amplius ibi ſunt illæ duæ leges, neque duæ voluntates, nec ultra fit ulla ſubreptio, aut motus improviſus; neque aliquid porro ſentitur, ne unum quidem veniale peccatum.

57. Per contemplationem acquiſitam pervenitur ad ſtatum non peccandi amplius, ſeu mortaliter, ſeu venialiter.

58. Ad ejuſmodi ſtatum pervenitur, non faciendo reflexionem ad operationes proprias, quia defectus naſcuntur ex reflexione.

59. Via interna ſeparata eſt a Confeſſione, a Confeſſariis & a caſibus conſcientiæ, a Theologia & Philoſophia.

60. Animabus provectis, quæ reflexionibus mori incipiunt, quin & eo, ut mortuæ ſint jam pertingunt, Deus nonnumquam impoſſibilem redit Confeſſionem, ipſeque ſupplet tantumdem ipſis largiendo gratiæ præſervantis, quantum reciperent ex Sacramento: ideoque his animabus non expedit eo caſu Sacramentum Pœnitentiæ accedere, quia non poſſunt.

61. Anima, Cum ad mortem myſticam pertingit, non poteſt ultra velle aliud, quam vult Deus: quia non habet amplius voluntatem, & Deus illam ipſi ademit.

62. Per viam internam pervenitur ad continue conſiſtendum immobiliter in pace quadam imperturbabili.

63. Pervenitur etiam mediante via interna ad mortem ſenſuum; imo ſignum, quod quis in nihilo illo conſiſtat, id eſt, mortuus ſit morte myſtica, eſt, ſi ſenſus externi non magis jam repræſentent res ſenſibiles, quam ſi non exiſterent, quandoquidem non efficiant, ut intellectus ſe his applicet.

64. Theologus minus eſt diſpoſitus, quam ſimplex & Idiota, ad hoc ut ſit contemplativus: Primo, quia non habet fidem tam puram: Secundo, quia non eſt tam humilis: Tertio, quia non curat perinde de ſua ſalvatione: Quarto, quia habet caput plenum phantaſmatibus, ſpeciebus, opinionibus & ſpeculationibus; & in eum nequit verum lumen intrare.

65. Superioribus obediri debet in exteriore, & latitudo Voti obedientiæ Religioſorum pertingit ſolummodo ad exterius: aliud eſt in interiore, quo ſolus Deus & director intrant.

66. Riſu digna eſt doctrina quædam nova in Eccleſia Dei, Animam ad interna quod attinet, gubernari debere per Epiſcopum: & ſi is idoneus non fuerit, eundum animæ ab illo ad ſuum Directorem. Dico novam, quia nec Scriptura Sacra, nec Concilia, nec Canones, nec Bullæ, nec Sancti, nec Auctores umquam id dixerunt, neque dicere poſſunt, quia *Eccleſia non judicat de occultis*; habetque jus anima ut eligat, quem maluerit.

67. Dicere, opus eſſe, ut internum manifeſtetur tribunali externo ſuperiorum, & eſſe peccatum, niſi fiat, ea eſt deceptio manifeſta, quia *Eccleſia non judicat de occultis*; atque animabus ſuis damnum adferunt fraudibus hiſce & fictionibus.

68. In mundo non eſt facultas nec Juriſdictio ad mandandum, ut manifeſtent r litteræ directoris circa internum animæ: & idcirco monitos eſſe oportet, eſſe hunc aſſultum quemdam ſatanæ.

Quas quidem Propoſitiones tamquam hæreticas, ſuſpectas, erroneas, ſcandaloſas, blaſphemas, piarum aurium offenſivas, temerarias, Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas & everſivas, & ſcandaloſas reſpective, ac quæcumque ſuper iis verbo, ſcripto, vel typis emiſſa, pariter cum voto eorumdem fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium & Inquiſitorum Generalium damnavimus, circumſcripſimus, abolevimus; deque eisdem & ſimilibus omnibus & ſingulis poſthac quoquo modo loquendi, ſcribendi, diſputandi, easque credendi, tenendi, docendi, aut in praxin reducendi facultatem quibuſcumque interdiximus; & contrafacientes omnibus dignitatibus, gradibus, honoribus, beneficiis ipſo facto perpetuo privavimus, & inhabiles ad quæcumque decrevimus, vinculoque etiam anathematis eo ipſo innodavimus, a quo niſi a Nobis & a Romanis Pontificibus Succeſſoribus noſtris valeant abſolvi. Præterea eodem noſtro decreto prohibuimus & damnavimus omnes libros, omniaque opera quocumque loco & idiomate impreſſa, nec non omnia manuſcripta ejuſdem *Michaelis de Molinos*, vetuimuſque, ne quis, cujuſcumque gradus, conditionis vel ſtatus, etiam ſpeciali nota dignus, audeat ſub quovis prætextu, quolibet pariter idiomate, ſive ſub iiſdem verbis, ſive ſub æqualibus, aut æquipollentibus, ſive abſque nomine ſeu ficto aut alieno nomine ea imprimere, vel imprimi facere, neque impreſſa, ſeu manuſcripta legere, vel apud

ſe re-

ſe retinere, ſed Ordinariis locorum, aut hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus ſtatim tradere & conſignare teneatur ſub eiisdem pœnis ſuperius inflictis; qui Ordinarii, & Inquiſitores ſtatim ea igni comburant, & comburi faciant.

Tandem, ut prædictus *Michael de Molinos* ob hæreſes, errores, & turpia facta prædicta debitis pœnis in aliorum exemplum & ipſius emendationem plecteretur, lecto in eadem noſtra Congregatione toto Proceſſu, & auditis dilectis filiis Conſultoribus noſtri Sanctæ Inquiſitionis officii, in Sacra Theologia, & in Jure Pontificio Magiſtris, cum eorumdem Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium unanimi voto, dictum *Michaelem de Molinos* tamquam reum convictum & confeſſum reſpective, & uti hæreticum formalem, licet pœnitentem, in pœnam arcti & perpetui carceris, & ad peragendas alias pœnitentias ſalutares, prævia tamen abjuratione de formali per ipſum emittenda, ſervato Juris ordine damnavimus, mandantes, ut in die & hora præfigendis in Eccleſia S. Mariæ ſupra Minervam hujus almæ Urbis, præſentibus omnibus venerabilibus Fratribu noſtris S.R.E. Cardinalibus & Romanæ Curiæ noſtræ Prælatis, univerſoque populo ad id etiam per conceſſionem Indulgentiarum convocando, ex alto tenor Proceſſus, ſtante in ſuggeſto eodem *Michaele de Molinos*, una cum ſententia inde ſecuta legeretur. Et poſtquam idem *Michael de molinos* habitu pœnitentiæ indutus prædictos errores & hæreſes publice abjuraſſet, dedimus facultatem dilecto filio noſtri Sancti Officii Commiſſario, ut eum a cenſuris, quibus innodatus erat, in forma Eccleſiæ conſueta abſolveret: quæ omnia in executionem dictæ noſtræ Ordinationis die 3. Septembris labentis ſolemniter adimpleta ſunt.

Et licet ſupra narratum Decretum mandato noſtro latum ad majorem fidelium cautelam typis editum publicis locis affixum & divulgatum fuerit, nihilominus ne hujus Apoſtolicæ damnationis memoria futuris temporibus deleri poſſit, utque populus Chriſtianus catholica veritate inſtructior per viam ſalutis incedere valeat, prædeceſſorum noſtrorum Summorum Pontificum veſtigiis inhærentes, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutione ſupradictum Decretum, denuo approbamus, confirmamus, & debitæ executioni tradi mandamus, iterum ſupradictas propoſitiones definitive damnantes & reprobantes libroſque & Manuſcripta ejuſdem *Michaelis de Molinos* prohibentes & interdicentes ſub eiſdem pœnis & cenſuris contra tranſgreſſores latis & inflictis.

Decernentes inſuper, præſentes litteras ſemper & perpetuo validas & efficaces exiſtere & fore, ſuoſque plenarios & integros effectus ſortiri & obtinere; ſicque per quoſcumque Judices Ordinarios & Delegatos, quavis auctoritate fungentes & functuros ubique judicari & deffiniri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi & interpretandi facultate & auctoritate, ac irritum & inane quidquid ſecus ſuper iis a quocumque, quavis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari. Volumus autem, ut præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis Originalibus litteris adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c.

§. IV.

Utrum Michael Molinos ex præcedentibus hæreticis, jam ab Eccleſia damnatis, & ex quibuſnam, peſſimam ſuam doctrinam circa Theologiam myſticam deſumpſerit?

9. Reſpondetur I. Uti alii Hæreſiarchæ, ita etiam *Michael Molinos*, Quietiſtarum Corypheus, haud dubie ex Hæreticis præcedentibus, & quidem peſſimis, ſua deſumpſit Principia. Fuere hi nominatim *Beguardi*, *Beguini*, *Beguinæ*, & *Illuminati*.

10. Reſpondetur II. Juxta recentiſſimum Lexicon Polemicum Joannis Sianda Congregationis S. Bernardi Ordinis Ciſtercienſis primi Aſſiſtentis Generalis, Romæ, cum approbatione Magiſtri S. Palatii Anno 1733. editum, *Beguardi* prope finem ſæculi decimitertii per inferiorem Germaniam graſſari cœperunt, Auctore incerto, quem alii Bogonatum, alii Bononatum appellant: Alii vero putant extitiſſe prope Coloniam plures Viros Idiotas, qui abſque Sedis Apoſtolicæ licentia noſtam Religionem induxerunt ſub ſpecie ſummæ paupertatis, ſub qua, ac ficta pietate multos deceperunt.

11. Reſpondetur III. *Beguini* cum priorum erroribus adeo concordant, ut a non paucis uti in re conveniunt, ita etiam cum Joanne Sianda ad unam ſectam reducantur. Quidquid tamen de hoc ſit, Beguinorum Auctor, a quo forſan, vel aſſeclis, Inferioris Germaniæ ſectarii ſuam auſerunt doctrinam, vocatur Hermannus Pongilupus Ferrarienſis, teſte Wadingo circa annum 1270. mortuus; in vita autem hypocrita tantus, ut poſt obitum Ejuſdem in Eccleſia Cathedrali, aliiſque, Tabulæ atque Imagines ad Illius honorem fuerint appenſæ. Fraude tandem cognita equidem juſſit Summus Pontifex Bonifacius VIII. anno 1300. corpus exhumari, ac flammis abſumi: Memoria tamen nefarii Impoſteris non potuit in tantum aboleri, quin progenies iſt i Viperarum ſub ſanctitatis velamine, & habitu Religioſo ſatis rigido, hæreſes ſuas ubique terrarum dilatarit, jactando falſiſſime genuinam imitationem mentis & Regulæ Seraphici Patris Franciſci, ac zelum ſtrictiſſimæ paupertatis, exinde *Fratres de paupere vita*, alibi *Bizocchi*, aut *Fraticelli* vocati. Ex quo non pauci, maxime plebeji fuerunt redditi perplexi, eoſdem cum veris Fratribus Minoribus confundendo. Nefarios hoſce, ac Pſeudo-Religioſos, atque Eccleſiæ Catholicæ ſumme nocivos Hypocritas Seraphica Religio, quaſi

ſingula-

ſingulariter illi Hæreſi a Deo oppoſita, diſputationibus publicis, ac privatis, errorum ſuorum convincere, ac larvam ſanctitatis detrahere adeo utiliter allaboravit, ut ſectam impiam Joannes XXII. graviſſima Bulla *Sancta Romana, & Univerſalis Eccleſia* incipiente, & quæ in Jure Canonico inter Bullas dicti Pontificis Tit. *De Religioſis Domibus* invenienda, damnaverit, nec non pertinaces ultricibus flammis tradiderit, cujus tandem ultimas reſtantes SS. Joannes Capiſtranus, & Jacobus de Marchia Franciſcani, & Apoſtolici Inquiſitores contra hæreticam pravitatem omnino extinxerunt. Ita Lucas Wadingus in recentiſſima Editione Romana Annalium ex voluntate Sanctiſſimi Clementis XII. opera & ſtudio noſtri Reverendiſſimi totius Familiæ Ciſmontanæ Comiſarii Generalis, Joſephi Mariæ Fonſeca ab Ebora &c. ordinata. *Tom.VI.fol.279.n.23.& ſeqq.*

12. Reſpondetur IV. *Beguinæ* erroribus Beguinorum, ſeu Beguardorum deditæ, vixerunt cum Beguardis ſub ementito Monialium ſtatu, ſine tamen aliqua votorum emiſſione. Originem traxiſſe dicuntur a quadam Margarita Porreta ex Hannonia, quæ librum compoſuit, plurimis equidem repletum erroribus, inter alia tamen ad propoſitum ſpecialiter tenuit, *animam annihilatam in amore Conditoris ſine ullo conſcientiæ metu aut remorſu poſſe, & debere naturæ indulgere, quidquid appetit & deſiderat*. Noluit ſua falſa retractare Dogmata pertinaciſſima mulier, hincque Pariſiis combuſta. NB. Interim tamen notes velim, benigne Lector, ad tollendam omnem æquivocationem, *Beguinas* iſtas Hæreticas nullatenus eſſe confundendas (prout etiam ipſemet Pontifex vult, ne confundantur, Extravagant. *Ratio recta* inter communes. *de Religioſis Domibus*) cum aliis ejuſdem nominis exemplariter viventibus in Beglio juſta Conſtitutiones ſibi traditas vel a S. Bega, vel ab alio pio Sacerdote Bego nuncupato.

13. Reſpondetur V. Cum Hiſtoria illa de *Beguardis* ac *Beguinis* utriuſque ſexus fuſiori fortaſſis (quam alias neceſſe fuiſſet) propoſita ſit calamo, cauſa eſt, ut caute deinceps etiam ex Catholicis legantur quidam Hiſtorici, qui ſcribunt, mentionatos fuiſſe de ſacro aliquo Ordine ab Eccleſia jam approbato, puta, Minoritico, aliove: cum tamen expreſſe Summus Pontifex Extravagant. *Sancta Romana* Joannis XXII. *de Religioſis Domibus* atteſtetur, præfatos fuiſſe *profanæ multitudinis Viros, qui habitum NB. novæ Religionis aſſumere &c. &c. temeritate damnabili præſumpſerunt*. Equidem negari haud valet, quod multi eorum, ut plebem deciperent, magiſque ſe dilatarent, taliter fuerint gloriati. e.g. nunc ſe jactando tamquam veros S. Franciſci filios, Regulam litteraliter obſervantes, nunc de Tertio ordine, nunc aliter, prout magis ad peſſimum ipſorum intentum deſervire crediderunt; Inſuper contingiſſe faciliter potuit, quod aliqui, tamquam membra quædam putrida, ex diverſis Sacris Religionibus, ſive in obedientia Superioribus refractarii, ſeu vitio carnis addicti, morbido huic corpori ſe aggregaverint; ex hoc tamen nullatenus ſequitur, Inſtitutum illud nefarium fuiſſe de Religione ab Eccleſia approbata; cum S. Pontifex expreſſe teneat contrarium. Id ſi ſcriptores iſti annotaſſent, Acatholicis Hiſtoricis, alias Sacrorum Ordinum Oſoribus, & acervatim talia exaggerantibus, anſam non præbuiſſent ſimilia ſuis inſerendi libris in contemptum Religionis, atque paſſim eoſdem tamquam præciſe Hiſtoricos etiam in locis Germaniæ Catholicis, venales exponendi, adjunctis ſimul figuris in cupro ad nauſeam uſque repræſentantibus peſſima facta horum Hæreticorum, quos modo ſub hujus, modo ſub alterius ſacri Ordinis habitu exhibent.

14. Reſpondetur VI. *Illuminati* æque ac ipſe Michael Molinos ortum ſuum habuerunt in Hiſpania Anno 1575. ſuppreſſi Cordubæ per Sacram Inquiſitionem. Aſt Anno 1623. Hiſpali reviviſcentes denuo ſub einere ſepeliri credebantur, cum ſeptem illius ſectæ flammis abſumendi traderentur.

Paulo poſt repullularunt in Picardia Galliæ Provincia, Promotore Petro Querrino Parocho, ex quo etiam *Querini* appellabantur. Anno 1634. pariter infeſtarunt Flandriam, finaliter Anno 1635. ſub Ludovico XIII. tamquam diverſarum impuritatum defenſores omnino extincti, ſaltem uſque ad tempora *Michaelis Molinos*.

15. Reſpondetur VII. *Beguenorum*, & *Beguardorum* errores teſte Sianda a Clemente V. in Concilio Generali Viennæ in Galliis celebrato rejecti, ac iterum a Joanne XXII. in Bulla *Sancta Romana* &c. reprobati, fuerunt inter plures alios ad noſtrum propoſitum ſequentes:

I. *Homo in hac vita tantum perfectionis gradum poteſt acquirere, ut reddatur penitus impeccabilis.*

II. *Homo non peccat fornicando, quia eſt ſecundum inclinationem naturæ.*

III. *Homo conſtitutus in perfectionis gradu non tenetur obedire præceptis Eccleſiæ.*

IV. *Homo perfectus habet ſenſualitatem ita perfecte ſubjectam ſpiritui, & rationi, ut non amplius opus habeat orare, vel pia opera exercere.*

V. *Homo perfectus concedere poteſt corpori, quidquid libuerit.*

IV. *In actibus Virtutum ſe exercere eſt hominis imperfecti.*

16. Reſpondetur VIII. *Illuminatorum* dogmata ejuſdem fuerunt cum prioribus farinæ, ſicque ſub eadem damnatione comprehenſa; docebant enim

I. *Per orationem mentalem fit unio cum Deo ita ſublimis, ut talis meditationi vacans amplius non egeat aliis bonis operibus, neque Eccleſiæ Sacramentis; imo abſque veniali peccato poſſit, facta unione mentis cum Deo, committere quodcumque, licet impurum peccatum.*

II. *Suppoſita hac unione opus eſt ſolummodo relinquere, ut Deus agat in homine, homo vero nullatenus tenetur ad agendum.* Ita peſſimas Hæretici iſti poſuerunt præmiſſas, contra expreſſos Sacræ Scripturæ textus, contra vitam & doctrinam Chriſti ad omnia vendenda, & ad conſilia Evangelica, ſi velimus eſſe perfecti, nos excitantis, contra præcepta Decalogi, contra exempla Sanctorum a primis temporibus uſque huc in diverſis Virtutibus, & quidem in gradu valde heroico ſe exercentium, ac denique contra expreſſas Summorum Pontificum definitiones. His non obſtantibus ex peſſimis his præmiſſis ſuas *Michael Molinos* deduxit peſſimas concluſiones, cupiens nihilominus coram ſæculo apparere & audiri verus Catholicus. Ad initium currentis ſæculi attentavit Sacerdos quidam, cui nomen Beguarelli, ſopitam jam jam hanc hæreſim denuo Brixiæ reſuſcitare, quæ tamen ſtatim in ortu ſuo ſuperiorum vigilantia fuit iterum ſuffocata, prout teſtatur Sianda in ſuo Lexico Polemico V. *Beguerelli*.

§. V.

Qualiter Franciſcus Fenelon de Salignac inter Auctores Recentiores quoad Principia Theologiæ Myſticæ impegerit, & quiſnam is fuerit?

17. Reſpondetur I. Franciſcus de Salignac Fenelon, Clericus erat non minus pietate ac doctrina valde inſignis, quem exemplaris ſua vita, dirigendi alios prudentia, præſertim Liber inſcriptus *de l'Education des filles*, ac plurimæ, quibus præluxit, virtutes adeo in Galliis celebrem reddiderunt, ut Catholici Hiſpaniarum Regis Philippi V. pro tunc Ducis Andegavenſis (nec non Sereniſſimorum Prioris Fratrum Ducum Burgundiæ & de Berry Inſtructor præ omnibus aliis Candidatis fuerit ſelectus, cui tandem pro eximiis ſuis meritis in aliquam recognitionem Archiepiſcopalis ceſſit Inſula Cameracenſis. Optimus hic Princeps ex libris ſuis alias valde famoſus, præſertim quoad illum, quem duci Burgundiæ pro faciliori inſtructione obtulit, vulgo *Telemaque* dictum, tandem vulgavit, idiomate Gallico librum quempiam *Explication des Maximes des Saints ſur la vie interieure* intitulatum, qui de non ſana doctrina, præſertim de ſuſpecto Quietiſmo per nonnullos Galliæ Epiſcopos tantum excitavit ſtrepitum, ut rumor, maxime per libellos pro, & contra editos dilatatus, tandem ad Curiam Romanam, & ad aures Summi Pontificis Innocentii XII. pervenit, qui præhabito, in pluribus Cardinalium, ac Theologiæ Magiſtrorum Congregationibus accurato examine, Librum ipſum ſub

quavis

Digitized by Google

quavis editione aut verſione impreſſum, ſive impoſterum imprimendum, ne fideles ſucceſſive in errores ab Eccleſia Catholica jam damnatos induci poſſent, ſeveriſſime prohibuit, atque Anno 1699. die duodecimo Martii viginti tres ex eo excerptas Propoſitiones tamquam *temerarias, ſcandaloſas, male ſonantes, piarum aurium offenſivas, in praxi pernicioſas ac reſpective erroneas* damnavit: cui etiam Fenelon, uti filius Eccleſiæ obediens ſe ſubmiſit, ac contra ſe Bullam Pontificiam ipſemet in ſua Diœceſi publicavit.

18. Reſpondetur II. Archi-Epiſcopum Cameracenſem Franciſcum Fenelon de Salignac in ſuo libro *de vita interiori* ducente ad ſtatum Vitæ contemplativæ, ſeu unitivæ &c. ideo impegiſſe in Theologiam Myſticam: *In primis* quia pro directione animarum in ſtatu perfectionis, ac vitæ contemplativæ ſeu unitivæ exiſtentium, talem juxta communem verborum ſenſum poſuit doctrinam, qua poſſent fideles (uti Summus Pontifex in Bulla damnationis §. ſequenti ponenda, Ipſemet advertit) ex ejus Lectione & uſu ſenſim induci in errores ab Eccleſia jam damnatos, maxime Quietiſtarum collocantium rationem perfectionis in mera quiete, ſeu in ſtatu mere paſſivo, ſinendo ſolum Deum in anima agere, abſque exercitio Virtutum: Etenim Fenelon (ſaltem in modo loquendi & ſenſu obvio) parum quoad hoc diſtare videtur, dum etiam ipſe ſtatum animæ perfectæ vult eſſe paſſivum, & in ſancta (ut inquit) indifferentia, præſcribens Propoſitione III. inter damnatas tamquam eſſentiale in directione talis animæ NB. *non aliud facere, quam ſequi pedetentim gratiam* &c. Item ſe intra hos limites continere, *ut ſinatur Deus agere* &c. Item Propoſitione 21. ponit hæc formalia: NB. *Sancti Myſtici excluſerunt a ſtatu animarum transformatarum exercitationem Virtutum*.

19. Reſpondetur III. Archi-Epiſcopus memoratus Cameracenſis impegit in principia Theologiæ myſticæ *ſecundo*, ex ea ratione; quia (uti patet ex propoſitionibus damnatis 1. 2. 4. 6. 21. 23. ac pluribus aliis) ab animabus culmen perfectionis in ſtatu viæ unitivæ attingentibus excluſit exercitium aliarum Virtutum, præſertim *ſpei*, quaſi vero incompoſſibilis cum excellenti gradu perfectionis Evangelicæ; cum tamen Sacra Scriptura *Beatos NB. omnes* (nullo ne quidem perfectiſſimo excluſo) pronuntiet, *qui confidunt in Domino*. Pſal. 2. v. 13. & *qui timent Dominum*. Pſal. 127. v. 1. *ac ſperant in eo*. Pſal. 33. v. 9. nec non SS. PP. atque TT. ſpem principalibus Virtutibus (nimirum Theologicis) ſemper annumeraverint, uti etiam actus heroicos aliarum Virtutum ſummopere commendaverint, atque etiam (uti S. P. Franciſcus, S. Clara, S. Tereſia, S. Petrus de Alcantara, SS. Catharina Senenſis & Bononienſis, plurimique alii extatici) in opere ipſo exercuerint. Quinimo in proceſſu Canonizationis alicujus Sancti inter prima numeratur interrogatoria, *an conſtet de Virtute in gradu heroico?* Item Alexander VII. jam ante dictum Archi-Epiſcopum Fenelonem damnavit propoſitionem ordine primam ſequentis tenoris: *Homo nullo unquam tempore ſuæ tenetur elicere actum fidei NB. ſpei, & Charitatis &c.* conſequenter nec talis perfectus ab actu ſpei erit exemptus.

20. Equidem gratis admitto, poſſe ſæpius (non tamen neceſſario debere) a perfectioribus elici actus Charitatis abſque explicitis actibus *ſpei*, aliarumque Virtutum. Inſuper poſſe actus aliarum Virtutum (uti videndum in Theologia morali P. Reiffenſtuel *Tract. I. Diſt. 2. Q. 3.*) directe quoad ſuum objectum intendi, & ſimul a tali perfecto viæ unitivæ dedito ordinari, atque aſſumi tamquam media ad ipſam Charitatem, in quo caſu influunt ſimul cum Charitate actus diverſarum Virtutum: Attamen a tali perfecto viæ unitivæ dedito, e medio tollere ſpem, omneſque alias Virtutes a charitate diſtinctas, conformiter dictis præcedentibus juſtiſſime reprobatur. Ut totum adhuc clarius intelligas, adjungo, quæ in Theologia morali Patris Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 6.* poſt *n. 9.* addidi ſuntque ſequentia.

21. Porro Charitas illa qua ſæpius in vita Deum tamquam ſummum Bonum diligere tenemur, debet quidem neceſſario ſaltem interpretative ſic eſſe conſtituta, ut quamvis nec Cœlum nec Infernus exiſterent, nec ullum præmium ſperandum, aut pœna pertimeſcenda foret, nihilominus ipſa Deum amaret propter ſe (utpote cum Deus quatenus in ſe infinite bonus ſit ſolummodo objectum formale principale & eſſentiale ipſius Charitatis) exinde tamen non excludit neceſſario ſpem, quaſi cum Charitate incompoſſibilem. Quin e contrario ſpes ipſa ſeu amor concupiſcentiæ perducit ſæpius ad charitatem, ſeu Amorem amicitiæ: dum enim video, Deum mihi tam bonum, tam miſericordem &c. atque propterea dignum amore concupiſcentiæ, exinde ulterius ad ipſum infinitæ bonitatis fontem, a quo cuncta procedunt cogitatus dirigo: conſiderando, quantæ perfectionis ſupremum illud Ens, ex quo tanta bona ad extra promanant, eſſe debeat in ſe ipſo? quæ conſideratio finaliter trahit voluntatem ad amandum amore amicitiæ dictum ſupremum Ens perfectiſſimum propter ſe, tamquam motivum principale. Hinc merito La Croix *Tom. I. lib. II. num. 152.* approbat modum illum eliciendi actum Charitatis. „ Amo te
„ Deus quia creaſti, & redemiſti me, & quia Cœlum
„ mihi vis dare: ſed magis adhuc ideo, quia ipſe es pro-
„ pter te omni amore digniſſimus, ita, ut licet non bene-
„ faceres, nec Cœlum dares &c. tamen amarem, & actu
„ amo Te, quia propter infinitam tuam bonitatem &
„ perfectionem es amabiliſſimus. *Vel aliter:* Amo te mi
„ Deus, non ideo tantum quia creaſti me, redemiſti, ſan-
„ ctificaſti, conſervas, & innumeris quotidie Beneficiis
„ cumulas, neque tantum ideo, quia inſuper dare vis
„ mihi æternam in cœlo beatitudinem, ſed ideo maxime,
„ & ſuper omnia te amo, quia tu Deus ob infinitas
„ perfectiones tuas es omni amore digniſſimus. Tu es
„ Deus ſapientiſſimus, potentiſſimus, ſanctiſſimus, pulcher-
„ rimus &c." Videſne ex dictis formulis, quomodo ſpes & Charitas, ſeu amor concupiſcentiæ & amor amicitiæ non ſint ad invicem incompoſſibiles, nec una alteram neceſſario excludat, ſed potius homo a prima tamquam minus principali ad ſecundam principalem pervenire valeat? Jam ſequitur ipſa Bulla damnans illas Propoſitiones Archi-Epiſcopi Cameracenſis.

§. VI.

SANCTISSIMI

D. N. D. INNOCENTII

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ XII.

Damnatio & prohibitio Libri Pariſiis Anno 1697. impreſſi, cui Titulus,

Explication des Maximes des Saints ſur la vie interieure &c. 12. Martii 1699.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Ad Perpetuam rei Memoriam.

CUm alias ad Apoſtolatus noſtri notitiam pervenerit, in lucem prodiiſſe librum quemdam Gallico idiomate editum, cui Titulus: *Explication des Maximes des Saints ſur la vie interieure, par Meſſire François de Salignac Fenelon, Archevêque*

Duc de Cambray, Precepteur de Meſſeigneurs les Ducs de Bourgogne, d'Anjou, & de Berry, A Paris chez Pierre Aboüin, Pierre Emery, Charles Clouſier 1697. Ingens vero ſubinde de non ſana libri hujuſmodi doctrina excitatus in Galliis rumor adeo percrebuerit, ut opportunam Paſtoralis vigilantiæ noſtræ opem efflagitaverit; Nos eumdem librum nonnullis ex Venerabilibus Fratribus Noſtris S.R.E. Cardinalibus, aliiſque in ſacra Theologia Magiſtris, mature, ut rei gravitas poſtulare videbatur, examinandum commiſimus. Porro hi mandatis obſequentes, poſtquam in quamplurimis Congregationibus varias propoſitiones ex eodem libro excerptas diuturno, acuratoque examine diſcuſſerant, quid ſuper earum ſingulis ſibi videretur, tam voce, quam ſcripto Nobis expoſuerunt. Auditis igitur in pluribus itidem coram Nobis deſuper actis congregationibus memoratorum Cardinalium, & in ſacra Theologia Magiſtrorum ſententiis Dominici Gregis nobis ab æterno Paſtore crediti periculis, quantum nobis ex alto conceditur, occurrere cupientes, motu proprio, ac ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, librum prædictum ubicumque & quocumque alio idiomate, ſeu quavis editione, aut verſione hucuſque impreſſum, aut impoſterum imprimendum, quipe ex cujus lectione, & uſu fideles ſenſim in errores ab Eccleſia Catholica jam damnatos induci poſſent, ac inſuper tamquam continentem Propoſitiones ſive in obvio earum verborum ſenſu, ſive attenta Sententiarum connexione, temerarias, ſcandaloſas, male ſonantes, piarum aurium offenſivas, in praxi pernicioſas, ac etiam erroneas reſpective, tenore præſentium damnamus, & reprobamus, ipſiuſque libri impreſſionem, deſcriptionem, lectionem, retentionem, & uſum omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus etiam ſpecifica, & individua mentione, & expreſſione dignis ſub pœna Excommunicationis per contrafacientes ipſo facto abſque alia declaratione incurrenda, interdicimus & prohibemus: volentes & Apoſtolica Auctoritate mandantes, ut quicumque ſupradictum librum penes ſe habuerint, illum ſtatim, atque præſentes litteræ eis innotuerint, locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus tradere, ac conſignare omnino teneantur. In contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Ceterum Propoſitiones in dicto libro contentæ, quas Apoſtolici cenſura Judicii, ſicut præmittitur, configendas duximus, ex Gallico idiomate in latinum verſæ, ſunt tenoris, qui ſequitur; videlicet.

1. Datur habitualis ſtatus amoris DEI, qui eſt Charitas pura, & ſine ulla admixtione motivi proprii intereſſe. Neque timor pœnarum, neque deſiderium remunerationum habent amplius in eo partem. Non amatur amplius DEUS propter meritum, neque propter perfectionem, neque propter felicitatem in eo amando inveniendam.

2. In ſtatu Vitæ contemplativæ ſeu unitivæ amittitur omne motivum intereſſatum timoris, & ſpei.

3. Id quod eſt eſſentiale in directione animæ, eſt, non aliud facere, quam ſequi pedetentim gratiam cum infinita patientia, præcautione, & ſubtilitate. Oportet ſe intra hos limites continere, ut ſinatur DEUS agere, & numquam ad purum amorem ducere, niſi quando DEUS per unctionem interiorem incipit aperire Cor huic Verbo, quod adeo durum eſt animabus adhuc ſibimet affixis, & adeo poteſt illas ſcandalizare, aut in perturbationem conjicere.

4. In ſtatu ſanctæ indifferentiæ anima non habet amplius deſideria voluntaria & deliberata propter ſuum intereſſe, exceptis iis occaſionibus, in quibus toti ſuæ gratiæ fideliter non cooperatur.

5. In eodem ſtatu ſanctæ indifferentiæ nihil nobis, omnia DEO volumus. Nihil volumus, ut ſimus perfecti, & Beati propter intereſſe proprium, ſed omnem perfectionem, ac beatitudinem volumus, in quantum DEO placet efficere, ut velimus res iſtas impreſſione ſuæ gratiæ.

6. In hoc ſanctæ indifferentiæ ſtatu nolumus amplius ſalutem, ut ſalutem propriam, ut liberationem æternam, ut mercedem noſtrorum meritorum, ut noſtrum intereſſe omnium maximum; ſed eam volumus voluntate plena, ut gloriam, & beneplacitum DEI, ut rem, quam ipſe vult, & quam nos vult velle propter ipſum.

7. Derelictio non eſt niſi abnegatio, ſeu ſui ipſius renuntiatio, quam JESUS Chriſtus a nobis in Evangelio requirit, poſtquam externa omnia reliquerimus. Iſta noſtra ipſorum abnegatio non eſt, niſi quoad intereſſe proprium. Extremæ probationes, in quibus hæc abnegatio, ſeu ſui ipſius dereli-

ctio

Digitized by Google

ctio exerceri debet, ſunt tentationes, quibus DEUS Æmulator vult purgare amorem, nullum ei oſtendendo perfugium, neque ullam ſpem quoad ſuum Intereſſe proprium, etiam æternum.

8. Omnia ſacrificia, quæ fieri ſolent ab animabus, quam maxime diſintereſſatis circa earum æternam beatitudinem, ſunt conditionalia. Sed hoc ſacrificium non poteſt eſſe abſolutum in ſtatu ordinario. In uno extremarum probationem caſu hoc Sacrificium fit aliquo modo abſolutum.

9. In extremis probationibus poteſt animæ invincibiliter perſuaſum eſſe perſuaſione reflexa, & quæ non eſt intimus conſcientiæ fundus, ſe juſte reprobatam eſſe a DEO.

10. Tunc Anima diviſa a ſemetipſa exspirat cum Chriſto in Cruce, dicens: DEUS DEUS meus, ut quid dereliquiſti me. In hac involuntaria impreſſione deſperationis conficit ſacrificium abſolutum ſui intereſſe proprii quoad æternitatem.

11. In hoc ſtatu Anima amittit omnem ſpem ſui proprii Intereſſe, ſed numquam amittit in parte ſuperiori, id eſt deſiderium diſintereſſatum promiſſionum.

12. Director tunc poteſt huic Animæ andermittere, ut ſimpliciter acquieſcat jacturæ ſui proprii Intereſſe, & juſte condemnationi, quam ſibi a DEO indictam credit.

14. Inferior Chriſti pars in Cruce non communicavit ſuperiori ſuas involuntarias perturbationes.

14. In extremis probationibus pro purificatione amoris fit quædam ſeparatio partis ſuperioris Animæ ab inferiori. In iſta ſeparatione actus partis inferioris manant ex omnino cæca, & involuntaria perturbatione, nam totum quod eſt voluntarium, & intellectuale eſt partis ſuperioris.

15. Meditatio conſtat diſcurſivis actibus, qui a ſe invicem facile diſtinguuntur. Iſta compoſitio actuum diſcurſivorum, & reflexorum eſt propria exercitatio amoris intereſſati.

16. Datur ſtatus contemplationis adeo ſublimis, adeoque perfectæ, ut fiat habitualis, ita ut quoties Anima actu orat, ſua oratio ſit contemplativa, non diſcurſiva. Tunc non amplius indiget redire ad meditationem, ejuſque actus methodicos.

17. Animæ contemplativæ privantur intuitu diſtincto, ſenſibili & reflexo JESU Chriſti duobus temporibus diverſis. Primo in favore naſcente earum contemplationis. Secundo anima amittit intuitum JESU Chriſti in extremis probationibus.

18. In ſtatu paſſivo exercentur omnes virtutes diſtincte, non cogitando, quod ſint virtutes. In quolibet momento aliud non cogitatur, quam facere id, quod DEUS vult, & amor zelotypus ſimul efficit, ne quis ſibi virtutem velit, nec umquam ſit adeo Virtute præditus, quam cum Virtuti amplius affixus non eſt.

19. Poteſt dici in hoc ſenſu, quod anima paſſiva, & diſintereſſata nec ipſum amorem vult amplius, quatenus eſt ſua perfectio & ſua felicitas, ſed ſolum quatenus eſt id, quod DEUS a nobis vult.

20. In confitendo debent animæ transformatæ ſua peccata deteſtari, & condemnare ſe, & deſiderare remiſſionem ſuorum peccatorum, non ut propriam purificationem, & liberationem, ſed ut rem, quam DEUS vult, & vult nos velle propter ſuam gloriam.

21. Sancti Myſtici excluſerunt a ſtatu animarum transformatarum exercitationes Virtutum.

22. Quamvis hæc doctrina (*de puro amore*) eſſet pura & ſimplex perfectio Evangelica, in univerſa traditione deſignata, antiqui Paſtores non proponebant paſſim multitudini Juſtorum niſi exercitia amoris intereſſati eorum gratiæ proportionata.

23. Purus Amor ipſe ſolus conſtituit totam vitam interiorem, & tunc evadit unicum principium, & unicum motivum omnium actuum, qui deliberati, & meritorii ſunt.

Non intendimus tamen per expreſſam propoſitionum hujuſmodi reprobationem alia in eodem libro contenta ullatenus approbare. Ut autem eædem præſentes litteræ omnibus facilius innoteſcant, nec quiſquam illarum ignorantiam valeat allegare, volumus pariter, & auctoritate præfata decernimus, ut illæ ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, ac Cancellariæ, nec non Curiæ Generalis in Monte Citatorio, & in Acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Curſoribus noſtris, ut moris eſt, publicentur, illarum exempla ibidem affixa relinquantur; ita ut ſic publicatæ omnes, & ſingulos, quos concernunt, perinde efficiant, ac ſi unicuique illorum perſonaliter notificatæ & intimatæ fuiſſent; utque ipſarum præſentium litterarum tranſumptis, ſeu exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ muni-

munitis, eadem prorſus fides tam in judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipſis præſentibus haberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ. Datum Romæ apud ſanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die XII. Martii, MDCXCIX. Pontificatus Noſtri Anno octavo.

J. F. CARD. ALBANUS.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti 1699. Indictione 7. die vero 12. Menſis Martii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii, Divina Providentia Papæ XII. anno ejus octavo, ſupradictum Breve affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Magnæ Curiæ Innocentianæ, in acie Campi Floræ, ac aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis per me Franciſcum Perinum, ejuſdem SS. D. N. Papæ Curſorem.

Sebaſtianus Vaſellus Mag. Curſ.

CAPUT II.

Tractans de Propoſitionibus damnatis Martini Lutheri & Joannis Calvini ad Theologiam Polemicam ſpectantibus.

THeologia Polemica, ſeu Dogmatica, tractat Controverſias Fidei, Catholicos inter & Heterodoxos agitatas; objectum & finis eſt fides vera, ut aſſerenda, roboranda, & defendenda. Nos in præſenti hanc defenſionem potiſſimum aſſumemus contra Hæreticos, in Romano Imperio toleratos, qui defacto generaliter *Proteſtantes* vocantur; quamvis ſingulari nomine Lutherani *Evangelici*, & Calviniſtæ *Reformati* appellari cupiant. His præſcitis ponitur.

§. I.

Quiſnam fuerit Martinus Lutherus; ex quo anſam ſumpſerit non minus venenatam exerendi linguam, quam calumnioſum ſtringendi calamum contra Papam & Eccleſiam?

1. Reſpondetur I. Martinus Lutherus erat natione Saxo, patria Islebienſis: Lucem hujus Mundi aſpexit Anno 1483. Et quia acris pro eo ſæculo deprehendebatur Ingenii, mature applicabatur ad ſtudia, in quibus eos fecit progreſſus, ut anno ætatis ſuæ vigeſimo Magiſter Artium, & in utroque Jure eruditus evaſerit. Quondam cum dilecto ſuo contubernali in agro animi levandi gratia deambulans, ſubito videre debuit, eumdem, cadente de Cœlo fulminis ictu occiſum. Inſperato fatali hoc caſu perterritus, votum, quod antea jam fecerat, ingrediendi ſacrum aliquem Ordinem, ſtatim exolvit, amplectendo Erfurthi anno ætatis ſuæ 22. celeberrimum Inſtitutum Eremitarum Sanctiſſimi Eccleſiæ Doctoris Auguſtini, tanti Patris vere degener filius; ubi anno ætatis vigeſimo quarto initiatus ſacerdotio, ac ſucceſſive ad Cathedram Philoſophicam, & Theologicam promotus, brevi plura dedit propriæ arrogantiæ indicia, inficiando reſpective adhuc Juvenis Sanctos Patres quaſi in modo loquendi valde incultos, &c.

2. Reſpondetur II. Præſumptuoſa hæc ſuperbia, pariter aliis (uti ſuperborum proprietas eſt) præferri cupido Luthero anſam dedit contra Papam, & Eccleſiam venenatam exerendi linguam, ac calumnioſum ſtringendi calamum: cum enim anno Domini 1517. prædicandi in Germania contra Turcas Bullam *Cruciatam*, populumque ad contribuendum belli nervum de Cathedra exhortandi ab Archi-Epiſcopo Moguntino commiſſio demandata eſſet Joanni Tezelio Dominicano, neglecto Luthero &c. Is per hanc præcedentis prælationem ſe ſe contemptum ratus, & vindicativa non minus, ac invida æmulatione percitus, ſæpius in pulpitis Eccleſiaſticis contra officium ſuum, neſcio, quæ de Indulgentiarum abuſibus, & in congregandis pecuniis fraudulentiis effutit; quin imo Vvittembergæ in Saxonia, protectus ab Ejuſdem Duce Friderico, publicas contra Indulgentias affixit Theſes, creſcente indies tam apud Nobiles, quam Plebejos ſcandalo atque tumultu.

§. II.

Qualiter peſtifera Lutheri Doctrina a Leone X. Summo Pontifice in Bulla, Exurge Domine, *fuerit reprobata, ac ab Imperatore Carolo V. Bulla damnationis executioni mandata: Item quomodo tandem Lutherus apoſtataverit a fide?*

3. Reſpondetur I. Excitatus in tota quaſi Germania, præſertim in partibus Septemtrionalibus Lutheri tumultus ad aures quoque Summi Pontificis pro tunc Leonis X. pervenit, a quo Romam dictorum, & factorum ſuorum redditurus rationem fuit citatus, intervenientibus tamen ſimul ſupplicibus litteris Friderici Saxoniæ Ducis ad Papam datis tantum effecit, ut potius cauſa ſua Legato Pontificio Cardinali Cajetano, pro tunc Auguſtæ Vindelicorum moranti Anno 1518. pro ventilatione fuerit commiſſa; aſt ſine optato affectu: Lutherus enim poſt varios hinc inde habitos diſcurſus cauſæ ſuæ diffiſus, clanculum intempeſta nocte Auguſta diſceſſit, innixus denuo Tutelæ Saxonis, ac ad ſuſpendendum Romanæ Curiæ Excommunicationis fulmen, nunc a Cardinali ad Pontificem, nunc a Pontifice ad futurum Generale Concilium appellans. Demum poſt longam patientiam, ac præmiſſis diligenti trutinatione, matura deliberatione, & diſtricto examine, ſupremus in terris Chriſti Vicarius, Leo X. Anno 1520. graviſſimam, lectuque digniſſimam edidit Bullam: *Exurge Domine* inchoantem, in qua quadraginta & unam ex Lutheri propoſitionibus damnavit, tamquam *hæreticas, ſcandaloſas, falſas, piarum aurium offenſivas, & Veritati Catholicæ obviantes.*

4. Reſpondetur II. Peſtifera doctrina in damnatis 41. Propoſitionibus contenta (eam ex ipſa Bulla citata *Exurge Domine* referendo in compendio) eſt ſequens.

„ I. Satis aperte innuit, quod concupiſcentiam, juxta „ experientiam poſt Baptiſmum remanentem, reputet pro „ ipſo peccato originali.

„ II. Tollit ab homine liberum arbitrium, quod dicit „ eſſe rem de ſolo titulo.

„ III. Tenet, omne opus bonum etiam Juſtorum quamvis „ optime factum, eſſe peccatum.

„ IV. Negat, pœnitentiæ tres eſſe partes, contritionem, „ confeſſionem, & ſatisfactionem.

„ Ait, dolorem ex turpitudine peccati, vel ex amiſſione „ æternæ Beatitudinis, ſeu ex metu gehennæ conceptum „ facere hominem hypocritam, ac magis peccatorem.

„ XI. Negat omnia mortalia eſſe confitenda.

„ VII. Non obſcure indicat, homini confitenti remitti „ peccata non vi abſolutionis, ſed per fidem, qua credit, „ & confidit ſe gratiam per merita Chriſti conſecutu„ rum.

VIII.

„ VIII. Defendit, in abſentia ſacerdotis etiam mulie-
„ rem, aut puerum poſſe abſolvere.

„ IX. Communionem Sacram ſub utraque ſpecie cenſuit
„ pro Laicis ſtatuendam per Generale Concilium."

„ X. Indulgentias equidem, exiſtentes pro tunc adhuc
„ in Eccleſia, non audet abſolute rejicere: negat tamen,
„ eaſdem, vel ad remiſſionem pœnæ pro peccatis actua-
„ libus adhuc debitæ, vel pro mortuis prodeſſe.

„ XI. Pariter non audet adhuc ex integro negare Pur-
„ gatorium, ait tamen id ex Sacra Scriptura, quæ ſit in
„ canone, probari non poſſe, ac inſuper plura de eodem
„ alia adjungit fictitia.

„ XII. Negat Pontificem Romanum eſſe Chriſti Vica-
„ rium ſuper omnes totius mundi Eccleſias.

„ XIII. Similiter Pontifici, imo & toti Eccleſiæ aufert
„ poteſtatem ſtatuendi articulos in materia fidei ac mo-
„ rum.

„ XIV. Defendit Ejuſdem, vel etiam aliorum Præ-
„ latorum Excommunicationes eſſe tantum pœnas externas,
„ neutiquam timendas, nec privare communibus Eccleſiæ
„ orationibus.

„ XV. Concilia Generalia ex una parte ſupra Papam
„ extollit, ex altera vero iterum deprimit, concedens
„ homini libertatem enervandi Auctoritatem Eorum, at-
„ que factis ibidem Decretis libere contradicendi, dum-
„ modo cuipiam contrarium videatur verum.

„ XVI. Arguit Concilium Generale Conſtantienſe gra-
„ viſſimi erroris in condemnando Joanne Hus, cujus ali-
„ quos reprobatos Articulos pronuntiat veriſſimos, Chri-
„ ſtianiſſimos, & Evangelicos, quos nec univerſalis Ec-
„ cleſia poſſet condemnare.

„ XVII. Demum finaliter contra Sacros Ordines Men-
„ dicantes (ex quorum tamen numero ipſemet extitit)
„ peſtiferum evomit venenum, propterve aſſerens, Præ-
„ latos Eccleſiaſticos, & Principes ſæculares non male
„ facturos, ſi omnes ſaccos Mendicitatis (ita per con-
„ temptum Regulares Mendicantes intitulat) delerent.

Hæc Infernalis hic ſerpens exiſtens adhuc in ſinu S. Matris Eccleſiæ & ſui ſacri Ordinis. Ex quo facile concludes, qualis fuerit poſt ipſam Apoſtaſiam ingratiſſimus iſte transfuga.

Refutationem differo uſque ad Articulos confeſſionis Auguſtanæ, ubi potiora redibunt.

5. Reſpondetur III. Carolus V. Romanorum Imperator Pontificiam hanc executurus Bullam celebratis Vvormatiæ Comitiis Martinum Lutherum Anno 1521. publicari curavit tamquam membrum ab Eccleſia ſeparatum, obſtinatum, ſchiſmaticum, & notorium Hæreticum, ſicque ab omnibus S. R. Imperii ſtatibus haberi voluit. Nil inde melior, imo deterior factus Lutherus (quoniam abyſſus abyſſum invocat) pejora pejoribus addidit in ſanctam Sedem, & fidem Catholicam, præſertim contra tremendum SS. Miſſæ ſacrificium.

Tandem finaliter Anno 1524. ætatis ſuæ quadrageſimo primo factus Apoſtata habitum Regularem ſacrilege depoſuit, & cum Catharina de Bore Moniali Apoſtata ſcandaloſiſſimum contraxit Matrimonium.

§. III.

Quidnam Lutherus poſt Apoſtaſiam ulterius egerit? ubi etiam de morte ejuſdem.

6. Reſpondetur I. Lutherus poſt Apoſtaſiam nactus commodiorem occaſionem venenum peſtiferæ ſuæ doctrinæ, in allegatis ſuperius 41. propoſitionibus damnatis majori ex parte contentæ, liberius diffundendi, plures ad ſuas trahere partes, diabolo fideliter cooperante, allaboravit, inter fautores, etiam Principes Joannem Saxoniæ Electorem, Georgium Marchionem Brandeburgicum, Erneſtum Ducem Luneburgenſem, Philippum Haſſiæ Landgravium (uti vocant) ac Vvolfgangum Principem Anhaltinum, præter duas Civitates Imperiales Norimbergam & Reitlingam numerans.

Auguſtiſſimus Imperator Carolus, præviſo ſapienter exinde aperto Rebellionis, jamjam inter cineres gliſcentis, periculo, inſuper imminentium Turcarum metu undique coarctatus, nova indixit Anno 1530. Auguſtæ Vindelicorum Comitia, præcipiens diſſidentibus ſacri Romani Imperii ſtatibus, Lutheri ſectatoribus, ut tandem mentem ſuam circa Religionem, ac gravamina, ſi quæ habeant proponerent: quod & fecerunt, atque Lutheri doctrinam a Philippo Melanchton, germanice Terra nigria in certos Articulos redactam, Carolo Imperatori exhibentes, hanc doctrinam a loco *Confeſſionem Auguſtanam* intitularunt.

7. Reſpondetur II. Carolus Imperator libellum hunc a dictis Imperii ſtatibus ſeſe ſubſcribentibus porrectum clementiſſime recepit, eumdemque ſtrictiſſime examinari fecit, ac poſt maturam deliberationem Articulos memoratæ Confeſſionis Auguſtanæ poſitive rejecit, tamquam in multis erroneos, ac Hæreticos; huicque reprobationi præter Carolum ſex Electores, triginta Principes Eccleſiaſtici, & ſæculares, triginta tres, plurimique Abbates, Comites, Barones, ac Imperiales Civitates ſeſe ſubſcripſerunt: Utrum omnes animo recto, DEUS noverit ſcrutator cordium. Id ſaltem certum eſt, quod ante publicationem hujus Decreti imperialis diſſidentes plerique Principes Auguſta abierint, & Catholicis diſſidentes, particulares ſuos (uti Schvvendfordii in Franconia &c. præſertim Schmalcaldii in Turingiæ finibus) Conventus celebrarint uſque ad annum 1546. quo 17. Februarii infauſtus Lutherus repentina morte (nonnulli volunt omnino raptum a Diabolo) infelicem Islebii in Patria ſua efflavit animam, annum agens criticum (uti vocant) id eſt, ſexageſimum tertium.

§. IV.

Quidnam contigerit in Romano Imperio poſt mortem Lutheri? ubi de fœdere Schmalcaldico, *Formula* Interim, tranſactione Paſſavienſi & Confeſſione Auguſtana, *demum in Romano Imperio exerceri permiſſa?*

8. Reſpondetur I. Equidem non pauci ex Catholicis ſibi perſuaſerunt, Luthero defuncto, pariter cum eo ſepeliendam eſſe peſſimam ſuam ſobolem, novam nimirum Hæreſin; aſt aliter deplorabilis docuit eventus, dum Acatholici vi fœderis Schmalcaldici, contra Cæſarem Carolum, de tanta perduellione nil minus ſuſpicantem, initi, junctis viribus ingentem Exercitum 80000. peditum, & 10000. Equitum in aciem duxerunt, Ingolſtadium uſque pervenientes, quos tamen illo, & longe notabilius adhuc anno ſequenti (nimirum 1547.) magnanimus Imperator prope Mylbergam adeo proſtravit, ut in bello iſto Religionis (eo nomine illud appellabant) omnino ad internecionem uſque deleri potuiſſent, niſi nimia in hoc Caroli clementia, maxime erga Coryphæos, eoſdem mitiori via ad ſaniora ducendos fore Sectarios crediidiſſet, prout illico patebit. Hinc

9. Reſpondetur II. Anno proximo poſt obtentam Victoriam, nempe 1548. humiliatis Hoſtibus Cæſar (non undequaque contenta Curia Romana, eo quod tamquam Laicus videretur mittere falcem in meſſem alienam) certam quampiam formulam in puncto Religionis *Interim* ab omnibus obſervandam, præſcripſit, donec Concilium Tridentinum ſententia definitiva lites haſce terminaſſet, quæ formula etiam exinde ſortita eſt nomen *Interim*. Et licet in ea non niſi doctrina Catholica contineretur, & Confeſſio Auguſtana reprobaretur, exceptis Communione ſub utraque ſpecie quoad Laicos, & conjugio quoad Sacerdotes, (quæ duo uſque ad Concilii Tridentini deciſionem permittebantur) his non obſtantibus Proteſtantes plerique (nominatim S. R. I. Electores, Mauritius, pro tunc Saxonicus, Joachimus Brandeburgicus, & Fridericus Comes Pa-

Digitized by Google

Palatinus) memoratam formulam *Interim* receperunt. Aſt qua mentis ſinceritate, ſubſequens docuit lamentabilis experientia. Quare

10. Reſpondetur III. Dum Carolus Imperator, rebus adeo pacifice (uti credebat) compoſitis, ſe ſe omni ex parte quoad ſectarios tutum judicabat, præter omnem exſpectationem Mauritius recens Saxoniæ Elector, Imperatori antea arcto junctus fœdere, ipſas Cæſaris copias, ſibi ad gubernandum concreditas, contra proprium Dominum, non indicto prius bello, in aciem duxit, atque milite Marchionis Brandeburgici Alberti adauctus, quam plures Civitates (inter quas Auguſtam Vindelicorum) in ſuam redegit poteſtatem. Exinde penetratis faucibus Comitatus Tyrolenſis, captaque Erenberga, parum abſuit, quin ipſummet Imperatorem Carolum undique deſtitutum militibus, & reſpective inermem cum Fratre ſuo Ferdinando Oeniponti deprehendiſſet.

Fatalis hæc clades etiam permiſſionem liberi exercitii *Confeſſionis Auguſtanæ* tandem poſt ſe traxit; imo rectius loquendo armis extorſit; aliter enim diſſidentes cum Ferdinando Paſſavii nullatenus tranſegiſſent, quam *Tranſactionem* (germanice dicitur Paſſaveriſche Vertrag.) Anno 1552. factam (additis a Proteſtantibus eodem anno, teſte Sianda, articulis Schmalcaldicis) Rex Ferdinandus perhibetur flentibus ſignaſſe oculis; eam tamen Imperator Carolus numquam ſubſcripſiſſe legitur, ne eo quidem tempore, quando eadem triennio poſt nimirum 1555. in Comitiis *Auguſtanis* tamquam *Pax Religioſa* (uti appellabant) promulgari cœpit. Vi dictæ promulgationis publicum quidem ac liberum exercitium *Confeſſionis Auguſtanæ* demum in Romano Imperio Lutheranis permittebatur; Calviniſtæ tamen necdum incluſi legebantur, quamvis & ipſi finaliter ſub Pace Weſtphalica Oſnabrugi 6. Auguſti, & Monaſterii 24. Octobris anno 1648. non obſtante proteſtatione S. Pontificis inita, idipſum impetraverint, ceteris ſectis more antiquo ex Romano Imperio proſcriptis.

§. V.

Varia Notabilia circa ipſam Confeſſionem Auguſtanam, equidem, vivente Luthero, reprobatam: demum tamen, cogentibus armis, Anno 1555. ſub aliis Comitiis Auguſtanis in Romano Imperio permiſſam. Item de libro Concordiæ.

11. Reſpondetur I. Originale *Confeſſionis Auguſtanæ* Anno Domini 1530. juxta jam dicta Carolo V. Imperatori a Proteſtantibus Principibus oblatum, non fuiſſe denuo Memoratis reſtitutum, ſed potius (uti ex Didymo Hermovillano cum pluribus aliis teſtatur Pichler in ſuo Polemico Examine Confeſſionis Auguſtanæ *art. X. n.* 3.) extraditum ad Archivia Imperii: Latinum quidem *Bruxellis*; Germanicum autem *Moguntiæ*; Unde Proteſtantes non niſi Copias acquiſierunt; & quamvis Hi, dum typis vulgant, glorientur originali has ipſas conformes, atque *invariatas*; falſitas tamen de pluribus, ac contrarium patebit ex dicendis. Itaque

12. Reſpondetur II. Confeſſio Auguſtana ſub Comitiis Carolo V. oblata, quoad Copias ſuas fuit ſtatim in principio adeo variata, ut teſte Sianda in Lexico Polemico V. *Confeſſioniſtæ* intra primum decennium (id eſt ab anno 1530. uſque ad Annum 1540.) tria exemplaria ejuſdem, ad invicem comparata, vix in uno Articulo ex integro concordarint cum ſuo Prototypo. Pater Forerus apud Pichler *loc.cit.num.* 5. inquit, ſe ſimul ad manum habuiſſe ultra 20. Editiones latini ſermonis, quarum tamen vix unica (nimirum Georgii Cœleſtini Auctoris Lutherani) cum originali concors erat. Eminentiſſimus Cardinalis Leopoldus Colonitſch in libro, *Auguſtana & Anti-Auguſtana Confeſſio* inticulato, comparavit unum Exemplare in Bibliotheca Cæſarea aſſervatum, & Originali Moguntino omnino conforme cum aliis tribus Wittembergenſibus, diverſo tempore vulgatis: & oſtendit clariſſime, quod plurimum inter ſe diſcrepent, quamvis ſingula pro Authenticis, & invariatis velint haberi. Wittembergenſes Theologi in Colloquio Altemburgenſi apud Pichler loc. cit. ipſimet fatentur, primam Confeſſionis Auguſtanæ editionem Vvittembergæ adornatam nequaquam cum Archetypo Auguſtæ exhibito convenire.

Unde nec mirum, quod etiam aliqui ex ipſiſmet Proteſtantibus hanc ſuam Confeſſionem Auguſtanam contemptim *Cothurnum Polonicum* (calceamenti genus eſt utrique pedi adaptabile) Calviniſtæ vero & Zvvingliani, haud dubie ob ſuam obſcuritatem *Sphingem* appellaverint.

13. Reſpondetur III. Lutherani quam plures, videntes, ex hac inter ipſoſemet diſcordia ſe ſe apud ſuos anxiæ perplexitati, & apud Extraneos publico ludibrio, atque contemptui expoſitos, voluerunt malo huic, ne ulterius ſerpat, prævenire, conſcribendo, ac Tubingæ in Ducatu Vvurtembergenſi, Anno 1580. imprimendo Tractatum quem *Librum Concordiæ* nominarunt, Smidelino, Tubingenſis Academiæ Cancellario vel Auctore, vel certo Promotore, accedentibus potentiſſimis Ejuſdem Protectoribus Electore Saxoniæ, & Duce Vvurtembergico, cui *Libro Concordiæ* Proteſtantium octo millia ſubſcripſerunt; quem tamen, etſi valde notabilem numerum, Heshuſius Theologus Lutheranus ſequentibus verſibus exſibilat:

In Libro vitæ qui non potuere notari,
Nomen in hunc librum compoſuere ſuum.

Hincque præfato Libro nec pauciores, imo plures, teſte Oſiandro apud Sianda, ex ipſis Proteſtantibus contradixerunt, uti Holſatia, Magdeburgum, Univerſitates Sueciæ, & Theologi Anhaltini. Brunſvicenſes ajunt, hoc libro deceptos fuiſſe Principes: Rex Daniæ Eum flammis adjudicavit, & Vvittembergenſes (Benigne Lector, ne confundas *Vvittemberg* in Saxonia, & *Vvurtemberg* in Ducatu Vvurtembergico) defenſores hujus libri lapidibus obruerunt.

Compaſſivo hic, Amice Lector, conſidera affectu miſerum Hæreticorum ſtatum, dum ex una parte ſunt deſtituti ſupremo in materia fidei, ac morum emergentibus controverſiis Judice; ex altera vero ipſimet in ſymbolo fidei ſuæ (quale reputant Auguſtanam Confeſſionem) ad invicem non conveniunt. Hæc ipſa profecto inter Confeſſioni Auguſtanæ addictos diſcordia unum inter principalia apud Sereniſſimum Principem Badenſem Jacobum extitit motivum, ad veram Religionem Catholicam ſe ſe convertendi.

§. VI.

Viginti & unus Articuli fidei Confeſſionis Auguſtanæ Carolo V. Imperatori Anno 1530. Auguſtæ oblati.

ARTICULUS I.

De Unitate Eſſentiæ Divinæ.

14. *CONſitentur conformiter Decreto Nicænæ Synodi, Deum unum in eſſentia, & Trinum in Perſonis ſine ulla dubitatione credendum eſſe. Et hinc juxta Eorum formalia damnant omnes hæreſes contra hunc Articulum exortas; ut Manichæos, qui duo principia ponebant, Bonum, & Malum; item Valentinianos, Arianos, Eunomianos Machomeliſtas, & omnes eorum ſimiles. Damnant & Samoſatenos veteres & Neotericos, qui cum tantum unam Perſonam eſſe contendant; de Verbo & ſpiritu Sancto, aſtute & imple rhetoricantur, quod non ſint perſonæ diſtinctæ, ſed quod Verbum ſignificet verbum Vocale, & ſpiritus motum in rebus creatum.*

In hoc articulo convenimus etiam nos Catholico-Romani.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS II.

De peccato Originali.

15. *Non negat, quod poſt lapſum Adæ omnes homines ſecundum naturam propagati naſcantur in peccato.* NB. Addunt tamen, hoc ipſum peccatum originale, ſeu (uti ipſi vocant) vitium originis ex magna ſaltem parte conſiſtere in ipſa *concupiſcentia*.

Quoad primam partem hujus Articuli in ſano ſenſu omnino concordamus, ſi tamen ipſemet Chriſtus & Beatiſſima Virgo Immaculata excipiantur. Quod ſi quis contra communiſſimam, & moraliter defacto certam ſententiam præſumptuoſe aſſereret, etiam B. Virg. Mariam fuiſſe peccati originalis labe affectam, necdum foret pro nunc Hæreticus formalis; cum Eccleſia dictum Myſterium nondum declaraverit expreſſe tamquam Articulum Fidei.

Quoad ſecundam partem, concedimus quidem nos Catholici, quod *concupiſcentia*, ſeu paſſio illa partis ſenſitivæ in amorem boni delectabilis inclinans, neque amplius (uti in ſtatu Innocentiæ) rationi, ſeu potentiæ Intellectivæ perfecte ſubordinata, ſit qua talis, ſeu uti modo declarata, effectus, ſeu pœna peccati originalis, ſoleatque homines ad peccata etiam perſonalia allicere. Negamus tamen conſtanter, hanc ipſam concupiſcentiam, quam fomitem peccati nominamus, ullatenus conſtituere formaliter ipſummet peccatum originale: Etenim in primis *ſanguis JESU Chriſti emundat nos NB. ab omni peccato*. 1. Joann. 1. v. 7. & tamen nos non emundat a *concupiſcentia*, prout experientia docemur, & ipſemet conqueritur Apoſtolus ad Rom. c. 7. quod ſentiat *in membris ſuis legem repugnantem legi mentis ſuæ:* ergo ipſa concupiſcentia non erit peccatum. Deinde *ſecundo* Homines per Baptiſmum, tamquam *per Lavacrum Regenerationis*, ad Tit. c. 3. v. 5. *abluti, ſanctificati, & juſtificati* pronuntiantur ab Apoſtolo 1. Cor. c. 6. v. 11. *in nomine Domini noſtri JESU Chriſti, & in ſpiritu Dei noſtri*, & tamen exinde abluti non ſumus a *concupiſcentia*, quæ ſæpius etiam apud perfectiores pridem baptizatos exeundo in actum per motus primo primos rationem prævenit: ergo ſignum eſt, quod ipſa *concupiſcentia* poſt Lavacrum Regenerationis atque ablutionis permanens formaliter non ſit ullatenus ipſum peccatum originale.

16. Nec dicas, concupiſcentiam vocari ab Apoſtolo ipſomet ad Romanos c. 6. & 7. ac alibi ſæpius in Scriptura *peccatum*. Reſpondetur enim, vocari tale nullatenus formaliter, ſed vel *cauſaliter*, quatenus ex ea alliciente, & hominis libero conſenſu ſimul accedente, cauſatur aliquod peccatum perſonale, ſic eo modo Deuteronomii c. 9. v. 21. *Vitulus aureus* nominatur in Sacra Scriptura *peccatum*, utpote aliquo modo cauſa Idololatriæ: vel appellatur peccatum *effective*; quia eſt effectus peccati originalis. Audiatur deſuper S. Auguſtinus (utique majoris Auctoritatis, quam Fœdifragus Apoſtata Lutherus) lib. 1. c. 13. contra duas Pelagii Epiſtolas taliter loquens: *Concupiſcentia vocatur peccatum, non utique quia peccatum eſt, ſed quia peccato facta eſt &c.*

ARTICULUS III.

De Incarnatione Verbi Divini.

17. *Concedunt, quod Verbum (hoc eſt filius Dei) aſſumpſerit humanam naturam in utero B. Virginis Mariæ, ut ſint duæ naturæ Divina & Humana in unitate perſonæ inſeparabiliter conjunctæ, unus Chriſtus vere Deus, & vere homo, natus ex Virgine Maria, vere paſſus, crucifixus, mortuus, & ſepultus, ut reconciliaret nobis Patrem, & eſſet Hoſtia non tantum pro culpa originis, ſed etiam pro omnibus actualibus hominum peccatis &c. &c. Idem Chriſtus eſt palam rediturus, ut judicet vivos & mortuos &c. Juxta Symbolum Apoſtolorum.*

Ita Confeſſioni Auguſtanæ addicti, neque in hoc ſunt nobis Catholicis contrarii.

ARTICULUS IV.

De Juſtificatione hominum.

18. *Admittunt cum Catholicis contra Pelagianos, quod nequeat homo propriis viribus juſtificari: adjungunt tamen inſuper, juſtificationem noſtram ſoli fidei, qua creditur, nos in gratiam recipi, & peccata remitti propter Chriſtum, eſſe adſcribendam: Etſi prætera fateantur* (uti clarius Articulo VI. videbitur) *fidem iſtam juſtificativam debere bona opera, tamquam bonos fructus parere, ita tamen, ut non confidamus, quaſi per hæc noſtram coram Deo juſtificationem promeremur.* Ita illi.

Econtra Catholici, etſi gratis admittant, fidem, in ſenſu ſano acceptam, eſſe fundamentum noſtræ juſtificationis, eamque inadæquate & partialiter influere ad eamdem, ſaltem tamquam conditionem; negant tamen de influxu adæquato & totali. Ratio eſt, quia in Sacra Scriptura æquæ etiam aliis Virtutibus adſcribitur juſtificatio: ergo ſola fides non juſtificat. Antec. probatur: ſic enim in primis de Virtute ſpei in Deum S. Joannes Ep. 1. cap. 3. v. 3. inquit: *Videbimus Eum* (intellige Deum) *ſicuti eſt, & omnis, qui habet hanc ſpem in eo, ſanctificat ſe; ſicut & ille Sanctus eſt.* Secundo legitur de Charitate Luc. c. 7. v. 47. *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Item 1. Joann. 3. v. 14. *Qui non diligit, manet in morte*: & demum tertio, Actorum c. 3. v. 19. de Pœnitentia habetur: *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra.*

19. Oppones diverſos textus Sacræ Scripturæ, quibus Juſtificatio ac vita æterna adſcribitur fidei ſine ulla mentione aliorum operum: ſic enim e. g. Joann. c. 3. v. 36. legitur: *Qui credit in Filium, habet vitam æternam &c.* & Act. 10. v. 43. *Quicumque credunt in Chriſtum, accipiunt remiſſionem peccatorum.* Ac alibi ſæpius: ergo ſignum eſt, quod nulla opera, ſed ſola fides juſtificet. Reſpondeo I. alios opponendo textus Sacræ Scripturæ in noſtra probatione adductos, vi quorum *Charitati & Pœnitentiæ* adſcribitur juſtificatio abſque mentione fidei expreſſa. Ut ergo hi textus concilientur ad invicem, & ſuo modo pariformi explicatione abſolvantur, Reſpondetur II. diſtinguendo Ant. textus allegati adſcribunt juſtificationem fidei præciſive, id eſt, hic & nunc abſtrahendo, ſeu non faciendo mentionem de operibus, conceditur: excluſive, negatur.

20. Impugnabis hanc diſtinctionem afferendo textus quibus poſitive, opera excluduntur a Virtute juſtificandi: ſic enim ad Romanos c. 3. v. 28. inquit Apoſtolus: *Arbitramur hominem juſtificari per fidem NB. ſine operibus legis.* Item ad Rom. c. 4. v. 5. *Ei, NB. qui non operatur, credenti autem in Eum, qui juſtificat impium, reputatur fides ejus ad juſtitiam.* Similiter ad Epheſ. c. 2. v. 8. & ſeqq. *Gratia ſalvati eſtis per fidem, & hoc non ex vobis &c. NB. non ex operibus &c.* Reſpondetur, ſimiles textus vel *contra Gentiles* excludere opera puris naturæ viribus, ſeu ſine fide in Chriſtum, aut ſine gratia Divina exercita. *Vel contra Judæos* ſegregare opera legis antiquæ quoad Cæremonialia, nullatenus autem quoad opera Moralia per gratiam Divinam, mediantibus Chriſti meritis comparatam dignificata, & ſublimata. Audiamus ad noſtrum intentum Apoſtolum 1. ad Corinth. c. 13. v. 2. Charitatem ſupra omnem fidem extollentem ſequentibus verbis: *Si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, Charitatem autem non habuero, nihil ſum.* Notentur verba: *omnem fidem*: nam ſi *omnis fides* ſine charitate nihil eſt: ergo neque illa fides particularis promiſſionum (uti vocant aliquid erit ſine charitate. Ubi adverte, quod Acatholici aliam appellent *Fidem Hiſtoricam*, qua credimus, quæ in S. Scriptura referuntur, & aliam *promiſſionum*, qua nobis divinas promiſſiones fiducialiter applicamus, quam ultimam vocant juſtificativam, non primam.

AR-

Digitized by Google

ARTICULUS V.

De Miniſterio Evangelii.

21. A*ſſerunt, Miniſterium Evangelii* (per quod ſuos Paſtores & Prædicantes intelliguut) *eſſe inſtitutum ad docendum Evangelium, & ad porrigenda Sacramenta, mediantibus quibus duobus tamquam inſtrumentis donatur Spiritus Sanctus, fidem illam juſtificantem ſuperiori Articulo declaratam in nobis efficiens.* Ita illi.

E contra Catholico-Romani in primis negant, Paſtores & Præcones Lutheranos &c. &c. poſſe conſtituere legitimum miniſterium illud, cui competeret docere Evangelium, & porrigere Sacramenta; nam nulli competit hæc poteſtas, niſi vocato ſeu miſſo: *Nec enim quiſquam ſibi ſumit honorem* (puta hujus miniſterii) *niſi qui vocetur a Deo tamquam Aaron.* Hebr. c. 5. v. 4. Atqui Paſtores & Præcones iſti non ſunt vocati ſeu miſſi a DEO, neque immediate per ſe ipſum, neque mediate per ſupremum ejuſdem in terris Vicarium, ſed potius vocantur, & mittuntur per Magiſtratum Laicalem, ac mere politicum, qui dare non poteſt, quod non habet; non enim alicui Laico, ſed Petro Chriſtus ter dixit: *Paſce Agnos meos, Paſce oves meas.* Jo: c. 21. *Quomodo ergo* legitime *prædicabunt?* ad Rom. c. 10. v. 15.

Secundo concedunt equidem Catholici per Verbum Dei prædicatum poſſe in nobis excitari aliquem actum fidei; *Nam fides ex auditu, auditus autem per Verbum Chriſti.* Ad Rom. c. 10. v. 17. negant vero, quod hic actus fidei ſit ille, cui tamquam unicæ cauſæ adſcribi debeat noſtra Juſtificatio, de quo vide Articulo præcedenti.

Tertio, negant Catholici, quod Sacramenta dicantur ex eo, quatenus per illa tamquam per Inſtrumenta (efficiente Spiritu Sancto, utpote cauſa principali) in nobis excitatur fides illa Juſtificans Acatholicorum, ſed potius cenſentur talia, quatenus intuitu meritorum Chriſti per ipſa ex opere operato cauſatur gratia prima vel ſecunda. De quo fuſius in ſequentibus agendo de Sacramentis Artic. XIII.

ARTICULUS VI.

De bonis Operibus.

22. D*ocent, quod ſuperius deſcripta fides juſtificans* (conformiter jam dictis Art. IV.) *debeat bonos fructus parere, & quod oporteat bona opera, mandata a Deo, facere propter voluntatem Dei, non ut confidamus per bona opera juſtificationem coram Deo mereri: nam NB.* (perpende propoſitionem cauſalem) *remiſſio peccatorum, & juſtificatio fide apprehenditur.* Ita Lutherani.

E contra vero Catholici cum antiquiſſima Eccleſia contra Aerium jam anno Chriſti 353. (quo tempore Acatholici admittunt apud nos fuiſſe veram Eccleſiam) reprobatum, charitati, aliiſque bonis operibus idipſum pariter approprianr, quod fidei; cum juxta jam dicta Art. IV. S. Scriptura, uti de fide, ita ſuo modo loquatur de aliis bonis operibus; cur igitur non valemus æque in Charitate, aliiſque bonis operibus per gratiam Divinam & merita Chriſti ſublimatis confidere, ac in ipſa fide? præſertim, cum ipſa Æterna Veritas non ſolum fidei, verum etiam aliis operibus præceptis Cœlum adpromittat Matth. c. 19. v. 17. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.*

23. Ceterum viderint ipſimet Lutherani, quomodo Articulus iſte, volens, *ut opera a Deo mandata faciamus*, cohæreat cum doctrina Magiſtri ſui Lutheri, qui in Bulla *Exurge* Leonis X. defendit Art. 31. *Quod juſtus in omni opere bono peccet.* Art. 32. *quod opus bonum optime factum ſit peccatum veniale.* & Art. 36. quod, *dum quis facit, quod in ſe eſt, peccet mortaliter*; ſi hæc vera, & omnia opera noſtra peccata ſunt, quomodo poterit hic Articulus nobis imponere, ut bona opera a Deo nobis mandata exequamur? Certe Deus infinite Sanctus non mandat id, quod a nobis non poteſt fieri ſine peccato.

24. Objicit I. Confeſſio Auguſtana, juxta S. Scripturæ clarum textum Luc. 17. v. 10. Chriſtus inſtruit Apoſtolos, & per hos noſmetipſos, ut, *cum omnia fecerimus, quæ præcepta ſunt nobis, dicamus: Servi inutiles ſumus, quod debuimus facere fecimus*: Ergo ſignum eſt, quod non debeamus confidere in noſtra bona opera. Reſpondeo, id ipſum argumentum poſſe retorqueri quoad actum fidei; cum pariter hunc elicientes ſervi ſimus inutiles, & tamen etiam per hunc, ſive de condigno, ſive de congruo mereamur: uti apud Pichler hic fol. apud me 452. teſtatur S. Aug. Ep. 105. dicens, *Neque ipſa remiſſio peccatorum ſine aliquo merito eſt, ſi fides illam impetrat, neque enim nullum eſt meritum fidei.* Unde ſicut poſſumus ex Adverſariorum principiis, non obſtante hoc, confidere in juſtificationem noſtram per fidem, ita etiam per alia bona opera, mediantibus meritis Chriſti dignificata; manemus tamen utrobique ſervi inutiles, partim, quia exinde felicitatem realem, atque intrinſecam Dei, ab æterno infinite jam inexiſtentem non augemus, partim, quia omnia iſta originaliter ac primario habemus ex gratia Divina præveniente ac concomitante, per paſſionem & merita Chriſti nobis comparata &c. &c.

25. Objicit eadem Confeſſio Auguſtana II. Auctoritatem D. Ambroſii dicentis: *Hoc conſtitutum eſt a Deo, ut, qui credit in Chriſtum, ſalvus ſit ſine operibus, ſola fide gratis accipiens remiſſionem peccatorum.* Reſpondeo, in primis optaſſem, ut Confeſſio Auguſtana citaſſet clare locum, in quo hic textus apud S. Ambroſium reperitur: nam etiam non adeo pridem fictus quidam Horallector Hæreticus ad hunc ipſum finem citavit S. Ambroſium in Epiſtolam ad Romanos c. 3. in quo tamen loco S. Ambroſii teſte Pichler hic fol. apud me 477. illa formalia non inveniuntur. Deinde S. Ambroſius eodem modo, in quo ipſemet Apoſtolus ad Romanos c. 3. tantum excludit opera Legis Moſaicæ, non autem opera moraliter bona per gratiam divinam dignificata. Legamus in fonte hunc ipſum Eccleſiæ Doctorem in Epiſtolam ad Romanos cap. 3. ſe quaſi explicantem, dum ait: *Gentilem hominem pro certo habetur, quod juſtificetur credens nulla faciens opera Legis, id eſt ſine Circumciſione, aut Neomeniis, aut veneratione Sabbati &c.* Audiamus eumdem potius pro nobis, & in favorem bonorum operum loquentem in Epiſt. 82. ibi. *Quæ ſalus nobis eſſe poteſt, niſi Jejunio eluerimus peccata noſtra, cum Scriptura dicat, Jejunium & Eleemoſyna NB. a peccato liberant. Qui ſunt Præceptores novi, qui meritum excludunt Jejunii?* Notet impinguatus Lutherus hæc verba cum ſuis. Notent inſuper Confeſſioni Auguſtanæ addicti peſſimam ſui Magiſtri doctrinam circa præſentem materiam apud Pichler in Controverſ. particul. *de Juſtificat. art.* 3. *§.* 1. *n.* 30. ubi Lutherus ait: *Fortiter pecca, ſed fortius fide in Chriſto, ab hoc non avellet nos peccatum, etiamſi millies in uno die fornicemur, aut occidamus.* Siccine? Hæc ſit inexiſtens fides juſtificativa, quæ bona debet, in ipſorum principiis, opera parere? *mille fornicationes, mille homicidia* in unico die commiſſa ſunt boni hujus arboris fructus? abſit: doctrina hæc eſt arbor peſſima; exſcindatur ergo, & mittatur in ignem, in quo malus ille Hortulanus, qui plantaverat, jam ardet, & pro dolor! ardebit in æternum.

ARTICULUS VII.

De Eccleſia.

26. D*ocent* primo, *quod una ſancta Eccleſia perpetuo manſura ſit.* Secundo *definiunt Eccleſiam* (ſupple eam, quæ eſt vera Eccleſia) *quod ſit Congregatio NB. Sanctorum, in qua Evangelium pure docetur, & recte adminiſtrantur Sacramenta.* Tertio addunt, *ad veram unitatem Eccleſiæ ſatis eſſe, conſentire de doctrina Evangelii, & adminiſtratione Sacramentorum; nec neceſſe eſt ubique eſſe ſimiles traditiones humanas, ſeu ritus & Cæremonias ab hominibus inſtitutas.*

Ita Confeſſioni Auguſtanæ addicti. Quibus, ſi verba in

ſano

Digitized by Google

ſano ſenſu accipiantur, & per *traditiones humanas*, nil, niſi ritus & Cæremoniæ particularium locorum, ac Diœceſium (quæ utique poſſunt eſſe diverſæ) intelligantur, facile aſſentiuntur Catholici, excepto, quod Ipſis diſpliceat data, ac abſolute prolata definitio veræ Eccleſiæ, quæ non omnes *fideles*, ſed tantummodo *Sanctos* in eamdem admittit: cum tamen Eccleſia Chriſti Matth. c. 3. v. 12. comparetur *Area*, in qua non ſolum grana, ſed etiam paleæ reperiuntur. *Nos fatemur* (inquit S. Aug. Tract. 6. in Joan.) *in Eccleſia Catholica & bonos & malos eſſe, ſed tamquam grana & Paleas*. Puto, quod Acatholici Paſtores ipſimet advercerint hunc gravem ſuum errorem; hinc teſte Pichler de Eccleſia *c.1. n.5. folio* 135. in editione Germanica, ut magis iſtum Articulum cum ſequenti, cui alias contradicere videtur, concordent, Eccleſiam Chriſti non amplius definierunt tamquam Congregationem *Sanctorum*, ſed *omnium fidelium*: Ein Verſamblung aller Glaubigen, ſcilicet, Unio eorum omnium qui habent fidem bonam. Et profecto a Chriſti Eccleſia excludere *fideles non ſanctos* fuit error *Aſſuritanorum*, ex ſecta Donatiſtarum, & Semi-Arianorum Anno 318. ex Africa prodeuntium, de quorum rejecta doctrina mentionem facit D. Auguſt. Lib. 3. contra Epiſt. Parmeniani.

27. Ceterum, cum in præſenti de vera tractent Eccleſia, in qua *Evangelium pure docetur*, & *recte adminiſtrantur Sacramenta*, quæro ex Ipſis æque, ac proportionaliter ex Calviniſtis, aliiſque Hæreticis, ubinam hæc Eccleſia Chriſti ante Lutherum extiterit? Item quinam Doctores hi fuerint, qui *pure docuerunt*, ante ipſum Lutherum, *Evangelium, ac recte adminiſtrarunt Sacramenta*? Si in Eccleſia Catholico-Romana; cur igitur ab eadem receſſit Lutherus? Si apud extraneos, puta Vvicleffiſtas, Huſſitas: quare ergo ad illorum ſectam non tranſivit? *Docere Evangelium*, & *adminiſtrare ſacramenta*, ſunt utique actus ſenſu perceptibiles; cur itaque ad illam Eccleſiam, in qua hæc recte obſervabantur, non confugit? Cur apud Eamdem prætenſos Eccleſiæ Romano Catholicæ abuſus non detulit quintus iſte (ſi ſuperis placet) Evangeliſta; cum tamen ipſemet Chriſtus Matth. c. 18. v. 17. expreſſe voluerit, ut errores in defectu ſpei emendationis dicantur *Eccleſiæ*? quis ſibi prudenter perſuadere, aut ex quo textu S. Paginæ probari poterit, quod vera Eccleſia Chriſti, ſponſa adeo dilecta, ultra mille annos, id eſt, a primis quatuor ſæculis uſque ad novum Reformatorem Lutherum (Deformatorem potius dices, ſi vitam & diſcurſus Ejuſdem menſales legeris) una cum pura doctrina abſcondita manſerit, ita ut a fidelibus cognoſci non potuerit, quorſum in his ſpiritualibus neceſſitatibus, & dubiis recurrere debeant? Abſit hoc a nobis dicere: Eccleſia Chriſti eſt *ſupra Petram ædificata*. Matth. c. 16. v. 18. ac *Civitas ſupra montem poſita, quæ non poteſt abſcondi*. Matth. cap. 5. v. 14. atque ibidem D. Auguſtinus Epiſt. 170. Monſtrent igitur nobis eamdem ſectatores Lutheri, vel Calvini, aut Zvvinglii, ſi Aliam ante ipſorum Protoparentes ſciunt præter Romano Catholicam.

28. Item Eccleſia Romano-Catholica fuit vera Chriſti Eccleſia primis quinque, vel ſaltem quatuor ſæculis, uti ipſimet moderni fatentur ſectarii: ergo manet in hac ſua poſſeſſione, uſque dum clare oſtendatur contrarium. Demonſtrent igitur Heterodoxi per claros textus ſacræ Paginæ (nam alia vana effugia non audio; quoniam volunt neceſſaria ad ſalutem haberi omnia clare in Scriptura) Eamdem poſtmodum ab hac ſua poſſeſſione deficiendo receſſiſſe: quo tempore, quo anno id contigit? Ego ſane ſimiles textus claros & convincentes in Hæreticorum libris etiam poſt longiorem inquiſitionem invenire numquam potui: ſi qui autem ab ipſis proponuntur apparentes, a Catholico-Romanis ſolvuntur, & explicantur, opponendo inſuper ſæpius textus textibus &c. manet ergo Eccleſia Romano-Catholica firma, & inconcuſſa in ſua poſſeſſione antiquiſſima, ſupra Petram poſita, contra quam Portæ Inferi poſt tot graviſſimas perſecutiones prævalere numquam potuerunt. Miror, quod Acatholici, inter quos alias florent plures egregii Juriſtæ, in præſenti, ubi agitur de æterna ſalute, in odium Papæ nolint agnoſcere Regulam Poſſeſſoriam.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ARTICULUS VIII.

De Sacramentorum adminiſtratione.

29. IN primis in *iſto Articulo admittunt in hac vita eſſe in Eccleſia multos malos, & hypocritas admixtos bonis*. 2. *Concedunt, quod liceat uti Sacramentis per malos adminiſtratis*. 3. *Aſſerunt, etiam talia Sacramenta eſſe efficacia. Unde damnant Donatiſtas & ſimiles, qui negabant, uti licere miniſterio malorum in Eccleſia, & ſentiebant miniſterium malorum inutile & inefficax eſſe*. Ita illi. Et in ſubſtantia conſentiunt Catholici, docentes tamen inſuper, a Sacramentis per malos collatis, ideo non tolli efficaciam, quia cauſant effectum ſuum (nimirum gratiam) de per ſe non ex opere operantis, ſed per merita Chriſti ex opere operato.

ARTICULUS IX.

De Baptiſmo.

30. DE *Baptiſmo docent* 1. *quod neceſſarius ſit ad ſalutem, quodque per Baptiſmum NB. offeratur gratia Dei*. 2. *Quod pueri ſint baptizandi, quia per Baptiſmum oblati Deo, recipiuntur in gratiam Dei*. 3. *Damnant Anabaptiſtas, qui improbant Baptiſmum puerorum, & affirmant, ſine Baptiſmo pueros ſalvos fieri*. Ita Lutherani: nec in his, prout jacent, diſſentiunt Catholici, excepto, quod in eorum principiis per Baptiſmum non ſolum *offeratur*, ſed etiam *cauſetur*, ſaltem moraliter, gratia Divina. Redibit de Baptiſmo adhuc Quæſtio Articulo XIII.

31. Interea tamen quæritur ex Lutheranis, quomodo hic Articulus IX. in ipſorum principiis cohæreat cum Articulo IV.? Etenim Articulo IV. volunt, ad omnem juſtificationem requiri actum fidei, qua apprehenditur juſtitia Chriſti nobis exinde imputata; hic autem tenent, parvulos poſſe baptizari, atque exinde juſtificari, ſeu recipi in gratiam Dei. Quomodo ergo juſtificantur parvuli, ſeu recipiuntur in gratiam Dei, cum nondum ſint capaces rationis, ut poſſint elicere aliquem actum fidei, quo nobis, & nullo alio modo confertur juſtitia juxta eorum principia?

Scio quidem, quod, ut aliquo ſaltem modo reſpondeant, fingant ſine ullo Sacræ Scripturæ textu, ſolum Deum infundere parvulis aliquem actum talis fidei in Chriſtum. Sed plane hoc videtur prorſus gratis dictum, nec experimur facti adulti, quod umquam tamquam parvuli in Baptiſmo ſimilem habuerimus actum fidei. Quinimo ſi hic actus fidei ineſſet parvulis in Baptiſmo, non ita manibus, pedibuſque, dum affunditur aqua, reluctarentur, prout tamen ſæpiſſime videmus contingere. Accedit, quod juxta Adverſarios Art. VI. nulla ibi ſit vera fides, ubi nulla ſunt opera bona tamquam ſigna fidei, & fructus gratiæ; ſed in parvulis nulla ſunt bona opera: ergo neque fides illa actualis a Lutheranis requiſita.

32. Et quæſo Lutherane, dum te oppugnat aliquis Anabaptiſta, qui vult, parvulos non debere baptizari, atque baptizatos debere tamquam adultos iterum rebaptizari, ex eo fundamento, quod in Scriptura requiratur aliqua fides ad Baptiſmum, juxta illud Marci c. 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit &c.* a parvulis autem tamquam incapacibus rationis fides actualis elici nequeat: quomodo huic Anabaptiſtæ ex Scriptura, ad quam ſemper appellas, clare poteris probare, etiam parvulos credere actualiter per aliquem actum fidei a DEO ipſis communicatum?

Nos Catholici, qui præter Verbum Dei ſcriptum etiam admittimus traditum, & agnoſcimus ſupremum in fidei controverſiis ac dubiis decidendis Judicem, prætereaque inſuper ex notis Eccleſiæ oſtendimus, noſtram eſſe veram a Chriſto ſupra Petram fundatam Eccleſiam, facile evenimus dicendo cum Eccleſia, hunc textum, *Qui crediderit & baptizatus fuerit, &c.* loqui non de parvulis, ſed adultis, apud quos prævie ante Baptiſmum (uti ponitur in ipſo ſacro textu) gratis admittitur, requiri actum fidei,

qui

Digitized by Google

qui una cum gratia Divina actuali de congruo diſponat ad Baptiſmum & Juſtificationem, non autem ſit quæ primum etiam in parvulis excitetur per ipſum Baptiſmum.

ARTICULUS X.

De Cœna Domini.

33. DE *Cœna Domini docent, quod corpus & ſanguis Domini vere adſint, & diſtribuantur veſcentibus in Cœna Domini. Improbant ſecus docentes.* Ita illi in formalibus.

Quis ex iſta doctrina valde palliata non crederet, Confeſſioni Auguſtanæ addictos quoad hunc Articulum circa Euchariſtiam ex toto Catholicos, præſertim, cum præcedenter ponant NB. *adeſſe corpus & ſanguinem Chriſti*, ac ſubſequenter primum *diſtributionem, ac ſumptionem*; Aſt longe aliter ſe res habet; negant enim contra Catholicos, adeſſe corpus & Sanguinem Chriſti ante ipſam actualem ſumptionem; hincque apud Catholicos improbant expoſitionem Venerabilis Sacramenti, atque Proceſſiones cum Eodem, taliter inſtructi ab ipſo Luthero, qui ad initium in Epiſtola ad Argentinenſes omnino inclinabat abſolute negare realem præſentiam corporis, & ſanguinis Chriſti ſub ſpeciebus panis & Vini: poſtea tamen perſuaſus a Martino Bucero, pariter Apoſtata, Patria Argentinenſi, admiſit, non quidem extra, ſed in ipſo uſu actuali. Contra hos

34. Reſpondetur, Corpus & Sanguis Chriſti non ſolum ſub ipſa actuali ſumptione, ſed etiam jam antea poſt complete prolata verba conſecratoria adſunt. Ita declarat Concilium Trident. *ſeſſ.* 13. *can.* 4. tamquam de fide. Probatur veritas Reſponſionis 1. ex conſecratione panis. *Matth.* 26. *v.* 26. & 27. ubi Chriſtus in Cęna illa ultima Apoſtolis porrigens panem, ait: *Accipite, & comedite; Hoc eſt corpus meum.* NB. non dixit: *hoc erit* in ipſa manducatione, ſed *hoc eſt* corpus meum, adeoque ne cogamur vel verba S. Scripturæ in ſenſum valde improprium contra ipſos Lutheranos, volentes in ſimilibus omnia ibidem clara, detorquere, vel omnino admittere, Chriſtum dixiſſe falſum, debebimus concedere, quod illico (nimirum poſt completam conſecrationem) jam adfuerit Panis, ſeu Cibus hic Angelicus, *Corpus Chriſti*. Profecto dum Evangelicus ille Paterfamilias *Luc. c.* 14. *v.* 16. & 18. fecit Cęnam magnam, figurativam hujus Cœnæ maximæ, & invitavit multos, ut ad eam venirent, utique præſumebantur cibi ante ipſam manducationem exiſtere: hoc enim in quolibet tali convivio præſupponitur.

Probatur 2. de conſecratione calicis; dum enim ibidem invitavit omnes Apoſtolos, ut biberent, pro majori ad bibendum incitamento adjunxit per particulam *enim* cauſam motivam, dicens *Matth. c.* 26. *v.* 28. *Hic eſt NB. enim ſanguis meus*: ergo ſicut cauſa effectum, & incitamentum ad aliquam actionem præcedit ipſam actionem, ita ſanguis Chriſti præceſſit ipſam bibitionem, ſeu potationem. Sane ſi in nuptiis illis Joann. c. 2. deſcriptis, & in Cana Galilææ celebratis, ſponſus (qui teſte Auguſtino tract. 9. in Joann. ad initium, figuravit Chriſtum) voluiſſet Hoſpites incitare ad bibendum, dicendo: bibite ex his ſex hidriis; *hoc eſt enim vinum bonum*, omnes ſupponerent vi hujus propoſitionis jam adeſſe tale, quando ſponſus hæc verba complete pronuntiavit; non autem primum poſtea illud fieri, puta per converſionem &c. *Hic ſimiliter panis*: loquitur optime ad propoſitum antiquiſſimus Eccleſiæ Doctor S. Gregorius Niſſenus Orat. Catech. cap. 37. *fuit dicit Apoſtolus, ſanctificatus per Verbum Dei, & Orationem, non NB. per cibum & potum procedens ad corpus Verbi, ſed a Verbo, quemadmodum dictum eſt, transmutatur: nempe hoc eſt Corpus meum.*

35. Dices: Chriſtus illa verba *Hoc eſt Corpus meum: Hic eſt ſanguis meus* primum protulit ſub actuali ſumptione Apoſtolorum: ergo primum pro tunc, cum Apoſtoli manducaverunt panem, & biberunt vinum, adfuit Corpus & ſanguis Chriſti, & conſequenter Euchariſtiæ Sacramentum conficitur primum ſub actuali uſu, uti Baptiſmus ſub actuali ablutione &c. Antec. probatur. Juxta ordinem deſcriptum in ſacro textu Matth. c. 26. Chriſtus primo *accepit* panem, *benedixit*, *fregit*, ac *dedit* diſcipulis ſuis, poſtea legitur ſubjunxiſſe verba conſecrationis, *Hoc eſt corpus meum* (idem dic de Calice Domini) ergo ſignum eſt, quod etiam Apoſtoli eo porrecto pane inceperint aliquo modo manducare, & ex calice bibere, antequam Chriſtus illa verba omnino protulit.

36. Reſpond. neg. anteced. Imo id ipſum quoque non pauci Lutherani cum Gerardo Profeſſore Jenenſi, uno ex principalioribus & doctioribus ſectariis, ſimiliter negant, exiſtimantes præallegata conſecrationis verba fuiſſe prolata, non poſt, ſed ante manducationem &c. Quoad probationem antecedentis, transmiſſo etiam, quod actiones ſuperius deſcriptæ omnes (de quo tamen vide Controverſiſtas noſtros hic) ante verba conſecratoria contigerint, & quidem eo ordine, quo ponuntur in ſacro textu; vi hujus tamen necdum ſequitur, quod ſub ipſa prolatione horum verborum Apoſtoli actualiter inceperint manducare, & bibere de porrectis. Sic dato etiam præcedentibus exemplis, quod Paterfamilias diſcumbentibus panes diſtribuiſſet dicendo: *hic eſt panis optimus*, vel ſponſus in Cratere Hoſpitibus vinum porrexiſſet excitando, ut bibant, & addendo, *hoc eſt vinum bonum*; exinde tamen non infertur, quod ſtatim ſub actuali porrectione, vel verborum prolatione illico inceperint manducare & bibere. Quoad Baptiſmum, ſeu alia Sacramenta negatur paritas: etenim, uti Catholici Theologi in ſuis libris paſſim probant, alia Sacramenta conſiſtunt in *fieri*, ſanctiſſimum vero ſacramentum Euchariſtiæ in *facto eſſe* tamquam aliquid permanens: nam in hoc Sacramento quoque Chriſtus nobiſcum eſt Catholico-Romanis *omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi*. Matth. c. 28. v. 20. Atque exinde juxta SS. PP. antiquæ quoque Eccleſiæ abſoluto cultu latriæ recte hic Chriſtus adoratur non ſolum ſub ipſa, ſed etiam ante manducationem: quod tamen fieri nequiret, niſi præcederet manducationem caro, & ſanguis Chriſti. Audiamus brevitatis gratia ex pluribus unicum S. Auguſtinum in Pſalmum 98. ſic loquentem: *Nemo illam carnem manducat, niſi NB. prius adoraverit. Non ſolum non peccamus adorando, ſed peccamus non adorando.*

ARTICULUS XI.

De Confeſſione.

37. DE *Confeſſione docent, quod abſolutio privata in Eccleſiis retinenda ſit, quamquam in Confeſſione non ſit neceſſaria omnium delictorum enumeratio: eſt enim impoſſibilis juxta Pſalmum: Delicta quis intelligit?* Ita Lutherani. Econtra Catholici non ſolum abſolutionem, verum etiam integram (ſuppoſito, quod ſtatus morbi, aliæque circumſtantiæ admittant) confeſſionem omnium peccatorum gravium poſt Baptiſmum commiſſorum, & numquam adhuc detectorum neceſſariam adſtruunt quoad ſpeciem & numerum, qualiter eadem poſt diligens examen occurrunt memoriæ. Dixi notanter *primo: qualiter poſt diligens examen &c.* ubi nota, quod diligentia Examinis debeat menſurari juxta eam diligentiam quam homines in aliis Reſpective gravibus negotiis ſolent adhibere, attendendo ſimul ad circumſtantias temporis, perſonarum &c. non autem requiritur, ut nos nimium (ſicuti ſolent multi ſcrupuloſi vix non ad inſaniam uſque aliquoties facere) torqueamus, & defatigemus: nam Chriſti *jugum ſuave eſt, & onus* ejus *leve* &c. de quo plura Moraliſtæ. Dixi notanter *ſecundo: occurrunt memoriæ*: nam alia, quæ poſt diligens examen ſuperius explicatum non occurrunt, ſeu incidunt, utique nec tenemur in confeſſione exponere, & nihilominus etiam iſta, non quidem *directe*, ſed *indirecte*, ſeu taliter remittuntur, ut, ſi poſtmodum nobis incidunt, & alias Confeſſionem deponimus, eadem clavibus ſubjicere ſimus obligati. Et hæc obligatio ſub iſtis moderationibus plane

non

Digitized by Google

non eſt impoſſibilis; non enim ſomniarunt Doctores Catholici adſtringere Pœnitentem ad confeſſionem omnium gravium peccatorum in caſu impoſſibilitatis. Quinimo poſitive contrarium innuunt, dum Theologi Catholici docent expreſſe, quod omnium gravium peccatorum confeſſio materialiter integra (uti vocant) non ſit neceſſaria, quando eadem ob ſtatum morbi, vel alias circumſtantias redditur *moraliter impoſſibilis*: e.g. ſi quis ſubito deſtituatur ſenſibus, ubi ſufficit confeſſio Generalis doloroſa vel ore, vel ſaltem ſigno aliquo ſenſibili expreſſa, quam confeſſionem adhuc formaliter integram appellant. Perpende benignitatem Catholicorum. Inſuper ad confeſſionem peccatorum venialium, aut imperfectionum Pœnitentem Catholici non obligant, quamvis Pœnitens eadem ſe commiſiſſe intelligat, & confiteri poſſet. Idem a fortiori dicendum quoad motus primo primos appetitus tam concupiſcibilis, quam iraſcibilis, deliberationem intellectus prævenientes, in quibus juxta dicta, & dicenda ne quidem ratio peccati invenitur. His prænotatis,

38. Probatur Catholica Veritas ex ipſis Verbis Æternæ Veritatis Joann. *c.* 20. *v.* 23. ubi poſt Reſurrectionem ſuam Chriſtus per hæc verba: *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*, dedit Apoſtolis poteſtatem *remittendi*, & *retinendi* peccata, prout in Domino videbitur: ſed hæc poteſtas eſſet inefficax, niſi ex parte Pœnitentis foret viciſſim obligatio confitendi omnia gravia peccata: quomodo enim Confeſſarius tamquam Chriſti Miniſter aliqua peccata retinere, aut etiam prudenter diſcernere poſſet, utrum hæc vel illa peccata ſint retinenda, vel remittenda, abſolutio danda vel deneganda, ſi Pęnitens non haberet obligationem eadem in Confeſſionali manifeſtandi? *Sacerdos pro officio ſuo, cum peccatorum audierit NB. varietates, ſcit, qui ſit ligandus, quive ſolvendus*: inquit ex Eccleſia Antiqua Sanctus Hieronymus ad *c.* 16. *Matt.* ergo. *Itaque adſtantem coram te Sacerdotem Angelum DEI exiſtima &c. aperi ei penetralium tuorum abditiſſima latibula, conſcientiarum verecundarum penitiora revela propagula. Non te pudeat coram uno dicere, quod te non puduit forſitan coram multis, & cum multis facere*. Ita Pęnitentem alloquitur S. Auguſtinus *lib.* 2. *de Viſitat. Infirm. c.* 5. Plures alios SS. PP. de antiqua Eccleſia apud Bellarminum, aliosque Controverſiſtas paſſim reperiendos prætereo.

39. Dices: Neque Chriſtus, neque Apoſtoli audierunt Pęnitentes diſtincte quoad ſpeciem & numerum confitentes peccata ſua: ergo ſignum eſt, quod non ſit obligatio (præſertim ex præcepto Divino) eadem aperiendi Sacerdoti ſingillatim quoad ſpeciem & numerum.

Reſpondeo ex P. Pichler in ſua Theologia Polemica hic *fol.* apud me 626. quoad ipſum Chriſtum, hoc remedium actualiter primum poſt ſuam Reſurrectionem inſtituentem, non eſſe inferendam paritatem, ſi Is tamquam ſupremus Dominus uſus fuerit abſoluta ſua poteſtate, qui peccata non ſolum ſine abſolutione, ſed etiam ſine Baptiſmo dimittere potuit; qualis tamen poteſtas illimitata non legitur data aliis, ſed potius reſtricta ad formam Judicii; debent autem Judici alias delicta aperiri non in genere dumtaxat, ſed etiam in ſpecie: quoad ipſos Apoſtolos prorſus incredibile eſt, quod hi Judicialem hanc poteſtatem ſibi a Chriſto *Matth. c.* 16. *v.* 19. adhuc in vita ſua promiſſam, & poſt mortem *Joan. cap.* 20. *verſ.* 22. actualiter collatam, numquam exercuerint. Quinimo de S. Paulo expreſſe in actibus Apoſtolorum *cap.* 19. *v.* 18. habetur, *Quod venerint multi NB. credentium confitentes & annuntiantes* (Syriaca Editio habet *numerantes*) *actus ſuos*. Legatur Bellarminus *lib.* 3. *de Pœnitent. a c.* 2. *& ſeqq.* ubi permulta adducit loca S. Script. Conciliorum, & SS. Patrum, Pœnitentiæ, & Confeſſionis neceſſitatem clare oſtendentium, eamque eodem modo, & ritu, uti nunc eſt, in uſu ſemper fuiſſe comprobantium. Pariter annotetur ex P. Pichler *loc. cit.* in hac ipſa materia infidelitas Lutheri, circa citatum textum D. Pauli, qui, ne ſuæ doctrinæ, integram confeſſionem omnium peccatorum mortalium rejicienti, obſtare videatur, pro ly *actus ſuos*, poſuit *miracula ſua*, quaſi nimirum credentes Paulo tantummodo ſua annuntiaſſent miracula. Nec defendat Magiſtrum diſcipulus Lomerus dicendo, Lutherum in hoc fuiſſe ſecutum S. Chryſoſtomum *homil.* 41. *in Acta*: falſiſſimum enim eſt, quod ibidem, uti legenti conſtat, S. Chryſoſtomus ly *annuntiantes actus ſuos* accipiat *pro miraculis*; quin potius ait, *annuntiantes actus ſuos* idem eſſe, ac *offenſas ſuas*. Quare etiam *homil.* 42. *in Matthæum* quemlibet Pęnitentem his alloquitur verbis: *Peccata tua NB. per ſingulas ſpecie recole*. Hoc equidem juxta dicenda §. VII. Art. IV. verum eſt, quod S. Chryſoſtomus improbet enumerationem ſpecificam peccatorum in Confeſſionibus publicis: nullatenus vero in Confeſſione privata, ſeu auriculari; in qua Sacerdos ſtrictiſſime obligatur ad ſilentium, ſeu ſigillum.

ARTICULUS XII.

De Pœnitentia.

40. *De hoc docent* 1. *quod poſt Baptiſmum lapſis poſſit remiſſio peccatorum contingere quocumque tempore, dum convertuntur, & quod Eccleſia talibus redeuntibus ad Pœnitentiam debeat abſolutionem impertiri. Et in hoc puncto damnant partim Anabaptiſtas, negantes ſemel juſtificatum poſſe iterum amittere Spiritum Sanctum: partim Novatianos nolentes poſt Baptiſmum iterum lapſos, & ad Pœnitentiam redeuntes abſolvere.*

Docent 2. *quod Pœnitentia iſta proprie duabus conſtet partibus, nimirum contritione, ſeu terroribus conſcientiæ, agnito peccato, incluſis* (in his enim conſtituunt rationem contritionis) *ac fide illa, quæ ex Evangelio, ſeu abſolutione concipitur, & mediante qua creditur, propter Chriſtum remitti nobis peccata, ſicque hac fide apprehenditur juſtitia Chriſti, ſeu gratia juſtificativa.*

Docent 3. *Ex hac pœnitentia ſequi bona opera, quæ dicuntur fructus Pœnitentiæ.*

Docent 4 *Non tamen per dicta bona opera, ſeu ſatisfactiones noſtras nos promereri gratiam.* Ita Lutherani.

41. E contra Catholici quoad primum quidem punctum juxta bonam interpretationem acceptum conveniunt, admittentes ultro peccatorem relapſum, & ad Pœnitentiam redeuntem debere abſolvi, dummodo ceteroquin conſtet, quod debite ſit diſpoſitus. In reliquis punctis ex toto ſunt contrarii doctrinæ Confeſſionis Auguſtanæ.

42. Ut hæc amplius capiantur, Antitheſes ad invicem Catholicos inter & Sectarios appono. *In primis* Catholici firmiter tenent, Pęnitentiam eſſe verum Sacramentum: Acatholici vero ſubinde id affirmant, ſubinde negant, uti videre eſt apud Pichler hic de numero Sacramentorum. Defacto tamen, teſte Eodem, communiter ſaltem, tantum duo admittunt Sacramenta, *Baptiſmum* nempe & *Eucharistiam*, & conſequenter Pœnitentiam a ratione Sacramenti excludunt.

Secundo, Catholici credunt indubitate, ad valorem Sacramenti Pęnitentiæ neceſſario requiri tria: nimirum *dolorem cum propoſito*; aliquam vel materialiter, vel in certis circumſtantiis ſaltem formaliter integram *confeſſionem*, & *abſolutionem*: *ſatisfactionem* autem actualem eſſe quidem partem integralem, vi cujus in Virtute Sacramenti, & meritorum Chriſti delentur pęnæ temporales, ſæpius poſt reatum culpæ remiſſum adhuc reſtantes; valere tamen adhuc Sacramentum quoad ſua eſſentialia, ſi hæc ſatisfactio equidem habeatur in voto; in re autem ipſa non perſolvatur, puta ob mortem ſubitaneam &c. &c.

E contra Sectarii putant, Pęnitentiam duabus tantum conſtare partibus: nimirum *contritione & fide*. Abſolutionem quidem etiam admittunt, negant tamen per eamdem peccata proprie remitti, ſed potius denuntiari remiſſa per fidem in Chriſtum in corde Pęnitentium excitatam, qua mediante apprehenditur gratia juſtificativa. Confeſſionem concedunt, aſt omnium peccatorum enarrationem impoſſibilem adſtruunt. Obtineri autem remiſſio-

nem

Digitized by Google

nem peccatorum per ſatisfactiones noſtras, abſolute rejiciunt.

Tertio quoad dolorem ad Pœnitentiam requiſitum, equidem etiam Catholici eumdem communiter vocant contritionem: aſt longe aliter explicant, quam Lutherani Confeſſioni Auguſtanæ addicti. Nam priores dicunt contritionem ſupernaturalem in genere eſſe *dolorem animi, ac deteſtationem peccati commiſſi ex motivo aliquo honeſto per fidem cognito &c.* Quam deinde contritionem, vel pro varietate motivi, ſive juxta nonnullos pro varietate majoris vel minoris intenſionis, dividunt in contritionem perfectam, & imperfectam, fatentes, ad Sacramentum Pœnitentiæ tantummodo deſiderari contritionem imperfectam. E contra poſteriores, nimirum Lutherani, in Confeſſione Auguſtana ajunt, quod contritio illa nihil aliud ſit, quam *terrores & pavores conſcientiæ incuſſi a lege, agnito peccato, & ira Dei*: nam (pergunt ulterius) per ipſam legem innoteſcit nobis peccatum, & ira Dei deſuper denuntiatur, ex qua, conſideratione terrores conſcientiis incutiuntur, quæ exinde conteri dicuntur. Ita in his punctis Sectarii, contra quos (dum eoſdem quoad obligationem confitendi peccata jam ſuperius refutavimus) etiam circa tria reſidua puncta, nempe circa explicatam contritionem, abſolutionem & ſatisfactionem, Catholicam veritatem per tres Reſponſiones probamus. Itaque

43. Reſpondetur I. Superius a Lutheranis explicati, & conſcientiis incuſſi terrores formaliter & eſſentialiter non conſtituunt contritionem, ſeu dolorem requiſitum ad Pęnitentiam. Ratio eſt; quia tremores iſti non raro poſſunt reperiri etiam in impęnitentibus: nam etiam *dæmones credunt & contremiſcunt*. Jac. 2. Sic etiam reus homicidii poteſt timere futuras pęnas, & iram Judicis, quin conteratur de crimine: Imo poteſt adhuc gaudere, quod trucidaverit e. g. ſuum Adverſarium: ergo in his tremoribus non conſiſtit eſſentia contritionis illius, quæ eſt pars Pęnitentiæ. Unde nec Sancti PP. antiquiores eſſentiam contritionis, ſeu doloris ad Pęnitentiam requiſiti definierunt per iſtos terrores. Oſtendant itaque nobis Adverſarii clare ex Sacra Scriptura (ex qua ſuas probationes deſumi gloriantur) quo loco hæc definitio contritionis legatur.

44. Id ſummopere deplorandum (uti etiam ſæpius mecum ingemui) quod, dum Paſtores Sectariorum ex una parte contritionem ad Pęnitentiam eſſentialiter requiſitam tam mirabiliter explicant; ex altera vero fidem ſuam juſtificativam, unacum libertate conſcientiæ nimium quantum continuo in libris & pulpitis extollunt, de Contritione perfecta, ex motivo Charitatis procedente altum teneant ſilentium, vel ſaltem pro captu non ſatis declarent, facile contenti, dummodo errantes oviculæ ſuæ ſciant contra Catholicos explicare fidem ſuam juſtificativam, & in actum exercitum deducere. Inſignis hæc eſt deceptio diaboli, qui pauperculis maxime ſimplicioribus ignorantia forſan invincibili circa veram fidem laborantibus, aliis tamen peccatis contra Decalogum irretitis, exinde ſubtrahit unicum, quod adhuc ſupereſſet ipſis ſalvationis remedium, nempe Charitatem & contritionem perfectam. Vide hic ſæpius allegatum Patrem Pichler, cujus Theologiam Polemicam utiliſſime leges, maxime ſi inter Acatholicos permixtim vivas; ubi pariter novas evaſiones & diſtinctiones recentiorum Theologorum Acatholicorum præcluſas invenies.

45. Reſpondetur II. Abſolutio eſt Pars eſſentialis Sacramenti Pęnitentiæ, atque per Sacerdotem vi abſolutionis vere remittuntur Pœnitentibus peccata, & non præciſe denuntiantur eſſe remiſſa per excitatam in Pęnitentibus fidem, quam Acatholici juſtificativam appellant. Ita Catholici omnes; quin imo ex Eorum Doctoribus, præſertim Scotiſtis, non deſunt, qui, cum hoc Sacramentum ſe habeat per modum Judicii, totam ejuſdem eſſentiam conſtituunt in abſolutione; ita tamen, ut dolor, ac confeſſio requirantur, tamquam conditiones, ſine quibus non haberetur eſſentia, eo ferme modo, quo ajunt unionem inter materiam & formam non eſſe partem eſſentialem hominis, ſed præciſe conditionem ſine qua non. Quidquid tamen de hoc ſit in præſenti.

46. Probatur Veritas Catholica contra Hæreticos quoad I. partem taliter: Ex jam dictis *art. præc.* confeſſio modo ſuperius explicato eſt pars eſſentialis Pęnitentiæ (vel, ſi mavis dicere, conditio eſſentialiter requiſita ad Sacramentum Pęnitentiæ) ergo multo magis abſolutio erit pars eſſentialis; cum confeſſio ſit ordinata ad abſolutionem impetrandam, atque inſuper conformiter textui S. Joannis *c.* 20. *Quorum remiſeritis &c.* Chriſtus inſtituerit hoc Sacramentum per modum Judicii; Judicium autem eſſentialiter compleatur per ſententiam Judicis. Ut autem adhuc in hoc puncto clarius (obſcuritatem enim, quantum poſſum, abominor) ad invicem intelligamur, notatum velim ab Adverſariis, quod pro ſemper Catholici defendant, Pęnitentiam eſſe verum Sacramentum juxta dicenda Articulo ſequenti; & ad id, qua tale, ut in ſua conſtituatur eſſentia, requirunt abſolutionem. Ceteroquin in ſuis Principiis gratis fatentur etiam extra actuale hoc Sacramentum poſſe aliquoties graves peccatores Fideles ſalvari per actum Charitatis, vel Contritionis perfectæ, in quibus tamen ſemper ſaltem implicite, confeſſio & abſolutio, ſeu Sacramentum Pęnitentiæ includitur *in voto*.

47. Probatur nunc ſecunda Pars hujus Catholicæ Veritatis, quod nimirum per hanc abſolutionem *vere remittantur peccata*: etenim Chriſtus Joann. 20. abſolute pronuntiavit: *Quorum remiſeritis peccata, remmittuntur eis*: ergo per Sacerdotem in abſolutione non ſolum *denuntiantur* remiſſa peccata per fidem, prout putant Acatholici, ſed vere *remittuntur*, non quidem Auctoritate ſuprema & independenti (hoc enim ſoli Deo competit) ſed delegata & dependenti: debemus enim Sacram Scripturam accipere in ſenſu proprio, quando ſine implicantia & contradictione poſſumus, maxime in principiis Acatholicorum, qui dogmata ſua conantur (utinam conatui correſponderet effectus) vel maxime demonſtrare ex Scriptura. Et plane, ſi *remittere peccata* ſeu *abſolvere a peccatis* idem eſt, ac *denuntiare, peccata eſſe remiſſa per fidem*, poterit quoque Laicus, ac femina abſolvere; nam & hæc excitando peccatorem, ut credat in Chriſtum, & confidat in merita Ejuſdem, poterit dicere: *Si hanc fidem habeas, denuntio tibi remitti peccata*. Immo quis magis hanc denuntiationem remiſſionis peccatorum propter fidem in Chriſtum facere poterit, quam peccator ſibimetipſi, qui melius, quam exteriores, ſentiet, qualem in corde ſuo habeat fidem, & fiduciam in Chriſtum; ſicque peccator ſiſtendo in principiis Adverſariorum poſſet contra communem praxin, & ſenſum antiquæ Eccleſiæ ſe ipſum abſolvere.

48. Reſpondetur III. Per bona opera ac ſatisfactiones noſtras, in meritis Chriſti & Divina gratia fundatas, obtinemus in Sacramento Pęnitentiæ condonationem peccatorum quoad pęnas temporales, ſæpius poſt reatum culpæ remiſſum adhuc reſtantes, & alias vel in hac vel in altera vita ſolvendas. Hæc Reſponſio duas in ſe continet partes: nimirum 1. quod culpa remiſſa ſæpius reſtet aliqua adhuc pęna temporalis. 2. Quod remiſſionem talis pęnæ poſſimus obtinere per bona opera & ſatisfactiones noſtras. Prima pars patet exemplo S. Scripturæ: ſic enim Rex David 2. *Reg. cap.* 12. *v.* 13. *&* 14. poſtquam perfecte corde contrito culpam ſuam de duplici graviſſimo peccato, *Homicidio & adulterio*, per verbum *peccavi* confeſſus fuit, obtinuit remiſſionem culpæ Pęnitenti Regi per Nathan Prophetam annuntiatam his verbis: *Dominus tranſtulit peccatum tuum*; quo non obſtante punitus eſt adhuc temporaliter, nimirum morte filii ſui unice dilecti. Secunda pars oſtenditur ex ſacro Codice, & SS. PP. qui ſimilibus *ſatisfactionibus*, ſeu (uti communiter vocantur) *Pœnitentiis* remiſſionem adſcribunt. *Si pœnitentiam egerit gens illa a malo ſuo*, inquit Deus Jerem. c. 18. *agam & Ego Pęnitentiam ſuper malo, quod cogitavi, ut facerem ei* &c. Et S. Auguſtinus in Enchiridio ad Lauren-

Digitized by Google

rentium c. 71. loquens de Oratione Dominica: *Oratio delet & illa* (ſupple peccata) *a quibus vita fidelium ſcelerate etiam geſta, ſed NB. pœnitendo in melius mutata, diſcedit. Quare Dominus orandus eſt: Dominus noſtra ſatisfactione placandus eſt*, Concludit optime S. Cyprianus Serm: de Lapſis.

49. Nec dicas: Satisfactio, ac merita Chriſti tamquam infiniti valoris ſunt ſufficientiſſima ad remittenda peccata noſtra tam quoad culpam, quam quoad pœnam? ergo ſunt injurii Chriſto, & ejus gloriam diminuunt, qui aliquam inſuper remiſſionem pœnæ temporalis tribuunt meritis & ſatisfactionibus noſtris. Reſpond. Diſting. ant. Merita & ſatisfactio Chriſti ſunt ſufficientiſſima ad remiſſionem &c. in actu primo con. in actu ſecundo. nego. Etenim etſi ex ſe ipſis ſint talia, attamen Chriſtus in actu ſecundo noluit Homini iſta illimitato modo applicare, ſed potius voluit, ut pariter ad merendum merita ſua, & ad ſatisfaciendum ſatisfactiones ſuas adjungat. *Qui ſic Deo ſatisfecerit, non jam ſolam Dei veniam NB. merebitur, ſed coronam*, ait in formalibus antiquiſſimus S. Pater Cyprianus *ſerm. de lapſis*. Nec exinde diminuitur gloria Chriſti; cum ipſa hæc merita, & ſatisfactiones noſtræ valorem ſuum habeant ex ſatisfactionibus & meritis Chriſti, intuitu quorum confertur nobis Divina gratia, opera noſtra dignificans. Sic etiam in ipſis principiis Adverſariorum, quamvis merita & ſatisfactiones Chriſti in ſe ipſis ſint infiniti valoris, noluit tamen Chriſtus ea nobis applicare in actu ſecundo niſi dependenter a Sacramentis, &, (uti ipſi inquiunt) a fide in Chriſtum, qua apprehendimus juſtitiam.

ARTICULUS XIII.

De Uſu Sacramentorum.

50 Explicant in primis, *ac deſcribunt Sacramenta in genere, quod ſint ſigna & Teſtimonia voluntatis Dei, erga nos ad excitandam & confirmandam fidem in his, qui utuntur, propoſita*. 2. *Dicunt, Sacramentis ſuperius deſcriptis eſſe utendum ita, ut fides accedat, quæ credit promiſſionibus*. 53. *Damnant illos* (puta Catholicos) *qui docent, quod Sacramenta ex opere operato juſtificent*. Ita Lutherani. Ubi nota, quod in Confeſſione ſua Auguſtana a numero determinato Sacramentorum in ſpecie adhuc abſtraxerint, etſi defacto communiter tantum duo admittant, nimirum *Baptiſmum & Euchariſtiam*.

51. Ceterum ex hac ipſa deſcriptione Sacramenti ut ſic innuere volunt, tria principaliter in ipſorum principiis requiri ad rationem Sacramenti. 1. Ut id, tamquam *ſignum* habeat externum aliquod materiale, quod vocant Elementum. 2. ut Elementum, ſeu ſignum illud habeat expreſſum mandatum Divinum, ſeu ſit *inſtitutum* a Deo. 3. Ut habeat annexam *promiſſionem gratiæ*: taliter nimirum, ut per ſignum a Deo inſtitutum excitetur in nobis *fides in Chriſtum*, qua, quaſi aliqua manu, apprehendimus juſtitiam Chriſti; nobis exinde taliter imputatam, ut per eam dicamur juſti, Deoque grati, & peccata noſtra tegantur, ſeu non amplius imputentur.

Ex quo facile deducitur, Acatholicos non admittere gratiam, per Sacramenta nobis collatam, eſſe aliquod poſitivum ſupernaturale, qualiter Catholici intrinſecam aliquam qualitatem ſupernaturalem (quam habitum vocant) defendunt, per Sacramenta ſaltem moraliter cauſatam in anima juſti; ubi econtra Lutherani eam gratiam Sacramentalem tantummodo extrinceſam aſſerunt, quatenus nimirum præciſe mediante fide elicita ipſa Juſtitia, ſeu Sanctitas Chriſti nobis imputatur; quin aliqua poſitiva qualitas ſupernaturalis animæ infundatur.

25. E contra Catholici longe aliter definiunt, & vi ipſius definitionis alias ad Sacramentum requirunt conditiones, quam Acatholici: deſcribunt nimirum taliter ex Catechiſmo Romano, quod ſit *inviſibilis gratiæ viſibile ſignum ad noſtram juſtificationem inſtitutum*. Vel ex Scoto 4. *ſent. diſt.* 1. *quæſt.* 2. quod ſit *ſignum ſenſibile gratiam Dei, vel effectum ejus gratuitam ex inſtitutione Divina efficaciter ſignificans, ordinatum ad ſalutem hominis Viatoris*. Singulas particulas hujus deſcriptionis fuſius declaratas vide apud Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Theol. Moral. diſt.* 1. *q.* 1. *Secundo* ex hac ipſa definitione inferunt, Sacramenta dici talia, non quatenus fidem actualem in Chriſtum excitant, ſed quatenus cauſant inſtrumentaliter gratiam primam aut ſecundam, & quidem tamquam aliquam qualitatem ſupernaturalem animæ infuſam. *Tertio* Sacramenta cauſare illam gratiam ex opere operato, id eſt, immediate vi ipſius Sacramenti per merita Chriſti ad hanc cauſalitatem elevati, non autem intuitu meritorum alicujus operantis. *Quarto* talia Sacramenta ſtatuunt ſeptem, puta *Baptiſmum, Confirmationem, Pœnitentiam, Euchariſtiam, Extremam Unctionem, Ordinem, & Matrimonium*. His prænotatis,

53. Reſpondetur I. Male deſcribitur Sacramentum ut tale ex eo, quia excitat vel confirmat in nobis fidem in Chriſtum, qua apprehenditur gratia juſtificativa. Ratio eſt *prima*, quia etiam aliqua concio, Liber ſpiritualis, vel devota Imago poteſt excitare fidem in Chriſtum, præcipue vero ipſum Evangelium JESU Chriſti: nam *Evangelium virtus Dei eſt in ſalutem omni credenti*. Ad Rom. 1. v. 16. & tamen etiam juxta ipſos ſimilia non ſunt vera Sacramenta: ergo hæc definitio non convenit omni & ſoli, conſequenter eſt mala.

Ratio eſt *ſecunda*, quia fides potius præſupponitur in adultis, ante ſuſceptionem Sacramenti; ergo non cauſatur, ſeu excitatur primum per Sacramentum; alias enim eſſet effectus ſimul prior, & ſimul poſterior ſua cauſa. Antec. probatur in Baptiſmo, quem etiam Acatholici tamquam verum Sacramentum agnoſcunt: ubi tamen fides præſupponitur ipſi in Scriptura: ſic enim legitur *Marci cap. 16. Qui NB. crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*. Matth. cap. 28. *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Act. cap. 8. ver. 12. *Cum credidiſſent Philippo Evangelizanti de Regno Dei, in nomine JESU Chriſti baptizabantur*. Et ibidem v. 37. ac ſeqq. noluit Philippus baptizare Eunuchum Reginæ Candacis, niſi *credat ex toto corde*.

Ratio eſt *tertia*, quia apud Lutheranos etiam Infantibus, & perpetuo amentibus recte confertur Sacramentum Baptiſmi, & tamen ibidem Baptiſmus nequit excitare fidem actualem; cum ſint incapaces rationis, ſicque etiam incapaces eliciendi actum fidei, conformiter jam dictis Art. IX. licet ceteroquin nullum ponant obicem huic Sacramento: ergo ad rationem eſſentialem Sacramenti neceſſarium non eſt, ut excitetur] actualis fides in Chriſtum. Quod ſi varias extortas contra hæc ſolidiſſima fundamenta Catholica adducant evaſiones, & diſtinctiones, petuntur ab ipſis textus Sacræ Scripturæ, ex quibus clare hæ eruantur: quoniam ſi ad ſalutem neceſſaria juxta eoſdem eruuntur ex S. Scriptura, præ omnibus id fieri debebit quoad Baptiſmum, per quem in Eccleſiam ingredimur.

54. Reſpondetur II. Sacramentum optime deſcribitur a Catholicis per hoc, quod ſit cauſativum gratiæ ſanctificantis ex opere operato. Ratio eſt; quia Sacra Scriptura tribuit Sacramentis ipſiſmet effectum gratiæ, atque peccatorum remiſſionem: ſic enim legitur de Baptiſmo. Act. 2. v. 38. *Baptizetur unuſquiſque veſtrum NB. in remiſſionem peccatorum*. de Euchariſtia autem Joan cap. 6. v. 50. & 52. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum*. Item *panis, quem ego dabo, caro mea eſt NB. pro mundi vita &c.* Plures tales textus videri poſſunt apud Controverſiſtas. Unde non video, quomodo ex hoc capite (uti nec ex aliis) Lutherus potuerit improbare Eccleſiam, & ſumere anſam apoſtatandi.

55. Reſpondetur III. Gratia illa ſacramentalis cauſata per Sacramenta, tamquam per inſtrumenta, eſt vera aliqua qualitas poſitiva, ſupernaturalis, animæque inexiſtens, per quam homo fit vel formaliter juſtus, amicus & filius

Digitized by Google

rius adoptivus Dei, vel ſaltem ut talis jam inventus, in his prædicatis confirmatur & creſcit.

Probatur 1. Ex illis textibus Sacræ Scripturæ, quibus gratia ſuperius explicata comparatur indumento, juxta illud ad Epheſ. cap. 4. *Induite novum hominem*; vel ſpecialiter *veſti nuptiali* Matth. cap. 22. vel *ſtolæ primæ* Luc. cap. 15. quæ omnia utique non ſunt quid pure extrinſecum, ſed ens poſitivum, adhærens corpori: ergo pariter gratia erit ens aliquod poſitivum, tamquam accidens inhærens animæ.

Probatur 2. Quia Chriſtus eſt juſtus & ſanctus per juſtitiam & ſanctitatem non præciſe imputativam, ſed poſitive ſibi inexiſtentem: ergo etiam nos per Sacramenta, meritis Chriſti elevata, erimus taliter juſti & ſancti: *Etenim omnis, qui ſpem habet in eo* (id eſt Chriſto) *ſanctificat ſe, NB. ſicut & ille ſanctus eſt*. 1. Joan. cap. 3. v. 3.

Nec dicas, per Baptiſmum & Pœnitentiam tantummodo tegi peccatum originale, & actualia juxta illud Pſalmi 31. *Beati &c. quorum tecta ſunt peccata*; adeoque non requiri aliquod ens poſitivum, quo in Sacramentis formaliter conſtituamur juſti, ſed ſufficere, ut in tantum dicamur, e. g. per Baptiſmum & Pœnitentiam juſtificati, in quantum per umbraculum meritorum Chriſti, ſeu per ipſam Ejus Juſtitiam, mediantibus Sacramentis fide apprehenſam, noſtra peccata obteguntur quaſi veſte purpurea, ſicque nobis non amplius imputantur. Nam contra hanc evaſionem eſt, quod a Sacra Scriptura peccata dicantur tolli, *Joan. cap.* 1. atque deleri, *Iſai. cap.* 43. Item nos exinde ablui & mundari, 1. *Cor.* 6. atqui iſta omnia non eſſent vera, ſi peccata tantum tegerentur: nam tege leproſum toga, qua velis, pretioſa, lava ſordidam veſtem, qua potes, induſtria: ſi lepra adhuc in iſto homine, vel ſordes in veſte remanent, homo hic erit a parte rei adhuc leproſus, & veſtis adhuc ſordida, quantumcumque tegantur; nec in ſimili caſu vere loqui cenſeretur, qui diceret, lepram ab illo homine eſſe ſublatam, maculas deletas, & veſtem mundatam. Cur igitur non pariformiter loquamur circa remiſſionem peccatorum? præſertim cum juxta Acatholicos verba Scripturæ, quantum fieri poteſt, accipi debeant in ſenſu proprio, niſi evidenter conſtet contrarium, & quidem ex ipſa Scriptura. Oſtendant ergo Adverſarii doctrinæ noſtræ circa Sacramentalem gratiam evidenter contrarium. Textus ab Ipſis allegatus truncate profertur, ita enim habet: *Beati, quorum NB. remiſſæ ſunt iniquitates, & quorum tecta ſunt peccata*. Cur *remitti peccata* nolunt recipere in ſenſu proprio, & cur præciſe *tegi peccata*? Audiamus ſuper hunc textum non Lutherum, ſed magnum Eccleſiæ Lumen S. Auguſtinum, qui eumdem explicat aſſumendo paritatem circa vulnera animæ, & circa vulnera corporis: vulnera enim corporis dupliciter tegi poſſunt, nimirum vel ab ipſo vulnerato, vel a Medico, ſeu Chirurgo. Vulneratus tegit ea pallio abſcondendo, non tollendo: Chirurgus emplaſtro ea tegit, & ſimul tollit. Idem contingit apud Peccatorem quoad vulnera animæ ſuæ; tegi hæc poſſunt vel ab ipſo peccatore, vel a Chriſto: peccator tegit, quando abſcondit vel diſſimulat; Chriſtus Medicus animarum tegit emplaſtro gratiæ divinæ, & ſimul per hoc emplaſtrum vulnera tollit. Videatur in hunc textum fuſius præſertim num. 21. Le Blanc.

56. Reſpondetur IV. Sacramenta cauſantia gratiam, modo ſuperius explicato, ſunt numero ſeptem, nimirum *Baptiſmus*, *Confirmatio*, *Euchariſtia*, *Pœnitentia*, *Ordo*, *extrema Unctio*, & *Matrimonium*. Ita *una*, *ſancta*, *Catholica*, & *Apoſtolica*, ſicque juxta dicenda notis veræ Eccleſiæ (quæ nec in materia fidei propter certam Chriſti aſſiſtentiam fallere poteſt, nec falli) prædita Eccleſia Romana, cui etiam Eccleſia Græca ſchiſmatica (quamvis alias ex diuturno odio, ubi vel apparentes minimæ apparent rationes, contradicat) in hoc puncto conſentit, non obſtante, quod Lutherani Ejuſdem Patriarcham Hieremiam diverſis artibus & blanditiis in ſuas voluerint trahere partes, uti apud Controverſiſtas celebriores paſſim invenies, qui pariter ſanctorum Patrum antiquiſſimæ & primæ Eccleſiæ ſententias varias modo in favorem hujus, modo alterius ex iſto numero ſeptennario Sacramentorum adducunt. *Multa non inveniuntur in litteris Apoſtolorum, nec in Conciliis Poſteriorum, & tamen quia per univerſam cuſtodiuntur Eccleſiam, non niſi ab ipſis tradita, & commendata creduntur*. Inquit S. Auguſt. lib. 2. de Baptiſmo contra Donatiſt. cap. 7.

57. Nec dicas I. In Sacra Scriptura de iſto numero ſeptennario nihil inveniri, & conſequenter eumdem numerum male a Catholicis, & gratis adſtrui. Reſpondetur enim I. ad hoc argumentum mere negativum, neque ex una parte inveniri in Sacra Scriptura contrarium, & ceteroquin ex altera parte pro veritate hac ſtare conſenſum univerſalis, atque ex notis ſuperius allegatis veræ Eccleſiæ unacum Sanctis Patribus etiam antiquiſſimis. Reſpondetur II. Neque in Sacra Scriptura reperiri numerum præciſe binarium Sacramentorum, uti moderni Lutherani ſolent adſtruere, nimirum ſolummodo *Baptiſmum* & *Euchariſtiam*. Sicque hæc objectio fortius contra ipſosmet pugnat Adverſarios, qui omnia ſua dogmata volunt ex Scriptura probare. Cur enim excludunt a ratione Sacramenti *Pœnitentiam*, cum tamen illic quoque reperiatur *ſignum externum*, puta confeſſio doloroſa, & abſolutio? inſuper (uti ipſimet ad rationem Sacramenti xpoſcunt) ibidem reperiatur *inſtitutio*, ſeu uti vocant, *mandatum* Divinum, & *adpromiſſio gratiæ juſtificativæ*, Joan. cap. 20. *Quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. Item cap. 3. *Pœnitemini, & convertimini, ut deleantur peccata veſtra*. Rurſum Lucæ cap. 13. v. 3. *Niſi Pœnitentiam habueritis*. Cur igitur (inquam) a ratione Sacramenti *Pœnitentiam* excludunt? ſcio quidem, quod reponant apud P. Pichler hic, ſe ideo excludere, quia ſignum illud ſenſibile in Pœnitentia tantummodo ſenſu *auditus*, non autem ſenſu *viſus* eſt perceptibile. Riſum teneatis amici: ſi tamen in puncto tam arduo æternam ſalutem concernente ridendum, & non potius cæcitas iſta deploranda eſt. Rogo, oſtendatur Catholicis (citra tamen petitionem principii) ex claro aliquo Sacræ Scripturæ textu, quod ad rationem Sacramenti NB. *ut ſic*, ſeu *in genere* neceſſario requiratur, ut ſit ſignum *viſu* (excludendo ſenſum *auditus*) perceptibile. Reſpondetur III. Catholicos non eſſe adeo ſteriles, quin junctis ſimul dictis nu. 56. pro ſeptennario numero Sacramentorum inveniant quoque textus Sacræ Scripturæ. De *Pœnitentia* patet ex proxime dictis. De *Confirmatione* Corinthios ſuos *in fide jam ſtantes* alloquitur Apoſtolus 2. Corinth. cap. 1. v. 21. *Confirmat* (ſupple Deus) *nos vobiſcum in Chriſto, & qui NB. unxit nos Deus, qui & ſignavit nos*. De ceteris tribus Sacramentis (nimirum *extrema Unctione*, *Ordine*, & *Matrimonio*) invenies paſſim textus ſacræ paginæ apud Theologos & Controverſiſtas, ad quos brevitatis gratia lectorem remitto notanter ad P. Pichler *Parte poſteriori Theologicæ Polemicæ Controverſ.* 3. *art.* 2. & Henno *Tractatu de Sacramentis diſput.* 2. *quæſt.* 3.

58. Nec dicas II. Sanctos Patres antiquæ Eccleſiæ, nominatim S. Auguſtinum Epiſtola 118. ad Jannarium ſtare potius contra nos, adſtruentes duo tantum Sacramenta, *Baptiſmum* nimirum & *Euchariſtiam*, cui ſententiæ pariter favet Eccleſia Græca in Confeſſione ſuæ fidei, quam Patriarcha Conſtantinopolitanus Cyrillus Liparus Anno 1633. imprimi curavit, ubi hæc leguntur formalia: *Credemus Evangelica Sacramenta eſſe ea, quæ Dominus inſtituit in Evangelio, & ipſa eſſe NB. duo, nempe Baptiſmum & Euchariſtiam, ampliorem numerum Sacramentorum non habemus*.

Reſpondetur enim in primis quoad ſanctos Patres, eoſdem in ceteris textibus non quidem omnia ſeptem Sacramenta recenſere in ſimul; facere tamen mentionem ſucceſſive, id eſt, de quibuſdam in uno, de aliis in altero loco. Paucis: in ſimilibus textibus, ſiqui contra nos ab

Digitized by Google

ab Adverſariis adducuntur, loquebantur Sancti Patres *præciſive*, non *excluſive*; prout nimirum requirebat eorum propoſitum, vel materia, quam tractabant, eo ferme modo, quo explicavimus Articulo IV. textus Sacræ Scripturæ, qui ad juſtificationem noſtram ſubinde ſolam fidem requirere videbantur. Sic in ſpecie, ac nominatim S. Auguſtinus, qui Epiſtola 118. ad Januarium meminit tantummodo duorum Sacramentorum, Epiſtola ſtatim ſequenti ſeu 119. facit mentionem de tribus. Libro autem 5. de Baptiſ. contra Donatiſt. cap. 20. commemorat quatuor, *Baptiſmum* nempe, *Unctionem*, *Eucharistiam* & *Ordinem*. Sacramentum Chriſmatis, ſeu Confirmationis contra Petilianum adducit apud Pichler hic ſequentibus formalibus: *NB. Sacramentum Chriſmatis in genere viſibilium ſignaculorum ſacroſanctum eſt, ſicut ipſe Baptiſmus*. Sacramentum Pœnitentiæ apud Franciſcum Henno *Tract. de Pænit.* allegat lib. de adult. conjug. cap. 28. his verbis. *Quæ autem Baptiſmatis, eadem Reconciliationis eſt cauſa, ſi forte pœnitentem finienda vita periculum præoccupans eſt*. Subſumitur, ſed Baptiſmus juxta Divum Auguſtinum per modum Sacramenti cauſat remiſſionem peccatorum: ergo etiam remedium reconciliativum, nimirum Pœnitentia, cum juxta D. Auguſtinum eadem reconciliationis, ac Baptiſmatis ſit cauſa. De Matrimonio ait lib. de fide & operibus cap. 7. *In Eccleſia NN. nuptiarum non ſolum vinculum, ſed etiam Sacramentum commendatur*.

Quantum ad Eccleſiam Græcam quod ea ſeptem credat Sacramenta, clariſſime patet ex Reſponſione Hieremiæ Patriarchæ ad litteras Acatholicorum, videnda in Examine Polemico P. Pichler Art. VI. Verum quidem eſt, quod Cyrillus Liparus in ſua confeſſione duo tantummodo admiſerit Sacramenta: ſciendum tamen, quod ille declinaverit ad partes Hæreticorum, & propterea a ſuo ſucceſſore Anno 1683. fuerit Anathematizatus his verbis: *Cyrillo dogmatizanti, & credenti, non eſſe NB. ſeptem Sacramenta Eccleſiæ &c. ſed mentienti non eſſe tradita a Chriſto in Evangelio, niſi ſolum Baptiſmum & Euchariſtiam, &c.* Videatur Franciſcus Henno Tractat. de Sacrament. *Diſputat. 2. Quæſt.* 3.

ARTICULUS XIV.

De Ordine Eccleſiaſtico.

59. DE *Ordine Eccleſiaſtico docent, quod nemo debeat in Eccleſia publice docere, aut Sacramenta adminiſtrare, niſi rite vocatus*. Ita Lutherani, & abſque hæſitatione conſentiunt Catholici, repetentes tamen ſuam interrogationem ex ipſis, jam ſemel Articulo V. factam, a quonam Eorum Paſtores & Præcones ſint rite vocati ad publice docendum, ad danda Sacramenta, & Abſolutionem Pœnitentibus adminiſtrandam? Certe deſtituti ſupremo in terris Chriſti Vicario, etiam ſuperiores eorum Paſtores, ſeu Superintendentes, recurrere finaliter debent juxta jam dicta Art. V. ad Poteſtatem Laicam; cum tamen nemo dat, quod nec formaliter, nec eminenter in ſe habet. Recordor in præſenti curioſæ cujuſdam hiſtoriolæ, quam Principem inter quempiam Acatholicum, & ejus Superintendentem contigiſſe Vir quidam magnæ fidei, & Auctoritatis mihi narravit: Interrogavit nempe Princeps ſub familiari quondam diſcurſu ſuum ſupremum Superintendentem, a quo poteſtatem haberet, Ipſum abſolvendi a ſuis peccatis? Reſpondente illo, *a ſua Sereniſſima Celſitudine ipſamet*. Tandem Repoſuit Princeps: *Si ita ſe res habet, potero quoque eamdem poteſtatem uni ex infimis meis ſtabulariis committere*, quod Principi videbatur abſurdum, & extra ſuam ſphæram: hincque ad Catholicam ſe ſe contulit Religionem, ubi præſidet Chriſti Vicarius, & ſucceſſor D. Petri, cui (& non Regi) *tradidit DEUS claves Regni Cœlorum, ut quæcumque ſolverit ſuper terram, ſoluta ſint & in Cœlis*. Matt. cap. 16. v. 19. *Qui tenet Sedem Romæ &c. Ipſe primus eſt, ſicut Petrus, cui data eſt poteſtas in omnes NB. Principes Chriſtianos, & omnes populos eorum &c.* inquit Concil. Generale Nicænum, etiam ab Adverſariis admiſſum Can. 39. uti citat P. Pichler in ſua Theolog. Polem. *cap. 4. art. 1. §. 4. n. 23.*

ARTICULUS XV.

De Ritibus Eccleſiæ.

60 DOcent. 1. *Quod Ritus Eccleſiaſtici illi, qui ſine peccato ſervari poſſunt, & proſunt ad tranquillitatem & bonum Ordinem in Eccleſia, ſint ſervandi, cujuſmodi ritus ſunt certæ feriæ, feſta, & ſimilia*. 2. Addunt, *eſſe tamen admonendos homines, ne conſcientiæ onerentur, tamquam talis cultus ſit ad ſalutem neceſſarius*. 3. Ajunt, *dicere, traditiones humanas inſtitutas eſſe ad placandum DEUM, ad promerendam gratiam, & ad ſatisfaciendum pro peccatis, adverſari Evangelio & Doctrinæ fidei*. 2. Ex hoc ipſo inferunt, *Vota, traditiones de cibis & diebus inſtitutas, ad promerendam gratiam & ſatisfaciendum pro peccatis inutiles eſſe & contra Evangelium*. Ita Lutherani.

61. E contra Catholici firmiter tenent in primis, ſimiles Ritus Eccleſiaſticos (puta quoad certa feſta vel jejunia &c.) non ſolum obſervari laudabiliter, verum etiam obligare in conſcientia, ita, ut voluntarius ſimilium tranſgreſſor, ſi fiat ſine ſufficiente cauſa in materia gravi, peccet moraliter, neque æternam conſequatur ſalutem, niſi perfecte contritus aut confeſſus &c. 2. Defendunt, ſimilia opera moraliter bona, eſſe quoque meritoria, vel de congruo, vel de condigno, atque ſatisfactoria pro peccatis, ſeu rectius loquendo pro pœnis ex peccato adhuc reſiduis, uti notatur apud Reiffenſtuel *Tract. 1. Diſt. 2. poſt num. 48. addit. I. & II.* Semper tamen (quod Acatholici bene notent, ut nos bene intelligant) concurrente aliqua gratia Divina, per merita, ſatisfactiones; & paſſionem Domini Noſtri JESU Chriſti nobis comparata, ſimilia contingunt, ita, ut finaliter omnia redeant ad mare Rubrum Paſſionis Domini Noſtri JESU Chriſti, omniumque Ejuſdem meritorum, atque ſatisfactionum, a quo tamquam fonte exierunt. 3. Ex hac ipſa doctrina conſequenter aſſerunt, Vota, jejunia, etiam præſcribendo certum ciborum genus &c. aliaque bona opera eſſe plurimum conducentia in ordine ad remiſſionem peccatorum, vitam æternam, augmentum gratiæ & gloriæ.

62. Porro probationes harum aſſertionum Catholicæ veritatis a potiori jam præceſſerunt Ar. 4. Ar. 6. & Ar. 12. quibus oſtendimus non ſolam fidem, ſed & charitatem, aliaque bona opera prodeſſe mediate, vel immediate ad juſtificationem, ad promerendam gratiam, & ſatiſfaciendum modo ſuperius indicato pro peccatis: de quibus pariter fuſius agitur in Theologia ſpeculativa Tractatu de gratia & meritis, & apud Reiffenſtuel in Theologia morali *Tract. I. Diſt. 2. q. 6.* Quoad Vota Religioſorum, & quoad præceptum, atque modum noſtrum jejunandi recurret mentio §. ſequenti. Hincque in præſenti nil reſtat, niſi ut oſtendatur, Eccleſiam habuiſſe poteſtatem, & potuiſſe juſte ſubditos ſuos ad Ritus Eccleſiaſticos tales obligare, ſicque eorum conſcientias onerare, quod hic & nunc ſuccincte taliter probatur, Eccleſia poteſt obligare in conſcientia, & præcipere res & Ritus honeſtos, ſed Jejunium & obſervantia certorum feſtorum ſunt utique res & Ritus honeſti, uti de ſe patet, & ipſimet Sectarii certis temporibus practicant: ergo. Major probatur ex eo; quia DEUS Ipſemet NB. *ſub interminatione damnationis* injungit ſubditis *ad Romanos cap.* 13. *v.* 2. ut obediant Poteſtati (ſi Civili, utique magis Eccleſiaſticæ;) quod haud dubie non faceret tamquam infinite ſanctus, Juſtus, & miſericors, ſi inhoneſta ab illis præciperentur, aut ipſi ſubditi obedire non tenerentur, Qualiter enim eſſem damnandus propter tranſgreſſionem illius præciſe, ad quod ſervandum non ſum obligatus? formal ia loc.

ct. ſunt ſequentia: *Qui reſiſtit Poteſtati, DEI ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, NB. ipſi ſibi damnationem acquirunt.*

ARTICULUS XVI.

De Rebus Civilibus.

63 IN compendio de his docent 1. *Quod Ordinationes legitimæ Civiles ſint bona opera Dei.* 2. *Quod liceat Chriſtianis gerere Magiſtratus, exercere Judicia, conſtituere ſupplicia &c.* 3. *Quod neceſſario debeant Chriſtiani obedire Magiſtratibus ſuis & Legibus.* 4. *Quod liceat tenere proprium.* 5. *Pariter ducere Uxorem ſeu nubere.* Ita Lutherani, neque quoad omnia hæc puncta contrarii ſunt Catholici, dummodo ſub licentia nuptiarum Religioſos, Vota ſolemnia emittentes, vel Clericos in Sacris conſtitutos non ſubintelligant, de quibus §. ſequenti,

ARTICULUS XVII.

De Judicio DEI.

64 ADmittunt, *Quod Chriſtus appareat in conſummatione mundi ad judicandum, & mortuos omnes reſuſcitet, piis & electis vitam æternam daturus; impios autem homines, & Diabolos condemnaturus, ut ſine fine crucientur. Damnant exinde Anabaptiſtas, qui ſentiunt, hominibus damnatis, & Diabolis finem pœnarum futurum eſſe &c.* Ita Lutherani, idemque fatentur Catholici.

ARTICULUS XVIII.

De libero Arbitrio.

65 DOcent 1. *Quod humana voluntas habeat aliquam libertatem ad efficiendam Civilem juſtitiam & deligendas res rationi ſubjectas.* 2. *Quoad bona naturalia, ſeu quæ de bono naturæ oriuntur, qualia ſunt* (prout exemplificant in formalibus) *velle laborare in agro, velle manducare & bibere, velle habere amicum, velle habere indumenta, velle fabricare domum, velle uxorem ducere, pecora nutrire, artem addiſcere &c.* 3. *Pariter libertatem admittunt in malis, qualia ſunt, velle Idolum colere, velle homicidium &c.* 4. *Quoad juſtificationem autem ſeu juſtitiam ſpiritualem negant, quod voluntas habeat vim ſine ſpiritu ſancto efficiendæ juſtitiæ Dei, ſeu juſtitiæ ſpiritualis; quia animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus Dei, ſed hæc fit in cordibus, cum per Verbum ſpiritus concipitur.* Ita Confeſſioni Auguſtanæ addicti, qui, etſi diſtinguendo inter opera diverſa reſpectu libertatis non tam obſcure loquantur, uti eorum Magiſter Lutherus, atque Calvinus, quorum prior vi propoſitionis inter damnatas a Leone X. *ordine* 36. generaliter libertatem indifferentiæ a voluntate creata ſuſtuliſſe videbatur, dum it: *liberum arbitrium poſt peccatum eſt res de ſolo titulo;* poſterior vero illud omnino *ſimulacrum* intitulabat. Nihilominus tamen etiam ex parte Auguſtanæ Confeſſionis optaretur adhuc major claritas. Quod enim ad remiſſionem peccatorum, & ad quodcumque opus vitæ æternæ ſive de congruo, ſive de condigno meritorium requiratur Spiritus S. gratiam, etiam Catholici admittunt; quæſtio tamen adhuc remanet, utrum gratia Divina taliter influat, ut voluntas creata ad ſuam converſionem ne quidem tamquam per gratiam Divinam elevata, ac excitata poſſit partialiter concurrere. Pro cujus majori claritate

66. Sciendum, qualiter Principaliores ex modernis Sectariis ſoleant circa præſentem materiam diſcurrere. Fatentur itque 1. quod homo etiam infidelis, vel fidelis quidem, ſed gravis adhuc peccator, habeat *libertatem indifferentiæ* in naturalibus, politicis, imo etiam in moraliter ac ſpiritualiter bonis externis; negant tamen id quoad opera ſpiritualiter bona interna, ſeu quatenus conducentia ad vitam æternam, uti juxta ipſos ſunt *recte credere, Deum diligere* &c. &c. de quibus ultimis Tenent 2. quod per peccatum originale, vel quodcumque mortale perſonale homo ſpiritualiter ita moriatur, ut ſe habeat adinſtar demortui Lazari, qui intra quatriduum mortis nullas amplius habuit vires, uſque dum ſolus Chriſtus, abſque cooperatione Lazari, eumdem reſuſcitavit a mortuis: ita pariter (ajunt hi) apud talem peccatorem, ſpiritualiter mortuum, prorſus nullæ amplius reſtant vires in ordine ad ſuam converſionem, ita, ut ad eamdem voluntas noſtra neque ut excitata, & colluſtrata Divino lumine ſupernaturali cooperari queat, uſque dum a Chriſto ſolo, mediante gratia imputativa, per fidem apprehenſa, vivificetur ſpiritualiter. Atque hos peccatores vivificatos vocant *renatos*, ſi mundentur a peccato originali, econtra vero *renovatos*, ſi purificentur a mortali perſonali poſt Baptiſmum commiſſo. Ubi

67. Ulterius in ſuis principiis notandum volunt, quod poſt talem Regenerationem, ſeu renovationem homo converſus novis a Deo donetur viribus, atque exinde conſequatur aliam arbitrii libertatem, ita, ut voluntas in eo ſtatu non amplius ſit otioſa, ſicuti prius ante converſionem, ſed per iſtas vires de novo acquiſitas poſtea cooperetur Spiritui ſancto, ſicque concurrat tamquam inſtrumentum liberum ad bonum ſpirituale etiam internum, puta ad continuationem rectæ fidei, dilectionis &c. Ita illi.

68. E contra Catholici fundati (prout Controverſiſtæ agendo de principiis generalibus Theologiæ Polemicæ efficaciter probant) in Verbo Dei ſcripto & tradito, nec non in Auctoritate ſupremi in terris Chriſti Vicarii, ac Conciliis Generalibus de libro arbitrio taliter ſentiunt. 1. Supponunt, quod in ſtatu Innocentiæ, ubi homo adhuc erat præditus juſtitia originali, habuerit is vires eliciendi actus moraliter ac ſpiritualiter bonos, etiam internos, puta rectæ fidei, dilectionis Dei &c. 2. Fatentur, quod per peccatum originale vires iſtæ ob appetitum iraſcibilem & concupiſcibilem plurimum rationi refractarios fuerint valde debilitatæ; negant tamen, ac pernegant, eaſdem omnino unacum libero arbitrio in ordine ad actus ſpiritualiter bonos internos fuiſſe extinctas. 3. Ajunt, Gratiam Divinam actualem excitantem atque ac concomitantem ſuccollare liberum arbitrium, & vires imbecilles, inſtar luminis ſimul illuſtrando intellectum, & inflammando voluntatem, quo mediante homo adultus necdum baptizatus cum libertate indifferentiæ credere, & Deum (utor verbis Concilii Trid. *ſeſſ.* 6. de juſtificat. c. 6.) diligere incipiat: Item baptizatus in gravia peccata relapſus de his ſalubriter conteratur, ita nimirum, ut etiam liberum arbitrium unacum gratia, per merita Chriſti nobis comparata, vere influat in ſimiles actus internos ſpiritualiter bonos, ſicque etiam in ipſam converſionem, & quidem cum vera libertate a neceſſitate, ſeu indifferentiæ. Pro qua

69. Advertendum univerſim, quod in voluntate alia libertas dicatur *a coactione*, & alia *a neceſſitate*. *Libertas a coactione* adeſſe cenſetur, quando potentia in agendo non patitur vim ac neceſſitatem a principio aliquo extrinſeco. Taliter juxta communem exemplificationem Deus ſe ipſum, & Beati Deum amare dicuntur cum libertate a coactione; etſi enim potentia volitiva in his exemplis neceſſario determinetur ad amorem, ita ut Deus non poſſit non amare ſe ipſum, nec Beati non amare Bonum infinitum, intuitive per Viſionem Beatificam cognitum; ad hunc tamen actum amoris volitiva potentia non cogitur ab aliquo principio extrinſeco. *Libertas a neceſſitate* tunc intervenire dicitur, quando potentia nec ab extrinſeco, nec etiam ab intrinſeco principio neceſſitatur, ita nimirum, ut eadem, etiam poſitis omnibus ad agendum requiſitis, poſſit adhuc agere vel non agere: E.G. amare Deum, vel non amare &c. Hæc libertas vocatur etiam *libertas indifferentiæ*: item a multis Acatholicis *Libertas Rectitudinis*. H. N.

70. Reſpondetur; homo poſt peccatum ſive originale, ſive perſonale, etſi necdum renatus, vel renovatus, habet

Digitized by Google

habet liberum Arbitrium, ſeu libertatem a *neceſſitate* in ſpiritualiter bonis etiam internis, & in ordine ad converſionem ſuam: pura quoad rectum actum fidei, vel dilectionis Dei & proximi &c. unacum gratia Divina illuminante ac inflammante eliciendum. Hæc veritas Catholica probatur *primo*: Juxta Sacram Scripturam homo poteſt eligere vel non eligere *vitam*, & *bonum*, prout ſibi placuerit: ergo etiam homo nondum renatus, vel renovatus habet liberum arbitrium in ordine ad vitam ſpiritualem, & ad actus ſpiritualiter bonos: nam habere poteſtatem ſibi quidpiam eligendi juxta ſuum beneplacitum, ex communi hominum perſuaſione, etiam in politicis & naturalibus, indicat liberum in ordine ad hoc arbitrium, ſeu libertatem indifferentiæ. Ant. prob. ex c. 15. Eccleſiaſtici v. 18. *Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, dabitur illi.*

Confirmatur 1. Homo nondum Renatus vel renovatus habet liberum arbitrium, ac libertatem indifferentiæ quoad actus internos ſpiritualiter malos, quales ſunt (utor formalibus Confeſſionis Auguſtanæ hic) *velle Idolum colere*, *velle homicidium &c.* Quomodo enim alias miſericordiſſimus Deus poſſet talem æterna pœna caſtigare, ſi non foret in poteſtate illius hos actus malos omittere? ergo etiam habebit liberum arbitrium quoad actus internos ſpiritualiter bonos; cum Sacra Scriptura loc. cit. pariformiter quoad hoc loquatur de malo ac bono, vita ac morte.

Confirmatur 2. Homo peccator habet liberum arbitrium ad eliciendos actus fidei, & internæ dilectionis Dei, qui actus etiam juxta adverſarios ſunt ſpiritualiter ac ſupernaturaliter boni: ergo datur liberum arbitrium ſeu libertas indifferentiæ cum prævia cognitione ad actus internos ſpiritualiter bonos. Ant. probatur. Homo peccator, ſi hos actus non eliciat, in æternum damnabitur: nam *qui non crediderit, condemnabitur*. Marc. ultimo, & *qui non diligit, manet in morte*. 1. Joan. cap. 3. ergo ſignum eſt, quod ſit in ejus libera poteſtate hos actus eliciendi: duriſſimum enim videtur punire aliquem, & quidem pœna æterna propter omiſſionem actus illius, quem eliciendi nullam habet poteſtatem. Profecto manibus, pedibuſque ligatus non afficitur gravi aliqua pœna etiam ſolummodo temporali ex eo, *quod non incedat*, idque propterea principaliter, quia in his circumſtantiis non eſt in ejus poteſtate *incedere*. Poterit contigiſſe, quod homo hic etiam ex culpa præcedenti juſte vincula ſuſtineat; aſt vinculatum propterea de novo gravibus afficere pœnis, eo quod non incedat, videtur exuere omnem clementiam. Vide de hoc ulterius n. 75.

71. Dices cum Auguſtana confeſſione: Juxta S. Paulum Apoſtolum 1. Cor. cap. 2. v. 14. *Animalis homo non percipit ea, quæ ſunt ſpiritus:* ergo peccator (qui *comparatus eſt jumentis, & ſimilis factus eſt illis*, Pſalm. 48. v. 13.) non habet vires ſufficientes in ordine ad actus ſpiritualiter bonos internos. Reſpond. negando conſequentiam; quod enim homo animalis, ſeu (ut alii loquuntur apud Cornelium a Lapide hic) homo ſenſualitatibus & concupiſcentiis deditus, non ſentiat actualiter ea, quæ ſunt ſpiritus, ex eo haud provenit, quaſi vero Divina gratia adjutus non haberet potentiam & vires ſufficientes, ſed potius, quia renuit ordinarie Divinæ gratiæ cooperari. Pulſat Chriſtus ad oſtium, & talis ſenſualis non aperit: geſtit clariſſimum Divinæ gratiæ lumen denſiſſimas penetrare tenebras, aſt concupiſcentiis immerſus ſponte valvas occludit. Talis homo animalis non percipiens ea, quæ ſunt ſpiritus, & a S. Juda Apoſtolo in ſua Epiſtola ad vivum deſcriptus erat Confeſſioniſtarum Magiſter Lutherus, qui præcepta, ſaltem aliqua, Decalogi, præſertim illud *non concupiſces*, ſervatu impoſſibile credidit, Jejunia Eccleſiaſtica ſuſtulit, Sacerdotibus & Monachis contra ſua vota expreſſa uxores conceſſit, ac ipſemet peſſimo prævivit exemplo, ſacrilegum cum quadam Moniali contrahens Matrimonium. En hominem animalem, ex cujus Apoſtaſia tanta mala, diſſidia in Romano Imperio, diffidentia Statuum inter ſe, Bella cruenta &c. &c. fuere exorta,

72. Dices 2. Juxta eundem Apoſtolum 2. ad Corinthios cap. 3. v. 5. *Non ſumus ſufficientes cogitare aliquid ex nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex Deo eſt*: ergo a fortiori neque ſufficientes ſumus operari ex nobis ſpirituale bonum: *nam velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio*: inquit iterum Apoſtolus ad Roman. c. 7. Reſpondeo explicando textum primum: non ſumus ſufficientes aliquid cogitare ex nobis (ſupple ſpiritualiter bonum) abſque gratia Divina corroborante noſtras vires imbecilles, conced. abſolute loquendo, nego Ant. & pariformiter quoad *operari* diſtinguo conſequens. Etiam multi infirmi ob ſuam debilitatem dicuntur inſufficientes ad ambulandum, non, quod nullas habeant prorſus vires, ſed quia vires ſunt valde adhuc imbecilles, ita, ut indigeant aliquo ſuſtentante & adjuvante. Alter textus ad Romanos c. 7. ubi Paulus videtur adſcribere ſibi *velle*, non autem *perficere*, ne quidem loquitur de ſpiritualiter bonis, ſed potius ibidem Paulus diſcurſum movet de motibus concupiſcentiæ primo-primis, rationem prævenientibus, ſicque in principiis Catholicorum, juxta dicta & dicenda, rationem formalis peccati non habentibus, quos equidem mediante gratia Divina poteſt velle, ſeu optare abeſſe, ut autem actu ſemper emaneant, fatetur penes ipſum non ſtare: Deus etenim eoſdem ſæpe permittit apud homines quoque juſtos pro majori humiliatione. Sic conqueſtus eſt Paulus 2. *Cor. cap.* 12. *v.* 8. de ſtimulo carnis; Reſponſum tamen v. 9. tulit a DEO, quod ſufficiat ſibi gratia ſua, qua nimirum efficaciter adjuvante, omnem conſenſum deliberatum, ac voluntariam delectationem excludat. Ceteroquin Deus non ſolum *perficere*, ſed etiam *velle* in nobis operatur (mediante nimirum ſua gratia coadjuvante) uti clariſſime atteſtatur Paulus ad Philipp. cap. 2. v. 13.

73. Dices II. Homo peccator comparatur in S. Scriptura, & PP. *mortuo*, nam *ſtipendia peccati mors*, ad Rom. cap. 6. v. 23. Item aſſimilatur *ſervo* ad Rom. 6. v. 20. ſed mortuus nullas prorſus habet vires in ordine ad vitam & actus vitales, atque ſervus nullam libertatem reſpectu ſui Domini: ergo neque peccator. Reſ. hoc argumentum probare nimium, quod nempe peccator neque haberet amplius liberum arbitrium in ordine ad actus naturales, & politicos, ac ſpiritualiter bonos externos; ſicuti mortuus nullas prorſus habet vires in ordine ad vitam, actuſque vitales, & ſervus deperdit libertatem reſpectu Domini etiam quoad bona naturalia, qualia ab adverſariis adducuntur, *uxorem ducere*, *domum fabricare &c.* Item argumentum hoc pariter probaret contra ipſoſmet Adverſarios, quod neque juſtus a peccato jam liberatus haberet libertatem indifferentiæ in ordine ad actus internos ſpiritualiter bonos; etenim ſicuti D. Paulus loc. cit. peccatorum vocat *ſervum peccati*, ita liberatum a peccato v. 18. appellat *ſervum Juſtitiæ:* ergo ſi debemus adæquatam inſtituere paritatem inter ſervum temporalem, & inter hos, utrobique non erit libertas indifferentiæ ad actus internos ſpiritualiter bonos. Itaque inter mortuum & ſervum ex una, & inter peccatorem ex altera parte non eſt adæquata paritas in omnibus, ſed tantum in aliquibus, puta, quod ſicuti mortuus vitam perdit, ita peccator gravis gratiam habitualem ſanctificantem, quæ hominem vivificat: Item, ſicuti ſervus obedit Domino, ita peccator obediat concupiſcentiis, & liberatus a peccato obediat juſtitiæ in ſanctificationem. Hoc modo ſacer Textus v. 16. & v. 22. ſe ipſum explicat, dummodo legatur in fonte.

ARTICULUS XIX.

De cauſa peccati.

74. DE *hac docent, quod, tametſi Deus creat & conſervat naturam, tamen cauſa peccati eſt voluntas malorum, videlicet Diaboli, & impiorum, quæ, non adjuvante Deo, avertit ſe a Deo*, ſicut Chriſtus ait Joan. c. 8. *cum loquitur mendacium, ex ſe ipſo loquitur*: Ita Lutherani, & libentiſſime conſentiunt Catholici, quod DEUS non in-

Digitized by Google

influat ullatenus ad eſſe formale peccati, ſed ſola creatura ſit cauſa ejuſdem: nam quoniam ex una parte *mandata Dei gravia non ſunt*. 1. Joan c. 5. v. 3. idque præſertim verum, ſi Divina ſimul cooperatur gratia, quæ nulli hominum denegatur: ex altera vero parte in principiis Catholicorum quilibet homo rationis capax habeat liberrimum arbitrium ad obſervanda dicta mandata, conſequenter recte ſoli homini malitia adſcribitur, ſi contra ſanctiſſimam voluntatem Divinam hæc mandata transgreditur.

75. Econtra vero in principiis Adverſariorum ex una parte ſaltem aliqua mandata Dei (in ſpecie illud in Decalogo *non concupiſces*) ſunt ſervatu impoſſibilia; ex altera vero, non obſtante hac impoſſibilitate, homo peccator talia mandata tranſgrediens committit formale grave peccatum, pœnæ æternæ damnationis ſubjectum, quamvis non habeat libertatem idifferentiæ evitandi illud, ac ſervandi mandatum. Viderint modo Adverſarii, qualiter ſtantibus his principiis defendere adhuc poſſunt, quod nullatenus Deus; ſed ſolus homo ſit Auctor peccati. Numquid talis homo nondum *renatus*, vel necdum *renovatus* culpam pótius in Deum conjiceret, clamando: *Domine Deus, tu optime noſcens in ſufficientiam meam, hoc non obſtante mihi aliquando præceptum ſervatu impoſſibile impoſuiſti, nec vires novas tales dediſti, ut ſervare poſſem; ergo potius tu es cauſa tranſgreſſionis talis præcepti, quam ego: tu enim potuiſſes non præcipere; ego vero hoc præceptum ſemel a te poſitum non potui obſervare.* Revera ſi Rex aliquis malefactori, ob certum delictum in vincula conjecto, (pone etiam, quod ſtimulis conſcientiæ agitatus talis Malefactor ipſemet ſuum delictum coram Judice manifeſtaverit, ac ſponte vincula ſubierit) Si Rex, inquam, huic malefactori manibus, pedibuſque ligato de novo mandaret, ut illico ſuum thronum accederet, alias novam graviſſimam ſubiturus pœnam, talis Rex, niſi prius vincula ſolvi juberet, cenſeretur immiſericordiſſimus, nec malefactori (utpote in his circumſtantiis impotenti) ullatenus adſcriberetur culpa, ſeu tamquam peccaminoſa tranſgreſſio hujus mandati de acceſſu ad Thronum regium, ſed potius Regi ipſimet impoſſibilia mandanti.

76. Non credis forſan Catholice, quod ſimilia, quę de impoſſibilitate ſervandi nonnulla præcepta, ac de libertate, poſt Adæ peccatum per concupiſcentiam quaſi vinculat. dicuntur, teneant, atque defendant Lutherani? Audi Magiſtros eorum Gerandum, & Lomer apud Pichler Part. II. Theologiæ Polemicæ Cotrov. I, Art. I. III. & IV. ubi I. admittunt definitionem S. Auguſtini peccati ut ſic, *quod ſit dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei*. Cujus explicationem Catholicam, tu Lector benevole, vide apud Reiffenſtuel. *Tract. 3. Theol. Moral. Diſt.* 1. *q.* 2. II. Etiam ipſi dividunt peccatum ut ſic in Mortale & Veniale, aſt longe in alio ſenſu, quam Catholici. Nos enim Catholici veniale dicimus, quod vel ex parvitate materiæ (puta ablatio unius oboli apud divitem) vel ex imperfectione actus (puta ob defectum plenæ advertentiæ ac deliberationis) non ſolvit amicitiam Dei, etſi aliquam mereatur pœnam temporalem. E contra vero Acatholici ex genere ſuo, ajunt, omnes tranſgreſſiones legum eſſe peccata mortalia, ſicque æterno ſupplicio digna, puta ablationem unius oboli, leviſſimam indignationem: imo (quod mireris) motus quoque primo-primos rationem prævenientes, poſito etiam, quod in ſomno citra ullam cauſam prius in Vigiliis datam contingerent, dicunt eſſe tranſgreſſiones contra præceptum Decalogi *Non concupiſces*.

77. Quare aſſerunt III. circa diviſionem peccati in mortale & veniale reſpiciendum potius eſſe ad perſonam, quę legem tranſgreditur, quam ad parvitatem materiæ, qualem non admittunt &c. ſi enim illa ſit perſona venia haud digna (quales inquiunt eſſe homines nondum per Baptiſmum *renatos*, vel renatos quidem, aſt per ſua peccata iterum *Juſtitiam Chriſti deperdentes*) omnes tranſgreſſiones legis etiam indeliberate, vel abſque libertate indifferentiæ contingentes, apud hoſce fore peccata mortalia, pœnæ æternæ damnationis ſubjecta, E. G. apud Turcam, vel Judæum motus leviſſimus indignationis, aut carnalis concupiſcentiæ, quamvis fuerit primo-primus, ac rationem præveniens; E contra vero, ſi homo per fidem ſemel apprehendit juſtitiam Chriſti, nec eamdem iterum deperdidit, tales ipſiſſimi motus iraſcibiles, vel carnales ex parte hujus, *veniam mererentur*, ut ſibi non imputarentur ad pœnam æternam, ſed per umbraculum meritorum Chriſti tegerentur, atque ſic ex hoc capite ratione *veniæ* vocarentur *venialia* peccata. Ubi tamen, ut ſint talia apud ſimiles juſtos, IV. Requirunt, ut tranſgreſſio contingat ex infirmitate, vel ignorantia, aut prava concupiſcentia ſine perfecta advertentia, & conſenſu, atque peccator deſuper doleat, & Mediatoris Chriſti meritis tegi petat, quod ſi hic lapſus (puta ablatio etiam unius oboli) fieret a juſto ſcienter, meditato, cum complacentia, advertentia, ac conſenſu, vel ſi, loquendo de præcedentibus (puta motibus indeliberatis) nullus conciperetur dolor, etiamſi cognoſcantur ſimiles tranſgreſſiones, tunc omnes iſtæ tranſgreſſiones juxta ipſos forent peccata mortalia, imputarentur a Deo, fides ac ſpiritus ſanctus excuterentur, & deinceps ipſis omnes motus etiam indeliberati, concupiſcibiles, ac iraſcibiles &c. imputarentur pro gravi peccato, uſque dum iterum per fidem apprehenderent juſtitiam Chriſti. Ita Lutherani, & quod hi dicunt de *renatis* ſeu *renovatis*, & de *non renatis*, aut *renovatis*, idem tenent Calviniſtæ de *prædeſtinatis*, ac *non prædeſtinatis*, de quibus omnibus adhuc recurret ſermo, explicando Propoſitiones damnatas Janſenianas, & Queſnelianas. Interim ſolummodo notes velim, quam difficulter (imo imperceptibiliter) memorati Acatholici ſiſtentes in dictis principiis, ſalvare queant, Deum non eſſe Auctorem peccati, ſaltem quoad eas tranſgreſſiones, quæ non ſunt in libera poteſtate hominis, neque præcepta deſuper data tali homini ſervatu impoſſibilia.

ARTICULUS XX.

De fide, & bonis operibus.

78 IN compendium redigimus hunc articulum, utpote longiorem, fideliter tamen nihil ſubſtantiale de eorum doctrina intermittentes, quod ſubinde in nonnullis quoque præcedentibus articulis (a potiori tamen verba formalia ponimus) pro majori claritate, & brevitate obſervatum fuit. Qui totam Confeſſionem Auguſtanam verbotenus videri cupit, eam in Theologia Polemica P. Pichler prope finem reperiet. Igitur in præſenti

79. Repetunt primo *doctrinam ſuam de fide juſtificativa & bonis operibus Art. IV. VI. & XII. ac alibi ſæpius traditam, conquerentes, quod falſo accuſentur, quaſi bona opera prohibeant, cum tantum aſſerant, quod in illis confidere non debeamus.* Secundo *vituperant Concionatores Catholicos, quod olim de his rebus parum docuerint, tantum urgentes certas ferias, certa Jejunia, fraternitates, peregrinationes, Roſaria, Monachatum, quæ vocant NB. opera puerilia.* Tertio *gloriantur novi Reformatores iſti Eccleſiæ (ſi ſuperis placeat) quod Catholici ab ipſis admoniti non perinde, uti olim, opera hæc inutilia atque puerilia prædicent, atque inſuper nunc fidei mentionem faciant, de qua altum antea erat ſilentium.* Quarto ajunt, *fidem hanc juſtificativam pavidis conſcientiis plurimum conſolationis afferre, quæ non poſſunt reddi tranquillæ per ulla bona opera, ſed tantum fide; nam juſtificati per fidem pacem habeamus apud Deum per Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, excitat nos Apoſtolus ad Rom.* cap. 5. v. 1. Quinto *admonent homines, quod hanc fidem juſtificativam non debeant ſumere præciſe pro fide Hiſtorica, qualis etiam eſt in impiis, & diabolo, ſed pro fiducia, quæ conſolatur, & erigit perterrefactas mentes, quatenus firmiter credunt, & confidunt, ſibi per merita, & Juſtitiam Chriſti mediante hac fide apprehenſam peccata ſua non amplius imputari.* Ita Lutherani: Ubi

80. Catholici ipſis ad ſingula puncta reſpondent: *Ad primum* jam fuit ad Art. IV. VI. & XII. probatum, quod

ſacra

Digitized by Google

ſacra Scriptura non ſolum fidei, verum etiam dilectioni ac Pœnitentiæ, aliiſque bonis operibus adſcribat remiſſionem peccatorum, augmentum gratiæ, & Regnum Cęlorum vel de congruo, vel de condigno, mediate, vel immediate, prout nimirum eſt ſtatus promerentis, ac qualitas operis, de quibus integer Tractatus in Theologia ſpeculativa habetur, agendo de gratia & meritis. *Venite Benedicti Patris mei*, inquit Chriſtus apud Matt. c. 25. v. 35. ac ſeqq. *Poſſidete Regnum paratum vobis a conſtitutione mundi*: *NB. eſurivi enim & dediſtis mihi manducare*; *ſitivi, & dediſtis mihi bibere*. Illud ſufficienter capere nequeunt Theologi Catholici, quomodo Confeſſioniſtæ volentes, fidem juſtificativam debere apud illum, in quo exiſtit, ferre bona opera, tamquam bonos fructus, quomodo (inquam) doceant conſequenter doctrinæ ſui Magiſtri Lutheri, qui inter propoſitiones a Leone X. damnatas 31. voluit, quod etiam NB. *Juſtus in omni opere bono* peccet; ubi ergo apud Juſtificatum vera, & proprie talia bona opera? Quod ſi per bona opera velint peccata intelligere, gratis admittimus, in ſimilibus nos non debere confidere.

81. *Ad ſecundum*, ſi aliqui fuerint Concionatores Catholici, qui nullam in pulpitis mentionem fecerunt (quod tamen ignoro) de fide & bonis operibus, particulares hi homines male fecerunt, longe pejus tamen Acatholici, ſi propter particulares hos abuſus cum ingenti perturbatione, & damno Eccleſiæ a fide apoſtatarunt; nam *propter abuſum non eſt tollendus uſus*, uti communiter receptum ſonat proverbium. Ceterum falſitas hujus aſſertionis Auguſtanæ videtur ex ipſis ejuſdem Verbis erui: ſi enim (uti fatentur) noſtri Concionatores prædicarunt de feriis ac Jejuniis obſervandis, de Confraternitatibus, Roſariis, Monachatu &c. eo ipſo prædicarunt de bonis operibus; Voſne hæc opera *puerilia* publice pronuntiare, & ſic in ſcriptis Catholico Imperatori Carolo V. præſentare auſi fuiſtis; cum ipſamet coronata Capita ſępius eadem opera, quæ vos *puerilia* nominatis) ſumma devotione, ac populi ædificatione exercuerint? *pueriliterne* egit S. Baſilius, qui tempore antiquiſſimo, id eſt circa Annum Chriſti 369. (ubi veram adhuc agnoſcitis Eccleſiam) celeberrimum ſuum Ordinem inſtituit? Puerilia exercuerunt famoſiſſimi ſancti Patres, & Eccleſiæ Doctores, Hieronymus, Chryſoſtomus, Gregorius Nazianzenus, qui primis adhuc ſæculis mentionatum S. Inſtitutum, ſeu, uti vos vocatis, *Monachatum* amplexi fuerunt? Abſit ab impio filio, ſuum ſanctiſſimum æque ac doctiſſimum Patrem, nec non Eccleſię Columnam S. Auguſtinum nominare puerilem, eo quod ſanctiſſimam fundaverit Religionem? Ut taceam jam ſanctiſſimum Patriarcham Benedictum, pariter primis quinque ſæculis florentem, ſub cujus cucullo quamplures Imperatores, Reges, & Principes ſe ſe abſconderunt. Iſtane exercere, aut pro ſtimulo Virtutis in Cathedra Populo proponere apud vos ſunt puerilia?

Ad tertium punctum patet reſponſio ex præcedenti: ſi enim mentionata opera puerilia non ſunt, nec inutilia, potuerunt laudabiliter in Cathedra Populo proponi. Quod ſi in aliquibus locis de neceſſariis fidei neque in pulpitis, neque in inſtructionibus Catecheticis quidnam fuerit adductum, error erat particularis, quales correxit quamplures Conc. Trid. tractando de Reformatione; exinde tamen nihil ſequitur ad intentum: ſi enim in agro reperitur triticum, & zizania, atque in vera Chriſti Eccleſia boni & mali, mirandum non eſt, quod etiam in aliquibus locis mali ſubinde vigeant abuſus.

Ad quartum in primis non video, quomodo fidem juſtificativam habens poſſit eſſe adeo tranquillus, & ſecurus de ſua ſalute; quoniam in principiis Lutheri juxta propoſitionem a Leone X. damnatam ordine 35. *nemo* NB. (adeoque nec juſtus) *eſt certus, ſe non ſemper peccare mortaliter propter occultiſſimum ſuperbiæ vitium*. Inſuper ſi Domini Paſtores apud ſuas oviculas ſubinde Eccleſiæ Catholico Romanæ non affingerent neſcio quæ falſa, qualia docere ne quidem cogitavit: ſi ipſis proponerent, quod ſententia tenens *fidem ſine operibus ſalvare*, fuerit error Aetianorum, ſeu Eunomianorum, jam primis quatuor ſæculis nimirum circa annum Chriſti 353. teſte Joanne Sianda exiſtentium: ſi inſuper ſincere adderent fundamenta Catholicorum, cur hi negent, ſolam fidem ſalvare, neſcio ſane, qualem conſolationem & pacem, ac utrum non potius Conſcientiæ ſtimulos atque anxietates eſſent habituræ dictæ oviculæ, commiſeratione digniſſimæ. Pacem habeamus apud Deum per fidem, ſed per fidem vivam, quæ ſine operibus mortua eſt. *Si omnem* (NB. nulla hic excipitur) *habuero fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero, nihil ſum*, inquit Apoſt. 1. Corinth. c. 13. Commendent ergo Domini Paſtores oviculis ſuis enixe charitatem: habebunt enim exinde forſan circa fidem ignorantia invincibili laborantes, ac ceteroquin a via mandatorum Dei graviter aberrantes ſaltem hoc remedium reſtans ſalutis ęternę.

Ad quintum etiam nos Catholici volumus, ut fides ſit conjuncta cum fiducia in Deum, ſolummodo negantes, quod hæc ſola juſtificet. Audiant, quæſo, errantes oviculæ verba formalia doctrinæ Catholicæ, & redeant ad ovile, in quo unus eſt Paſtor. Textus igitur ſic ſonat: Seſſ. VI. Conc. Trid. c. VI. de Juſtificatione. *Diſponuntur ad ipſam Juſtitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in Deum, credentes, vera eſſe, quæ divinitus revelata & promiſſa ſunt; atque illud in primis, a Deo juſtificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ eſt in Chriſto JESU; & dum peccatores ſe eſſe intelligentes a Divinæ Juſtitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad conſiderandam Dei miſericordiam ſe convertendo, in ſpem eriguntur, NB. fidentes, Deum ſibi propter Chriſtum propitium fore &c.*

ARTICULUS XXI.

De Cultu Sanctorum.

82 DE hoc docent, *quod memoria Sanctorum proponi poteſt, ut imitemur fidem eorum, & bona opera juxta Vocationem. Uti Cæſar imitari poteſt exemplum David in bello gerendo ad depellendos Turcas a Patria. Sed Scriptura non docet, invocare Sanctos, aut petere auxilium a Sanctis, quia unum Chriſtum proponit nobis Mediatorem, Propitiatorem, Pontificem, & Interceſſorem &c.* Ita Lutherani.

83. E contra vero Catholici, pro aris & focis loquentes, defendunt, poſſe Sanctos in Cœlis non ſolum coli, verum etiam invocari, atque ab ipſiſmet auxilium peti, idque erui ſaltem deductive ex ſacra Scriptura. Et dato etiam, quod illic non haberetur, ſufficere deberet continua praxis etiam antiquiſſimæ Eccleſiæ, per Teſtimonia SS. PP. primorum quinque ſæculorum nobis manifeſtata.

84. Ut autem hæc veritas Catholica magis intelligatur, ante probationem ejuſdem prænotandum, quid ſit *Cultus*, & quid *Invocatio*. Itaque cultus ut ſic, eſt *excellentiæ in altero relucentis agnitio, ejuſque cum debita animi ſubmiſſione conteſtatio*. Solet Is in ſenſu largiori etiam dici *adoratio*, quamvis rigoroſe loquendo adoratio competat ſoli Deo. Dividitur autem cultus ut ſic in *politicum* ſeu *Civilem*, & in *Religioſum* pro diverſitate excellentiæ in altero recognitæ: nam ſi excellentia alterius reſpicitur pure naturalis, qualis eſt in Principibus, Magiſtratibus, Parentibus &c. etiam cultus exhibitus cenſetur mere *politicus* ac *Civilis*, Sic ſolemus apud magnos Principes flectere genua, apud Illuſtres præſentes detegere caput &c. Quod ſi vero excellentia alterius reſpiciatur ſupernaturalis, cultus exinde exercitus erga talem dicetur *Religioſus*, qui ſi exhibetur Deo, eſt cultus *Latriæ*: ſi Beatiſſimæ Virgini, *Hyperduliæ*: ſi Sanctis, *Duliæ*, de quibus vide Reiffenſtuel *Tract. 5. Theol. Moral. Diſt. 1. q. 3. & 4.*

Loquendo de *Invocatione*, eadem eſt *petitio Auxilii vel patrocinii alterius cum aliqua fiducia*. Addit igitur invocatio ſuper cultum adhuc duo, nimirum *fiduciam cordis*, *ac preces* ad illos, quos colimus, & quorum patrocinium ſeu au-

Digitized by Google

auxilium imploramus, directas, pro quo

85. Sciendum ulterius, quod, dum Deum invocamus, nullatenus *patrocinium* (cum Ipſe ſit ſuperius) ſed potius *auxilium* humillime flagitemus ab Eodem, tamquam ab Auctore omnium gratiarum, & Donorum, qui ex propria ſua Virtute, poteſtate, & Auctoritate, poteſt petita nobis clementiſſime conferre. Econtra Sanctorum frequentius, ſaltem in petitionibus, imploramus potius *Patrocinium*, ut Iſti tamquam ſingulares Dei amici ſint Interceſſores, Patroni, & Advocati noſtri apud ipſum Deum, pro nobis & nobiſcum orando, quatenus tamquam Auctor omnium gratiarum hoc vel illud beneficium elargiri, ſeu hoc aut illud malum miſericorditer avertere dignetur. Et hinc ad Deum clamamus: *miſerere nobis*; ad Sanctos vero, *orate pro nobis*. Nolo tamen per hæc dicta negare, quod aliquoties Sanctorum non ſolum *Patrocinium*, verum etiam *auxilium* immediate petatur, ſuſpirando E. G. ad Beatiſſimam Immaculatam Virginem pro dono Caſtitatis, ad S. Antonium Paduanum pro inventione rerum deperditarum, ad S. Apolloniam pro avertendo dolore dentium &c. non quaſi putaremus, Sanctos habere hanc poteſtatem largiendi ſimiles gratias ex ſe ipſis, ſed quia exiſtimamus, Deum hiſce tamquam ſpecialiſſimis Amicis hujuſmodi poteſtatem quaſi præmium accidentale dediſſe, vel quia & hi in vita quoad talem Virtutem ſingulariter eminuerunt, vel in ſimili parte corporis amore Dei tormenta principaliter ſuſtinuerunt, ut hac ratione aliis invocantibus ſimilia dona conferre queant. Majoris claritatis gratia pro exemplo nobis ſerviat magnus aliquis in Aula Regia Miniſter, quem Rex in ſignum æſtimationis, atque amoris ſui plurimis cumulat muneribus: apud talem Miniſtrum vel poſſum immediate rogare auxilium, ſupplicando E. G. pro aliquo ex his pretioſis munuſculis ſibi Rege dono datis, vel implorare patrocinium, quatenus meum agat Patronum apud ipſum Regem, apud quem pro gratia ſupplico. Unde maximam Catholicis faciunt injuriam, qui eos quaſi Idololatras, & Ethnicos proclamant; nullatenus enim nos colimus Sanctos tamquam Deos, cultu Latreutico, nec imploramus, quaſi a ſe habentes Virtutem ſanandi &c. ſed veneramur tamquam Amicos Dei, Patronos, vel auxiliatores mediante ipſomet Deo, qui honoratur in Sanctis ſuis, & a quo tamquam immenſo omnium donorum mari diverſa gratiarum flumina principaliter exeunt, & ultimato iterum in illud mare redeunt. H. N.

86. Reſpondetur I. Saltem deductive ex Sacra Scriptura habetur, licite invocari Sanctos in Cælis. Probatur *Primo*, Juxta Sacram Scripturam poſſunt invocari pii homines in hac vita adhuc degentes: ergo recte exinde deducitur, multo magis poſſe invocari Sanctos in altera vita exiſtentes: cur enim hi in gratia jam confirmati, atque ſingulares amici Dei eſſent deterioris conditionis, quam homines in terris, non raro, quamvis ceteroquin pii, nonnullis tamen imperfectionibus maculati? Antec. Prob. ex c. 15. ad Romanos v. 30. ubi S. Paulus ait: *Obſecro vos, ut adjuvetis me in orationibus pro me ad Deum*. & ad Coloſſ. cap. 4. verſ. 2. *Orationi inſtate &c. orantes ſimul & pro nobis*.

Probatur 2. Juxta Sacram Scripturam Angeli poſſunt invocari: ergo etiam Sancti; cum eadem ſit utrobique ratio. Ant. probatur; ſic enim Angelum invocavit Jacob Patriarcha Oſee cap. 12. v. 4. ibi: *Jacob invaluit ad Angelum, flevit, & rogavit eum*. ſic Eliphas Job Amico ſuo c. 5. v. 1. in miſeriis ſequens dedit conſilium: *ad aliquem Sanctorum convertere*. Super quem textum D. Auguſtinus apud Pinedam per *Sanctos* intelligit *Angelos*. Nec obeſt Concilium Laodicenſe teſte Theodoreto prohibens invocationem Angelorum: Etenim in primis illud erat Concilium præciſe particulare, quod non habet Auctoritatem fidei conformiter Quæſt. Prolegom. niſi quoad ea, reſpectu quorum a ſummo Pontifice approbatur, aut a tota Eccleſia recipitur. Deinde prohibuit invocare Angelos non abſolute, ſed tamquam Deos minores, qui fabricaſſent mundum, prout voluit Simon Magus. Ita S. Paulum intelligunt SS. Hieronymus & Chryſoſtomus.

87. Reſpondetur II. Dato etiam (nullatenus tamen conceſſo) quod ex Scriptura non ſufficienter colligeretur licita Invocatio Sanctorum, deberet pro hoc ſancto exercitio ſufficere Traditio Apoſtolica, quam declarat praxis continua Eccleſiæ ex Patrum antiquiſſimorum Teſtimoniis nobis innoteſcens. Sic in *primo* ſtatim *ſæculo* præter Liturgias S. Petri & Jacobi, Divus Dionyſius Areopagita ſuaſit, ut quis *ſuæ parvitatis conſcius adeat ad aliquem Sanctum, ut ſe adjuvet, ac pro ſe roget*. *Sæculo II.* S. Irenæus lib. 5. cap. 19. Beatiſſimam Virginem Mariam propoſuit tamquam *Advocatam*. *Sæculo III.* Origenes in Lament. inquit: *Incipiam me genibus proſternere, & deprecari univerſos Sanctos, ut mihi non audenti petere Deum propter nimietatem peccati ſuccurrant*. *Sæculo IV. & V.* tot adſunt SS. PP. textus, ut nec Adverſarii moderni, nominatim Lomer, audeant negare, pro tunc jam viguiſſe invocationem Sanctorum. *Ut efficax noſtra ſit oratio* (inquit S. Ambroſius precat. 2. præparante ad Miſſam) *B. Mariæ V. ſuffragia peto &c. Apoſtolorum Interceſſionem imploro &c. Martyrum preces depoſco &c. Confeſſorum Orationes expoſtulo*. Cui adſtipulatur S. Auguſtinus in meditat. c. 40. *Exaudi me Trinitas Sanctorum per merita prophetarum, per ſuffragia Apoſtolorum, per conſtantiam Martyrum, per fidem Confeſſorum, per Caſtitatem Virginum, & NB. per interceſſionem omnium Sanctorum*. Plures ſimiles textus & Orationes reperies apud Controverſiſtas, notanter apud Pichler *Part. 2. ſuæ Theol. Polemicæ hic*, fundamentaliter refutantem Præconem Auguſtanum Lomer, qui per quaterniones pluſquam quinquaginta veritatem iſtam Catholicam impugnare præſumpſit: Recogitent Domini Paſtores ultimam vitæ ſuæ luctam, ubi, antequam in longam eatur æternitatem, pugnandum adhuc eſt cum potenti illo adverſario, *qui tamquam leo rugiens circuit, quærens, quem devoret*. 1. Pet. c. 5. an non conſultum tunc foret cum SS. PP. Auguſtino, Ambroſio, & aliis B. Virginem Mariam, atque Sanctos conciliare ſibi tamquam adjutores, & Patronos, quam eoſdem cum Luthero excludere?

88. Dices I. Chriſtus qua Homo, unicus eſt Mediator, Propitiator, Pontifex & Interceſſor noſter, per quem acceſſum habemus ad Deum juxta illud 1. Timot. cap. 2. v. 5. *Unus eſt Mediator Dei & hominum, Homo Chriſtus Jeſus*: ergo Catholici non recte invocant plures, nimirum Sanctos, tamquam Mediatores, & Interceſſores pro nobis ad DEUM. Reſpond. Explicando textum. diſting. Ant. Chriſtus qua Homo unus eſt Mediator & Interceſſor noſter ad Deum principalis, & in quem ultimato omnia redundant, concedo; minus principalis, nego. Chriſtus itaque qua Homo in tantum eſt unicus Mediator noſter Principalis, & in quem ultimato omnia redundant, quatenus ex Ejuſdem meritis, ſanguine, & NB. Redemptione omnes Reliqui facti ſunt Sancti, amici Dei &c. valentes exinde ſuum pro Clientibus interponere Patrocinium, & quaſi Diſpenſatores Dei præſtare auxilium, prout textus, ſi integer ponitur, ſe ipſum declarare videtur ſequentibus formalibus: *Unus Deus, unus mediator Dei & hominum Homo Chriſtus Jeſus NB. qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus*. Alias ſane ſi per Chriſtum minus principales, & mediati Interceſſores excluderentur, nec tales forent pii in terris, nec Angeli in Cælo contra ipſos textus Sacræ Scripturæ ſuperius in Reſponſion I. adductos. Siſte ante oculos tuos in Aula Regia unicum Regis filium, omnia apud Patrem valentem, ſimul tamen etiam potentes Miniſtros, & Regis amicos, quos Rex honorari cupit. Num male, aut filio Regis injuriam facit, qui equidem pro ſuo principali Patrono filium Regium ſibi eligit; aliquoties tamen etiam Regios amicos, & Miniſtros accedit, ut vel ſibi ulteriorem apud Regium Principem favorem, vel apud ipſum Regem Patrem Supplicatam impetrent gratiam?

89. Dices II. Sancti in tanta diſtantia Cæli a terra non vident, nec audiunt noſtras preces, neque intelligunt in-

Digitized by Google

interne directa ad ipſos ſuſpiria in particularibus noſtris neceſſitatibus: ergo non ſunt invocandi, cum foret labor fruſtraneus. Antec. Probatur ex illo Eccl. c. 9. *Viventes ſciunt ſe morituros, mortui vero nihil noverunt amplius*. Et ex Iſaia c. 63. *Abraham neſcivit nos, & Iſrael ignoravit nos*. Reſ. I. Si etiam cum noſtro Bernardino Vetvveis in ſuo Speculo tranſmitteretur, Sanctos nec videre, nec audire in particulari noſtra deſideria & preces, necdum ſequi, Hos non eſſe invocandos, eo quod adhuc poſſent generaliter pro omnibus eoſdem implorantibus ſuam interponere interceſſionem apud Deum omnia audientem, omnia videntem. Reſ. II. Quamvis Sancti has hominum preces non viderent, poſſent tamen a Deo quaſi audire, ſeu percipere per ſpecialem Revelationem. Reſ. III. Sanctos ſimilia, uti ipſoſmet Angelos, videre in Deo tamquam clariſſimo ſpeculo. Textus pro contraria ſententia adducti, ſi quid probarent, ſolummodo oſtenderent, quod in Antiquo Teſtamento non fuerint cognita iſta ſuſpiria, & invocationes in hac vita degentium, cum Patres in Lymbo clariſſimum hoc ſpeculum, nempe eſſentiam Divinam, ſimiles invocationes repræſentantem, necdum intueri potuerint. Deinde præfati textus nec ſunt ad propoſitum; primus enim, uti ex contextu patet, ſolummodo vult, mortuos nihil amplius conducens ipſis ad bona opera, & ad peragendam Pœnitentiam noſcere, ſicut noſcunt viventes, ſe morituros, & exinde etiam remedium contra peccatum poſſunt aſſumere. Secundus textus declaratur, quod Abraham Iſraelitas non amplius noverit tamquam filios ob ſua peccata. Sic pariter ſponſus in Parabola Evangelica de decem Virginibus dicit ad fatuas, *Neſcio Vos*. Clementiſſimus avertat Deus, ne ſimilia ſuo tempore verba, *Neſcio Vos*, loquatur ad Acatholicos, dum Cæleſtes cum ſponſo celebraturi nuptias intrare volunt januam Regni Cæleſtis, non portantes ſecum oleum bonorum operum, & lumen veræ charitatis. *Qui recte & credunt, & vivunt, juſte aſſimilantur quinq; prudentibus: qui autem profitentur quidem fidem in Jeſu, non autem præparant ſe bonis operibus ad Salutem, reliquis quinq. aſſimilantur Virginibus fatuis*, inquit antiquiſſimus Origenes Homil: 37. in Matthæum.

§ VII.

Septem prætenſi, & a Confeſſione Auguſtana per ſeptem Articulos Catholicis imputati abuſus refutantur.

90. Antequam deſcendam ad refutationem ſingulorum, præmonendum cenſui, quod & ipſa Confeſſio Auguſtana, priuſquam ſingulos referat prætenſos in Eccleſia Catholica quaſi introductos abuſus, incipiat a verbis veritati non conſentaneis, & claudat verbis ſibi contradictoriis, ut nimirum vel ſic eorum Confeſſio, tamquam *ſymbolum fidei ſuæ*, ſit conformis ipſimet illorum *fidei*. Initium itaque circa abuſus in formalibus ponit memorata Confeſſio Auguſtana taliter: *quod de nullo Articulo fidei diſſentiant ab Eccleſia Catholica*, cum tamen in ſuperioribus Articulis circa *fidem juſtificativam*, *bona opera*, *cauſalitatem Sacramentorum ex opere operato, ac invocationem Sanctorum* totaliter a Catholicis diſcrepent &c. En in principio falſitatem! Item in Epilogo poſt Articulum VII. ajunt, *quod de pluribus abuſibus dici potuiſſet &c.* & tamen in principio inquiunt, *paucos tantum eſſe abuſus*, quos ipſi tamquam novos, & contra voluntatem NB. Canonum receptos omittunt. En in fine contradictionem! pergamus nunc ad ſingulos.

ARTICULUS I.

De utraque ſpecie.

91 L*Aicis datur utraque ſpecies Sacramenti in Cœna Domini &c. Et tantum conſuetudo non ita vetus aliud habet &c. Hæc vero conſuetudo non ſolum contra Scripturam, ſed etiam contra veteres Canones & Exemplum Eccleſiæ recepta eſt*. Ita Acatholici.

E contra vero Catholici, etſi ultro admittant, in Scriptura non eſſe prohibitum, ut Laicis diſtribuatur Euchariſtia ſub utraque ſpecie; addunt tamen, ſed nec eſſe ibidem præceptum poſitive a Domino, ut porrigatur ipſis ſub ſpecie utraque: Item porrigere Laicis Euchariſtiam ſub una tantum ſpecie nec pugnare contra veteres Canones, nec contra Exemplum Eccleſiæ antiquæ, in qua modo ſub una, modo ſub duabus Euchariſtia ſpeciebus dabatur. Veritas hæc Catholica ut pateat magis,

92. Supponendum eſt, etiam ſub unica tantum ſpecie panis vel vini realiter contineri Chriſtum Dominum totum carne & ſanguine, corpore & anima, Divinitate & humanitate, ita tamen, ut vi verborum in conſecratione panis ponatur immediate *corpus*; alia vero concomitanter; in conſecratione vero vini vi verborum *Sanguis Chriſti*. Cur autem tam in conſecratione panis, quam vini reliqua ponantur per concomitantiam, ſicque realiter totus Chriſtus; ratio eſt, quia Chriſtus utrobique, nimirum ſub ſpeciebus æque panis, ac vini, adeſt non tamquam mortuus (Etenim poſt reſurrectionem non amplius moritur *ad Rom. c. 6. v. 9.*) ſed tamquam vivus, & quidem homo-Deus, ac conſequenter propter naturalem connexionem partim inter ſe, & propter unionem Hypoſtaticam, naturam inter humanam & Divinam in qualibet ſpecie exiſtit totus Chriſtus. H. N.

93 Reſpondetur I, Nullum eſt aſſignabile in S. Scriptura mandatum Divinum, quo Chriſtus Laicis præcepiſſet ſumptionem Euchariſtiæ ſub utraque ſpecie. Probatur 1. ſi foret aſſignabile aliquod tale mandatum, eſſet deducendum ex eo, quod Chriſtus in ultima Cœna, dum inſtituit ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſub utraque ſpecie panis & vini, adjunxerit hæc formalia Matth. cap. 26. *Bibite ex hoc omnes*. Sed ex his verbis non eruitur mandatum Domini pro Laicis: ergo. Majorem ultro fatentur adverſarii in ſua Confeſſione Auguſtana. Minor probatur ex eo, quia Chriſtus ibidem ultimam Cœnam inſtituit non præciſe per modum Sacramenti, ſed & inſuper per modum ſacrificii, direxitque mentionata verba *Bibite ex hoc omnes* ad Apoſtolos, quos conſecravit Sacerdotes; adeoque ex his verbis non eruitur mandatum Domini pro Laicis, ut ſumant Euchariſtiam etiam ſub ſpeciebus vini. Confirmatur: Illi, ad quos Chriſtus direxit hoc mandatum, obtemperantes biberunt omnes; ita enim legitur Marci cap. 14. v. 23. *Et biberunt ex illo omnes*. Ubinam autem vel ex S. Scriptura, vel ex communi antiquæ Eccleſiæ perſuaſione habetur, quod pariter præter Apoſtolos biberint ex illo Calice E. G. Paterfamilias Cœnaculi, & alii inſervientes? quod ſi non: ſignum eſt, ad alios extra Apoſtolos illa verba non fuiſſe a Chriſto Domino directa.

94. Probatur 2. Si mandatum Chriſti Domini in ultima Cœna ſumendi Euchariſtiam ſub utraque ſpecie fuiſſet directum præter Apoſtolos ad omnes etiam Laicos; tunc ipſimet Apoſtoli numquam porrexiſſent Euchariſtiam Laicis ſub una ſpecie, ſed ſic porrexerunt: ergo. Major patet, quis enim audeat dicere, Apoſtolos in cauſa tam ardua fuiſſe tranſgreſſos mandatum Chriſti Domini? minor vero probatur: Etenim Apoſtoli fidelibus, ad audiendam eorum prius doctrinam congregatis, diſtribuerunt potius Euchariſtiam ſub ſpeciebus panis, juxta illud Act. cap. 2. v. 42. *Erant perſeverantes in doctrina Apoſtolorum, & communicatione fractionis panis*; de qua fractione panis Apoſtolus 1. Corinth. cap. 10. v. 16. ait: *panem, quem frangimus, nonne participatio corporis Domini eſt?* ubi haud dubie pariter de ſpeciebus vini mentio facta fuiſſet, ſi in omni diſtributione panis Euchariſtici etiam calix Domini non ſolum potuiſſet, ſed etiam ex mandato Chriſti in Communione Laicorum neceſſario addi debuiſſet. Profecto neque Iſraelitæ comedentes Agnum Paſchalem, vel Mannam de Cœlo pluentem (quæ NB. erant figuræ *Euchariſtiæ*) leguntur adjunxiſſe ſemper ac neceſſario aliquem potum: cur ergo a figura non liceat hic argumentari ad figuratum?

95. Pro-

95. **Probatur** 3. Non ſolum Apoſtoli, verum etiam ſucceſſores in primitiva Eccleſia, ac primis quatuor ſæculis ſæpius porrexerunt Laicis Euchariſtiam ſub unica tantum ſpecie vel panis, vel vini: ergo ſignum eſt, quod ex parte Laicorum non adſit mandatum Domini ſemper ſub utraque ſpecie ſumendi Euchariſtiam. Conſequentia patet, nam ex Confeſſione Adverſariorum Eccleſia antiqua primis quatuor ſæculis erat adhuc in ſua doctrina conformis Doctrinæ Chriſti, *ſponſa immaculata*, ac *ſine rugis*. Antecedens vero probatur: ſic enim I. jam ad annum Chriſti 57. itinerantibus hoc Sacramentum datum fuit ſub ſola ſpecie panis, ut in vitæ diſcrimine (Sacerdotibus pro tunc adhuc valde raris) Viatico muniri poſſent. Ita apud Franciſcum Henno teſtatur Baronius ad dictum annum. II. Græci per totam quadrageſimam (exceptis diebus Sabbatinis & Dominicis, quibus Sacerdotes conſecrabant) communicabant ſolummodo ex *præſanctificatis*, id eſt, ex illis tantummodo hoſtiis, quæ aliis jam diebus, puta ſabbatinis & Dominicis fuerant a Sacerdotibus conſecratæ, de quo uſu videantur Concilium Laodicenſe can. 49. Trullanum can. 51. & Innocentius I. in Epiſtol. I. c. 4. III. Pariter primis ſæculis tradebatur Euchariſtia Eremitis, ut in ſua tuguria deferrent, ac tempore ſibi bene viſo ſumerent; quod idem fiebat in navigatione longa, aut gravi perſeſecutione quoad alios: non autem eſt veroſimile, quod ſpecies vini ſimul cum hoſtia ſecum acceperint, tum quia, præſertim continuante diutius perſecutione, Euchariſtia aliquoties per integrum annum reſervabatur; tum, quia ab Eremitis ſæpius ad remotiſſimos a loco receptionis receſſus deferebatur: ubi interim ſpecies vini fuiſſent corruptæ. Ita teſtantur Tertullianus, S. Cyprianus, Clemens Alexandrinus, Baſilius, & alii paſſim apud Controverſiſtas videndi. IV. Infirmis, ſaltem una, alterave vice porrigebatur Euchariſtia ſub ſola ſpecie panis, uti præter Euſebium Cæſar, lib. 6. Hiſtor. Eccleſiaſt. plures citat Cardinalis Bellarminus hic. Item infantibus necdum potentibus ſolidum cibum comedere olim inſtillabatur præciſe ſacratiſſimus ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus vini &c. ergo a primo ad ultimum in primitiva Eccleſia non porrigebitur ſemper Euchariſtia ſub utraque, ſed aliquoties etiam ſub unica tantum ſpecie.

96. Reſpondetur II. Cum ſacra Communio ſub utraque ſpecie non fuerit a Deo Laicis præcepta, ſed tantum permiſſa, prout jam ante Concilium Conſtantienſe docuerunt Alexander Alenſis, Albertus Magnus, D. Bonaventura, & D. Thomas apud noſtrum Boſco hic *Diſſ.* 4. *ſect.* 8. potuit exinde Eccleſia pro diverſitate temporum & circumſtantiarum hanc communionem ſub ambabus ſpeciebus, vel adhuc permittere, vel etiam poſitive ex gravi cauſa præcipere, aut prohibere, prout videbatur in Domino. Probatur 1. ex Poteſtate Vicaria Chriſti: ſi enim Rex in temporalibus poteſt ordinare ea, quæ ex una parte non ſunt contra mandatum Divinum, & ex altera ſpectant ad bonum temporale Reipublicæ, cur non æque Vicarius Chriſti S. Petrus, & ſucceſſores quoad illa, quæ reſpiciunt bonum ſpirituale? Accedit, quod S. Paulus tamquam Miniſter Dei, & Diſpenſator Myſteriorum ejus, partim nonnulla, quæ non ſunt contra mandatum Divinum, actualiter diſpoſuerit ſpectantia adhuc ad Cœnam Domini, uti patet 1. Corint. c. 11. v. 33. partim plura adhuc ordinare intenderit, uti colligitur ex propriis loc. cit. v. 34. ibi: *Cetera, cum venero, diſponam*. Cur igitur hæc poteſtas diſponendi denegetur Petro, & illius ſucceſſoribus?

Reſpondetur III. Sacra Communio ſub utraque ſpecie fuit defacto ab Eccleſia Catholico-Romana, præſertim a Concilio Conſtantienſi *ſeſſ.* 13. ac Trid. *ſeſſ.* 21. *c.* 2. & ibidem *Can.* 2. recte Laicis ordinarie prohibita ex cauſis valde gravibus; hincque immerito Eadem propterea traducitur ab Acatholicis, prout magis patebit aſſignando nonnulla ex motivis prohibendi. Itaque 1. porrectus antea Laicis ſanguis non raro in Communione, præſertim apud pueros, Ruſticos, tremulos ſenes, vel in magna communicantium compreſſione effundebatur cum magna irreverentia ſanctiſſimi Sacramenti, ad quam evitandam etiam jam antea fuit apud Infantes ſublata conſuetudo ſumendi ſacratiſſimum Sanguinem. 2. Species vini non potuerunt, maxime in pagis remotioribus & Eccleſiis filialibus, tam promte haberi pro ægrotis; nam reſervatæ aceſcebant faciliter non ſine gravi irreverentia SS. Sacramenti, maxime in Regionibus calidoribus, & tempore æſtatis. 3. Idem ſæpe contingebat, quando in maximis ſolennitatibus, reſrigeſcente indies devotione, magna vini quantitas conſecrata remanſit, quam deglutire Sacerdotes frequenter abhorrebant, repertis in fundo calicis variis non raro ſordibus, præſertim ſi & Vetulæ ex naribus ſtilantes, lepra, aliiſque deformitatibus, quas natura abhorrere ſolet, affecti, vel vehementi tuſſi moleſtati, præſertim alias aggreſtes homines ex illo calice biberunt. 4. Ceſſabat frequens uſus Euchariſtiæ, præſertim in Eccleſiis pauperibus, & ubi vinum caro emebatur pretio. 5. Magna in hoc puncto inter membra Eccleſiæ extabat difformitas, populo in una regione ſub una, in altera ſub duplici ſpecie SS. Sacramentum Euchariſtiæ ſumente. Hæc, præſertim periculum irreverentiæ, ut melius evitentur, tandem Eccleſia præcepit, ut Laicis deinceps, niſi ob novas circumſtantias aliter aliquando diſponendum videatur, SS. Euchariſtia non niſi ſub ſpeciebus panis porrigatur, quamvis & hi antecedenter potuerint calicem ſumere, non prohibente id Chriſto, ſed relinquente determinationem Chariſſimæ Sponſæ ſuæ Eccleſiæ. Ut autem hoc magis capiatur ab Acatholicis, & eorum objectiones clarius ſolvantur,

98. Sciendum 1. Catholicos omnino admittere hoc Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum fuiſſe inſtitutum in ultima Cœna Domini: ibi enim poſt prolata verba conſecratoria ſub ſpeciebus panis & vini vere continebatur SS. Corpus & ſanguis Chriſti, in quo principaliter conſiſtit dictum Sacramentum, quod dein a fidelibus devote acceptum per modum cibi ſpiritualis longe magis confortat animam, quam cibus naturalis ipſum corpus. 2. Defendunt Catholici cum Concilio Trid. *ſeſſ.* 22. *de ſacrific. Miſſæ cap.* 1. Sanctiſſimam Euchariſtiam non ſolum in ultima Cœna habuiſſe rationem Sacramenti, verum etiam rationem ſacrificii incruenti, repræſentantis cruentum in ara Crucis ſacrificium, ubi utrobique Hoſtia, ſeu Victima pretioſiſſima eſt ipſemet Chriſtus Cæleſti Patri oblatus. 3. Docent, hanc cruenti Sacrificii repræſentationem in eo vel maxime conſiſtere, quod myſtice ac vi verborum utriuſque conſecrationis ſeparetur corpus a ſanguine, quamvis realiter loquendo tam in conſecratione panis, quam calicis adſint corpus & ſanguis Chriſti cum anima & Divinitate, de quo vide Reiffenſtuel *Tract.* 14. Theol. moral. *Diſtinct.* 5. *q.* 1. & 2. 4. Firmiter credunt, conformiter Concilio Trident. *ſeſſ.* 22. *de Miſſæ ſacrif.* Can. 2. Apoſtolos in ultima Cœna a Chriſto fuiſſe ſimul conſecratos novi Teſtamenti Sacerdotes, ipſisque traditam poteſtatem in corpus Chriſti verum, puta conſecrandum, offerendum, & ſumendum &c. uti poſt reſurrectionem eiſdem complete fuit attributa poteſtas in corpus Chriſti myſticum, quando Chriſtus Joan. cap. 20. v. 22. & 23. inſufflavit, & dixit eis: *Accipite Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis*. 5. Fatentur cum Concilio Tridentino in formalibus ſeſſ. 22. cit. c. 1. quod Chriſtus Apoſtolis in ultima Cœna tamquam novis Sacerdotibus non ſolum *tradiderit corpus & ſanguinem, ut ſumerent* (puta pro integrando ſacrificio) verum etiam *Eiſdem, Eorumque in ſacerdotio ſucceſſoribus, ut offerrent, præceperit per hæc verba: Hoc facite in meam commemorationem, uti ſemper Eccleſia Catholica intellexit, & docuit*. Et licet hæc ultima verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, apud Evangeliſtas reperiantur ſolummodo penes conſecrationem panis; expreſſe tamen S. Paulus 1. Corinth. cap. 11. v. 25. teſtatur, eadem quoque a Chriſto fuiſſe addita in conſecratione vini, prout de facto quoque in Miſſa poſt conſecrationem calicis ad elevationem dicuntur ſequentia: *Hæc quotieſcumque feceritis, in mei memoriam facietis.* 6. Notant Theologi Ca-

Digitized by Google

Catholici, quod, etſi ex Concilio Tridentino eruatur per verba, *Hoc facite in meam commemorationem*, Apoſtolis ac ſucceſſoribus tamquam Sacerdotibus ſacrificantibus fuiſſe a Chriſto præceptum, offerre hanc Hoſtiam, nimirum SS. Corpus ac ſanguinem Chriſti, atque etiam pro integritate Sacrificii ſumere illud: diſputetur tamen adhuc inter Catholicos, utrum pariter Laicis fidelibus, utpote non ſacrificantibus, fuerit datum mandatum Divinum ſumendi illud ſaltem ſub ſpeciebus panis, ſub quibus realiter præter corpus juxta jam dicta continetur concomitanter ſanguis Chriſti? ubi non defuerunt, præſertim ante Concilium Tridentinum graves Doctores, uti noſter Alenſis, & D. Bonaventura apud Boſco, loco proxime citando, defendentes præceptum ſumendi ex parte Laicorum eſſe præciſe Eccleſiaſticum, non Divinum, uti videre poteris apud Franciſcum Henno *Tract. de Euchariſt. Diſp. 9. quæſt.* 1. La Croix *lib. 6. Theol. moral. Part.* 1. *n.* 594. & fuſius apud noſtrum Boſcho hic *Diſput.* 4. *ſect.* 8. *Concluſ.* 2.

7. Advertunt Theologi Catholici, de facto quidem communiorem eſſe inter noſtros ſententiam, quam etiam ex antiquioribus jam S. Scripturæ Expoſitoribus defendit noſter Lyranus teſte Sabino Bononienſi *part.* 1. *Lucernæ Myſticæ tract.* 38. *n.* 93. nimirum Laicis quoque a DEO mandari ſumptionem Euchariſtiæ, pro cujus tamen efficaciori probatione adducunt AA. potius alium textum Scripturæ, nimirum Joan. cap. 6. v. 54. *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, non habebitis vitam in vobis.* Hæc ſeptem Notanda ſi attente legantur, faciliter Adverſariornm argnmenta ſolvuntur, a quibus contra noſtras reſolutiones.

99. Objicitur I. Chriſtus generaliter in ultima Cœna porrigens calicem dixit, *Bibite ex eo omnes:* ergo etiam Laicis datum eſt mandatum Divinum bibendi. Reſpondeo diſtinguendo Antec. Dixit ad aſſidentes menſæ Apoſtolos Teſtamenti novi Sacerdotes: atque ad eorum ſucceſſores, *Bibite ex eo omnes*, conc. ad reliquos etiam non aſſidentes, ſeu præſentes, neg. Rationes negandi ſunt allatæ in noſtris probationibus.

Urges: Sicut Chriſtus dixit in conſecratione calicis, *Bibite ex eo omnes*; ita pariter in conſecratione panis ait: *accipite & comedite:* Matth. cap. 26. v. 26. ſed quoad manducationem corporis Domini Divinum mandatum intelligendum eſt non ſolum de Sacerdotibus, verum etiam de Laicis, qui utique obligantur mandato Divino ſumere corpus Domini: ergo etiam quoad calicem Domini bibendum.

Reſpond. neg. minorem, uti enim mandatum *bibendi*, ita etiam *manducandi* erat directum ad ipſos Apoſtolos, atque ſucceſſores Sacerdotes, non autem ad Laicos; quod autem Laici obligentur mandato Divino ad ſumendam Euchariſtiam, Doctores illi Catholici, qui hanc tenent ſententiam, non deſumunt ex allegatis Chriſti verbis, *manducate ex hoc omnes*; ſed principaliter ex aliis Joan. cap. 6. v. 54. præcedenti numero allegatis.

100. Objicitur II. Sicut Chriſtus in ultima Cœna dando panem præcepit comeſtionem per illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem*; ita per eadem verba porrigendo calicem mandavit bibitionem: ergo utrobique adeſt mandatum Divinum, conſequentia tenet a paritate rationis: Antecedens vero probatur ex eo, quia etſi Evangeliſtæ tractantes de ultima Cœna in bibitione non æque, uti in comeſtione, appoſuerint illa verba: *Hoc facite in meam commemorationem*; teſtatur tamen Apoſtolus, id factum fuiſſe a Chriſto utrobique; nam narrans Corinthiis ſuis Hiſtoriam illam, quæ contigit in ultima Cœna 1. Corinth. c. 11. v. 25. de Calice Domini ita loquitur: *Similiter & calicem poſtquam cœnavit* (ſupplet *accepit*) *dicens: Hic Calix novum Teſtamentum eſt in meo ſanguine, hoc facite, NB. quotieſcumque bibetis, in meam commemorationem.*

Ante reſponſionem nota 1. tempore illo Apoſtolorum fuiſſe Laicis permiſſum adhuc ſumere Euchariſtiam etiam ſub ſpeciebus vini, ut patet *loc. cit.* v. 28. Nota 2. Paulum non intendiſſe in illo *capite* 11. Corinthios ſuos inſtruere, quaſi non ſolum permiſſio, ſed etiam mandatum Divinum eſſet, ut Laici ſumant Euchariſtiam ſub utraque ſpecie: nam de hoc nihil pro tunc movebatur a Corinthiis. Voluit igitur ibidem potius Corinthiis ſuis exprobrare abuſus, ab ipſis, dum celebrarunt hanc ſacram Cœnam, introductos, & pro exemplo ſobrii, atque honeſti convivii proponere Cœnam Domini ipſiuſmet. Videatur de hoc Cornelius a Lapide in cit. c. 11. ad Corinth. H. N. Reſpondetur uti in priori objectione diſtinguendo Antec. ſicut Chriſtus in ultima Cœna præcepit comeſtionem, ita etiam bibitionem præſentibus Apoſtolis, & aliis futuris Sacerdotibus conced. Extraneis, atque Laicis, nego.

101. Oſtendant igitur nobis Adverſarii in controverſia tam famoſa aliquem Scripturæ textum, qui noſtra enervet ſuperius allegata fundamenta, & clare probet, Chriſtum ſub his verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*: voluiſſe etiam Laicis non ſacrificantibus mandare poſitive ſumptionem ſanguinis ſub ſpeciebus vini. Profecto nec Chriſtus Luc. cap. 24. legitur dediſſe calicem diſcipulis euntibus in Emmaus, quando ibidem *accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti ſunt oculi eorum, & cognoverunt eum.* v. 30. Ubi ex tam mirabili effectu apertionis oculorum mentis colligunt SS. PP. nominatim SS. Chryſoſtomus, Augnſtinus, Theophilactus, & Hieronymus apud Patrem Kedd in ſuo Conſtantino Magno, panem hunc non fuiſſe communem, ſed Euchariſticum.

102. Objicitur III. Chriſtus Dominus, quando Joannis c. 6. v. 54. præcepit univerſaliter, ſicque etiam Laicis ſumptionem Euchariſtiæ, non ſolum mandavit manducationem, ſed etiam bibitionem calicis, & quidem ſub deperditione vitæ ſpiritualis: ergo adeſt mandatum Divinum bibendi ſanguinem etiam ex parte Laicorum. Antec. probatur ex ipſo textu ſequentis tenoris: *Niſi manducaveritis carnem filii hominis, & biberitis ejus ſanguinem, non habebitis vitam in vobis*: ubi pariformiter loquitur Sacra Scriptura de carne ac ſanguine Filii Hominis. Ante Reſp. nota, quod primi, qui ex his ipſis Chriſti verbis neceſſitatem Communionis ſub utraque ſpecie ex mandato Divino aſſeruerunt, dicantur circa Annum Chriſti 1409. vel 1412. Petrus Dreſdenſis, & Jacobellus *Miſnenſis*, ſeu apud Sianda V. *Jacobellus*, melius *Miſenſis* in *Bohemia*, non in ſuperiori *Saxonia*. Hos Wicleffi erroribus contaminato ſecuti ſunt Joannes Huſſ cum ſuis, & ejus diſcipulus Hieronymus Pragenſis a Concilio Conſtantienſi circa Annum 1415. damnati, ac ſubſequenter Lutherus & Calvinus. H. N.

Reſpondetur in primis, in allegato textu particulam & commode juxta phraſin Hebraicam alibi etiam ſic uſurpatam poſſe accipi disjunctive pro particula *vel:* ſic pariter dixit Petrus Act. cap. 3. v. 6. *Argentum & aurum non eſt mihi*, id eſt, argentum vel aurum, ſic Paulus 1. Corinth. capit. 11. verſic. 29. *Qui manducat NB. & bibit indigne, judicium* (id eſt, damnationem teſte D. Chryſoſtomo apud Cornelium a Lapide, *) ſibi manducat & bibit*. Quamvis ad damnationem hanc incurrendam non neceſſario requiratur, ut *copulative*, ſeu ſimul indigne manducet & bibat, ſed ſufficiat *disjunctive*, ſi alterutrum ex his indigne fiat, de quo vide ulterius ſubtiliter diſcurrentem noſtrum Boſco de Sacramentis *Part.* 2. *Diſp.* 4. *ſect.* 8. *Concluſ.* 8. His igitur ſtantibus, cur ob fundamenta in noſtris Reſolutionibus allegata non poſſet pariformiter diſcurri circa textum præſentem?

Reſpondet. 2. Aliter diſtinguendo Antec. Chriſtus præcepit ibidem etiam bibitionem ſanguinis realiter, & quoad ſubſtantiam conced. formaliter & quoad modum negatur. Id eſt, Chriſtus quidem ibi præcepit, ut ſumatur a parte rei ſanguis Chriſti, quoad ſit etiam manducando panem vivum; non autem mandavit determinate in ordine ad Laicos quoad modum, ut nimirum expreſſe ſub modo bibitionis Chriſti ſanguis accipiatur.

Hinc mirum non eſt, quod eodem capite 6. Joannis Chriſtus abſque mentione alicujus bibitionis ſoli manduca-

ca-

cationi hujus panis vivi, ſub quo unacum carne ſumitur pariter ſanguis Chriſti, vitam æternam adſcripſerit. Sic enim legitur loc. cit. v. 50. *Hic eſt Panis de Cęlo deſcendens, ut ſiquis ex ipſo manducaverit, non moriatur.* Similiter v. 52. *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.* Item v. 59. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.* In quibus textibus nullibi fit mentio de formali bibitione.

103. Objic. IV. Gelaſius Papa expreſſe mandat *Can. comperimus.* 12. *de Conſecrat diſt.* 2. ut Sacramentum Euchariſtiæ non dividatur taliter, quatenus, *ſumpta tantummodo corporis Sacri portione, a calice Sacri cruoris abſtineatur*: ergo male a modernis Pontificibus prohibetur id, quod Gelaſius fieri mandavit, & SS. PP. antiqui vel maxime commendarunt.

Reſpondeo in primis, hunc Canonem poſſe explicari conformiter priori Canoni undecimo, quod nimirum loquatur de ſacrificantibus, non de Laicis communicantibus. Ita declarat D. Thomas 3. *part. q.* 80. *Art.* 12. *ad primum.* Atque etiam *Summarium* Canonis in Decreto Gratiani ſic habet. Deinde tranſmiſſo in Antecedenti Adverſariorum ſuppoſito, quod Pontifex loquatur quoque de Laicis, negatur tamen conſequentia quoad primam partem: etſi enim Gelaſius Papa ſecutus exemplum Divini Leonis *ſerm.* 4. *de Quadrageſ.* etiam ſub grandi ſacrilegio mandaſſet, ut pro ſuo tempore Sacra Communio ſub utraque ſpecie accipiatur, hoc taman ideo factum fuiſſet, ut occulti plures Manichæi, qui vinum abhorrent, credentes, illud a diabolo creatum, exinde arceantur a Communione, ad quam alias, dum ſub ſolis ſpeciebus panis Euchariſtia porrigebatur, permixtim cum Catholicis non ſine gravi irreverentia Sacrilegi accedebant: quæ ratio apud nos his temporibus jam ceſſat.

Sancti Patres, ſi qui ab Adverſariis adducuntur in contrarium, intelligendi ſunt vel de illis temporibus, quibus Communio ſub utraque ſpecie adhuc erat permiſſa, aut etiam præcepta, vel diſcurrunt de re ſumenda, non de modo ſumendi, vel denique loquuntur de Sacerdotibus ſacrificantibus, non de Laicis communicantibus. Ceterum miror, Acatholicos adeo conqueri de ſubtractione Calicis, cum tamen id ex graviſſimis factum ſit rationibus, & econtra Lutherus hoc ipſo Calice carere paratus fuiſſet præciſe in contemptum alicujus Concilii, ſi ab Eodem communio ſub utraque ſpecie præciperetur. Verba formalia Lutheri Tom. 3. Jen. de formula Miſſæ ſic ſonant: *Tunc* (id eſt, ſi præciperetur) *minime omnium vellem utraque ſpecie potiri; imo tunc primum in deſpectum Concilii, vel ſtatuti ſui vellemus aut alterutra, aut neutra potiri.*

ARTICULUS II.

De Conjugio Sacerdotum.

104 DE hoc inquiunt, *quod ad evitanda publica ſcandala, alias data, liceat Sacerdotibus illud inſtituere ex ſequentibus rationibus.* 1. *quia Paulus dicit: Habeat unuſquiſque uxorem ſuam propter fornicationem. Item* 2. *juxta eumdem melius eſt nubere, quam uri. Nam Deus conjugium tamquam remedium humanæ infirmitatis inſtituit.* 3. *Quia idem Paulus* 1. *Timoth.* 4. *doctrinam prohibentem conjugium vocat doctrinam Dæmoniorum.* 4. *Quia pariter Paulus ait, Epiſcopum eligendum eſſe, qui ſit maritus: cur ergo non etiam alius Sacerdos?* 5. *Quia Deus creavit hominem ad propagationem, dicens: Creſcite & multiplicamini. Gen.* 1. *nec eſt humanæ poteſtatis ſine ſingulari dono, & opere Dei creationem mutare, & mandatum tollere Divinum.* 6. *Quia conſtat, in Eccleſia veteri Sacerdotes fuiſſe Maritos, & primum ante annos quadringentos (puta a Confeſſione Auguſtana computandos) vi coactos ad Cælibatum.* 7. *Quia ex antiquis PP. S. Cyprianus ſuadet Lib. I. Epiſtolarum Epiſtola undecima, ut mulieres nubant, quæ non ſervant promiſſam Caſtitatem: adeoque a pari idem de viris.* 8. *Quia Cælibatus eſt res difficillima, pleriſque impoſſibilis, atque horrenda contra naturam paris flagitia & ſcandala.* 9. *Quia alias Eccleſiæ videntur aliquando defuturi Paſtores, ſi diutius prohibeatur Conjugium.* In Paſtores Acatholici loquentes pro Thalamo, & ſuis uxoribus, nec non, ut exinde Magiſtrorum, Lutheri & Calvini, defectionis cauſam præcipuam (amorem nimirum mulierum) ſaltem apparenter aliquo modo cohoneſtent.

105. E contra Catholico-Romani in primis quidem gratis admittunt, conjugium eſſe aliquid honeſtum & bonum. 2. Pariter in hoc rerum ordine ad propagationem generis humani neceſſarium. Atque 3. exinde reſpectu totius naturæ humanæ in communi præceptum, ita nimirum, ut ſaltem aliqui ex genere humano ſint, qui illud contrahant, ne genus humanum deficiat. 4. Non autem obligari hoc præcepto ſingulos in particulari: alias enim Elias, Jeremias, Joannes Baptiſta, Joannes Evangeliſta, S. Paulus, pluresque SS. PP. antiquiſſimi cum primis fundatoribus SS. Ordinum violaſſent hoc mandatum. 5. Tenet, Cælibatum eſſe meliorem conjugio: ita enim clare loquitur D. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 38. & 40. *Qui matrimonio jungit Virginem ſuam, bene facit; qui non jungit, melius facit. Beatior erit, ſi ſic permanſerit ſecundum meum conſilium, puto autem, quod & ego ſpiritum Dei habeam.* 6. Aſſerunt, Cælibatum eſſe naturæ humanæ gratia Divina (quæ facientibus, quod in ſe eſt, omnino non negatur) adjutæ obſervatu omnino poſſibilem; quomodo enim alias prudenter D. Paulus 1. Corinth. c. 7. v. 25. & loco proxime allegato tam abſolute, Virginitatem ſuadere potuiſſet? *Qui te hortatur, ut voveas, Ipſe adjuvat, ut reddas*, inquit D. Auguſt. in Pſalm. 137. 7. Libenter concedunt, quod de jure Divino non ſit neceſſario Cælibatus Sacerdotio annexus, cum de facto quoque Sacerdotes Græci, etiam non ſchiſmatici, conformiter *cap. cum olim 6. de Cleric. conjugatis*, poſſint habere Uxores, quas ante ſacros Ordines duxerunt, licet poſt ſacros Ordines ſemel ſuſceptos non liceat ipſis amplius contrahere. 8. Defendunt, poſſe tamen ab Eccleſia Sacerdotio, & aliis ſacris Ordinibus recte annecti cælibatum: nam cum cælibatus ſit res honeſta, & bona, imo melior conjugio, & ſimul obſervatu poſſibilis, cur Summo Pontifici ſit adempta poteſtas præcipiendi eumdem in caſu, quo aliqui ſponte & libere volunt ſuſcipere ſacros Ordines? 9. Addunt aliquas congruas rationes, cur Eccleſia actualiter alligaverit SS. Ordinibus Cælibatum; ex quibus præcipua eſt, quod primaria officia Miniſtrorum Eccleſiæ (puta *ſacrificare, & Sacramenta aliis miniſtrare*) melius adminiſtrentur a cælibe, utpote magis mundo, quam a conjugato.

106. Hæc Catholicorum dicta ſi bene notentur, facilis erit ſolutio rationum, quas in contrarium allegat Confeſſio Auguſtana; nam ad 1. Paulus 1. Corinth. cap. 7. v. 2. dum ait: *habeat unuſquiſque ſuam uxorem propter fornicationem*; loquitur ad actualiter jam conjugatos, non ad ſolutos, ad quos ultimos primum v. 8. ſuum dirigit ſermonem: in præſenti autem vult, ut unuſquiſque conjugatus penes ſe habeat, non autem repudiet uxorem ſuam *propter fornicationem*, id eſt, ne fornicetur cum altera. Ita textum iſtum explicat celeberrimus antiquiſſimæ Eccleſiæ Pater & Scripturæ Expoſitor S. Hieronymus Libro 1. contra Jovinianum. Aliam adhuc declarationem videre poteris apud Cornelium a Lapide in dictum textum. Ad 2. Veriſſimum eſt ibidem conſilium S. Pauli illis adhuc ſolutis perſonis datum, quæ experientia doctæ putant, ſe non reſtituras tentationibus carnis, 1. Corinth. c. 7. v. 9. nempe, *quod melius ſit nubere quam uri*, id eſt, *melius maritum ducere, quam fornicari.* Ita gloſſant S. Hieronymus Apolog. pro libris contra Jovinianum, Ambroſius, Auguſtinus & alii apud Cornelium a Lapide hic. Ad 3. Doctrina abſolute prohibens conjugium eſt doctrina dæmoniorum; hoc autem non facit Eccleſia Catholico-Romana, ſed permittit libertatem, ſolummodo conditionate ſacros aſſumentes Ordines adſtringens ad Cælibatum, idque propter excellentiam ſtatus, & ſanctitatem functionum. Ad 4. falſum eſt, quod Paulus umquam dicat, Epiſcopum eligendum eſſe, qui ſit *Maritus.* Equidem 1. Timoth. cap. 3. ſic habet, *oportet*

Epiſco-

Digitized by Google

Epiſcopum eſſe unius uxoris Virum; per hoc tamen nil aliud intendit, quam excluſionem Bigami, ut nimirum Epiſcopus eligendus non ſit talis, qui duas ſucceſſive habuerit ante Epiſcopatum uxores. Ceteroquin idem Apoſtolus ad Titum cap. 1. v. 8. deſiderat Epiſcopum eſſe *ſobrium*, *juſtum*, *ſanctum & NB. continentem*. Videatur de hoc S. Chryſoſtomus primorum ſæculorum Pater in 1. *Timoth. c.* 3. *& cap.* 1. *ad Titum*. Ad 5. etiam Deus ad piſces & aves dixit: *Creſcite & multiplicamini*, non tamen fuit hoc præceptum Divinum, ſed potius benedictio. Dato autem, quod cenſeatur mandatum Divinum, non intendebat obligare ſingulos in particulari, ſed ſolum genus humanum in communi. Ad 6. Quod Sacerdotes, qui ſponte & voluntarie ſuſcipientes ſacros Ordines ſe ſubmiſerunt præcepto Cælibatus, adigantur ab obſervantiam, poſito, quod fiant transgreſſores, æque parum injuſtum cenſeri debet, quam ſi Violatores Legum Civilium ad obſervantiam compellantur. Ceteroquin veritati omnino conſentaneum non eſt, quod hic uſus primum ante quadringentos annos fuerit introductus; cum Concilia in Germania habita, puta Aquisgrani, Moguntiæ, Vormatiæ &c. Cælibatum hunc jam ante 800. annos ſtatuerint. Quinimo S. Clemens primo ſtatim ſæculo præcepit, ut nullus Cælebs ad Clericatum perveniens admittatur ad nuptias contrahendas, niſi Lectores & Cantores, uti expreſſe refertur in Jure Canonico inter Canones Apoſtolorum Canone vigeſimo quinto. Ad 7. Verba formalia S. Cypriani vix credo eſſe fideliter allegata: apud Cornelium enim a Lapide in cap. 7. 1. Ep. ad Corinth. v. 9. ſic ſonant: *ſi perſeverare nolint* (ſupple Virgines) *aut non poſſint*, *melius eſt nubere quam uri*. Ubi loquitur de Virginibus nondum Deo actualiter per votum dicatis, ſed dicandis, quas monet, ne ſe Deo devoveant, ſi perſeverare nolint. Ceteroquin eadem Epiſtola Virgines Deo per actuale votum jam dicatas vocat Chriſti NB. adulteras, ſi poſt votum caſtitatis Viris copulentur. En! ſanctum Cyprianum potius pro nobis, quam contra nos. Ad 8. Cælibatus perpetuus eſt quidem carni difficilis, non tamen impoſſibilis, accedente præſertim gratia Divina, obſervatisque ad Caſtitatem tenendam mediis, paſſim apud Aſcetas reperiendis, inter quæ a SS. PP. vel maxime commendatur jejunium, quale profecto parum videtur curaſſe Lutherus, ignominioſe cum ſuis traducens abſtinentiam a carnibus, & duplici refectione tempore Quadrageſimæ, Angariarum atque Vigiliarum &c. a Catholicis præſcriptam. Ceteroquin S. quoque Paulus ſenſit ſtimulum carnis; vicit tamen gratia Divina accedente, quæ ſi deeſſet, ex ipſis Acatholicorum principiis, & paritate rationis etiam conjugati reputandi forent adulteri in longiori morbo, vel abſentia compartis, atque urgente ſimul concupiſcentia ad alienam. Ad 9. Non advertimus nos Catholici propter annexum ſacris Ordinibus Cælibatum quempiam defectum Sacerdotum; nec propterea ſanctiſſimam hanc Cælibatum inter & Sacerdotium connexionem diſſolvendam exiſtimamus, eo quod hinc inde per accidens fiant abuſus. Recogitent parum Acatholici, quæ flagitia apud Ipſos aliquoties etiam ab Uxoratis, vel militibus, quibus matrimonium paſſim non conceditur, committantur.

ARTICULUS III.

De Miſſa.

106. De hac ajunt 1. *Quod etiam apud ipſos Miſſa retineatur, & ſumma Reverentia celebretur, nec non uſitata Cæremoniæ ſere omnes obſerventur*: 2. *Quod hæc habeatur in lingua Germanica ad docendum populum*. 3. *Quod apud ipſos non admittantur Miſſa privata, ſed tantum publica; per quas ultimas intelligi volunt Miſſas, ſub quibus populus communicet, ad quam Communionam* (ſubjungunt) *nulli admittuntur, niſi antea explorati, & auditi*. 4. *Negant, quod ulla Miſſa etiam publica ex opere operato cauſet triplicem illum fructum a Catholicis aſſertum, nempe propitiatorium, impetratorium, & ſatisfactorium, quem Chriſtus potius contulit in Ara Crucis ſacrificio cruento ſatisfaciens pro nobis, & nos Cæleſti Patri ſuo iterum reconcilians*. 5. *Exinde negant, in Miſſa contineri verum aliquod ſacrificium, docentes, eam ſolummodo eſſe inſtitutam, ut renovetur per ipſam memoria Chriſti, & mediante ſumptione Euchariſtia apud illum, qui utitur hoc Sacramento, fides excitetur, rememorans, quanta per Chriſtum accipiat Beneficia; per quam memoriam hominis talis conſcientia pavida erigitur, & nova afficitur conſolatione*. 6. *Demum prætendunt varios a Catholicis in Miſſis privatis introductos abuſus, ita, ut nulla res Divina ita videatur umquam ad quæſtum collata fuiſſe, uti Miſſa*. Ita Acatholici, qua autem veritate, & fundamento, videbimus infra ſucceſſive Reſpondendo ad ſingula. Interim

108. Prænotandum 1. ex Theolog. Morali Patris Reiffenſtuel Tract. 14. Diſt. 5. q. 2. quod hæc vox *Miſſa* ſit antiquiſſima, cujus jam meminit in Epiſtol. 6. ad Smirnenſes S. Ignatius Antiochenæ Eccleſiæ tertius poſt S. Petrum Epiſcopus & Martyr; quod autem apud Latinos *Miſſa*, idem apud Græcos eſt *Liturgia*. Porro juxta communem Catholicorum ſenſum Miſſa accipitur pro collectione omnium Orationum, quæ a principio ejuſdem uſque ad finem peraguntur. Principaliter vero Miſſa conſiſtit in conſecratione corporis & ſanguinis Chriſti, mediante qua actione Sacerdos juxta dicenda verum peragit ſacrificium incruentum, repræſentans nobis cruentum ſacrificium in Ara Crucis peractum, ex cujus Sacrificii cruenti virtute ſuam quoque vim obtinet. Pro quo

109. Prænotandum 2. Sacrificium ut ſic proprie tale recte definiri, quod ſit *Oblatio externa rei permanentis, a legitimo Miniſtro exhibita Deo, qua ſignificetur ſupremum Illius Dominium mediante aliqua rei oblatæ deſtructione, ſeu immutatione*. Ulteriorem hujus deſcriptionis declarationem reperies apud Reiffenſtuel loc. cit. q. 1. num. 4. & ſeqq; Porro oblatio ſacrificii ſemper erat in uſu; utpote non ſolum in Lege Moſaica, verum longe ante in ipſa lege naturæ exercita. Sic enim jam tempore Adami legitur Abel obtuliſſe primogenitos gregis ſui, *Gen. cap.* 4. Noe de cunctis pecoribus, & volucribus mundis poſt diluvium *Gen.* 8. & Melchiſedech panem & vinum tamquam *Sacerdos Dei Altiſſimi*. *Gen. cap.* 14.

110. Prænotandum 3. Sacrificium in Lege Moſaica fuiſſe diviſum tam ratione *materiæ*, quam ratione *formæ*. Ratione materiæ in Victimam, immolationem & libamen. *Victima* comprehendebat oblata, & in honorem Dei mactata animalia. *Immolatio* res inanimatas ſolidas, puta panem, thus, fructus terræ &c. *Libamen*, res inanimatas liquidas per effuſionem in terram &c. Ratione formæ ſacrificium dividebatur in Holocauſtum, Hoſtiam pro peccato, & Hoſtiam pacificam. *Holocauſtum* erat ſacrificium Deo pure in laudem, & ad cultum ſuum conſecratum, in quo tota res oblata deſtruebatur, ſeu comburebatur. *Hoſtia pro peccato* offerebatur pro peccatis, præſertim externis, atque legalibus, vocabaturque *Sacrificium propitiatorium*; ubi res data partim cremabatur, partim cedebat in uſum Sacerdotum. *Hoſtia pacificorum* offerebatur vel in gratiarum actionem pro aliquo beneficio impetrato, & tunc allo nomine dicebatur *Sacrificium laudis*, vel pro beneficio impetrando, & erat *Sacrificium impetratorium*, atque itidem una pars comburebatur, altera Sacerdotibus dabatur, & tertia remanebat offerenti. H. N.

111. Reſpondetur I. In Miſſa, in qua a Sacerdote offertur panis & vinum, verum peragitur Sacrificium. Probatur ex S. Scriptura tali fundamento: A Chriſto, in ultima Cœna panem & vinum offerente, fuit peractum verum Sacrificium: ergo etiam a Sacerdote ex mandato Dei idem faciente in ſui memoriam, juxta illud, *Hoc facite in meam commemorationem*, peragitur verum Sacrificium. Antec. probatur: a Melchiſedech offerendo panem & vinum erat peractum verum Sacrificium: ergo etiam a Chriſto in ultima cœna. antec. patet ex eo, quoniam, teſte S. Scriptura Gen. 14. v. 18. protulit Melchiſedech panem & vinum, quia erat NB. *Sacerdos Dei Altiſſimi*, conſequenter ſacrifi-

cando obtulit; alias enim ad hoc non fuiſſet neceſſarium *Sacerdotium*: conſequentia vero principalis oſtenditur; etenim Chriſtus eſt *Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech*, teſte Apoſtolo *ad Hebr.* cap. 5. v. 6. adeoque pariter ab Eodem in ultima Cœna panem ac vinum offerente erat peractum verum Sacrificium; nam Melchiſedech Sacrificans in pane & vino fuit Typus offerentis Chriſti, uti innuit ipſemet D. Paulus cap. 7. Hæb. v. 11. *Quis magis Sacerdos Dei ſummi* (loquitur optime ad propoſitum D. Cyprianus Lib. 2. Epiſt. 3.) *quam Dominus noſter Jeſus Chriſtus, qui Sacrificium Deo Patri obtulit, & obtulit hoc quidem, quod Melchiſedech obtulerat, panem ſcilicet & vinum, hoc eſt, ſuum corpus & ſanguinem*. Plura de hoc reperies apud Boſco *Part. 2. Theolog. Sacrament. D. 5. §. 1. Concluſ. 1.*

112. Confirmatur hæc veritas Catholica immediate de noſtra Miſſa taliter: Juxta Apoſtolum cap. 13. Hæb. v. 10. *Habemus altare de quo edere non habent poteſtatem, qui Tabernaculo deſerviunt*, nimirum Sacerdotes antiqui Teſtamenti: ſed ſi habemus verum Altare, etiam habemus verum Sacrificium; nam altaria ſunt ordinata ad Sacrificium: ergo. *Subſumitur*: atqui nec tempore Divi Pauli, poſt peractum jam pro tunc cruentum Sacrificium, nec tempore noſtro aſſignabile eſt aliud verum Sacrificium, quam illud, quod peragitur in Miſſa: ergo. *Non taurorum carnes* (inquit Apoſtolus Andreas teſtibus Achaiæ Presbyteris) *ego omnipotenti Deo ſacrifico, ſed Immaculatum Agnum in altari*. Idem in ſuis Lyturgiis exprimunt Sancti Apoſtoli, Petrus, Jacobus, & Matthæus apud Coccium de Euchariſt. *Art. 4. Tom. 2. lib. 6.* Idem ſentiunt SS. PP. plurimi, videndi apud Bellarminum, & noſtrum Bernardinum Vetvveis hic. Cur igitur recedunt ſectarii noſtri temporis? forſan quid deeſt in Miſſa ad verum Sacrificium requiſitum? Abſit: habemus enim Sacerdotes ſacrificantes, habemus altaria, habemus Victimam ſeu Hoſtiam, nimirum Chriſtum Dominum, Agnum Immaculatum, non quidem phyſice, moraliter tamen ac myſtice in conteſtationem ſupremi Dominii Dei occiſum, quatenus vi verborum conſecrationis ſanguis ſeparatur a carne, & Chriſtus modo ad operandum naturaliter inepto definitive, compenetratis inter ſe partibus, urrobique ponitur.

113. Reſpondetur II. Miſſæ Sacrificium ex opere operato eſt propitiatorium, impetratorium, & ſatisfactorium. *Propitiatorium* quidem, quatenus cauſat ex opere operato gratias actuales, quibus peccator incitatur ad pœnitendum, ſibique Deum iterum reddendi propitium: *Impetratorium* quatenus per id varia impetrantur beneficia ſpiritualia, & etiam temporalia, ſi ſint nobis utilia. *Satisfactorium*, quatenus delet pœnas pro peccatis quoad culpam jam dimiſſis ſæpe reſtantes. Probatur hæc Catholica veritas a pari: ſacrificium cruentum in Altari Crucis peractum cauſat enumeratos tres fructus, uti facile conſentiunt Adverſarii: ergo etiam Sacrificium incruentum: nam incruentum habet ſuam virtutem ex Sacrificio cruento, cujus eſt repræſentativum. *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus pro hominibus conſtituitur in his, quæ ſunt ad Deum; ut efferat dona, & Sacrificia pro peccatis*: inquit Apoſtolus ad Hæbreos cap. 5. v. 1. Vide de hoc Reiffenſtuel, *Tract. 14. Theolog. moral. Diſt. 5. q. 4.*

114. Reſpondetur III. Miſſæ ſacrificium applicatum pro defunctis prodeſt etiam ipſis ſaltem quoad fructum ſatisfactorium. Probatur: in Teſtamento antiquo Sacrificia applicata pro defunctis proderant ipſis: ergo multo magis Sacrificium Miſſæ in Teſtamento novo. Conſequentia ſtringit a fortiori: nam utique Miſſa repræſentativa Sacrificii cruenti non eſt minoris Virtutis, quam Sacrificia veteris Legis, quæ erant tantum umbra & figura Sacrificii tam cruenti, quam incruenti in Teſtamento novo. Anteced. vero probatur. Propterea enim Judas Machabæus 2. Machab. cap. 12. v. 43. & 46. *duodecim millia drachmas argenti miſit Jeroſolymam offerri pro peccatis mortuorum Sacrificium &c. ut a peccatis* (quoad pœnas nimirum reſtantes) *ſolvantur*. Nec dicas, libros Machabæorum non eſſe Authenticos, ſeu canonicos: nam, quod ſint tales, probabitur alio loco, pro nunc vero ſufficiat, quod ſaltem dicta illa mereantur fidem Hiſtoricam, nimirum Judam Machabæum allegata ibidem feciſſe; prout etiam teſte Pichler Part. poſter. Theologiæ Polemicæ Controverſ. II. Art. I. §. 1. exinde Lutherani eoſdem libros ponunt in Codice Bibliorum, & recte legi in Eccleſiis ajunt, ſaltem *ad morum ædificationem*. Confirmatur: In primitiva jam Eccleſia erat in Miſſis facta memoria & deprecatio pro Defunctis: ergo ſignum eſt, quod Eccleſia primitiva, quæ etiam ab Adverſariis exiſtimatur pro tunc adhuc vera, jam ſenſerit, Miſſæ ſacrificium pro Defunctis applicatum ipſis prodeſſe. Antec. probatur: ita enim, tacendo quamplures SS. PP. in Lyturgiis S. Jacobi ac S. Clementis reperitur, & doctrina Aerii negantis pro mortuis eſſe Sacrificandum, fuit damnata jam ab Eccleſia antiqua circa annum Chriſti 340. tamquam Hæreſis, teſtibus SS. Auguſtino & Epiphanio, prout deſuper videri quoque poterit Joannes Sianda in ſuo Lexico Polemico V. Aeriani.

Itaque negandum non eſt, Defunctorum animas pietate ſuorum viventium relevari, cum pro illis Sacrificium Mediatoris offertur &c. Concludit Auguſtin. in Enchirid. c. 109. apud noſtrum Boſco *Part. 2. Theolog. ſacram. Diſput. 5. ſect. 3. prope finem.*

115. Reſpondetur IV. Miſſæ non ſolum illæ, quas Hæretici *communes* ſeu *publicas* intitulant, eo quod ſub iis populus actualiter communicet, verum etiam aliæ, quas Iſti privatas nominant, & ſub quibus populus non communicat, ſunt retinendæ in Eccleſia. Ita expreſſe Concil. Trident. ſeſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ cap. 6. cujus verba, quia valde ſunt notabilia, pono formalia ſic ſonantia: *Optaret quidem Sacroſancta ſynodus, ut in ſingulis Miſſis fideles adſtantes non ſolum ſpirituali affectu, ſed ſacramentali etiam Euchariſtiæ perceptione communicarent, quo uberior ad eos ſanctiſſimi hujus Sacrificii fructus proveniret: nec tamen, ſi id non ſemper fiat, propterea Miſſas illas, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, ut privatas & illicitas damnat, ſed probat atque commendat, ſiquidem quoque illæ Miſſæ vere communes cenſeri debent, partim, quod in eis populus ſpiritualiter communicet; partim vero, quod a publico Eccleſiæ Miniſtro non pro ſe tantum, ſed pro omnibus fidelibus, qui ad Corpus Chriſti pertinent, celebrentur*. Ubi ſpecialiter nota ultima Concilii verba, quod nimirum etiam illæ Miſſæ, in quibus ſolus Sacerdos ſacramentaliter communicat, debeant dici communes, ſeu ſuo modo publicæ, quia Is, *tamquam publicus Eccleſiæ Miniſter non pro ſe tantum, ſed etiam pro tota Eccleſia offert*. Majorem vero ad rationem Miſſæ publicitatem requiri, gratis ab Hæreticis aſſeritur, & conſequenter gratis Miſſa privata in illo Adverſariorum ſenſu ab ipſis excluditur. Non equidem me latet, quod Chriſtus in ultima Cœna conſecrans Apoſtolis quoque ſacram Euchariſtiam diſtribuerit: aſt reflectendum eſt, quod Chriſtus ibidem juxta jam dicta præcedentia Apoſtolos reſpexerit ut brevi poſt Cœnam ordinandos Sacerdotes, quibus haud dubie competit, ſi ſacrificent, non ſolum conſecrare Hoſtiam, verum etiam ſumere. *can. Relatum XI. de conſecrat. Diſt. II.* Accedit, quod non omnia, quæ Chriſtus in ultima Cœna fecit, ſint ſtatim de præcepto: alias deberet pariter a nobis ſumptioni Euchariſtiæ præmitti comeſtio Agni Paſchalis, Lotio pedum, fractio panis diſtribuendi &c. quæ omnia in ultima Cœna contigerunt.

116. Confirmatur: ex nullo textu Sacræ Scripturæ poteſt oſtendi, quod vel ad eſſentiam Sacrificii ut ſic, vel ad integritatem Sacrificii Miſſæ requiratur, ut ipſi adſtantes de Victima ſeu Hoſtia oblata participent: ergo gratis propterea Miſſa ab Adverſariis *privata* appellata excluditur, eo quod nulli adſtantes communicent. Quinimo neque in antiqua lege populus ſemper in Sacrificiis de re oblata participabat, uti patet ex Notando n. 110. Accedit, quod nec legatur in primitiva Eccleſia id ſemper, & quaſi de neceſſitate fuiſſe obſervatum, volebat quidem Concilium Agathenſe circa annum Chriſti 506. ut ter in anno populus communicet, & ſingulis diebus Dominicis Miſſam

audiat,

audiat, quod autem fuiſſet ab Eccleſia ſubjunctum præceptum, ut aliqui neceſſario ſub his miſſis communicent, non reperietur. Et dato, quod non ſolum praxis (quam etiam optat Concilium Tridentinum) verum etiam poſitivum extitiſſet aliquando tale præceptum Eccleſiaſticum, potuit tamen illud a ſucceſſoribus ex gravi ratione iterum caſſari, ſicut aliquando Chriſtiani ter in anno, nimirum in Nativitate Domini, Paſchate, & Pentecoſte debuerunt communicare, nunc vero tantummodo ſemel, tempore nimirum Paſchali.

117. Reſpondetur V. Etſi potuiſſet Eccleſia admittere Miſſam in lingua vulgari, puta Germanicam in Germania, Italicam in Italia &c. Recte tamen noluit, ferme ſemper ſolita adhibere unam ex tribus linguis ſacris, nempe vel latinam, vel Græcam, vel Hebraicam; tum quia magis videbatur lingua ſacra conducere ad Majeſtatem & reverentiam ſacroſancti hujus Myſterii, quam alia quæcumque vulgaris: tum quia ſic magis conſervatur commercium Eccleſiarum particularium ad invicem inter ſe, ut nimirum Italus in Germania, Germanus in Italia, Gallus in Polonia &c. poſſint celebrare Miſſas, ſi illic proficiſcantur, quod ſæpe ſub itinere fieri non poſſet, uti conſideranti patet, ſi paſſim Miſſa in lingua vulgari concederetur. Nec refert, quod populus magis doceri poſſet in lingua vulgari, nam Miſſa non eſt inſtituta ad docendum populum, ſed ad colendum Deum, & impetrandos fructus. Inveniuntur inſuper libelli precatorii paſſim apud Catholicos ſub variis linguis, quibus varia SS. Miſſæ Myſteria Laicis explicantur &c.

118. Alia, quæ addit Confeſſio Auguſtana contra Catholicos, calumniæ ſunt, & tantum abeſt, quod Eccleſia Catholico-Romana approbet quæſtum quoad Miſſas inſtituendum; ut potius talem rigidiſſime prohibeat, injungens, ut habentes curam animarum pro ovibus ſaltem aliquoties Miſſas offerant &c. ac ceteroquin apud omnes taxa juſti ſtipendii titulo congruæ ſuſtentationis non excedatur &c. quod ſi alicubi circa hoc irrepſerint nonnulli abuſus, particulares ſunt contra voluntatem Eccleſiæ, & conſequenter in conſequentiam non trahendi. Cuperem inſuper reſcire; ubinam Catholicorum vigeat opinio, Chriſtum ſua paſſione ſatisfeciſſe quidem pro peccato originis, Miſſam vero inſtituiſſe pro peccatis actualibus, & quotidianis delictis mortalibus atque venialibus, prout audacter Noſtris imputat Confeſſio Auguſtana hic &c. Poteſt quidem ſimilibus ſimplex populus dementari: falſis tamen hiſce impoſturis veritas cujuſdam Religionis neutiquam ſtabilitur.

119. Objicitur I. Principaliter probando, in Miſſa non reperiri ſacrificium proprie tale, & conſequenter nec fructus Sacrificii ex opere operato enumeratos, nimirum *propitiatorium*, *impetratorium*, & *ſatisfactorium*: Illud quod eſt proprie ſacramentum, nequit eſſe ſimul proprie Sacrificium; ſed Miſſa, ſeu Cœna Domini eſt Sacramentum proprie tale, prout etiam fatentur Catholici: ergo non erit proprie Sacrificium. Major probatur ex eo, quia hæc duo *Sacramentum* & *Sacrificium* ad invicem opponuntur, ſicque unum excludit alterum: nam in Sacramento dicimur nos aliquid accipere a Deo, nimirum ipſum Chriſtum, ejuſque gratiam, ſeu Juſtitiam; in Sacrificio autem aliquid offerimus Deo ipſimet, nimirum Hoſtiam, ſeu Victimam: ſed accipere & dare reſpectu ejuſdem entis ſunt oppoſita: ergo.

Reſpond. neg. maj. ejuſque ſuppoſitum, quod nimirum *Sacramentum* & *ſacrificium* ſint duo oppoſita ſe ſe ab invicem excludentia: nam una eademque res poteſt habere hunc duplicem Reſpectum ſub diverſa conſideratione: Offert Sacerdos qua ſacrificans Patri Cæleſti Unigenitum ſuum Filium: accipit vero gratiam &c. qua ſumens ipſius SS. Corpus & Sanguinem, ſub ſpeciebus panis & vini contentum. Et profecto, ſi *dare* & *accipere* abſolute etiam ſub diverſo reſpectu ſe ſe ab invicem excluderent, tunc neque in antiquo Teſtamento potuiſſent offerri ſacrificia: quid enim poſſumus dare Deo, quod non ſimul ab Eo tamquam ſupremo Domino accipimus?

120. Objic. II. Juxta S. Scripturam unica oblatione, nimirum peracta in Ara Crucis, ſanctificati ſumus: ergo defacto repetitæ ſæpius Miſſæ non amplius ſunt oblationes, ſeu ſacrificia ſanctificantia. Antec. probatur ex illo ad Hebræos cap. 9. v. 28. *Chriſtus ſemel oblatus eſt ad multorum exhaurienda peccata*. Item cap. 10. vers. 10. *Sanctificati ſumus per oblationem Corporis JESU Chriſti ſemel* ac v. 14. *Una oblatione conſummavit in ſempiternum ſanctificatos*: Ergo. Reſpond. Diſting. ant. & ſimul explicando ſimiles textus: unica oblatione cruenta ſanctificati ſumus, quæ tamen nobis utiliſſime applicari poteſt per ſacrificia incruenta, cruentum repræſentantia con. quæ non ſic poteſt applicari, nego Ant. & ſimiliter diſting. conſeq. Ergo defacto Miſſæ non ſunt amplius ſacrificia: cruenta, conced. incruenta, per quæ nobis cruentum utiliſſime applicatur, neg. conſequent. Nec exinde dignitas ſacrificii cruenti diminuitur, prout nobis obtrudunt Adverſarii, quoniam gratis concedimus, Miſſam vim ac virtutem ſuorum fructuum productivam habere ex ipſo ſacrificio cruento &c. ſic etiam in ipſis principiis Acatholicorum exinde vis ſacrificii cruenti non minuitur, quatenus primum per ipſum Baptiſmum mediante fide nobis (uti loquuntur) Juſtitia Chriſti, ſeu juſtificatio confertur.

121. Objic. III. Juxta proxime dicta ſacrificium cruentum delet peccata noſtra, nobiſque prodeſt, quatenus nobis illud per alia media a Deo præſcripta applicatur: atqui iſta applicatio ſacrificii cruenti non fit mediantibus Miſſis ex opere operato, ſed potius per fidem; *nam fide obtulit Deo plurimam Hoſtiam Abel*. cap. 11. Heb. v. 4. & Jeſum Chriſtum *propoſuit Deus per fidem in ſanguine Ipſius*. cap. 3. Rom. v. 25. Reſpond. nego min. Adducti autem textus ſacræ Scripturæ ſolummodo oſtendunt, quod in applicatione iſta fides aliqua interveniat; non autem evincunt, quod ſola fides cum excluſione Miſſæ nobis ſacrificium cruentum in Ara Crucis peractum applicet. Itaque ſi adverſariorum objectio aliquid roboris haberet, deberet probare, quod per ſolam fidem fiat applicatio ſacrificii cruenti, & non etiam per alia media ex opere operato, vel per alios actus Virtutum dilectionis Dei &c. &c. ex opere operantis.

ARTICULUS IV.

De Confeſſione

122. *Ajunt* 1. *quod Confeſſio apud Ipſos non ſit abolita, nec ſoleat porrigi corpus Chriſti, niſi antea exploratis & abſolutis*. 2. *Negant tamen Conſcientias eſſe onerandas cura enumerandi omnia delicta*. Ita illi.

123. Quid autem reponant Catholici, ſufficienter declaratum jam eſt §. præcedenti præſertim Articulo XI. & XII. quorſum Lectorem remitto, & hic ſolummodo duo adjungo, *In primis*, quod S. Chryſoſtomus, quem Adverſarii in puncto deobligationis enumerandi omnia peccata pro ſe citant, ſolummodo loquatur de confeſſione publica ſingulorum gravium peccatorum in ſpecie facta homini, non habenti poteſtatem abſolvendi, qualem improbat, in hoc puncto ob ingens ſcandalum, occaſione talis publicæ confeſſionis exortum, ſecutus Nectarii anteceſſoris ſui exemplum, ſicque ſtatuens, ut confeſſio publica fiat potius Deo. Ceteroquin quoad confeſſionem privatam Sacerdoti faciendam non intendit approbare doctrinam Adverſariorum, ſed potius vult (utor verbis ipſis S. Chryſoſtomi hom. 42. in Matthæum) *ut peccata per ſingulas ſpecies recolantur*. *Secundo*, quod Confeſſio Auguſtana pro ſe alleget gloſſam Juris Canonici, negantem, quod enumeratio peccatorum omnium ſpecifica ſit Juris Divini: id etiam admiſſum non obeſſet; nam etſi foret hæc præciſe Juris Eccleſiaſtici, prout vult Gloſſa, deberent ſe ſe tamen ſubmittere Acatholici, nec propterea recedere ab unione cum tanta perturbatione. Deinde advertendum ulterius, quod Gloſſa juxta notoria Juriſtarum non faciat Auctoritatem Juris, & ipſi inſuper reſiſtat Concilium Tridentinum, cui haud dubie Gloſſator ſe ſe ultro ſubmiſiſſet, ſi eo tempore vixiſſet.

ARTICULUS V.

De Diſcrimine Ciborum.

124. 1. *Non abſolute Jejunia improbant Lutherani, ſed tantum illa, in quibus fit diſcrimen ciborum, puta diebus Jejunii excluſio carnium.* 2. *Carpunt Catholicos, quod in ſimilibus rebus ponant peccatum, ſi omittantur.* 3. *Quod iidem doceant, per Jejunia obſervata homines promereri gratiam, & remiſſionem peccatorum.*

125. E contra Catholici opponunt I. etiam illa Jejunia, in quibus non ſolum a ſecunda Refectione, verum etiam abſolute a carnibus abſtinetur, eſſe rem bonam & honeſtam; cum appetitus exinde non ſolum in quantitate, verum etiam in qualitate ciborum mortificetur; quoniam cibi de carne de ſe alias non tantum, communiter loquendo, magis, quam cibi Jejunales nutriunt; ſed & inſuper plerumque, præſertim pretioſiores (uti ſelectæ aviculæ, carnes Sylveſtres &c.) hominem, ſingulariter acuendo appetitum, alliciunt ad comedendum. II. Cum igitur abſtinere a carnibus ex dictis ſit res honeſta, quærunt ex Adverſariis, cur non poſſit certis diebus talem abſtinentiam præcipere Eccleſia, cui a dilectiſſimo ſuo Sponſo Chriſto utique haud minor eſt poteſtas tradita in ſpiritualibus, quam alicui Regi in temporalibus? Neutiquam Regibus, ſed Eccleſiæ ſpecialis hæc data eſt prærogativa Matth. cap. 18. v. 17. uti ſiquis eam non audierit, ſit habendus *ſicut Ethnicus & publicanus*. Videantur dicta Art. XV. præcedenti §.

III. Addunt, hunc jejunandi modum non eſſe novum, ſed jam obſervatum in primitiva Eccleſia, a qua rigidiſſime fuit injunctum Jejunium quadrageſimale. Audiatur præ plurimis aliis antiquiſſimus S. Clemens Romanus can. Apoſtolorum 68. ſequentibus formalibus: *Si quis Epiſcopus aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector, aut Cantor ſacram quadrageſimam Paſchæ, aut quartam feriam, aut Paraſceven non jejunaverit, deponitor* (id eſt *deponatur*; talis enim phraſis loquendi erat apud antiquos) *præterquam ſi imbecillitate impediatur corporis. Sit Laicus ſit, Communione privator*: id eſt, *privetur*.

126. IV. Mirantur Catholici, quod Acatholici Jejunium quadrageſimale tam quoad abſtinentiam a carnibus, quam a ſecunda refectione apud ſuos omnino tollant in praxi; cum tamen illud in primitiva Eccleſia, immo brevi poſt diſceſſum Chriſti, ubi eadem vera etiam juxta Ipſos adhuc extiterat, fuerit tam rigide præceptum, & a SS. Patribus tam frequenter inculcatum; imo (quod plus eſt) contraria doctrina prorſus rejecta. Audiantur præ aliis quaſi innumeris, ac bene notentur ab Adverſariis verba S. Auguſtini de Hæreſibus cap. 53. ubi ſic loquitur: *Aerius in Arianam hæreſin lapſus propria dogmata affinxit nonnulla, NB. non eſſe ſolenniter celebranda ſtatuta Eccleſiæ Jejunia, ſed cum quiſque voluerit, jejunandum, ne videamur ſub lege.*

V. Quod Jejunia æque ac alia opera bona ſint ſatisfactoria pro peccatis, & meritoria de condigno, vel de congruo, mediate vel immediate pro diverſitate Perſonarum promerentium, & juxta operum qualitatem, probatum jam fuit paragrapho præcedenti Art. IV. VI. XII. XV. XVIII. & XX. ubi notanter ad præſentem materiam Art. VI. num. 26. adduximus S. Ambroſium Epiſt. 82. ita loquentem: *Quæ ſalus nobis eſſe poteſt, niſi Jejunio eluerimus peccata noſtra; cum Scriptura dicat, Jejunium & Eleemoſyna a peccato liberant?* VI. Demum non vident Catholici, quem effectum Acatholicorum modus jejunandi habeat, dum dies *precationis* & *pœnitentiæ*, uti vocant, ſubinde (rarius tamen) inſtituunt, abſtinentes omni cibo uſque ad noctem, qua poſtea comedere ſolent abſque diſcrimine ciborum: etſi enim nos nec talem abſtinentiam, ſi alias ſit debite circumſtantionata, reprobemus; reprobare tamen videtur Eorum Magiſter Lutherus, dum a ſimilibus bonis operibus plus, quam a peccato cavendum eſſe cenſeat. Verba illius formalia in ſermone de Miſſa hæc ſunt: *Caveamus a peccatis, ſed multo magis a legibus, & operibus bonis, tantum attendamus Deum promiſſorem & fidem.*

127. Objicitur ab Adverſariis I. Si recte ſub peccato Eccleſia præcepiſſet abſtinentiam a cibis carnalibus; tunc cibi iſti ſumpti diebus ab Eccleſia prohibitis coinquinarent hominem: ſed non coinquinant hominem: ergo. Min. probatur, nam teſte Matthæo cap. 15. dum Chriſtus ibi improbat mandata & traditiones hominum, illico v. 11. ſubjungit: *Non quod intrat in os, coinquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.* Et hinc etiam idem Chriſtus apud Lucam cap. 10. v. 8. Diſcipulis ſuis licentiam comedendi appoſita ſine diſcrimine ciborum abſolute tribuit his verbis: *Manducate, quæ apponuntur vobis.* Reſpond. Diſting. Min. Cibi carnales ex ſe ipſis non coinquinant hominem, conced. quando, & quo tempore ſunt prohibiti, neg. Certe Pomum in Paradiſo comeſtum non ex ſe, ſed quatenus prohibitum coinquinavit Adamum cum tota poſteritate. Ceteroquin Chriſtus ibidem non abſolute improbat mandata hominum, ſed tantum quaſdam traditiones Phariſæorum, ad quas hi rigide attendebant, parum tamen curantes Mandata Dei. Legatur in fonte. Quantum ad alterum textum Luc. cap. 10. Chriſtus ibidem præciſe docere intendit ſuos Diſcipulos, quod non debeant, exquiſitos exigere cibos, ſed eſſe contenti appoſitis, etſi fuerint viliores. Ceterum gratis admittimus, quod ipſemet Chriſtus non prohibuerit comedere carnes; præceptum enim Jejunii non eſt Divinum; ex quo tamen neutiquam infertur, non potuiſſe Eccleſiam id, quod Chriſtus interim permiſit, prohibere.

128. Objicit. II. Contra eamdem, D. Paulus 1. Timoth. *cap.* 4. *v.* 3. *&* 4. prædixit, eſſe venturos quoſdam prohibentes veſci certis cibis, quos tamen Deus creavit, ut percipiantur cum gratiarum actione: a talibus hominibus jubet Apoſtolus ibidem caveri; ergo ſignum eſt, quod homines iſti male præcipiant abſtinentiam a certis cibis, puta carnalibus; nam alias Apoſtolus non juberet caveri a ſic præcipientibus, quos vocat homines attendentes *ſpiritibus erroris, & doctrinis dæmoniorum.*

Reſpond. Apoſtolum eſſe intelligendum de Hæreticis illis, qui, uti textus ibidem loquitur, prohibebant nubere, ac quoſdam cibos condemnabant tamquam impuros, & in ſe malos, quod non facimus nos Catholici, etſi nobis imputent Adverſarii puncto VII. de abuſibus, quaſi doceremus, ipſos certos cibos polluere conſcientiam, quod tamen ne quidem ſomniamus: non enim ignoramus, omnem Creaturam Dei eſſe bonam in ſe, hincque tantum ad certum aliquod tempus, ſeu ad certos dies comeſtionem carnis ſuſpendimus ad refrænandam carnis petulantiam, ad ſatisfaciendum ex parte pro peccatis, & ad acquirendas varias gratias, Jejunantibus in ſacra Pagina adpromiſſas.

129. Obj. III. Apoſtolus Paulus Epiſtola ad Coloſſenſes toto capite ſecundo eſt contrarius diſcrimini ciborum, & excluſioni carnium in Jejuniis: ergo tale præceptum non eſt ſuſtinendum. Antec. probatur: Etenim in primis ibidem v. 16. vult, ut Coloſſenſes *nemo judicet in cibo & potu, aut in parte diei feſti, aut Neomeniæ, aut ſabbatorum. Secundo* improbat ver. 21. & 22. præcepta & doctrinas hominum prohibentium: *Ne tetigeritis, neque guſtaveritis.* Reſpond. Apoſtolum non carpere locis citatis dies feſtos, & Jejunia noſtra, ſed Sabbata, Neomænia, Jejunia Judaica, & Legalia, puta, *ne tetigeritis cadaver hominis, ne guſtaveritis carnem ſuillam &c.* quæ a nonnullis adhuc obligatoria etiam poſt promulgationem Evangelii credebantur, quem errorem in præſenti voluit dedocere.

130. Objicitur IV. Si poſſet præcipi ſub peccato diebus certis abſtinentia a carnibus, tunc ex macello ſimiles carnes ementes, & comedentes deberent ſibi ducere conſcientiæ: ſed non debent ſibi ducere conſcientiæ; ergo. Major de ſe patet. Minor probatur ex Apoſtolo 1. Corinth. cap. 10. vers. 25. ubi Corinthios ſuos ſic inſtruit: *Omne, quod in macello venit, manducate, nihil interrogantes propter conſcientiam:* ergo. Reſpond. negando minorem, & textum S. Pauli explico; manducantes non debent ſibi ducere conſcientiæ ex eo, quod hæ carnes in macello exiſtentes fue-

rint

Digitized by Google

rint fortaſſis aliquando idolis oblatæ, Conc. Non deberent tibi ducere conſcientiæ, ſuppoſito quod dictæ carnes fuiſſent certis diebus prohibitæ, & tamen in iiſdem comederentur, neg. Quare notandum hic eſt, multos ex Corinthiis auſos non fuiſſe emere carnes ex macello, ſicque emptas comedere, timentes ne forte jam fuerint hæ ipſæ aliquando immolatæ Idolis, ſicque comedendo quaſi ſe participes redderent immolationis Idolorum, atque Idololatriæ, a qua anxietate voluit eos S. Paulus eximere, reſolvens, tales carnes ex macello emptas licite poſſe manducari; quia nimirum ad commuue macellum repoſitæ non amplius cenſentur Idolothyta, ſed moraliter iterum redeunt ad profanum & communem uſum, ſicuti aliæ carnes. Secus foret dicendum, ſi dictæ carnes comederentur in ipſis templis, aris, vel menſis, ubi proxime Idolis ſacrificabantur. Idque ſolum (nil aliud) reſolvere intendebat D. Paulus, eaque reſolutione apud Cornelium a Lapide hic uſi ſunt in ſimili caſu Chriſtiani Antiocheni tempore Juliani Apoſtatæ, prout teſtatur antiquiſſimus Theodoretus *l. 1. c. 14.*

131. Ceterum occaſione hujus ultimæ objectionis formo poſitivum argumentum pro veritate Catholica contra Adverſarios taliter: Non obſtante licentia Apoſtoli, loco ſuperius citato, comedendi carnes emptas ex macello, erat adhuc Corinthiis, aliiſque converſis prohibitum empta ex macello *ſuffocata* comedere: ergo ſignum eſt, quod Apoſtolus per hanc licentiam comedendi empta ex macello non intenderit dare facultatem manducandi ex macello quoque illa, quæ aliunde ſunt prohibita. Antecedens probatur ex Actibus Apoſtolorum cap. 15. v. 20. ubi Apoſtoli expreſſe voluerunt, *ut* (Chriſtiani) *abſtineant a ſuffocatis & ſanguine*; quod mandatum Apoſtolicum utique pro tunc traſgredi non licuit, etſi defacto ea lex uſu abolita fuerit jam tempore D. Auguſtini, uti teſtatur apud Cornelium a Lapide in cap. 15. Actuum Apoſtolorum.

132. Coronidis loco quæro ex Adverſariis, cur non liceat Eccleſiæ ponere abſolute præceptum certis diebus, abſtinendi a carnibus, cum licuerit Collegio Apoſtolico abſolute præcipere, ut Chriſtiani abſtineant a ſuffocatis & ſanguine?

ARTICULUS VI.

De Votis Monachorum.

133. *Improbant Vota Monachorum 1. quia* (uti inquiunt) *ſunt contra mandatum Dei præcipientis nuptias. 2. Quia ſunt de re impoſſibili. 3. Quia ſunt cultus impius ab hominibus* (nimirum Regularibus Catholicis) *ſine mandato Dei inſtitutus & electus ad promerendam gratiam, atque juſtificationem, quod eſt detrahere de gloria Chriſti, & obſcurare, atque negare Juſtitiam fidei, ſicque hæc vota ſunt prorſus irrita & nulla: neque enim votum debet eſſe vinculum iniquitatis. 4. Addunt, quod tempore S. Auguſtini Monaſteria ita fuerint inſtituta, ut, qui voluerit, iterum libere egredi potuerit; nunc autem homines cogantur ibidem manere adſtricti ad Vota & Clauſtrum.* Ita Confeſſioniſtæ, ut vel ſic ſub allegato prætextu laſciviam & turpitudinem Magiſtri ſui Lutheri ac ſequacium diverſis Sacris Ordinibus perfidorum Apoſtatarum coram ſæculo aliquo modo ſaltem apparenti cohoneſtent. Aſt audiamus nunc, quid deſuper ſentiant Catholici: Hi itaque

134. Dicunt I. Quod *eſſe caſtum, relinquere ſua*, & *voluntatem propriam propter Deum*, ſint res honeſtæ, quæ Deo ſummopere placent. Ratio eſt *prima*: quia per iſta tria a potiori impedimenta illa, quæ nos multum retardant a perfectiori vita, tolluntur: puta amor effuſus in alterum ſexum per *caſtitatem*; inordinata cura ad bona temporalia per *paupertatem*; & voluntas propria atque cæcitas Judicii per *obedientiam*. Ratio eſt *ſecunda*: quia ſi hæc non forent bona, atque honeſta, Deus nobis illa non conſuluiſſet in Evangelio; atqui eadem conſuluit, uti patebit illico: ergo. Igitur

135. Dicunt II. Enumerata tria equidem ob ſuam arduitatem a Deo clementiſſimo, & in regimine ſuo ſuaviſſimo non abſolute præcipiuntur; attamen tamquam ad majorem perfectionem vel maxime conducentia ſuadentur in Evangelio, uti patet enumeratione: Caſtitas enim conſulitur ab Apoſtolo 1. Corinth. cap. 7. v. 8. ibi: *Dico autem non nuptis, & viduis, bonum eſt illis, ſi ſic permanſerint, ſicut & ego &c.* Paupertas Matth. cap. 19. v. 21. *Si vis perfectus eſſe, vade, vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis theſaurum in Cœlo.* Obedientia Matth. cap. 16. *Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum*; & 1. Reg. cap. 15. v. 22. *Melior eſt obedientia, quam Victimæ, & Auſcultare magis, quam offerre adipem Arietum.*

136. Dicunt Catholici III. Cum hæc tria ſint laudabilia & poſſibilia (alias enim certe a Deo non ſuaderentur) poterunt ex conſequenti laudabiliter quoque voveri, quamvis ceteroquin non ſint res a Deo præceptæ, ſed tantummodo conſultæ. Ratio eſt, quia etiam in Antiquo Teſtamento potuerunt voveri gratuita Sacrificia, & vota hæc fuerunt accepta Deo, ut legitur Levit. cap. 22. v. 21. Cur igitur non æque, ſi quis nunc per votum ſacrificet ſe ipſum una cum tota ſua ſubſtantia? *Votum vovit Jacob, erexitque Lapidem in titulum, ut vocetur Domus Dei.* Gen. cap. 28. v. 20. nec legitur Deo fuiſſe inacceptum hoc votum, quamvis de re aliunde non præcepta. Quis igitur audeat aſſerere Deo inacceptum fore, ſi honeſta quædam puella Deo voveat ſuam Virginitatem, ut cum ſancta Lucia Virgine Syracuſana ſit etiam ſuo modo Domus Dei, & templum Spiritus ſancti?

137. Dicunt Catholici IV. Si qui hæc tria ſupererogatoria ſponte voverunt, tenentur etiam eadem obſervare: nam *cum votum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere; quia requiret illud Dominus Deus tuus, & ſi moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum*: ait Æterna Veritas Deuteronomii cap. 23. v. 21. Et hinc Viduæ adoleſcentiores, quia fidem ſuam (puta quam Deo promiſerant per votum Caſtitatis) iterum fregerunt, volentes nubere, pronuntiantur ab Apoſtolo 1. Timoth. cap. 5. v. 11. & 12. habere *damnationem*. Legatur deſuper S. Auguſtinus in Pſalm. 75. taliter ſcribens: *Quid autem ait* (ſupple Paulus Apoſtolus) *de quibuſdam, quæ voverunt, & non reddiderunt? habentes, inquit, damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Quid eſt primam fidem irritam fecerunt? voverunt, & non reddiderunt.*

138. Dicunt V. falſum eſſe, quod tempore S. Auguſtini Religioſi ſemel profeſſi potuerint libere iterum e Monaſteriis egredi nubendo, vel dominium ſuarum rerum iterum recuperando &c. Nam ipſemet D. Auguſtinus in Pſalmum ſeptuageſimum quintum, poſtquam plurimis laudibus extulit votum Caſtitatis & Paupertatis, hæc formalia ſubjungit: *Nemo poſitus in Monaſterio frater dicat, recedo de Monaſterio &c. quia vovit &c.* Hoc equidem gratis admittitur, quod plures ex Monaſteriis tempore antiquo fuerint promoti ad dignitates Cardinalitias, & Infulas Archi-Epiſcopales æque, ac Epiſcopales aſſumpti: ex hoc tamen non ſequitur, quod libere potuerint egredi juxta ſuum beneplacitum ad nuptias &c. tranſeundo. Id etiam velim notatum ab Adverſariis, equidem alicubi, etiam in Germania reperiri nonnullos Cœtus, ex quibus iterum ad honeſtas nuptias egredi licet. Hæc tamen non ſunt proprie Monaſteria, nec deponuntur Vota Monaſtica.

139. Objicitur I. Non datur votum validum contra præceptum Divinum: ſed vota Monachorum ſunt contra præceptum Divinum: ergo. Major patet ex eo, quia nullum votum eſt vinculum iniquitatis, & conſequenter neque ſtringit ad tranſgreſſionem alicujus præcepti Divini. Minor vero probatur nominatim de voto caſtitatis; quia nubere eſt de præcepto Divino juxta illud Apoſtoli 1. Corinth. cap. 7. v. 2. *Propter fornicationem unuſquiſque ſuam uxorem habeat, & unaquæque ſuum maritum.* Ergo vovere non nubere eſt contra præceptum Divinum. Accedit,

cedit, quod Deus ſtatim ab initio creationis voluerit Matrimonium, utque per id genus humanum multiplicetur juxta illud Scripturæ: *Creſcite, & multiplicamini*: Gen. 1. v. 28. Et hinc creavit maſculum & feminam, dicens Gen. cap. 2. v. 18. *Non eſt bonum, hominem eſſe ſolum, facimus ei adjutorium ſimile ſibi*. Reſpond. negando minorem. Textus allegatus Apoſtoli, juxta jam dicta Art. II. agendo de Conjugio Sacerdotum neutiquam loquitur de ſolutis, ſeu voto Caſtitatis obſtrictis, ſed de Conjugatis. Quoad confirmationem reſponſum pariter jam fuit præcedenter agendo de Cælibatu Sacerdotum, nimirum præceptum propagationis humanæ per Matrimonium intelligendum eſſe de natura humana in communi, non de ſingulis hominibus in particulari.

140. Objicitur II. Votum de re impoſſibili eſt nullum: ſed tale eſt votum perpetuæ Caſtitatis; nam nemo poteſt eſſe continens ſine ſpeciali Dei dono, quale tamen pauci habent: nec quiſquam ſibi id, multo minus ejuſdem perſeverantiam adpromittere poteſt: ergo. Reſpondeo *in primis* quærendo ex Adverſariis, ſi vota Religioſorum ſunt impoſſibilia, cur ergo Acatholici etiam in ſua Religione admittunt Lutheranos, vel Calviniſtas Equites Illuſtriſſimi ordinis Equeſtris Teutonici, qui pariter (uti optime mihi notum) ſub Sereniſſimo ſuo Capite Magiſtro ſupremo exiſtentes adſtringuntur ad vota, maxime caſtitatis: num omnes & Soli illi ſunt præditi ſingulari illo dono unacum perſeverantia perpetuæ Caſtitatis?

Reſpond. *ſecundo* directe ad objectionem negando minorem. Ad ejus probationem nego, quod ſpecialis hæc gratia non detur Religioſis; ſpectat enim ad Providentiam Divinam, ut omnibus conferat Auxilia ſuo ſtatui ſemel electo competentia: ſic nec ſtatui Conjugali deſunt gratiæ particulares, ad eumdem ſtatum ſpectantes, cur ergo Religioſo denegentur? Verum quidem eſt, utrobique multos ſæpe huic auxilio a Deo clementiſſime conceſſo non cooperari, aſt defectus iſte non gratiæ, ſed ſocordiæ, vel etiam malitiæ hominum adſcribendus venit. Si ingreſſus in Religionem contingit abſque prævia matura deliberatione, vel ex fine vano & pure naturali, ſi in Religione vivitur tepide, & otioſe, non applicando ſe litteris, vel honeſto labori manuali, ſi ſacræ meditationes, Lectiones ſpirituales, & media ad conſervandam puritatem efficaciter conducentia paſſim negliguntur, ſi nocturnæ compotationes, ac nimiæ cum altero ſexu ſenſitivæ familiaritates frequentantur, ſi mandata ſuperiorum ex ſuperbia contemnuntur &c. Hæ ſunt cauſæ tranſgreſſionum, ac ſubſequentis aliquoties Apoſtaſiæ, non defectus Divini auxilii, & conſequenter iſta, ubi reperiuntur, ſunt emendanda, non autem Vota Monachorum annullanda. Perpendamus animo indifferenti, utrum tempore Lutheri & Calvini Apoſtatantes Clerici ſæculares vel Regulares non fuerint ſaltem uno alterove ex enumeratis maculati? unde non habent, quod ex eorum ſocietate multum glorientur Acatholici.

141. Obj. III. Vota Religioſorum continent cultum impium: ergo ſunt coram Deo nullius valoris; nam vota debent eſſe de bono meliori. Antec. probatur: fingunt enim Religioſi, quod Eorum Profeſſio, in qua Vota hæc fiunt, ſit alter Baptiſmus; Item quod quis per eamdem obtineat gratiam & juſtificationem; quod eſt detrahere gloriæ Chriſti, & obſcurare juſtitiam fidei, & conſequenter impium: ergo. Reſpond. neg. Antec. quod autem a nonnullis Catholicis Profeſſio Religioſa vocetur alter Baptiſmus, Eique ab aliquibus ſcriptoribus tribuatur remiſſio peccatorum, non provenit ex eo, quaſi utrobique intercederet adæquata paritas (ſcimus enim optime, quod Profeſſio Religioſa non deleat peccatum originale, ſicuti Baptiſmus &c.) ſed quia ſaltem aliqualis intervenit ſimilitudo, eo quod homo in utroque explicite renuntiet diabolo, & novam vitam ſpiritualem inchoet, ac inſuper, ſi in ſtatu gratiæ profeſſionem emittat, remiſſionem peccatorum ſuorum obtineat, non quoad culpam, ſed quoad pœnam, fortaſſis adhuc reſtantem, idque tum propter Indulgentias plenarias Profeſſioni Religioſæ per Sixtum IV. & Paulum V. ſummos Pontifices annexas, tum quia homo in eadem propriam voluntatem, donum alias præ omnibus rebus pretioſum, & Chariſſimum Deo conſecrat, atque amore ipſius in ſervitutem redigit, ex quo pie creditur, quod viciſſim Deus intuitu hujus omnes pœnas, quas antea voluntas propria per tranſgreſſionem mandatorum Dei promeruerat, clementiſſime remittat, hæcque omnia ſuam virtutem habeant a meritis & paſſione D. N. JESU Chriſti. Videantur Suarez, *Tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 13.* & Kerchoue in Commentariis *cap. 1. §. 14. num. 21.* qui ultimus *num. 22.* ſubjungit, etiam poſſe commode defendi, quod concomitanter ſaltem Profeſſio Religioſa ſit deletiva quoque peccatorum quoad culpam, in tantum nimirum, quatenus plerumque eamdem comitatur aliquis actus veræ Charitatis Dei deletivus peccatorum quoad culpam; cum a potiori in illo primo fervore Deo propria voluntas, & tota ſubſtantia conſecretur *ex puro Ipſius amore*.

ARTICULUS VII.

De Poteſtate Eccleſiaſtica.

142. *De hac docent 1. Poteſtatem clavium, ſeu Eccleſiaſticam de per ſe non eſſe confundendam cum poteſtate gladii. 2. Vi poteſtatis clavium competere facultatem prædicandi Evangelium, atque exinde doctrinam Evangelio diſſentientem rejiciendi, remittendi, & retinendi peccata, & adminiſtrandi Sacramenta. 3. Non autem acquiri exinde poteſtatem condendi præcepta Eccleſiaſtica obligantia ſub peccato quoad Jejunia, dies feſtos &c. 4. Eſſe contra S. Scripturam aſſerere, quod per eorum obſervationem poſſimus ſatisfacere pro peccatis, aut promereri juſtitiam.* Ita Lutherani.

143. E contra nos Catholici equidem quoad prima duo puncta, ſi in ſano ſenſu accipiantur, nec poteſtas clavium ad enumerata præciſe reſtringatur, omnino convenimus; quoad tertium tamen ſumus contrarii, agnoſcentes obligationem obediendi præceptis Superiorum Eccleſiaſticorum etiam in conſcientia: etenim libertas Evangelica ſeu Chriſtiana, qua ſemper gloriantur Acatholici, neutiquam conſiſtit in liberatione a præceptis Eccleſiaſticis, ſed in liberatione a peccatis, & a ſervitute Legum Judicialium, atque Cæremonialium Veteris Teſtamenti. Nec S. Paulus Apoſtolus, dum cap. 2. Coloſſ. v. 20. inquit: *Si ergo mortui eſtis cum Chriſto ab Elementis hujus mundi; quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis?* intendit exinde prohibere Decreta Eccleſiaſtica, ſed potius illas Leges, quæ inhibebant, *ne tangatur cadaver, ne guſtentur certi cibi quaſi immundi &c.* prout ipſemet Apoſtolus v. 21. illico ſubjungit: Item voluit, ut Coloſſenſes non decernant certa dogmata Philoſophorum, eo tempore varia de Cœlis, de Angelis, eorumque ſuperſtitioſo cultu, atque animarum purgatione fingentium. Ceteroquin vero Apoſtolus expreſſe mandavit, Superiorum præcepta non ſolum propter iram, ſed etiam *propter conſcientiam eſſe ſervanda, atque reſiſtentem incurrere damnationem.* Verba formalia cap. 13. Rom. v. 2. ſic ſonant: *Qui reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. Qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi NB. damnationem acquirunt*, & v. 5. *Ideo neceſſitate ſubditi eſtote, non ſolum propter iram, ſed etiam NB. propter conſcientiam.* de quo plura hinc inde jam tractavimus, uti pariter

144. Quoad puuctum quartum, oſtendendo ex variis Sacræ paginæ textibus, quod Jejunium, cultus Divinus ſpecialis diebus feſtivis, aliaque bona opera ſint tam ſatisfactoria, quam ſuo modo quoque meritoria remiſſionis peccatorum, & ſalutis æternæ, idque vel de congruo, vel de condigno, vel immediate ac proxime, vel mediate, & remote juxta qualitatem operis, & conſtitutionem operantis, de quo conformiter jam dictis in Theologia ſpeculativa integer habetur Tractatus agendo de

gratia

Digitized by Google

gratia & meritis. Quod ſi compendium hujus doctrinæ exigitur, id legi poteſt apud Reiffenſtuel *Tract.* 1. *diſt.* 2. *q. VI.* & apud Pichler *P.* 2. *Theologiæ Polemicæ Controverſ.* 1. *Art.* 5. §. 4. & *Controverſ.* 3. *Art.* 4. §. 4. *de ſatisfactione*. Nobis in præſenti ſufficiat, quod Remiſſio peccatorum & Vita æterna, tam in ſacra Scriptura, quam SS. PP. antiquæ Eccleſiæ non ſolum fidei, verum etiam ſpei & Dilectioni, aliiſque bonis adſcribatur operibus, qualia utique etiam cenſentur cultus Divinus diebus feriatis, & Jejunium. &c. *Filius hominis, quando venturus eſt in gloria Patris ſui, cum Angelis ſuis, reddet unicuique ſecundum opera Ejus. NB.* non præciſe ſecundum *fidem*, ſic loquitur Æterna veritas Matth. cap. 16. v. 27. & Eccleſiaſtici cap. 16. v. 15. *Miſericordia faciet locum unicuique NB. ſecundum meritum operum ſuorum:* Vide de hoc plura Art. IV. VI. XII. XV. XVIII. & XX. præcedentis Paragraphi.

145. Quodſi ab Adverſariis in contrarium ex ſacra Scriptura, vel SS. PP. aliqui textus allegentur, qui opera bona a ratione meriti omnino excludere videntur, loquuntur hi vel de gravibus peccatoribus quoad meritum *de condigno*, non quoad meritum *de congruo;* nam graves peccatores in principiis Catholicorum neque per fidem, neque per alia bona opera juſtificationem & ſalutem æternam de condigno promerentur, ſed tantum de congruo: vel textus iſti intelligendi ſunt præciſe de operibus Cæremonialibus, ac Judicialibus Legis Moſaicæ, aut de operibus pure naturalibus, id eſt, quæ neque a gratia Divina ſupernaturali, neque a ſingulari promiſſione Divina ſuum valorem atque dependentiam habent, quam tamen dependentiam nos Catholici ad meritum omnino requirimus; utpote cum iſta bona-opera alias Deo ſint infinitis quaſi titulis jam debita.

146. Corollarii loco, occaſione *Poteſtatis Eccleſiaſticæ* Lutheranis finaliter conſiderandum relinquo, utrum non æque ipſi, ac Catholici in vera Eccleſia Caput quodpiam viſibile *ſuprema Poteſtate Eccleſiaſtica* præditum tamquam neceſſarium, atque in ſolvendis dubiis circa controverſias fidei infallibile cognoſcere debeant? Quomodo enim alias certum aliquod, & in conſcientia ſecurum fidei ſymbolum concreditis poterunt proponere oviculis; cum ipſimet Paſtores Lutherani non raro extreme ad invicem inter ſe contrarii exiſtant, & utraque Pars contradictoria diverſos Sacræ Scripturæ textus in favorem ſuæ ſententiæ allegare ſoleat? ſic plura millia Lutheranorum receperunt *librum Concordiæ* tamquam doctrinam fidei ſuæ: Alii vero æque Lutherani, numero non pauciores dictum librum tamquam erroneum reprobarunt; quinimo Dani juxta dicta *§.* V. num. 13. etiam flammis adjudicarunt. Item loquamur preſſius de ſolis bonis operibus, de quibus aliqua ex parte etiam mentio facta eſt in hoc ultimo Articulo. Controverſia circa eadem inter ipſosmet Lutheranos, teſte P. Pichler, *Part.* 2. *Art.* 5. §. 3. oritur multiplex, utrum nimirum ſint homini neceſſaria? Lutherani rigidi, ſeu qui ſtrictius ſequuntur Lutheri placita, putant contra moderatos, eadem nullatenus neceſſaria. Wigandus cum ſociis ait, eadem ad ſalutem non eſſe neceſſaria; bene tamen arbitraria. Alii ex his contendunt, ea ne quidem eſſe arbitraria, ſed noxia & ad ſalutem pernitioſa: ita Theologi Ducales Saxoniæ in Altemburgenſi colloquio cum Nicolao Ambſdorffio Adiaphoriſtarum Miſnenſium præcipuo Adverſario, & Contradictore. Alii ex Lutheranis, uti Theologi Electorales Saxonici aſſerunt, bona opera omnino eſſe neceſſaria, quam ſententiam pariter tenet Confeſſio Auguſtana Art. IV. & VI. At poſt abſolutam *Quæſtionem An*, nova inter ipſos Lutheranos denuo exurgit diſceptatio, *quomodo* bona opera ſint neceſſaria? Ubi nonnulli diſtinguunt dicendo, eadem neceſſaria eſſe *ad ſalutem*, ſed non *ad juſtificationem*. Alii econtra cum Gerardo vix non eorum Primipilo, bona opera neque ad ſalutem, neque ad juſtificationem, ſed præciſe ideo adſtruunt eſſe neceſſaria, quia a DEO expreſſe ſunt mandata.

147. Quo in tanta ſententiarum contrarietate, ubi unus affirmat *pernitioſum*, quod alter defendit *neceſſarium*, ſe vertet exinde perplexus redditus Lutheranus? forſan *ad Scripturam*? ſed hanc omnes enumerati pro ſe adducunt, nec unus cedit alteri. E. G. ſi Confeſſio Auguſtana pro ſtabilienda bonorum operum neceſſitate afferat ſacræ Paginæ textus bona opera præcipientes, illico Lutherani rigidi generalem ſupremi Magiſtri ſui Doctoris Martini Lutheri interpretandi hos textus Regulam opponent, dum Is Tom. 43. Vvittemberg. fol. 143. in Pſ. 5. taliter loquitur: *Ubi Scriptura mandat, ut fiant bona opera, ſic intelligas, quod prohibeat, ne facias bona opera, cum non ſit in tua poteſtate opera bona facere.*

Quorſum igitur (repetito interrogo) de ſua quidem ſalute ſolicitus, ex tanta tamen opinionum contrarietate perplexus Lutheranus pro quietanda conſcientia, & dubiorum ſolutione recurrere debet? Num ad *ſpiritum privatum?* ſed hic eſt generale omnium errorum aſylum: quo pariter Ariani, Pelagiani, Manichæi, Anabaptiſtæ &c. uti poterunt. Num *ad Principes & Magiſtratus ſæculares?* aſt Iſti, præterquam quod ad decernendos vel explicandos articulos fidei a Deo non ſint deſtinati, ipſimet non raro inter ſe vel maxime diſſident, uti patet de libro Concordiæ a multis recepto, ab aliis reprobato. Non alius itaque finaliter patet refugii locus, quam Cathedra Petri, ubi ſedet Chriſti Vicarius, ſuprema ab Eodem præditus poteſtate Eccleſiaſtica, cui tradidit Deus claves Regni cælorum, ut quæcumque ſolverit in terris, ſoluta ſint & in Cœlis.

§. VIII.

De vita & moribus Joannis Calvini alterius Hæreſiarchæ quoad ſuam Sectam in Romano Imperio tolerati.

148. Calvinus Anno 1509. Novioduni in Gallia natus, ibidem pariter ſcholas inferiores abſolvit, uſque ad Juris prudentiæ ſtudium, cui partim Lutetiæ Pariſiorum, partim (uti fertur) Aureliæ animum applicuit. Inde Bituricum fuit profectus, ut apud celeberrimum eo tempore Legis peritum Aleiatum adhuc magis perficeretur: dum tamen proficere voluit in ſcientia, defecit in fide; incidens enim in Volmarum Lutheranum ibi morantem, & amicitiam cum eo contrahens, hoc Magiſtro non ſolum linguam græcam, verum & Hæreſin didicit, quo detecto (alii ajunt ob ſodomiam) Biturico exulare cogitur. Fugiens in alium locum docendo linguam græcam qua per Volmarum inſtructus erat, aliquo tempore ſe ſe ſuſtentavit. Inde abſoluto circiter triennio, in Germaniam abiit, ubi Baſileæ libros erroribus plenos, a ſe vero *Inſtitutiones Chriſtianæ Religionis* appellatos, compoſuit. Subinde iterum in Galliam rediens ſuos Pictavis errores liberius diſſeminare cœpit, pro adjutoribus aſſumens quatuor præcipue in perverſitate vix impares Magiſtro diſcipulos: nimirum *Antonium Dugvius, Profeſſorem Academicum, Philippum Veroſium Procuratorem, Albertum Papinottum, & Joannem Vernovium* Pictavienſes, quos, ut latius noxiam ſpargerent Zizaniam, deſtinavit ad *Sanctones, Angoliſmenſes, Burdigalenſes, Aquitanos* & *Toloſanos*; ipſe vero *Genevam* ſe ſe contulit, a qua Republica Promotore Guilielmo Farello, ad Cathedram Theologicam & Concionatoriam evectus, paulo poſt (id eſt Anno 1538.) iterum pellitur, Aſylum ſuum Argentorati quærens, in qua Civitate teſte Sianda pariter fertur uxorem duxiſſe.

Sedato Genevæ tumultu, & ſopitis vel extinctis ſuis Adverſariis, illuc iterum reverſus non ceſſavit latius peſtiferum diffundere venenum, uſque dum, juxta citatum Joannem Sianda in Lexico Polemico v. *Calvinus*, Anno 1564. dæmones invocans, ſibique maledicens, ac intolerabilem ex ulceribus emittens fœtorem, canis inſtar rabidi diſceſſit, Cerberum nunc Infernalem acturus.

149. Hæreſis Calvini in multas abiit ſectas: alii enim dicuntur Calviniſtæ *rigidi*, alii *molles*: alii Arminiani, ſeu Remonſtrantes, alii Gomoriſtæ ſeu contra Remonſtrantes. Priores a Jacobo Arminio Lugduni Batavorum Profeſſo-

re

Digitized by Google

re originem traxerunt. Gomoriſtæ, primis quoad plura, præſertim circa materiam de prædeſtinatione, & gratia contrarii, ortum ſuum adſcribunt Franciſco Gomaro pariter Profeſſori Lugdunenſi, qui 31. articulis Jacobo Arminio totidem graves imputat errores. In *Belgio* Calviniſtæ vocantur *Geuſi*, ab initio quidem ſub Regia Gubernatrice Margarita a nonnullis ejuſdem Miniſtris per ludibrium ſic appellati, qui tamen ſucceſſu temporis excitata Bruxellis per fœderatos quoſdam Nobiles ob non conceſſam libertatem conſcientiæ &c. horrenda ſeditione) plurimum accreſcentes hoc nomen retinuerunt pro rei memoria. In Gallia intitulantur *Hugonotæ*, vel ab Hugone quodam Ludimagiſtro Pariſienſi, vel ab Hugone militiæ Reformatę in Gallia duce, vel a Porta Urbis Turonenſis, quæ *porta Regis Hugonis* dicebatur, & ubi Calviniſtæ prima ſua Conventicula inſtituere ſolebant. In *Anglia* dividuntur in *Epiſcopales* & *Presbyterianos*, quorum Priores retinent adhuc Epiſcopos, & plures Cæremonias Eccleſiaſticas; Poſteriores vero utrumque rejiciunt, plurimum ubique ad invicem inter ſe contrarii, ut vel ex hoc ſolo capite eorum colligatur infelicitas, dum tamquam errantes oviculæ carent ſupremo Paſtore, qui eas ducat ad Paſcua veritatis.

§. IX.

Quænam ſint propoſitiones, ſeu Articuli, in quibus Calvinus contra Catholicos convenit cum Confeſſione Auguſtana?

150. Reſpondetur: Calvinus cum confeſſione Auguſtana in ſequentibus convenit.

I. Etiam Calvinus admittit peccatum conſiſtere in concupiſcentia, dum *lib.* 11. *Inſtit cap.* 2. & *lib. Reſponſ. contra Pighium* dicit, in homine poſt Baptiſmum remanere concupiſcentiam, quæ eſt peccatum. Refutationem vide ſupra in hoc *capite ſecundo num.* 16. *& num.* 16.

II. Pariter ſoli fidei juſtificationem adſcribit, dum *lib.* 3. *Inſtit. cap.* 13. §. 15. & 16. aſſerit, hominem non per gratiam ſanctificantem, ſed per ſolam fidem juſtificari. Rejicitur *num.* 18. *& ſeq.*

III. Negat *in Antidoto contra Tridentinum Con.* 20. bona opera eſſe neceſſaria ad ſalutem: ſed contra loquitur Æterna Veritas, dum ait Matth. 19. *Si vis ad vitam ingredi, ſerva mandata.* ubi bonis operibus a Deo mandatis adſcribitur æterna Beatitudo. Videantur dicta *num.* 22. *& ſeqq.*

IV. Rejicit confeſſionem peccatorum coram Sacerdote, uti & ſatisfactiones pro peccatis. *lib.* 3. *inſtit. cap.* 4. §. 19. Refutatur *a num.* 37. *uſque ad num.* 50.

V. Similiter cum Confeſſione Auguſtana tenet, Sacramenta non conferre gratiam ex opere operato, ſed ſolum excitare fidem, *Lib.* 4. *Inſtit. cap.* 14. Reprobatur *num.* 53. *& ſeqq.*

VI. Reicit numerum ſeptenarium Sacramentorum; in hoc tamen contrarius Confeſſioni Auguſtanæ, quod præter Baptiſmum & Euchariſtiam etiam *Lib.* 4. *Inſtit. cap.* 18. admittat Sacramentum Ordinis. *Vide num.* 56.

VII. Conformat ſe cum Confeſſione Auguſtana, quod Eccleſiæ non competat poteſtas ferendi Leges obligantes in conſcientia, & quod nequeat eadem ſub peccato injungere opera ſupererogatoria, ſed tantum alias jam a Deo mandata. *Lib.* 4. *Inſtit. cap.* 10. confutatur *num.* 62. & alibi ſæpius, præſertim §. VII.

VIII. Tollit quoque liberum arbitrium ab homine, *Lib.* 2. *Inſtit. cap.* 3. §. 7. *&* 11. eo audacior, quod dicto *Lib.* 2. *inſtit. cap.* 2. §. 4. fateatur, Sanctos Patres ſtare pro libertate indifferentiæ, quam, hoc non obſtante, præſumit homini denegare. Reprobatur *a num.* 66. *uſque ad num.* 73. Item ſpecialiter de novo §. VIII.

IX. Propugnat, in hac carne impoſſibile eſſe Legis implementum. *Lib.* 2. *Inſtit. cap.* 7. vide dicta *num.* 75. *& ſeqq.*

X. Non patitur exhiberi cultum Angelis, vel Sanctis. *Lib.* 2. *Inſtit. cap.* 11. §. 11. *& cap.* 14. §. 12. uti pariter negat *Lib.* 2. *Inſtit. cap.* 20. Sanctos pro nobis in cælis intercedere. aſt contrarium probatur *num.* 82. *& ſeqq.*

XI. Eodem modo *Lib.* 1. *Inſtit. cap.* 11. §. 3. *& Lib.* 2. *cap.* 17. docet, Sanctorum Reliquias, & Imagines non eſſe colendas, & peregrinationes ad loca Sanctorum dicit eſſe inanes. Error hic eſt Eudoxii, Armeni, & Eunomii Cappadocis, priori amiciſſimi, atque in perverſa doctrina Collegæ, qui ambo primis jam quatuor ſæculis fuerunt damnati. Refutatur dictus error iiſdem principiis, quibus reprobatur doctrina præcedens; ſi enim Sanctis ipſis, pro nobis in cælo intercedentibus, conformiter dictis *num.* 82. *& ſeqq.* ob excellentiam ſanctitatis, gratiæ ac gloriæ, abnuendus non eſt cultus Religioſus *abſolutus*, cur eorum oſſibus, & imaginibus denegetur cultus religioſus *reſpectivus*?

Profecto de cultu politico, & civili loquendo, ſi homini præſenti e. g. Regi exhibetur abſolutus, pariter expoſitæ ſub baldachino Imagini Regem repræſentanti exhiberi poterit cultus politicus reſpectivus. Ubi notandum venit, quod cultus *abſolutus* ſit ille, quo quis ob excellentiam ſibi adhuc actualiter inexiſtentem honoratur: *reſpectivus* vero, quo quis colitur ob excellentiam alterius, quam vel ipſa res honorata repræſentat, vel ſaltem in ordine ad eumdem conſideratur. Priori cultu ſolum creaturæ rationales actualiter viventes; poſteriori vero res quoque inanimatæ coluntur. Sic honoratur imago propter prototypon: Sacra Lipſana, quatenus fuerunt aliquando membra hujus, vel illius Sancti: Sacræ veſtes, ſeu iſtrumenta martyrii; quia Sanctorum adhuc in terris degentium uſu, vel attactu extiterunt ſacrata, ex quo devoto cultu ſperantur, & ſæpius (prout teſtes ſunt antiquiſſimi Scriptores, S. Auguſtinus, & S. Gregorius Turonenſis) obtinentur quam plura beneficia. Cur ergo inanes ſint peregrinationes ad loca Sanctorum inſtitutæ? Umbra S. Petri adhuc in vita exiſtentis ſanabat infirmos, *Act. cap.* 5. *v.* 15. Similiter ſudaria, & ſemicinctia S. Pauli deferebantur ad languidos, & recedebant ab eis languores, *Act.* 19. *v.* 12. cur igitur Oſſibus Sanctorum in cælis cum Chriſto glorioſe regnantium hæc virtus abnegetur? Quod ſi opponas abuſus varios ſubinde in hoc cultu irrepentes, hi abrogandi ſunt, ſed propter abuſum non eſt tollendus uſus; alias deberet quoque tolli uſus Sacræ Scripturæ, utpote qua toties hæretici antiqui & moderni fuerunt abuſi. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 5. *Theologiæ Moralis diſt.* 1. *Quæſt.* 4. & Pichler. *Part.* 2. *Theo. Polemicæ. Controverſ.* 2. *Art.* 2. §. 3. *&* 4.

XII. Quantum ad prætenſos ſeptem abuſus quaſi a Catholicis in Eccleſiam introductos conſpirant Calviniſtæ cum Lutheranis, numquam citius concordes, quam ſi contra Catholico-Romanos agitur. Refutantur omnibus illis fundamentis, quæ in toto §. ſeptimo fuere adducta.

§. X.

An Calvinus cum Confeſſione Auguſtana conveniat circa Purgatorium, & Indulgentias?

151. Reſpond. I. Etſi Confeſſio Auguſtana in ſuo ſymbolo Carolo V. Imperatori oblato Art. XXI. expreſſe conteſtetur, quod hæc ſit *Summa Doctrinæ* Lutheranorum, attamen de purgatorio, utrum detur, & an animæ ibidem detentæ precibus, ac piis fidelium operibus, vel indulgentiis juventur nihil prorſus decidit, prout pariter ego aſſumens præciſe in præcedentibus declarationem articulorum Confeſſionis Auguſtanæ ex hac ipſa ratione de induſtria circa illa duo puncta abſtraxi, & cum nec Confeſſio Auguſtana quidquam de his ſtatuat poſitive contra Catholicos. Et quis non exinde inferret, circa memorata duo puncta Confeſſioniſtas adhærere Catholicis? eo quidem magis, cum eorum Magiſter Lutherus in propoſitionibus a Leone X. rejectis, atque §. 2. in Compendio relatis ſaltem non abſolute, & ex integro rejecerit indulgentias, atque purgatorium: quin imo de ultimo in Diſputat. Lipſienſi 8. Julii 1519. habita expreſſe ſic loquatur: *Credo fortiter; imo auſim dicere,*

cere, *ſcio purgatorium eſſe &c. ego nihil de purgatorio novi*, *niſi animas ibi pati*, *noſtris precibus*, *& orationibus juvandas*. Hoc tamen non obſtante,

Reſpond. II. Moderni Lutherani Confeſſioniſtæ in his duobus punctis quoad rem omnino contra Catholicos conveniunt cum Calviniſtis, & eorum auctore Calvino, qui *Lib. 3. Inſtit. cap. 5.* aſſerit, indulgentias eſſe ſanguinis Chriſti proſanationem, & eodem Libro, *§. 6.* purgatorium eſſe execrabile Satanæ commentum, negans exinde conſequenter orationes, & ſuffragia oblata pro mortuis ipſis proficere.

152. Quæres I. Quomodo contra Calvinum, & quoad præſens contra Calvino-Lutheranos probetur exiſtentia Purgatorii? ubi notetur, quod Catholici per purgatorium intelligant illum locum, in quo aliquæ animæ Juſtorum defunctorum ad tempus purgari debent vel igne, vel aliis pœnis, donec ab omni reatu, etiam pœnæ, ex integro emundatæ valeant cælum intrare; nam in cælum *non intrabit aliquid coinquinatum*. Apocalyp. cap. 21. v. 27. Præſcinditur autem in præſenti tam de ſitu hujus loci, quam de modo torquendi, ac qualitate pœnarum, de quibus (non de ipſa exiſtentia purgatorii) jam olim inter SS. PP. atque inter Græcos, & Latinos tempore Concilii Florentini erat controverſia; ubi de his Eccleſia nihil adhuc decidit H. N.

153. Reſpondetur. Exiſtentia purgatorii oſtendi poteſt ex Sacra Scriptura, & SS. PP. antiqua Eccleſia, & ratione. Probatur I. ex S. Scriptura, quæ etſi hoc nomen, ly *purgatorium* explicite non exprimat, in re tamen ipſa admittit, aliquos in altero ſæculo poſſe fieri ſalvos; non tamen niſi *per ignem*, adeoque non niſi per *aliquam purgationem*. Textus 1. Corinth. cap. 3. v. 13. & 15. ſic ſonat: *Uniuſcujuſque opus quale ſit, ignis probabit &c. ſi cujus opus arſerit, detrimentum patietur: ipſe autem ſalvus erit; ſic tamen quaſi per ignem*. II. Probatur ex SS. PP. quorum plures Græci, & Latini apud Bellarminum, & Salmeron intelligunt cum Concilio Florentino allegatum proxime Sacri Codicis textum expreſſe de Purgatorio, ſignanter SS. Ambroſius, Theodoretus, & Auguſtinus *quinquaginta Homiliarum Homil. 16.* qui etiam in pſal. 37. invehitur in contemnentes hunc ignem, eo quod adhuc ſalvus fiat, *quia dicitur* (ita S. Pater loquitur) *Salvus erit*; *hinc ignis ille contemnitur*, *ſed gravior erit*, *quam quidquid homo pati poteſt in hac vita*. III. Probatur ex Eccleſia antiqua, quæ ſtatim primis ſæculis æque, ac Judas Machabæus in antiquo teſtamento 2. *Machab. cap. 12. v. 46.* cenſuit, quod ſit *Sancta*, *& ſalubris cogitatio pro defunctis exorare*, *ut a peccatis ſolvantur*: conſequenter judicavit, apud mortuos ſæpius remanere adhuc aliquod vinculum (puta reatum pœnæ) a quo ſolvi poſſunt per ſuffragia, ſacrificia & preces fidelium viventium, in quocumque demum loco pauperculæ hæ animæ poſt mortem detineantur. *In Machabæorum libris legimus* (inquit Auguſt. Lib. de cura pro mortuis cap. 1.) *oblatum pro mortuis ſacrificium*: *ſed etſi nuſquam in Scripturis veteribus omnino legeretur*, *NB. non parva eſt univerſæ Eccleſiæ*. *quæ in hac conſuetudine claret*, *auctoritas*. Sic Clemens Romanus Summus Pontifex Apoſtolis Coævus Lib. 8. Apoſtol. Conſtitut. cap. 47. inquit: *Pro quieſcentibus in Chriſto rogemus*, *ut Deus*, *qui animam defuncti ſuſcepit*, *dimittat ei omne peccatum*. Similiter loquitur S. Dionyſius Areopagita, qui apud Cornelium a Lapide hic *cap. 7. p. 3.* *Eccleſiaſticæ Hierarchiæ* teſtatur, ſe id accepiſſe ab Apoſtolis, *Statuerunt Apoſtoli* (ſubjungit D. Chryſoſtomus apud dictum Cornelium a Lapide Homil. 69. ad popul.) *ut in Miſſæ Sacrificio oretur pro defunctis*. Ad quid autem oretur pro defunctis, ſi omnes poſt mortem exiſterent vel in inferno, in quo nulla eſt redemptio, vel in cælis, ubi noſtro non amplius indigent adjutorio in æternum jam feliciſſimi? Inde nec mirum, quod Eccleſia antiqua Aerium, Suffragia pro defunctis irridentem, circa annum 340. condemnaverit, uti refert S. Epiphanius Hæreſi 75. IV. Probatur ratione; quia non eſt credendum de miſericordiſſimo Deo, quod hominem propter unicum obulum ditiſſimo deliberate ablatum, vel propter leviſſimam impatientiam aliqualiter verbis oſtenſam in æternum damnet, ſi ſubito præventus, puta apoplexia tactus moriatur; certe nec ab ipſo Chriſto Domino *Matth. 5. v. 22.* aliqualiter iratus, vel qui dixerit fratri ſuo *Raca*, fuit illico declaratus reus Gehennæ, ſed ſolum, qui dixerit *fatue*. Quorſum ergo talis cum ablatione unius obuli, vel cum leviſſima impatientia deveniet? non in infernum, uti proxime dictum: non in cælum, in quod nihil coinquinatum intrabit: ergo in Purgatorium, tamquam in locum tertium. *Nec refert*, quod Eccleſiaſtes *cap. 11. v. 3.* tantum de duobus locis alterius vitæ mentionem facere videatur, ſcilicet de inferno, & cælo. *Nam* præterquam quod needum ſatis conſtet, textum illum, quem Acatholici contra nos adducere ſolent, de futura vita altera intelligi debere; hoc tamen etiam conceſſo reſponderi poteſt, quod facer textus de receptaculis in æternum etiam poſt extremum Judicii diem duraturis loquatur, qualia utique ſunt tantum duo, cælum nimirum, & infernus; purgatorium autem pro tunc ceſſabit.

154. Quær. II. Quomodo contra memoratos adverſarios probetur valor indulgentiarum? Ante reſponſionem ab Adverſariis bene notentur tria, nimirum quid ſit theſaurus Eccleſiæ, ex quo indulgentiæ ſumuntur: quid ipſamet indulgentia: & quomodo eadem diſtribuatur. Itaque *primo*, ſiſtendo in Catholicorum noſtrorum principiis, notetur, quod theſaurus ille ſpiritualis Eccleſiæ nihil aliud ſit, quam ſatisfactio Chriſti, & Sanctorum, ex quo theſauro tunc cenſetur depromere, & fidelibus diſtribuere Eccleſia indulgentias, quando Satisfactiones Chriſti, atque Sanctorum fidelibus applicat. Ubi advertatur, quod Theſaurus iſte principaliter, & præ omnibus conſletur ex Satisfactionibus Chriſti, & quod Satisfactiones Sanctorum pariter ſuam vim habeant ex ſatisfactionibus Chriſti. Notetur *ſecundo*, quod in principiis Catholicorum indulgentia deſcribatur, quod ſit *remiſſio pœnæ temporalis peccatis actualibus quoad culpam jam remiſſis coram Deo adhuc debitæ*, *ab habente poteſtatem ex juſta cauſa facta per applicationem ſufficientis*, *& condignæ Solutionis ex communi theſauro Eccleſiæ*. Ulterior hujus deſcriptionis declaratio, uti pariter, quid ſit theſaurus, ex quo Eccleſia ſumit indulgentias, videri poterit apud Reiffenſtuel *Tract. 12. Theolog. Moral. Diſt. 3. Quæſt. 1. & 2.* *Tertio* notetur, quod ſummus Pontifex fidelibus adhunc vivis donet indulgentias per modum abſolutionis, id eſt, quod ut Judex eoſdem tamquam ſuos ſubditos etiam a pœnis peccatorum, ſæpius poſt remiſſionem culpæ adhuc reſtantibus, abſolvat, ac ſimul loco propriarum ſatisfactionum ſatisfactiones Chriſti, atque Sanctorum ſubſtituat; econtra vero fidelibus jam defunctis dictas ſatisfactiones applicat per modum ſuffragii, non immediate remittendo pœnam tamquam Judex, (utpote cum defuncti non amplius ſint ſubditi Pontificis) ſed tamquam conſtitutus Supremus Diſpenſator, atque Theſaurarius, offerendo Deo ex Satisfactionibus Chriſti, atque Sanctorum pretium aliquod æquivalens, ut exinde ipſe Deus remittat. Videri poterunt de ſuffragiis plura apud Reiffenſtuel. cit. *Tract. 12. Diſt. 3. Quæſt. 12.* H. N.

155. Reſpondetur. Valor indulgentiarum probari poteſt ex Sacra Scriptura, & antiquiſſima praxi Eccleſiæ. Ex Sacra Scriptura oſtenditur ſic: Juxta Eamdem valet remiſſio pœnæ temporalis a ſummo Pontifice intuitu Satisfactionum Chriſti conceſſa: ergo etiam valebunt indulgentiæ. Conſequentia patet, quia in hoc ipſo valor indulgentiarum conſiſtit. Anteced. vero probatur taliter: vi ſacræ Scripturæ valet remiſſio culpæ intuitu meritorum, & ſatisfactionum Chriſti: ergo etiam remiſſio pœnæ aliquoties poſt remiſſionem culpæ reſtantis, præſertim cum Chriſtus in verbis generalibus ad Petrum, exiſtentem adhuc ſuper terram, Matth. cap. 16. v. 19. dixerit: *Tibi dabo claves regni cælorum*, *& quodcumque ſolveris ſuper terram*, *erit ſolutum & in cælis*.

Oſtenditur quoque ex praxi antiquæ Eccleſiæ: *Nam* ex-

Digitized by Google

exſtant Romæ (inquit Bellarminus de indulgent.) *in antiquiſſimis Eccleſiis memoriæ indulgentiarum a Pontificibus conceſſarum*. Sic jam S. Gregorius, qui vixit ſæculo ſexto, teſte D. Thoma in 4. *Diſt.* 20. conceſſit indulgentias Stationum &c. Quod ſi quæras, quare ergo Patres, & Pontifices adhuc Gregorio anteriores tantum teneant ſilentium de indulgentiis? Reſpondetur, id contigiſſe, vel quia antiquiſſimo tempore nullus impugnavit Eaſdem, vel quia pro tunc in rariſſimo uſu fuerunt, vigente adhuc ſeveriſſimo rigore in injungendis pœnitentiis per plures ſæpe dies, vel etiam annos continuandis, in cujus rigoris ſupplementum propter majorem indies humanæ naturæ fragilitatem frequentiores ſucceſſerunt indulgentiæ. Ne tamen bona opera ſatisfactoria omnino negligantur ab hominibus, non ſolent indulgentiæ nimis profuſe, neque abſque gravi cauſa concedi, atque hæ inſuper ordinarie alligantur aliis bonis operibus, puta certis orationibus, confeſſioni, communioni &c. Ceterum ſi non obſtante hac mitigatione Sectarii noſtri conqueruntur contra rigorem Catholicorum in Sacramento Pœnitentiæ, quid feciſſent, ſi illis primis vixiſſent ſæculis?

Objectiones ex dictis facile ſolvuntur, & apud Controverſiſtas paſſim videri poterunt. Noviſſime D. Euſebius Amort in ſuo Tractatu de Origine & Progreſſu Indulgentiarum probare conatur fuſius, quod, etſi primis ſæculis hoc nomen Indulgentia non fuit ab Eccleſia ad præſens intentum applicatum; attamen relaxationes antiquæ Canonum pœnitentialium in ſubſtantia inde fuerint, ac Indulgentia. Ex quo erui videtur, quod in ſeipſa: (quidquid ſit de Nomine:) jam exſtiterit Indulgentia, etſi non tam copioſa.

§. XI.

Quænam ſint Propoſitiones ſpeciales Calvini ab Eccleſia Catholica damnatæ, circa prædeſtinationem Electorum ad vitam æternam?

156. Non eſt mens mea ſingula Calvini, & Calviniſtarum mala dogmata referre, eaque ad refutandum aſſumere; exinde enim libellus iſte contra primum intentum in immenſum excreſceret; quoniam errores ſunt adeo copioſi, ut Franciſcus Fevardentius apud Sianda v. *Calvinus*, mille, & quadringentos excuſſerit, & pariter noſter le Grand apud Henno *Tract. de principiis act. Hum. Diſp.* 2. *Concluſ.* 5. Calvinum, & Calviniſtas quoad errores tam fecundum aſſeruerit, ut vix ad certum numerum redigi queant; cum nullus ſit in Symbolo fidei articulus, nulla in oratione Dominica petitio, nullum ſive Dei, ſive Eccleſiæ mandatum, nullum Sacramentum, aut Cæremonia Sacramentalis, quam non ipſe, aut ejus Sectatores vel exterminarint, vel mutilarint, vel depravarint. Ita ille. Quare ne Manuale hoc in integrum Tomum tranſmigret, brevitatis gratia tantummodo principaliores, & famoſiores adduco propoſitiones Calvini ab Eccleſia rejectas, puta de *prædeſtinatione Electorum, ac reprobatione malorum, de libero arbitrio, & gratia efficaci*, nec non *utrum Corpus Chriſti in Eucbariſtia realiter exiſtat?* Et quidē in præſenti §. tantummodo agitur de Prędeſtinatis. Ubi

157. Dicit Calvinus 1. *Eoſdem fuiſſe efficaciter a Deo prælectos ad cæleſtem gloriam, & vitam æternam ante prævifum ullum meritum.* 2. *Eccleſiam veram conſtare ex ſolis his Electis, ac prædeſtinatis tamquam membris propriis.* 3. *Fidem veram, & juſtitiam propriam eſſe ſolummodo Electorum, ſeu horum prædeſtinatorum.* 4. *Hanc fidem ſemel vere acceptam nulla ratione amplius poſſe amitti.* 5. *Inde prædeſtinatis ſeu prælectis peccata ab Ipſis commiſſa non amplius, ſicuti reprobis, a Deo imputari.* 6. *Infantes, ab his progenitos, ſanctos eſſe, & veræ Eccleſiæ propria membra cenſeri debere, etiam antequam baptizentur.* Ita Calvinus in diverſis locis ſuarum Inſtitutionum, notanter *lib.* 3. *cap.* 2. *§.* 11. *&* 12. atque *Admonit. II. contra VVeſtphalum*, nec non *Lib.* 4. *Inſtit. cap.* 15. Sed contra

158. Reſpondetur I. Utrum prædeſtinatio efficax ad vitam æternam fuerit ante, vel primum poſt prævifa merita, eſt quidem controverſia inter ipſoſmet Catholicos acriter diſputata, & utriuſque partis fundamenta apud Theologos in 1. Sententiarum paſſim videri poſſunt. Interim tamen etiam hac efficaci prædeſtinatione Electorum ad Gloriā ante prævifa merita gratis pro hic & nunc admiſſa, needum ſequitur paritas circa reprobos, quoad præordinationem ad æternam damnationem ante prævifa demerita: nam actus prædeſtinationis ad vitā æternam eſt actus liberalitatis & miſericordiæ Dei, utique in prima ſua intentione nobis elargiendi hanc ſummam gratiam ad noſtra opera non alligati. Econtra vero actus reprobationis ad mortem æternam, & pœnas inferni eſt actus juſtitiæ vindicativæ, quæ conſequenter præſupponit culpam: nam etiam in humanis cenſeretur Rex aliquis Tyrannus, qui intenderet, & efficaciter decerneret gravem in ſubditos pœnam independenter a delictis, ſeu abſque reflexione ad delicta; etenim Rex iſte cenſeretur interpretative ita diſpoſitus, quod ad Decretum ſuum executioni mandandum velit talem punire, ſive delicta perpetret, ſive non, vel ſaltem quod intendat miſero huic talia præcepta imponere, quæ nequeat ſubditus ſervare, ut Rex exinde occaſionem habeat, eumdem graviter caſtigandi, & per hoc ſuam in ſubditos poteſtatem oſtendendi. Numquid hæc tyrannis?

159. Reſpondetur II. Vera Eccleſia non conſtat tantummodo prædeſtinatis, tamquam ſolis propriis Ejuſdem membris: Ratio eſt; quia in omni Eccleſia videmus etiam malos, atque hypocritas, & quidem aliquoties finaliter impœnitentes, vel ut graves peccatores ſubitanea morte extinctos: unde nec mirum, quod Apoſtolus 2. Timoth. cap. 2. v. 20. Eccleſiam compararet magnæ Domui, in qua *non ſolum ſunt vaſa aurea, & argentea, ſed & lignea, & fictilia, & quædam quidem in honorem, quædam NB. autem in contumeliam*. Nec dicatur, Apoſtolum eſſe intelligendum de Eccleſia viſibili, in qua haud dubie præter prælectos tamquam vaſa honoris etiam continentur reprobi, ſeu vaſa contumeliæ, non autem intelligi debere de Eccleſia inviſibili, quæ exiſtens teſte Sacra Scriptura *tota pulchra, Sancta, non habens maculam, & rugam*, eo ipſo excludit reprobos tamquam finaliter maculatos &c. *Nam contra eſt*, quod gratis adſtruatur aliqua Eccleſia inviſibilis: nam vel illa inviſibilis foret præciſe pars totius Eccleſiæ, vel eſſet complete alia Eccleſia, quam ea, quæ eſt viſibilis? Si primum: habetur intentum, quod ſumendo Eccleſiam completam, & totalem, Eadem conſtet partim Electis, partim reprobis. Si vero teneatur, Eccleſiam inviſibilem totaliter eſſe diſtinctam a viſibili: ergo duplex daretur in terris Eccleſia, quod aſſertum non habet ſolidum fundamentum in Scriptura, ex qua tamen Hæretici ſua omnia volunt deducere. Neque obeſt, quod vera Eccleſia dicatur *tota plucbra &c. ſine macula &c.* nam ſimilia prædicata huic conveniunt non ratione ſingulorum membrorum, ſed ratione quorumdam: item inſuper ratione doctrinæ, finis, mediorum, pręceptorū & Sacramentorum, quæ omnia ex integro ſancta ſunt, pulchra ſunt, abſque ruga, & abſque macula. Videatur de hoc Pichler Tomo priori Theologiæ Polemicæ *c.* 1. *art.* 1. & dicta præcedentia contra Lutheranos Art. VII. agendo de Eccleſia.

160. Reſpondetur III. Non ſolum prædeſtinati, ſed etiam reprobi potuerunt veram aliquando fidem, & juſtitiam habuiſſe. Probatur: omnes infantes legitime baptizati fiunt per baptiſmum juſti, ſive ſint proles Catholicorum, ſive Lutheranorum, ſive Calviniſtarum: atqui non omnes iſti ſunt ex numero prædeſtinatorum, adeoque etiam non prædeſtinati poterunt aliquando habuiſſe fidem & juſtitiam, ſeu fuiſſe aliquando juſti per gratiam ſanctificantem, vel (uti ipſi loquuntur) per fidem, quæ apprehendit juſtitiam Chriſti. Major patet, quia per Baptiſmum paſſim dicimur in Sacra Scriptura *abluti, mundati, ſanctificati &c.* minor vero probatur: nam ſi omnes legitime baptizati, ſunt pariter prædeſtinati efficaciter ad gloriam; ergo omnes iſti, quantumcumque ſuo tempore adulti impie vivant, ſalvabuntur; etenim efficaciter prædeſtinati ad gloriam certo ſalvantur. Ad quid ergo Calviniſtæ rejiciunt Lutheranos, & damnant Catholicos? cur Calvinus defecit ab Eccleſia Catholica Romana, in qua legitime baptizatus, ſicque in ejuſdem principiis ex numero prædeſtinatorum (ſi Superis placet) collocatus potuiſſet certo ſalvus fieri?

161. Reſpondetur IV. Fides juſtificativa, ſeu (ut loquuntur Catholici) gratia ſanctificans ſemel a prædeſtinatis acquiſita poteſt iterum deperdi. *Probatur I.* ex jam dictis; quia alias omnes Prædeſtinati, legitime ſemel baptizati retinerent pro omni tempore vitæ ſuæ gratiam juſtificativam, ſicque finaliter certo ſalvarentur, quantumcumque impie viverent, & cujuſcumque demum forent Religionis, ſuppoſito, quod fides juſtificativa ſemel acquiſita nequiret amplius a Prædeſtinatis deperdi. Probatur 2. Quia generaliter in Sacra Scriptura habetur,

raliter in Sacra Scriptura habetur, per malam vitam animę mortem ſuperinduci, quæ utique non poteſt ſtare cum juſtitia, ſeu gratia ſanctificante. Antec. oſtenditur ex Ezechiel. cap. 18. v. 24. & 26. ibi: *Si averterit ſe juſtus a juſtitia ſua, & fecerit iniquitatem &c. morietur.* Atque ad Rom. cap. 8. v. 13. *Si ſecundum carnem vixeritis, moriemini.* Nec opponas, hos textus eſſe intelligendos de morte naturali, non de morte animæ: *nam contra eſt*, quod hæc non ſit ſpecialis pœna impiorum; cum non ſolum impii, verum etiam pii naturaliter moriantur, & improbus ſæpe longius vitam naturalem protrahat, quam probus.

162. Reſpondetur V. Etiam prædeſtinatis Deus imputat gravia peccata, ſi quæ committant: nam generaliter de omnibus in Sacra Scriptura dicitur Luc. cap. 12. v. 47. *Qui cognovit voluntatem Domini ſui, & non fecit, vapulabit multis.* Item Ezechiel. cap. 18. v. 4. *Anima, quæ peccaverit, ipſa morietur.* Et ſane, ſi ſolis reprobis, non autem prædeſtinatis peccata imputarentur, reprobus in Calviniſtarum principiis etiam propter leviſſimam, imo & indeliberatam indignationem, vel propter ablationem unius obuli ab homine alias ditiſſimo factam æternis addiceretur flammis; ubi econtra prædeſtinatus non obſtantibus ſuis homicidiis, furtis graviſſimis, atque adulteriis ſalvaretur, quamvis ſubitanea tactus appolexia de nullo horum pœnitentiam egiſſet, quod de Deo, præ omnibus aliis mali gravitatem peccati abominante, præſumendum non eſt. Hoc equidem negari nequit, quod in ſententia illorum Catholicorum, qui tenent, Deum in intentione Electos ſuos efficaciter prædeſtinaſſe ad gloriam ante præviſa merita, quod (inquam) in illorum Catholicorum ſententia ſimilis prædeſtinatus, cooperante efficaci gratia Divina, omnia ſuaviter æque, ac fortiter diſponente, non ſit conſenſurus in peccatum grave, vel, ſi jam peccaverit, ponendus in aliis circumſtantiis, in quibus illud libere per pœnitentiam finalem erit retractaturus. Quod autem prædeſtinato nullum grave peccatum tamquam tale imputetur, numquam ſomniarunt Theologi Catholici, etſi in modo explicandi gratiam efficacem, qua prædeſtinati certo a peccato gravi finali præſervantur, ſint adinvicem inter ſe differentes, utrum nempe hæc gratia ſit intrinſece, vel extrinſece ſolummodo efficax; ubi tamen utraque pars omnino parata eſt ſe ſe ſubmittere Eccleſiæ, ſi quid poſitive circa hoc decidat.

163. Reſpondetur VI. Nec parvuli a prædeſtinatis progeniti ſalvantur abſque aliquo Baptiſmo. Probatur: quia teſte Sacra Scriptura Joann. cap. 3. v. 3. & 5. *Niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu Sancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Ubi nulla ſit diſtinctio inter proles præ teſtinatorum, & non prædeſtinatorum. *Noli* itaque *credere* (inquit S. Auguſtinus Lib. 3. de anima, & ejus origine cap. 9.) *noli dicere, noli docere, infantes, antequam baptizentur, morte præventos pervenire poſſe ad originalium indulgentiam peccatorum, ſi vis eſſe Catholicus.* Accedit, quod parvuli etiam prædeſtinatorum rationis adhuc incapaces ante collationem Baptiſmi nullam fidem habeant, neque actualem, neque habitualem infuſam; quoniam primum communicatur per Baptiſmum: ſed abſq; ulla fide vel habituali, vel actuali, vel in re, vel in voto impoſſibile eſt placere Deo *cap. 11. Hebr. v. 6.* conſequenter nec parvuli prædeſtinatorum abſque Baptiſmo Deo placere poſſunt, ſicque nec regnum cælorum ingredi.

§. XII.

Quænam ſint propoſitiones ſpeciales Calvini, a Catholica Eccleſia rejecta circa præordinationem reproborum ad mortem æternam?

164. Circa reprobationem Calvinus *docet 1. præordinationem ad mortem æternam æque factam fuiſſe a Deo ante præviſa peccata, uti facta eſt prędeſtinatio Electorum ad vitam ęternam ante præviſa merita. 2. Deum, ut actum juſtitia vindicativa erga hos reprobos tamquam Supremus* Dominus *exercere valeat, ipſis non ſolum imputare ad peccatum quoſcumque motus concupiſcentiæ etiam indeliberatos; verum etiam eoſdem ad peccata impellere, ita ut impulſus iſte ſit quaſi effectus reprobationis. 3. Deum imperare Satanæ, aliiſque impiis hominibus, ut maleficia concipiant, ac hominem ad peccandum inducant: ſic Satanam juſſu Dei tentaſſe Job, & Deum ipſum præcepiſſe Judæis, ut Chriſtum crucifigerent. 4. Similia tamen reſpectu Dei nec eſſe, neque dici poſſe peccata, ſed opera juſta; quia quod homines mala intentione, Deus bono conſilio facit, ac proinde, 5. Deum ipſum nec peccare, nec peccati auctorem dici poſſe.* Ita Calvinus diverſis in locis, præſertim *Lib. 1. Inſtit. cap. 17 §. 11. Lib. 2. cap. 4. §. 5. & cap. 18. §. 1. & 8. Item cap. 22. & 23. Item 3. Inſtitut. cap. 22. §. 11. ac cap. 23. §. 8.* ſed contra a Catholicis.

165. Reſpondetur I. Deus non reprobat, ſeu præordinat poſitive ad æternam mortem ante præviſa eorum peccata. Ita Catholici, idque Doctor ſubtilis, 1. Sentent. D. 14. Quæſt. 1. jam ſuo tempore adeo certum judicavit, ut contrariam dixerit ſententiam non poſſe ſine crudelitate excogitari. Probatur 1. quia ſi præordinatio ad æternam pœnam fieret præprimis a Deo, tunc perditio noſtra principaliter non eſſet ex nobis, ſed potius ex Deo, utpote qui nos ad eamdem præordinaſſet, ſicut ob eamdem rationem ſalus prædeſtinatorum præprimis eſt a Deo, quia electos ante merita præordinavit ad gloriam: atqui reproborum perditio præprimis non eſt ex Deo, ſed potius ex nobis: nam *perditio tua* (id eſt tua culpa) *Iſrael*, inquit æterna Veritas *Oſee cap. 13. v. 9.* ergo. Hinc Deus proteſtatur ſæpius in Sacra Scriptura, quod non fecerit mortem, nec lætetur in perditione vivorum, *Sap. cap. 1. v. 13.* & quod nolit mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur, & vivat *Ezech. cap. 18. v. 23. &* 32 Probatur 2. Salvator Deus non ſolum prædeſtinatos, ſed omnes ſuo pretioſo ſanguine intendit redimere, ut omnes ſalvos faceret: ergo Deus antecedenter, nimirum ante præviſa noſtra peccata, nullum voluit præordinare ad pœnam æternam. Anteced. patet ex ſequenti clariſſimo textu Sacri Codicis 1. Timot. cap. 2. v. 1. 3. 4. 5. & 6. *Obſecro igitur, primum omnium fieri obſecrationes &c. pro omnibus hominibus &c. hoc enim bonum eſt, & acceptum coram Salvatore noſtro Deo, qui omnes homines vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: unus enim Deus, unus & Mediator Dei, & hominum, homo Chriſtus Jeſus, qui dedit Redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* Notentur ſingulariter verba illa: *omnes vult ſalvos fieri, & pro omnibus ſemetipſum dedit redemptionem*; ergo nec damnandos excluſit ante præviſa eorum peccata. Videatur circa hunc textem fuſius P. Herinex. 1. *Sent. D. 8. Queſt. 2. num. 20. & ſeqq.* Accedit pro confirmatione noſtræ ſententiæ auctoritas Sanctorum Patrum. *Bonus eſt Deus, juſtus eſt Deus* (inquit S. Auguſtinus Lib. 3. contra Julianum. cap. 18.) *poteſt aliquos ſine bonis operibus liberare, quia bonus eſt, non poteſt quemquam ſine malis meritis damnare, quia juſtus eſt.* Allego autem ex induſtria etiam contra Calviniſtas Patres antiquos, quia etiam apud ipſos Præfati cum antiquis Conciliis in veneratione exiſtunt, ſaltem uti ajunt in ſua confeſſione a Beza gallice conſcripta, & a noſtro Franciſco Fevardentio fideliter in latinum tranſlata; ubi Articulus 6. taliter ſonat: *Admittimus, quod determinatum fuit per antiqua concilia, & deteſtamur omnes Sectas, & hæreſes, quæ rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per ſanctum Hilarium, S. Athanaſium, S. Ambroſium, S. Cyrillum.*

166. Reſpondetur II. Deus non impellit ad peccata, multo minus aliis præcipit, ut ad eadem homines inducant. *Non eſt in Deo malum* (inquit in antiquiſſima Eccleſia S. Dionyſius de Divinis Nominibus cap. 4.) *ſed nec ex Deo eſt malum: aut enim bonus non eſt, aut bona facit.* Ulterius hæc Catholica veritas probatur ex teſtimonio Regis David Pſalm. 5. v. 5. dicentis: *Non Deus volens iniquitatem tu es.* Probatur 2. Deus odio habet peccatum, & propter hoc peccatorem: *nam odio ſunt Deo impius, & impietas ejus.* Sap. cap. 14. v. 9. ergo ad peccata non impellit per ſe, vel ex præcepto per alios; nam ea, a quibus habet aliquis efficacem averſionem, non ſolet ipſemet conſiliis, aliiſque mediis promovere. Probatur 3. Deus in Sacra Scriptura ſeveriſſime prohibet peccata gravia, iiſque annectit pœnam æternæ damnationis, uti patet ex præceptis Decalogi, & obviis S. Scripturæ textibus: ergo

Digitized by Google

ergo repugnat ejuſdem ſanctitati & juſtitiæ, ut ſimul ad hæc ipſa peccata per ſe, vel per alios impellat. Probatur 4. Si Deus per ſe, vel per alios alliceret, imo impelleret ad peccatum, præſertim intrinſece tale, puta mendacium, vel Dei odium, cenſeretur cauſa moralis ipſius talis peccati, ſeu Auctor ejuſdem: ſed juxta ipſum Calvinum num. 164. Deus non poteſt dici cauſa, & auctor peccati: ergo. Sequela majoris probatur; quia etiam homo, qui alterum inſtigat, & impellit ad peccatum, puta ad mendacium, vel odium Dei, cenſetur cauſa moralis talis peccati: ergo etiam taliter reputaretur Deus. Nec excuſaret bonitas intentionis; non enim ſunt ſuadenda intrinſece mala, ut eveniant bona. Videatur de hoc fuſius adhuc Herinex *Lib. 1. ſent. Diſp. 7. Quæſt. IV. num.* 30.

167. Reſpodetur III. Si afferantur loca Sacræ Scripturæ, quibus Deus videtur ſuaſiſſe peccata, aut ad ea incitaſſe, vel etiam præcepiſſe juxta formalia antiquiſſimi Patris S. Damaſceni Lib. 4. de fide cap. 20. *Non a Deo NB. ut agente, accipienda ſunt, ſed NB. ut permittente*. Quatenus nimirum Deus ob peccata, ſeu (ut vocat S. Auguſtinus) ob mala merita hominis non tollit, ſed permittit illas occaſiones, in quibus prævidet hominem talem libere eſſe lapſurum. Sic quando 3. Regum cap. 22. legitur, Deum immiſiſſe ſpiritum mendacii in Prophetas. Item Ezech. cap. 14. decepiſſe Prophetam: hoc ipſum exemplum S. Auguſtinus de gratia, & libero arbitrio cap. 23. declarat modo ſequenti: *Quando auditis dicentem Dominum: Ego Dominus ſeduxi Prophetam illum; & quod ait Apoſtolus, Cujus vult, miſeretur, & quem vult, obdurat: in eo, quem ſeduci, vel obdurari NB. permittit, mala ejus merita credite*.

168. Neque eſt inſolitum in Sacra Scriptura tam ipſius peccati, quam occaſionum permiſſionem exprimere verbo aliquo præſeferente formam præcepti, vel conſilii, uti Herinex *1. ſent. Diſp. 7. Quæſt. 4. num. 35. ac ſeqq.* optime notat. Nam Phariſæis dicentibus Marci cap. 10. v. 4. *Moyſes NB. permiſit ſcribere libellum repudii*, reſpondit Chriſtus v. 5. *ad duritiam cordis veſtri ſcripſit vobis NB. præceptum iſtud*. Item vice verſa quando Matth. cap. 19. prior diſcurſus de repudio v. 7. a Phariſæis repetebatur ſapienti interrogatione: *Quid ergo Moyſes NB. mandavit dare libellum repudii?* Chriſti reſponſio erat: *ad duritiam cordis veſtri NB. permiſit vobis dimittere uxores veſtras*. v. 8. Si Deus 2. *Reg. cap.* 16. *v.* 10. dicitur præcepiſſe Semei, ut malediceret David, permittendo ex una parte amarum Semei animum erga David, & ex altera occurſum ipſius David non impediendo, quem impedire quidem haud dubie potuiſſet, ſed noluit, ad probandum David in patientia, quam ibi adeo exercuit, ut exemplum iſtud in toto mundo pro imitatione diligendi inimicos proponatur. Simili modo Deus conceſſit, ſeu permiſit, Satanæ, ut affligeret Job, eique plurima mala inferret; & Judæis, ac Gentilibus, ut crucifigerent Chriſtum &c. Item legitur in Sacra Pagina Deum induraſſe cor Pharaonis, quatenus in pœnam præcedentium delictorum extraordinaria gratiæ auxilia, quibus noverat cor Pharaonis emolliendum, ſubtraxit, variaque alia operatus fuit quoad Pharaonem, qnibus ille (non obſtante adhuc clementiſſima conceſſione gratiæ ſufficientis) occaſionem ſumpſit indurandi ſemetipſum obſtinata voluntatis malitia. Videatur de hoc utiliſſime noſter P. Herinex Epiſcopus Iprenſis, Loc. cit. & *Diſp. 8. num.* 90.

169. Opponunt Calviniſtæ contra dicta, præſertim contra reſponſionem primam, in qua negavimus, reprobationem poſitivam a Deo fieri ante præviſa peccata, opponunt (inquam) Calviniſtæ, & in contrarium proponunt exemplum Eſau, & Jacob; ubi utrobique non ex meritis, vel demeritis, ſed ex ordinatione potius Divina fuit reſpective primogenitus a privilegiis primogenituræ excluſus, & alter aſſumptus, *ut ſecundum electionem propoſitum Dei maneret:* prout loquitur Paulus cap. 9. Rom. v. 11. qui pariter ibidem totam illam hiſtoriam ad prædeſtinationem, & reprobationem referre videtur ſequentibus verbis: *Cum nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali (ut ſecundum electionem propoſitum Dei maneret) non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei; Quia major ſerviet minori, ſicut ſcriptum eſt* (nempe Malachiæ cap. 1.) *Jacob dilexi, Eſau autem odio habui. Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? abſit. Moyſi enim dicit: miſerebor cujus miſereor, & miſericordiam præſtabo, cujus miſerebor. Igitur non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei*. Ex quo textu tria ab ipſis eruuntur, §. quod Deus præordinet, ac vocet ad vitam æternam abſque meritis. 2. Quod pariter præordinet ad pœnam abſque demeritis, cum Apoſtolus utrobique pariformiter loquatur. 3. Quod exinde non ſit iniquitas apud Deum, ſicque nec Deo tamquam auctori peccatum imputandum. Ita illi.

170. Ad hanc oppoſitionem Reſpondetur *in primis*, poſſe adverſariis negari totum ſuppoſitum, quod nimirum in allegato textu ſermo inſtituatur de particulari cujuslibet prædeſtinatione ad gloriam, ſeu excluſione ab eadem; cum potius Doctor Gentium loqui videatur de prælectione Communitatis Chriſtianorum præ Synagoga Judæorum ad conſtituendam in teſtamento novo veram Eccleſiam; etſi enim Synagoga repræſentata ſuo modo per Eſau fuerit ſenior; hoc tamen non obſtante communitas Chriſtiana figurata per Jacob, erat prælecta, idque non ex operibus noſtris, ſed ex gratia miſerentis Dei, relicta ceteroquin Judæis pleniſſima libertate tranſeundi a ſynagoga ad Communitatem Chriſtianam, ſicque veræ Eccleſiæ ſeſe incorporandi. Videatur Cornelius a Lapide in hunc textum.

Reſpondetur *ſecundo*: Si etiam cum aliquibus Catholicis Theologis, prædeſtinationem ad gloriam ante præviſa merita defendentibus, admittatur, Divum Paulum ibidem loqui de prædeſtinatione, & reprobatione in ordine ad vitam æternam, poſſet adhuc congruenter explicari citatus textus, dicendo, Deum Electos præordinaſſe ad gloriam poſitive ante præviſa merita, & pro eo ſigno alios, reſpective loquendo, reprobaſſe *negative*, id eſt, *pro eo ſigno non ſimul cum præcedentibus poſitive elegiſſe*; in quo (non in omnibus aliis) ſtat paritas inter Jacob, & Eſau ex una, & inter prædeſtinatos, ac reprobatos ex altera parte: nimirum quod, uti quoad temporales benedictiones Deus ante ulla opera Jacob elegerit præ fratre ſuo Eſau, ita quoad cæleſtia quoſdam præ aliis ante merita præviſa deſtinaverit ad vitam æternam, circa reliquos pro eo ſigno ſe habendo negative, & primum pro alio poſt præviſa eorum peccata ipſos reprobando poſitive. Nec hæc diſtinctio inter reprobationem poſitivam, & negativam eſt novum recentiorum Theologorum inventum; cum de reprobatione negativa ſcholarum Principes Doctores Angelicus, & Subtilis jam fecerint mentionem, ex quibus apud Henno *Tract. de Deo uno. Diſp.* 10. *Quæſt.* 1. *Concluſ.* 2. Divus Thomas Part. 1. Quæſt. 23. Art. 3. ad 1. ſic loquitur: *In quantum Deus quibuſdam non vult bonum, quod eſt vita æterna, dicitur eos habere odio, vel reprobare*, Scotus 1. *Sent. D.* 41. *Quæſt. unica*. §. *contra iſtud*, poſtquam interrogavit, quid Deus velit Judæ in eo inſtanti, quo vult Petro Beatitudinem? ſibimet ipſi reſpondet; *Dici poteſt, quod in iſto primo inſtati NB. nihil vult Judæ, ſed tantum ibi eſt negatio volitionis gloriæ*.

171. Quęres, quid ſentiendum ſit de recentioribus illis Calviniſtis, qui, ut magis errorem ſuum, ac Deo ſumme injurioſam de reprobatione Doctrinam coram hominibus honeſtis pallient, diſtinctionem faciunt inter peccatum originale, & inter peccata perſonalia, dicendo, quod præordinatio poſitiva reproborum ad mortem æternam facta quidem fuerit a Deo ante præviſa eorum peccata perſonalia, & actualia; non autem ante prȩviſum, peccatum originale? Priuſquam reſpondeatur,

Notandum 1. quod hanc diſtinctionem excogitaſſe videatur ſynodus Calviniſtica Dordrechtana; quę teſte noſtro Pater Smiſing, *Tomo de Deo uno. D. 6. numer.* 692. cauſam primæ reprobationis ſtatuit peccatum originagina-

Digitized by Google

ginale, cui, quantum ad præſens Calviniſtæ ex Britannia, Gallia, ac Germania ſuperiori, & inferiori ſubſcripſerunt. Ubi taliter diſcurrunt, nimirum quod Deus poſt prævisum Adæ peccatum, & corruptam inde totam maſſam generis humani quoſdam ex maſſa damnationis gratuito ante ulla prævisa merita efficaciter elegerit ad vitam æternam, ut oſtendat ſuam miſericordiam; alios vero in maſſa æternæ damnationis poſitive propter peccatum originale relinquere voluerit, ad exhibendam juſtitiam vindicativam, ſubtrahendo ipſis gratias ad Legis implementum neceſſarias, atque nihilominus has tranſgreſſiones Legum ipſis imputando, & æternis pęnis ſubjiciendo.

Notandum 2. Quod pęnæ damnatorum communiter a Theologis dividantur in pœnam damni, & in pœnam ſenſus. Prior eſt privatio viſionis, & fruitionis Dei in æternum: poſterior autem diverſa afflictio, & cruciatus potentiarum vitalium, puta per continuam alligationem localem, & intentionalem ignis infernalis, vel, ut loquitur D. Auguſtinus, per alios diverſos, miros tamen modos. H.N.

172. Contra iſta Calviniſtarum perſuaſionem eſt præprimis eorum proprius Magiſter Calvinus, qui teſte Sianda in Lexico Polemico *v. Calvinus. n.* 10. docuit expreſſe *Lib.* 3. *Inſtitut. c.* 23. quod non ſolum peccata noſtra perſonalia, verum etiam primum peccatum Adami a Deo decretum, & prædefinitum fuerit ante lapſum Adami, conſequenter in principiis Calvini peccatum originale, ante præcedentem illam prædefinitionem necdum in mente Divina exiſtens, non potuit Deo præbere cauſam generalem poſitive reprobos damnandi, & ſic manent priora contra Calviniſtas Catholica fundamenta in ſua firmitate.

Contra eſt *ſecundo*; quod, etſi cum noſtro P. Henno *Tract. de Deo uno Diſp.* X. *Q.* 2. non abnuatur, potuiſſe Deum de abſoluta ſua potentia poſt prævisum peccatum originale quoſpiam in tantum relinquere in maſſa damnationis, in quantum potuit illos afficere pęna damni, nimirum poſitive nolendo hiſce concedere ob peccatum originale Viſionem beatificam: negatur tamen, miſericordiſſimum Deum in moderno rerum Ordine taliter feciſſe, utpote qui omnes vult ſalvos fieri, & poſt prævisum quoque peccatum originale ex hoc fine pro omnibus merita Paſſionis ſuæ applicavit, uti ejus ſanctiſſima voluntas ex Scriptura 1. *Timoth.c.*2. clare conſtat, juxta dicta n. 165. conſequenter ipſum peccatum originale prævisum non fuit cauſa generalis omnes omnino reprobos excludendi a vita æterna; cum Deus etiam poſt illud prævisum voluerit adhuc pro omnibus mori, 2. *Corinth.c.* 5. *v.* 15. vide dicta n. 165.

Contra eſt *tertio*: Multi ſunt reprobi, quibus peccatum Originale per ſuſceptum Baptiſmum tamquam per lavacrum regenerationis abſolute remittitur: ergo hi non damnantur ob peccatum originale, adeoque neque ipſis damnatio æterna eſt decreta propter peccatum Originale. Quomodo enim eſt perceptibile, quod DEUS ab æterno decreverit omnibus in futurum recipientibus Baptiſmum (etſi iſti non fuerint ex poſitive prædeſtinatis) remittere peccatum Originale, & tamen voluerit hos ipſos propter idem pectum Originale per Baptiſmum delendum adhuc in æternum damnare?

Contra eſt *quarto*. Permiſſo etiam (numquam tamen conceſſo) quod peccatum Originale fuerit DEO generalis cauſa præordinandi quoſdam ad pęnas æternas, ſaltem ad pœnam damni; repugnat tamen de novo ſanctitati Divinæ, tales reprobos (forſan per Baptiſmum a peccato originali jam mundatos) impellere poſitive ad peccatum grave perſonale, prout tamen voluit Calvinus *Lib.* 2. *Inſtitut. c.* 22. & *c.* 23. docens expreſſe *c.* 18. §. I. DEUM præcepiſſe Judæis, ut Chriſtum crucifigerent: ergo evaſio Recentiorum Calviniſtarum adhuc non ſubſiſtit. Videantur dicta ſuperius n. 166. Poterit inſuper de tota hac materia ſuo tempore utiliſſime legi noſter P. Franciſcus Bonal *integra parte II. Chriſtiani hujus temporis*: Cujus auctoris præclariſſimus Tractatus ob operis a R. P. Udalrico Dirrhamer S. J. e Gallico tranſlatus eſt in idioma latinum.

§. XIII.

Propoſitiones damnatæ Calvini de Gratia efficaci, & libero arbitrio referuntur, & refutantur.

173. 1. Negat Calvinus, dari liberum arbitrium *Lib.* 2. *Inſtitut. cap.* 3. *§.* 7. & 11. quod tamen intelligit de libertate indifferentiæ, ſeu de libertate a neceſſitate: nam 2. ſi coactioni opponitur libertas, liberum arbitrium, id eſt, libertatem a coactione admittit *Lib.* 2. *de libero arbitrio contra Pighium*; & hinc 3. ait, liberum arbitrium non ſe habere mere paſſive, ſed pariter active concurrere, ita tamen, ut influat ſolummodo tamquam inſtrumentum a DEO motum, quod aliud facere non poteſt, quam quod voluerit artifex. Ita eruitur ex *Lib.* 1. *Inſti. cap.* 7. *§.* 11. & ex *Lib.* 2. *cap.* 4. *§.* 5. 4. tenet *Lib.* 2. *Inſtitut. cap.* 7. quod extra controverſiam ſit, impoſſibile eſſe Legis implementum. 5. Addit tamen, prædeſtinatos propter non adimpletam Legem, ſeu propter tranſgreſſionem Legis non mereri mortem æternam, non quaſi tales trangreſſiones in ſe ipſis mortalia non eſſent, ſed quia hiſce a DEI miſericordia non imputantur. 6. in *caput ſextum Joannis* docet, hominem gratia efficaci motum non poſſe diſſentire. Ita Calvinus cum ſuis, quorum omnia puncta ex ſe ipſis ruunt, ſi oſtendatur, etiam poſt lapſum Adami hominem liberum arbitrium libertate indifferentiæ, ſeu libertate a neceſſitate habere; taliter nimirum, ut poſitis omnibus ad agendum requiſitis adhuc agere, vel non agere, facere malum, vel etiam, influente ſimul Gratia Divina (incitante, & cooperante, non tamen neceſſitante) præſtare bonum, Igitur cum Catholicis

174. Reſpondetur: Homo etiam in ſtatu naturæ lapſæ liberum habet arbitrium libertate indifferentiæ, tam in ordine ad bonum, quam in ordine ad malum modo ſuperius declarato. Veritas hæc Catholica equidem jam ſuperius contra Lutherum §. *VI. n.* 65. *ac ſeqq. Art. XVIII.* & *XIX.* fuit probata; quia tamen Calvinus circa præſentem materiam nonnulla ſpecialia immiſcet, ideo hic ſingulariter iterum contra Calvinum probatur 1. ex Sacra Scriptura. *Deut. c.* 30. *v.* 19. ubi DEUS teſtes invocat cęlum & terram, quod Populo Iſraelitico ad eligendum propoſuerit vitam & mortem, benedictionem, & maledictionem, ſuadens tamen, ut eligat vitam, ex quo ſequens formatur probatio: Si datur libera electio, datur etiam libertas indifferentiæ; ſed in ordine ad vitam, & mortem datur libera Electio, juxta textum citatum; ergo. Confirmatur: Datur libertas indifferentiæ ad malum, quo quis mortem incurrit: ergo etiam ad bonum, quo quis vitam acquirit. Conſequentia tenet, quia Sacra Scriptura loc. cit. pariformiter loquitur de vita, ac morte: antecedens autem patet ex eo; quia alias ſi ad malum neceſſitor a DEO, DEUS potius eſſet auctor peccati, quam ego, uti oſtenſum jam eſt *§.* VI. Art. XIX. & §. præcedenti.

175. Probatur 2. ex SS. PP. qui communiſſime ſentiunt, hominem etiam poſt lapſum libertatem indifferentiæ ab bonum, & malum retinuiſſe; pro quo teſtimonia clariſſima, & quaſi innumera recitat Bellarminus *Lib.* 4. *de gratia*, & *libero arbitrio*, *cap.* 9. ac *Lib.* 5. *cap.* 25. & *ſeqq.* prout etiam fatetur ipſemet Calvinus apud Henex *part.* 2. *Theologiæ Scholaſticæ Diſp.* 2. *Quæſt.* 1. *nu.* 9. ſuæ in hoc puncto doctrinæ adverſari SS. PP. tam Græcos, quam Latinos; atqui communis SS. PP. utique Sacram Scripturam melius intellexiſſe, & in interpretando ſecuriorem Spiritus Sancti aſſiſtentiam quam Calvinus, habuiſſe, prudentiſſime præſumitur, præſertim ſi vita Calvini ſuperius deſcripta ſimul legatur: ergo.

176. Nec dicant Calviniſtæ, Calvino ſaltem favere S. Auguſtinum; nam contra eſt, quod etiam hic S. Pater expreſſe contrarius exiſtat, dum *Lib. de duab. animab. cap.* 11. ſic habet: *Peccatum eſt voluntas retinendi, vel conſequendi, quod juſtitia vetat, & unde liberum eſt* al-

Digitized by Google

abſtinere: ubi notetur, quod egerit ibi contra Manichæos, qui NB. libertatem indifferentiæ negantes duplex in homine principium, ſeu duplicem animam ſtatuebant, unam bonam neceſſario bona, alteram malam, neceſſario mala operantem, quam doctrinam S. Pater rejicit: ergo. Reponunt Adverſarii, Auguſtinum ibidem intelligi debere de Adamo adhuc ante lapſum in ſtatu naturæ integræ exiſtente, in quo ſtatu libenter concedunt libertatem indifferentiæ. Aſt denuo contra eſt, quod Manichæi, contra quos S. Auguſtinus ibi loquebatur, libertatem indifferentiæ ab homine vel maxime in ſtatu naturæ lapſæ excluſerint, conſequenter etiam S. Auguſtinus contra Manichæos agens de ſtatu naturæ lapſæ loqui cenſendus eſt. Unde finaliter contra Calviniſtas tale formo argumentum: Si S. Auguſtinus voluiſſet homini in ſtatu naturæ lapſæ denegare libertatem indifferentiæ, non efficaciter potuiſſet impugnare Manichæos, qui duas in homine animas, nempe bonam & malam adſtruentes, pariter in ſtatu naturæ lapſæ in eodem hanc libertatem indifferentiæ negarunt: adeoque ne ſequatur, S. Patrem ineſficaciter Manichæos impugnaſſe, admitti debet, quod Is in allegato textu, ac alibi voluerit, in homine, & quidem in ſtatu naturæ lapſa debere adhuc concedi aliquam libertatem indifferentiæ: neque quoad hoc punctum intendit improbare doctrinam Pelagianorum, ſed ideo potius, quia addebant, liberum iſtud arbitrium operari meritorie abſque adjutorio gratiæ. Verba ejuſdem formalia Lib. 2. de Nupt. & concupiſc. cap. 3. ſic ſonant: *Liberum in hominibus eſſe arbitrium &c. utique dicimus; NB. non hinc eſtis Pelagiani. Liberum autem eſſe quemquam ad agendum bonum ſine adjutorio DEI &c. hoc vos dicitis, hinc NB. eſtis Pelagiani.*

177. Objicitur 1., ab Adverſariis: S. Auguſtinus variis in locis expreſſe ait, per peccatum Adami periiſſe liberum arbitrium: ergo in ſtatu naturæ lapſæ negat liberum arbitrium cum libertate indifferentiæ. Anteced. probatur: ſic enim inquit in Enchirid. cap. 30. *Libero arbitrio male utens homo, & ſe perdidit, & ipſum &c. cum libero peccaretur arbitrio, victore peccato amiſſum eſt & liberum arbitrium.* Similiter epiſt. 107. ad Vitalem: *Liberum arbitrium ad diligendum DEUM primi peccati granditate perdidimus.* Item Lib. de perfect. Juſtit. cap. 4. *Victa vitio, in quod cecidit, voluntate, caruit libertate natura.* Non utique libertate a coactione: ergo libertate a neceſſitate, ſeu indifferentiæ. Ante declarationem horum, & ſimilium D. Auguſtini textuum præſciendum eſt 1. quod ſtrenuus ille Eccleſiæ Catholicæ Archiſtrategus non ſolum Manichæis libertatem indifferentiæ negantibus, verum etiam Pelagianis, omnia huic libertati, excluſa gratia, adſcribentibus bellum indixerit. Si impugnat Manichæos, in modo loquendi videtur ſubinde favere Pelagianis, ac quaſi omnia libertati humanæ attribuere; ſi certat contra Pelagianos, in modo loquendi, & niſi antecedentia, & ſubſequentia ad invicem connectantur, videtur ſubinde quaſi integram ab homine in ſtatu naturæ lapſæ cum Manichæis excludere libertatem indifferentiæ. Præſciendum eſt 2. quod homo in ſtatu naturæ integræ, ſeu in ſtatu innocentiæ habuerit liberum arbitrium, non qualecumque, ſed quod ſimul erat facile, & ad bonum expeditum; cum pro eo tempore homo fuerit præditus juſtitia originali, quæ fuit donum ſupernaturale, præter gratiam ſanctificantem includens quoque alia beneficia, per quæ homo reddebatur facilis in omni occaſione ad bene operandum, & impediebatur rebellio carnis ad ſpiritum. H. N.

Reſpondeo, Sanctum Auguſtinum non intendiſſe propter lapſum Adami in ſimilibus textibus liberum arbitrium abſolute negare in homine, prout nimirum liberum arbitrium eſt potentia naturalis, poſitis omnibus ad agendum requiſitis adhuc valens agere, vel non agere, ſed potius voluit ibidem Auguſtinus excludere poſt lapſum Adami liberum arbitrium, quatenus antea tam facile expeditum ad operandum bonum, quod utique per peccatum originale fuit amiſſum, ſuccedente loco ipſius fomite peccati, quo homo non quidem neceſſitatur, multum tamen ad peccandum allicitur. Videantur de hoc fuſius Herinex *par. 2. Theolog. Scholaſt. Diſp. 2. Q. 1. Num. 9. ac ſeqq. & Franciſcus Bonal Part. 2, Chriſtiani hujus temporis c. 14. & 15.*

178. Objicitur 2. DEUS præſcivit ab æterno omnia noſtra Opera bona æque ac mala; ſed quæ DEUS ſemel ab æterno præſcivit, neceſſario in tempore ſic eveniunt, cum ſcientia DEI ſit infallibilis: ergo omnia noſtra opera bona, & mala neceſſario eveniunt, ſicque non habemus libertatem indifferentiæ ad eadem facienda, vel non facienda.

Reſpondeo *in primis*, retorquendo argumentum quoad opera Adami, & Evæ elicita ante peccatum, in quo ſtatu juxta Calviniſtas homo adhuc habuit libertatem indifferentiæ, licet DEUS ab æterno etiam illa opera, & eos actus præſciverit, quos primi parentes noſtri ante peccatum elicuerunt.

Reſpondeo *ſecundo* diſting. min. Omnia a Deo præſcita neceſſario eveniunt neceſſitate conſequente, Con. neceſſitate anteced. neg. min. & ſub ſimili diſtinctione conceditur & negatur conſequentia. Etenim quæ DEUS ab æterno præſcivit, equidem in tempore *infallibiliter* ſic exiſtent, non tamen neceſſario neceſſitate antecedente aliquam determinationem liberi arbitrii; nam præſcientia DEI non ponit opus futurum creaturæ, ſed potius præſupponit illud, concurrente ſimul ante ſcientiam viſionis aliquo Decreto ex parte DEI, juxta diverſitatem ſcholarum, vel prædeterminante, vel condeterminante, vel permittente ſaltem creaturis liberis motus ſuos agere. De hoc fuſius in Theologia ſpeculativa, ac pulcherrime deſuper diſcurrit noſter Franciſcus Bonal *part. 2. c. 8. c. 9. & c. 10.*

170. Obicitur 3. Saltem prædeſtinati ad gloriam æternam non libere operantur in ordine ad bonum, & malum: ergo non datur abſolute in homine liberum arbitrium ab bonum, & malum. Probatur anteced. Prædeſtinatis ad vitam æternam datur gratia finalis efficax, qua infallibiliter operabuntur bene: ergo iſti non libere, ſeu cum libertate indifferentiæ operantur in ordine ad bonum, & malum. Reſpondeo neg. anteced. ad ejus probationem diſting. anteced. Prædeſtinatis datur gratia efficax, qua infallibiliter bene operantur in tantum, in quantum a DEO ponuntur in his circumſtantiis, in quibus prævidentur certo finaliter cooperaturi libere gratiæ Divinæ, con. anteced. quaſi per gratiam Divinam efficacem, ad bene operandum neceſſitarentur, & ita prævenirentur, ut non haberent libertatem proximam, ſeu indifferentiæ ad bene operandum: neg. anteced. & ſub data diſtinctione nego pariter conſequentiam. Cur autem DEUS non omnes, ſed tantum aliquos hac ſingulari afficiat gratia efficaci, hoc *non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt DEI.* ad Rom. cap. 9. ubi cum Divo Auguſtino in caput undecimum Apoſtoli ad Romanos exclamare neceſſe eſt: *O altitudo divitiarum Sapientiæ, & ſcientiæ DEI, quam incomprehenſibilia ſunt judicia Ejus!* Interea DEUS nec reliquos negligit, ſed ſaltem gratiam ſufficientem tribuit, qua pariter facile ſalvari poſſent, dummodo cooperari vellent. *Vocavi, & renuiſtis* (inquit Largitor omnium gratiarum DEUS. Proverb. cap. 1. *) extendi manum meam, & non fuit, qui aſpiceret.*

180. Non equidem me latet, quod Calvinus *Lib. 2. Inſtit. c. 3. §. 10.* omnem gratiam ſufficientem apud Herinex hic abſolute neget, ſolam pro prædeſtinatis gratiam efficacem admittens; ubi quoad infeliciſſimos reſiduos ſentit, eoſdem a Deo ad oſtendendam ſuam Omnipotentiam, & ſupremum in creaturas Dominium fuiſſe relictos in maſſa æternæ damnationis, ſubtrahendo ipſis omnia ſupernaturalia auxilia, utpote propter factam eorum prærordinationem ad pœnam æternam, non habitura finaliter ſuum effectum. Sed contra eſt 1. quod DEUS omnes velit ſalvos fieri, 1. *Timoth. c. 2.* hincque pro omnibus ſit paſſus 2. *Corinth. c. 5.* ergo etiam omnibus providit de gra-

Digitized by Google

gratiis ſupernaturalibus ad conſequendam ſalutem neceſſariis; nam qui vult finem, etiam vult media ad conſequendum finem neceſſaria. Contra eſt 2. quod Stephanus *Act. 7. v. 51.* increpet Judæos tamquam homines incircumciſos corde, ac ſemper reſiſtentes Spiritui Sancto. Quomodo autem increpari potuiſſent, quod quaſi ſemper Spiritui Sancto reſiſtant, ſi nullum S. Spiritus inſtinctum intrinſecus advertiſſent? Quomodo appellari potuiſſent homines *incircumciſi cordibus*, ſi cor eorum nullos ſenſiſſet ad bonum amplectendum internos ſtimulos? *Subſumitur*: atqui hi ipſi interni ſtimuli proveniunt a Gratia Divina, non quidem ſemper efficaci: alias enim huic libere correſpondiſſent: ergo ſaltem a ſufficiente. Videatur deſuper Herinex *Part. 2. Tract. 4. Diſput. 1. Quæſt. 3. n. 17.* & audiatur Divus Auguſtinus Lib. 2. de peccat. merit. c. 17. ubi ait: *Cum voluntate*, NB. *gratia adjuvante Divina, ſine peccato in hoc vita poſſit homo eſſe, cur non ſit, poſſem facillime, ac veraciſſime reſpondere; quia homines nolunt*. Quid clarius pro gratia ſufficienti.

§. XIV.

De reali Præſentia Corporis Chriſti in Euchariſtia.

181. Inter illos, qui equidem Chriſtum in terris verum DEUM, & hominem ex una parte confitebantur; negabant autem ex altera, ſub Euchariſtia eumdem vere, ac realiter contineri, primus, qui publice id aſſerere auſus fuit, communiter ſcribitur fuiſſe circa annum Chriſti 1050. Berengarius, exinde pariter Sacramentariorum Parens appellatus. Quamvis non deſint alii, qui hunc errorem præcedenter jam aliis, præſertim alicui Joanni Scoto (non quidem noſtro *Joanni Duns Scoto*, utpote realis exiſtentiæ Corporis Chriſti in Euchariſtia acerrimo propugnatori, ac primum ultra ducentos annos poſt Berengarium nato, ſed longe alteri, nimirum *Joanni Scoto Erigenæ*) adſcripſerunt, ex cujus Libro, ad tempora uſque Berengarii deliteſcente, demum ipſemet Berengarius, Patria Turonenſis Gallus, ſuum deprompſit venenum, & Andegavi, ubi erat Archidiaconus, ubique diffudit. Liber ille memorati Joannis Scoti tempore Berengarii factus famoſior, in Concilio Vercellenſi productus, atque examinatus æque, ac peſtifera Berengarii Doctrina, fuit condemnatus, ac demum Berengarius, Divino afflante Numine hæreſin abjuravit, & Turonem reverſus, in inſula, quæ dicitur S. Coſmæ, per octo annos pœnitentiis corpus ſuum caſtigans, & in ſervitutem redigens, anno 1088.) teſte Sianda V. *Berengarius*, in bona opinione deceſſit: impedire tamen non potuit hæreticæ hujus doctrinæ ſectatores Albigenſes, Wicleffiſtas, Zvvinglianos, & Calviniſtas &c. Contra hos itaque

182. Reſpondetur: Sub Euchariſtia non tantum figurative, & per modum ſigni, ſed vere, ac realiter continetur Corpus, & Sanguis Chriſti. Probatur 1. Chriſtus, quando in ultima Cœna porrexit Apoſtolis ſpecies panis, ſubjunxit Matth. cap. 26. & Luc. cap. 22. *Hoc eſt Corpus meum*, & non: *hoc figurat Corpum meum*; ergo ſub ſpeciebus panis vere continetur corpus Chriſti, & non tantum figurative uti volunt Calviniſtæ: nam debemus Verba ſacræ Scripturæ in ſenſu proprio accipere, quando citra aliquod abſurdum ſic ſumere poſſumus; alias aperiretur porta Hæreticis, etiam ab antiquiſſima Eccleſia jam reprobatis, ſuos circa diverſa Myſteria SS. Trinitatis, Incarnationis &c. renovandi errores. Confirmatur 1 Chriſtus in ultima Cœna porrexit Apoſtolis illud corpus, quod poſtea fuit traditum ad crucifigendum; item diſtribuit illum ſanguinem, qui fuit in Sacratiſſima Paſſione effuſus; atqui Corpus Chriſti traditum, & ſanguis fuerunt verum Corpus & ſanguis realiter, uti eſt de fide, neque negant Calviniſtæ: ergo pariter fuit verum Corpus, & Sanguis in ultima Cœna. Major probatur; quia Chriſtus teſte D. Paulo 1. Corinth. cap. 11. v. 24. dum Apoſtolis in ultima Cœna ante ſuam Paſſionem porrexit corpus ſuum, hæc verba ſubjunxit: *Hoc eſt Corpus meum, NB. quod pro vobis tradetur*; & quando dedit ſanguinem ſuum Matth. cap. 26. v. 28. *Hic eſt Sanguis meus, qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*. Confirmatur 2. Chriſtus Apoſtolis in ultima Cœna & nobis in novo Teſtamento utique plus voluit dare, quam Iſraelitis in Teſtamento antiquo; cum præcedentia fuerint præciſe umbra futurorum: ſed in figura Chriſtum obtinuerunt etiam Iſraelitæ ſub Agno Paſchali, & ſub Manna cœleſti in deſerto &c. ergo Apoſtoli, & nos de facto non obtinemus amplius præciſe in figura, ac ſigno, ſicque realiter.

183. Probatur II. Ex praxi antiquiſſimæ Eccleſiæ; Etenim Eccleſia ante Berengarium, aut ſaltem ante memoratum Joannem Scotum Erigenam indubitate in ea perſtitit ſententia, nimirum Corpus Chriſti realiter exiſtere in Euchariſtia; hincque ſacram Hoſtiam in Liturgiis, ſeu Miſſis poſt peractam conſecrationem adorare numquam dubitavit: *Nemo illam Carnem manducat* (loquitur de ſuo tempore S. Auguſtinus in pſalm. 98.) *niſi prius adoraverit*. Eſt autem incredibile, quod Chriſtus Eccleſiam ſuam ſponſam dilectiſſimam etiam primis ſæculis in tam gravi Idololatriæ errore reliquiſſet, ſi corpus Chriſti a parte rei non foret realiter præſens in Euchariſtia. Scio quidem, quod Claudius non adeo pridem Sacramentariorum Miniſter in Gallia effutire non erubuerit, primum circa annum 820. Paſchaſium Monachum Corbejenſem in ſuo libro de Corpore, & Sanguine Chriſti introduxiſſe realitatem Corporis Chriſti in Euchariſtia, antea in Eccleſia inauditam. Sed falſiſſimum hoc eſſe patet ex ipſis verbis dicti Paſchaſii, qui Lib. 12. in Matthæum apud noſtrum Franciſcum Henno *Tract. de Euchariſtia, Quæſt. proœmiali Art. 3. concluſ. 3.* ſic loquitur: *Miror, quod velint NB. nunc quidam dicere, non in re eſſe veritatem Carnis Chriſti, vel Sanguinis, ſed in Sacramento virtutem Carnis, non carnem, virtutem ſanguinis, & non ſanguinem, figuram, & non veritatem, umbram, & non corpus*. En! Paſchaſius miratur, *NB. nunc* (id eſt ſuo tempore) NB. *eſſe quoſdam*, qui velint negare exiſtentiam Corporis Chriſti in Euchariſtia: qua veritate ergo aſſeritur, præfatum Monachum primum introduxiſſe hanc ſententiam de exiſtentia reali Corporis Chriſti in Euchariſtia? qua prudentia credi poteſt, totam Eccleſiam illico abſque aliqua deciſione Pontificia, vel Concilii decreto unius Monachi opinioni acquieviſſe, ſi Eadem cum SS. PP. integris octo ſæculis antea contrariæ fuiſſet ſententiæ? Interim ex verbis formalibus dicti Monachi Paſchaſii colligo, quod vel Joannes Scotus Erigena jam vixerit ad initium ſæculi noni, id eſt circa annum 820, fueritque *inter illos aliquos*, qui negarunt exiſtentiam realem Corporis Chriſti in Euchariſtia, vel quod eumdem exiguo temporis ſpatio nonnulli minus celebres præceſſerint in peſtifera illa doctrina Calviniſtica, quæ primum publice famoſa fieri cœpit tempore Berengarii.

184. Probatur III. Ex antiquiſſimis Concilliis & SS. PP. Sic enim Nicænum I. *Lib. 3. Cap. de ſacra menſa*, ait: *Intelligamus, ſitum in illa ſacra menſa Agnum illum DEI, tollentem peccata mundi, incruente a Sacerdotibus immolatum, & pretioſum Ejus Corpus & Sanguinem NB. vere ſumentes credamus, hæc eſſe noſtræ Redemptionis ſymbola*. Nicenum II. *actione 6.* poſtquam fuſe oſtendit, nullum Apoſtolorum, aut illuſtrium Patrum vocaſſe Euchariſtiam *imaginem*, ſeu (quod idem eſt) *figuram* Corporis Chriſti, tandem ita concludit: *Dixit* (ſupple Chriſtus) *accipite, edite, hoc eſt corpus meum &c. non autem dixit: ſumite, edite imaginem corporis mei. Cum Chriſtus ipſe ſic affirmet* (inquit S. Cyrillus Catecheſ 4. *Myſtagogiæ*) *atque dicat de Pane: hoc eſt corpus meum, quis deinceps audebit ambigere?* Similiter S. Damaſcenus Lib. 4. Orthod. fidei cap. 14. *Nec panis, & vinum corporis Chriſti figura ſunt (abſit enim hoc) verum ipſummet Domini corpus Divinitate affectum*. S. Chryſoſtomus loquens de

Calice Domini in Epiſtolæ 1. caput 10. Apoſtoli ad Corinthios quærit: *Quid eſt in Calice?* & ſibimet Ipſi reſpondet: *Quod ex latere Chriſti fluxit*. S. Auguſtinus Prologo in Pſalmum 33. tamquam aliquod miratione dignum proponit, quod Chriſtus in ultima Cęna corpus ſuum in manibus ſuis portaverit; ubi utique mirandum non fuiſſet, ſi ibi extitiſſet tantummodo Chriſti Corpus figurative tale; nam ſtatuam, ſeu imaginem ſe repræſentantem quilibet portare poteſt. S. Hilarius Lib. 8. de Trinitate: *Carnis, & Sanguinis non eſt relictus ambigendi locus; nunc enim & ipſius Domini profeſſione*, & fide noſtra *NB. vere caro, & vere ſanguis eſt*. Notetur hic denuo ſuperius jam citata Confeſſio Calviniſtarum Gallica apud Pichler de Conciliis num. 10. taliter ponens 6. ſymboli ſui Articulum: *Admittimus, quod determinatum fuit per antiqua Concilia, & deteſtamur omnes Sectas, & hæreſes; quæ rejectæ fuerunt per Sanctos Doctores, ut per NB. Sanctum Hilarium, Sanctum Athanaſium, Sanctum Ambroſium, NB. Sanctum Cyrillum*.

185. Objicitur I. Chriſtus in ſacra Scriptura dicitur etiam *Agnus*, *Leo de tribu Juda*, *Vitis vera*, *Panis de Cęlo deſcendens* &c. & tamen ſimilia prædicata ſumuntur tantum improprie, utpote quæ Chriſto competunt ſolummodo tropice, & ſub aliqua figura: ergo etiam a pari ex eo, quod Chriſtus in ultima Cęna dixerit: *Hoc eſt Corpus meum*, non ſequitur, fuiſſe ſub pane verum corpus reale Chriſti, ſed tantum improprie, & per modum ſigni rememorativi, atque figurative tale. Reſpondetur diſtinguendo Anteced. quoad ſecundum membrum: Similia prædicata *Leo*, *Vitis*, *Agnus*, *Panis* (ſupple materialis) &c. &c. ſumuntur tantum improprie, & hoc ideo, quia aliunde ex S. Scriptura, & fide noſcitur, quod Chriſtus non ſit realiter *Leo*, *panis materialis*, vel *vitis* &c. ſed potius verus Homo, Conced. ſecus negatur Anteced. & ſimiliter diſtinguitur conſequens: ex eo, quod Chriſtus dixerit, *hoc eſt corpus meum*, non ſequitur ſub ſpeciebus panis exiſtere corpus reale Chriſti, ſi aliunde ex S. Scriptura, vel ex fide &c. ſciretur contrarium; nimirum non contineri ſub ſpeciebus panis corpus Chriſti, conced. conſequentia, ſecus negatur conſequentia. Debemus enim juxta dicta in prima probatione verba ſacræ Scripturæ tamdiu in ſenſu proprio ſumere, quamdiu aliunde nos non cogit neceſſitas detorquendi in ſenſum improprium, qualis neceſſitas in præſenti non adeſt; cum ex una parte non poſſit oſtendi implicantia replicationis ejuſdem corporis juxta dicta in Philoſophia; ex altera vero pro reali exiſtentia Chriſti in Euchariſtia ſtent textus Sacræ Scripturæ, plurima Concilia, SS. Patres veteres, & praxis antiquæ Eccleſiæ. Scio equidem, quod aliqui ex SS. PP. antiquis Sacramentum Euchariſtiæ nominent *Symbolum*, ſeu *Signum* &c. ubi tamen, ne ſibi contradicant, non de Symbolo, ſeu ſigno ſpeculativo, ſed de ſigno practico, in quo ipſum ſignatum, nempe Chriſtus realiter continetur, ſunt intelligendi. Inſuper poteſt ſacra Euchariſtia dici ſymbolum &c. quatenus eſt memoriale paſſionis, & mortis Domini noſtri JESU Chriſti. Ex quo prorſus nil contra nos ſequitur.

186. Objicitur II. Si caro Chriſti eſſet in Euchariſtia realiter, tunc haberet aliquem ſpecialem effectum utilitatis, ad quid enim alias ibidem cum tanto miraculo poneretur? atqui nullum habet effectum utilitatis, nam *ſpiritus eſt, qui vivificat* (quando nempe panis iſte figurativus ſpiritualiter fide manducatur) *caro non prodeſt quidquam*, teſte Ipſomet Chriſto Joann. cap. 6. v. 64. ergo. Reſpondeo neg. min. etenim ſpecialem hujus ſanctiſſimæ carnis manducatæ utilitatem Chriſtus ipſemet loco proxime citato indicat, dum v. 55. ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum ſanguinem habet vitam æternam*. Quod autem eodem capite v. 64. ſubjungat, *caro non prodeſt quidquam*, intelligendum id eſt de carne Chriſti ſumpta abſque ſpiritu, & abſque fide: item de carne manducata ſub ſpecie viſibili, & modo carnali, puta conciſſa dentibus &c. non autem de carne Chriſti ſub ſpeciebus panis modo ſpirituali, ſeu definitive, & compenetratis ubique ad invicem partibus exiſtente, & tali modo ſumpta. Videatur deſuper fuſius Cornelius a Lapide in citatum textum.

187. Objicitur III. Si Chriſtus cum corpore, & anima, humanitate & Divinitate realiter exiſteret in Euchariſtia; tunc etiam poſt glorioſam aſcenſionem Chriſti in cælos adhuc ſemper eumdem haberemus nobiſcum in terris; ſed poſt glorioſam aſcenſionem eumdem non ſemper habemus nobiſcum in terris, teſte Ipſomet Matth. cap. 26. v. 11. ibi, *Me autem non ſemper habetis*; ergo. Reſp. Diſt. Maj. haberemus nobiſcum adhuc Chriſtum modo viſibili, & circumſcriptive in terris exiſtentem neg. Maj. modo inviſibili, ac definitive Conced. Maj. & ſimiliter diſtincta minori, negatur conſequentia. Quod autem Chriſtus ſemper nobiſcum ſit modo ſaltem inviſibili, fatetur Is apud eumdem Matthæum c. ult. v. 20. *Ego vobiſcum ſum omnibus diebus, uſque ad conſummationem ſæculi*.

188. Objicitur IV. Ex conceſſione realis exiſtentiæ Chriſti in Euchariſtia ſequerentur plurima inconvenientia, atqui ea in reverentiam Chriſti utique non poſſunt admitti: ergo. Sequela Majoris probatur; ſequeretur enim 1. Chriſtum per os hominis deſcendere in ſtomachum ſæpe variis ſpurcitiis adhuc repletum. 2. Exinde emitti in ſeceſſum. 3. Integrum Virum cum carne, & oſſibus intra breviſſimum temporis ſpatium deglutiri. 4. Poſſe eumdem projici in Cloacam, putreſcendo abire in vermes, &c. quæ omnia ſunt inconvenientia: ergo. Ad has objectas abſurditates, quaſi ex admiſſione realis exiſtentiæ Chriſti in Euchariſtia ſequerentur, terminis modeſtis, fundate tamen reſpondet Pichler hic, negando abſurdum eſſe id, quod Chriſtus ipſemet juxta probationes jam in reſponſione allegatas fieri voluit, cupiens ex ſummo erga nos amore intime nobiſcum uniri. Neutiquam a noſtra abhorret vilitate, qui pro nobis quaſi malefactor duos inter latrones voluit crucifigi; nec a noſtro nauſeat ſtomacho &c. cum Ipſe nil amplius pati queat in Euchariſtia, partim quia corpus ejuſdem jam eſt glorioſum in cælis: partim, quia compenetratis in ordine ad locum ad invicem inter ſe partibus modo quaſi ſpirituali (uti loquuntur Theologi) in Euchariſtia, imo etiam in minima particula exiſtit, & conſequenter facile deglutiri poteſt. Porro qui indigne tractant Corpus Chriſti, peccant quidem graviſſime, a parte rei tamen Corpori ejuſdem glorioſo nullum realem dolorem cauſant. Si in Cloacam, vel alium immundum locum deveniat, tam parum fœdatur Chriſtus, quam parum polluitur Deus qua talis ubique, & conſequenter etiam in fœdiſſimis locis exiſtens, aut radius ſolaris cloacam pertranſiens. Nec Chriſtus computreſcit, aut in vermes abit. Similia enim non amplius Chriſtum, in cælis jam glorioſum, afficiunt, ſed dumtaxat ſpecies Euchariſticas, ubi Deus in defectum ſubſtantiæ panis, ſtante ſimili ſpecierum corruptione aliam ſubſtituit. Plura videre poteris apud P. Henno Tract. de Euchariſtia, fuſius in Quæſtione Procemiali deſuper tractantem.

§. XV.

APPENDIX,

Continens modum diſputandi cum Proteſtantibus Romani Imperii, puta cum Lutheranis, & Calviniſtis; ubi etiam ſuccincta, ſolida tamen pro veritate Catholica contra Proteſtantes inſeruntur Principia.

189. Quær. I. An, & quomodo conſulatur diſputatio cum Proteſtantibus? Reſpond. 1. publicam & ſolemnem cum ipſis diſputationem inſtituere in Romano Imperio abſque ſpeciali licentia legitimorum tam in Eccleſiaſticis, quam politicis Superiorum non licet. Ratio eſt; quia poſſet exinde oriri in fide proſtitutio, & magna quoad quietem publicam perturbatio, adeoque neceſſe eſt, prius ad utroſque recurrere Superiores. Reſp. 2. Equidem in Jure Canonico etiam privata diſputatio cum Hæreticis abſque

Supe-

Digitized by Google

Superiorum facultate inſtituenda prohibetur, Clericis quidem *Can. cum quibus*. 24. *Q.* 3. Laicis autem *cap. quicumque*. 2. *de Hæreticis in* 6. In Germania autem, ubi Proteſtantes ſunt tolerati, Decreta iſta non ſunt recepta, vel ſaltem quoad hoc punctum uſu contrario abrogata; cum paſſim videamus ſimiles Diſputationes inſtitui, etiam a timoratis, abſque ſcrupulo, & anxietate. Optandum tamen, ut ſemper debitæ adhibeantur cautelæ. Reſpond. 3. Si Hæretici ſunt materiales, ac tales, reſpectu quorum prudens affulget ſpes converſionis, ſalubriter (præcedente Divinæ gratiæ Invocatione) cum ipſis ex ſancto, non vano fine inſtituitur diſputatio; amicabilis tamen, &, ſi fieri poteſt, remotis aliis, ob quorum præſentiam fortaſſis alias, ne coram illis confundantur, preſſius ſuæ doctrinæ adhærerent. Ratio eruitur ex principiis Chriſtianæ Charitatis. Reſpond. 4. Si apud Hæreticos præciſe materiales non appareat prudens ſpes converſionis, conſultius diſputatio cum ipſis intermittitur. Ratio eſt; quia in tali caſu nil boni, illud autem mali evenire poſſet, ut ex materiali fieret Hæreticus formalis, ſicque formaliter delinqueret, qui antea tantum materialiter peccavit. In hoc prudenter ages, ſi talem materialem Hæreticum in diſcurſu familiari ſuaviter diſponas ad eliciendam ſæpius de ſuis peccatis perfectam contritionem; ita enim, ſi forſan peccatorum quoque carnis, vel aliorum gravium præter defectum fidei reus eſſet, adhuc ſalvari poſſet. Reſp. 5 Si Hæreticus fuerit formalis, effrons, & pertinax, obſequendum eſt conſilio D. Pauli ad Titum c. 3. v. 9. *Hæreticum poſt unam, & ſecundam correptionem devita*. Non enim foret ſpes alicujus fructus niſi alii forſan præſentes utilitatem exinde caperent, vel nonnulli ex intermiſſione Diſputationis hujuſce inciperent in fide vacillare. Supponitur autem hic, te alias capacem, & ſufficienter pro ſimili certamine eſſe inſtructum.

190. Quær. II. An conſultius ſit in tali diſputatione ſe habere potius defenſive, quam aggreſſive? Reſp. ordinarie loquendo melius, ac conſultius aget, qui in tali certamine ſe potius defenſive, quam aggreſſive gerit, rejiciendo onus probandi in Proteſtantes. Cum enim hi dicant, noſtram Eccleſiam primis ſæculis veram ſucceſſu temporis defeciſſe, factamque eſſe meretricem illam Babylonicam, de qua in Apocalypſi, ipſis incumbit, aſſertum ſuum probare, nobiſque in poſſeſſione exiſtentibus ex Sacra Scriptura defectum hunc, & errores contra fidem oſtendere.

191. Quær. III Quomodo ſe gerere debeat Catholicus ille, qui in diſputatione cum Proteſtante ſe habet defenſive? Reſp. *in primis* ex Proteſtante interroget, ex quibus Principiis probet, noſtram Eccleſiam defeciſſe, & in errores contra fidem prolapſam eſſe. Illico reſpondebit ille: *ex Scriptura*; nam ad hanc Proteſtantes refugiunt, accumulantes, ac etiam capillis (uti dicitur) ad ſuum intentum attrahentes Sacræ Scripturæ textus. Sed ulterius quærendo urgeat Catholicus, cum ex terminis, & de fide per ſe notum non ſit, quod Codex ille, quem Sacram Scripturam ajunt, ſit verbum Dei, quomodo id contra Judæos, qui Thalmud, & contra Machometanos, qui Alcoranum credunt potius eſſe Verbum Divinum, efficaciter ſuum intentum probare queat? Experieris, quod jam hallucinentur Proteſtantes, coacti ad traditiones, quas alias negant, refugere, & ad alias notas Eccleſiæ Chriſtianæ, quæ eamdem præ aliis tamquam veram diſtinguunt. Ulterius conceſſo contra Chriſtiani Nominis hoſtes Sacro Codice tamquam Verbo Divino, indaget *ſecundo*: quoniam ante diſputationem cognoſci debet, quinam Libri Scripturæ ſint Canonici, undenam ſciant Proteſtantes, quod potius Eorum Canon, ſeu Catalogus librorum, quam noſter, contineat Verbum Divinum, cum tamen Catalogum noſtrum Concilium Tridentinum deſumpſerit ex Florentino: Florentinum a Romano, celebrato ſub Gelaſio I. Pontifice; Gelaſius ab Auguſtino: Auguſtinus a Concilio Carthaginenſi: Concilium Carthaginenſe ab Innocentio I. Papa in Epiſtola ad Exuperium, qui Innocentius vixit circa annum Chriſti *quadringenteſimum ſecundum*, adeoque primis reſpective quatuor ſæculis? Sane ex ipſa Scriptura Proteſtantes in æternum non probabunt legitimos Libros Canonicos ſacræ Scripturæ; itaque refugere neceſſe erit ad Auctoritatem Eccleſiæ nobis hunc Canonem proponentis. Cur autem præ Eccleſia Catholica in hoc puncto deberet reſpici Eccleſia Proteſtantium?

Inſtet *tertio*, cum intra ipſum Corpus Religionis Chriſtianæ exortæ ſint variæ hæreſes, ubi quælibet in ſuum favorem adducit textus ſacræ Scripturæ, Cuinam competat Auctoritas authentice ſuos textus interpretandi? Nec Calvinus Luthero, nec inter Lutheranos rigidi moderatis, nec inter Calviniſtas Remonſtrantes, ac Sociniani Gomoriſtis in allegandis ſacri Codicis textibus, atque apparentibus rationibus ullatenus cedent, niſi admittatur Caput ſupremum aliquod viſibile, ſine, vel ſaltem cum Eccleſia hæc dubia decidens. Cur ergo excludunt Summum Pontificem quaſi Anti Chriſtum? Profecto in æternum Proteſtantes ex ipſa Scriptura non poterunt demonſtrare Catholicis, ſolam fidem juſtificare, ſeu ſalvare, cum Hi illico alios copioſos opponent ſacræ Scripturæ, & antiquorum Sanctorum Patrum textus, qui ſimiliter Charitati aliiſque bonis operibus remiſſionem peccatorum, & æternam ſalutem attribuunt. Quorſum ergo pro reſolutione recurrendum, niſi ad ſupremam Cathedram, a qua ſeſe Proteſtantes ſine ſufficienti cauſa ſepararunt?

192. Quær. IV. Quid obſervare debeat Catholicus, qui cum Proteſtantibus diſputat aggreſſive? Reſpond. talis non facile debet deſcendere ad materias particulares E. G. de Confeſſione auriculari, de Communione ſub una ſpecie, de reali præſentia Chriſti in Euchariſtia &c. vel de tranſubſtantiatione &c. Itaque ſuadetur, ut potius regulariter loquendo, & niſi circumſtantiæ aliud exigant, maneat in principiis generalibus; nimirum quod vera Eccleſia in fide non poſſit errare, Item quod noſtra ſit vera Eccleſia, & quod aliæ Religiones non habeant notas veræ Eccleſiæ &c. &c. nam ex his principiis generalibus poſſunt probari ſinguli articuli Catholicorum. E. G. ſit diſceptatio, utrum præter fidem bona opera ſint neceſſaria ad juſtificationem, & ſalutem æternam, ut probetur ſententia affirmativa, ſequens argumentum formari, & ad quemlibet articulum fidei noſtræ in *minori* applicari poſſet taliter proponendo:

Omnia illa, quæ vera Eccleſia Chriſti docet requiri ad juſtificationem, & ſalutem, ſunt neceſſaria ad eamdem;
Sed vera Eccleſia Chriſti docet, requiri præter fidem bona opera ad juſtificationem, & ſalutem.
Ergo præter fidem bona opera ſunt neceſſaria ad eamdem.

Major patet.

Quia juxta Sacram Scripturam vera Eccleſia eſt *columna veritatis, poſita ſupra Petram*, adverſus quam Portæ inferi non prævalebunt; conſequenter in iis, quæ concernunt fidem, ſeu quæ noſtram concernunt juſtificationem, & ſalutem, nequit errare, & falſum docere. Et plane alias Fideles in vera Eccleſia numquam quiete vivere poſſent, utrum non in præſcriptis ad Salutem conſequendam ab Eccleſia Regulis decipiantur, & inducantur.

Minor probatur.

Eccleſia Catholica Romana docet, præter fidem requiri bona opera ad juſtificationem & ſalutem;
Sed hæc eſt vera Chriſti Eccleſia, uti ex notis veræ Eccleſiæ mox oſtendetur: ergo.

193. Quær. Itaque V. Quænam ſint illæ Notæ veræ Eccleſiæ? & quomodo probetur, eaſdem habere Eccleſiam Catholicam? Ante Reſponſiones præſciendum 1. Notam eſſe *ſignum, quod ducit, vel ducere poteſt in cognitionem alterius*; ex quo eruitur, quod Nota debeat reſpectu noſtrum eſſe notior, quam id, cujus eſt nota, ſeu ſignum. Præſciendum 2. Gratis Acatholicis concedi, apud

veram Eccleſiam exiſtere purum Verbum DEI, & legitimam Sacramentorum adminiſtrationem, utrum autem his competat definitio Notæ ſuperius deſcriptæ, quæſtio eſt, ad quam

Reſpond. I. Notæ veræ Eccleſiæ non bene a Proteſtantibus aſſignantur pura, & inconcuſſa prædicatio Evangelii, atque legitima adminiſtratio Sacramentorum. Ratio eſt, quia quælibet ſecta ex Religione Chriſtiana hæc duo ſibi attribuit; ergo debet primum per aliquod notius oſtendi, quænam ex his, utrum Calviniſtica, vel Lutherana, aut Religio Catholica prædicet purum Verbum Divinum, & legitime adminiſtret Sacramenta. Confirmatur; ut prædicetur purum Verbum Divinum, debet illud prædicari juxta legitimam interpretationem textuum; ergo iterum debet primum ex alio conſtare, quiſnam illos legitime interpretetur; nam æque Calviniſtæ, ac Lutherani, Zvvingliani, Ariani, & Sociniani &c. &c. ſibi legitimam interpretationem ſacræ Scripturæ attribuunt.

Reſpond. II. Notæ veræ Eccleſiæ ſunt præcipue quatuor. 1. ut ſit *Una*, 2. *Sancta*, 3. *Catholica*. & 4. *Apoſtolica*. Ita memorata prædicata Eccleſiæ veræ appropriat partim Symbolum Appoſtolorum, partim Nicænum, quod utrumque admittunt Proteſtantes. Accedit, Confeſſionem Auguſtanam Art. 7. ipſammet fateri, quod *una, ſancta Eccleſia perpetuo manſura ſit:* conſequenter admittunt, veram Eccleſiam debere eſſe *unam, ſanctam,*) & cum perpetuo manſura ſit) *Apoſtolicam*, quam etiam Art. 21. vocant *Catholicam*. Videatur Reiſſenſtuel *Tract. 4. Theologiæ Moral. Diſt. 3. Q. 2. n. 12.*

194. Reſpond. III. Hæ quatuor Notæ competunt Eccleſiæ Romano-Catholicæ, prout patet ſuccincta enumeratione. *In primis* enim eſt *una* unitate Fidei, nec aliud credunt in Indiis, quam in Europa, nec diverſum in Aſia, ac in Africa, ibidem exiſtentes Romano-Catholici, utpote ubique habentes eumdem ſupremum Controverſiarum Fidei Judicem. Lites inter Catholicos Theologos non concernunt punctum Fidei, ac inſuper utraque Pars ſe ſubmittit Eccleſiæ, ſi aliter, ac ſentiunt, decidatur. *Secundo* eſt *ſancta*, tum ob ſanctitatem Doctrinæ magis coarctans, quam relaxans libertatem humanam, alias ob ſomitem peccati ad mala proniſſimam: Tum propter ſanctiſſimos Viros in hac Eccleſia exiſtentes, quales ſunt Hieronymus, Ambroſius, Chryſoſtomus, & Auguſtinus, qui ultimus tanti eam, in qua vixit (id eſt noſtram) æſtimavit Eccleſiam, ut Lib. contra Epiſt. fundam. c. 5. dicere non dubitaverit, *Evangelio non crederem, niſi me Catholicæ Eccleſiæ commoveret Auctoritas*. *Tertio* Eccleſia noſtra eſt *Catholica*, ſeu per totum terrarum orbem diffuſa, prout in omnibus quatuor mundi partibus invenietur ubique prædicans Evangelium, etiam cum copioſa ſæpius effuſione ſanguinis. Quare in locis, in quibus cum Proteſtantibus permixti vivimus, ubinam degant Catholici, vel quænam ſit eorum Eccleſia, & illico tibi via monſtrabitur ad noſtram. *Quarto* Eccleſia noſtra eſt *Apoſtolica*, ſeu a Chriſto, & Apoſtolis per continuam legitimam ſucceſſionem derivata. Probatur: Eccleſia noſtra primis ſæculis fuit Apoſtolica, & defacto non poteſt oſtendi, quod a Doctrina Chriſti, nobis per Apoſtolos communicata, ſucceſſu temporis receſſerit: ergo adhuc manet Apoſtolica. Anteced. quoad 1. partem admittitur ab ipſiſmet, in quantum ſcio, Adverſariis. Et quæſo, ad quam aliam Eccleſiam illo tempore pro audiendo puro Verbo Dei, & legitima adminiſtratione Sacramentorum debuiſſet recurri, niſi ad eam, in qua erat prima ſedes Petri? Unde cognoſci potuiſſet primis ſtatim duobus ſæculis, Ebionitas, Nicolaitas, Montaniſtas, Gnoſticos &c. juſte fuiſſe ab Eccleſia reprobatos, ſi Caput Eccleſiæ fuiſſet illegitimum, & ſpurium? Quoad ſecundam partem, quod ſucceſſu temporis non defecerit noſtra Eccleſia, probatur; quia nec poteſt aſſignari tempus hujus defectionis, in quo aſſignando mire inter ſe diſconveniunt Proteſtantes; Neque locus, in quo illa vera Eccleſia ante Lutherum, & Calvinum poſt prima ſæcula exſtiterit, ſi noſtra defeciſſet: Inſuper argumenta contraria, quibus errores oſtendere conantur, facile ſolvuntur. Quare finaliter Eccleſia Romano-Catholica inconcuſſe in ſua manet poſſeſſione, & Proteſtantes unico conſtringuntur Syllogiſmo ſequenti:

Congregatio illa, quæ eſt Una, Sancta, Catholica, & Apoſtolica, eſt vera Eccleſia;
Sed Congregatio Romano Catholicorum eſt Una, Sancta, Catholica, & Apoſtolica:
Ergo Congregatio Romano-Catholicorum eſt vera Eccleſia.

165. Quæritur ultimo, An non poſſint pariter aſſerri ſuccincta aliqua Principia, quibus efficaciter impugnatur Secta Proteſtantium? Reſpondeo, ſequentes Syllogiſmos efficaciter impugnare Sectam Proteſtantium.

SYLLOGISMUS I.

Illa Eccleſia non eſt vera, quæ docet errores jam ab Eccleſia antiqua primis ſæculis proſcriptos;
Sed Eccleſia Proteſtantium docet errores primis ſæculis jam proſcriptos:
Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt vera.

Minor probatur.

Proteſtantes in primis docent, ſolam fidem conferre juſtificationem, & ſalutem, non autem ullatenus ipſa opera bona. Idem docuit Simon Magus anno Chriſti 40. teſtibus S. Irenæo *adverſus hæreſes* cap. 20. & Theodoreto *Lib. 1. hæret. fab.*] Idem Aetiani, ſeu Eunomiani teſte S. Damaſceno *Lib. de Hæreſ.* quos damnavit Eccleſia circa annum Chriſti 360. teſte S. Auguſtino *hæreſi* 54. *Secundo* Proteſtantes rejiciunt cultum Religioſum, & invocationem Sanctorum. Idem docuit Fauſtus Manichæus teſte S. Auguſtino, & Vigilantius teſte S. Hieronymo, aliique plures, propterea ab Eccleſia antiqua damnati, teſtibus Cedreno, ac Nicephoro apud Pichler in Appendice Art. 9. *Tertio* irrident ſuffragia pro defunctis, quod idem fecerunt Aeriani, referente Divo Auguſtino circa annum 340. apud Sianda V. Aeriani. Nota hic, quod Aetiani ſint alii Hæretici, ac Aeriani.

SYLLOGISMUS II.

Illa Eccleſia non eſt vera, quæ non eſt Una;
Sed Eccleſia Proteſtantium non eſt Una:
Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt vera.

Major patet ex dictis ſuperius, uti pariter minor, dum præcedentibus paragraphis jam indicavimus, quomodo Lutherani Calviniſtas, & ex ipſis Lutheranis Ambsdorffienſes Confeſſioniſtas &c. ex Calviniſtis Remonſtrantes Contra Remonſtrantes &c. &c. rejiciant, & graviſſimorum errorum arguant. Convenerunt circa annum 1568. ex ordinatione Auguſtini Electoris Saxoniæ, & Joannis Guilielmi Ducis Saxoniæ duodecim Theologi Lutherani, ſex Electorales, & totidem Ducales, ut finem imponerent periculoſis inter ſe litibus circa juſtificationem, liberum arbitrium &c. aſt aliud actum non eſt, quam quod mutuis ſeſe dicteriis laceraverint, vocando ſe adinvicem vel *Manichæos*, vel *Epicureos, falſarios, impios, errorum*, & *corruptelarum palliatores* &c. &c.

SYLLOGISMUS III.

Illa non eſt Eccleſia vera, quæ non exſtitit tempore Chriſti, & Apoſtolorum; Sed Eccleſia Proteſtantium non exſtitit tempore Chriſti, & Apoſtolorum:
Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt Eccleſia vera.

Major patet, quia Eccleſia vera debet eſſe Apoſtolica, & durare uſque ad conſummationem ſæculi. Minor probata fuit antecedenter: Nam Lutherani, & Calviniſtæ tempore-

Digitized by Google

pore Apoſtolorum nec quoad nomen, nec quoad doctrinam ſuam extiterunt. Vel oſtendant nobis efficaciter ex Sacra Scriptura, quod Doctrina E. G. adſcribens ſoli fidei juſtificationem jam fuerit Doctrina Chriſti, & Apoſtolorum &c. ergo

S Y L L O G I S M U S IV.

Illa non eſt Eccleſia vera, quæ non eſt Eccleſia Sancta;
Sed Eccleſia Proteſtantium non eſt Eccleſia Sancta:
Ergo Eccleſia Proteſtantium non eſt Eccleſia vera.

Minor probatur.

Etenim Eccleſia Proteſtantium non eſt Sancta a ſuis Auctoribus Luthero, & Calvino, quorum vita ex authenticis Scriptoribus deſumpta ſuperius ad nauſeam uſque legi poterit: neque eſt ſancta ſanctitate Doctrinæ, qua Sacerdotibus uxores, Principibus bona Eccleſiaſtica multorum Epiſcopatuum, ſingulis comeſtionem carnis tempore jejunii conceſſit, tollendo Quadrageſimam &c. Profecto non invenio ſanctitatem in illa doctrina, quæ in uno die mille non curat fornicationes, dummodo conſervetur fides in Chriſtum. Ita docet Lutherus, de quo vide hoc capite n. 25. Fuſius P. Pichler *part. v. Theolog. Polemicæ. c. 1. & 2. per totum.*

O. A. M. D. G.

C A P U T III.

Comprehendens

Propoſitiones damnatas Michaelis Baji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnellii, circa Liberum Arbitrium, Gratiam Divinam, & Charitatem, a potiori reſpicientes Theologiam Speculativam, & deogmaticam.

ETſi Theologia ſpeculativa in contemplatione rerum Divinarum, DEI nimirum Unius in Eſſentia, & Trini in perſonis, Verbi Divini incarnati &c. ſeſe potiſſimum occupet; non tamen juxta modernam Scholaſticorum methodum alias quoque a ſua ſpeculatione excludit materias, quin accuratius de iiſdem E. G. *de gratia*, & *libero arbitrio, de meritis*, atque *peccatis* examen inſtituat. Quare cum præſentes Propoſitiones damnatæ circa proxime alegatas materias ex una parte verſentur; ex altera vero Auctores ipſimet necdum ab Eccleſia (uti Lutherus, & Calvinus) tamquam formales hæretici declarentur, merito potius ad hoc tertium, quam ad ſecundum Caput reducuntur.

§. I.

Præmittuntur Notanda Generalia circa Propoſitiones damnatas Michaelis Baji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Quenellii, ſeu (ut vulgo ſcribi ſolet) Queſnellii.

1. Notandum I. Omnes tres in titulo paragraphi allegatos ſeſe, ac Doctrinam ſuam Sanctæ Romanæ Catholicæ Eccleſiæ ſubmiſiſſe, ita tamen, ut Paſchaſius Queſnellius in ſua a Papa ad futurum Generale Concilium appellatione ad mortem uſque perſtiterit, cujus fidei profeſſio quatuor diebus ante obitum emiſſa ſic ſonat:

Ego infra ſcriptus Paſchaſius Queſnellius natus Pariſiis, Preſbyter Oratorii Galliæ, lecto decumbens, graviter infirmus, & fortaſſis brevi ſupremo Judici redditurus rationem omnium vitæ meæ actionum declaro, quod ſequitur. Credo omnes veritates, quas JESUS Chriſtus docuit Eccleſiam ſuam, cujus in ſinu mori volo, & cum qua damno omnes errores, quos illa condemnaverit. Agnoſco ſummum Pontificem Primum JESU Chriſti Vicarium, & Apoſtolicam ſedem centrum unitatis. Declaro, quod nihil unquam intenderim dicere, nihil ſcribere, nec cogitare contrarium illi, quod ſancta Eccleſia Catholica credit, aut docet: vel reverentiæ, quam humillimi Eccleſiæ Filii ejus deciſionibus debent. Quod attinet ad meum librum Reflexionum Moralium in novum Teſtamentum, declaro, quod, dum eum componerem, nec minimam unquam cogitationem habuerim aliquid ibi ponendi, quod Eccleſiæ ſenſui eſſet oppoſitum, vel haberet connexionem cum pernicioſis erroribus, aut perverſis intentionibus, qui mihi imputati fuere tum Romæ, tum in Galliis, quoſque toto corde deteſtor: ſed quod ſola intentio, quam habui eum componens, fuerit exhibere Eccleſiæ modicum quoddam obſequium inſtruendo fideles; quod perſeverem in ea opinione, quod nihil docuerim in meo libro Reflexionum Moralium, nec in aliis ſcriptis meis, quod non ſit ſumme conforme Eccleſiæ fidei. Caſu quo tamen contra meam intentionem aliquid mihi excidiſſet, quod eſſet illi contrarium, id revoco, atque deteſtor, ſubmittendo me inſuper omnibus illis, quæ definiet Eccleſia circa ſcripta mea, meamque perſonam: quod renovem meas querelas, ac proteſtationes, quas feci contra injuſtitiam manifeſtam eorum, qui me condemnarunt, abſque eo, quod me audiſſent, aut a me in meam defenſionem ſcripta legiſſent; quod perſiſtam in appellatione ad futurum Generale Concilium, quam interpoſui a Conſtitutione N. S. P. Papæ, quæ incipit his Verbis: Unigenitus Dei filius *& ab omnibus gravaminibus, de quibus juſtitiam mihi fieri ab Eccleſia petii: quod tandem deteſter omnem ſpiritum ſchiſmatis, & diviſionis. Hi ſunt ſenſus animi mei, quibus immori volo in communione, & unitate Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ. Actum Amſtelodami in præſentia Protonotariorum Apoſtolicorum, & teſtium requiſitorum 28. Novembr. anno 1719.*

2. Notandum II. Paſchaſium Queſnellium in hac fidei Profeſſione longe audaciorem fuiſſe ſuis anteceſſoribus Bajo, & Janſenio. Etenim Michael Bajus, abſque ullius appellationis ad aliquod Concilium interpoſitione anno 1580. 24. Martii ingenue faſſus eſt, a Summis Pontifibus ſuarum *ſententiarum damnationem, atque prohibitionem jure, meritoque, ac non niſi maturo judicio, & diligentiſſima diſcuſſione præmiſſis, factam, atque decretam eſſe*; ubi etiam in fine declarat, *ſe ab iis omnibus recedere, & damnationis a Sancta ſede factæ acquieſcere, neque poſthac ullam earum docere, aut defendere velle*, prout totam confeſſionem verbotenus refert noſter Herinex in appendice ad II. Sent. fol. 8. Item Cornelius Janſenius teſtamento, quod media ante obitum hora perfeciſſe ſcribitur, expreſſe hæc formalia inſeruit: *Sentio quidem, difficulter aliquid mutari poſſe; ſi tamen Romana Sedes aliquid mutari velit, ſum obediens filius illius Eccleſiæ, in qua ſemper vixi: uſque ad hunc lectum mortis obediens ſum. Iſta mea poſtrema voluntas eſt.* Quin imo etiam jam antea in ipſomet ſuo libro *Auguſtinus* intitulato, ſe ſuaque omnia ſubjecit cenſuræ ſupremi Paſtoris his verbis: *Quidquid ab iſta Petri Cathedra, NB. ab iſto univerſæ Eccleſiæ Capite, Moderatore, Pontifice præſcriptum fuerit, hoc teneo: quidquid improbatum, improbo; damnatum, damno: anathematizatum, anathematizo.* Ubi econtra Paſchaſius Queſnellius, etſi quoad Doctrinam ſuam preſſe inſiſtat veſtigiis Baji, ac Janſenii, noluit tamen ex integro quoad revocationem anteceſſorum ſequi exemplum, utpote renuens obedire Mandato Summi Pontificis Clementis XI. per famoſam Bullam *Unigenitus* expreſſe indicato, contra quam Bullam ad futurum Concilium Generale (neſcio quo tempore futurum) appellavit.

3. Notandum III. Hanc ipſam Queſnellii appellationem omnibus Hæreticis ſervire tamquam univerſale refugium: nam appellare ad futurum generale Concilium eſt appellare ad Judicem, qui nunc non exiſtit, & probabiliſſime non exiſtet toto tempore, quo Appellantes vitam ſuam ducunt; quoniam Generalia Concilia rariſſime, & non niſi cum ſummis expenſis, ac maximis difficultatibus celebrantur; hincque tales exinde haberent occaſionem ampliſſimam intra tantum temporis ſpatium latiſſime ſuam ulterius extendendi peſtiferam doctrinam. Videatur de hoc Dominicus

Digitized by Google

cus Viva, in *Trut. Theſ. damnat. Part. 1. Quaſt. Prodroma. n.* 7. Accedit inſuper, quod ſimilibus Appellantibus, etiam congregato jam Concilio Generali, facile foret, illud quoque, ſi advertant ſibi contrarium, novo actu eludere, quaſi non eſſet legitimum, & liberum. Hoc refugio ad lucrandum tempus aſtute uſus erat Martinus Lutherus, qui præprimis a Cardinali Cajetano ad Pontificem, exinde a Pontifice male informato ad melius informandum, ac demum a Pontifice ad futurum Concilium Generale appellavit; dumque advertit, neque hoc ſibi fore favorabile, contra iſtud quoque excepit. Videſne fructum talis appellationis? Quare.

4. Notandum IV. Dictum appellationis principium nullatenus a Catholicis eſſe admittendum, ne alias Eccleſia longiori ſæpius tempore quoad controverſias graviſſimas fidei maneat incerta, & dubia, indeque plurimæ in eadem oriantur confuſiones, perturbationes, & ſchiſmata. Itaque vel abſolute eſt tenendum, ſummum Pontificem in materia fidei, & morum etiam ſe ſolo eſſe infallibilem, dummodo loquatur ex Cathedra, prout nos iſtam ſententiam in Quæſtionibus prolegomenicis defendimus, vel ſaltem, ſi cum non paucis Theologis Gallis ſummo Pontifici abſque conſenſu Eccleſiæ hæc infallibilitas denegetur, adſtrui debet ob rationes proxime allegatas, ſufficere Eccleſiæ conſenſum quoad membra potiora etiam extra actuale Concilium Generale: Sic enim jam ante primum Generale Concilium (nempe Nicænum I.) damnatæ fuerunt hæreſes Ebionitarum, Novatianorum, Sabellianorum &c. Item extra aliquod generale Concilium damnata fuit hæreſis Pelagii teſte Proſpero in ſuo Chronico, nec non hæreſes Priſcilliani, Vigilantii, Joviniani, & aliorum, apud Bellarminum *Lib. 4. c.* 3. quæ omnes ennarratæ hæreſes poſſent adhuc reclamare, ſi ad legitimam damnationem requireretur neceſſario congregatum Generale Concilium. Imo, quod plus eſt, nec ipſum Generale Concilium habet hanc infallibilem Spiritus ſancti aſſiſtentiam, niſi quatenus repræſentat totam Eccleſiam. Subſumitur: Atqui Eccleſia quoad membra potiora (pauciſſimis reſpective Epiſcopatibus exceptis) conſenſit in Bullam Clementis XI. *Unigenitus*: ergo debet eadem recipi, & Doctrina Paſchaſii Queſnellii ibidem rejecta a veris Catholicis reprobari. In compendio contra Queſnellianos formatur ſequens Syllogiſmus:

Omnia, quæ ſummus Pontifex cum Eccleſia, in materia fidei, ac morum infallibilis, damnat, debent a veris Catholicis reprobari:

Sed ſummus Pontifex cum Eccleſia in materia fidei, & morum infallibilis, per Bullam, Unigenitus, *damnat* 101. *propoſitiones Paſchaſii Queſnellii:*

Ergo hæ centum & una propoſitiones debent a veris Catholicis reprobari.

5. Notandum V. Bajaniſtas, & Janſeniſtas, quorum Auctores ſummo Pontifici, etiam ſoli, ſi loquatur ex Cathedra, non auſi ſunt denegare infallibilitatem, ſaltem in materia Juris, poſſe impugnari ſequenti argumento:

Quæcumque Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat, debent a veris Catholicis cenſeri legitime reprobata: Sed Summus Pontifex loquens ex Cathedra damnat ſeptuaginta novem Propoſitiones Michaelis Baji, & quinque Janſenii:

Ergo a veris Catholicis debent dictæ Propoſitiones cenſeri legitime reprobatæ.

6. Non equidem me latet, quidnam ad hunc Syllogiſmum reponant Bajaniſtæ, & Janſeniſtæ: nimirum has propoſitiones debere quidem a Catholicis cenſeri legitime reprobatas, *prout jacent in ſenſu obvio*, non vero *in ſenſu a Bajo, & Janſenio intento*. Quoniam ultima non amplius eſt quæſtio *juris*, in qua admittunt ſummum Pontificem etiam extra Generale Concilium infallibilem, ſed potius eſt quæſtio *facti*, reſpectu cujus, ajunt, ſummum Pontificem ex mala aliorum informatione falli poſſe. Sed contra eſt *primo*, quod hanc ipſam Adverſariorum evaſionem Succeſſores Pontifices Alexander VII. Innocentius XII. & Clemens XI. de novo reprobaverint, expreſſe addendo, ſe propoſitiones prædictas damnare etiam in ſenſu a ſuis auctoribus intento; uti per extenſum hæc Bulla refertur *§.* VI.

Contra eſt *ſecundo:* Quod illæ ipſæ Propoſitiones Bajanæ, Janſeniſticæ, & Queſnellianæ, prout continentur in Bullis eas damnantibus, & uti reperiuntur in Libris horum Auctorum, ſint prorſus eædem in ſenſu communi ſignificationis ex una parte; ex altera vero neque ex immediate antecedentibus, neque ex immediate ſubſequentibus per auctores ad alium, quam iſtum ſignificationis ſenſum communem reſtringantur, uti ſummi Pontifices poſt diligens examen, & accuratiſſimam ad invicem collationem optime adverterunt: ergo ſi recte fuerunt damnatæ in ſenſu obvio, ac prout jacent, pariter fuerunt recte damnatæ in ſenſu ab auctoribus intento, utpote prorſus eodem.

Contra eſt *tertio*: Quod etſi verum ſit, ſummum Pontificem in quæſtionibus particularibus facti, & non pertinentibus ad communem Eccleſiæ fidem, Religionem, ac morum ſanctitatem, poſſe falli, atque errare; hoc tamen falſum eſt in quæſtionibus facti habentibus neceſſariam connexionem cum quæſtionibus juris in puncto Fidei, Religionis, & morum: alias enim eadem diſtinctione potuiſſent efficaciam damnationis facillime pariter eludere Pelagius, Vigilantius, & Jovinianus, ſicque in ſinu Eccleſiæ tamquam ſerpentes in gremio Matris cum ingenti Eccleſiæ detrimento conſervare ſectatores ſuos dicendo, propoſitiones quidem illas fuiſſe recte damnatas, *prout jacent*; non tamen *in ſenſu* ab his auctoribus *intento*.

Contra eſt *quarto*: Generale Concilium cum ſupremo Capite in materia fidei eſt infallibile non ſolum in materia juris, ſed etiam in materia facti: ergo etiam ſummus Pontifex loquens ex Cathedra extra Concilium Generale. Conſequentia eruitur ex jam dictis; cum textus Sacræ Scripturæ æque, imo reſpective magis Petro, ac Succeſſoribus tribuant aſſiſtentiam Spiritus Sancti, quam Concilio Generali repræſentanti Eccleſiam &c. Antecedens vero probatur: alias enim Ariani, & Neſtoriani adhuc poſſent defendere ſuam pernicioſam hæreſim, dicendo, ſe non bene a Conciliis, Nicæno, & Epheſino, quæ in quæſtionibus facti poſſunt errare, fuiſſe intellectos.

COROLLARIUM.

7. Ex prioribus Notandis clare deducitur, quod contra propoſitiones damnatas Michaelis Baji, Cornelii Janſenii, & Paſchaſii Queſnellii non tam neceſſariæ ſint particulares cujuslibet Articuli probationes, quam earumdem propoſitionum, ubi ratio exigit, declarationes: nam dum prædicti Romano-Catholicam veram agnoſcunt Eccleſiam, neque ab ea ſeſe ſeparare intendunt; Iſta vero propoſitiones horum Auctorum infra ſpecificandas rejicit etiam in ſenſu ab Auctoribus intento; conſectaneum eſt, ut, ſi eorum ſubmiſſio ex ſincero corde procedat, pariter Eccleſiæ ſeſe ſubjiciant Sectatores. Inde nihil ſupereſt, quam ut occurrente aliquo dubio expliceiur, quomodo talis propoſitio ſit intelligenda: quando autem ſenſus illius jam patet, a vero Catholico ſimilis propoſitio tamquam falſa reſpuatur, & in praxi talis Doctrina evitetur. Nunc agendo de quolibet trium memoratorum ſingulariter, ponitur

§. II.

Vita Michaelis Baji.

8. Michael Bajus Melini Ducatus Brabantiæ prope Nicellam in Confinibus Hannoniæ circa annum 1513. hanc lucem aſpexit. Ad maturiorem perveniens ætatem tam illuſtria ſcientiæ Theologicæ Lovanii (ubi 40. annis docuit) dedit ſpecimina, ut habitus tamquam Oraculum ad Sanctum Petrum Lovanii Decanus, ac tandem etiam Univerſitatis Cancellarius fuerit proclamatus, quam ſupremus Hiſpaniarum Monarcha Philippus II. ſuum declaravit

Digitized by Google

vit Theologum, & ad Concilium Tridentinum deſtinavit. Famam ſuam, alias valde eximiam, poſt hanc Legationem non parum obſcuravit datis ad typum ſcriptis plenis errorum, ex quibus 79. propoſitiones excerptæ a S. Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. fuerunt damnatæ. Ipſe tamen Bajus non declaratus tamquam Hæreticus, utpote qui juxta jam dicta paragrapho præcedenti ſeſe judicio ſupremi Pontificis ſubmiſit, ex hac vita decedens anno 1589. vel 1590. poſtquam ſeptuaginta ſeptem ætatis ſuæ annos numeravit.

§. III.

Propoſitiones LXXIX. Michaelis Baji damnatæ a S. Pio V. per Conſtitutionem: Ex omnibus *& a Gregorio XIII. per Bullam*, Proviſionis noſtræ.

SANCTI PII V.

Conſtitutio innovata per GREGORIUM XIII. contra Michaelem Bajum, uti ſequitur.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum DEI ad perpetuam rei memoriam.

Proviſionis noſtræ debet provenire ſubſidio, ut ea, quæ a Prædeceſſoribus Noſtris emanarunt, ſuadente maxime Fidei Catholicæ conſervatione, ubicumque ipſis opus eſt, producantur. Quare Nos tenorem litterarum felic. record. Pii V. Papæ Prædeceſſoris Noſtri in ejus Regiſtro repertum, deſcribi, & præſentibus annotari fecimus, qui talis eſt.

9. PIUS *Epiſcopus Servus Servorum DEI ad perpetuam rei memoriam.* „ Ex „ omnibus afflictionibus, quas in hoc loco „ a Domino conſtituti tam luctuoſo tempo- „ re ſuſtinemus, ille animum noſtrum præ- „ cipue excruciat dolor, quod Religio Chri- „ ſtiana tantis jam pridem turbinibus agita- „ ta, novis quotidie propoſitis opinionibus „ conflictetur, Chriſtique populus antiqui „ hoſtis ſuggeſtione diſſectus, in alios, atque „ alios errores paſſim, & promiſcue diſfera- „ tur. Quantum vero ad Nos attinet, totis vi- „ ribus conamur, ut illi ſimul atque proſi- „ liunt, penitus opprimantur, magno enim „ mærore afficimur, quod plerique ſpectatæ „ alioquin probitatis, & Doctrinæ in varias „ ſententias, offenſionis, & periculi plenas „ tum verbo, tum ſcriptis prorumpunt, de- „ que eis etiam in ſcholis invicem contro- „ verſantur, cujuſmodi ſunt ſequentes:

1. Nec Angeli, nec primi hominis adhuc integri merita recte vocantur gratia.

2. Sicut opus malum ex natura ſua eſt mortis æternæ meritorium, ſic bonum opus ex natura ſua eſt vitæ æternæ meritorium.

3. Et bonis Angelis, & primo homini, ſi in ſtatu illo permanſiſſent uſque ad ultimum vitæ felicitas eſſet merces, & non gratia.

4. Vita æterna homini integro, & Angelo promiſſa fuit intuitu bonorum operum, & bona opera ex lege naturæ ad illam conſequendam per ſe ſufficiunt.

5 In promiſſione facta Angelo, & primo homini continetur naturalis juſtitiæ conſtitutio, qua pro bonis operibus, ſine alio reſpectu, vita æterna juſtis promittitur.

6. Naturali Lege conſtitutum fuit homini, ut ſi in obedientia perſeveraret, ad eam vitam pertranſiret, in qua mori non poſſet.

7. Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, ſed juxta modum loquendi Scripturæ Sacræ non recte vocantur gratiæ; quo fit, ut tantum merita, non etiam gratia debeant nuncupari.

8. In redemptis per gratiam Chriſti nullum inveniri poteſt bonum meritum, quod non ſit gratis indigno collatum.

9. Dona conceſſa homini integro, & Angelo, forſitan non improbanda ratione poſſunt dici gratia, ſed quia ſecundum uſum Scripturæ nomine gratiæ tantum ea munera intelliguntur, quæ per Jeſum male merentibus, & indignis conferuntur, ideo neque merita, nec merces, quæ illis redditur, Gratia dici debet.

10. Solutionem pœnæ temporalis, quæ peccato dimiſſo ſæpe manet, & corporis reſurrectionem proprie non niſi meritis Chriſti adſcribendam eſſe.

11. Quod pie, & juſte in hac vita mortali uſque in finem converſati, vitam conſequimur æternam, id non proprie gratiæ Dei, ſed ordinationi naturali, ſtatim initio creationis conſtitutæ juſto Dei judicio deputandum eſt; nec in hac retributione bonorum, ad Chriſti meritum reſpicitur, ſed tantum ad primam inſtitutionem generis humani, in qua Lege naturali inſtitutum eſt, ut juſto Dei judicio Obedientiæ Mandatorum vita æterna reddatur.

12. Pelagii ſententia eſt: Opus bonum citra gratiam adoptionis factum, non eſt Regni Cœleſtis meritorium.

13. Opera bona a Filiis adoptionis facta non accipiunt rationem meriti ex eo, quod ſunt per ſpiritum adoptionis, inhabitantem corda filiorum Dei; ſed tantum ex eo, quod ſunt conformia legi, quodque per ea præſtatur Obedientia Legi.

14. Ope-

14. Opera bona Juſtorum non accipient in die judicii extremi ampliorem mercedem, quam juſto Dei judicio mererentur accipere.

15. Dicit, rationem meriti non conſiſtere in eo, quod, qui bene operatur, habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum Sanctum, ſed in eo ſolum, quod obedit Divinæ Legi: quam ſententiam ſæpius repetit, & multis rationibus probat fere toto libro.

16. In eodem libro ſæpius repetit: quod non eſt vera legis obedientia, quæ fit ſine charitate.

17. Dicit, ſentire cum Pelagio, qui dicunt eſſe neceſſarium ad rationem meriti, ut homo gratiam adoptionis ſublimetur ad ſtatum Deificum.

18. Dicit, opera Catechumenorum, ut fidem, & Pœnitentiam ante remiſſionem peccatorum factam, eſſe vitæ æternæ merita, quam vitam non conſequentur Catechumeni, niſi prius præcedentium delictorum impedimenta tollantur.

19. Videtur inſinuare, quod opera juſtitiæ & temperantiæ, quæ Chriſtus fecit, ex dignitate Perſonæ operantis non traxerint majorem valorem.

20. Nullum eſt peccatum ex natura ſua veniale, ſed omne peccatum meretur pœnam æternam.

21. Humanæ naturæ ſublimatio, & exaltatio in conſortium Divinæ naturæ debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis.

22. Cum Pelagio ſentiunt, qui textus Apoſtoli ad Romanos 2. *Gentes, quæ Legem non habent, naturaliter, quæ legis ſunt, faciunt*, intelligunt de gentibus, fidei gratiam non habentibus.

23. Abſurda eſt eorum ſententia, qui dicunt, hominem ab initio dono quodam ſupernaturali, gratuitoque ſupra conditionem naturæ fuiſſe exaltatum, ut Fide, Spe, Charitate DEUM ſupernaturaliter coleret.

24. A vanis, & otioſis hominibus ſecundum inſipientiam Philoſophorum excogitata eſt ſententia, hominem ab initio ſic conſtitutum, ut per dona naturæ ſuperaddita fuerit largitate Conditoris ſublimatus, & in Dei Filium adoptatus.

25. Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia.

26. Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio, quam ſententiam repetit, & probat per plura Capitula.

27. Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio non niſi ad peccandum valet.

28. Pelagianus eſt error, dicere, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

29. Non ſolum fures ii ſunt, & latrones, qui Chriſtum Viam, oſtium Veritatis, & vitæ negant, ſed etiam, quicumque aliunde, quam per Chriſtum in viam juſtitiæ, hoc eſt, ad aliquam juſtitiam conſcendi poſſe dicunt.

30. Aut qui docent, tentationi ulli ſine gratiæ ipſius adjutorio reſiſtere hominem poſſe, ſic, ut in eam non inducatur, aut ab ea ſuperetur.

31. Charitas perfecta, & ſincera, quæ eſt ex corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta, tam in Catechumenis, quam in Pœnitentibus poteſt eſſe ſine remiſſione peccatorum.

32. Charitas illa, quæ eſt plenitudo Legis, non eſt ſemper conjuncta cum remiſſione peccatorum.

33. Catechumenus juſte, recte, & ſancte vivit, & mandata Dei obſervat, ac legem implet per charitatem, ante obtentam remiſſionem peccatorum, quæ in baptiſmi lavacro demum percipitur.

34. Diſtinctio illa duplicis amoris naturalis videlicet, quo Deus amatur ut Auctor naturæ, & gratuiti, quo Deus amatur ut Beatificator, vana eſt, commentitia, & ad illudendum Sacris litteris, & plurimis veterum Teſtimoniis excogitata.

35. Omne, quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.

36. Amor naturalis, qui ex viribus naturæ exoritur, ex ſola Philoſophia per elationem præſumptionis humanæ cum injuria Crucis Chriſti defenditur a nonnullis Doctoribus.

37. Cum Pelagio ſentit, qui bonum aliquod naturale, hoc eſt, quod ex naturæ ſolis viribus ortum ducit, agnoſcit.

38. Omnis amor craturæ rationalis, aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ a Joanne prohibetur: aut laudabilis illa Charitas, qua per ſpiritum ſanctum in corde diffuſa Deus amatur.

39. Quod voluntarie fit, etiamſi neceſſitate fiat, libere tamen fit

40. Suis actibus peccator ſervit dominanti Cupiditati.

41. Is libertatis modus, qui eſt a neceſſitate, ſub libertatis nomine non reperitur in

Digitized by Google

Scripturis ſed ſolum nomen libertatis a peccato

42. Juſtitia, qua juſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum, quæ eſt operum juſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, qua adoptatur homo in filium Dei, & ſecundum interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum Sanctum renovatus deinceps bene vivere, & Dei mandatis obedire poſſit.

43. In hominibus pœnitentibus ante Sacramentum abſolutionis, & in Catechumenis ante Baptiſmum eſt vera juſtificatio, ſeparata tamen a remiſſione peccatorum.

44. Operibus pleriſque, quæ a fidelibus fiunt, ut mandatis Dei pareant, cujuſmodi ſunt: obedire parentibus, depoſitum reddere, ab homicidio, a furto, a fornicatione abſtinere, juſtificantur quidem homines, quia ſunt legis obedientia, & vera legis juſtitia, non tamen iis obtinent incrementa virtutum.

45. Sacrificium Miſſæ non alia ratione eſt ſacrificium, quam generali illa, qua omne opus, quod fit, ut ſancta ſocietate Deo homo inhæreat.

46. Ad rationem, & definitionem peccati non pertinet voluntarium, nec definitionis Quæſtio eſt, ſed cauſæ, & originis, utrum omne peccatum debeat eſſe voluntarium.

47. Unde peccatum originis vere habet rationem peccati ſine ulla relatione, ac reſpectu ad voluntatem, a qua originem habuit.

48. Peccatum originis eſt habituali parvuli voluntate voluntarium, & habitualiter dominatur parvulo, eo quod non gerit contrarium voluntatis arbitrium.

49. Et ex habituali voluntate dominante fit, ut parvulus decedens ſine regenerationis Sacramento, quando uſum rationis conſecutus erat, actualiter Deum odio habeat, Deum blaſphemet, & legi Dei repugnet.

50. Prava deſideria, quibus ratio non conſentit, & quæ homo invitus patitur, ſunt prohibita præcepto: *Non concupiſces*.

51. Concupiſcentia, ſive Lex membrorum, & prava ejus deſideria, quæ inviti ſentiunt homines, ſunt vera Legis inobedientia.

52. Omne ſcelus ejus eſt conditionis, ut ſuum Auctorem, & omnes Poſteros eo modo inficere poſſit, quo infecit prima tranſgreſſio.

53. Quantum eſt ex vi tranſgreſſionis, tantum meritorum malorum a generante contrahunt, qui cum minoribus naſcuntur vitiis, quam qui cum majoribus.

54. Definitiva hæc ſententia, Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falſo tribuitur Auguſtino, cum Pelagii ſit.

55. Deus non potuiſſet ab initio talem creare hominem, qualis nunc naſcitur.

56. In peccato duo ſunt, actus & reatus, tranſeunte autem actu nihil manet, niſi reatus, ſive obligatio ad pœnam.

57. Unde in Sacramento Baptiſmi, aut Sacerdotis abſolutione proprie reatus peccati dumtaxat tollitur, & miniſterium Sacerdotum ſolum liberat a reatu.

58. Peccator pœnitens non vivificatur miniſterio Sacerdotis abſolventis, ſed a ſolo Deo, qui pœnitentiam ſuggerens, & inſpirans vivificat eum, & reſuſcitat; miniſterio autem Sacerdotis ſolum reatus tollitur.

59. Quando per Eleemoſynas, aliaque pietatis opera Deo ſatisfacimus pro pœnis temporalibus, non dignum pretium Deo pro peccatis noſtris offerimus, ſicut quidam errantes autumant (nam alioquin eſſemus ſaltem aliqua ex parte Redemptores) ſed aliquid facimus, cujus intuitu Chriſti ſatisfactio nobis applicatur, & communicatur.

60. Per Paſſiones Sanctorum in indulgentiis communicatas non proprie redimuntur noſtra delicta; ſed per communionem Charitatis nobis eorum paſſiones impartiuntur, ut digni ſimus, qui pretio ſanguinis Chriſti a pœnis pro peccatis debitis liberemur.

61. Celebris illa Doctorum diſtinctio, Divinæ Legis Mandata bifariam impleri: altero modo, quantum ad præceptorum operum ſubſtantiam tantum: altero, quantum ad certum quemdam modum, videlicet ſecundum quem valeant operantem perducere ad Regnum æternum (hoc eſt ad modum, meritorum) commentitia eſt, & explodenda.

62. Illa quoque diſtinctio, qua opus dicitur bifariam bonum, vel quia ex objecto & omnibus circumſtantiis rectum eſt, & bonum (quod moraliter bonum appellari conſuevit) vel quia eſt meritorium Regni æterni, eo quod ſit a vivo Chriſti membro per ſpiritum Charitatis, rejicienda eſt.

63. Similiter & illa diſtinctio duplicis juſtitiæ: alterius, quæ fit per ſpiritum Charitatis inhabitantem: alterius, quæ fit ex inſpiratione quidem Spiritus Sancti, cor ad pœnitentiam excitantis, ſed nondum cor inhabitantis, & in eo charitatem diffundentis, qua Divinæ Legis juſtificatio impleatur, odioſiſſima, & pertinaciſſima rejicitur.

64. Denique & illa diſtinctio duplicis vivificationis: alterius, qua vivificatur peccator

Digitized by Google

tor, dum ei pœnitentia, & vitæ novæ propoſitum, & inchoatio per Dei gratiam inſpiratur: alterius, qua vivificatur, qui vere juſtificatur, & palmes vivus in vite Chriſto efficitur, commentitia judicatur, & Scripturis minime congruens.

65. Non niſi Pelagiano errore admitti poteſt uſus aliquis liberi arbitrii bonus, ſive non malus & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit, & docet.

66. Sola violentia repugnat libertati hominis naturali.

67. Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod neceſſario facit.

68. Infidelitas pure negativa in his, quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt.

69. Juſtificatio impii fit formaliter per obedientiam Legis, non autem per occultam communicationem, & inſpirationem gratiæ, quæ per eam juſtificatos facit implere legem.

7. Homo exiſtens in peccato mortali, ſive in reatu æternæ damnationis, poteſt habere veram Charitatem, & Charitas etiam perfecta poteſt conſiſtere cum reatu æternæ damnationis.

71. Per Contritionem etiam cum Charitate perfecta, & cum voto ſuſcipiendi Sacramentum conjunctam non remittitur crimen (extra caſum neceſſitatis, aut Martyrii) ſine actuali ſuſceptione Sacramenti.

72. Omnes omnino juſtorum afflictiones ſunt ultiones peccatorum ipſorum: unde Job, & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter peccata ſua paſſi ſunt.

73. Nemo præter Chriſtum eſt abſque peccato originali; hinc Beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum Juſtorum, fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.

74. Concupiſcentia in renatis relapſis in peccatum mortale, in quibus jam dominatur, peccatum eſt, ſicut & alii habitus pravi.

75. Motus pravi concupiſcentiæ ſunt pro ſtatu hominis vitiati prohibiti præcepto: *Non concupiſces*; unde homo eos ſentiens, & non conſentiens tranſgreditur præceptum: *Non concupiſces*; quamvis tranſgreſſio in peccatum non deputetur.

76. Quamdiu aliquid concupiſcentiæ carnalis in diligente eſt, non facit præceptum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.*

77. Satisfactiones laborioſæ juſtificatorum non valent expiare de condigno pœnam temporalem, reſtantem poſt culpam condonatam.

78. Immortalitas primi hominis non erat gratiæ beneficium, ſed naturalis conditio.

79. Falſa eſt Doctorum ſententia, primum hominem potuiſſe a Deo creari, & inſtitui ſine juſtitia naturali.

„ Quas quidem ſententias ſtricto coram „ Nobis examine ponderatas, quamquam „ nonnullæ aliquo pacto ſuſtineri poſ- „ ſent, in rigore, & proprio verborum „ ſenſu ab aſſertoribus intento, hæreticas, „ erroneas, ſuſpectas, temerarias, ſcanda- „ loſas, & in pias aures offenſionem im- „ mittentes, reſpective, ac quæcumque „ ſuper iis verbo, ſcriptoque emiſſa præ- „ ſentium Auctoritate damnamus, cir- „ cumſcribimus, & abolemus, deque eiſ- „ dem, & ſimilibus poſthac, quocumque „ pacto loquendi, ſcribendi, & diſputan- „ di facultatem quibuſcumque interdici- „ mus. Qui ſecus fecerint, ipſos omni- „ bus dignitatibus, gradibus, honoribus, „ Beneficiis, & Officiis perpetuo privamus, „ ac etiam inhabiles ad quæcumque decer- „ nimus, vinculo quoque anathematis eo „ ipſo innodamus, a quo nullus Roma- „ no Pontifice inferior valeat ipſos, ex- „ cepto mortis articulo, liberare. Cete- „ rum ut jam commoti his de rebus tu- „ multus, & contracta odia facilius com- „ primi poſſint, ſimulque animarum ſa- „ luti plenius conſulatur, Dilecto Filio „ noſtro Antonio titulo S. Bartholomæi „ in Inſula Presbytero Cardinali Granve- „ lano nuncupato, per Apoſtolica ſcripta „ mandamus, ut ipſe, quid ad perpetuam „ dictarum ſententiarum, & ſcripturarum „ abolitionem, quid ad arcenda hujuſ- „ modi proloquia, & Diſputationes, quid „ denique ad unionem & pacem cum „ communi omnium, & Eccleſiæ Catho- „ licæ ſatisfactione componendum facto „ opus ſit, in primis diligenter expendat; „ deinde in iis omnibus, quæ pro communi „ ſalute, tranquillitate & honore optima ju- „ dicaverit, ſalva ſemper Eccleſiæ prædictæ „ Unitate, etiam per alium, ſeu alios fi- „ de, & Doctrina, & Religione præſtantes „ ocyus exequatur, faciatque quidquid de- „ creverit, inviolate ab omnibus obſer- „ vari, Contradictores quoslibet per cen- „ ſuras, & pœnas prædictas, ceteraque ju- „ ris & facti remedia opportuna, appel- „ latione poſtpoſita compeſcendo: invo- „ cato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxi- „ lio brachii ſæcularis. Non obſtantibus, „ quod forſitan ab Apoſtolica ſede ſit in-

dul-

Digitized by Google

„ dultum, quod interdici, ſuſpendi, vel „ excommunicari non poſſint per litteras „ Apoſtolicas, non facientes plenam, & „ expreſſam, ac de verbo ad verbum de „ indulto hujuſmodi mentionem, & qui- „ buslibet aliis Privilegiis, Exemptioni- „ bus, Indulgentiis, & litteris Apoſtoli- „ cis ſpecialibus, vel Generalibus, quo- „ rumcumque tenorum exiſtant, per quæ „ præſentibus non expreſſa, vel totaliter „ non inſerta effectus præſentium impe- „ diri valeat quomodolibet, vel differri, „ & de quibus quorumcumque totis teno- „ ribus de verbo ad verbum habenda ſit „ in noſtris litteris mentio ſpecialis. Nulli „ ergo omnino hominum liceat hanc pa- „ ginam noſtræ damnationis, circumſcri- „ ptionis, abolitionis, interdicti, Decre- „ ti, Mandati, Privationis, & innoda- „ tionis infringere, vel ei auſu teme- „ rario contraire. Si quis autem hoc atten- „ tare præſumpſerit, indignationem Omni- „ potentis Dei, ac Beatorum Petri, & „ Pauli Apoſtolorum Ejus ſe noverit incur- „ ſurum. Datum Romæ apud Sanctum „ Petrum Anno Incarnationis Dominicæ „ Milleſimo quingenteſimo ſexageſimo ſe- „ ptimo Calendis Octobris, Pontificatus „ Noſtri anno ſecundo. Ceterum volu- „ mus, ut earumdem litterarum tenori „ hic inſerto illa ipſa omnino adhibeatur „ fides, ubicumque & quandocumque ſive „ in Judicio, ſive alibi ille fuerit adhibi- „ tus vel oſtenſus, ſicut illius originali- „ bus litteris prædictis adhiberetur, ſi ipſæ „ exhiberentur vel oſtenderentur. Nulli „ ergo omnino hominum liceat hanc pa- „ ginam Noſtræ voluntatis infringere, vel „ ei auſu temerario contraire. Si quis autem „ hoc attentare præſumpſerit, indignatio- „ nem Omnipotentis DEI, ac Beatorum „ Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe no- „ verit incurſurum. Datum Romæ apud „ Sanctum Petrum anno 1579. quarto Ca- „ lendas Februarii, Pontificatus Noſtri „ Anno VIII.

10 Declaratio ulterior harum propoſitionum ideo in præſenti intermittitur, quia aliquarum falſitas de ſe patet; aliarum vero explicatio differtur ad §§. VII. & VIII. agendo de quinque Propoſitionibus damnatis Cornelii Janſenii, & aliis Queſnellii. Item ad Cap. IV. tractando de propoſitionibus confixis ab Alexandro VIII. Occurrente dubio particulari in præſenti necdum perfecte ſoluto poterit quoque conſuli Joannes Martinez de Ripalda Tomo tertio, quo fuſe dictas examinat propoſitiones.

§. VII.

Hiſtoria prævia de Cornelio Janſenio.

11. Ne Juniores decipiantur in nomine, præſcire oportet, duos eſſe Cornelios Janſenios, & ambos Lovanienſes Doctores. Prior origine Flander, factus Decanus Lovanii ad S. Jacobum, ac publicus Theologiæ Profeſſor, tandem a Philippo II. ad Concilium Tridentinum cum Michaele Bajo fuit deſtinatus; ubi tanto Doctrinæ, ac Modeſtiæ encomio enituit, ut reverſus in Belgium renunciatus ſit Epiſcopus Gandavenſis, in quo officio plenus virtutibus, & meritis anno 1576. deceſſit ætatis ſuæ 66. annorum; atque de hoc non amplius ſermo recurret. Alter Cornelius Janſenius, de quo in præſenti, in vico Accoy prope Leerdam in Hollandia ex communibus, & plebejis Parentibus ortum habuit ſub anno 1585. Humaniora abſolvit Ultrajecti; Superiora autem (puta Philoſophiam & Theologiam) Lovanii, Magiſtrum nactus (uti aliqui ſcribunt) occulte addictum Doctrinæ Michaelis Baji. Exinde ſe contulit Pariſios, illic promotus a Joanne du Verger, poſtea Abbate San Cyrano, jam antea Ejuſdem amico, cujus patrocinio pariter poſtmodum Directoratum Bajonæ) quæ Joannis Vergerii patria erat) obtinuit in Collegio recens erecto. Hic duo iſti Collegæ novam aliquam fabricare Theologiam deſignarunt, annis duodecim præprimis intenti legendo S. Auguſtino, maxime circa materiam de gratia, & libero Arbitrio, uſque dum denuo Cornelius Janſenius ex Decreto Philippi III. Hiſpaniarum Regis fuerit revocatus Lovanium ad interpretandam in celeberrima hac Univerſitate S. Scripturam, qua occaſione ſimul elaborare cœpit famoſum librum illum, *Auguſtinus Cornelii Janſenii* intitulatum, ubi ſibi propoſuerat univerſam Divi Auguſtini (utinam ad veram hujus Sanctiſſimi Eccleſiæ Patris mentem) Doctrinam in materia Gratiæ, liberi arbitrii, & Prædeſtinationis perſtringere. Interim creſcente Ejus Nominis fama anno 1635. renuntiatur Epiſcopus Iprenſis, qua conſtitutus in dignitate, dum Aguſtinum ſuum ex integro perficere voluit peſtilentiali morbo pro tunc graſſante correptus anno 1638. ſexto Maji finem vitæ ſuæ & operi huic impoſuit, in hoc ſaltem laudandus, quod juxta jam dicta §. 1. n. 2. omnia cenſuræ, & Judicio ſanctæ Matris Eccleſiæ ſubjecerit. Virulentam illam Doctrinam intimus defuncti amicus Sancyranus, ſeu Joannes Vergerius equidem dilatare fortaſſis optavit, ob mala tamen pariter dogmata a Cardinali Richelio, anno mortem Janſenii præcedente (nimirum 1637.) Vicennenſi carceri addictus, votum ſuum executioni dare haud voluit; utpote in illa captivitate uſque ad obitum Cardinalis Richelii (nempe uſque ad annum 1642.) perſiſtere coactus. Recommendavit tamen Janſenius, antequam e vivis diſceſſit, Auguſtinum ſuum aliis duobus Lovanii Doctoribus Liberto Fromodo, & Henrico Caleno, a quibus opus anno 1640. prælo commiſſum erat; aſt non. ſine maximo ſtrepitu, illico ex eodem excerptis diverſis propoſitionibus Bajanam doctrinam, a Summis Pontificibus jam proſcriptam, redolentibus. Quare Urbanus VIII. dictum Janſenii librum fidelibus legendum prohibuit, & Succeſſor illius Innocentius X. habitis hac de cauſa triginta duabus Cardinalium, & Conſultorum Congregationibus (ex quibus decem in præſentia Summi Pontificis cellebratæ fuerunt) quinque propoſitiones ſolemniſſime damnavit per Bullam ſequentem.

Digitized by Google

§. V.

Referuntur quinque Propoſitiones Janſenii *ab Innocentio* X. *per ſequentem Bullam damnatæ .*

INNOCENTIUS EPISCOPUS

Servus Servorum DEI.

Univerſis Chriſti Fidelibus Salutem , & Apoſtolicam Benedictionem.

12. CUm occaſione impreſſionis Libri, cui titulus: Auguſtinus Cornelii Janſenii Epiſcopi Jprenſis : *inter alias ejus opiniones orta fuerit , præſertim in Galliis controverſia ſuper quinque ex illis , Complures Galliarum Epiſcopi apud nos inſtiterunt , ut eaſdem propoſitiones Nobis oblatas expenderemus , ac de unaquaque earum certam, & perſpicuam ferremus ſententiam .*

Tenor vero præfatarum Propoſitionum eſt , pro ut ſequitur .

Prima : Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus , & conantibus ſecundum præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia, deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant.

Secunda: Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ numquam reſiſtitur.

Tertia : Ad merendum , & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas a neceſſitate , ſed ſufficit libertas a coactione.

Quarta: Semi-Pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus , etiam ad initium fidei ; & in hoc erant hæretici , quod vellent eam gratiam talem eſſe , cui poſſet humana voluntas reſiſtere , vel obtemperare.

Quinta : Semi-Pelagianum eſt dicere , Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe.

Nos quibus inter multiplices curas, quæ animum noſtrum aſſidue pulſant, illa in primis cordi eſt , ut Eccleſia Dei Nobis ex alto commiſſa purgatis pravarum opinionum erroribus , tuto militare , & tamquam navis in tranquillo mari , ſedatis omnium tempeſtatum fluxibus, ac procellis ſecure navigare , & ad optatum ſalutis portum pervenire poſſit ; pro rei gravitate coram aliquibus S. R. E. Cardinalibus ad id ſpecialiter ſæpius congregatis a pluribus in ſacra Theologia Magiſtris , eaſdem quinque propoſitiones , ut ſupra Nobis oblatas, fecimus ſingillatim diligenter examinari , eorumque ſuffragia tum voce, tum ſcripto relata mature conſideravimus eosdemque Magiſtros, variis coram Nobis actis congregationibus , prolixe ſuper eisdem , ac ſuper earum qualibet differentes audivimus.

Cum autem ab initio hujuſcemodi diſcuſſionis ad Divinum implorandum auxilium multorum Chriſti Fidelium preces tum privatim , tum publice indixiſſemus, poſtmodum iteratis eiſdem ferventius, ac per Nos ſolicite implorata Sancti Spiritus aſſiſtentia , tandem Divino Numine favente , ad infra ſcriptam devenimus declarationem, & definitionem.

Primam prædictarum propoſitionem : Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus , & conantibus , ſecundum præſentes, quas habent vires , ſunt impoſſibilia, deeſt quoque illis gratia , qua poſſibilia fiant : temerariam , impiam , blaſphemam , Anathemate damnatam & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus .

Secundam : Interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ numquam reſiſtitur : hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Tertiam: Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas a neceſſitate; ſed ſufficit libertas a coactione: hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Quartam : Semi-Pelagiani admittebant prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus , etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici , quod vellent eam gratiam eſſe , cui poſſet humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare: falſam , & hæreticam declaramus , & uti talem damnamus.

Quintam ; Semi-Pelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus omnino hominibus mortuum eſſe , aut ſanguinem fudiſſe : falſam, temerariam, ſcandaloſam , & intellectam eo ſenſu , ut Chriſtus pro ſalute dumtaxat prædeſtinatorum mortuus ſit : Impiam , Blaſphemam , contumelioſam ,

Divinæ

Divinæ pietatis derogantem, & hæreticam declaramus, & uti talem damnamus.

Mandamus igitur omnibus Chriſti fidelibus utriuſque ſexus, ne de dictis propoſitionibus ſentire, docere, prædicare alias præſumant, quam in hac præſenti noſtra declaratione & definitione continetur ſub Cenſuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum Fautores in jure expreſſis.

Præcipimus pariter omnibus Patriarchis, Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut contradictores, & Rebelles quoſcumque per cenſuras, & pœnas prædictas, ceteraque Juris & facti remedia opportuna, invocato etiam ad hoc (ſi opus fuerit) auxilio brachii Sæcularis, omnino coerceant, & compeſcant.

Non intendentes tamen per hanc declarationem, & definitionem ſuper prædictis quinque propoſitionibus factam, approbare ullatenus alias Opiniones, quæ continentur in prædicto libro Cornelii Janſenii. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo, quinquageſimo tertio pridie Kal. Junii Pontificatus noſtri anno nono.

HI. DATARIUS.

G. Gualterius.
F. Ciambinus.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti 1653. *Indictione 6. Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii, Divina Providentia Papæ* X. *anno ejus Nono, die vero nona Menſis Junii, ſupradicta Conſtitutio affixa, & publicata fuit in Eccleſia Lateranenſi ac Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, nec non Cancellariæ Apoſtolicæ valvis, ac in acie Campi Floræ, per me Hieronymum Maſcellam SS. D. N. Papæ Curſorem.*

Pro Domino Mag. Curſorum P. Paulus Deſiderius Curſor.

§. VI.

Effugia Janſeniſtarum, dicentium, has quinque Propoſitiones vel in Janſenii libro non reperiri, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas eſſe, excluduntur per aliam Bullam Clementis XI.

C L E M E N S

Servus Servorum DEI.

13. VIneam Domini Sabaoth, quæ eſt Catholica Eccleſia, pro commiſſo Nobis Divinitus Apoſtolicæ ſervitutis munere cuſtodire, atque excolere omni ſtudio, atque induſtria jugiter ſatagentes, ea, quæ a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris ad ſuccreſcentes in illa perniciosarum novitatum Vepres radicitus evellendos, prudenti, ſalubrique conſilio conſtituta eſſe noſcuntur, ut quibuſque inimici hominis mollitionibus dejectis, firmius ſemper, atque exactius obſerventur, Apoſtolici muniminis noſtri præſidio libenter laboramus, atque alias deſuper ſolicitudinis, & providentiæ noſtræ partes interponimus, ſicut omnibus maturæ conſiderationis trutina perpenſis ad fidelem, ac totam Orthodoxæ veritatis Cuſtodiam, nec non animarum pretioſo Unigeniti DEI Filii Domini noſtri JESU Chriſti Sanguine Redemptarum ſalutem expedire in Domino arbitramur.

Sane, poſtquam fel. record. INNOCENTIUS Papa X. Prædeceſſor Noſter per quandam ſuam deſuper editam Conſtitutionem quinque famoſas propoſitiones ex libro Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus, *Auguſtinus*, excerptas Apoſtolici cenſura judicii rite confixerat, rec. mem. ALEXANDER Papa VII. etiam Prædeceſſor noſter ad ejuſmodi jam damnatos errores e Chriſti fidelium mentibus prorſus abolendos, publicæquæ tranquillitatis perturbatorum ſubtili tectas calliditate Machinationes penitus evertendas, prædictam INNOCENTII Prædeceſſoris conſtitutionem, toto illius inſerto tenore, confirmavit, novarumque declarationum acceſſione conſtabilivit, ſua in id pariter edita conſtitutione tenoris, qui ſequitur, videlicet:

ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum DEI. Univerſis Chriſti Fidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Ad Sanctam Beati Petri ſedem, univerſalis Eccleſiæ regimen, inſcrutabili Divinæ Providentiæ Diſpoſitione, nullis noſtris ſuffragantibus meritis evecti, nihil Nobis antiquius ex muneris noſtri debito eſſe duximus, quam un Sanctæ Fidei noſtræ, ac Sacrorum dogmatum integritati tradita nobis a DEO poteſtate opportune conſuleremus.

Ac liceat ea, quæ Apoſtolicis Conſtitutionibus abunde fuerunt definita, novæ deciſionis, ſive declarationis acceſſione nequaquam indigeant; quia tamen aliqui publicæ tranquillitatis perturbatores illa in dubium revocare, vel ſubdolis interpretationibus labefactare non verentur, ne morbus iſte latius divagetur, promptum Apoſtolicæ Auctoritatis remedium cenſuimus non eſſe differendum.

Emanavit ſiquidem alias a fel. rec. INNOCENTIO Papa X. Prædeceſſore noſtro conſtitutio, & definitio tenoris, qui ſequitur.

Hic tenor Bullæ Innocentianæ inſeritur, quæ jam fuit verbotenus allegata §. 5. Præcedenti. Poſt eamdem pergit Bulla Alexandri ulterius.

Cum autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis Filii prædictas quinque propoſitiones, vel in libro prædicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri; ſed ficte & pro arbitrio compoſitas eſſe, vel in ſenſu ab eodem intento non damnatas fuiſſe, aſſerere magno cum Chriſti Fidelium ſcandalo non reformident.

Nos, qui omnia, quæ in hac re geſta ſunt, ſufficienter, & attenter perſpeximus, utpote qui ejuſdem Innocentii Prædeceſſoris juſſu, dum adhuc in Minoribus conſtituti, Cardinalis munere fungeremur, omnibus illis congreſſibus interfuimus, in quibus Apoſtolica auctoritate eadem cauſa diſcuſſa eſt, ea profecto diligentia, qua major deſiderari non poſſet, quamcumque dubitationem ſuper præmiſſis impoſterum auferre velentes, ut omnes Chriſti fideles in ejus fidei unitate ſeſe contineant, ex debito noſtri Paſtoralis officii, ac matura deliberatione præinſertam Innocentii prædeceſſoris noſtri conſtitutionem, declarationem, & definitionem harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus, & quinque illas propoſitiones ex libro præmemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus eſt, *Auguſtinus*, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento damnatas fuiſſe, declaramus, & definimus, ac uti tales, inuſta ſcilicet eadem ſingulis nota, quæ in prædicta declaratione, & definitione unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterum damnamus, ac eumdem librum ſæpedicti Cornelii Janſenii, cui titulus, *Auguſtinus*, omneſque alios tam manuſcriptos, quam typis editos, & ſi quos forſan impoſterum edi contigerit, in quibus prædicta ejuſdem Cornelii Janſenii Doctrina, ut ſupra damnata defenditur, vel aſtruitur, aut defendetur, vel aſtruetur, damnamus itidem, atque prohibemus: Mandantes omnibus Chriſti fidelibus, ne prædictam doctrinam teneant, prædicent, doceant, verbo vel privatim, palam val occulte imprimant, ſub pœnis, & cenſuris contra hæreticos in jure expreſſis ipſo facto abſque alia declaratione incurrendis.

Præcipimus igitur omnibus Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, primatibus, Metropolitanis, Archi-Epiſcopis, ceteriſque locorum Ordinariis, ac hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, ut præinſertam ejuſdem INNOCENTII Prædeceſſoris Conſtitutionem, Declarationem, ac Definitionem, juxta præſentem noſtram determinationem, ab omnibus obſervari faciant, ac inobedientes & rebelles prædictis pœnis, aliiſque Juris, & facti remediis, invocato etiam, ſi opus fuerit, brachii ſæculariis auxilio, omnino coerceant. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1656. 16. Octob.

Subinde vero, quo omnis Apoſtolicarum definitionum eludendarum aditus intercluderetur, memoratus ALEXANDER Prædeceſſor, priſcum Eccleſiæ morem ſecutus, certam edidit formulam ab omnibus Eccleſiaſtici Ordinis tam ſæcularibus, quam regularibus perſonis ſubſcribendam per aliam ſuam hac in re promulgatam Conſtitutionem tenoris ſequentis, videlicet:

ALEXANDER Epiſcopus Servus Servorum DEI. Ad perpetuam rei memoriam. Regiminis Apoſtolici Divina Providentia Nobis, quamvis immeritis, commiſſi ratio poſtulat, ut ad ea potiſſimum,

quæ

Digitized by Google

quæ Catholicæ Religionis integritati, & propagationi, animarumque ſaluti, & fidelium tranquillitati conſulere apta, & idonea eſſe judicantur, animam & curam omnem, quantum licet, in Domino applicamus: Quamobrem Cornelii Janſenii Hæreſin in Gallia præſertim ſerpentem ab INNOCENTIO X. fel. rec. Prædeceſſore noſtro fere oppreſſam ad inſtar colubri tortuoſi, cujus caput attritum eſt, in varios gyros, & Cavillationum deflexus euntem ſingulari Conſtitutione ad hunc finem edita, altero Aſſumptionis noſtræ anno extinguere conati fuimus.

Sed ut multiplices hoſtis hominum generis artes adhibet, nondum plene conſequi potuimus, ut omnes errantes in viam ſalutis redirent, qui tamen unicus erat votorum, & curarum noſtrarum ſcopus, quibus operam, & induſtriam ſuam egregio ſane ſtudio Venerabiles Fratres noſtri Archi-Epiſcopi, & Epiſcopi Regni Galliæ, earumdem Conſtitutionum Apoſtolicarum executioni præcipue intenti contulerunt, & Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Rex Chriſtianiſſimus ſingulari pietate auxiliarem dexteram ſtrenuo, ac conſtantiſſimo animo porrexit.

Cum autem præfatus Rex Chriſtianiſſimus eodem Religionis Zelo ductus per ſuum in Urbe Oratorem Nobis ſignificari, exponique curavit, nullum aliud opportunius remedium peſtiferæ hujus contagionis Reliquiis extirpandis adhiberi poſſe, quam ſi omnes certam formulam ſubſcriberent noſtra Auctoritate firmatam, in qua quinque propoſitiones ex Cornelii libro, cui titulus, *Auguſtinus* excerptas, ſincere damnarent, ac proinde illam a Nobis quantocyus expediri ad quælibet effugia præcludenda, omneſque removendos Obtentus flagitaverit.

Nos tam piis dicti Regis Chriſtianiſſimi votis benigne annuendum eſſe ducentes, formulam infra ſcriptam ab omnibus Eccleſiaſticis, etiam Venerabilibus Fratribus noſtris Archi-Epiſcopis, & Epiſcopis nec non aliis quibuſcumque Eccleſiaſtici Ordinis tam regularibus, quam ſæcularibus, etiam Monialibus, Doctoribus, & Licentiatis, aliiſque Collegiorum Rectoribus, atque Magiſtris ſubſcribi diſtricte mandamus, idque intra tres menſes a die publicationis, ſeu notificationis, præſentium; alias contra eos, qui intra terminum prædictum non paruerint, irremiſſibiliter procedi volumus juxta Canonicas Conſtitutiones, & Conciliorum decreta.

Formula a ſupradictis ſubſcribenda.

Ego N. Conſtitutioni Apoſtolicæ INNOCENTII X. datæ die 31 Maji 1653. & Conſtitutioni ALEXANDRI VII. datæ die 16. Octobris 1656. Summorum Pontificum, me ſubjicio, & quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii Libro, cui nomen, Auguſtinus, *excerptas, & in ſenſu ab eodem Auctore intento, prout illas per dictas Conſtitutiones Sedes Apoſtolica damnavit, ſincero animo rejicio, ac damno, & ita juro: ſic me DEUS adjuvet, & hæc S. Evangelia.*

Decernentes inſuper præſentes litteras ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenos, & integros effectus ſortiri, & obtinere; Sicque per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate: ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quocumque quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Epiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis committimus & mandamus, ut ſinguli in ſuis Diœceſibus, ac locis ſuæ juriſdictioni ſubjectis præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque exequantur, & executioni mandari, ac obſervari ab omnibus curent, & inobedientes quoſcumque per ſententias, & pœnas aliaque juris & facti remedia, appellatione poſtpoſita, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omnino compellant.

Volumus autem, ut præſentium tranſumptis etiam impreſſis, manu Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtram Conſtitutionem, & Ordinationem infringere, vel ei auſu temerario contraire: ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis DEI

Digitized by Google

DEI ac BB. Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datæ Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno 1664. 15. Febr.

Sic equidem cauſa finita eſt; non tamen ſic, ut par erat, finitus eſt error Apoſtolico toties mucrone percuſſus. Neque enim defuere, nec adhuc deſunt homines veritati non acquieſcentes, & numquam Eccleſiæ contradicendi finem facientes, qui variis diſtinctionibus, ſeu potius effugiis ad circumventionem erroris excogitatis Eccleſiam ipſam turbare, eamque interminatis Quæſtionibus, quantum in ipſis eſt, involvere, & implicare conantur; quodque deterius eſt, ipſamet Apoſt. Sedis decreta, redarguendis eorum pravis ſenſibus condita, ac præſertim quaſdam piæ mem. CLEMENTIS Papæ IX. die 19. Jan. 1669. ad quatuor Galliæ Epiſcopos, nec non binas ſimilis memoriæ INNOCENTII Papæ XII. etiam prædeceſſorum noſtrorum die 6. Febr. 1694. & die 24. Novembris 1696. ad Epiſcopos Belgii in forma Brevis reſpective datas litteras in erroris ſui patrocinium advocare, temerario plane auſu non erubeſcunt, perinde, ac ſi memoratus CLEMENS Prædeceſſor, qui eiſdem ſuis litteris ſe INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædeceſſorum conſtitutionibus ſupradictis firmiſſime inhærere, ac a dictis quatuor Epiſcopis veram, & totalem Obedientiam, adoque formulæ a præfato ALEXANDRO prædeceſſore, ſicut præmittitur, editæ ſincere per eos ſubſcribi voluiſſe declaravit, aliquam in tam gravi negotio exceptionem, ſeu reſtrictionem, quam nullam prorſus ſe unquam admiſſurum fuiſſe proteſtatus fuit, reipſa admiſiſſet: dictus vero INNOCENTIUS XII. Prædeceſſor, dum ſapienter ac provide prædictas quinque propoſitiones ex memorato libro Janſenii excerptas in ſenſu obvio, quem ipſamet propoſitionum verba exhibent, ac præſeferunt, damnatas eſſe pronuntiavit, non de ipſomet obvio ſenſu, quem in Janſenii libro habent, quive ab eodem Janſenio intentus, ac a præfatis INNOCENTIO X. & ALEXANDRO VII. Prædeceſſoribus damnatus fuit, ſed de alio quopiam diverſo ſenſu cogitaſſet; dictaſque INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædeceſſorum Conſtitutiones temperare, reſtringere, aut alio quovis modo immutare voluiſſet, iiſdem ipſis litteris, quibus eas in ſuo robore fuiſſe, & eſſe, ſeque illis firmiter inhærere verbis apertiſſimis aſſerebat.

Præterea iidem inquieti homines ſparſis undequaque ſcriptionibus, ac libellis exquiſita ad fallendum arte compoſitis, non ſine gravi Apoſtolicæ ſedis injuria, maximoque totius Eccleſiæ ſcandalo docere non ſunt veriti, ad obedientiam præfatis Apoſtolicis Conſtitutionibus debitam non requiri, ut quis prædicti Janſeniani Libri ſenſum in antedictis quinque propoſitionibus, ſicut præmittitur, damnatum, interius ut hæreticum damnet, ſed ſatis eſſe, ſi ea de re obſequioſum (ut ipſi vocant) ſilentium teneatur. Quæ quidem aſſertio quam abſurda ſit, & animabus fidelium pernicioſa, ſatis apparet, dum fallacis hujus Doctrinæ pallio non deponitur error, ſed abſconditur; vulnus tegitur, non curatur; Eccleſiæ illuditur, non paretur: & lata demum filiis inobedientiæ via ſternitur ad fovendam ſilentio hæreſim, dum ipſam Janſenii doctrinam, quam ab Apoſtolica Sede damnatam Eccleſia univerſalis exhorruit, adhuc interius abjicere, & corde improbare detrectent.

Quin etiam eo impudentiæ nonnullos deveniſſe, compertum eſt, ut veluti naturalis honeſtatis, nedum Chriſtianæ ſinceritatis, obliti, aſſerere non dubitaverint, præfatæ formulæ a memorato ALEXANDRO prædeceſſore præſcriptæ ſubſcribi licite poſſe etiam ab iis, qui interius non judicant prædicto Janſenii libro doctrinam hæreticam contineri: Quaſi vero, contra quam ſcriptum eſt: *Qui loquitur veritatem in corde ſuo*, &: qui jurat proximo ſuo, *& non decipit*, hujuſmodi erroris ſectatoribus liceat Eccleſiam ipſam jurejurando decipere, ſimulque Apoſtolicæ ſedis providentiam fallere, dum ejuſdem formulæ conceptis verbis loquuntur, quod Eccleſia loquitur, quod tamen ſentit ipſa, non ſentiunt; ſeque parere Conſtitutionibus Apoſtolicis profitentur, quibus animo contradicunt.

Hinc eſt, quod Nos ad opportunum, & efficax tam exitiali morbo, qui ut cancer ſerpit, & quotidie in deterius vergit, remedium adhibendum, non minus demandatæ Nobis omnium Eccleſiarum ſolicitudinis debito, quam plurimorum Venerabilium Fratrum noſtrorum diverſarum partium, ac præſertim Regni Galliarum,

Epiſcoporum Zelo, ac precibus excitati, ne hujuſmodi pravi homines Catholicæ Eccleſiæ pacem ſubvertere impune pergant, & ſimplicium, ac puſillorum mentibus imponere, docentes quæ non oportet: neve ullus apud eos quoque, qui bona, ut ajunt, fide, ac falſis rumoribus decipi ſe fortaſſe patiuntur, de mente ac ſententia Apoſtolicæ Sedis amplius ambigendi ſuperſit locus, Divino prius tam privatis noſtris, quam publice indictis precibus, implorato præſidio, ac re mature diſcuſſa de nonnullorum Venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium conſilio, auditiſque complurium in Sacra Theologia Magiſtrorum ſuffragiis; primo quidem præinſertas INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. Prædeceſſorum Conſtitutione, omniaque & ſingula in iis contenta Auctoritate Apoſtolica tenore præſentium confirmamus, approbamus, & innovamus.

Ac inſuper, ut quævis impoſterum erroris occaſio penitus præcidatur, atque omnes Catholicæ Eccleſiæ filii Eccleſiam ipſam audire, non tacendo ſolum (nam & impii in tenebris conticeſcunt) ſed & interius obſequendo, quæ vera eſt Orthodoxi hominis obedientia, condiſcant, hac noſtra perpetuo valitura Conſtitutionibus debetur, obſequioſo illo ſilentio minime ſatisfieri, ſed damnatum in quinque præfatis propoſitionibus Janſeniani libri ſenſum, quem illarum verba præſeferunt, ut præfertur ab omnibus Chriſti fidelibus ut hæreticum, non ore ſolum, ſed & corde rejici, ac damnari debere, nec alia mente, animo, credulitate ſupradictæ Formulæ ſubſcribi licite poſſe; ita, ut qui ſecus, aut contra, quoad hæc omnia & ſingula, ſenſerint, tenuerint, prædicaverint, verbo vel ſcripto docuerint, aut aſſeruerint, tamquam præfatarum Apoſtolicarum Conſtitutionum transgreſſores, omnibus, & ſingulis illarum cenſuris, & pœnis omnino ſubjaceant, eadem Auctoritate Apoſtolica decernimus, declaramus, ſtatuimus, & ordinamus.

Decernentes pariter eaſdem præſentes, & præinſertas litteras ſemper, & perpetuo validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ſicque per quoſcumque Judices Ordinarios, & delegatos ubique judicari, & definiri debere, ſublata eis, & eorum cuilibet quamvis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate; ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis Auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus Fratribus Archi-Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis, nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, & Judicibus Eccleſiaſticis, ad quos pertinet, committimus, & mandamus, ut ſinguli in ſuis reſpective Diœceſibus, ac locis ſuæ jurisdictioni ſubjectis ipſas præſentes litteras, & in eis contenta quæcumque exequantur, & executioni mandari, & obſervari ab omnibus curent, & inobedientes, & rebelles quoſcumque per cenſuras, & pœnas præfatas, aliaque juris, & facti rimedia, appellatione poſtpoſita, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omnino coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhiberetur, ſi forent exhibitæ vel oſtenſæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Confirmationis, Approbationis, Innovationis, Decreti, Declarationis, Statuti, & Ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum Ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno 1705. decimo ſeptimo Kalendas Auguſti.

§. VII.

Damnatæ quinque Propoſitiones Janſenii ſuccincte declarantur.

14. *Prima propoſitio* ait: *Hominibus etiam juſtis defacto aliqua præcepta eſſe impoſſibilia, deeſſe quoque ipſis gratiam, qua poſſibilia fiant.* Hæc ipſiſſima fuit doctrina Martini Lutheri, & Joannis Calvini cap. præced. §. §. 18. 19. 20. refutata. Id ipſum quoque ante Janſenium docuit Michael Bajus, volens propoſitione 54. Deum homini aliquod impoſſibile præcepiſſe, & contrariam vocans ſententiam Pelagii. Miror, quod homines, qui adhuc volunt audiri Romano-Catholici, uti Bajus, & Janſenius, ſimilia docere præſumant; cum tamen Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificatione cap. 11. expreſſe dicat: *Nemo temeraria illa, & a Patribus ſub anathemate prohibita voce uti debet, NB. Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia.* Item Canone 18. *Si quis dixerit,* Dei

Digitized by Google

Dei præcepta homini etiam juſtificato , & ſub gratia conſtituto eſſe ad obſervandum impoſſibilia ; anathema ſit . Igitur cum Divo Auguſtino ſermone 191. de tempore : *Execramur blaſphemiam eorum , qui dicunt , impoſſibile aliquid homini a Deo eſſe præceptum , & mandata Dei non a ſingulis , ſed ab omnibus in communi poſſe obſervari .*

15. *Secunda propoſitio Janſenii vult , Quod interiori gratiæ in ſtatu naturæ lapſæ numquam reſiſtatur* ; ex quo eruitur, quod ab homine in ſtatu naturæ lapſæ Janſenius excluſerit omnem gratiam interiorem ſufficientem , volens non dari niſi efficacem ſeu talem , cum qua ſemper connectitur effectus bonus . Idem cum Janſenio ſentit Calvinus in antidoto Concil. Tridentini Seſſ. 6. cap. 6. dicens , *Motum Spiritus ſancti ſic eſſe efficacem , ut fidem ſemper gignat ; conſtituere autem hoc in hominis optione , ut Dei inſpirationi , ſi velit , auſcultet , hoc nullo modo conciliari poſſe .* Ita ille , cui tamen aſſertioni Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 5. expreſſè contradicit ſequentibus verbis : *Tangente Deo cor hominis per Spiritus ſancti illuminationem , neque homo iſte nihil omnino agit , inſpirationem illam recipiens , NB. quippe qui illam abjicere poteſt .* En ! Concilium Tridentinum gratiam ſufficientem , ſeu talem , quam homo abjicere poteſt , vivis depingit coloribus , deberetque ejuſmodi deciſio Janſenio , tamquam homini catholico , omnimode ſilentium imponere. Ulteriorem ſi cupis probationem , videre poteris cap. II. §. XIII. prope finem .

16. *Tertia propoſitio Janſenii defendit , Ad merendum , & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiri libertatem indifferentiæ , ſeu a neceſſitate , ſed ſufficere libertatem a coactione .* Aſt hæc fuit ipſiſſima Doctrina Lutheri circa nondum renatos , vel non renovatos ; atque Calvini circa reprobos quoad demerita , ſeu peccata ab ipſis comiſſa ; quam etiam doctrinam ambabus manibus amplectitur Synodus Calviniſtica Dordrecenſis .

Nec dicatur , in ſtatu naturæ lapſæ ad rationem demeriti ſufficere libertatem indifferentiæ in ſua cauſa , quatenus nimirum potuiſſet libere poni , vel non poni peccatum illud originale , quod poſtea in natura lapſa tanta mala cauſavit . Nam contra eſt , quod eodem prorſus modo reſpondeant Calviniſtæ jam refutati præcedenti capite II. §. XIII. *Dicere , reum teneri quempiam , quia non fecit , quod facere non potuit ſumme eſt iniquitatis & inſaniæ* , inquit Divus Auguſtinus *Lib. de duabus animabus cap.* 12.

Nec opponas cum Janſeniſtis : Dæmones , & damnati peccant Deum odio habendo , Eumque maledicendo : Item Chriſtus ſuſtinendo mortem promeruit , quamvis utrobique non adfuerit libertas indifferentiæ , utpote cum Chriſtus habuerit a Patre Cœleſti præceptum moriendi , quod non potuit ob ſuam impeccabilitatem transgredi . Reſpondetur enim negando in primis quoad damnatos , & dæmones , quod non habeant libertatem indifferentiæ ad ponendum , vel non ponendum ſimiles actus ; unde etiam exinde peccant , quamvis ipſis ſimiles actus ad rationem demeriti , ſeu ad augmentum pœnæ non imputentur ; cum non amplius in via , ſed jam exiſtant in termino . Ita recte cum Doct. Subtilis P. Herinez *part. 2. Diſput. 6. q. 1. num.* 9. Quoad meritum Chriſti autem in ordine ad mortem ſibi a Patre ſuo præceptam , totum contigit ex ſpeciali diſpenſatione Divina , uti notat Doct. Subtilis 4. *Sent. Diſt.* 22. *Q. unic. Art.* 2. Qualis diſpenſatio non conſtat nobis data . Videatur Henno Tract. de Incarnat. *diſput.* 11. *Q.* 4.

17. *Quarta propoſitio* Janſenii duas continet partes . Quoad primam pronuntiat Janſenius , *Semipelagianos admiſiſſe prævenientis gratiæ interioris neceſſitatem ad ſingulos actus , etiam ad initium fidei :* Quoad ſecundam partem inquit , *Semi-Pelagianos in hoc ipſo fuiſſe hæreticos , quod voluerint eam gratiam talem eſſe , cui poſſet voluntas humana reſiſtere , vel obtemperare .* Prior pars , utrum ſcilicet Semi-Pelagiani docuerint , *gratiam aliquam requiri etiam ad initium fidei* , ſpectat ad quæſtionem facti ; poſterior vero , num *per hoc aſſertum fuerint hæretici* , pertinet ad quæſtionem juris. Quoad primam partem Janſenius aperte falſum aſſerit ; nam Semi-Pelagiani potius docuerunt contrarium , nempe ad initium fidei , & juſtificationis non requiri aliquam gratiam internam , etſi quoad continuationem eam admiſerint contra Pelagianos , qui gratiam internam tam quoad initium , quam quoad continuationem operum meritoriorum negaverunt . Ita Divus Auguſtinus , tam Pelagianis , quam Semi-Pelagianis ſumme contrarius , ſæpius teſtatur apud Amatum , præſertim *Lib. de prædeſtinat. Sanctorum cap.* 2.

Quoad ſecundam partem hæreticum eſt dicere , quod Semi-Pelagiani exinde fuiſſent hæretici , poſito , ſi tenuiſſent , ad initium fidei influere talem gratiam , cui poſſit voluntas humana reſiſtere , vel obtemperare. Nam excludere gratiam internam , cui voluntas poſſit reſiſtere vel obtemperare , eſt excludere gratiam internam ſufficientem , quod utique juxta jam dicta eſt hæreticum : Ipſiſſima enim Catholica docet veritas , etiam in ſtatu naturæ lapſæ aliam reperiri gratiam *efficacem* , qua poſſumus ſalutariter operari , & ſimul operabimur ; & aliam *ſufficientem* , qua poſſumus quidem ſalutariter operari , ſed vitio voluntatis non operabimur , reſiſtentes Spiritui ſancto , & in vacuum Gratiam DEI recipientes . Concilium Trident. Seſſ. 6. *de Juſtificat. Can.* 6. anathematizat illum , qui dixerit , liberum arbitrium NB. *a Deo motum , & excitatum* non poſſe diſſentire , ſi velit : adeoque agnoſcit aliquam Gratiam Divinam , cui tamen ex parte voluntatis creatæ non correſpondet optatus effectus , quæ eſt ipſiſſima gratia ſufficiens .

18. *Quinta propoſitio* Janſenii ait , *Semi-Pelagianum eſſe dicere , quod Chriſtus pro omnibus omnino hominibus mortuus fuerit , aut ſanguinem fuderit* . Aſt falſiſſima eſt hæc Janſenii aſſertio : non enim alicujus Semi-Pelagianiſmi arguendi ſunt illi , qui tenent id quod ipſamet æterna Veritas docet , nimirum quod Chriſtus *dederit ſemetipſum Redemptionem pro omnibus* . 1. Timoth. cap. 2. Potius hæretica eſt doctrina Janſenii *Lib.* 3. *de gratia Salvatoris cap.* 21. volentis , Chriſtum pro ſolis Electis , non autem pro reprobis fuiſſe paſſum , quod ipſum tenuit Calvinus *Lib.* 3. *Inſtitut. in caput* 17. *Joannis* . Cujus doctrinam damnat Concilium Trident. Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 3. de Chriſto inquiens : *Ille pro omnibus mortuus eſt* : ergo etiam pro infidelibus , ac reprobis . Vide dicta Cap. II. num. 165. & 180.

Profecto primus Adam peccato ſuo omnes maculavit : ergo etiam ſecundus Adam Chriſtus ſanguine ſuo omnes redemit : nam juxta Apoſtolum Rom. cap. 5. v. 18. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem ; ſic & per unius juſtitiam in omnes homines in juſtificationem vitæ* . Judicabit aliquando Chriſtus totum terrarum orbem , oſtendendo etiam reprobis , qualiter ipſis per ſanguinem ſuum procuraverit gratiam ſufficientem , quos apud Divum Auguſtinum Lib. 2. de Symbolo ad Catechumenos cap. 8. ſic alloquetur : *Ecce hominem , quem crucifixiſtis ; ecce Deum , & hominem , in quem credere noluiſtis : videtis vulnera , quæ infixiſtis , agnoſcitis latus , quod pupugiſtis ; quoniam & per vos , NB. & propter vos apertum eſt , & tamen intrare noluiſtis* . En ! quam clare ſtet pro veritate Catholica Divus Auguſtinus , qui pariter in Pſalmum 95. *Judicabit orbem terræ in æquitate* , addit : *non partem ; quia non partem emit ; totum judicare habet Orbem , quia pro toto pretium dedit* ; pretium nimirum ſacratiſſimi ſui Sanguinis . Vide de hoc fuſius Dominicum Viva *Part.* 3. *Trutinæ Theologicæ apud me fol.* 152. ac *ſeqq.* & Franciſcum Bonal. *Parte* 2. *Chriſtiani hujus temporis quaſi per totum ; præſertim vero capite* 27.

19. Corollarii loco ad intelligendam perfecte hanc quintam propoſitionem damnatam , atque ſolvendos nonnullos Sacræ Scripturæ , & SS. Patrum textus , qui primo aſpectu videntur favere Janſenio , bene notabis , quod hæc Verba , *Chriſtus pro omnibus ad Patrem ſuum cœleſtem oravit ; pro*

omnibus

Digitized by Google

omnibus ſanguinem, fudit pro omnibus eſt mortuus &c. &c. quod (inquam) hæc verba duplicem poſſint habere ſenſum. *Primo* ſic, quaſi Chriſtus æquali prorſus modo reſpectu omnium Orationes ſuas, effuſionem ſanguinis, & mortem voluerit applicare. *Secundo* taliter, quod quidem pro omnibus id feciſſe intelligatur, inæqualiter tamen, ita, ut intenderit, Orationes, Sanguinem ſuum, & mortem peculiari quodam affectu, & adhuc efficacius applicare pro Electis, ſeu prædeſtinatis, Ipſis non ſolum gratiam ſufficientem, verum etiam ſingularia auxilia, ſeu gratiam efficacem procurando. In ſecundo ſenſu tenent Catholici, Chriſtum pro omnibus oraſſe, & paſſum fuiſſe; primo autem ſenſu putant Semi-Pelagiani, Deum voluiſſe omnes ſalvos fieri, ac Chriſtum pro omnibus Orationes, & Paſſionem æqualiter applicaſſe. Contra quos S. Fulgentius Lib. de Incarnat. & grat. cap. 29. invehitur ſequentibus verbis: *Illud Apoſtolicum, ubi dicitur de Deo; qui vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire; non ſicut oportet, intelligunt, qui hanc Dei voluntatem, ſicut in vaſis miſericordiæ, ſic & in vaſis iræ accipiendam exiſtimant.*

20. Ex hac diſtinctione de applicatione Orationum, atque Meritorum Chriſti reſpectu Prædeſtinatorum, & Reproborum (nimirum quod Chriſtus quidem pro omnibus oraverit, ac omnibus voluerit ſanguinem, & mortem ſuam applicare, ſpeciali tamen, & ſingulari quodam modo Electis) ex hac, inquam, diſtinctione facile ſolvuntur textus Sacræ Scripturæ, & SS. PP. qui in favorem Janſeniſtarum inſuere videntur, Chriſtum non pro omnibus, ſed tantum pro multis oraſſe, atque paſſum fuiſſe, uti habetur Joannis cap. 17. *Non pro mundo rogo, ſed pro iis, quos dediſti mihi*: id eſt, *non pro reprobis, ſed pro prædeſtinatis*, uti explicat Sanctus Auguſtinus Tract. 107. in Joannem. Item Matth. cap. 20. *Filius hominis venit dare animam ſuam Redemptionem pro multis*. Nec non cap. 26. *Hic eſt Sanguis meus novi Teſtamenti, qui pro multis effundetur*. Reſpondetur enim declarando ſimiles textus. Chiſtus pro multis, id eſt pro prædeſtinatis, ſeu Electis tantum oravit, & paſſus fuit ſpeciali quodam modo, hiſce ſingularia, & extraordinaria procurando auxilia, Concedo. Taliter, ut abſolute alios voluerit ab oratione, & Paſſione excludere, atque gratias ſufficientes ſubtrahere, nego; nam Pater Cœleſtis *proprio Filio ſuo non pepercit*, ſed *NB. pro nobis omnibus tradidit illum*. Ad Rom. Cap 8. V. 32. Videantur dicta Num. 18.

§. VIII.

Quomodo Doctrina Janſenii, eo mortuo fuerit ulterius dilatata, maxime per Antonium Arnaldum, & per Paſchaſium Queſnellium, ejuſque Sectatores.

21. Sublato per mortem Cornelio Janſenio, ac in carcere detento Ejuſdem Collega Joanne Vergerio, aut ſublata, aut ſaltem, ne ulterius ſeſe diffunderet, coarctata videri poſſet Secta Janſeniana: contrarium tamen oſtendit experientia non ſatis deploranda, dum ſubintroeuntes alii duo (nimirum Antonius Arnaldus, ſeu Arnaudus, & Paſchaſius Queſnellius) præcedentium ſuffulti principiis, non minores in Eccleſia Catholica tumultus excitarunt. Erat Arnaudus anno 1612. nobili genere Pariſiis natus, ibique abſolutis humanioribus, & ſuperioribus diſciplinis Theologiæ Doctor creatus, vir acris quidem, ſed ſimul tamen pertinacis ingenii, hincque ſucceſſu temporis Societati Sorbonenſi, cui anno 1643. fuit adſcriptus, plurimum exoſus. Cujus etiam librum, ſuppreſſo nomine, editum, atque *de magnitudine Eccleſiæ Romanæ, & Sanctorum Petri & Pauli ſupremo Pontificatu* inſcriptum pariter Alexander VII. reprobavit; eo quod nullam inter hos duos Apoſtolos ſubordinationem, ſed omnimodam in poteſtate æqualitatem defendere præſumpſerit, occulte exin rejiciens Suprematum Romani Pontificis Divi Petri ſucceſſoris. Compulſus tandem excedere Galliis, Belgium adiit, quem Bruxellis morantem Paſchaſius Queſnellius Congregationis Oratorii Presbyter, ac amantiſſimus Patriota præcedentis (utpote pariter Pariſiis anno 1634. genitus) inter mille gaudia invenit, ibique cum chariſſimo ſuo Arnaldo aliquot annis delituit, utpote cum nec Ipſe Queſnellius in Galliis amplius ſecurus fuiſſet, partim ob diſſertationes in opera Sancti Leonis Papæ, auctoritatem ſummi Pontificis non parum diminuentes; partim ob refractariam renitentiam, dum in comitiis Patrum Oratorii legitimorum ſuorum Superiorum Propoſitiones Janſenii in ſcholis ſuis ſevere prohibentium, aſſignatæ Doctrinæ formulæ noluit acquieſcere, poſthabitis non tantum horum Superiorum, ſed & Archi-Epiſcopi Pariſienſis, ac Regiis mandatis. Hoc igitur tempore exilii, ac Latibuli ſui par nobile fratrum (ſi Superis placet) furtivis typis in lucem protruſerunt plurimos peſtiferos Libros, famoſos libellos, alioſque partus Sectæ Janſenianæ ſummopere faventes, uſque dum a Marchione de Caſtagna Generali Gubernatore recogniti anno 1690. a totius Belgii Catholici ditionibus exire juſſi fuerunt, quærentes refugium apud Batavos Acatholicos, atque ab his eadem promptitudine recepti, ac ipſi libri Janſeniani, quos præcedenter Calviniſtæ in Hollandia illico laborarunt in vulgarem Patriæ ſuæ linguam traducere, altum clamantes, nil aptius fore ad confirmanda fidei ſuæ dogmata. A Batavis, ſeu Hollandis migrarunt ad Leodienſes: demum Paſchaſius Queſnellius reverſus eſt Bruxellas, & veroſimilius cum eodem indiviſibilis ſocius Arnaldus, qui anno 1694. ætatis ſuæ 82. annorum ex hac vita deceſſit, & huic agonizanti dicitur Prior adſtitiſſe. Solus igitur tamquam principalis relictus Queſnellius non deſtitit plures undique ſibi ſocios, ac fautores præſertim in Belgio, & Gallia conquirere, quorum etiam adjutorio anno 1693. & 1694. Pariſiis in ſtatu completo prodiit famoſus ejuſdem liber *Reflexiones morales in novum teſtamentum &c.* intitulatus, diverſis Janſeniſtarum ſcriptis publicis defenſus. Erat in libro hoc in primis Ipſe textus ſacer (teſte Clemente XI.) in non Paucis vitiatus, a Vulgata editione multipliciter diſcrepans, ac verſioni Montenſi jam antea a Clemente IX. & Innocentio XI. rejectæ in multis conformis: deinde textus Scripturæ pluries in ſenſus alienos, & ſæpe adeo noxios detortus, ut Clemens XI. anno 1708. 13. Junii non ſolum librum illum prohibuerit, ſed etiam anno 1713. poſt maturiſſimum examen ex eo per Bullam *Unigenitus*, 101. propoſitiones variis cenſuris affecerit. Proteſtans Queſnellius a Papa ad futurum Generale Concilium (neſcio quo tempore futurum) more Hæreticorum appellavit, huicque appellationi etiam brevi ante obitum ſuum conformiter jam dicts pertinaciter inhæſit, mortuus Amſtellodami 1719. ætatis ſuæ 85. annorum.

Digitized by Google

§. IX.

Continens Bullam Unigenitus, *Clementis XI. qua damnantur* 101. *Propoſitiones Paſchaſii Queſnellii.*

CLEMENS EPISCOPUS

Servus Servorum DEI.

Univerſis Chriſti fidelibus Salutem & Apoſtolicam Benedictionem.

22. UNigenitus Dei Filius pro noſtra, & totius mundi ſalute filius hominis factus, dum Diſcipulos ſuos doctrina veritatis inſtrueret, univerſamque Eccleſiam ſuam in Apoſtolis erudiret, præſentia diſponens, & futura proſpiciens, præclaro, ac ſaluberrimo documento nos admonuit, ut attenderemus a falſis Prophetis, qui veniunt ad nos in veſtimentis Ovium; quorum nomine potiſſimum demonſtrantur Magiſtri illi mendaces, & in deceptione illuſores, qui ſplendida pietatis ſpecie prava dogmata latenter inſinuantes, introducunt Sectas perditionis ſub imagine ſanctitatis; utque facilius incautis obrepant, quaſi deponentes lupinam pellem, & ſeſe Divinæ Legis ſententiis, velut quibuſdam ovium velleribus obvolventes Sanctarum Scripturarum; adeoque etiam ipſius novi Teſtamenti verbis, quæ multipliciter in ſuam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui ſcilicet, a quo progeniti ſunt, mendacii parentis exemplo, ac Magiſterio edocti, nullam omnino eſſe ad fallendum expeditiorem viam, quam, ut, ubi nefarii erroris ſubintroducitur Fraudulentia, ibi Divinorum Verborum prætendatur Auctoritas.

His Nos vere Divinis Monitis inſtructi, ubi primum non ſine intima Cordis noſtri amaritudine accepimus Librum quemdam, Gallico idiomate olim impreſſum, & in plures Tomos diſtributum ſub titulo: *Le Nouveau Teſtament en François, avec des Reflexions morales ſur chaque verſet &c. à Paris* 1699. Alter vero: *Abbregé de la Morale de l' Evangile, des Actes des Apotres, des Epiſtres de ſaint Paul, des Epiſtres Canoniques, & de l'Apocalypſe;* ou *Penſées Chretiennes ſur le Texte de ces Livres Sacrez &c. a Paris* 1693. *&* 1694. Tametſi alias a nobis damnatum, ac revera Catholicis veritatibus pravarum Doctrinarum mendacia multifariam permiſcentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem a pluribus haberi, Chriſti fidelium manibus paſſim obtrudi, ac nonnullorum nova ſemper tentantium conſilio, & opera ſtudioſe nimis quaquaverſum diſſeminari, etiam latine redditum, ut pernicioſæ inſtitutionis contagium, fieri poſſit, pertranſeat de gente in gentem, & de regno ad populum alterum: verſutis hujuſmodi ſeductionibus, atque fallaciis creditum nobis Dominicum gregem in viam perditionis ſenſim abduci ſummopere doluimus: adeoque Paſtoralis non minus curæ noſtræ ſtimulis, quam frequentibus Orthodoxæ fidei Zelatorum querelis, maxime vero complurium Venerabilium Fratrum, præſertim Galliæ Epiſcoporum, litteris, ac precibus excitati, gliſcenti morbo, qui etiam aliquando poſſet in deteriora quæque proruere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipſam ingruentis mali cauſam providæ noſtræ conſiderationis intuitum convertentes perſpicue novimus, ſummam hujuſmodi libri perniciem ideo potiſſimum progredi, & invaleſcere, quod eadem intus lateat, & velut improba ſanies, non niſi ſecto ulcere erumpat; cum liber ipſe primo aſpectu legentes ſpecie quadam pietatis illiciat; molliti enim ſunt ſermones ejus ſuper oleum; ſed ipſi ſunt jacula, & quidem intento arcu ita ad nocendum parata, ut ſagittent in obſcuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut ſalubrius a nobis præſtari poſſe arbitrati ſumus, ſi fallacem libri doctrinam generatim ſolummodo a Nobis hactenus indicatam, pluribus ſigillatim ex eo excerptis propoſitionibus, diſtinctius, & apertius explicaremus, atque univerſis Chriſti Fidelibus noxia zizaniorum ſemina e medio Tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus. Ita nimirum denudatis, & quaſi in patulo poſitis, non uno quidem aut altero, ſed plurimis, graviſſimiſque tum pridem damnatis, tum etiam nove adinventis erroribus, plane confidimus, benedicente Domino, fore, ut omnes tandem apertæ jam, manifeſtæque veritati cedere compellantur.

Id

Digitized by Google

Id ipſum maxime e re catholica futurum, & ſedandis præſertim in florentiſſimo Galliæ Regno exortis ingeniorum varie opinantium, jamque in acerbiores ſciſſuras protendentium diſſidiis apprime proficuum; conſcientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodum neceſſarium, non modo præfati Epiſcopi, ſed & ipſe in primis Chariſſimus in Chriſto filius noſter Ludovicus Francorum Rex Chriſtianiſſimus, cujus eximium in tuenda Fidei Catholicæ puritate, extirpandiſque erroribus Zelum ſatis laudare non poſſumus, ſæpius Nobis eſt conteſtatus: repetitis propterea vere piis, & Chriſtianiſſimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis a Nobis efflagitans, ut inſtanti animarum neceſſitati prolata quantocyus Apoſtolici cenſura Judicii conſuleremus.

Hinc adſpirante Domino, Ejus Cœleſti ope confiſi, ſalutare opus ſedulo, diligenterque, ut rei magnitudo poſtulabat, aggreſſi ſumus, ac plurimas ex prædicto libro, juxta ſupra recenſitas reſpective editiones, fideliter extractas, & tum Gallico, tum Latino idiomate expreſſas propoſitiones a compluribus in ſacra Theologia Magiſtris, primo quidem coram duobus ex Venerabilibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus accurate diſcuti: Deinde vero coram Nobis adhibito etiam aliorum complurium Cardinalium conſilio, quam maxima diligentia, ac maturitate, ſingularum inſuper propoſitionum cum ipſomet Libri textu exactiſſime facta collatione, pluries iteratis congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujuſmodi autem propoſitiones ſunt, quæ ſequuntur, videlicet:

1. Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum, & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt, generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?

2. JESU Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum; abſque illa non ſolum nihil fit, ſed nec fieri poteſt.

3. In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das, quod præcipis.

4. Ita Domine; Omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo.

5. Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.

6. Diſcrimen inter fœdus Judaicum, & Chriſtianum eſt, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis a peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto vero Deus peccatori dat, quod jubet, illum ſua gratia purificando.

7. Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? quæ vero felicitas non eſt, admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit a nobis?

8. Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantum participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.

9. Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum numquam poſſumus, & cum qua numquam illum abnegamus.

10. Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.

11. Gratia non eſt aliud, quam voluntas omnipotens Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.

12. Quando Deus vult ſalvare animam quocumque tempore, quocumque loco, effectibus indubitabilis ſequitur voluntatem DEI.

13. Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuę manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit.

14. Quantucumque remotus a ſalute ſit peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum.

15. Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam æternam locutionem comitatur unctione ſui Spiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.

16. Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant

dant illecebris gratiæ, quia nihil reſiſtit omnipotenti.

17. Gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jeſum Chriſtum. Quicumque ad eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus a Patre.

18. Semen verbi quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum.

19. Dei gratia nihil aliud eſt, quam ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam Deus ipſe nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.

20. Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi a nobis obediri, & obeditur: imperat, & omnia fiunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.

21. Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis; utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum.

22. Concordia omnipotentis Dei in corde hominis cum libero ipſius voluntatis conſenſu demonſtratur illico nobis Incarnatione, veluti in fonte atque archetypo omnium aliarum operationum miſericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes a Deo ſunt, ſicut ipſa originalis operatio.

23. Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, qua creaturas e nihilo producit, & mortuis reddit vitam.

24. Juſta idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jeſu Chriſti, in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus a cupiditate.

25. Deus illuminat animam, & eam ſanat æque ac corpus ſola ſua voluntate; jubet, & ipſi obtemperatur.

26. Nullæ dantur gratiæ niſi per Fidem.

27. Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum.

28. Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.

29. Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.

30. Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.

31. Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.

32. Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt, Electos de manu Angeli exterminatoris.

33. Proh! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe, ad hoc, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem, & Myſteria, ut fecit Sanctus Paulus, dicens: *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.*

34. Gratia Adami non producebat, niſi merita humana.

35. Gratia Adami eſt ſequela creationis, & erat debita naturæ ſanæ, & integræ.

36. Differentia eſſentialis inter gratiam Adami, & ſtatus innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam eſt, quod primam unuſquiſque in propria perſona recepiſſet: iſta vero non recipitur, niſi in perſona Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus.

37. Gratia Adami, ſanctificando illum in ſemetipſo, erat illi proportionata: gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto, eſt omnipotens, & digna filio Dei.

38. Peccator non eſt liber, niſi ad malum, ſine gratia Liberatoris.

39. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum; ardoris, niſi ad ſe præcipitandum; virium, niſi ad ſe vulnerandum. Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

40. Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.

41. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis ethnicis, non poteſt venire niſi a Deo, & ſine gratia non producit niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

42. Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad ſacrificium Fidei; ſine hoc nihil niſi indignitas.

43. Primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere, ut moriamur peccato: adeo ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habeat pro rebus mundi.

Digitized by Google

44. Non ſunt niſi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes noſtræ naſcuntur; amor Dei, qui omnia agit proptem Deum, quemque Deus remuneratur; & amor, quo nos ipſos, ac mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum eſt, non refert; & propter hoc ipſum fit malus.

45. Amore Dei in corde Peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones ejus corrumpat.

46. Cupiditas, aut Charitas uſum ſenſuum bonum, vel malum faciunt.

47. Obedientia legis profluere debet ex fonte; & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exterius; alioquin non eſt niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia.

48. Quid aliud eſſe poſſumus niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſine Fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine Charitate.

49. Ut nullum peccatum eſt ſine amore noſtri, ita nullum eſt opus bonum ſine amore Dei.

50. Fruſtra clamamus ad Deum, Pater mi; ſi ſpiritus Charitatis non eſt ille, qui clamat.

51. Fides juſtificat, quando operatur; ſed ipſa non operatur, niſi per Charitatem.

52. Omnia alia ſalutis media continentur in fide, tamquam in ſuo germine, & ſemine; Sed hæc fides non eſt abſque amore, & fiducia.

53. Sola Charitas Chriſtiano modo facit (actiones Chriſtianas) per relationem ad Deum, & Jeſum Chiſtum.

54. Sola Charitas eſt, quæ Deo loquitur, eam ſolam Deus audit.

55. Deus non coronat, niſi Charitatem: qui currit ex alio impulſu, & ex alio motivo, in vanum currit.

56. Deus non remunerat niſi Charitatem, quoniam charitas ſola Deum honorat.

57. Totum deeſt Peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei.

58. Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt Charitas.

59. Oratio Impiorum eſt novum in eos judicium.

60. Si ſolus ſupplicii timor animat pœnitentiam, quo hæc eſt magis violenta, eo magis ducit ad deſperationem.

61. Timor non niſi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore juſtitiæ non ducitur.

62. Qui a malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt Reus coram Deo.

63. Baptizatus adhuc eſt ſub lege, ſicut Judæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex ſolo timore.

64. Sub maledicto legis, numquam fit bonum, quia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud non niſi ob timorem evitando.

65. Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui ſunt, abſque eo, quod ullum Deo dederint filium, cum non effecerint niſi mancipia per timorem.

66. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem, ſicuti beſtiæ, ſed Per fidem, & per amorem ſicuti filii.

67. Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem.

68. Dei Bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in Fide, & precibus.

69. Fides, uſus, augmentum, & præmium Fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei.

70. Numquam Deus affligit innocentes, & afflictiones ſemper ſerviunt, vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum Peccatorum.

71. Homo ob ſui conſervationem poteſt ſe diſpenſare ab ea lege, quam Deus condidit propter ejus utilitatem.

72. Nota Eccleſiæ Chriſtianæ eſt, quod ſit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos Cœli, & omnes Electos, & juſtos terræ, & omnium Sæculorum.

73. Quid eſt Eccleſia, niſi cętus Filiorum Dei manentium in ſinu, adoptatorum in Chriſto, ſubſiſtentium in ejus perſona, redemptorum ejus ſanguine, viventium ejus ſpiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri Sęculi?

74. Eccleſia, ſive integer Chriſtus, Incarnatum Verbum habet ut Caput, omnes vero Sanctos ut membra.

75. Eccleſia eſt unus ſolus homo, compoſitus ex pluribus membris, quorum Chriſtus eſt Caput, vita, ſubſiſtentia, & perſona; Unus ſolus Chriſtus, compoſitus ex pluribus Sanctis, quorum eſt Sanctificator.

76. Nihil ſpatioſius Eccleſia Dei, qua omnes Electi, & Juſti omnium Sæculorum illam componunt.

77. Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Chriſti, ceſſat interius habere Deum pro Patre, & Chriſtum pro Capite.

78. Separatur quis a Populo Electo, cujus figura fuit Populus Judaicus, & Caput eſt Jeſus Chriſtus, tam non vivendo ſecundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.

79. Utile, & neceſſarium eſt omni tempore, omni loco, & omni perſonarum generi ſtudere, & cognoſcere ſpiritum, Pietatem, & Myſteria Sacræ Scripturæ.

80. Lectio Sacræ Scripturæ eſt pro omnibus.

81. Obſcuritas Sancta verbi Dei non eſt Laicis ratio diſpenſandi ſe ipſos ab ejus lectione.

82. Dies Dominicus a Chriſtianis debet ſanctificari lectionibus pietatis, & ſuper omnia Sanctarum Scripturarum. Damnoſum eſt velle Chriſtianum ab hac lectione retrahere.

83. Eſt illuſio ſibi perſuadere, quod notitia Myſteriorum Religionis non debeat communicari feminis, lectione Sacrorum librorum. Non ex feminarum ſimplicitate, ſed ex ſuperba Virorum ſcientia, ortus eſt Scripturarum abuſus, & natæ ſunt hæreſes.

84. Abripere e Chriſtianorum manibus novum Teſtamentum, ſeu eis illud clauſum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, eſt illis Chriſti os obturare.

85. Interdicere Chriſtianis lectionem Sacræ Scripturæ, præſertim Evangelii, eſt interdicere uſum luminis filiis lucis, & facere, ut patiantur ſpeciem quamdam excommunicationis.

86. Eripere ſimplici Populo hoc ſolatium, jungendi vocem ſuam voci totius Eccleſiæ, eſt uſus contrarius praxi Apoſtolicæ, & intentioni Dei.

87. Modus plenus ſapientia, lumine, & Charitate, eſt dare animabus tempus portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, petendi ſpiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, ſatisfacere Juſtitiæ Dei, antequam reconcilientur.

88. Ignoramus, quid ſit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus ſtatim reſtitui poſſeſſioni bonorum illorum, quibus nos peccatum ſpoliavit, & detrectamus ſeparationis iſtius ferre confuſionem.

89. Quartus decimus gradus converſionis Peccatoris eſt, quod, cum ſit jam reconciliatus, habet jus aſſiſtendi Sacrificio Eccleſiæ.

90. Eccleſia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Paſtores de conſenſu, ſaltem præſumpto, totius Corporis.

91. Excommunicationis injuſtæ metus, numquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro: Numquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per Charitatem affixi ſumus.

92. Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, quam prodere Veritatem, eſt imitari Sanctum Paulum: tantum abeſt, ut ſit erigere ſe contra Auctoritatem, aut ſciendere unitatem.

93. Jeſus quandoque ſanat vulnera, quę præceps Primorum Paſtorum feſtinatio infligit, ſine ipſius mandato; Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato Zelo reſcindunt.

94. Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis quam videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.

95. Veritates eo devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum: adeo remotus eſt a ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum, Neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maxime ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in Filios ſuos.

96. Deus permittit, ut omnes Poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.

97. Nimis ſæpe contigit membra illa, quæ magis ſancte, ac magis ſtricte unita

Ec-

Digitized by Google

Eccleſiæ ſunt, reſpici, atque tractari tamquam indigna, ut ſint in Eccleſia, vel tamquam ab ea ſeparara; ſed Juſtus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

98. Status perſecutionis, & pęnarum, quas quis tolerat, tamquam Hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maxime meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.

99. Pervicatia, præventio, obſtinatio in nolendo; aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſua Eccleſia poſuit, ut in ea eſſet odor vitæ, V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c.

100. Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, perſequendo veritatem, ejuſque diſcipulos. Tempus hoc advenit —— Haberi, & tractari, a Religionis Miniſtris, tamquam impium, & indignum omni commercio cum Deo tamquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in ſocietate Sanctorum, eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior. Fruſtra quis ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate, & Zelo quodam Religionis, perſequendo flamma, ferroque viros probos, ſi propria paſſione eſt excæcatus, aut abreptus aliena, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus ſacrificare Deo Impium, & ſacrificamus Diabolo Dei Servum.

101. Nihil ſpiritui Dei, & doctrinæ Jeſu Chriſti magis opponitur, quam communia facere juramenta in Eccleſia, quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & Idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio Impiorum.

Auditis itaque tum voce, ſcripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum ſuffragiis, diviniq; in primis luminis, privatis ad eum finem, publiciſque etiam indictis precibus, implorato præſidio; omnes, & ſingulas Propoſitiones præinſertas, tamquam falſas, captioſas, male ſonantes, piarum aurium offenſivas, ſcadaloſas, temerarias, Eccleſiæ, & ejus praxi injurioſas, neque in Eccleſiam ſolum, ſed etiam in Poteſtates ſæculi contumelioſas, impias, blaſphemas, ſuſpectas de hæreſi, ac hæreſim ipſam ſapientes, nec non hæreticis, & hæreſibus, ac etiam ſchiſmati faventes, erroneas, hæreſi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variaſque hæreſes, & potiſſimum illas, quæ in famoſis Janſenii Propoſitionibus, & quidem in eo ſenſu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifeſte innovantes, reſpective, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandantes omnibus utriuſq; ſexus Chriſti fidelibus, ne in dictis Propoſitionibus ſentire, docere, prædicare aliter præſumant, quam in hac eadem Noſtra Conſtitutione continetur: ita ut quicumque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam diſputative, publice, aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, Eccleſiaſticis cenſuris, aliiſq; contra ſimilia perpetrantes a Jure ſtatutis pœnis ipſo facto, abſq; alia declaratione ſubjaceat.

Ceterum per expreſſam præfatarum Propoſitionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus, cum præſertim in decurſu examinis complures alias in eo deprehenderimus Propoſitiones illis, quæ, ut ſupra, damnatæ fuerunt, conſimiles, affines, iiſdemque erroribus imbutas: nec ſane paucas ſub imaginario quodam, veluti graſſantis hodie perſecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, eaſq; falſo Chriſtianæ patientiæ nomine prædicantes; quas propterea ſingulatim recenſere, & nimis longum eſſe duximus, & minime neceſſarium; ac demum, quod intolerabilius eſt, Sacrum ipſius novi Teſtamenti Textum damnabiliter vitiatum compererimus, & alteri dudum reprobatæ verſioni Gallicæ Montenſi in multis conformem: a vulgata vero editione, quæ tot Sæculorum uſu in Eccleſia probata eſt, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter diſcrepantem, & aberrantem, pluriеſque in alienos, exoticos, ac ſæpe noxios ſenſus, non ſine maxima perverſitate detortum.

Eumdem propterea Librum, ut pote per dulces ſermones, & benedictiones, ut Apoſtolus loquitur, hoc eſt, ſub falſa piæ inſtitutionis imagine, ſeducendis Innocentium cordibus longe accommodatum, ſive præmiſſis, ſive alio quovis titulo inſcriptum, ubicumque, & quocumque alio idiomate, ſeu quavis editione, aut verſione hactenus impreſſum, aut impoſterum (quod abſit) imprimendum, Aucto-

ritate Apoſtolica tenore præſentium iterum prohibemus, ac ſimiliter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & ſingulos in ejus defenſionem tam ſcripto, quam typis editos, ſeu forſan (quod Deus avertat) edendos libros, ſeu libellos, eorumque lectionem, deſcriptionem, retentionem, & uſum omnibus, & ſingulis Chriſti fidelibus pœna excommunicationis per contrafacientes ipſo facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdicimus.

Præcipimus inſuper Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis; nec non hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut contradictores, & rebelles quoſcumq; per cenſuras, & pœnas præfatas, aliaque Juris, & facti remedia, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omnino coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præſertim tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus abhibeatur, quæ ipſis originalibus litteris adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem Anno Incarnationis Dominicæ 1713. ſexto Idus Septembris Pontificatus Noſtri Anno Decimo tertio.

I. CARD. PRODATARIUS.

F. Oliverius.

Viſa de Curia L. Sergardus.

Loco ✠ Plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

L. Martinettus.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti milleſimo ſeptingenteſimo decimo tertio, indict. 6. die vero 10. Septemb. Pontificatus SS. in Chriſto Patris, & D. N. D. Clementis Divina Providentia Papæ XI. anno decimo tertio, ſupradictæ Litteræ Apoſtolicæ affixæ, & publicatæ fuerunt ad valvas Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, Curiæ Generalis in Monte Citatorio, in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis per me Petrum Romulatium Apoſtolicum Curſorem.

Antonius Placentinus Mag. Curſ.

§. X.

Damnatæ 101. propoſitiones Paſchaſii Queſnellii explicantur.

PROPOSITIO I.

23. *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum, & peccati conſecutiones; ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt, generalis impotentia ad laborem, & orationem, & ad omne opus bonum?*

DECLARATIO.

Docet in præſenti Queſnellius; *primo* hominem peccatorem cum gratia deperdere omnia alia dona ſupernaturalia, nec remanere niſi peccatum, & peccati conſecutiones &c. hoc tamen falſum eſt; quia in tali peccatore E. G. deliberatam complacentiam veneream admittente adhuc tamdiu remanent fides, & ſpes, uſque dum talis peccatum committat his virtutibus directe oppoſitum. Unde Concil. Trid. ſeſſ. 6. de juſtif. can. 28. damnat illos, qui dicunt, *amiſſa per peccatum gratia ſimul & fidem ſemper amitti*. Docet Queſnellius *ſecundo*, hominem, deperdita per peccatum mortale gratia, reddi impotentem ad omne opus bonum. Hoc iterum eſt falſum; quia alias, ſi exinde talis peccator fieret impotens ad omne opus bonum, non haberet amplius libertatem indifferentiæ ad ullum actum bonum, mediante gratia Divina actuali incitante (non neceſſitante) eliciendum, ſicque a tali peccatore tolleretur liberum arbitrium in ordine ad actus bonos, quæ præter Janſenium etiam eſt ipſiſſima Doctrina Lutheri, & Calvini damnata, & ſuperiori Cap. II. jam ſæpius reprobata.

PROPOSITIO II.

24. *Jeſu Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa non ſolum nihil fit, ſed nec fieri poteſt.*

DECLARATIO.

Iſta propoſitio excludit ab homine gratiam ſufficientem, ſolamque hic, ac alibi per decurſum ſæpius concedit gratiam efficacem; cum gratiam Jeſu Chriſti in Communi definiat, quod ſit *Principium NB. efficax cujuſcumque boni, ſine qua nec aliquod bonum fit, nec fieri poteſt.*

Aſt hæreticum eſt, ſentire, gratiam efficacem ita ad omne opus bonum eſſe neceſſariam, ut ſine ea ne quidem aliquid boni fieri poſſit; nam multa opera bona ſunt, quæ etſi actualiter ab hominibus non peragantur, fieri tamen poſſent etiam meritorie cum ſola gratia ſufficiente, modo vellent homines cooperari: alias enim infideles, qui ſe non convertunt ad fidem, & Peccatores, ac reprobi, qui finalem non agunt pœnitentiam, merito ſe excuſare valerent; quoniam ſimilia ſine gratia efficaci in principiis Queſnellii ex una parte facere nequeunt, ex altera vero non eſt in ipſorum poteſtate habere gratiam effi-

efficacem, quam Deus non cuilibet homini largitur: alias enim quilibet ſemper ſtante gratia poneret effectum.

PROPOSITIO III.

25. *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das, quod præcipis.*

DECLARATIO.

Ut mens Paſchaſii Queſnellii circa hanc, & plures ſubſequentes propoſitiones recte penetretur: pro nunc & ſemper *Notandum eſt*. 1. in ordine ad opus bonum *meritorium* faciendum, ſive illud ſit opus de præcepto, ſive tantum de conſilio, in principiis Catholicorum ſemper neceſſariam eſſe aliquam gratiam actualem. *Notandum* 2. gratiam actualem interiorem a Catholicis dividi in ſufficientem, & efficacem: prima eſt, cum qua poſſet quidem elici ab homine opus meritorium, ſed vel ex Socordia aut malitia voluntatis humanæ, aliave ex cauſa actualiter non elicietur. Altera nimirum interna efficax vocatur illa, cum qua non ſolum poteſt, verum etiam actu ponetur certo opus meritorium cooperante cum Gratia Divina actualiter, & cum libertate indifferentiæ voluntate creata. *Notandum*. 3. a Luthero, & Calvino gratiam ſufficientem abſolute negari. Quod ſi vero ipſis objiciatur, ex hoc ſequi, legis implementum in ſtatu naturæ lapſæ homini eſſe impoſſibile; Reſpondent concedendo totum; addunt tamen, hoc non obſtante, hominem tranſgrediendo Legem, adhuc peccare, quoniam ad peccatum juxta præfatos ſufficit libertas a coactione, & in ſua cauſa ratione peccati originalis. *Notandum* 4. Pariter a Janſenio omnem gratiam ſufficientem negari; hinc *Lib. 3. de gratia Chriſti*, gratiam ſufficientem intitulat *monſtroſam*, & propoſitione inter damnatas II. ait generaliter, gratiam interiorem eſſe illam, cui numquam reſiſtitur, quæ in re ipſa eſt gratia efficax. *Notandum* 5. Paſchaſium Queſnellium in hoc puncto, uti in aliis preſſe inſiſtere veſtigiis Janſenii, & hinc in homine peccatore adſtruere impotentiam generalem ad omne opus bonum &c. ut colligitur ex præcedentibus.

His igitur prænotatis in principiis Queſnellii propoſitio iſta tertia facit hunc ſenſum: *Domine ſi tu hominibus, quibus præcepta imponis, non das ſimul gratiam efficacem, in vanum ponis aliqua præcepta, cum homines ſine gratia efficaci nullum opus bonum poſſint facere*. Quis non intelligit in tali ſenſu dictam propoſitionem Deo eſſe ſumme injurioſam? Nam cum Deus pluribus hominibus non det gratiam efficacem, & tamen ipſis præcepta imponat, hæc impoſitio apud Queſnellium foret actualiter vana, utpote de re ſervatu actualiter impoſſibili. Econtra vero, ſi Queſnellius præter efficacem etiam admitteret gratiam ſufficientem, mentionata propoſitio in ordine ad opus aliquod præceptum meritorium veriſſima exiſteret, utpote hunc ſenſum faciens. *Si tu domine non dares ſimul aliquam gratiam in ordine ad opus quodpiam præſcriptum, ac ſimul meritorium, fruſtraneum foret tuum præceptum, cum ſine aliqua gratia (quam tamen ſaltem ſufficientem Tu nulli denegas) non poſſet homo defacto aliquod opus NB. meritorium facere.*

PROPOSITIO IV.

26. *Ita Domine omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo.*

DECLARATIO.

Iſta propoſitio alludit denuo ad gratiam efficacem, conſequenter facit hunc ſenſum: *tunc omnia opera bona, ac præcepta ſunt nobis poſſibilia, quando Tu Domine dando gratiam efficacem facis poſſibilia*. Ex quo ſequeretur iterum, quod quamplures homines infideles, & fideles, quibus Deus non dat gratiam efficacem, haberent impotentiam ſeſe ad fidem, vel ad ſalutarem pœnitentiam convertendi. Ad quid ergo Deus omnibus præcipit impiis Ezech. cap. 33. *Convertimini a viis veſtris peſſimis*, ſi illi, quibus deeſt gratia efficax, ſunt impotentes ſeſe convertendi? Profecto *Deus impoſſibilia non jubet*, uti ſub anathemate docet Concil. Trid. *Seſſ. 6. de juſtificat. cap. 11.*

PROPOSITIO V.

27. *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.*

DECLARATIO.

Per unctionem interiorem gratiæ Divinæ intelligit Queſnellius conformiter præcedentibus dictis gratiam efficacem, ita ut dicta propoſitio hunc faciat ſenſum; *Niſi gratia interior efficax accedat, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad magis cor hominis indurandum*. At denuo falſum eſt, quod exhortationes, miracula, aliæve gratiæ exteriores non inſerviant, niſi ad cor hominis magis obdurandum, cum Clementiſſimus Deus ſimilia cum gratia interiori ſaltem ſufficienti conjuncta immittat ad cor hominis emolliendum. Quodſi quis, uti alter Pharao per miracula Moyſis, magis exinde obduretur, malitia & culpa peccatoris eſt, non ipſius miſericordiſſimi Dei.

PROPOSITIO VI.

28. *Diſcrimen inter fœdus Judaicum & Chriſtianum eſt, quod in illo exigit Deus fugam peccati, & implementum Legis a peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto vero Deus peccatori dat quod jubet, illum ſua gratia purificando.*

DECLARATIO.

Propoſitio iſta plura continet erronea. In primis enim falſum eſt, quod in fœdere Judaico Deus exegerit Legis implementum, & tamen non dederit gratiam ſufficientem, ſed reliquerit Judæos in ſua impotentia: ſic enim iterum tolleretur libertas indifferentiæ, & nihilominus Judæis imputaretur peccatum. *Secundo* falſum eſt, quod nulli exiſtentes in antiquo teſtamento Legem adimpleverint: multi enim cum Abraham, Iſaac, Jacob, & Moyſe per circumciſionem, vel per fidem in Meſſiam venturum, aut per aliud remedium a Deo inſtitutum a peccato originali mundati Legem taliter obſervaverunt, ut concurrente ſimul gratia efficaci finaliter abſque actuali aliquo gravi peccato ex hac vita deceſſerint, nunc æterna fruentes beatitudine. *Tertio* commentitium eſt, quod Deus in lege nova cuilibet peccatori tribuat gratiam efficacem, quam Janſeniſtę juxta jam dicta num. 25. ſubintelligunt in illis verbis: *Dat quod jubet*. Videmus enim etiam in Lege nova multos graviſſimos peccatores impœnitentes, vel ſubitanea morte prœoccupatos ex hac vita abire.

PROPOSITIO VII. & VIII.

29. VII. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? quæ vero felicitas non eſt, admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit a nobis.*

VIII. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantum participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis quod Deus nobis præcipit.*

Digitized by Google

DECLARATIO utriuſque.

Duplex hæc propoſitio innititur iiſdem falſis principiis, quibus præcedens; quaſi nimirum in lege veteri nulla fuiſſet data gratia interior ad legem obſervandam; exiſtentibus autem in lege nova tribuatur gratia efficax, atque per hoc Lex antiqua diſtinguatur a Lege nova, quæ vocatur Lex gratiæ. Falſum autem eſſe, quod exinde deſumenda ſit diſtinctio inter utramque Legem, jam patet ex dictis, cum utrobique tam gratia ſufficiens, quam efficax a Deo fuerit clementiſſime conceſſa, cum hoc tamen diſcrimine, quod in Lege nova ob merita Chriſti actu exhibita Deus nobis largiatur copioſiores, atque uberiores gratias, quam in lege veteri ob merita Chriſti præciſe præviſa.

PROPOSITIO IX.

30. *Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua Chriſtum confiteri numquam poſſumus, & cum qua illum numquam abnegamus.*

DECLARATIO.

Se denuo patefacit Queſnellius, quod nullam aliam gratiam internam per merita Chriſti nobis comparatam admittat, niſi efficacem, ſive illam, *cum qua numquam Chriſtum abnegamus*, quæ eſt ipſiſſima gragia efficax. Errat autem Queſnellius in hoc, quia vult, abſque hac gratia nos NB. neque poſſe Chriſtum confiteri, quod eſt falſiſſimum; poſſemus enim id etiam facere cum gratia ſufficiente, dummodo vellemus, juxta jam ſæpius dicta. Unde æque iſta Queſnellii, ac alia intimi ſui amici Arnaldi doctrina merito tamquam hæretica rejici debet, dum nempe ille alius docuit, Sanctum Petrum ex defectu gratiæ efficacis non potuiſſe non abnegare Chriſtum.

PROPOSITIO X. & XI.

31. X. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.*

XI. *Gratia non eſt aliud, quam voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.*

DECLARATIO.

In duplici hac propoſitione ad minus duplex graviſſimus error contra ſenſum Catholicæ Eccleſiæ reperitur. *Primo*, quia Queſnellius tam hic, quam adhuc clarius propoſitione 19. conſtituit gratiam divinam generaliter in aliquo extrinſeco, nimirum in omnipotente voluntate Divina jubente, & faciente, quod jubet; cum tamen Concilium Tridentinum contra Lutherum, & Calvinum gratiam æque ac charitatem habitualem Seſſ. *6. de Juſtificat. Can.* 11. agnoſcat tamquam ens poſitivum animæ inhærens. *Secundo* errat, quia iterum ab hominibus excludit gratiam ſufficientem, ſeu illam, cujus operatio poteſt a libero arbitrio impediri: cum tamen eamdem agnoſcat Apoſtolus 2. Corinth. cap. 6. exhortando ſuos Corinthios, *ne in vacuum gratiam Dei recipiant*; quæ admonitio foret ridicula, ſi non daretur aliqua gratia ſufficiens, ſeu talis, cujus operatio per liberum arbitrium poſſet impediri: Gratiam enim Dei in vacuum recipere nihil aliud eſt, quam gratiam quidem recipere, intentam tamen per gratiam operationem in effectum non deducere.

PROPOSITIO XII.

32. *Quando Deus vult ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco, effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.*

DECLARATIO.

Ex hac propoſitione ſequeretur, Deum non voluiſſe reprobos ſalvos facere; cum Salvationis effectus apud hos non ſequatur: quod equidem docuit Calvinus, ac poſtea Janſenius: utriuſque tamen hæreſin jam ſuperius refutavimus; cum Deus velit omnes ſalvos fieri, pro omnibus ſe dederit in Redemptionem, & pro omnibus ſit mortuus, & conſequenter etiam pro reprobis.

PROPOSITIONES XIII. XIV. XV. XVI. XVII. XVIII. XIX. & XX.

33. XIII. *Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuæ manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit.*

XIV. *Quantumcumque remotus a ſalute ſit peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum.*

XV. *Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam æternam locutionem comitatur unctione ſui ſpiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

XVI. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil reſiſtit omnipotenti.*

XVII. *Gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jeſum Chriſtum. Quicumque ad Eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus a Patre.*

XVIII. *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum.*

XIX. *Dei gratia nihil aliud eſt, quam Ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam Ipſe nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.*

XX. *Vera Gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi a nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

DECLARATIO.

Omnes iſtæ propoſitiones denuo ſe fundant in eo, quod non detur gratia, niſi efficax, cui in ſtatu naturę lapſæ numquam reſiſtitur, uti docet Jaſenius Anteſignanus Propoſitione II. & Queſnellius conſtanter erroneam hanc doctrinam proſequitur. Quæro autem ego ex ipſis, utrum, *dum multi ſunt vocati, pauci vero Electi*, Matth. 20. utrum, inquam, ſoli a Deo Electi, ſi aliquando peccent, habeant gratiam internam in ordine ad converſionem, vel non? ſi ſoli Electi: ergo alii fruſtra vocantur, cum in Janſeniſtarum Principiis ſint impotentes ad omne opus bonum, conſequenter etiam ad converſionem: profecto, ſi quis non habens alas, vocaretur ad volandum, ridicula foret hæc vocatio, prout recte obſervat Viva hic. Quodſi vero præter Electos etiam reliqui vocati obtineant a Deo gratiam internam, talis gratia apud illos peccatores, qui vocem hanc Domini non ſequuntur, erit ſufficiens: nam ſi quoad omnes vocatos foret efficax; omnes illi vocati converterentur actualiter; cum tamen contra multos conqueratur Deus Proverb. cap. 1. v. 24. *Vocavi, & renuiſtis.*

PROPOSITIONES XXI. & XXII.

34. XXI. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpote quæ eſt operatio voluntatis omnipo-*

Digitized by Google

nipotentis, ſequelâ, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum.

XXII. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis, cum libero ipſius voluntatis conſenſu demonſtratur illico nobis in Incarnatione, veluti in fonte, atque archetypo omnium aliorum operationum miſericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes a Deo ſunt, ſicut ipſa originalis operatio.*

DECLARATIO.

Poſtquam Queſnellius mentem ſuam clarius adaperuit, quidnam proprie per interiorem Jeſu Chriſti gratiam intelligat, dicendo, quod eadem nihil aliud ſit, quam voluntas Dei omnipotentis, ſeu potius operatio voluntatis Divinæ *jubentis, quod vult, & dantis, ſeu efficientis quod jubet*: ulterius pergit, ut magis capiatur, inſtituendo aliquam paritatem inter Incarnationem, & Reſurrectionem ex una, inter gratiam Jeſu Chriſti ex altera parte, ut ſic concordet omnipotentis Dei operationem cum cum libero ipſius voluntatis conſenſu: ait enim, uti Incarnatio, & Reſurrectio active ſumendo eſt operatio omnipotentis voluntatis Dei, ita quoque Gratia Jeſu Chriſti tamquam fortis, potens, ſuprema & invincibilis eſt imitatio operationis Dei Incarnantis, reſuſcitantis filium ſuum. Aſt plane, ſi alias omnis ſimilitudo claudicat, hæc omnino utroque caret pede, dum non ſolum gratiam ſufficientem iterum excludit, verum etiam ipſum quoque conceptum formalem gratiæ efficacis deſtruit: nam, ſtante hac paritate, voluntas a libera cooperatione per gratiam efficacem omnino excluditur; cum tamen gratia efficax juxta Catholicos liberum arbitrium quoad cooperationem ſuam omnino admittat. Probatur hoc noſtrum aſſertum taliter: Operatio Dei Incarnantis, ſeu producentis unionem hypoſtaticam inter Verbum Divinum, & humanam naturam: item operatio Dei Patris reſuſcitantis Filium ſuum, ſeu reproducentis unionem inter animam, & corpus Ejuſdem eſt operatio ſolius Voluntatis Dei Omnipotentis, cui nihil ullatenus ex parte hominis poteſt reluctari: ergo ſi eſt utrobique paritas, etiam operatio Dei circa effectum ſalutarem erit operatio ſolius Dei, cui ex parte voluntatis hominis nihil poteſt reluctari. Subſumitur: atqui hoc pugnat expreſſe contra Concilium Tridentinum, juxta ſuperius dicta, eſtque expreſſe ſententia Lutheri atque Calvini negantium libertatem indifferentiæ in ordine ad bonum ſpirituale: ergo.

PROPOSITIONES XXIII. XXIV. & XXV.

XXIII. *Deus Ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, qua creaturas e nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

XXIV. *Juſta idea, quam Centurio habet, de Omnipotentia Dei, & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus a cupiditate.*

XXV. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æque ac corpus ſola ſua voluntate; jubet, & ipſi obtemperatur.*

DECLARATIO.

Ut Janſeniſtæ cum Queſnellio Ideam gratiæ Jeſu Chriſti juxta ſuum conceptum hominibus magis imprimerent, adhuc duas inſtituunt paritates, ſed æque infelici eventu. Prima paritas eſt de Deo hominem ex nihilo producente, vel mortuum reſuſcitante: altera vero de Centurione ſolo motu omnipotentis Divinæ voluntatis corporaliter ſanato: nam taliter etiam (inquiunt) Deus per gratiam ſuam creat ſpiritualiter ex nihilo, & ſanat morbos animæ humanæ. Aſt contra eſt; quia ambæ præcedentes operationes ex integro non dependent ex cooperatione hominis; bene vero effectus, & operatio gratiæ etiam efficacis: etſi enim ſtante gratia efficaci infallibiliter, ac certo ſequatur effectus; hoc tamen non provenit independenter a libera cooperatione hominis; enim talis homo ponatur a Deo in iis circumſtantiis, in quibus prævidet, eum libere ſuæ gratiæ cooperaturum. *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium a Deo motum, & excitatum nihil cooperari, aſſentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quo ad obtinendam juſtificationis gratiam ſe diſponat, ac præparet, neque poſſe diſſentire, ſi velit &c. &c. anathema ſit*, inquit Concilium Trid. Seſſ. 6. de Juſtif. can. 4. toties jam Janſeniſtis inculcatum.

PROPOSITIONES XXVI. XXVII. XXVIII. & XXIX.

36. XXVI. *Nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem.*

XXVII. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum.*

XXVIII. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

XXIX. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.*

DECLARATIO.

Docet hic Paſchaſius Queſnellius, quod nullæ dentur gratiæ niſi per fidem, & quod ipſa fides ſit prima gratia, ac conſequenter cum extra veram Eccleſiam non ſit vera fides, neque extra eamdem exiſtat aliqua gratia. Adjungit, quod reſpectu peccatoris, ut iterum fiat juſtus, ſit prima gratia ipſa remiſſio peccatorum. Aſt omnia iſta apertam continent falſitatem: nam *in primis* datur gratia præveniens, excitans adultos ad veram fidem amplectendam: ergo non omnes gratiæ dantur per fidem, ſed potius debent aliquæ admitti præcedentes ipſam fidem. *Secundo* item nec Ethnici, Turcæ, & Judæi carent gratia Divina excitante ad veram fidem &c. quamvis exiſtant extra Eccleſiam: ergo datur aliqua gratia etiam extra Eccleſiam. *Tertio* per fidem, & ſpem, ſeu fiduciam in Deum &c. juxta Concilium Tridentinum *Seſſ. 6. de Juſtificat. cap. 6.* quis erigitur ad pœnitentiam, & deteſtationem peccatorum, quæ precedit actualem eorum remiſſionem: ergo ex parte peccatoris remiſſionem peccatorum præcedunt alii actus ſalutares mediante gratia Divina eliciti, & conſequenter ipſa remiſſio non eſt prima gratia peccatoris, ut iterum fiat juſtus.

PROPOSITIO XXX.

37. *Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.*

DECLARATIO.

Queſnellius æque, ac Janſenius conſtanter Inimicus gratiæ ſufficientis per hæc ipſa verba iterum eamdem rejicere, & ſolam interiorem efficacem adſtruere tacite intendit; nam, cum juxta Eum, quos Deus vult ſalvos facere, infallibiliter ſalventur, ſignum eſt, quod Deus velit ſolos Electos ſalvari; iſti enim ſoli (non reprobi) infallibiliter actu ſalvantur; ſicque Deus alios extra Electos non vellet ſalvare, conſequenter nec ipſis aliquod Salvationis remedium, puta gratiam ſufficientem procurare. Et ita plane ſentiunt Janſeniſtæ, addentes propterea, quod Chriſtus pro ſolis Electis voluerit ſanguinem ſuum fundere, ac mortem obire, atque exinde ſolis Electis procurare gratiam, & quidem efficacem, ne voluntas Dei ſuo fruſtretur effectu. At contra hoc aſſertum pugnat Sacræ Scripturæ textus ſæpius jam allegati: nimirum quod Deus velit omnes ſalvos fieri, Chriſtus ſe voluerit dare in Redemptionem pro omnibus, ac pro omnibus voluerit mori. Et licet hoc deſiderium ſæpius ex parte creaturæ ſuo fruſtretur effectu; ex parte tamen Dei adhuc eſt omnino efficax, quatenus ſimul procurat

etiam

Digitized by Google

etiam pro reprobis talia remedia ſufficientia, ſeu gratias, ut poſſent ſalvi fieri actualiter, dummodo vellent his remediis cooperari. Per dicta tamen nolo negare quod voluntas Divina ſalvandi homines &c. reſpectu Electorum adhuc ſit efficacior, quam reſpectu reproborum, utpote cum Electis ad hanc ſalutem æternam obtinendam decreverit dare gratiam finalem non ſolum ſufficientem, verum etiam efficacem, qua ſtante infallibiliter (abſque tamen præjudicio libertatis indifferentiæ in voluntate creata ex parte actus primi proximi) ſequetur effectus. Utrum autem hæc gratia ſit intrinſece, vel tantum extrinſece efficax, relinquitur diſcuſſioni ulteriori Theologorum, juxta jam dicta. Mihi ultimum (citra tamen præjudicium alterius ſententiæ) longe præplacet; cum exinde facilius infallibilitas effectus concilietur cum libertate humana ex una parte; ex altera vero adhuc ſalvetur profunditas Myſterii, uti conſideranti patebit.

PROPOSITIONES XXXI. & XXXII.

38. XXXI. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

XXXII. *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt, electos de manu Angeli exterminatoris.*

DECLARATIO.

Manifeſtat ſe clarius in præſenti Queſnellius, præſertim propoſitione 32. quod idem ac Janſenius propoſitione quinta circa Paſſionem Salvatoris ſentiat; nimirum quod Chriſtus deſideraverit pro ſolis Electis ſanguinem fundere, & per ſanguinem ſuum his ſolis (non reprobis) gratiam aliquam internam procurare. Id tamen falſum eſſe præcedenti numero, ac fuſius numero 18. contra Janſenium oſtendimus. Chriſtus in cruce non ſolum pro omnibus mortuus eſt, verum etiam pro ſuis inimicis præſentibus ac futuris ibidem ſpecialiter oravit, dicens Luc. C. 23. *Pater dimitte illis*: & tamen non omnes, etſi multi, ex inimicis Chriſti ſalvantur: quis ergo credat, deſiderium Chriſti per Orationem ad Patrem ſuum patefactum ſemper ſuum habuiſſe effectum? Sanctus Auguſtinus Serm. 4. de Sanctis, loquens de Oratione Chriſti pendentis in cruce, inquit: *Quando in cruce pendens orabat, videbat, & prævidebat omnes inimicos, ſed multos ex illis futuros amicos prævidebat, & ideo NB. omnibus veniam poſtulabat.* En! Chriſtus ex numero inimicorum ſuorum tantummodo *multos* (NB. non *omnes*) futuros prævidit amicos, & tamen *pro omnibus* oravit, conſequenter pro iis quoque, qui in inimicitia ſunt perſtituri, & ſic pro reprobis, licet pro ultimis hæc oratio, & Paſſio Chriſti non habuerit deſideratum Salvationis effectum.

PROPOSITIO XXXIII.

39. *Pro! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe, ad hoc, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, Ejus amorem, mortem, & Myſteria, ut facit Sanctus Paulus, dicens*: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.

DECLARATIO.

Ante declarationem nota, ſibimet ipſi renuntiare idem eſſe, ac ſuæ propriæ utilitati alias ex actibus bonis capiendæ abdicare; ita, ut nulla jam operatio fiat intuitu mercedis æternæ. Vult itaque Queſnellius, ut quis poſſit habere fiduciam appropriandi ſibi mortem, & Myſteria Paſſionis Domini noſtri Jeſu Chriſti, debeat is, uti S. Paulus, renunciare omnibus terrenis, ac etiam propriæ utilitati ex bonis operibus per modum mercedis accipiendæ. Utrumque hoc aſſertum non fundatur in Sacra Scriptura: nam in primis renuntiare omnibus Bonis terrenis eſt quidem Conſilium Evangelicum; non tamen præceptum. Operari autem intuitu mercedis æternæ neutiquam in Sacra Scriptura prohibetur quaſi malum. Quin imo Concil. Trid. Seſſ. 6. de Juſtificat. Can. 31. anathematizat illum, *qui dixerit juſtificatum peccare, dum intuitu mercedis æternæ bene operatur.*

PROPOSITIONES XXXIV. & XXXV.

40. XXXIV. *Gratia Adami non producebat niſi merita humana.*

XXXV. *Gratia Adami eſt ſequela Creationis, & erat debita naturæ ſanæ, & integræ.*

DECLARATIO.

Collimat Auctor dictarum propoſitionum per hæc dicta iterum ad ſuam gratiam efficacem, faciens propterea aliquam diſtinctionem inter gratiam Adamo collatam in ſtatu Innocentiæ, & inter gratiam nobis conceſſam. In ſtatu Innocentiæ admittit quidem, quod gratia Adami non excluſerit libertatem indifferentiæ ex parte hominis, additque hanc gratiam ſuppoſita creatione eſſe naturæ ſanę, & integræ debitam, nec tamen producere, niſi merita humana. Econtra vero in ſtatu naturæ lapſæ vult gratiam eſſe ab intrinſeco efficacem, quæ facit nos velle citra liberam noſtram voluntatis electionem, & cooperationem, uti patet ex præcedenti propoſitione ejuſdem 21. & tribus ſequentibus. Ait autem hanc gratiam nobis per Chriſtum comparatam producere talia opera ſupernaturalia, quæ proprie dici poſſunt merita gratiæ, & dona Dei. Sed contra eſt, quod in ſtatu Innocentiæ præter vires, & perfectiones naturales ipſi naturæ puræ, ac integræ debitas Deus Protoparentibus conceſſerit multa alia privilegia naturę indebita, quę pariter in nos fuiſſent derivata, niſi Adam peccaſſet. Inter dicta privilegia principale erat gratia ſanctificans, quæ dabat jus ad Beatitudinem ſupernaturalem, ſeu ad viſionem ac fruitionem beatificam, naturæ puræ ex ſe conſideratæ neutiquam debitam. Unde falſum eſt, quod gratia Adami fuerit ſequela creationis, ac naturæ debita, & quod opera bona exinde producta fuiſſent merita mere humana; quoniam ad illa præter voluntatem concurriſſent gratia tam habitualis, quam actualis, ſicuti defacto; etſi forſaſſis actualis non fuiſſet utrobique collata in æquali gradu, cum defacto ob rebellionem carnis, & fomitem peccati indigeamus uberiori. Sanctus Auguſtinus in Enchyridio c. 106. de natura humana ante peccatum ſic loquitur: *Sine gratia tunc NB. nec ullum meritum eſſe potuiſſet; quia etſi peccatum in ſolo arbitrio erat conſtitutum, non tamen juſtitiæ habendæ, vel retinendæ ſufficiebat liberum arbitrium, niſi participatione immutabilis boni Divinum adjutorium præberetur.*

PROPOSITIONES XXXVI. & XXXVII.

41. XXXVI. *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami, & ſtatus Innocentiæ; ac gratiam Chriſtianam eſt, quod primam unusquiſque in propria perſona recepiſſet: iſta vero non recipitur, niſi in perſona Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus.*

XXXVII. *Gratia Adami Sanctificando illum in ſemetipſo, erat illi proportionata: Gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto eſt omnipotens, & digna Filio DEI.*

DECLARATIO.

Duplicem differentiam, & quidem eſſentialem, ſtatuit Queſnellius inter gratiam Adami, in ſtatu Innocentiæ, & inter gratiam noſtram in ſtatu naturæ lapſæ. *Prima eſt*, quod gratia Adami recipiatur in perſona propria; gratia vero in ſtatu naturæ lapſæ in perſona Jeſu Chriſti, cui nos moraliter ſumus uniti. *Secundo*, quod gratia Adami fuerit reſiſtibilis, gratia vero noſtra irreſiſtibilis, ſeu

irre-

Digitized by Google

irrefragabilis. Hæc tamen explicatio Janſeniſtica tribus falſis laborat ſuppoſitis. 1. falſum eſt, quod gratia Adami, ac noſtra eſſentialiter differant. Id quidem negari nequit, quod gratia Adami ad conſtituendam juſtitiam Originalem completam habuerit aliqua annexa defacto per peccatum originale deperdita, pręſertim ſubjectionem partis inferioris ad partem ſuperiorem, ita, ut motus appetitus ſenſitivi ſubjicerentur appetitui rationali, nec ipſo invito conſurgerent, prout defacto caro rebellat adverſus ſpiritum &c. ex hoc tamen needum infertur, quod gratia Adami in ſe, & intrinſece diſtinguatur eſſentialiter a gratia in ſtatu naturę lapſę. Falſum pariter eſt 2. quod gratia nobis collata non recipiatur vere in nobis; nam utraque tam actualis, quam habitualis animę noſtrę vere communicatur, cum hoc diſcrimine, quod gratia habitualis ſanctificans ex ſua natura ſit qualitas permanens, animę inhærens per modum habitus; actualis vero ſit auxilium Divinum iterum tranſiens, de quo plura Theologi Tractatu de Gratia. 3. Similiter falſum, & toties jam refutatum eſt ſuppoſitum illud, quod in ſtatu naturę lapſę omnis interior gratia ſit irreſiſtibilis; cum defacto detur ſufficiens, cui reſiſti poteſt, imo actu reſiſtitur ab hominibus.

Nota, quod ſi Janſeniſtę velint per hęc ſua dicta, Juſtitiam, ac gratiam noſtram nullam eſſe aliam, quam Juſtitiam, & gratiam Chriſti nobis in tantum imputatam, in quantum ſumus membra Chriſto tamquam ſupremo Capiti moraliter conjuncta, quod (inquam) in tali ſenſu non mul tum abludant circa noſtram juſtificationem a Doctrina Lutheri, & Calvini, quin imo iisdem innitantur principiis.

PROPOSITIONES XXXVIII. XXXIX. XL. XLI. & XLII.

42. XXXVIII. *Peccator non eſt liber, niſi ad malum, ſine gratia Liberatoris.*

XXXIX. Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum; ardoris, niſi ad ſe præcipitandum; virium, niſi ad ſe vulnerandum. Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.

XL. Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.

XL. Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis ethnicis, non poteſt venire, niſi a Deo, & ſine gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.

XLII. Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad ſacrificium fidei; ſine hoc nihil, niſi impuritas, nihil, niſi indignitas.

DECLARATIO.

Patet abſque ulteriori explicatione ex ipſis his propoſitionibus, quod Queſnellius per eas nihil aliud intendat, quam ab homine in ſtatu naturæ lapſæ excludere omnem libertatem indifferentiæ in ordine ad bonum, indeque inſinuare neceſſitatem gratiæ efficacis ad illud. Sed contra eſt *primo*, quod hæc ſit ipſiſſima Doctrina Michaelis Baji multis antea annis ab Eccleſia damnata, cui cenſuræ etiam Bajus humiliter ſe ſubjecit. Propoſitio Baji ordine 27. ſic ſonat: *Liberum arbitrium ſine gratiæ adjutorio non niſi ad peccandum valet.* Contra eſt *ſecundo*, quod exinde ſequeretur, omnia opera infidelium fore mera peccata, utpote in principiis Queſnellii deſtituta gratia: nam juxta ipſum propoſitione 27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*; hincque juxta eumdem propoſitione 29. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.* Subſumitur: atqui falſum eſt, quod E. G. *largiri Eleemoſynam, honorare parentes* ſint apud infideles mera peccata; ergo. Minor ſubſumpta probatur: erat enim iſta Doctrina Lutheri, Calvini, & Baji jam antecedenter ab Eccleſia reprobata; nam Lutherus in caput 4. Epiſtolæ ad Galatas ſic habet: *Opera extra fidem facta, ut maxime in ſpeciem ſancta videantur, ſub peccato, & maledicto ſunt.* Idem tenet Calvinus *Lib.* 3. *Inſtit. cap.* 4. Propoſitio Bajana inter damnatas vigeſima quinta taliter ſonabat: *Omnia opera infidelium ſunt peccata, & Philoſophorum virtutes ſunt vitia.*

PROPOSITIO XLIII.

43. *Primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere, ut moriamur peccato; adeo, ut ſpiritus, cor, ſenſus, non habeant plus vitæ pro peccato, quam homo mortuus habet pro rebus mundi.*

DECLARATIO.

Uti in prima propoſitione damnata tenuit Queſnellius, deperdita per peccatum gratia nihil remanere in peccatore præter generalem impotentiam ad omne opus bonum; ita e contrario in præſenti docet, quod ſublato per gratiam baptiſmalem peccato in juſto tali remaneat impotentia ad peccandum, ita ut in ordine ad exercendas actiones peccaminoſas plus vitæ non habeat, quam aliquis mortuus ad res mundanas. Ac contra *primo*, quod in principiis Catholicorum gratia baptiſmalis tamquam ſanctificans equidem tollat actuale peccatum, non tamen potentiam peccandi, neque fomitem peccati; alias enim acquiſita ſemel per baptiſimum gratia homines redderentur impeccabiles, qui error fuerat Joviniani, jam quarto ſæculo ab Eccleſia rejecti. Videatur Joannes Sianda V. *Jovinianus.* Contra eſt *ſecundo*, quod baptizatus habeat potentiam amittendi gratiam baptiſmalem non ſolum per infidelitatem, ſed etiam per alia gravia peccata: ergo homo baptizatus, non obſtante gratia baptiſmali, habet magis potentiam liberam ad pecandum, quam mortuus ad exercendas operationes mundanas, utpote cum mortuus omni careat potentia quoad operationes vitales. Anteced. probatur ex Concil. Trident. Seſſ. 7. de Baptiſ. Can. 6. anathematizantis illum, *qui dixerit baptizatum non poſſe, etiamſi velit, gratiam amittere, quantumcumque peccet, niſi nolit credere.*

PROPOSITIONES XLIV. XLV. XLVI. XLVII. XLVIII. XLIX. L. LI. LII. LIII. LIV. LV. LVI. LVII. LVIII. & LIX.

44. *XLIV. Non ſunt, niſi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes noſtræ naſcuntur; amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quem Deus remunerat; & amor, quo nos ipſos, ac mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus.*

XLV. Amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones ejus corrumpat.

XLVI. Cupiditas, aut charitas uſum ſenſuum bonum vel malum faciant.

XLVII. Obedientia Legis profluere debet ex fonte; & hic fons eſt charitas. Quando Dei amor illius eſt principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exterius; alioquin non eſt, niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia.

XLVIII. Quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſine fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine Charitate.

XLIX. Ut nullum peccatum eſt ſine amore noſtri, ita nullum eſt opus bonum ſine amore Dei.

L. Fruſtra clamamus ad Deum, Pater mi, ſi ſpiritus Charitatis non eſt ille, qui clamat.

LI. Fides juſtificat, quando operatur; ſed ipſa non operatur, niſi per charitatem.

LII. Omnia alia ſalutis media continentur in fide, tamquam in ſuo germine, & ſemine; ſed hæc fides non eſt abſque

que

Digitized by Google

que amore, & fiducia.

LIII. Sola charitas Chriſtiano modo facit (actiones Chriſtianas) per relationem ad Deum, & Jeſum Chriſtum.

LIV. Sola charitas eſt, quæ Deo loquitur, eam ſolam Deus audit.

LV. Deus non coronat, niſi charitatem, qui currit ex alio impulſu, & ex alio motivo, in vanum currit.

LVI. Deus non remunerat, niſi charitatem, quoniam charitas ſola Deum honorat.

LVII. Totum deeſt peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei.

LVIII. Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt Charitas.

LIX. Oratio impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium.

DECLARATIO.

Reaſſumit hic Queſnellius errores pridem ab Eccleſia rejectos, docendo, quod inter amorem Divinum, & inter amorem mundanum nihil mediet; ita quidem, ut omnia opera ſint peccaminoſa, niſi fiant ex motivo Charitatis Dei, quatenus in ſe ipſo infinite boni; conſequenter ſi credo in Deum, quia infinite verax eſt, ſi ſpero in ipſum intuitu mercedis, quia nobis bonus eſt, ſi abſtineo a venereis ex motivo caſtitatis, vel ſi ſuſtineo ærumnas abſque ulla querela ex motivo patientiæ, vel do pauperibus ex motivo miſericordiæ, vel obtempero Legi ex motivo obedientiæ &c. omnes iſti actus mali ſunt, niſi fiant ex imperio, ſeu motivo charitatis, vel ſaltem habeant, actum charitatis concomitantem.

45. Aſt contra eſt *primo*, quod idem doceatur a Calvino in Antitodo ad Seſſ. 6. cap. 25. dicente: *Dei judicio nihil eſt ſincerum, nec probum niſi quod ex profecto Ejuſdem amore manat*. Contra eſt *ſecundo*, quod Concilium Tridentinum Seſſ. 6, de Juſtificat. Can. 31. anathematizet illos, qui dicunt peccatum eſſe operari intuitu mercedis. Formalia ſic habent: *Si quis dixerit, juſtificatum peccare, dum intuitu mercedis operatur, anathema ſit*. Contra eſt *tertio*, quod Sacra Scriptura ipſamet invitet ſæpius ad exercitium bonorum operum intuitu mercedis, & præmii æterni: *Inclinavi cor meum ad faciendas juſtificationes tuas NB, propter retributionem*, inquit David Pſal. 118. & S. Auguſt. in Pſalm. 14. *Non faciamus aliquid, niſi ſpe cæleſtium præmiorum; ipſa eſt enim altitudo, non hic quærere mercedem, ſed ſurſum*. Contra eſt *quarto*, quod ex hac doctrina, ſi inter charitatem, & vitia nihil mediaret, ſequeretur, peccatorum gravium opera miſericordiæ, & orationes ad Deum eſſe nova peccata, quam ſequelam Queſnellius propoſitione 59. ultro quidem cum Bajo propoſitione inter damnatas trigeſima quinta admittit; Sacra tamen Scriptura contrarium clamat, volens, quod eleemoſyna potius reſiſtat peccatis *Eccli.* 3. *v.* 33. nec non a morte liberet, & peccata purget, *Tob. cap.* 12. *v.* 9. Item Orationes, Eleemoſynæ procurarunt Cornelio Centurioni lumen veræ fidei, & ſacrum Baptiſma, uti teſtatur Angelus Domini *Act. cap.* 10. *v.* 4. Contra eſt *quinto*, quod hæc opinio Queſnellii de Charitate fuerit ipſiſſima Doctrina Michaelis Baji jam centum annis, & ultra ante Queſnellium a ſummis Pontificibus S. Pio V. & Gregorio XIII. damnata. Sic enim Bajus propoſitione inter reprobatas 16. docebat: *Non eſt vera Legis obedientia, quæ fit ſine charitate*. Et propoſitione 38. *Omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur, quæ a Joanne prohibetur: aut laudabilis illa Charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffuſa Deus amatur.*

PROPOSITIONES LX. LXI. LXII. LXIII. LXIV. LXV. LXVI. & LXVII.

46. *LX. Si ſolus Supplicii timor animat pœnitentiam, quo hæc eſt magis violenta, eo magis ducit ad deſperationem.*

LXI. Timor non niſi manum cohibet, cor autem tamdiu peccato addicitur, quamdiu ab amore juſtitiæ non ducitur.

LXII. Qui a malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo.

LXIII. Baptizatus adhuc eſt ſub lege, ſicut Judæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex ſolo timore.

LXIV. Sub maledicto legis numquam fit bonum, quia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud non niſi ob timorem evitando.

LXV. Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores Legis mortui ſunt, abſque eo, quod ullum Deo dederint filium, cum non effecerint niſi mancipia per timorem.

LXVI. Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad Ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem, ſicut beſtiæ, ſed per fidem, & per amorem, ſicuti filii.

LXVII. Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem.

DECLARATIO.

Senſum harum octo propoſitionum facile capies, ſi principia Queſnellii, & Janſeniſtarum bene percipias. Itaque Is conformiter jam dictis propoſitione I. & ſeqq. puta 1. Abſque gratia efficaci homines omnes in ſtatu naturæ conſtitui in generali impotentiâ ad omne opus bonum, & conſequenter etiam ad legis implementum. 2. Equidem non negare videtur, poſſe quaſpiam leges obſervari intuitu mercedis, vel ex timore pœnarum; addit tamen id ipſum non eſſe legis implementum, ſed novum peccatum, quia hæc non fiunt ex vera charitate. 3. Exiſtimat gratiam Jeſu Chriſti eſſe irreſiſtibilem, ita quidem, ut ſi quis eam a Deo acquiſierit, irreſiſtibiliter debeat operari bene; hincque a S. Auguſtino appellari gratiam *Victorioſam* &c. &c. 4. Inquit, eamdem gratiam in novo Teſtamento, tamquam in lege gratiæ, obtinere multos, non tamen omnes, prout etiam Ipſe Chriſtus pro multis, ſed non pro omnibus, (uti putat) ſanguinem ſuum fudit. 5. Ait, in Lege Judaica, ſeu veteris Teſtamenti gratiam illam Jeſu Chriſti nondum fuiſſe conceſſam; unde 6. Iſraelitas vixiſſe ſub maledicto legis, ſeu (ut aſſerit) ſub peccato, & generali impotentia adimplendi legem; etſi enim aliqui eamdem obſervaverint, id tamen vel intuitu mercedis, vel timore pœnarum contigiſſe dicit, ita, ut ſemper peccaverint, tam faciendo malum, quam declinando illud ob merum pœnarum metum. Et hinc 7. (pergit Queſnellius) Moyſes, Prophetæ, & Doctores legis antiquæ nullum dederunt Deo Filium, cum non effecerint niſi mancipia per timorem. 8. Pari modo manere ſub maledicto Legis baptizatos, ſicut Judæos, ſi legem adimpleant ex ſolo timore. Ita cum Janſeniſtis Queſnellius.

47. Hæc tamen doctrina pluribus laborat falſis ſuppoſitis ab Eccleſia, & ſummis Pontificibus pluribus abhinc annis reprobatis. *In primis* enim, quod etiam mediante gratia ſufficienti quis conſtituatur in potentia proxima obſervandi legem meritorie, patet ex declaratione primæ propoſitionis, & alibi ſæpius. *Secundo*, quod non ſit peccatum obſervare legem intuitu mercedis, oſtenſum eſt numero antecedenti. Inſuper ſervare Legem ex timore pœnarum alias infligendarum, neutiquam eſſe peccaminoſum, ſed potius utile, & præparatorium ad gratiam (ſubintellige ſanctificantem) ſæpius decidit ſuprema Sedes: Nam Alexander VIII. ſequentes duas confixit Theſes Cap. IV. adhuc adducendas. Prima ordine 14. ſic ſonabat: *Timor Gehennæ non eſt ſupernaturalis*: altera Ordine 15. *Attritio, quæ ex Gehennæ, & pœnarum metu* con-

Digitized by Google

concipitur, ſine dilectione benevolentiæ Dei propter ſe, non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis. Prout etiam Concilium Tridentinum Seſſ. 6. de Juſtificat. Can. 8. anathematizavit quemlibet, *qui dixerit, gehennæ metu &c. peccatum eſſe, aut peccatores pejores facere*. Item Can. 5, Seſſ. 14. de Pœnitentia fulmine Apoſtolico percuſſit illum, *qui dixerit, eam contritionem, quæ paratur &c. in amaritudine animæ ſuæ, ponderando peccatorum ſuorum gravitatem, multudinem, fœditatem, NB. amiſſionem æternæ beatitudinis, & æternæ damnationis incurſum, non eſſe verum, & utilem dolorem, nec præparare ad gratiam*. Ubi principaliter intendit reprobare poſitionem Lutheri inter propoſitiones damnatas a Leone X. *Ordine ſextam* cap. II. §. 2. jam relatam, in qua poſitione dictus hæreſiarcha defendere nitebatur talem dolorem facere hominem hypocritam, & magis peccatorem, niſi proceſſerit ex affectu charitatis, prout apud Dominicum Viva hic limitat in Epiſtola ad Sulpitium. Mirandum itaque eſt, quod Queſnellius mori cupiens ut Catholicus crambem hanc hæreticam recoquere præſumpſerit, etiam quaſi in articulo mortis appellando ad futurum Generale Concilium. Experietur nunc hanc appellationem in ſupremo Tribunali Dei fuiſſe rejectam, tamquam illegitimam. *Tertio* Queſnellius ſupponit falſum, quaſi gratiam Jeſu Chriſti ſemper eſſe irreſiſtibilem, quam etiam propterea male vocat *Victorioſam*: nam gratia efficax a SS. PP. appellatur *Victrix*, non quaſi libertatem vincat, eamdem ſubjugando, ſed quia ſuperat tentationem, Diabolum, & concupiſcentiam, uti recte notat noſter Bonal *Part. 2. cap. 17. n. 17.* Item *quarto*, quod Chriſtus ſanguinem ſuum tantummodo pro multis fuderit, de quibus punctis videantur dicta partim propoſitione II. partim num. 18. & 38. *Quinto* falſum pariter eſt, quod in Lege veteri non fuerint a Deo intuitu meritorum Chriſti præviſorum conceſſæ gratiæ tam ſufficientes, quam efficaces: cum Chriſtus juxta jam dicta antecedentia poſt perpetratum Adæ peccatum nullum a ſummo Redemptionis beneficio excluſerit. *Sexto* æque veritati Catholicæ conſentaneum non eſt, quod omnes in veteri Teſtamento vixerint ſub maledicto legis, ſeu ſub peccato; In primis enim etiam *in ſtatu veteris Teſtamenti* juxta formalia D. Thomæ p. 2. Quæſt. 107. art. 1. ad 2. *fuerint aliqui habentes Charitatem, & Gratiam Spiritus Sancti*: ergo nec ibidem præcluſa fuit omnis via ad Charitatem. Deinde quamvis legem ſervaſſent ex metu pœnarum, necdum per hoc conformiter dictis antecedentibus peccatum commiſiſſent, dummodo non ſimul retinuerint conditionatum affectum ad peccandum, ita, ut rati fuiſſent illud perpetrare, niſi pœnæ abſterrerent. Exinde *ſeptimo* patet, falſiſſimum quoque eſſe quod Moyſes, & Prophetæ nil niſi mancipia per timorem effecerint. Num mancipia dicenda ſunt ex qualibet Tribu Filiorum Iſrael duodecim millia ſignati, quos vidit Joannes Apocalypſ. cap. 7. *Stantes ante Thronum in conſpectu Agni?* Ex eodem fundamento nec alicujus peccati arguendi ſunt baptizati, qui ex timore pœnarum legem adimplent, dummodo non ſimul affectum retineant ad peccatum, quod bene pro ſemper notandum: Sancti Patres enim, qui timorem ſervilem tamquam peccaminoſum rejiciunt, loquuntur de timore ſerviliter ſervili, ſeu illo, qui ſimul retinet amorem ad peccatum. Vid. *Cap. IV. n. 165. & ſeqq.*

PROPOSITIO LXVIII.

48. *Dei Bonitas abbreviavit viam ſalutis, claudendo totum in fide, & precibus.*

DECLARATIO.

Niſi Queſnellius velit doctrinæ ſuæ propriæ, aliis duabus propoſitionibus, nimirum 51. & 52. contentæ, luculenter contradicere, debet hanc intelligere de fide non nuda, ſed formata charitate, ita, ut ſenſum faciat ſequentem: Dei bonitas abbreviavit, ſeu in compendium redegit viam ſalutis, omnia claudendo inter duos terminos fidei nempe, charitate formatæ, ac precum. In hoc tamen Queſnellii aſſerto præcipuus error in eo conſiſtit, quod, dum omnia quoad ſalutem ęternam obtinendam præciſe intra hos duos terminos concludit, alia media ad ſalutem conducentia, uti gratias actuales infidelem ad fidem amplectendam excitantes, virtutem ſpei, miſericordiam erga pauperes, abſtinentiam, conſilia Evangelica &c. excludere videatur. *Nec dicatur*, ſimiles virtutes neutiquam excludi, dummodo ex imperio charitatis procedant, vel ſaltem eam virtutem ſupremam ſibi conjunctam habeant. *Nam contra eſt*, quod etſi majus comparetur meritum, quando taliter iſta fiunt, id tamen ad contrahendam bonitatem ex parte dictarum virtutum neceſſarium non ſit; cum ſingulæ ab invicem ſpecie diſtinctæ habeant proprium objectum formale moraliter bonum, nec deſit gratia divina præveniens, & concomitans memoratos actus moraliter bonos. Videantur dicta *n. 44. & ſeqq.* Item cap. IV. *n.* 154. & *n.* 158.

PROPOSITIO LXIX.

49. *Fides, uſus, augmentum, & præmium fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei.*

DECLARATIO

Negare, quod fides, uſus, & augmentum fidei, aut præmium per actus fidei obtentum ſit liberaliſſimum donum miſericordiſſimi Dei, foret ſumma ingratitudo, merito cum doctrina Pelagianorum, & ſemi-Pelagianorum ab Eccleſia condemnanda; hi enim propterea fuere reprobati, quia priores ſalutem noſtram ex toto, poſteriores vero ſaltem initium noſtræ ſalutis, excluſo ſupernaturali dono gratiæ, puris naturæ viribus adſcripſerunt. In hoc tamen errat Queſnellius, quod aſſerat, ſimiles actus fidei ex toto ita eſſe purum liberalitatis Divinæ donum, ut ſimul eoſdem actus excludat a ratione meriti: etſi enim actus boni mediante Divina gratia libere a nobis eliciti in radice ſint pura Dei dona (quatenus nimirum Deus primam gratiam tamquam radicem omnium meritorum nulli confert intuitu operum naturalium, ſed præciſe gratuito) formaliter tamen habent eiam apud Deum ſuo modo rationem meriti in ordine ad pręmium cæleſte vel proxime, vel ſaltem remote; quado nimirum dicti actus boni, cooperante ſimul gratia Divina, libere ab hominibus eliciuntur, ita quidem, ut poſt primam ſupernaturalem illuminationem eliciti actus fidei cujuſpiam Catechumeni baptizari cupientis cenſeantur meritorii de congruo; dum vero memorati actus repetuntur poſt receptum baptiſma ab homine juſto, ſint quoque quoad augmentum præmii æterni meritorii de condigno: hinc Concil. Trident. Seſſ. 6. de juſtificat. can. 32. loquens generaliter de omnibus actibus, & operibus bonis hominis per gratiam ſanctificantem juſtificati, recte anathematizavit eum, *qui dixerit, hominis juſtificati bona opera ita eſſe dona Dei, ut non ſint etiam bona ipſius juſtificati merita*.

PROPOSITIO LXX.

50. *Numquam Deus affligit innocentes, & afflictiones ſemper ſerviunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum peccatorem.*

DE-

DECLARATIO.

Verum quidem eſt, quod ſæpe Deus nos affligat propter noſtra peccata &c. falſum tamen, quod hæc ſola ſit cauſa; cum Deus etiam ſanctis hominibus ob alios altiſſimos ſuæ Providentiæ fines, puta ad majorem ſpiritualem profectum, ad æternæ gloriæ incrementum, ſimiles afflictiones immittat. Quis ſanctior Chriſto Domino? Et quis majores Illo ſuſtinuit ærumnas? Quænam poſt Chriſtum purior Doloriſſima Virgine MARIA? & quantas pertulit afflictiones, quamvis omni macula, etiam originali, caruerit? Suſpicor, erroneam illam Queſnellii doctrinam eſſe deſumptam ex Michaele Bajo, qui, ut ſimiles inſtantias magis declinare poſſet, Beatiſſimam Virginem a Labe originali immunem negavit. Propoſitio ejuſdem duplex inter damnatas 72. & 73. ita ſonabat: *Omnes omnino Juſtorum afflictiones ſunt ultiones peccatorum ipſorum: unde Job, & Martyres, quæ paſſi ſunt, propter ſua peccata paſſi ſunt.* Item: *Nemo præter Chriſtum eſt abſque peccato originali; hinc beata Virgo mortua eſt propter peccatum ex Adam contractum, omneſque ejus afflictiones in hac vita, ſicut & aliorum juſtorum fuerunt ultiones peccati actualis, vel originalis.*

PROPOSITIO LXXI.

51. *Homo ob ſui conſervationem poteſt ſeſe diſpenſare ab ea lege, quam Deus condidit propter Ejus utilitatem.*

DECLARATIO.

Sunt alias Janſeniſtæ in Doctrina moralium, & in abſolutione Sacramentali valde rigidi, in præſenti autem valde laxi, dum univerſaliter abſque diſtinctione præceptorum Dei a præceptis Eccleſiæ, Legum Juris naturalis a Legibus Juris poſitivi adſtruunt, hominem ob ſui conſervationem poſſe ſecum ipſo diſpenſare quoad eam legem, quam Deus condidit propter ipſius utilitatem; Nam *contra eſt*, quod ex hac illimitata propoſitione ſequeretur, hominem ſæcularem, vel etiam Clericum voto ſolemni caſtitatis adſtrictum ſecum ipſe poſſe diſpenſare E. G. in præcepto naturali non fornicandi, ſeu nullam pollutionem voluntariam procurandi, ſi talis actus immunditiæ ex medicorum ſententia conduceret ad conſervandam ſanitatem, vel ex eadem ratione, ſive etiam ne diffametur, poſſe puellam gravidam ſecum diſpenſare ad procurandum abortum &c. & ſic tandem ex principiis hujus doctrinæ excuſari poſſent Acatholici Paſtores ob datam a ſe Landgravio Haſſiæ facultatem duas ſimul habendi uxores &c. Quæ, & ſimilia quam abſurda ſint, nemo non videt. Ex mea parte credo, Janſeniſtas ideo principaliter laxiſſimam hanc excogitaſſe ſententiam, ut Cenſuras Eccleſiaſticas, quibus alias compellerentur pinguia dimittere beneficia, & Profeſſuras, a ſe magis amoveant; de quo vide plura adhuc num. 59. & ſeqq.

PROPOSITIONES LXXII. LXXIII. LXXIV. LXXV. LXXVI. LXXVII. & LXXVIII.

52. LXXII. *Nota Eccleſiæ Chriſtianæ eſt, quod ſit Catholica, comprehendens & omnes Angelos Cœli, & omnes Electos, & juſtos terræ, & omnium ſæculorum.*

LXXIII. *Quid eſt Eccleſia, niſi cœtus Filiorum Dei manentium in ejus ſinu, adoptatorum in Chriſto, ſubſiſtentium in Ejus Perſona, redemptorum Ejus ſanguine, viventium Ejus ſpiritu, agentium per ejus gratiam, & exſpectantium gratiam futuri ſeculi.*

LXXIV. *Eccleſia, ſive integer Chriſtus, Incarnatum Verbum habet ut caput, omnes vero Sanctos ut membra.*

LXXV. *Eccleſia eſt unus ſolus homo, compoſitus ex pluribus membris, quorum Chriſtus eſt Caput, vita, ſubſiſtentia, & perſona unus ſolus Chriſtus compoſitus ex pluribus ſanctis, quorum eſt ſanctificator.*

LXXVI. *Nihil ſpatioſius Eccleſia Dei, qua omnes Electi, & Juſti omnium ſeculorum illam componunt.*

LXXVII. *Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Chriſti, ceſſat interius habere Deum pro Patre, & Chriſtum pro Capite.*

LXXVIII. *Separatur quis a populo electo, cujus figura fuit populus Judaicus, & Caput eſt JESUS Chriſtus tam non vivendo ſecundum Evangelium, quam non credendo Evangelio.*

DECLARATIO.

Ovum ovo ſimilius eſſe vix poteſt, quam Doctrina Calvini, & Queſnellii ad invicem quoad hoc, quod uterque ab Eccleſia Chriſti excludat reprobos; Eamque ex ſolis prædeſtinatis, atque Electis conſtituat, addendo, quod pro his ſolis Chriſtus ſuum ſanguinem fuderit &c. Ceterum Queſnellius ultra Calvinum adhuc progredi videtur in eo, quod Eccleſiam non ex quibuſcumque prædeſtinatis (utpote ex quibus aliqui poſſunt pro nunc eſſe impii per finalem demum pœnitentiam convertendi) ſed ex iis præciſe componat Electis, qui manent in ſinu Chriſti, aguntur per Ejus gratiam, ac vivunt Ejus ſpiritu ſecundum Evangelium. *Contra* tamen eſt, quod conformiter Apoſtolo 2. Timoth. cap. 2. v. 20. juxta jam dicta contra Calvinum Eccleſia ſit illa magna Domus, *in qua ſunt vaſa aurea, & argentea, & lignea, & fictilia, quædam in gloriam, & quædam in contumeliam.* Sic Judas proditor teſte Divo Auguſtino *Lib. de unitate Eccleſiæ cap.* 13. fuit in Eccleſia, ſicuti Petrus, & reliqui Apoſtoli, & tamen erat reprobus. Vide de hoc fuſius Cap. II. agendo de Viſibili Chriſti Eccleſia contra Lutheranos, & Calviniſtas.

PROPOSITIONES LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXII. LXXXIII. LXXXIV. & LXXXV.

53. LXXIX. *Utile, & neceſſarium eſt omni tempore, omni loco, & omni perſonarum generi ſtudere, & cognoſcere ſpiritum, pietatem, & Myſteria Sacrę Scripturę.*

LXXX. *Lectio Sacrę Stripturę eſt pro omnibus.*

LXXXI. *Obſcuritas ſancti Verbi Dei non eſt Laicis ratio diſpenſandi ſeipſos ab ejus Lectione.*

LXXXII. *Dies Dominicus a Chriſtianis debet ſanctificari Lectionibus pietatis, & ſuper omnia ſanctarum Scripturarum. Damnoſum eſt, velle Chriſtianum ab hac Lectione retrahere.*

LXXXIII. *Eſt illuſio ſibi perſuadere, quod notitia Myſteriorum Religionis non debeat communicari feminis Lectione ſacrorum Librorum. Non ex feminarum ſimplicitate, ſed ex ſuperba virorum ſcientia ortus eſt Scripturarum abuſus, & natæ ſunt hæreſes.*

LXXXIV. *Abripere e Chriſtianorum manibus novum Teſtamentum; ſeu illis clauſum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, eſt illis Chriſti os obturare.*

LXXXV. *Interdicere Chriſtianis Lectionem S. Scripturæ, præſertim Evangelii, eſt interdicere uſum luminis filii lucis, & facere, ut patiantur ſpeciem quamdam excommunicationis.*

DECLARATIO.

Senſus quidem harum propoſitionum videtur ex ipſo textu ſatis clarus; Eccleſiæ tamen Catholicæ hic eſt ſumme injurioſus: Nam ſi Lectio ſacræ Scripturæ eſt pro omnibus, atque inſuper damnoſum, velle Chriſtianum ab hac lectione retrahere; tunc plane deberet Eccleſia (niſi velit eſſe noverca) filiis ſuis pro intellectu, ac captu faciliori paſſim verſiones linguæ talis populi accommodatas procurare, & Lectionem non ſolum concedere, verum etiam eamdem cunctis, & quidem ſedulam efficaciter inculcare; Cum tamen Sacri Concilii Tridentini

Pa-

Digitized by Google

Patres Regula quarta indicis Librorum prohibitorum experientia longe aliter docti Lectionem illam neutiquam paſſim admittant abſque conſilio Parochi, aut Confeſſarii &c. Verba formalia loco cit. ſunt ſequentia: *Cum experimento manifeſtum ſit, ſi Sacra Biblia vulgari lingua paſſim ſine diſcrimine permittantur, plus inde ob hominum temeritatem detrimenti, quam utilitatis oriri, hac in parte judicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris ſtetur, ut cum conſilio Parochi, vel Confeſſarii Bibliorum a Catholicis Auctoribus verſorum Lectionem in vulgari lingua eis concedere poſſint, quos intellexerint, ex hujuſmodi Lectione non damnum, ſed fidei, atque pietatis augmentum capere poſſe.* Ex quo utique ſupponit Concilium Tridentinum, non omnes ex hac lectione augmentum fidei, atque pietatis capere: ad quid enim alias Epiſcopis commiſiſſet, ut ipſi primum diſcernant, utrum, & quinam ex illa lectione prædictam hauriant utilitatem? conſequenter hæc prohibitio debet præſumi rationabilis. Cur igitur Queſnellius in præſenti repetit antiquam hæreticorum Cantilenam, qui eodem prorſus modo contra Eccleſiam Romano-Catholicam murmurare ſolent, ut Eamdem apud ſimpliciores, plebejos, & curioſas muliereculas magis odioſam reddant?

PROPOSITIO LXXXVI.

54. *Eripere ſimplici Populo hoc ſolatium, jungendi vocem ſuam voci totius Eccleſiæ, eſt uſus contrarius praxi Apoſtolicæ, & intentioni Dei.*

DECLARATIO.

Propoſitio iſta matuata eſt a Proteſtantibus, qui pariter volunt, ut officia Divina pro inſtructione, & conſolatione ſimplicium peragantur lingua vulgari, quatenus exinde populus quoque ſuam valeat Sacerdoti adjungere vocem, atque *Filii intelligant* (prout ſubjungit Queſnellius in ſuis reflexionibus paulo ante hanc propoſitionem) *quod Mater facit, & poſtulat pro ipſis*. Aſt duo contra hæc dicta occurrunt bene notanda. *In primis*, quod haud inficias eamus, Eccleſiam poſſe, ſi vult, officia in lingua vulgari permittere. Solummodo negamus ad id teneri, & agere contra praxin Apoſtolorum &c. ſi non concedat. *Secundo* notandum, quod finis primarius, ſeu principalis Officii Divini tamquam alicujus actus Religionis ſit ipſemet cultus Dei: Et licet conſolatio populi poſſit ſuo modo dici finis ſaltem ſecundarius; hic tamen exinde ſufficienter obtinetur, quod devote præſentes Divinis officiis, præſertim Sacroſanctis Miſſæ Sacrificiis ſpecialem fructum acquirant, quamvis ſenſum verborum in Divinis officiis non intelligant. *Nec dicat* Queſnellius cum hæreticis, Divinum officium eſſe quoque inſtitutum ad inſtructionem populi, quæ tamen deeſſet, ſi Divinum officium non celebretur in lingua vulgari: *Reſpondetur enim* negando illatum, loquendo de fine principali, conformiter jam dictis. Porro inſtructionem populi, ſi quæ ex officio Divino, vulgari lingua celebrando, ſperatur, abunde atque efficacius ſupplevit Concilium Tridentinum Seſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ Cap. 8. ſequenti notabili decreto: *Etſi Miſſa magnam contineat populi fidelis eruditionem: non tamen expedire viſum eſt Patribus, ut vulgari paſſim lingua celebraretur. Quam ob rem NB. retento ubique cujuſque Eccleſiæ antiquo, & a Sancta Romana Eccleſia, omnium Eccleſiarum Matre, & Magiſtra, probato ritu, ne oves Chriſti eſuriant, neve parvuli panem petant, & non ſit, qui frangeret eis; mandat Sancta Synodus Paſtoribus &c. ut frequenter inter Miſſarum celebrationem per ſe, vel per alios ex iis, quæ in Miſſa leguntur, aliquid exponant, atque inter cetera ſanctiſſimi hujus Sacrificii Myſterium aliquod declarent, diebus præſertim Dominicis, & feſtis.* Volui referre verba omnia, quia ſingula ſingulare pondus habent, eaque non ſolum ad Queſnellianos, ſed quoad executionem etiam ad alios diriguntur Catholicos.

PROPOSITIONES LXXXVII. & LXXXVIII.

55. LXXXVII. *Modus plenus ſapientia, lumine, & charitate, eſt dare animabus tempus portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, petendi ſpiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi ad minus ſatisfacere juſtitiæ Dei, antequam reconcilientur.*

LXXXVIII. *Ignoramus, quid ſit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus ſtatim reſtitui poſſeſſioni bonorum illorum, quibus nos peccatum ſpoliavit, & detrectamus ſeparationis iſtius ferre confuſionem.*

DECLARATIO.

Prior ex his duabus propoſitionibus confixis reſpicit directe ipſum Confeſſarium; altera vero directe pœnitentem. In priori Queſnellius docet ſpectare ad charitatem, Sapientiam, & lumen Confeſſarii, ut non illico pœnitenti largiatur abſolutionem, ſed potius præfato det ſpatium portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, petendi inſuper ſpiritum contritionis, & aliquatenus ſatisfaciendi juſtitiæ, antequam Deo reconcilietur. In poſteriori Propoſitione Queſnellius vult, ut ipſemet peccator non ſtatim petat poſſeſſionem bonorum illorum, quibus eum antea peccatum ſpoliavit: ubi principale utique bonum, quo homo per peccatum grave privatur, eſt ipſamet gratia ſanctificans; hanc itaque juxta Queſnellium peccator non debet ſtatim petere. Ita ille; ſed quam male, patebit illico.

56. Itaque loquendo de propoſitione inter has duas prima, verum quidem eſt, Confeſſarium qua Judicem, vel qua medicum ſpiritualem rectiſſime agere, ſi ſubinde, puta apud recidivos, vel in occaſione proxima conſtitutos &c. abſolutionem ſuſpendat, quando, gravibus circumſtantiis ſimul confluentibus, plurimum dubitat de efficacia propoſiti; de quo vide inter propoſitiones ab Innocentio XI. damnatas ordine *ſexageſimam capite quarto*. Aſt communiter abſolutionem ſuſpendere ex eo motivo, ut peccator habeat ſpatium portandi, & ſentiendi ſtatum peccati, atque ut exinde jam ante reconciliationem incipiat ſatisfacere juſtitiæ Divinæ, eſt ordo præpoſterus, & doctrina ab Eccleſia rejecta, antequam Queſnellius ſuas Pariſiis anno 1693. & 1694. edidit reflexiones in novum teſtamentum. Sic enim apud Cardinalem de Lugo *Diſp. 22. de Pœnitentia* Petrus de Oſmo docens ex Chriſti lege, & præſcriptione ſatisfactionem debere præmitti abſolutioni, fuit damnatus pridem antea: Item Alexander VIII. anno 1690. quorumdam Janſeniſtarum propoſitiones reprobavit. Una ordine 16. taliter ſonabat: *Ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutioni induxit &c. ipſa Chriſti Lex, & præſcripto, natura vel id ipſum quodammodo dictante.* Alia ordine 17. *Per illam praxim mox abſolvendi ordo pœnitentiæ eſt inverſus.* Videſne, quam claris terminis hæc Queſnellii de Pœnitentia doctrina fuerit jam antecedenter ab Eccleſia rejecta, ita ut mirari ſatis nequeam, quod Queſnellius, hoc non obſtante, eamdem denuo reaſſumere, & defendere auſus fuerit; cui neutiquam ſuffragatur antiqua Eccleſiæ praxis, vi cujus ſolummodo abſolutio Canonica a cenſuris, & pœnis pro foro externo non dabatur ſtatim; ſecus vero abſolutio Sacramentalis a peccatis ordinarie loquendo, ac quando alias ſufficienter fuerunt inſtructi in principiis fidei.

57. Circa alteram propoſitionem directe concernentem ipſum pœnitentem, debuiſſet Queſnellius potius aſſerere immediate ſuæ doctrinæ contrarium: nimirum quod ille ignoret, quid ſit peccatum, & vera Pœnitentia, qui non quo citius, eo melius, ſe diſponit, ut beneficio Sacramentalis abſolutionis iterum recipiat poſſeſſionem bonorum deperditorum, præſertim gratiæ ſanctificantis, qua erat per grave peccatum privatus. Talis enim peccator, quam-

Digitized by Google

quamdiu cum Deo non reconciliatur, manet miſerum diaboli mancipium, ruitque communiter loquendo de uno ſcelere in aliud: nam teſte D. Gregorio Homil. 11. in Ezech. *Peccatum, quod per pœnitentiam non deletur, ſuo pondere trahit ad aliud.* Inſuper intra illud temporis ſpatium omnia ejuſdem opera, quantumcumque moraliter bona, juxta Theologos ſunt mortua, id eſt, nullatenus de condigno meritoria vitæ æternæ, ubi alias, ſi citius adeptus fuiſſet gratiam ſanctificantem, potuiſſet intra illud temporis ſpatium ingentem ſibi per eadem comparare theſaurum. Adhuc infelicior, imo omnium infeliciſſimus dicendus foret gravis ille peccator, qui noxiam ſequens Queſnellii Doctrinam differret reconciliationem cum Deo, & interim vel uſu rationis privaretur, aut ex infortunio aliquo, vel apoplexia, aliove accidenti ſubito mortem oppeteret. Neque iſti caſus forent valde rari, ſi ordinarie a peccatoribus deberet differri reconciliatio cum Deo, & propterea Confeſſarii communiter ſuſpendere abſolutionem, ut antea incipiant peccatores ſatisfacere. Longe aliter, ac Queſnellius ſuaſit Spiritus Sanctus *Eccleſiaſtici capite quinto* quemlibet admonens peccatorem, ſequentibus verbis notatu digniſſimis: *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; ſubito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ diſperdet te.*

PROPOSITIO LXXXIX.

58. *Quartus decimus gradus converſionis peccatoris eſt, quod, cum ſit jam reconciliatus, habet Jus aſſiſtendi Sacrificio Eccleſiæ.*

DECLARATIO.

Dum propoſitio iſta peccatori reconciliato concedit jus aſſiſtendi ſacrificio, eo ipſo ſupponit, quod ante reconciliationem, mediante abſolutione obtinendam, prædictum jus neutiquam habeat, ſicque ab audienda Miſſa, uti excommunicatus abſtinere debeat; cum tamen Eccleſia generaliter diebus Dominicis, & feſtivis auditionem Miſſæ præcipiat, neque peccatores, niſi fuerint ſpecialiter excommunicati, atque excluſi, excipiat. Et profecto, ſi peregrina illa Queſnellii doctrina vera eſſet, templa ſæpius diebus feſtivis plurimum evacuarentur, atque facile ex intermiſſione Miſſæ dignoſci poſſet, quinam ſint graves peccatores; Item homines ad audiendas Miſſas a poteſtate Eccleſiaſtica diebus præceptis cogi nequirent, ſi, ſuſpenſa ad certum tempus abſolutione, abſtinere a Miſſis forent obligati.

PROPOSITIONES XC. XCI. XCII. & XCIII.

59. XC. *Eccleſia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Paſtores de conſenſu ſaltem præſumpto totius corporis.*

XCI. Excommunicationis injuſtæ metus numquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro: numquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitia videmur ab ea expulſi, quando Deo, JESU Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per charitatem affixi ſumus.

XCII. Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injuſtum, quam prodere veritatem eſt imitari Sanctum Paulum: tantum abeſt, ut ſit erigere ſe contra auctoritatem, aut ſcindere unitatem.

XCIII. JESUS quandoque ſanat vulnera, quæ præceps primorum Paſtorum feſtinatio infligit, ſine ipſius Mandato; JESUS reſtituit, quod ipſi inconſiderato Zelo reſcindunt.

DECLARATIO.

Ut intentum Queſnellii circa dictas quatuor propoſitiones magis penetretur, recolligendum, & notandum eſt ex dictis §. V. *In primis* Innocentium X. prævia maturiſſima deliberatione damnaſſe quinque propoſitiones ex Janſenii Libro quodam, quem *Auguſtinum* appellavit, excerptas. Notandum *ſecundo*, non obſtante hac damnatione quamplures adhuc maxime in Gallia, & Belgio extitiſſe, hæreſi Janſeniſticæ, præſertim in occulto, adhærentes, qui etiam hanc ſuam congregationem vocarunt *Ordinem Janſeniſtarum*, conſtituentes in ea unum *Abbatem*, alterum *Priorem*, Generales, quo officio ultimo Queſnellius longo tempore fungebatur. Notandum *tertio*, ut præfati, hucuſque ſub pelle ovina adhuc latitantes, magis dignoſcerentur, ad inſtantiam Regis Chriſtianiſſimi ab Alexandro VII. ſummo Pontifice præſcriptam fuiſſe certam formulam, cui omnes Galliæ Archi-Epiſcopi, Epiſcopi, & quicumque Eccleſiaſtici Ordinis tam ſæcularium, quam Regularium ſeſe ſubſcribere debuerunt, ac eum juramento affirmare, quod quinque propoſitiones ex Cornelii Janſenii libro, cui nomen *Auguſtinus*, excerptas, *ſincero animo, etiam in ſenſu ab Auctore intento*, rejiciant. Fuit inſuper annexa a Summis Pontificibus excommunicatio latæ ſententiæ, incurrenda ab illis, qui aliquam ex his quinque propoſitionibus, quæ fuerunt damnatæ tamquam hæreticæ, docere, vel defendere ullatenus præſumpſerit. Notandum *quarto*, Janſeniſtas exinde in magnas fuiſſe redactos anguſtias, utrum ſalva conſcientia cum juramento ſeſe huic formulæ ſubſcribere, ac nihilominus adhuc interne poſſint tenere, & etiam, in occulto ſaltem, & clanculo doctrinam illam Janſeniſticam dilatare, nec non verbis, & ſcriptis defendere, quin coram Deo aliquam incurrant excommunicationem? Inde notandum *quinto*, quod pro ſolvendo dubio recurrerint veroſimiliter ad eorum Priorem Generalem Paſchaſium Queſnellium: ſaltem Is in allegatis ſupra propoſitionibus damnatis talia ſuggeſſit ipſis principia, ex quibus deducere potuerunt, ſe cum certa interna reſtrictione, ſeu æquivocatione poſſe, ne cathedras, & beneficia ſua deperdant &c. formulæ ſubſcribere; nec teneri veritatem, quam interne in doctrina Janſenii quaſi pure Auguſtiniana inveniunt, exterius prodere, neque excommunicationem propterea coram Deo incurrere, ſi eamdem adhuc manuteneant, & inocculto defendant &c. nam (uti propoſitione 90. inquit Prior iſte Generalis) ad valorem excommunicationis requiritur conſenſus Eccleſiæ, ſaltem præſumptus, qualis in præſenti non adeſt; cum præter aliquot Epiſcopos expreſſe non pauci contradicant Ordinis Eccleſiaſtici &c. &c. ubi autem excommunicatio eſt invalida, taliter excommunicatus coram Deo juxta *propoſitionem* 61. non excluditur ab Eccleſia; quin potius conformiter *propoſitioni* 92. ſtans pro veritate imitatur Sanctum Paulum optantem pro Fratribus ſuis *anathema eſſe, ad Romanos c.* 9. Sanabitque JESUS vulnera illa, quæ per excommunicationem præceps primorum Paſtorum Feſtinatio inflixit ſine ipſius mandato. Ita in ſubſtantia Queſnellius, ex quibus facile benignus Lector harum propoſitionum ſenſum intelliget.

60. Sed contra eſt 1. quod Deus Matth. cap. 16. & & cap. 18. per illa verba: *Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis,* dederit Petro, & Succeſſoribus poteſtatem excommunicandi independenter ab Eccleſiæ conſenſu. Contra eſt 2. Quod, dum Janſeniſtæ ſemper ad Concilia Generalia appellant, ipſum Concilium Trident. *Seſſ.* 25. *de Reform. c.* 3. loquens de excommunicationibus, quæ ab Epiſcopo feruntur, eam poteſtatem huic independenter a conſenſu Capituli, vel Parochorum adſcribat. Formalia ſic habent: *Totum hoc in ejus arbitrio & conſcientia ſit poſitum, quando ipſe pro re, loco, perſona, aut tempore eas decernendas eſſe judicaverit:* ergo a fortiori idem erit dicendum de Papa tamquam Epiſcopo Epiſcoporum: Contra eſt 3. quod in emergentia talium caſuum præſumi debeat pro Superiore excommunicationem ſtatuente, niſi *certo* conſtet contrarium: *nam* (uti inquit Bernardus de Præcept. & Diſpenſat. cap. 9.) *Quidquid vice Dei præcipit homo, quod non ſit certum diſpli-*

Digitized by Google

placere Deo, haud ſecus accipiendum eſt, quam ſi præcipiat Deus; atqui in æternum nobis Janſeniſtæ non oſtendent, excommunicationem maturiſſimo prævio examine latam in eos, qui tenent, & defendunt quinque propoſitiones damnatas Janſenii, *certo* diſplicere Deo: ergo. Contra eſt 4. quod per hanc Queſnellii Doctrinam lata quibuſcumque hæreticis, vel malevolis aperiretur porta ob excogitatas tales umbratiles rationes paſſim contemnendi fulminatam in eos excommunicationem, uti conſideranti patet. Unde Janſeniſtæ per ſimilia effugia Poteſtatem Eccleſiaſticam eludere, atque quoad effectum fruſtrare allaborantes, non Paulum Apoſtolum, ſed adhuc Saulum ſpirantem minas, & perſequentem Eccleſiam imitantur.

PROPOSITIONES XCIV. XCV. XCVI. XCVII. XCVIII. XCIX. C. CI.

61. *XCIV. Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quam videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

XCV. Veritates eo devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma ignotum: adeo remotus eſt a ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum fidelium; neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maxime ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in Filios ſuos.

XCVI. Deus permittit, ut omnes poteſtates ſint contrariæ prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.

XCVII. Nimis ſæpe contingit membra illa, quæ magis ſtricte unita Eccleſiæ ſunt, reſpici, atque tractari tamquam indigna, ut ſint in Eccleſia, vel tamquam ab ea ſeparata; ſed juſtus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.

XCVIII. Status perſecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat tamquam hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maxime meritoria, utpote quæ facit hominem magis conformem JESU Chriſto.

XCIX. Pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidie quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſua Eccleſia poſuit, ut in ea eſſet odor vitæ, V. G. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c.

C. Tempus deplorabile, quo creditur honorari DEUS, perſequendo veritatem, ejuſque diſcipulos. Tempus hoc advenit ---- haberi, & tractari a Religionis Miniſtris tamquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tamquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in Societate Sanctorum, eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior. Fruſtra quis ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate, & Zelo quodam Religionis, perſequendo flamma, ferroque viros probos, ſi propria paſſione eſt excæcatus, aut abreptus aliena, propterea, quod nihil vult examinare. Frequenter credimus ſacrificare Deo impium, & ſacrificamus diabolo Dei ſervum.

CI. Nihil ſpiritui Dei, & Doctrinæ JESU Chriſti magis opponitur, quam communia facere juramenta in Eccleſia, quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & Idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deſerviat conſilio impiorum.

DECLARATIO.

Immerito in iſtis propoſitionibus conqueritur Queſnellius, falſiſſime imponendo Eccleſiæ, quaſi abuſive dominatum exerceret ſupra fidem fidelium, diviſiones foveret, modos prædicandi antiquæ Eccleſiæ abrogaret, ipſos veritatis Prædicatores (Janſeniſtas nempe, & Queſnellii Sectatores) injuſte perſequeretur, membra Eccleſiæ ſtrictius unita (nimirum denuo Janſeniſtas) gladio excommunicationis peccaminoſe ſepararet, bonos libros, inſtructiones, & ſancta exempla (Janſeniſtarum) obſtinate rejiceret, ac examinare negligeret, ſicque ea, quæ a Deo ſunt poſita in odorem vitæ, converteret in odorem mortis, nec non contra ſpiritum DEI, & Doctrinam JESU Chriſti communia exquireret juramenta (puta præſcribendo formulam abjurandi quinque propoſitiones Janſenii) ſicque occaſiones multiplicaret pejerandi, laqueos tenderet infirmis, & efficeret, ut nomen & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio impiorum. Neſcio ſane, quomodo immaculatam Chriſti Sponſam veritatis fulgore nitentem, vel ipſe Lutherus, aut Calvinus magis denigrare, & obfuſcare potuiſſent. Calumniæ hæ ſunt hæreticorum, non effata eorum, qui Catholici audiri, & in ſinu Matris ſuæ, Catholicæ videlicet Eccleſiæ, mori cupiunt. Videantur occurrente aliqua ſpeciali difficultate præter plures alios Dominicus Viva *Tom. 2. Trutinæ Theologicæ*, & Creſcentius Kriſper in ſuo ſpeciali Tractatu: *Nubila Janſeniſmi, & Queſnellianiſmi &c. diſpulſa*, intitulato: vel ſi ſuccinctum deſideretur declarationis harum propoſitionum compendium; Illud, & quidem ſatis clarum adducit Felix Poteſtas *in Examine Eccleſiaſtico poſt Tomum tertium in appendice.*

§. Ultimus.

An Bajaniſtæ, Janſeniſtæ, & Queſnelliani in ſuis principiis quoad ſubſtantiam conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calviniſtis, præſertim quoad Gratiam, & Liberum arbitrium?

Item.

Annectitur ad Finem ſuccinctus modus diſputandi cum ipſis.

62. Reſpondetur I. Quamvis prædicti non ſemper quoad terminos, ac phraſes, item quoad accidentia conveniant cum Lutheranis, ac Calviniſtis; concordant tamen cum ipſis ſæpius quoad materiam de Gratia, & Libero arbitrio. Hæc Reſponſio etſi erui queat ex jam dictis in declarationibus Propoſitionum Janſenii, & Queſnellii, ſingulariter tamen quoad materiam de Gratia, & Libero arbitrio adhuc ſuccincte probatur; ubi ex cap. 2. Recolligendum venit, tam Lutherum, quam Calvinum negaſſe, quod gratia divina cohærere queat cum libero arbitrio tali, quale ſibi annexam haberet non ſolum libertatem a coactione, verum etiam libertatem indifferentiæ: erat tamen Lutherum inter, & Calvinum hoc diſcrimen, quod Lutherus teneat, liberum arbitrium ſe habere mere paſſive, ſeu eſſe rem de ſolo titulo, juxta propoſitionem inter damnatas a Leone X. *trigeſimam ſextam*. Econtra vero Calvinus equidem admittat concurſum activum liberi arbitrii cum gratia; taliter tamen, ut voluntas præciſe ſe habeat per modum inſtrumenti, quod ab artifice motum operationem impedire nequit; hinc uterque vult, in ſtatu naturæ lapſæ ad rationem peccati ſufficere libertatem a coactione. Errorem hunc Concilium Tridentinum *ſeſſ. 6. de juſtificatione* reprobat ſequentibus formalibus:

Canone IV.

Si quis dixerit, liberum arbitrium a Deo motum, & excitatum nihil cooperari &c. neque NB. poſſe diſſentire, ſi velit &c. mereque paſſive ſe habere; anathema ſit.

Canone V.

Si quis liberum hominis arbitrium poſt Adæ peccatum amiſſum, & extinctum eſſe dixerit, aut rem eſſe de ſolo titulo &c. anathema ſit. His præſuppoſitis.

63. Probatur Reſponſio: Tam Bajus, quam Janſenius, ac Queſnellius docuerunt, ad rationem meriti, & demeriti ſufficere libertatem a coactione, nec requiri libertatem a neceſſitate in ſtatu naturæ lapſæ: ergo in ſubſtantia conveniunt cum Luthero, & Calvino, qui neutiquam

negantes libertatem a coactione, circa alteram libertatem indifferentiæ idem, ac præcedentes ſentiebant, & exinde a Concilio Tridentino allegato duplici Canone fuerunt rejecti. Antecedens probatur allegando ex quolibet eorum duas propoſitiones damnatas:

Inter rejectas Michaelis Baji duæ ſic ſonabant:

XXVIII.

Pelagianus error eſt, quod liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.

LXV.

Non niſi Pelagiano errore admitti poteſt aliquis uſus liberi arbitrii bonus, ſive non malus, & gratiæ Chriſti injuriam facit, qui ita ſentit.

Inter Propoſitiones Janſenii.

I.

Aliqua Dei præcepta hominibus juſtis, volentibus, & conantibus ſecundum præſentes, quas habent vires, ſunt impoſſibilia; deeſt quoque illis gratia, qua poſſibilia fiant.

III.

Ad merendum, & demerendum in ſtatu naturæ lapſæ non requiritur in homine libertas a neceſſitate, ſed ſufficit libertas a coactione.

Inter Propoſitiones Queſnellii.

I.

Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, ac ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum &c. & generalis impotentia &c. ad omne opus bonum?

II.

JESU Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum; abſque illa non ſolum nihil fit, ſed nec fieri poteſt.

Nota hic I. quod ab iſtis nulla concedatur gratia interna ſufficiens, ſed ſolummodo efficax, quæ non omnibus datur, & conſequenter illi, qui ea gratia carent, carent quoque libertate indifferentiæ ad ſervanda mandata Decalogi. Nota II. benigne Lector, quomodo in ſuis principiis, & quoad ſubſtantialia Bajus, Janſenius, & Queſnellius ad invicem cohæreant tam inter ſe, quam cum tertio, nimirum Calvino.

64. Reſpondetur II. Etiam ipſimet moderni Calviniſtæ agnoſcunt, ſibique gratulantur, quod Janſeniſtæ in Subſtantialibus cum eorum doctrina conveniant, id unice optantes, ut quoque cum ipſis Romanæ Eccleſiæ aperta fronte renuntient: ad hoc ultimum apud Antonium Mayr in ſuo Auguſtino Doctore gratiæ *parte* 2. *Num.* 101. eoſdem animat Labadius primo Catholicus, inde Janſeniſta, & demum Calvinianæ Hæreſis Genevæ miniſter, qui ſuis antea reſcripſit, non poſſe negari, quod circa grandia prædeſtinationis, & gratiæ dogmata eadem fides ſit Calviniſtarum, ac Janſeniſtarum. Optime noſcunt Janſeniſtæ (inquit Jurieux apud Mayr *loc. cit. n.* 102.) quod gratia invincibilis in ſenſu Calvini, & efficax in ſenſu Janſenii, eadem ſit, quodque nulli gratiæ interiori aliter reſiſtatur in Siſtemate Janſeniano, quam Calviniano. Sic pariter Grotius cordate aſſeruit apud Mayr *loc. cit. n.* 68. ſi Catholici Janſenianas opiniones reciperent, duas Eccleſias, Romanam ſcilicet, & Calvinianam mox in unam coalituras. Et hinc Præcones Calvinianæ Sectæ in Hollandia librum Janſenii, cui nomen *Auguſtinus*, mox in vulgarem Patriæ ſuæ linguam traducentes alte clamarunt, nihil hoc libro aptius fore ad confirmanda fidei ſuæ dogmata. Nec videntur ipſimet Janſeniſtæ defacto circa materiam de gratia inficias ire; *Super materiam de gratia non eſt amplius ſolidum diſſidium inter Catholicos, & Calviniſtas*, inquit Auctor Traditionis Eccleſiæ Romanæ, quem Auctorem Illuſtriſſimus Archi Epiſcopus Cameracenſis apud Mayr loc. cit. aſſerit, fuiſſe ipſummet Queſnellium.

65. Quæres finaliter, quidnam ſit obſervandum, ſi occurrat aliqua occaſio diſputandi cum Janſeniſtis? ubi per Janſeniſtas æque Michaelis Baji, ac Janſenii, & Queſnellii Sectatores in principiis ſuis omnino convenientes intelligimus. Reſpondetur eodem ferme modo, quo præcedenti Capite circa Acatholicos. *In primis*, non facile digreſſionem eſſe faciendam ad materias particulares, ſed ſiſtendum in principiis generalibus in Quæſtionibus prolegomenicis, & hinc inde per decurſum jam allegatis. *Secundo* principaliter inhærendum, quod Pontifex in materia fidei, ac morum loquens ex Cathedra ſit regula infallibilis, non ſolum in materia Juris, ſed etiam in materia facti talis, quod habet connexionem cum Quæſtione juris. *Tertio* quodſi multum contenderent, ad conſtituendam aliquam doctrinam in materia fidei infallibilem præter deciſionem Pontificis requiri etiam conſenſum Eccleſiæ; dato etiam hoc (numquam conceſſo) talis conſenſus in præſenti adeſt cum Bullam Innocentii X. contra Janſenium, & alteram *Unigenitus* Clementis XI. contra Queſnellium omnes ferme Epiſcopi totius mundi (pauciſſimis reſpective exceptis, qui attendendi non ſunt) omni cum ſubmiſſione receperint. *Quarto*, Si ulterius vellent Janſeniſtæ, conſenſum hunc Eccleſiæ debere exprimi in aliquo Concilio generali, id eſſe falſiſſimum non ſolum in Quæſtionibus prolegomenicis, ſed etiam ſuperius §. 1. Num. 3. & ſeqq. demonſtratum jam fuit. Audiatur deſuper S. Auguſtinus, quo potiſſimum, etſi falſo, gloriantur Janſeniſtæ. Hic itaque Sanctus Antiſtes *Lib.* 4. *cap.* 12. contra duas Epiſtolas Pelagianorum ſequentia habet formalia: *Aut vero Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur, quaſi NB. nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit; cum potius rariſſime inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit &c. Verum iſtorum ſuperbia &c. tantum ſe extollit &c. ut propter illos Orientis, & occidentis Synodus congregetur. Quinto*, accedit, quod eorum quoque doctrina in Concilio Generali Tridentino quoad plura puncta fuerit damnata, uti in declarandis propoſitionibus ſæpius per decurſum oſtendimus. *Sexto* dum non raro ex ipſis querelam percipies, ſe nil unquam aliud tenuiſſe, quam doctrinam puram, quin ſæpius formalia verba Divi Auguſtini, ut Auguſtinianos ſe vivere, & mori velle; cum Magnum Auguſtinum ipſamet Eccleſia antiqua cum Prædeceſſoribus Pontificibus, & SS. PP. unanimi voce maximis honorum, ac Laudum titulis ſemper extulerit. Tu Catholice ad hæc Janſeniſtis repone, neminem, niſi invidum, vel Sanctiſſimi hujus Antiſtitis eximia in Eccleſiam merita ignorantem alteſato memorata laudum prædicata abnegare poſſe. Aſt, ut cum Summorum Pontificum Oraculis, & Generalium Conciliorum decretis par Eidem adſcribatur infallibilitas, hoc nec ipſe hic humillimus Eccleſiæ filius, ſi adhuc in terris exiſteret, pateretur, nec verus Catholicus manutenere præſumeret, præſertim poſtquam Alexander VIII. ſimile aſſertum *propoſitione* 30. *juxta dicenda cap. IV.* reprobavit. Verum quidem eſt, quod Janſeniſtæ ſæpius verba etiam adducant formalia Divi Auguſtini, non tamen juxta ſenſum, & mentem ejuſdem, quæ longe alia foret, ſi textus integros proferrent, & ſimul antecedentia cum ſubſequentibus connecterent. Notandum inſuper eſt ex D. Thoma *Lect.* 7. *in* 1. *caput Joannis*, quod Divus Auguſtinus, dum oppugnat Pelagianos, omnia puris naturæ viribus adſcribentes, videatur in modo loquendi

prima

prima fronte omnia attribuere ſoli gratiæ, ſicut econtra, dum certat contra Manichæos, nullum liberum arbitrium agnoſcentes, crederetur in modo ſcribendi favere Pelagianis.

CAPUT IV.

Declarans

Propoſitiones damnatas, a potiori pertinentes ad materiam Morum, ſeu ad Theologiam moralem.

Theologia moralis *eſt illa facultas, quæ principaliter ordinatur ad actus humanos laudabiliter dirigendos, & ad caſus conſcientiæ occurrentes recte reſolvendos.* Ne autem utiliſſimæ, & ad excipiendas Confeſſiones neceſſariæ hujus facultatis limites ſive per exceſſum, ſive per defectum excedantur, proſcripſerunt ſummi Pontifices ex ejuſdem finibus varias propoſitiones, quæ vel nimiam laxitatem, vel exceſſivum rigorem continebant. In præſenti ambæ declarabuntur ſuccincte, & Lectores pro majori notitia ſæpius ad Theologiam moralem Patris Reiffenſtuel remittentur.

§. I.

Viginti octo Propoſitiones damnatæ ab Alexandro VII.

DECRETUM I.
ALEXANDRI VII.

Feria V. die 24. Septembris 1665. emanatum.

In Congregatione Generali Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſimo D. N. D. ALEXANDRO VII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis DD. S. R. E. Cardinalibus, in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus, a Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

Sanctiſſimus D. N. audivit non ſine magno animi ſui mærore, complures opiniones Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterum ſuſcitari, partim noviter prodire, & ſummam illam luxuriantium ingeniorum licentiam indies magis excreſcere, per quam in rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit alienus omnino ab Evangelica ſimplicitate, Sanctorumque Patrum Doctrina, & quem ſi pro recta Regula fideles in praxi ſequerentur, ingens eruptura eſſet Chriſtianæ vitæ corruptela. Quare, ne ullo unquam tempore viam Salutis, quam ſuprema Veritas Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam eſſe definit, in animarum perniciem dilatari, ſeu verius perverti contingeret, Idem SS. D. N. ut oves ſibi creditas ab ejuſmodi ſpatioſa, lataque, per quam itur ad perditionem, Via, pro Paſtorali ſolicitudine in rectam ſemitam evocaret, earumdem opinionum examen pluribus in ſacra Theologia Magiſtris, & dein Eminentiſſimis DD. Cardinalibus, contra hæreticam pravitatem generalibus Inquiſitoribus ſerio commiſit: Qui tantum negotium ſtrenue aggreſſi, eique ſedulo incumbentes, & mature diſcuſſis uſque ad hanc diem infra ſcriptis propoſitionibus, ſuper unaquaque ipſarum ſua ſuffragia Sanctitatis ſuæ ſingilatim expoſuerunt.

PROPOSITIONES.

1. Homo nullo unquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis, ex vi Præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.

2. Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia aſſerens, Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt, Anno 1629. 18. Julii in Conſiſtorio Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium, viſa & tolerata eſt.

4. Prælati Regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere quoſcumque Sæculares ab hæreſi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurſa.

5. Quamvis evidenter tibi conſtet, Petrum eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, ſi Probare non poſſis.

6. Confeſſarius, qui in Sacramentali Confeſſione tribuit Pœnitenti chartam poſtea legendam, in qua ad Venerem incitat; non cenſetur ſolicitaſſe in Confeſſione, ac proinde non eſt denuntiandus.

7. Modus evadendi obligationem denuntiandæ ſolicitationis eſt, ſi ſolicitatus confiteatur cum ſolicitante, hinc poteſt

Digitized by Google

eſt ipſum abſolvere abſque onere denunciandi.

8. Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt Decretum Urbani VIII.

9. Poſt Decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minori ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.

10. Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificium unum offerre; neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam promiſſione etiam juramento firmata, danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam, non tenemur in ſequenti Confeſſione exprimere.

12. Mendicantes poſſunt abſolvere a caſibus Epiſcopis reſervatis non obtenta ad id Epiſcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato.

14. Qui facit Confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.

15. Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat.

16. Qui Beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.

17. Eſt licitum Religioſo vel Clerico, calumniatorem gravia crimina de ſe, vel de ſua Religione ſpargere minantem occidere, quando alius modus defendendi non ſuppetit: uti ſuppetere non videtur, ſi calumniator ſit paratus, vel ipſi Religioſo, vel ejus Religioni publice, & coram graviſſimis viris prædicta impingere niſi occidatur.

18. Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam Judicem, a quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum evitare.

19. Non peccat maritus, occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehenſam.

20. Reſtitutio a Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna.

21. Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi ſi Officium per alium recitet.

22. Non eſt contra juſtitiam, Beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia Eccleſiaſtica pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione Beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu vel inobedientia hoc faciat; puta, quia non vult ſe ſubjicere præcepto.

24. Mollities, ſodomia, & beſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei infimæ; ideoque ſufficit dicere in Confeſſione, ſe procuraſſe pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum ſoluta, ſatisfacit Confeſſionis præcepto, dicens, commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro ſe opiniones æque probabiles, poteſt Judex pecuniam accipere pro ferenda ſententia in favorem unius præ alio.

27. Si Liber ſit alicujus junioris, & moderni, debet opinio cenſeri probabilis, dum non conſtet, rejectam eſſe a Sede Apoſtolica tamquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamſi abſq; ulla cauſa non recipiat legem a Principe promulgatam.

Quibus peractis, dum ſimilium Propoſitionum examini cura, & ſtudium impenditur, interea idem Sanctiſſimus re mature conſiderata, ſtatuit, & decrevit, prædictas Propoſitiones, & unamquamq; ipſarum, ut minimum tamquam ſcandaloſas eſſe damnandas, & prohibendas, ſicuti eas damnat, ac prohibet, ita, ut quicumque illas aut conjunctim, aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam diſputative publice aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumq; etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute ſanctæ Obe-

Digitized by Google

dientiæ, ſub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Chriſti fidelibus, cujuſcumque conditionis, dignitatis, ac ſtatus, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Locus † Sigilli. *Joannes Lupus, S. Romanæ, & Univerſalis Inquiſitionis Not.*

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti, milleſimo ſexcenteſimo, ſexageſimo quinto, Indictione 3. die vero 2. Menſis Octob. Pontificatus autem SS. in Chriſto Patris D. N. D. Alexandri Divina Providentia Papæ VII. anno undecimo, ſupradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis per me Carolum Melanum, ejuſdem SS. D. N. & Sanctiſſimæ Inquiſitionis Curſorem.

Romæ, Typis Rev. Cameræ Apoſtol. 1665.

§. II.

Damnatæ viginti octo propoſitiones declarantur.

PROPOSITIO I.

2. *Homo nullo unquam vitæ ſuæ tempore tenetur elicere actum Fidei, Spei, & Charitatis, ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Doctores Catholici, qui cum Banez, Serra, & Sancio docuerunt, memoratas virtutes Theologicas quoad exercitium ſuorum actuum numquam obligare per ſe, ac directe, ſed tantum per accidens, & indirecte, nimirum præciſe pro tunc, quando alia quædam, quæ ſine his virtutibus ſubſiſtere nequeunt, peragere tenemur. Exemplificant hanc ſuam indirectam obligationem in aliquo peccatore gravi; qui adſtringitur ſuo tempore amiſſam per peccatum mortale gratiam iterum vel per contritionem perfectam, vel per Sacramentum Pœnitentiæ cum attritione recuperare; talis enim peccator indirecte, & per accidens etiam tenetur elicere actum fidei; quoniam nequit hanc contritionem vel attritionem tamquam iterum reconciliativam cum Deo elicere, niſi ſimul credat in Deum, atque confidat, ab Ejus infinita Bonitate ſibi peccatum denuo remittendum. *Aſt contra eſt*, quod Sacra Scriptura non ſolum per accidens, ac in ordine ad alias virtutes; ſed abſolute, & immediate quoque, uti alia præcepta Decalogi, injungat exercitium harum virtutum: Nam, *qui non crediderit, condemnabitur*. Marc. cap. ult. v. 16. Et *qui non diligit, manet in morte*. 1. Joan. c. 3. v. 14. Unde etiam dilectio DEI Matth. c. 22. dicitur *primum, & maximum mandatum*. Vide de hoc fuſius Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 2. nu. 27. ac Diſt. 6. n. 9. & Diſt. 6. poſt Num. 9. in Additione.*

PROPOSITIO II.

3. *Vir equeſtris ad duellum provocatus poteſt illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.*

DECLARATIO.

Quoniam in Ordine Equeſtri Divi Jacobi a Sancta Sede Apoſtolica approbato Candidatus aſſumendus jurare debet, ſe numquam recuſaſſe duellum, ad quod fuerit provocatus; exinde aliqui Theologi intulerunt, licitum eſſe acceptare duellum provocato, ne recuſans notam timiditatis apud alios incurreret: alias enim circa hoc punctum Regulam dicti Ordinis Sacra Sedes magis im-quam approbaſſet. Hoc tamen ipſum fundamentum, cui propoſitio a Summo Pontifice damnata innititur, laborat falſo ſuppoſito: non enim Candidatus Ordinis hujus Equeſtris ab Eodem repellitur, ſi recuſaverit acceptare duellum, *ne DEUM duellando graviter offendat*, quamvis exinde forſan per accidens apud homines improbos, & vulgares incurrat aliquam notam timiditatis, quæ tamen nota curanda non eſt; dum econtra apud alios, Mandata Dei, & Eccleſiæ timentes, duellum acceptans judicatur potius imprudens, utpote vitæ propriæ non minus, quam alienæ cum maximo Reipublicæ detrimento valde prodigus. Fugere invaſorem provocantem ex mera timiditate videtur Viro Equeſtri equidem ignominioſum, non autem recuſare duellum, ne Deum graviter offendat; unde primum, non ſecundum teſte Mendo apud Viva hic exigitur a Candidato Ordinis Equeſtris Divi Jacobi. *Videatur Reiffenſtuel Tract. 9. Diſt. 3. Num. 45. & ſeqq. Additionibus.*

PROPOSITIO III.

4. *Sententia aſſerens, Bullam Cœnæ ſolum prohibere abſolutionem hæreſis, & aliorum criminum, quando publica ſunt; & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus ſermo eſt, anno 1629. 18. Julii in Conſiſtorio Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium, viſa & tolerata eſt.*

DECLARATIO.

Duplex Quæſtio moveri poſſet: *Prima*, utrum defacto ſit vere probabile, Epiſcopum extra ſpecialem aliquam facultatem poſſe abſolvere ab hæreſi occulta, & ab aliis Caſibus Bullæ Cœnæ Domini necdum publicis? *Secunda* an ſententia affirmans fuerit in Conſiſtorio Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium viſa, & tolerata? Ultima quæſtio facile reſolvitur, dicendo, quod teſtante Ipſomet Summo Pontifice in præſenti falſum ſit, illam Doctrinam fuiſſe aliquando a Cardinalibus ad Trutinam revocatam, & toleratam. Utrum autem per hanc ipſam propoſitionem ſaltem indirecte quoque damnata fuerit Sententia Ledeſmæ, Cordubæ, Vegæ, & Emanuelis Sa &c. volentium, Epiſcopum poſſe abſolvere a Caſibus Bullæ Cœnæ occultis, eo quod Concilium Tridentinum *Seſſ. 24. de Refor. cap. 6.* tribuerit Epiſcopis facultatem abſolvendi in foro conſcientiæ ab omnibus Caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, adhuc dubitatur? Ad quod Reſpondeo, quod opinio illorum Auctorum, qui Epiſcopis quidem tribuunt hanc facultatem; non tamen addunt, *quod præfata ſententia fuerit a Conſiſtorio Cardinalium tolerata &c.* quod (inquam) illa opinio in præſenti pariter fuerit damnata, ex ipſis verbis formalibus tam clare non conſtat; videtur tamen eadem jam aliunde carere ſolida probabilitate; quoniam Bulla Cœnæ Domini extra Romanum Pontificem omnibus adimit poteſtatem abſolvendi a Caſibus ibidem contentis, idque cum clauſula: *non obſtantibus NB. cujuſvis Concilii Decretis*. Accedit, quod apud Viva hic ſæpe Pontifices S. Pius V. Gregorius XIII. & Clemens VIII. declararint, non poſſe amplius Epiſcopos

uti

uti ea facultate a Tridentino conceſſa. Quam declarationem, & quidem diverſorum Pontificum ab omni ſuſpicione falſitatis eſſe immunem ex eo liquet, partim, quia ea reperitur in graviſſimis Auctoribus; partim, quia eamdem in ſuis reſponſionibus ſecutæ ſunt tam ſacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, quam Suprema Inquiſitio quoad factas in hoc ſacro Tribunali Deciſiones, prout videri poterunt apud Eminent. Cardinal. Vincentium Petra in ſuis Commentariis *Tom.* 3. *Conſtitut.* 18. *Innocentii IV. n.* 19. *& ſeqq.* Et quis credet, tot reſponſiones, & Deciſiones in cauſa tam ardua ſemper contigiſſe inconſulto aliquo Pontifice? unde a primo ad ultimum admiſſo quod Epiſcopis a Concilio Tridentino ante Bullam Cœnæ Domini hæc fuerit poteſtas etiam quoad hæreſin occultam conceſſa: defacto tamen per Bullam Cęnæ Domini eadem de jure Ordinario fuit ſublata; quamvis de ſpeciali privilegio ſoleat Epiſcopis Germaniæ indulgeri ad eorum inſtantiam facultas abſolvendi ab omnibus Caſibus reſervatis etiam Bullæ Cęnæ; in locis tamen, ubi impune graſſantur hæreſes. Videatur Reiffenſtuel in Jure Canonico *Lib.* 5. *tit.* 7. *§.* 7. *N.* 367. *& in Theologia morali Tract.* 4. *Diſt.* 4. *num.* 29. *&* 30. Videri quoque poterit P. Pichler *Lib.* 5. *Decret. Tit.* 7. defendens, in Germania Epiſcopis etiamnum *de jure ordinario* competere poteſtatem abſolvendi ab Hæreſi occulta non obſtante Bulla Cœnæ, cui tamen ſententiæ ob tot Declarationes, & Deciſiones Supremorum Tribunalium contrarias adſtipulari nequeo. Et quamvis in Germania inferiori, ſeu Belgio juxta aliquos AA. tam Epiſcopi, quam deputati ab his alii Sacerdotes ſoleant abſque ullo ſcrupulo ab Hæreſi occulta, imo etiam publica abſolvere, id tamen ſi contingat, non fit de jure ordinario, ſed teſte Henno ex ſpeciali privilegio ipſis a Gregorio XIII. ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis conceſſo.

5. Quæres I. An Epiſcopi ab hæreſi, & aliis Caſibus Bullæ Cęnæ Domini queant ſaltem in aliquibus caſibus extraordinariis per ſe, vel per deputatos abſolvere, quamvis non habeant illud ſpeciale privilegium? *Reſpond.* Eoſdem etiam non ſpecialiter privilegiatos poſſe ſic abſolvere non ſolum in articulo, vel periculo mortis; verum etiam quando ex parte eorum, qui tale peccatum perpetrarunt, intercedit perpetuum, aut ſaltem longo tempore durans impedimentum, perſonaliter accedendi Summum Pontificem, vel Nuntium Apoſtolicum, aliumve Delegatum hac facultate abſolvendi præditum. Ubi tamen inter Epiſcopum Germaniæ habentem ſingularem poteſtatem ſuperiori numero declaratam, & inter alium, hac ſingulari poteſtate non præditum, ſequens intercedit diſcrimen, quod poſterior in ſimili caſu apud laborantes impedimento longiori quidem tempore, non tamen in perpetuum durante, debeat exigere cautionem juratoriam de ſe ſiſtendo in loco debito ceſſante impedimento: quale juramentum non requiritur, ſi Epiſcopus obtinuerit hanc ſingularem facultatem abſolvendi ſpecialiter. Ita communiſſima contra nonnullos; & ratio eſt, quia juxta Regulam communiter a Theologis receptam ob longius impedimentum intercedens perſonaliter accedendi Summum Pontificem Caſus Papalis fit Epiſcopalis, *ne* alias intra tantum temporis ſpatium ſuſpendendo abſolutionem *pro dilatione Pœnitentiæ periculum immineat animarum*, uti loquitur Papa cap. *Mulieres*. Cap. *Quamvis*. & cap. *de cetero. de ſententia Excommunicationis*. Item cap. *eos qui de ſententia Excommunicationis in* 6. Et quamvis ibidem ſolummodo fiat ſermo de incurrente excommunicationem reſervatam ob percuſſionem Clerici; quia tamen ratio *periculi animarum* illic allegata pugnat etiam pro aliis excommunicationibus reſervatis, pariformiter de illis erit diſcurrendum: nam *ubi eadem eſt ratio, eadem eſt Juris diſpoſitio. Leg. ideo,* 27. *ff. de Legibus*. Et *de ſimilibus idem eſt habendum judicium. Cap.* 2. *de Translatione Epiſcopi*. Quod maxime verum eſt quoad Leges, & Canones reſpicientes ſalutem animarum, & ubi ratio Legis eſt contenta in ipſa Lege, prout in præſenti: etenim ratio in Lege expreſſa eſt anima Legis. *Can. conſuetudo. Diſt.* 1. *& L.* 7. *ff. de Portion. quæ Liberis &c.*

6. Quæres II. Quinam cenſeantur perpetuo, vel ſaltem longiori impedimento laborare, ut excuſentur a perſonali acceſſu ad Curiam, vel ad ſpecialiter delegatos a Summo Pontifice, quoad caſus Bullæ Cœnæ? *Reſpond.* Eoſdem communiter recenſeri infirmos, valetudinarios, decrepitos, Religioſos, mulieres, alterius poteſtati ſubjectos (uti ſunt filiifamilias &c.) & inopes tanta paupertate preſſos, ut ad Curiam ire nequeant: nam hi omnes, præſertim, ſi ſummus Pontifex, vel Nuntius Apoſtolicus ſint in valde notabili diſtantia remoti, cenſentur habere moralem ſaltem impotentiam adeundi: cum vel abſolute non, vel ſaltem non niſi cum maxima difficultate poſſint accedere. Porro taliter impediti perſonaliter adire Papam, poſſunt hoc beneficio abſolutionis Epiſcopalis cum cautela ſuperiori numero adjuncta uti, quin teneantur Romam mittere Procuratorem aliquem, vel ſupplicam ſcribere illuc ad S. Pęnitentiariam pro obtinenda abſolutione a cenſuris Papæ reſervatis: nam Jura ſolummodo exigunt perſonalem acceſſum, quando Reus accedere poteſt; atqui in ſimili caſu non poteſt: ergo. Videantur Reiffenſtuel in Jure Canonico cit. lib. 5. *Tit.* 7. *§§.* 7. 8. *&* 9. ac Dominicus Viva hic.

7. Quæres III. Quanto tempore debeat impedimentum aliquod, quod alias non eſt perpetuum, durare, ut cenſeatur per illud quis excuſatus a perſonali acceſſu ad ſummum Pontificem, Nuntium &c. pro abſolutione hæreſis, vel aliorum Caſuum Bullæ Cœnæ? *Reſpond. I.* Si impedimentum illud, v. g. infirmitas, alias non habens ſimul annexum periculum mortis, duret ſolummodo per aliquot dies, vel Menſes, exinde quis non excuſatur a perſonali acceſſu, ſed tenetur exſpectare, uſque dum reconvaleſcat, niſi velit ſibi per litteras Romæ procurare diſpenſationem, ut ab aliis ceteroquin non præditis hac facultate a ſimili cenſura abſolvi queat. Ratio eſt, quia alias paſſim poſſet eludi vigor Bullæ Cęnæ, & damnationis propoſitionis tertiæ, uti conſideranti patet. *Reſpond. II.* Si tale impedimentum prudenter credatur duraturum pluribus annis, puta quinquennio, vel decennio, cenſetur excuſari implicatus cenſuris Bullæ Cœnæ a perſonali acceſſu ad Curiam &c. Ita communis: & ratio eſt; quia tale impedimentum vere cenſetur longo tempore durare. In dubio, prudentis judicio, ac perpenſis ſimul circumſtantiis ſpectanda eſt moræ hujus longitudo, ratione cujus poſſit Epiſcopus ceteroquin ſpeciali facultate non præditus per ſe, vel per Deputatum a talibus Caſibus, & cenſuris Bullæ Cœnæ abſolvere cum onere ſe ſiſtendi ceſſante impedimento. Videatur Viva hic *num.* 6. & ſimul reflectatur, quod in Germania eo minor ſit difficultas, quo Epiſcopi majorem habent facultatem abſolvendi per ſe, vel per alios.

PROPOSITIO IV.

5 *Prælati Regulares poſſunt in foro conſcientiæ abſolvere quoſcumque ſæculares ab hæreſi occulta, & ab excommunicatione propter eam incurſa.*

DECLARATIO.

Quod Prælati Regulares poſt Bullam Cœnæ Domini non habeant amplius facultatem in foro conſcientiæ abſolvendi ſæculares ab hæreſi occulta, clare patet ex terminis propoſitionis damnatæ: Utrum vero idem de aliis caſibus Bullæ Cœnæ ſentiendum ſit, adhuc dubitari poſſet. Ratio dubitandi eſt; quia propoſitio iſta damnata præciſe illis adimit poteſtatem abſolvendi ab hæreſi occulta quoad ſæculares; ergo quoad alios caſus videtur eamdem

adhuc

Digitized by Google

adhuc concedere. Reſpondetur tamen, hanc facultatem etiam quoad alios caſus Bullæ Cœnæ, quamvis non per hanc propoſitionem, attamen per ipſam Bullam Cœnæ Prælatis Regularibus, æque ac Epiſcopis adimi, quia memorata Bulla §. finali expreſſe abrogat omnia indulta, & Privilegia Regularium quoad hanc abſolutionem, uti recte notat noſter Sabinus Bononienſis in ſuæ Lucis moralis appendice, ſeu brevi notitia &c. *Quæſito*. 4. *n.* 4. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 13. Theolog. Moral. *Diſt.* 2. *poſt. n.* 75. *additione* VI.

9. Quæres, An Prælati Regulares ſaltem non habeant facultatem per ſe, vel per ſuos ſubſtitutos abſolvendi ſæculares in foro interno ab hæreſi occulta, aliove peccato in Bulla Cœnæ reſervato, ſi talis Caſus ob interveniens impedimentum conformiter dictis num. 5. & ſeqq. ex Papali fiat Epiſcopalis? *Reſpondeo*, extra imminens periculum mortis negative; quamvis non deſint Doctores affirmativam tenentes. Ratio mea principalis eſt; quia in caſu intervenientis impedimenti ſummus Pontifex *c. de cetero*, & cap. *Ea noſcitur*, ac alibi *de ſententia excommunicationis* ſolummodo Epiſcopis quoad ſuos ſubditos dat hanc facultatem: ergo non Prælatis Regularibus quoad ſeculares extraneos. Videatur Reiffenſtuel *Lib.* 5. *Decretal. Tit.* 7. §. 8. *n.* 396. qui tamen num. 97. adjungit, quod, ſi adeſſet impedimentum adeundi non tantum Pontificem, verum etiam Epiſcopum, ſeu alios ſpeciali hac facultate præditos, poſſit talis habens caſum Bullæ Cœnæ a quovis Confeſſario approvato abſolvi.

10. Inſuper pro praxi Confeſſariis ſpeciali hac facultate abſolvendi equidem non præditis adhuc deſervire poterit, diverſas poſſe influere circumſtantias, propter quas talis hæreſis, vel alius caſus ne quidem amplius cenſeatur comprehendi ſub caſibus Bullæ Cœnæ, & ſic conſequenter poſſit abſolvi quoque ab aliis. Enumerantur utiliſſime dictæ circumſtantiæ a Viva hic *n. IX. In primis*, ſi hæreſis, vel alius caſus in Bulla Cœnæ reſervatus fuerit tantum internus: nam Eccleſia defacto mere interna, præſertim cum annexa excommunicatione, non ſolet reſervare. *Secundo*, ſi peccatum tale exterius poſitum ſit tantummodo leve, quamvis internum foret grave. Sic a pari juxta Cardinal. de Lugo, Suarez, & alios, ſi percuſſio Clerici conſideratis omnibus circumſtantiis adhuc fuerit revera levis, non incurreretur excommunicatio lata in percuſſores Clericorum, quamvis talis habuiſſet intentionem data opportuna occaſione graviter percutiendi; adeoque talis percuſſor poſſet abſolvi a quolibet Sacerdote. *Tertio* Si prudens foret dubium, utrum peccatum commiſſum comprehenderetur ſub Caſibus Bullæ Cœnæ; nam *Odia ſunt reſtringenda, & favores ampliandi*. *Regul.* 16. *Juris in* 6. *Quarto* ſi ignorantia non craſſa, aut ſupina a committente peccatum, ignoretur excommunicatio peccato annexa; nam ſtante hac ignorantia peccans non cenſetur contumax, ſicque excuſari a cenſura, propter quam talis caſus in Bulla Cœnæ reſervatur. *Quinto* Si e. g. hæreſis, alias in Bulla Cœnæ reſervata, fuerit præciſe externa, non tamen interna, puta, ſi quis ex metu, vel vehementi ira quædam verba hæretica protulerit, licet interne in intellectu non ſic crediderit: nam quamvis talis in foro externo præſumeretur hæreticus; in foro tamen conſcientiæ non eſſet talis, ſicque juxta Toletum, Suarez, Sanchez, noſtrum Matthæuccium, & alios non incurreret Caſum reſervatum in Bulla Cœnæ, licet ceteroquin graviter peccaret, contra confeſſionem externam fidei. Plura adhuc circa hanc materiam vide apud Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 4. *Quæſt.* 3.

PROPOSITIO V.

11. *Quamvis evidenter tibi conſtet, Petrum eſſe hæreticum, non teneris denuntiare, ſi probare non poſſis.*

DECLARATIO.

Ratio, cur hæc propoſitio fuerit damnata, eſt; quia talis denunciator ab omni periculo pœnæ talionis, aliave immunis eſt; quoniam coram tribunali ſacræ Inquiſitionis (apud quod, ubi viget, illa denuntiatio fieri debet) hoc crimen non tenetur probare tamquam actor, ſed tantum deponere, quod audivit, veluti teſtis, ac ſufficit præfato ſacro Tribunali hæc denunciatio ſaltem ad diligentiam adhibendam pro ulteriori inquiſitione, & ponendis Cautelis. Ita Felix Poteſtas *tom.* 2. *n.* 595. & Viva hic, ambo Itali.

An autem etiam in Germania, ubi non viget ſacra Inquiſitio, & ubi Hæretici cum Catholicis permixti vivunt, ſit facienda denuntiatio Epiſcopis cum tanto rigore, & quando crimen hæreſis probari nequit, examinat La Croix, *Lib.* 2. *nu.* 215. atque inclinat in negativam quando exinde non imminet periculum grave ſeductionis aliorum &c. dum autem ipſi objicitur allegata propoſitio damnata, ait, illam eſſe intelligendam tantummodo quoad loca, in quibus viget officium Inquiſitionis, ſeu ubi Bullæ in tanto rigore uſu receptæ ſunt; non autem quoad Germaniam fuiſſe cum tanto rigore receptas, teſtantur plures Viri eximie docti.

12. Dixi autem notanter: *La Croix inclinat in negativam, quando NB. exinde non imminet periculum grave ſeductionis aliorum. &c.* nam ſtante gravi periculo perverſionis aliorum, quis non ſolum jure poſitivo, ſed etiam ex Lege naturali obligatus eſſet ad talem denuntiationem, cum quodlibet membrum teneatur ſub gravi avertere notabile damnum, vel grave periculum notabilis damni Reipublicæ, quantum poteſt, etiam cum aliquo incommodo proprio. Cenſetur autem tale grave periculum ſeductionis ſemper adeſſe, ſi ſimiles hæretici fuerint Paſtores, vel alii Emiſſarii in terris Catholicis Romani Imperii occulte latentes, & neſcio quos libellos venenatos in abſcondito in populum ſpargentes, prout miſera ſæpius, & quidem noviſſime docuit experientia.

13. Quæres I. An apud talem Hæreticum, reſpectu cujus imminet periculum ſeductionis aliorum, tenetur quis ante denuntiationem præmittere aliquam correctionem Fraternam? Ratio dubitandi eſt; quia ipſemet Chriſtus hunc ordinem correctionis præſcripſiſſe videtur Matth. cap. 18. v. 15. & ſeqq. *Si peccaverit in te Frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum &c. Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos &c. quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ.* Hoc tamen non obſtante, Reſpondeo cum noſtro Matthæuccio *in Cautela Confeſſarii Lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. abſque prævia hac fraterna correctione faciendam eſſe denuntiationem talis perículoſi hæretici, partim quia præmiſſa etiam hac privata correctione remaneret gravis formido; atque prudens dubium, utrum exinde ſe emendet, & non potius cum majori deinceps cautela venenum hoc ulterius in occulto diffundat non ſine gravi Reipublicæ Catholicæ detrimento; quo ſtante prudenti dubio ſemper magis ad bonum totius Communitatis, quam ad particulare ejuſdem membrum reſpici debet: partim quia ordo correctionis ſingularis præmittendæ non concernit crimina Reipublicæ noxia, ſed particularia, ſeu privata, uti apud Matthæuccium *loc. cit.* in terminis docet D. Thomas 2. 2. *q.* 33. *art.* 1. *in corpore ad* 3. ubi taliter loquitur: *Quando imminet periculum multitudini, non habent ibi locum hæc verba Domini* (nimirum: ſi peccaverit in te Frater tuus &c. *quia tunc frater peccans non peccat in te tantum &c.*

14. Quæ-

Digitized by Google

14. Quæres II. An ſimilem hæreticum quis teneatur denuntiare, ſi non certo ſciat, eum periculoſe dilatare hoc venenum, ſed id tantummodo ab aliis audierit? Ratio dubitandi eſt; quia in hac propoſitione damnata ſolummodo ſit mentio de illis, qui *evidenter* ſciunt, talem eſſe hæreticum, & tamen non denuntiant; eo quod probare non poſſint; atqui ille, qui tantum ab aliis audivit, exinde non evidenter ſcit, utrum dicta hæc aliorum a parte rei ſint vera, nec ne? ergo. Reſpondeo ad hoc dubium: Quamvis talis intermittens denuntiationem non incideret in hanc propoſitionem damnatam ob cauſam in ratione dubitandi allatam; tenetur nihilominus, ſi a Viris fide dignis intellexerit, ſimilem periculoſum hæreticum (nihil tamen augendo, vel minuendo ex propriis) denuntiare. Ratio eſt partim, quia, ſi manifeſtantes ſunt viri fide digni, manet adhuc grave periculum notabilis damni a quadam communitate Catholica incurrendi, ubi etiam ex lege naturali Charitatis vel juſtitiæ, præſcindendo a particularibus conſtitutionibus, Bonum commune præponendum eſt bono privato; partim, quia in Edicto apud Dianam *Part.* 4. *Tract.* 5. *Reſolut.* 28. videndo, præcipitur denuntiatio, *ſi quis ſciverit, vel audierit ea delicta*. Et ita ſentiunt apud Dianam *loc. cit.* Fagundez, Thomas a JESU, Rodriquez, Portell &c. Quinimo Diana *loc. cit.* quoad ſimile vitium Reipublicæ ſumme noxium vult, ut debito loco indicetur, quamvis neſciatur poſitive, utrum manifeſtantes ſint fide digni, nec ne, ubi tamen nil addi debet per aliquam auxeſin, nec poſitive credi, quod E. G. in ſimili caſu quis ſit talis Emiſſarius; utpote cum necdum habeatur grave ſundamentum id aſſerendi; proderit tamen ſimilis denuntiatio ad ulteriorem indagationem in re iſta præ aliis Reipublicæ noxia cum ſumma prudentia, cautela, & circumſpectione taliter inſtituendam, ut tamen exinde indiciatus apud alios, qui juvare nequeunt, non diffametur, antequam in majorem notitiam criminis per ſundamenta graviora deveniatur.

PROPOSITIONES VI. & VII.

15. *VI. Confeſſarius, qui in Sacramentali Confeſſione tribuit pœnitenti Chartam poſtea legendam in qua ad venerem invitat, non cenſetur ſolicitaſſe in Confeſſione, ac proinde non eſt denuntiandus.*

VII. Modus evadendi obligationem denuntiandæ ſolicitationis eſt, ſi ſolicitatus confiteatur cum ſolicitante, hic poteſt ipſum abſolvere abſque onere denuntiandi.

DECLARATIO.

Pro faciliori utriuſque damnatæ propoſitionis intellectu tria occurrunt notanda, quorum *primum* eſt, quod Gregorius XV. ſapientiſſime perpendens, quanta mala ex ſolicitatione ad turpia in confeſſionali ſequantur, ſeveriſſimam contra tales Solicitantes emanare fecerit Bullam, incipientem, *Univerſi Dominici Gregis*, & anno 1623. 30. Aprilis editam. In hac omnes Sacerdotes Seculares, & Regulares denuntiari mandat, I. *Qui* (ſunt formalia Bullæ) *perſonas, quæcumque illæ ſint, ad inhoneſta ſive inter ſe, ſive cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confeſſionis. II. ſive ante, vel poſt immediate, ſeu III. occaſione, vel prætextu confeſſionis hujuſmodi, etiam Sacramentali Confeſſione non ſecuta, ſive IV. extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſario* (ſeu Confeſſionali) *aut loco quocumque, ubi Confeſſiones Sacramentales audiuntur, ſeu ad Confeſſionem audiendam electa, ſimulantes ibidem confeſſiones audire, ſolicitare, vel procurare tentaverit, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſive tractatus habuerint.*

16. Notandum II. Quod hæc denuntiandi obligatio ſolicitatis ideo tam exacte fuerit impoſita, partim ut ſimilia enormia delicta, ſi quæ fiant, rigidiſſimis caſtigentur pœnis: partim ut ea perpetrantes non ſolum emendentur; verum quoque alii, videntes indeclinabilem talium delictorum denuntiationem, in futurum a graviſſimo hoc peccato coerceantur, & deterreantur: partim ut periculo proſtitutionis alicujus ſacræ communitatis, aut vilipenſionis Sanctiſſimi Sacramenti Pœnitentiæ efficacius in futurum præcaveatur. Et licet dicta Bulla Gregoriana in Germania, ubi non viget Tribunal Inquiſitionis, dicatur non ubique recepta; adhuc tamen tales ibidem in Confeſſionali ſolicitatæ perſonæ, ſi non *vi hujus Conſtitutionis*, ad minus *ex Lege Charitatis* tenentur ad denuntiationem, ſaltem in illis circumſtantiis, in quibus denuntianti ex una parte non imminet prudens periculum gravis exinde damni; ex altera vero ex omiſſione denuntiationis Bonum publicum ſubit periculum proſtitutionis ob tale membrum putridum alias incurrendæ: nam, ſi obligor ex fraterna Charitate, dum facile poſſum, avertere vere grave periculum notabilis damni a privato, multo magis id procedit reſpectu alicujus integræ Communitatis: ordinata enim Charitas exigit, ut Bonum commune præferatur bono privato, præſertim reſpectu talis membri putridi, apud quod privata correctio non proficit *ordinarie* loquendo; ubi in dubio ſecundum ordinarie contingentia judicari debet, maxime quando agitur ſimul de periculo Boni publici. Ceterum redeundo iterum ad Bullam Gregorianam, ut vim, & efficaciam ſanctiſſimi Intenti Summi Pontificis elidant, & eludant, varii varia excogitarunt, inter alia dicendo, ceſſare hujuſmodi obligationem denuntiandi, quando ſolicitans pœnitenti dat ſchedam ad turpia allicientem primum poſtea legendam; vel ſi ex parte poſt perſona ſolicitata ipſimet huic ſolicitandi confiteatur &c. quam utramque evadendi viam Alexander VII. præcluſit damnando antedictas duas propoſitiones.

17. Notandum III. Ex hac ipſa Conſtitutione Gregoriana, uti etiam ex præced. n. 13. & 14. luculenter erui, quod præmiſſa correctio Fraterna privata non ſit ſemper de præcepto Divino quoad delicta Communitati valde noxia; nam alias neque Summi Pontifices immediatam denuntiationem Superiori, intermiſſo illo ordine faciendam, potuiſſent præcipere; cum nec ipſi aliquid agere queant contra præcepta Divina. Porro in dubio, quænam crimina Communitati ſint valde noxia, Superiorum eſt, ea declarare, & ſubditorum, ſeſe humiliter Eorum judicio ſubmittere, niſi evidenter conſtet de injuſtitia Legis, quæ præſumi neutiquam debet, præſertim quando aliunde de Scientia, prudentia, & pietate Legiſlatorum conſtat: alias profecto brevi bonus Ordo laudabilis Gubernationis, & rectæ ſubordinationis Caput inter & membra in aliqua Republica ſubverteretur, uti recte obſervant melioris notæ Doctores, Canoniſtæ, Theologi, & ex parte etiam Aſcetæ tractando de obedientia. Nec credant ſubditi ſimilis Communitatis ſuggeſtioni diabolicæ; quaſi nimirum illico denuntiantibus adhibeatur fides, & ad executionem pœnæ etiam coram Deo Innocens trahatur. Abſit hoc præſumere de prudentia Superiorum, qui prævie omnes circumſtantias denuntiati, ipſius modi denuntiandi &c. bene perpendere, ac potius conſervationem Boni publici, & evitationem delicti, quam confuſionem delinquentis reſpicere debent. Ulteriora adhuc circa hanc materiam vide in Theologia Morali P. Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 8. *Q.* 5. Vel in caſu aliquo extraordinario apud noſtrum Felicem Poteſtatem in ſuo *Examine Eccleſiaſtico Tom.* 2. *per totum*.

PROPOSITIO VIII.

18. *Duplicatum ſtipendium poteſt Sacerdos pro eadem Miſſa licite accipere, applicando petenti partem etiam ſpecialiſſimam fructus ipſimet celebranti correſpondentem, idque poſt decretum Urbani VIII.*

DECLARATIO.

Urbanus VIII. in ſuo Decreto, *cum ſæpe contingat &c.* de celebratione Miſſarum §. 2. mandavit, & præcepit *ſub obteſtatione Divini judicii, ut abſolute tot Næ. Miſſæ* cele-

celebrentur, quot ad rationem attributæ Eleemoſynæ præſcriptæ fuerint, ita, ut alioquin ii, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant; quin imo graviter peccent, & ad reſtitutionem teneantur. Ex quo conſectaneum videbatur, non poſſe pro una Miſſa duplex ſtipendium recipi, ſed eſſe obligatorium danti E. G. ſtipendium proportionatum pro una Miſſa omnes ejuſdem fructus applicare. Aſt non defuerunt Theologi, etiam poſt dictum decretum cum Molſeſio, & Bartholomæo de Angelis, diſtinguentes inter fructum ſpecialem, & ſpecialiſſimum; quoad primum concedunt conformiter decreto Urbani VIII. eamdem applicari debere ex integro ad intentionem dantis ſtipendium; negant autem quoad fructum ſpecialiſſimum, quem putant poſſe in eadem Miſſa attribui alteri, & novum deſuper recipi ſtipendium. Ubi nota, quod fructus *ſpecialis*, ſeu medius is dicatur, qui cedit in bonum illius, pro quo ſacrificium offertur. *Specialiſſimus* autem, qui cedit in bonum celebrantis, unde etiam a nonnullis vocatur fructus perſonalis. Utrum autem hic ultimus poſſit etiam pro altero applicari, valde dubium, & inter Theologos controverſum eſt. Inſuper neſcitur determinate, an fructus ſpecialiſſimus in ſuo valore, ſit æquivalens fructui ſpeciali; ubi Fill: & Nav. apud Viva hic exiſtimarunt, fructum ſpecialiſſimum trium Miſſarum æquivalere fructui medio unius Miſſæ. In hac itaque ſententiarum incertitudine merito damnata fuit opinio eorum, qui in non leve præjudicium petentium pro ſtipendiis certas Miſſas putarunt, poſſe pro una Miſſa duplicatum recipi ſtipendium, unum pro medio, & alterum pro fructu ſpecialiſſimo. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 5. *n.* 51. *& ſeqq.*

PROPOSITIO IX.

19. *Poſt Decretum Urbani poteſt Sacerdos, cui Miſſæ celebrandæ traduntur, per alium ſatisfacere, collato illi minore ſtipendio, alia parte ſtipendii ſibi retenta.*

DECLARATIO.

Summus Pontifex Urbanus VIII. loco ſuperius allegato §. 4. *Omne damnabile lucrum ab Eccleſia removere volens, prohibuit Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa Eleemoſyna, ne eamdem Miſſam alteri, parte ejuſdem Eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat.* Merito itaque damnata eſt Doctrina eorum, qui hanc ipſam ſententiam adhuc poſt dictum Decretum Urbani VIII. defendere præſumpſerunt; cum tamen ordinarie loquendo dantes ſtipendium habeant hanc intentionem, ut illud celebranti Miſſam, prout datum eſt, attribuatur, non autem alteri, reſpectu cujus ſingularem non habent obligationem. Videatur deſuper cum ſuis exceptionibus Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 15. *n.* 95. *& ſeqq.*

PROPOSITIO X.

20. *Non eſt contra juſtitiam pro pluribus Sacrificiis ſtipendium accipere, & Sacrificium unum offerre; neque etiam eſt contra fidelitatem, etiamſi promittam, promiſſione etiam juramento firmata, danti ſtipendium, quod pro nullo alio offeram.*

DECLARATIO.

Ex infinito valore Sacrificii Miſſæ Thomas Hurtadus apud Viva hic, & nonnulli alii apud Mendo *Differt.* 13. *Quæſt.* 5. deduxerunt, non eſſe contra Juſtitiam, pro pluribus ſtipendiis etiam congruis unicam tantummodo offerre Miſſam; quia ob infinitatem Valoris Sacrificii nullus ex aliorum conſortio patitur detrimentum, ſed tantumdem accipit, quantum accepiſſet, ſi pro ſe ſolo fuiſſet oblatum Sacrificium; quoniam exinde Theſaurus ille infinitus non exhauritur. Sed contra eſt *primo*, quod etſi Sacrificium ſit ſuo modo infiniti Valoris, quantum eſt in ſe, & ſic in actu primo, non tamen ſit tale in ordine ad nos, & in actu ſecundo, id eſt, Deus non voluit nobis infinito modo applicare. Simili diſtinctione expediuntur Hæretici, quando Catholicis objiciunt, quod merita Chriſti ſint infiniti valoris, adeoque merita noſtra nihil amplius contribuere poſſint in ordine ad vitam æternam conſequendam. Contra eſt *ſecundo*, quod Urbanus VIII. juxta formalia n. 18. allegata expreſſe dicat, talem *graviter peccare*, & *ad reſtitutionem teneri*: ergo ſignum eſt, quod peccaverit contra Juſtitiam; quomodo enim alias teneretur ad reſtitutionem? Vides igitur, quam merito hæc propoſitio fuerit damnata.

PROPOSITIO XI.

21. *Peccata in confeſſione omiſſa, ſeu oblita ob inſtans periculum vitæ, aut ob aliam cauſam non tenemur in ſequenti confeſſione exprimere.*

DECLARATIO.

Hanc reperies apud Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 7. *n.* 45. Illud inſuper pro aliquo peccatore gravi pluribus E. G. annis vel omnino non, vel ſacrilege confitente ſuperaddo conſolatorium, quod nimirum, ſi nunc ſerio pęnitentiam agat, omnia gravia peccata necdum directe remiſſa, quantum memoriæ occurrunt, clavibus Eccleſiæ ſubjiciat, & nihilominus nonnulla ex oblivione ob multitudinem intermittat, quod (inquam) eadem ita ſint indirecte remiſſa, ut juxta communiorem cum Suarez, Victoria, Dominico Viva, & aliis non teneatur ſtatim poſtea, quamprimum memoriæ occurrunt, confiteri, ſed ſufficiat intentio eadem ſuo tempore clavibus Eccleſiæ ſubjiciendi; adeo quidem, ut, ſi intra illud ſpatium ſubitanea morte præoccupatus abſque novo aliquo dolore obiret, adhuc ſalvaretur; ſuppoſito tamen, quod non commiſerit nova gravia peccata, numquam adhuc indirecte remiſſa. Exinde Confeſſarius ad infirmum graviſſimis ſubjectum peccatis vocatus, facile cognoſcit, quidnam reſponderi debeat, ſi E. G. talis ægrotus depoſita doloroſa peccatorum ſuorum confeſſione eumdem taliter alloquatur: *Pater Reverende, quid mihi agendum, ſi in veſtra abſentia adhuc aliqua mihi incidant gravia peccata, ex oblivione pro nunc necdum confeſſa? & quorſum venirem, ſi, poſtquam ſimilia delicta memoria occurrunt, ſubito phrænesi correptus, aut propter febrem acutam ratione privatus in tali ſtatu in longam abirem æternitatem?* Tali gravi peccatori itaque, ne ex ſuggeſtione diaboli fiat puſillaminis, aut omnino in deſperationem incidat, Confeſſarius confidenter reponat, eumdem propter illa peccata jam indirecte remiſſa neutiquam fore filium perditionis, quamvis ſubitanea morte præoccupatus exſpiraret, dummodo defacto habeat voluntatem ſeriam eadem, ſi quæ occurrerent adhuc ante mortem ſuam, quantum moraliter poteſt, confitendi. Suadeat inſuper anxio ſimili pęnitenti ægroto, ut, dum incidunt de novo ſimilia gravia peccata oblita; conetur elicere contritionem, & vocare Confeſſarium: poſito autem, quod accelerata mors hos omnes bonos conatus in effectu impediret, pro conſolatione ſubjungat, ſe neutiquam propter eadem tamquam jam indirecte remiſſa fore damnandum.

PROPOSITIO XII.

22. *Mendicantes poſſunt abſolvere a Caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate.*

DECLARATIO.

Conceſſa olim dicebatur Regularibus mendicantibus &c. vel immediate, vel per communicationem Privilegiorum poteſtas abſolvendi a Caſibus reſervatis Epiſcopalibus, uti inter alias deducunt ex Bulla Pauli III. *cum inter*,

Inter, edita anno 1545. Et quamvis multi Locorum Ordinarii contenderent, hanc facultatem a Gregorio XIII. fuiſſe iterum ſublatam, altefatus tamen Summus Pontifex apud Viva hic anno 1583. Ipſemet declaravit contrarium. Succeſſu autem temporis Urbanus VIII. expreſſe prohibuit, ne Regulares deinceps virtute ſuorum Privilegiorum abſolverent a Caſibus Epiſcopo Reſervatis.

Hoc tamen Decretum aliqui Regulares ex variis Rationibus non ſatis ſolidis quoad ſuum Valorem revocarunt in dubium, ſuſtinentes, illam facultatem abſolvendi adhuc ſubſiſtere, quam tamen doctrinam in præſenti reprobavit Alexander VII. & denuo Clemens X. per Bullam *Supernæ* &c. editam 21. Junii anno 1670. Videantur de Caſibus Epiſcopo reſervatis plura apud Reiffenſtuel, *Tract.* 14. *Diſt.* 7. *Quæſt.* 2.

PROPOSITIO XIII.

23. *Satisfacit præcepto annuæ Confeſſionis, qui confitetur Regulari Epiſcopo præſentato, ſed ab eo injuſte reprobato.*

DECLARATIO.

Dato etiam, quod ante Concilium Tridentinum Bonifacius VIII. in Bulla *Super Cathedram*, & Clemens V. in Clementina *Dudum*, *de Sepulturis*, conceſſiſſent, uti plurimi volunt, quod Regulares Ordinariis præſentati, & ab Ipſis injuſte reprobati, habeantur eo ipſo pro approbatis, Pontifice eoſdem pro tunc admittente; hæc tamen ſententia videbatur correcta per Concilium Tridentinum *Seſſ.* 23. *de Reformat. cap.* 15. ubi ad evitanda varia incommoda abſolute ſtatuit, ut nullus Regularium deinceps Confeſſiones ſæcularium abſque Epiſcopi approbatione excipere *queat*, *Privilegiis & conſuetudine quacumque etiam immemoriali non obſtantibus*; quod ipſum Decretum cum expreſſa annullatione omnium, & ſingulorum privilegiorum roboravit Urbanus XIII. Bulla *Cum ſicut accepimus* &c. Quoniam igitur tamquam neceſſarium quodpiam requiſitum deſideratur approbatio Epiſcopi, eadem abſente, etſi injuſte denegata, abſolvi non poterunt ſæculares, quamvis Epiſcopus injuſte negans peccaret. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 8. *Quæſt.* 1. *cum Appendice*.

PROPOSITIO XIV.

24. *Qui facit Confeſſionem voluntarie nullam, ſatisfacit præcepto Eccleſiæ.*

DECLARATIO.

Explicatio hujus propoſitionis jam invenitur apud Reiffenſtuel *Tract.* 10. *Diſt.* 3. *n.* 10. Solummodo adhuc quæri poſſet, an ſuppoſita probabilitate illius ſententiæ, quod Sacramentum Pœnitentiæ poſſit eſſe validum, & informe, an (inquam) ſtante probabilitate hujus ſententiæ ſatisfaciat præcepto annuæ Confeſſionis, qui recepit hoc Sacramentum tamquam validum, ſed informe? ubi Suarez, Dicaſtillo, Medina, ac Sotus reſpondent affirmative, ea ratione; quia Eccleſia injungens receptionem annuam hujus Sacramenti videtur præcipere tantum ejuſdem valorem, non autem fructum. Saltem hæc Reſponſio non videtur comprehendi ſub Propoſitione damnata.

PROPOSITIO XV.

25. *Pœnitens propria auctoritate ſubſtituere ſibi alium poteſt, qui loco ipſius Pœnitentiam adimpleat.*

DECLARATIO.

Regula illa 68. Juris 6. *Poteſt quis per alium, quod poteſt facere per ſe ipſum*, non procedit in iis, in quibus ex ſpeciali ratione exigitur induſtria perſonæ, ſeu actio perſonalis, uti fit regulariter in ſatisfactione Sacramentali impoſita partim ad novæ vitæ cuſtodiam, partim ad præteritorum peccatorum vindictam, atque Caſtigationem. Sic etiam in multis aliis, puta in jejunio, recitatione Horarum Canonicarum, vel auditione Miſſæ nequit ſubſtitui alius, qui pro nobis his præceptis ſatisfaceret. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 10. *n.* 15.

PROPOSITIO XVI.

26. *Qui Beneficium curatum habent, poſſunt ſibi eligere in Confeſſarium ſimplicem Sacerdotem, non approbatum ab Ordinario.*

DECLARATIO.

Ut quis agere queat Confeſſarium juxta Concilium Tridentinum *Seſſ.* 23. *cap.* 15. Unum ex his tribus neceſſario requiritur, nimirum, ut *vel* curatum Beneficium obtineat, quo conceſſo cenſetur eo ipſo etiam conceſſa cum approbatione juriſdictio in concreditas oves, *vel* ut ab Epiſcopo per examen, *vel* ſi hoc non videbitur neceſſarium, alias idoneus judicetur, ſicque approbationem, quæ gratis debetur, obtineat: ergo curatus non poterit ſibi eligere pro Confeſſario aliquem ſimplicem Sacerdotem; cum ille ſimplex Sacerdos nec habeat curatum Beneficium, nec ſit pro excipiendis Confeſſionibus ab Ordinario approbatus. *Videatur Reiffenſtuel Tract.* 14. *Diſt.* 8. *n.* 14. *&* 15.

PROPOSITIO XVII.

27. *Eſt licitum Religioſo, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de ſe, vel de ſua Religione ſpargere, minantem occidere; quando alius modus defendendi non ſuppetit: uti ſuppetere non videtur, ſi calumniator ſit paratus vel ipſi Religioſo, vel ejus Religioni publice, & coram graviſſimis viris prædicta impingere, niſi occidatur.*

DECLARATIO.

Juxta dicenda, ne Laicis quidem eſt licitum occidere calumniatorem; nam inter damnatas ab Innocentio XI. Propoſitiones ordine trigeſima ſic ſonat: *Fas eſt viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit*: ergo multo minus id licebit Religioſis, vel aliis Clericis, qui honoribus mundanis nuntium remiſerunt, ut veſtigiis Chriſti inhærentes, Ejuſdem manſuetudinem, & lenitatem imitarentur: Unde falſum adeo eſt, quod Clerici occidendo defendant proprium, vel Religionis ſuæ honorem; quin potius e contrario eumdem apud viros prudentes, & Deum timentes exinde deperdant. Exhibuiſſet Filio Pater Cœleſtis ad defendendum honorem ſuum plus quam duodecim Legiones Angelorum, ſi rogaſſet, Matth. *c.* 26. *v.* 53. Aſt noluit; & numquid propterea honor Ejuſdem fuit diminutus? Abſit. Dantur longe alia remedia honorem hunc defendendi; quare propoſitio iſta merito fuit damnata, utpote laborans falſiſſimo ſuppoſito. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 3. *n.* 23. *& ſeqq. cum quinque additionibus.*

PRO-

Digitized by Google

PROPOSITIO XVIII.

28. *Licet interficere falſum accuſatorem, falſos teſtes, ac etiam Judicem, a quo iniqua certo imminet ſententia, ſi alia via non poteſt innocens damnum vitare.*

DECLARATIO.

Non apparet ullum ſolidum fundamentum, cur talis accuſatus poſſit occidere accuſatorem, aut teſtes, vel Judicem: nam vel talis accuſatus probare poteſt iniquitatem accuſantis, aut teſtium productorum, ſeu Judicis, vel non poteſt probare? *Si primum*: dantur alia Juris remedia, puta exceptionis, oppoſitionis aliorum teſtium pro ſe, appellationis &c, Quodſi nequeat probare iniquitatem, ipſemet occidendo gravius incurreret periculum ſuæ propriæ vitæ per carnificem deperdendæ, cum ſimilia homicidii ordinarie fiant palam ſaltem ſucceſſu temporis. Accedit, quod, ſi illico liceret delatorem, teſtes, vel judicem occidere ideo, quia delati judicant, ſibi imminere periculum ſententiæ ſua opinione certo injuſtæ, pauci invenirentur, qui cum tanto vitæ periculo veridicos teſtes, vel indifferentes Judices agere vellent, non ſine magno juſtitiæ vindicativæ, & ex conſequenti Reipublicæ detrimento; cum facile homini in jure non perito, vel paſſione amoris proprii excæcato ſententia poſſit apparere certo iniqua, dum aliis apparet eadem valde probabilis, vel etiam certo juſtiſſima. Videatur Reiffenſtuel *loco ſuperius citato*.

PROPOSITIO XIX.

29. *Non peccat maritus propria auctoritate occidens uxorem in adulterio deprehenſam.*

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis eſt; quia talis occiſio non tam ſe haberet per modum moderaminis inculpatæ tutelæ, quam vindictæ, quæ privatis perſonis eſt interdicta juxta communem, & juxta illud Levitici cap. 19. 18. *Non quæras ultionem &c.* idque maxime verum, ſi ex tali vindicta imminet periculum æternæ damnationis, uti in caſu præſenti reſpectu uxoris adulteræ, ſi deprehenſa in adulterio occideretur. Unde jam pridem ante dictam propoſitionem Nicolaus Papa *Can. Inter hæc 6. cauſ.* 33. *quæſt.* 2. talem occiſionem prohibuit, utpote quæ ſuſpicioſis, & Zelotypis maritis Portam aperiret contra omnem juris ordinem inauditas mactandi uxores. Neque Leges, quæ in contrarium ſolent allegari, tribuunt ſimili marito auctoritatem occidendi adulteram, ſed tantummodo in foro externo admittunt remiſſionem illius pœnæ, quæ aliis homicidis juxta jura eſſet infligenda &c. Vide Reiffenſtuel *loc. cit.*

PROPOSITIO XX.

30. *Reſtitutio a Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus, non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna.*

DECLARATIO.

Jam eadem fuſius data eſt a Patre Reiffenſtuel *Tract.* 2. *Diſt.* 2. *additione poſt num.* 43. Item *Tract. 6. Diſt.* 1. *num.* 34. *ac ſeqq. additionibus*, quorſum Lectorem Brevitatis gratia remitto.

PROPOSITIO XXI.

31. *Habens Capellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi officium per alium recitet.*

DECLARATIO.

Roſella, Lopez, Angelus, & alii apud Sanchez *Lib.* 2. *conſ. cap.* 2. *dub.* 62. docuerunt, poſſe in actualibus ſtudiis a Beneficiatis ſtudentibus ſatisfieri per alios recitationi Horarum Canonicarum; quia ob paritatem rationis poteſt quoque in ſimili caſu ſatisfieri per alios obligationi reſidendi in loco Beneficii, *cap. fin. de Magiſtris.* Item pariformiter quoad Capellaniam collativam oneri Miſſarum. Sed contra eſt quod obligatio recitandi officium Divinum ſit onus perſonale, ſicut auditio Miſſæ, nec detur Beneficium, niſi propter officium: prout etiam Concil. Trid. ſeſſ. 24. de Reform. cap. 12. vult, *ut omnes Divina per ſe, & non per alios compellantur obire officia*. Nec eſt paritas cum reſidentia; nam dum ſtudia ſunt incompatibilia cum reſidentia ordinarie loquendo, etiam Leges, quæ attendunt ad ordinarie contingentia, nolunt ſtudentes ad reſidentiam obligare: econtra vero ordinarie non eſt incompatibilis cum ſtudiis recitatio Horarum Canonicarum. Quod autem in Capellania collativa poſſit oneribus Miſſarum ſatisfieri per alios, provenit ex præſumpta voluntate fundatoris; ubi tamen quoad recitationem Horarum potius ex Concilio Tridentino; & conſuetudine eruitur voluntas contraria. Unum adhuc adverte in præſenti, quod Capellania collativa, de qua mentionem facit propoſitio damnata, ſit illa, quæ erigitur auctoritate Prælati Eccleſiaſtici: Quando vero relinquunt præciſe Laici abſque auctoritate Eccleſiaſtica bona ſua cum eo onere, ut quot-annis certa penſio detur alicui Clerico pro tot Miſſis celebrandis &c. vocatur Capellania non collativa, quæ nec proprie eſt Beneficium: unde obtinens talem Capellaniam non collativam non tenetur ad Horas Canonicas, niſi alias jam fuerit Subdiaconus, vel id ſingulariter in litteris fundationis exigatur.

PROPOSITIO XXII.

32. *Non eſt contra juſtitiam Beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia Collator conferens illa Beneficia Eccleſiaſtica pecunia interveniente non exigit illam pro collatione Beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

DECLARATIO.

Loquitur hæc Theſis confixa de illis Beneficiis, reſpectu quorum Collator non eſt adſtrictus ad unum certum, ſed ſpectat ad liberum arbitrium ejuſdem, utrum hunc velit alteri præferre. Itaque pro ipſa electione, ſeu determinatione unius præ altero volunt Auctores theſis confixæ cum Vincentio Candido *T.* 1. *de Benefic. Diſquiſit.* 18. *art.* 39. citra læſionem juſtitiæ aliquid exigi poſſe; cum id non petatur pro Beneficio, ſed potius pro libera hujus præ altero electione, quæ electio utique pretio eſt æſtimabilis, partim quia Collator ſe privat illa libertate, quam ante determinationem habuit: partim quia præ alio electus exinde magnum capit emolumentum, neque neglecto per hoc fit injuria, ſi præcedens interveniente pecunia præ ipſo ad dictum temporale emolumentum ex electione proveniens determinetur: etenim eo ipſo, quia libera eſt electio, nulli ex juſtitia quidquam debetur. Ita illi. Sed contra eſt, quod a parte rei prætextus iſte ſit pallieta Simonia; cum in effectu detur, & accipiatur pecunia pro ipſo Beneficio. Inſuper per illam ſententiam lata aperiretur porta ſæpius ex-

Digitized by Google

cedendi terminos juſtitiæ diſtributivæ, ac intromittendi cum maximo Eccleſiæ detrimento in Eccleſiaſtica Beneficia minus dignos, & divites, excluſis dignioribus, & pauperibus. Falſum præterea eſt ſuppoſitum, quod electio illa unius præ alio ſit prætio æſtimabilis; cum Collator alicui, indeterminato ſaltem, debeat conferre Beneficium ex officio; & licet nullus ex determinatis habeat in dato caſu jus ad ipſum Beneficium, habet tamen quilibet Jus, ut non petatur ab eo pecunia propter determinationem ad Beneficium. Nec dicatur, pecuniam a determinato dari ſponte: Reſpondetur enim dari ſponte coactè. Accedit adhuc, quod Eccleſia pariter habeat jus, ut a ſimili Collatore nullum temporale pro ipſa determinatione in maximum prædictæ Eccleſiæ detrimentum exigatur. Et plane, ſi ex eo, quod quis habeat liberum arbitrium determinandi unum præ alio, inferri poſſet, quod pro illa determinatione ad unum pecunias accipere valeat, tunc in caſu, quo quis ex officio tenetur alicui pauperi nobili puellæ ad augendam dotem dare mille florenos, poſſet licite a Titia, quam eligit præ aliis in ordine ad dotem, accipere quingentos florenos; quia Titia, mavult adhuc habere reſiduos quingentos, quam ut hæc ſumma non ipſi, ſed alteri puellæ conferatur. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 5. *Diſt.* 3. *num.* 45.

PROPOSITIO XXIII.

33. ***Frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat; puta quia non vult ſe ſubjicere præcepto.***

DECLARATIO.

Quod Eccleſia nequeat extra præcepta Divina quidpiam de novo ſub peccato gravi præcipere, inquiunt quidem Acatholici *Cap. II.* jam refutati; aſt nullus Catholicorum id aſſerere audet, apud quos in confeſſo, eſt, Eccleſiam poſſe ſub gravi obligare, ſi velit; quæſtio ſolummodo a nonnullis movebatur, utrum voluerit actu ſub gravi peccato fideles ad jejunium ſervandum adſtringere, nec ne? Ubi, quod fuerit Summorum Pontificum voluntas quoad jejunium æque, ac quoad reliqua Eccleſiæ præcepta, graviter obligandi, patet tum ex Canone, *non liceat. de conſecrat. Diſt.* 3. *& Can. Quadrageſima. Diſt.* 5. tum ex ipſa damnatione hujus propoſitionis, quam non reprobaſſet, ſi non intendiſſet graviter obligare ad obſervantiam jejunii. Vid Reiffenſtuel *Tract.* 10. *Diſt.* 2. *num.* 39.

PROPOSITIO XXIV.

34. ***Mollities, Sodomia, Beſtialitas ſunt peccata ejuſdem ſpeciei infimæ, ideoque ſufficit dicere in confeſſione, ſe procuraſſe pollutionem.***

DECLARATIO.

Adſcribitur a Dominico Viva hic ſententia illa, ſub iſta propoſitione contenta, Caramueli in ſua Theologia fundamentali num. 1199. cui præter Armillam, & Canum adſtipulatur Graſſis cum decem Doctoribus Lovanienſibus. Contra tamen eſt, quod licet hæc tria turpiſſima ſint contra unicam virtutem Caſtitatis, ipſi tamen opponantur ſecundum ſpecie morali diverſas adinvicem rectitudines. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 4. *num.* 66. *&* 68.

PROPOSITIO XXV.

35. ***Qui habet copulam cum ſoluta, ſatisfacit Confeſſionis præcepto dicens: commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem, non explicando copulam.***

DECLARATIO.

Nonnulli, qui tenent circumſtantias præciſe aggravantes non neceſſario exprimi debere in confeſſione, exinde intulerunt, intra ſpeciem ſimplicis fornicationis non eſſe neceſſario indicandum, utrum fuerit exercita actualis copula cum ſoluta, vel ſolummodo intervenerint impuri aſpectus, aut impudici tactus, vel etiam præciſe impura deſideria: etenim (uti ſentiebant) tactus, aſpectus, & ipſa copula, uti etiam deſiderium reſpectu alicujus ſolutæ ſolummodo intra ſpeciem fornicationis diſtinguuntur ad invicem ſecundum magis & minus, ac conſequenter ſe habent per modum circumſtantiarum aggravantium, quas juxta probabilem ſententiam neceſſe non eſt confiteri: ſicque ſufficit in Confeſſione dicere E. G. *commiſi cum ſoluta grave peccatum contra caſtitatem ſemel*; cum ſic explicaretur ſpecies, & numerus: ſicuti a pari in peccato furti ob eamdem rationem ſufficeret in Confeſſione ſe accuſare: *abſtuli ſummam gravem ſemel*, non addendo, utrum fuerint centum vel mille floreni, quia hæ tantum ſunt circumſtantiæ aggravantes. Et ita docuerunt cum Caramuele in Theologia fundamentali *fundamento* 25. *num* 45. nonnulli Recentiores Complutenſes apud Turianum *de Pœnit. Quæſt.* 9. *art.* 2. *diſp.* 29.

36. Aſt contra eſt, quod *In primis* Scotiſtæ illi, qui cum Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 2. *q.* 4. actui externo adſcribunt propriam aliquam bonitatem, vel malitiam, negent, actum internum, & externum fornicationis &c. non diſtingui ab invicem ſpecie, quamvis ultro fateantur, has ſpecies adinvicem eſſe ſubordinatas, ita, ut actualem copulam præter impura deſideria ordinarie etiam oſcula, tactus impudici &c. præcedere, vel comitari, aut ſaltem brevi ſubſequi ſoleant; adeoque exprimens in Confeſſionali ipſam copulam ſufficienter cenſeatur implicite exprimere deſiderium, & tactus impudicos: quamvis econtra per alia verba in propoſitione damnata contenta: *peccavi contra caſtitatem cum ſoluta*, non ſufficienter indicetur, utrum peccaverit vel ſolo impuro deſiderio abſque aliquo tactu impudico, vel præciſe tactu impudico abſque copula, vel demum per ipſam perfectam copulam fornicariam. Contra eſt *ſecundo*, quod etſi cum Viva hic, & plurimis aliis propugnetur in actu externo alicujus tactus impudici, vel actualis copulæ non relucere malitiam moralem ſpecialem, & diſtinctam ab actu interno; adhuc tamen juxta præfatos Doctores exponi debeat a pœnitente, utrum ſolo deſiderio, vel tactu impudico, aut etiam per ipſam copulam fornicariam peccaverit; quia alias non manifeſtaretur entitas actus, ſeu ipſum individuum peccati commiſſi: *Tenemur enim* (inquit Viva ferme in formalibus) *numerum peccatorum taliter explicare, ut unumquodque ſimul explicetur ſecundum individuationem ſuam, ſuppoſito, quod illa individuatio ſpeciali alio, & alio modo* (prout contingit in præſenti) *participet ipſam malitiam ſpecificam peccati. E. G. licet non teneamur aperire, num peccatum commiſſum contra Caſtitatem diu duraverit, vel qualiter fuerit intenſum, eo quod hæc ſpectent ad circumſtantias, non ad entitatem, ſeu ſubſtantiam actus: explicanda tamen eſt diverſitas actuum eorum, qui diverſimode peccati ſpeciem participant; atque adeo explicandum eſt, num peccatum patratum cum ſoluta contra Caſtitatem fuerit merus tactus, vel an fuerit copula: cum hujuſmodi duo actus in æſtimatione morali per diverſos modos individuandi contrahant eamdem ſpeciem luxuriæ.* Ita Dominicus Viva.

PROPOSITIO XXVI.

37. ***Quando litigantes habent pro ſe opiniones æque probabiles, poteſt Judex pecuniam accipere pro ferenda ſententia in favorem unius præ alio.***

DE-

Digitized by Google

DECLARATIO.

Expoſitum jam fuit propoſitione XXII. quod obligatus ad aliquid agendum, ſeu conferendum nequeat propter liberam determinationem unius præ alio pecunias exigere, idque fortiſſime ſtringit apud Judicem, qui, ſi ſtante utrinque paritate rationum poſſet inclinare in plus offerentem, eo ipſo redderet ſententiam venalem, quod in omni jure prohibetur, conformiter Baldo *in cap. ſuper eo. de Tranſact.* Item poſſet licite eſſe acceptator perſonarum; cum tamen *in judiciis non ſit acceptio perſonarum habenda*, Juxta Reg. 12. Juris in 6. Quare in ſimili caſu ſi nullus litigantium exiſtat in poſſeſſione, & ceteroquin attentis omnibus circumſtantiis rationes utrobique ſint quaſi æquales, Judex debet pro æqualitate dubii rem litigioſam inter litigantes dividere, vel ſi indiviſibilis eſt, & uni datur, alteram medietatem ſaltem in æquivalenti ſecundo reddere, vel conſenſu partium arbitros ſtatuere, aut alio modo inter litigantes (niſi ipſimet ad invicem amicabiliter componere velint) tranſactionem proponere, uti recte Suarez, Herinex, Layman, Banez, & Sporer, ac communior contra nonnullos apud Dianam *Part. 2. Tract. 2. Reſolut.* 3. tenentes in tali caſu poſſe judicem adjudicare cauſam, cui voluerit. Vid. Reiffenſtuel *Tract. 1. Diſt. 3. num. 61. & ſeqq.*

PROPOSITIO XXVII.

38. *Si liber ſit alicujus junioris, & moderni: debet opinio cenſeri probabilis, dum non conſtat rejectum eſſe a Sede Apoſtolica tamquam improbabilem.*

DECLARATIO.

Non hic reprobatur illa ſententia, quæ defendit unum Auctorem omni exceptione majorem poſſe reddere aliquam opinionem extrinſece vere probabilem, cum Auctor omni exceptione major cenſeatur ille, qui eſt valde peritus tum juris naturalis, tum poſitivi, qui inſuper ordinarie ſuas concluſiones ſolet gravibus firmare rationibus, & præterea fundamenta contraria bene diſcutere, atque veritatem potius, quam novitatem amare. Econtra vero illico, & abſque ulteriori diſcuſſione cenſere aliquam opinionem vere probabilem præciſe ex eo, quia liber eſt alicujus Junioris, & moderni, idem eſt, ac aperire januam omnibus laxitatibus. Quot enim ſunt Auctores moderni novitatum potius, quam veritatum amatores! quot rationum pondera pro & contra adducta non æqua lance perpendunt! quot apud modernos ſcribendi libros pruritus, dum aliquam umbratilem, & mere ſpeculative, non practice probabilem adinveniunt favorabilem rationem, abſque ideo ulteriori hæſitatione actionem licitam pronuntiant! Ipſæmet propoſitiones a modernis Pontificibus damnatæ, quæ continebant ſæpius doctrinam aliquot Juniorum Auctorum, teſtes noſtri effati agere poſſunt. Revolve modernos Catalogos Librorum prohibitorum juſſu Sacræ Congregationis Indicis impreſſos, ibique non ſolum antiquos, ſed quoque Juniores reperies reprobatos. Nec refert, quod libri moderni defacto ordinarie non ſoleant vulgari Typis, niſi antea a Cenſoribus approbati: nam contra eſt, quod etiam defacto non raro ex culpabili negligentia ſuperficialiter tantum ſimiles libri, præſertim ſi fuerint grandiores, a Cenſoribus relegantur, vel ex humano reſpectu erga Auctores, & ex convenientia abſque ulteriori rationum examine quædam diſſimulentur. *O! ſi libri tranſirent per ignem rigoroſi examinis, antequam imprimerentur, non haberemus tot propoſitiones damnatas, neque tot libros prohibitos!* Exclamat noſter Sabinus Bononienſis in ſua Luce morali *part. 2. ad finem* ſcribens in dictam propoſitionem damnatam.

PROPOSITIO XXVIII.

39. *Populus non peccat, etiamſi abſque ulla cauſa non recipiat Legem a Principe promulgatam.*

DECLARATIO.

Teſte Dominico Viva hic num. II. Cajetanus, Valentia, Filliucius, Leſſius, Navarrus, & Sa contra Suarez, Vaſquez, & alios docuerunt, acceptationem, & conſenſum populi eſſe eſſentiale requiſitum ad Legis validitatem; ex quo haud dubie alii intulerunt, conſequenter nec peccare populum, ſi abſque ulla cauſa Legem Principis non recipiat, dummodo ceteroquin Auctoritatem ejuſdem non contemnat. Ego quidem quoad Leges Civiles in Statu Democratico, in quo poteſtas ferendi Leges reſidebat penes populum, facile id admitto, conformiter Legi 32. *de quibus ff. de Legibus &c.* Quoad Leges vero Eccleſiaſticas, & quoad Civiles in Statu Monarchico, & Ariſtocratico, ubi poteſtas ferendi Leges competit Principi, vel certis Optimatibus, omnino negandum exiſtimo. Ratio eſt, quia loquendo de Conſtitutionibus Eccleſiaſticis Chriſtus Superioribus Eccleſiaſticis dedit hanc poteſtatem independenter a conſenſu populi; quoad Leges autem Civiles in Statu Monarchico Populus Lege aurea in Imperatorem omne ſuum Dominium, & Poteſtatem contulit *L. 1. ff. de Conſtit. Princip.* quod idem ſuo modo dici poterit in Statu Ariſtocratico in ordine ad Ducem, & primarios Optimates &c. juxta diverſitatem Regiminis in tali Republica. Videatur Reiffenſtuel *Tract. 2. Diſt. 1. num. 36. &* in Jure Can. *Lib. 1. Decret. Tit. 2. §. 6.*

§. III.

Continuatur damnatio adhuc quindecim Propoſitionum.

DECRETUM II. ALEXANDRI VII.

Feria 5. die 18. Martii 1666. emanatum, in quo continuat Damnationem.

40. *In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Vaticano Montis Quirinalis coram SS. D. N. D. Alexandro, Divina Providentia Papa VII. ac Eminentiſſimis & Reverendiſſimis DD. S. R. E. Cardinalibus, ac in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus a Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.*

Sanctiſſimus D. N. poſt latum Decretum die XXIV. Septembris proxime elapſi, quo viginti octo Propoſitiones damnatæ fuerunt, examinatis ſedulo & accurate uſque ad hanc diem infra ſcriptis aliis quadrageſimum numerum implentibus per plures in Sacra Theologia Ma-

giſtros, ac per Eminentiſſimos & Reverendiſſimos DD. Cardinales adverſus hæreticam pravitatem Generales Inquiſitores, eorum ſuffragia ſingillatim ſuper unaquaque ipſarum audivit.

PROPOSITIONES.

29. IN die jejunii, qui ſæpius modicum quid comedit, etſi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.

30. Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii, nec debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio.

31. Excuſantur abſolute a præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamſi iter neceſſarium non ſit, & etiamſi iter unius diei conficiant.

32. Non eſt evidens, quod conſuetudo non comedendi ova & lacticinia in Quadrageſima obliget.

33. Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum ſuppleri poteſt per qualcumque Eleemoſynas, quas antea Beneficiarius de fructibus ſui Beneficii fecerit.

34. In die Palmarum recitans Officium Paſchale ſatisfacit præcepto.

35. Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti & craſtino.

36. Regulares poſſunt in foro conſcientiæ uti privilegiis ſuis, quæ ſunt expreſſe revocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ a Paulo V. hodie ſunt revalidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti, ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali, confitendi *quamprimum*, eſt conſilium, non præceptum.

39. Illa particula *quamprimum* intelligitur, cum Sacerdos ſuo tempore confitetur.

40. Eſt probabilis opinio, quæ dicit, eſſe tantum veniale, oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſibilem, quæ ex oſculo oritur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris, & pollutionis.

41. Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo *regalo*, dum deficiente illa, nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.

42. Licitum eſt mutuanti aliquid ultra ſortem exigere, ſi ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus.

43. Annuum legatum pro anima relictum, non durat plus quam per 10. annos.

44. Quoad forum conſcientiæ reo correcto, ejuſque contumacia ceſſante, ceſſant Cenſuræ.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, poſſunt retineri, uſque dum adhibita diligentia corrigantur.

Quibus mature penſatis, idem Sanctiſſimus ſtatuit, ac decrevit, prædictas Propoſitiones, & unamquamque ipſarum, ut minimum, tamquam ſcandaloſas eſſe damnandas, & prohibendas, ſicuti eas damnat ac prohibet; ita, ut quicumque illas aut conjunctim, aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam diſputative, publice aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub interminatione Divini judicii prohibet omnibus Chriſti fidelibus, cujuſcumque conditionis, dignitatis, & ſtatus etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Loco ✠ Sigilli.

Joannes Lupus S. Romanæ & Univerſalis Inquiſitionis Not.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti milleſimo ſexcenteſimo ſexageſimo ſexto, Indictione quarta, die vero 23. menſis Martii Pontificatus autem Sanctiſſ. in Chriſto Patris & D. N. D. Alexandri Divina Providentia Papæ VII. anno undecimo ſupradictum Decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis per me Carolum Molinum, ejuſdem Sanctiſſ. D. N. Papæ & Sanctiſſ. Inquiſitionis Curſorem.

Romæ Typis Rev. Camer. Apoſt. 1666.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

Damnatæ quindecim Propoſitiones explicantur.

PROPOSITIO XXIX.

41. *In die jejunii qui ſæpius modicum quid comedit, etſi notabilem quantitatem in finem comederit, non frangit jejunium.*

DECLARATIO.

Uti plura furta minuta unam ſummam gravem, ita plures modicæ comeſtiones conſtituunt unam notabilem quantitatem. Ratio eſt, quia in ſimilibus moralibus, quæ parvitatem materiæ admittunt, datur inter partes aliqua unio moralis, ad complendum aliquod totum notabile graviter prohibitum: Sic E. G. plures partes non notabiles Officii Divini intra unum diem intermiſſæ faciunt tandem unam notabilem partem ejuſdem, uti ſimiliter plura opera ſervilia modica eodem feſto ſæpius replicata conficiunt tempus notabile. Duo tamen hic bene obſervanda occurrunt; *In primis*, quod quantitas, ut dicatur notabilis, major debeat eſſe, ſi ponatur per plures actus interpolatos, quam ſi fiat ſimul unico actu; uti patet in materia de furtis. *Secundo*, quod debeat adverti per ſimilia minuta deveniri tandem ad quodpiam notabile. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 10. *Diſt.* 2. *n.* 7. *& poſt num.* 35. *additione II.*

PROPOSITIO XXX.

43. *Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, ſunt excuſati ab obligatione jejunii, nec debent ſe certificare, an labor ſit compatibilis cum jejunio.*

DECLARATIO.

Eugenius IV. apud Silveſtrum, Navarrum, & Tabiennam quoad præſens dubium ſibi propoſitum expreſſè declaravit, eos dumtaxat officiales a jejunio excuſari, *qui laborioſa opera exercent:* ergo non omnes indifferenter, qui corporaliter laborant, erunt exempti ab obſervatione jejunii. Cenſetur autem *laborioſa opera* exercere *Fabri lignarii*, *Ferrarii*, *Foſſores*, *Agricolæ opera ruralia exercentes*, *Textores pannorum*, *Figuli Lapidum*, *vel Fœni Sectores*, *Trituratores*, & omnes alii laborantes cum magna agitatione membrorum, in qua multi ſpiritus vitales conſumuntur: non autem *Pictores*, *Scribæ*, *Sartores*, aliiſve, apud quos, ut artem ſuam exerceant, notabilis membrorum agitatio haud requiritur. In dubio inquiri poterit apud Tamburinum *Lib.* 4. *in Decalogum c.* 5. *§.* 7. vel apud Sporer in Præcepta Decalogi *Tract.* 3. *in Appendice Sect.* 4. *num.* 57. *& ſeqq.* aut apud Reiffenſtuel *Tract.* 10. *Diſt.* 2. *num.* 68, *& ſeqq.*

PROPOSITIO XXXI.

43. *Excuſantur abſolute a præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamſi iter neceſſarium non ſit, & etiamſi iter unius diei conficiant.*

DECLARATIO.

Quoniam juxta proxime dicta ad jejunium obligantur opifices illi, qui non exercent laborioſam artem; a fortiori pariter adſtringentur illi, qui iter breve inſtituunt ex oblectamento, & ſine notabili defatigatione &c. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 10. *Diſt.* 2. *num.* 70. *&* 71. *cum Additione ſequenti.*

PROPOSITIO XXXII.

44. *Non eſt evidens, conſuetudo non comedendi ova, & lacticinia in Quadrageſima, obliget.*

DECLARATIO.

Merito hæc propoſitio rejecta fuit, cum obligationem in Quadrageſima abſtinendi ob ovis, & lacticiniis Jura ſatis inſinuent. Sic enim Can. *Denique*. Diſt. 4. D. Gregorius Papa inquit: *Par eſt, ut qui his diebus a carnibus animalium abſtinemus, ab omnibus quoque, quæ ſementinam trahunt originem Carnis, jejunemus: a lacte videlicet, Caſeo, & ovis.* Item Can. 56. ſextæ Synodi Trullanæ edentes in Quadrageſima Lacticinia excommunicationi ſubjiciuntur. Intellige tamen id totum quoad loca, in quibus ex defectu ciborum jejunalium legitimus uſus contrarius non fuit introductus. Reiffenſtuel *loc. cit. num.* 9. *&* 10.

PROPOSITIO XXXIII.

45. *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem horarum ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas antea Beneficiarius de fructibus ſui Beneficii fecerit.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis eſt, quia donatio, ipſam omiſſionem Horarum præcedens, fuit omnino liberalis, per quam res abſolute donata tranſit in dominium pauperis donatarii, adeoque per eamdem non poterit ſatisfieri obligationi novæ, primum poſt hanc donationem ſupervenienti. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 1. *num.* 34. *& ſeqq. Additionibus.*

PROPOSITIO XXXIV.

46. *In die Palmarum recitans officium Paſchale ſatisfacit præcepto.*

DECLARATIO.

Cum S. Pius V. in Bulla ſua, ordinarie Breviariis præfixa, in virtute S. Obedientiæ injungat, ut non aliter Horæ Canonicæ recitentur, quam juxta ritum in Breviario præſcriptum; conſequens eſt, graviter peccari, ſi die Palmarum recitetur breviſſimum Officium Paſchale; quoniam ſic plane notabiliter deflectitur a ritu Breviarii, & alias ſingulis diebus per totum annum abſque gravi peccato poſſent dici breviſſimæ Veſperæ Sabbati Sancti, & Matutinum ſuccinctum Paſchatis. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 1. *num.* 60.

PROPOSITIO XXXV.

47. *Unico Officio poteſt quis ſatisfacere duplici præcepto pro die præſenti, & craſtino.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod in aliquibus Caſibus per unicum actum ſatisfieri poſſit duplici præcepto, intulerunt nonnulli, quod etiam unico officio aliquis ſatisfacere queat duplici præcepto recitandi Horas, nimirum pro die præſenti, & craſtino. Si quis enim auditione unius Miſſæ ſatisfit, dum in Dominicam incidit ſimul Feſtum SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, quamvis in eo caſu occurrat duplex præceptum, nempe ratione Dominicæ, & ratione diei Feſtivi SS. Apoſtolorum, cur non pariformiter recitatione unius officii poſſit ſatisfieri duobus præceptis Eccleſiaſticis, uni pro hodierno, & alteri pro craſtino obligantibus?

Digitized by Google

bus? Sed contra eſt, quod dentur quoque non pauca, quibus non ſatisfit per unicum actum; ſic enim unica ſolutione non extinguo duplex debitum, nec tempore Quadrageſimæ unico jejunio ſatisfacio duplici præcepto jejunandi pro hodierno, & craſtino die. Ratio eſt, quia nonnulla præcepta ſunt adeo affixa certo diei, ut quilibet dies habeat ſibi annexam ſuam diſtinctam obligationem cum ipſo die expirantem, nec in alium diem transferibilem: talia ſunt præcepta jejunandi, & Horas Canonicas recitandi. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 1. *n.* 74.

PROPOSITIO XXXVI.

48. *Regulares poſſunt in foro conſcientiæ uti Privilegiis ſuis, quæ ſunt expreſſe revocata per Concilium Tridentinum.*

DECLARATIO.

Non defuerunt Theologi, qui cum Henriquez, Virginio Alviſet, & Brunone Caſſaing cenſerunt, Regulares Privilegiis ſuis, etiam explicite per clauſulam *non obſtantibus Privilegiis &c.* a Concilio Tridentino revocatis, adhuc uti poſſe, non quidem in foro externo; cum id vetitum fuerit a Gregorio XIII. ad vitanda inter Epiſcopos, & Regulares diſſidia, ſed præciſe in foro interno, & conſcientiæ. Aſt hæc doctrina quoad Privilegia a Tridentino per clauſulas derogatorias caſſata (ſecus dic quoad alia) merito in præſenti fuit reprobata; cum Concilium Tridentinum, approbante Summo Pontifice, quædam Privilegia Regularium per clauſulas derogatorias abſolute, & indiſtincte revocaverit, adeoque non ſolum pro foro externo, ſed etiam interno. Inter hæc per clauſulas derogatorias ſpecialiter revocata numerantur illa, quæ continentur *ſeſſ.* 23. *de Reform. cap.* 12. de promotione ad Presbyteratum ante inchoatum annum vigeſimum quintum. Item ibidem *cap.* 13. de recipiendis duobus Sacris Ordinibus eodem die. Item *cap.* 15. de Confeſſionibus ſæcularium excipiendis independenter ab approbatione Ordinarii &c. quæ omnia defacto nequeunt amplius a Regularibus etiam in foro interno practicari. Eodem modo cuncta Privilegia, quæ opponuntur diſpoſitioni Concilii Tridentini quoad integram *ſeſſionem vigeſimam quintam de Regularibus*, cenſentur defacto abrogata, eo quod Concilium Tridentinum capite ultimo, ſeu *vigeſimo ſecundo dictæ ſeſſionis* 25. expreſſe præceperit, ut omnia, & ſingula in ſuperioribus decretis contenta obſerventur *non obſtantibus eorum omnium, & ſingulorum Privilegiis, ſub quibuſcumque Verborum formulis conceptis &c.* Videantur utiliſſime Reiffenſtuel in jure Canon. *Lib.* 5. *Decret. Tit.* 33. *præſertim §.* 6.

PROPOSITIO XXXVII.

49. *Indulgentiæ conceſſæ Regularibus, & revocatæ a Paulo V. hodie ſunt revalidatæ.*

DECLARATIO.

Quod Paulus Quintus Pontifex anno 1606. die 23. Maji per Bullam: *Romanus Pontifex*, omnes & ſingulas indulgentias quibuſcumque Inſtitutis, & Perſonis Regularibus antecedenter directe, ac immediate conceſſas revocaverit, ac nonnullas novas ſubſtituerit, patet ex Theologia morali Patris Reiffenſtuel *Tract.* 12. *Diſt.* 3. *Quæſt.* 6. Putarunt tamen nonnulli Academiæ Salmanticenſis Doctores cum Rodriquez, *Reſolut.* 77. *num.* 45. eas omnes indulgentias ſucceſſu temporis iterum fuiſſe revalidatas, quam ſententiam Alexander VII. in præſenti damnavit; cum nulla queat afferri Bulla nova, hanc generalem revalidationem clare, ac ſolide demonſtrans.

50. Hoc tamen non obſtante verum eſt, quod nonnullæ indulgentiæ poſt revocationem iſtam fuerint de novo vel a Paulo V. ipſomet, vel a Succeſſoribus revalidatæ. Sic enim ob hanc rationem adhuc valet indulgentia plenaria conceſſa per Leonem X. Pauli V. Anteceſſorem tam Franciſcanis, quam per communicationem Monialibus, Tertiariis, ac Cordigeris ſub poteſtate, ſeu directione Generalis noſtri conſtitutis, ſi Roſarium Franciſcanorum ſeptemplici decade conſtans recitaverint. Uti Paulus V. anno 1609. apud Latuſca V. *Indulgentia*, & in Rubricis noſtris particularibus num. 89. (apud alios num. 90.) poſt ſuam revocationem generalem de novo conceſſit, & Innocentius XI. in Brevi: *Exponi Nobis*, edito 15. Maji anno 1688. confirmavit. Eodem modo reſpectu ſuperius memoratorum adhuc ſubſiſtunt maximæ illæ indulgentiæ Stationis Sanctiſſimi Sacramenti, vi quarum Fratres Minores (idem dic de Monialibus, Tertiariis, & Cordigeris ſuperius indicatis) poſſunt teſte Dominico Viva hic *num.* 8. lucrari ex conceſſione Leoni X. omnes indulgentias conceſſas Eccleſiis Romanis, Hieruſalem, Compoſtellæ, & Portiunculæ, dummodo coram Sanctiſſimo Sacramento *ſex Pater*, *& Ave cum totidem Gloria Patri* &c. & ultimum quidem pro Sanct. Papa recitaverint, quem ingentem theſaurum per Paulum V. vel non fuiſſe revocatum, vel per Urbanum VIII. iterum revalidatum, teſtantur cum communi noſtrorum Theologorum Rodriquez, & Quintanad. apud Viva hic. Idem tenent Rubricæ noſtræ particulares *num.* 88. *&* 89. referentes ſingulare quoddam Breve Apoſtolicum Innocentii XII. die 19. Maji anno 1694. emanatum, quod incipit: *Debitum Paſtorale*. Nec dictis contrarium exiſtit Breve quodpiam aliud Innocentii XI. relatum a Patre Reiffenſtuel Tract. XII. Diſt. 3. Quæſt. 7. in quo Summus Pontifex §. *ac demum*, declarat, *omnes indulgentias conceſſas ante Breve Pauli V. editum 23. Maji anno 1606. Perſonis Regularibus quarumcumque Religionum, & Ordinum etiam Mendicantium eſſe nullius roboris & momenti*. Etenim altefatus expreſſe ſubjungit: *niſi fuerint deinde Romani Pontificis auctoritate innovatæ, aut confirmatæ*, inter quas computantur indulgentiæ ſuperius adductę. Ceteroquin tamen nequit ex dictis adhuc inferri ſub terminis generalibus, *indulgentias a Paulo V. renovatas hodie eſſe revalidatas.*

PROPOSITIO XXXVIII.

51. *Mandatum Tridentini factum Sacerdoti, ſacrificanti ex neceſſitate cum peccato mortali, confitendi* quamprimum *eſt conſilium, non præceptum.*

DECLARATIO.

Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 13. *de Euchariſtia cap.* 7. quoad Sacerdotes in ſpecialem Reverentiam tremendi Miſſę Sacrifici hęc ponit formalia: *Si neceſſitate urgente Sacerdos abſque prævia confeſſione celebraverit &c. quamprimum confiteatur.* Cum atem *ly confiteatur* non neceſſario videatur involvere pręceptum, quin poſſit quoque importare pręciſe conſilium; Villalobos, Machado, & Ledeſma inclinabant potius ad conſilium, quoniam juxta notam Regulam Juris, *odia oportet potius reſtringere, quam ampliare.* Sed contra eſt, quod communis uſus, & DD. conſenſus magis per allegata verba indicet importari pręceptum, quam conſilium, ut idipſum ſimiliter Rubricę Miſſalis clarius per verbum *debet* inſinuare videntur, dum Tit. de defectibus diſpoſitionis animę ita legitur: *Si quis in caſu neceſſitatis non habens copiam Confeſſoris in peccato mortali abſque contritione celebret, graviter peccat. Secus, ſi conteratur: debet tamen, cum primum poterit, confiteri.* Vide Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 2. *num.* 33. *& ſeqq.*

PRO.

Digitized by Google

PROPOSITIO XXXIX.

52. *Illa particula* quamprimum *intelligitur, cum Sacerdos ſuo tempore confitebitur.*

DECLARATIO.

Agnoſcentes alii in illis verbis Concilii Tridentini καὶ *quam primum confiteatur* contineri quodpiam præceptum, id adeo laxe explicarunt, ut in effectum non ſit præceptum, ſicque in re ipſa cum prioribus conicidant. Inquiunt enim præfatam particulam *quamprimum* intelligi, quando alias Sacerdos confitetur ſuo tempore, puta dum iterum celebrabit Miſſam de novo. Sed contra eſt, quia taliter contra communem ſenſum Eccleſiæ hoc non eſſe ſpeciale præceptum quoad Sacerdotes: quia etiam Laici habentes grave peccatum tenentur confiteri, quando ſuo tempore communicabunt; hinc ſtante hac laxa declaratione æque parum Sacerdos, ac Laicus paccaret, ſi in ſimili caſu, nimirum poſt tres menſes a Sumptione Euchariſtiæ, cum ſola contritione peracta computandos, confiteretur, poſito nimirum, quod de novo poſt trimeſtre ſacrificare, & communicare vellet. Vide Reiffenſtuel *loco ſuperius cit.*

PROPOSITIO XL.

53. *Eſt probabilis opinio, quæ dicit, eſſe tantum veniale, oſculum habitum ob delectationem carnalem, & ſenſibilem, quæ ex oſculo oriatur, ſecluſo periculo conſenſus ulterioris, & pollutionis.*

DECLARATIO.

Diſtinctio eſt facienda inter oſcula cauſa amicitiæ juxta morem Patriæ contingentia, & inter ea, quæ obiter fiunt ex levitate animi abſque delectatione aliqua. Item ſuppoſito etiam, quod oſcula imprimantur ex aliqua delectatione, iterum attendendum, num delectatio fuerit pure ſenſibilis, vel ſimul carnalis? Oſcula amicitiæ juxta morem Patriæ poſſunt carere omni culpa. Oſcula ex levitate animi plerumque ſunt venialia, uti pariter oſcula ex ſola delectatione ſenſibili. Quodſi vero pariter accedat delectatio Carnalis, deliberate impreſſa erunt mortalia; quia æque, imo magis diſponunt ad copulam, quam ſola delectatio moroſa. Unde Summi Pontifices Clemens VIII. & Paulus V. apud Viva hic *num.* 1. jubent Inquiſitoribus Fidei denunciari illos, qui aſſerunt, ſimilia oſcula, amplexus, aut tactus non eſſe peccata mortalia. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 4. *num.* 71. *& ſeqq. ac præſertim Additionibus poſt. num.* 78.

PROPOSITIO XLI.

54. *Non eſt obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, ſi hæc nimis utilis eſſet ad oblectamentum concubinarii, vulgo* regalo, *dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.*

DECLARATIO.

Quod gravis peccator abſolvi nequeat, niſi verum habeat propoſitum evitandi gravia peccata in futurum, extra controverſiam eſt: nam *dolor, ſeu deteſtatio de peccato commiſſo cum propoſito non peccandi de cetero*, eſt ex neceſſariis requiſitis ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ juxta Concilium Trid. *Seſſ.* 14. *de Pænitent. cap.* 3. *&* 4. Alia autem quæſtio eſt, utrum concubinarius cenſeatur habere verum tale propoſitum neceſſario ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiſitum, quando equidem Confeſſario promittit, quod nolit amplius peccare cum ſua concubina, non tamen eamdem vult dimittere ex ſequentibus motivis: quia nimirum nimis utilis eſt ad oblectamentum, vel quia alia famula nimis difficulter invenitur, vel quia epulæ ab alia famula præparatæ magno tœdio ipſum afficerent, vel demum, quia ex abſentia nimis ægre vitam ageret. In quibus, & ſimilibus caſibus Joannes Sancius cum Vivaldo apud Dianam *Part.* 2. *Tract.* 6. *Reſolut.* 45. putat adeſſe adhuc verum propoſitum, & quod conſequenter talis ſit abſolvendus toties quoties &c. quamvis etiam (quod mirari ſatis nequeo) nullus profectus appareat. Sed contra eſt, quod motiva ſimilia necdum hominem talem carnalem conſtituant phyſice, vel moraliter impotentem ad dimittendam concubinam, ſed potius ſint vanæ excuſationes, quas caro, & ſanguis, ac cæcus amor ſubminiſtrant. Unde nec ſignum prudenter credibile apud tales apparet alicujus efficacis propoſiti, dum cælum, & æternam Salutem, cujus amittendæ periculo manifeſto ſe exponunt, talibus oblectamentis poſthabere videntur. Dico *oblectamentis*: nam καὶ *Regalo* quod in propoſitione damnata pro excuſatione proponitur, eſt teſte Sabino Bononienſi hic nomem Hiſpanum, & latine ſonat *blandimentum*, *delicium*, ſeu *ſuavitas epularum*. Vim inferant Venerei iſti circa dimiſſionem Concubinæ effrenatæ ſuæ paſſioni, & palpabiliter experientur aſſiſtentem ſibi gratiam Divinam: nam, *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Matth. cap. 11. v. 12. Vide Reiffenſtuel fuſius de hac materia agentem *Tract.* 14. *Diſt.* 8. *Quæſt.* 4. *cum Additionibus.*

PROPOSITIO XLII.

55. *Licitum eſt mutuanti aliquid ultra ſortem exigere, ſi ſe obliget ad non repetendam ſortem uſque ad certum tempus.*

DECLARATIO.

Ipſimet contractui mutui intrinſece ineſt, ſe in gratiam mutuatarii ad tempus dominio, & uſu pecuniæ mutuatæ privare: ergo præciſe propter ipſum certum tempus exigere plus ultra ſortem idem eſt in re, ac propter hunc contractum, ſeu intuitu talis mutui aliquid petere ultra ſortem, quod tamen ultimum juxta omnes apertam continet uſuram, niſi lucrum ceſſans, aut damnum emergens, vel periculum, conſideratis circumſtantiis amittendi capitale, ſeu ſortem, aliuſve juſtus titulus excuſet. Viderint ergo illi, qui commune intereſſe quinque florenorum per annum pro centum mutuatis excedentes, ſingulis menſibus pro unico floreno mutuato exigunt denarium, ita ut intereſſe unius floreni, ſuperet ad finem anni medietatem ejuſdem floreni, utpote ad duodecim denarios aſcendens. Aperta hæc eſt uſura, plus quam Judaica, & neutiquam in aliqua Republica toleranda. Vide Reiffenſtuel *Tract.*8. *Diſt.*4.*num.* 40. *&* 41.

PROPOSITIO XLIII.

56. *Annuum legatum pro anima relictum non durat plus, quam per decem annos.*

DECLARATIO.

Ratio damnationis dictæ propoſitionis eſt; quia annuum illud legatum pingue E. G. & proportionatum ſtipendio potuit eſſe factum abſque reſtrictione ad certum tempus; ergo non debet annuum legatum indefinite factum illico reſtringi ad decennium. *Dices*; Juxta Sotum, & alios Doctores nulla anima ultra decennium detinetur in purgatorio: ergo nec præſumendum eſt, quod fundator ultra decennium petierit perſolvi contenta in litteris fundationis. *Reſpond.* Inprimis antecedens gratis

Digitized by Google

tis aſſeri, atque eſſe falſum & contra communem perſuaſionem fidelium, ac contrarium apud Dominicum Viva hic patere ex Hiſtoriis Eccleſiaſticis, vi quarum plures animæ longe ultra decennium in hoc ergaſtulo ſunt detentæ Deinde dato etiam, quod ex revelationibus in uno, alterove caſu conſtaret, animam fundatoris certo jam frui beatitudine, adhuc hæredes tenerentur ſatisfacere legato annuo perpetuo; quia ex Eccleſiæ communi praxi cenſetur voluntas fundatoris, ut ſuffragium illud, ſi non ſibi, ſaltem aliis de familia proſit,

PROPOSITIO XLIV.

57. *Quoad forum conſcientiæ reo correcto, ejuſque contumacia ceſſant cenſuræ.*

DECLARATIO.

Non eſt quæſtio de foro externo, in quo etiam mortuus indiget abſolutione, ſi deceſſerit cum cenſura publica, etſi obierit vere contritus juxta *Capitulum, a nobis*. & *Cap. Sacris, de ſentent. Excommunicat.* Item *Cap. Is, cui. eodem in 6.* Sermo itaque ſolummodo inſtituitur quoad forum conſcientiæ, in ordine ad quod nonnulli putarunt, reo correcto, & ceſſante contumacia eo ipſo ſtatim ceſſare cenſuras abſque ulteriori abſolutione. Ratio eſſe potuit; quia cenſura ſe habet juxta communem inſtar medicinæ; curato autem infirmo non amplius Medicus applicat temporalem Medicinam; adeoque nec Judex Eccleſiaſticus ſpiritualem: nam ceſſante cauſa motiva ceſſat Effectus. Sed contra eſt, quod cenſura non ſolum ſit medicina, verum etiam pœna; unde etiam *pœna medicinalis* vocatur. Subſumitur: atqui pœna ſtat etiam in contrito; ergo pariter cenſura, niſi tollatur aliunde a poteſtatem habente. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 13. *Diſt.* 1. *num.* 42.

PROPOSITIO XLV.

58. *Libri prohibiti*, Donec expurgentur, *poſſunt retineri, uſque dum adhibita diligentia corrigantur.*

DECLARATIO.

Notandum ex Viva hic, quod Libri Hæreticorum hæreſin continentes, vel de Religione tractantes, in Bulla Cœnæ prohibeantur abſolute ſub excommunicatione reſervata: alii vero paſſim prohiberi ſoleant ſub clauſula: *Donec Corrigantur*. De his itaque ultimis aliqui Theologi docuerunt, retineri poſſe, donec opportune eorum correctio aut expunctio fuerit indulta, cui tamen Doctrinæ repugnant Regulæ Indicis præſcriptæ in Concilio Tridentino, in quibus abſolute prohibetur a Pontifice, ne quis apud ſe habeat, vel retineat Libros quovis titulo interdictos, & conſequenter parendum eſt Pontifici mandanti, ut dicti Libri deferantur Inquiſitori S. Officii, ubi id viget, ut recte obſervat Sabinus Bononienſis, dum ſcribit in dictas propoſitiones damnatas. Quid in Germania quoad libros prohibitos ſecundæ claſſis ſentiendum? Vide Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 4. *num.* 42.

§. V.

Damnatio Sexaginta quinque Propoſitionum.

DECRETUM I.

INNOCENTII XI.

Feria 5. die 2. Martii 1679.

60. *In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Vaticano coram S. D. N. D. Innocentio, Divina Providentia Papa* XI. *ac Eminentiſſ. & Reverendiſſ. DD. S. R. E. Cardinalibus, ac in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus a Sancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.*

SAnctiſſimus D. N. Innocentius Papa XI. prædictus ovium ſibi a Deo creditarum Saluti ſedulo incumbens, & ſalubre opus in ſegregandis noxiis doctrinarum Paſcuis ab innoxiis a Fel. record. Alexandro VII. Prædeceſſore ſuo inchoatum proſequi volens, plurimas propoſitiones, partim ex diverſis, vel libris, vel theſibus, ſeu ſcriptis excerptas, & partim noviter adinventas Theologorum plurium examini, & deinde Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis DD. Cardinalibus, contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus, ſubjecit. Quibus propoſitionibus ſedulo & accurate ſæpius diſcuſſis, eorumdem Eminentiſſimorum Cardinalium, & Theologorum votis per Sanctitatem ſuam auditis, Idem Sanctiſſimus D. N. re poſtea mature conſiderata ſtatuit, & decrevit pro nunc ſequentes propoſitiones, & unamquamque ipſarum, ſicut jacent, ut minimum tamquam ſcandaloſas, & in praxi pernicioſas eſſe damnandas, & prohibendas, ſicuti eas damnat, & prohibet. Non intendens tamen Sanctitas ſua per hoc Decretum alias propoſitiones in ipſo non expreſſas, & Sanctitati ſuæ quomodolibet, & ex quacumque parte exhibitas, vel exhibendas ullatenus approbare.

PRO-

Digitized by Google

PROPOSITIONES.

1. NOn eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.

2. Probabiliter exiſtimo, Judicem poſſe judicare juxta opinionem etiam minus probabilem.

3. Generatim dum probabilitate, ſive intrinſeca ſive extrinſeca quantumvis tenui, modo a probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.

4. Ab infidelitate excuſabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.

5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis erga Deum.

7. Tunc ſolum obligat, quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, qua juſtificari poſſumus.

8. Comedere & bibere uſque ad ſatietatem ob ſolam voluptatem non eſt peccatum, modo non obſit valetudini: quia licite poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui.

9. Opus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.

10. Non tenemur, proximum diligere actu interno & formali.

11. Præcepto, proximum diligendi, ſatisfacere poſſumus per ſolos actus externos.

12. Vix in ſæcularibus invenies, etiam in Regibus ſuperfluum ſtatui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemoſynam, quando tenetur tantum ex ſuperfluo ſtatui.

13. Si cum debita moderatione facias, potes abſque peccato mortali de vita alicujus triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & deſiderare, non quidem ex diſplicentia Perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum eſt, abſoluto deſiderio cupere mortem patris; non quidem ut malum patris, ſed ut bonum cupientis; quia nimirum ei obventura eſt pinguis hæreditas.

15. Licitum eſt filio gaudere de parricidio parentis a ſe in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hæreditate conſecutas.

16. Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpeciale, & ſecundum ſe.

17. Satis eſt, actum fidei ſemel in vita elicere.

18. Si a poteſtate publica quis interrogetur, fidem ingenue confiteri, ut Deo & fidei glorioſum conſulo; tacere, ut peccaminoſum per ſe non damno.

19. Voluntas non poteſt efficere, ut aſſenſus fidei in ſeipſo ſit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium.

20. Hinc poteſt quis prudenter repudiare aſſenſum, quem habebat ſupernaturalem.

21. Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem ſtat cum notitia ſolum probabili revelationis; imo cum formidine, qua quis formidet, ne non ſit locutus Deus.

22. Non niſi fides unius Dei neceſſaria videtur neceſſitate madii, non autem explicita Remuneratoris.

23. Fides late dicta ex teſtimonio Creaturarum, ſimilive motivo, ad juſtificationem ſufficit.

24. Vocare Deum in teſtem mendacii levis, non eſt tanta irreverentia, propter quam velit, aut poſſit damnare hominem.

25. Cum cauſa licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.

26. Si quis, vel ſolus, vel coram aliis, ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſa, ſive quocumque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua facit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec eſt perjurus.

27. Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad ſalutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens & ſtudioſa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel Officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis a ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu vel ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.

30. Fas

Digitized by Google

30. Fas eſt viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, ſi quis impingat alapam, vel fuſte percutiat, & poſt impactam alapam, vel ictum fuſtis fugiat.

31. Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei.

32. Non ſolum licitum eſt defendere defenſione occiſiva, quæ actu poſſidemus, ſed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos poſſeſſuros ſperamus.

33. Licitum eſt tam hæredi, quam legatario contra injuſte impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata ſolvantur, ſe taliter defendere: ſicut & jus habenti in Cathedram, vel Præbendam contra eorum poſſeſſionem injuſte impedientem.

34. Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur aut infametur.

35. Videtur probabile, omnem fœtum quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eamdam habere, cum paritur, ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.

36. Permiſſum eſt furari, non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi.

37. Famuli, & famulæ domeſticæ poſſunt occulte heris ſuis ſurripere ad compenſandam operam ſuam, quam majorem judicant ſalario, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis ſub pœna peccati mortalis reſtituere, quod ablatum eſt per pauca furta, quantumcumque ſit magna ſumma totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad reſtitutionem illius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus eſt, etiam reſpectu ejuſdem perſonæ; & cum contractu retrovenditionis prævie inito, cum intentione lucri.

41. Cum numerata pecunia pretioſior ſit numeranda, & nullus ſit qui non majoris faciat pecuniam præſentem, quam futuram, poteſt creditor aliquid ultra ſortem a mutuatario exigere, & eo titulo ab uſura excuſari.

42. Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquid exigitur, tamquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, ſed ſolum, ſi exigatur tamquam ex juſtitia debitum.

43. Quidni nonniſi veniale ſit, detrahentis auctoritatem magnam ſibi noxiam falſo crimine elidere?

44. Probabile eſt, non peccare mortaliter, qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſtitiam, & honorem defendat. Et ſi hoc non ſit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro ſpirituali non eſt ſimonia, quando temporale non datur tamquam pretium, ſed dumtaxat tamquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut econtra.

46. Et id quoque locum habet, etiam ſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale: imo etiam ſi ſit finis ipſius ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur, quam res ſpiritualis.

47. Cum dixit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui, niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles, ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium, vel primo videtur per hos digniores non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo pro poſitivo; vel ſecundo, locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos; vel tandem loquitur, quando fit concurſus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem ſecundum ſe nullam involvere malitiam, & ſolum eſſe malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi diſſonum videatur.

49. Mollities jure naturæ prohibita non eſt; unde ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpe eſſet bona, & aliquando obligatoria ſub mortali.

50. Copula cum conjugata, conſentiente marito non eſt adulterium, adeoque ſufficit in confeſſione dicere, ſe eſſe fornicatum.

51. Famulus, qui ſubmiſſis humeris ſcienter adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandam virginem, & multoties eidem ſubſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne a domino male tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur.

52. Præceptum ſervandi Feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus.

52. Satisfacit præcepto Eccleſiæ de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, imo quatuor ſimul a diverſis celebrantibus audit.

54. Qui non poteſt recitare Matutinum, &

Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem.

55. Præcepto Communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem.

56. Frequens Confeſſio, & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota prædeſtinationis.

57. Probabile eſt, ſufficere attritionem naturalem, modo honeſtam.

58. Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.

59. Licet Sacramentaliter abſolvere dimidiate tantum confeſſos ratione magni concurſus pœnitentium, qualis v.g. poteſt contingere in die magnæ alicujus Feſtivitatis, aut Indulgentiæ.

60. Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat, ſe dolere, & proponere emendationem.

61. Poteſt aliquando abſolvi, qui in proxima occaſione peccandi verſatur, quam poteſt, & non vult omittere, quinimo directe & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit.

62. Proxima occaſio peccandi non eſt fugenda, quando cauſa aliqua utilis, aut honeſta non fugiendi occurrit.

63. Licitum eſt quærere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali noſtro, vel proximi.

64. Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia myſteriorum Fidei; & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem neſciat myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis, & Incarnationis D. N. JESU Chriſti.

65. Sufficit illa myſteria ſemel crediđiſſe.

Quicumque autem cujusvis conditionis, ſtatus & dignitatis illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel diviſim defenderit, vel ediderit, vel de iis diſputative publice, aut privatim tractaverit, vel prædicaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in excommunicationem latæ ſententiç, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alioquacumque etiam dignitate fulgente, niſi pro tempore exiſtente Romano Pontifice, abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Chriſti fidelibus, cujuſcumque conditionis, dignitatis, & ſtatus, etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Tandem, ut ab injurioſis concionibus Doctores, Scholaſtici, aut alii quicumque impoſterum ſe abſtineant, & ut paci, & charitati conſulatur, idem Sanctiſſimus in virtute ſanctæ Obedientiæ eis præcipit ut tam in libris imprimendis, ac manuſcriptis, quam in Theſibus, Diſputationibus, ac prædicationibus caveant ab omni cenſura, & nota; nec non a quibuſcumque conviriis contra eas propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à Sancta Sede recognitæ ſuper iiſdem Propoſitionibus judicium proferatur.

Loco ✠ Sigilli.

Franciſ. Richard. S.R. & Univerſ. Inquiſ. Not.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti 1679. *Indict.* 2. *die vero a Menſis Martii, Pontificatus autem SS. in Chriſto Patris, & D. N. D. Innocentii, Divina Providentia Papa* XI. *anno tertio, ſupradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Cancellariæ Apoſtolicæ ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis Urbis per me Franciſcum Perinum, ejuſdem SS. D. N. & Santiſs. Inquiſitionis Curſorem.*

Romæ, Typis Rev. Cameræ Apoſt. 1679.

§. VI.

Declaratio prædictarum 65. Propoſitionum.

PROPOSITIO I.

61. Non eſt illicitum in Sacramentis conferendis ſequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, niſi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc ſententia probabili tantum utendum non eſt in collatione Baptiſmi, Ordinis Sacerdotalis, aut Epiſcopalis.

DECLARATIO.

Doctrina, quæ in hac propoſitione damnata continetur primarium fundamentum ſuum deſumpſit ex illo Probabiliſtarum principio: *quicumque probabiliter, operatur, prudenter operatur; quia operatur ex ratione gravi*, Ita recte advertit Dominicus Viva hic *num.* XI. Quare Theologi illius Doctrinæ (inter quos a Diana *Part.* 1. *Tract.* 13. *Reſolt.* 2. numerantur Lorca, Serra, Ledeſma &c.) taliter ſecum diſcurrebant: operatio directa per actum prudentiç utique non eſt peccaminoſa, quoniam vitia non diriguntur per virtutes, inter quas numeratur prudentia: atqui collatio ſacramenti cum opinione probabili de valore ejuſdem eſt operatio directa per actum prudentiæ; nam qui probabiliter operatur, prudenter operatur: ergo. Sed contra eſt *primo*, quod ex hoc diſcurſu ſequeretur, licere etiam in collatione Baptiſmi, & ſacramenti Ordinis ſequi ſententiam probabilem relicta tutiore; quod tamen nec ipſi hi Theologi aſſerere auſi fuerunt. Contra eſt *ſecundo*, quod pariter ſequeretur, licitum fore in collatione Sacramentorum ſequi ſententiam minus tutam, non ſolum quando iſta eſt probabilior; verum etiam, ſi ſimul eſt minus probabilis, uti conſideranti patet. Igitur negatur ſuppoſitum, quod ubi agitur de valore alicujus Sacramenti, operatio directa per opinionem probabilem relicta tutiori ſit operatio directa a virtute prudentiæ; etenim tranſmiſſo etiam, quod in materia honeſtatis, & ubi agitur præciſe de licititate, ſeu licentia actionis, *pruden-*

ter

Digitized by Google

ter operetur, *quicumque probabiliter operatur*, id tamen falſum eſt in quæſtionibus de valore Sacramentorum, in quibus ex una parte dictus valor non dependet ex determinatione collatoris, ſed potius ex voluntate inſtitutoris Sacramentorum; ex altera vero parte collator ſequendo opinionem præciſe probabilem relicta tutiori exponit recipientem tale Sacramentum gravi periculo, ne fruſtretur gratia ſanctificante, alias moraliter certo acquirenda, ſi collator ſecutus fuiſſet ſententiam tutiorem. Accedit, quod etiam loquendo in materia honeſtatis axioma illud: *quicumque probabiliter operatur*, *prudenter operatur*, multis ſit ſubjectum difficultatibus, explicationibus, & diſtinctionibus, ita, ut non pauci ex Theologis nolint in hoc fundare ſuum ultimum dictamen de formali honeſtate actus, uti advertit in libello quodam *Diſquiſitio Theologica* intitulato *Quæſt.* 2. §. 3. *num.* 58. *& ſeqq.* ac fuſius per integrum tomum examinat Chriſtophorus Raſsler in ſua *Norma recti*. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *n.* 58. *& ſeqq.*

62. Quæres I. An in materia Valorem concernente collator Sacramentorum poſſit libere, relicta tutiore, ſequi ſententiam probabilem, ſi eadem non ſolum æque probabilis, ſed etiam probabilior appareat tutiore? E. G. controvertitur inter Theologos in Tractatu de Pœnitentia, utrum ad eſſentiam formulæ abſolutoriæ pertineant ſola illa Verba *abſolvo te*, vel etiam alia tria: *a peccatis tuis?* Ubi Scotiſtæ cum pluribus RR. defendunt tanquam probabilius, ſola priora duo *abſolvo te* eſſentialiter requiri. Quæritur ergo, an in praxi Confeſſarius poſſit licite ſequi hanc ſententiam probabiliorem, uti ſupponimus, vel utrum obligetur addere *a peccatis tuis*, ſequendo ſententiam tutiorem? Reſpond. Confeſſarium obligari in praxi ad ſententiam tutiorem addendo formulæ abſolutoriæ etiam illa verba: *a peccatis tuis*. Probatur *primo*; quia alias pœnitentem exponeret Confeſſarius probabili periculo, ne invalide reciperet hoc Sacramentum cum ingenti ſuo detrimento: eo ipſo enim, quod ſententia requirens ad valorem etiam expreſſionem verborum *a peccatis tuis*, ſit probabilis, adeſt ratio gravis pro eadem, etſi minoris ponderis, & ſic pariter adeſt periculum grave proportionatum ponderi rationum. Probatur *ſecundo*; quia in propoſitione damnata indefinite dicitur, in Sacramentis Collatorem non poſſe ſequi ſententiam probabilem relicta tutiore; atqui ſententia probabilior adhuc continetur ſub genere probabili, ſicut magis album ſub genere albi: ergo.

63. Quæres II. An ſaltem recipiens Sacramenta non poſſit in quæſtionibus, valorem concernentibus, eligere ſibi ſententiam æque probabilem, vel etiam probabiliorem, minus tamen tutam, relicta tutiore, ſimul & adhuc vere probabili? Reſpond. Imprimis quoad Sacramentum *Baptiſmi*, *Ordinis Presbyteratus*, vel *Epiſcopalis &c.* omnino negative: incurreret enim taliter recipiens grave periculum maximi damni tam ex parte ſui, quam aliorum: quia poſito, quod a parte rei non eſſet valide baptizatus (uti adſunt graves id aſſerendi rationes, licet minus probabiles) exinde conſectaneum foret, quod invalide quoque reciperet alia Sacramenta non ſine gravi irreverentia: item talis, vel etiam invalide ordinatus in Presbyterum quoque invalide celebraret, & abſolveret, ſeque ipſum in grave periculum conjiceret, an valide a ſuis peccatis abſolvatur. Reſpond. *ſecundo* quoad Sacramenta vivorum augmentum gratiæ cauſantia, an recipiens ea poſſit ſibi eligere ſententiam probabiliorem minus tutam relicta tutiori, ſimulque vere adhuc probabili, majus eſt dubium, ac dependet ab alia quæſtione circa collatorem Sacramenti, utrum is ad tutiorem vere probabilem relicta probabiliori minus tuta obligetur præciſe ex charitate erga proximum &c. vel an etiam ex virtute Religionis erga Sacramenta, ne eadem periculo invaliditatis, & ſic irreverentiæ exponantur? *Si prius*, tunc eo ipſo recipiens, ſi ipſemet ſponte velit eligere probabiliorem minus tutam, videtur non graviter peccare; quia ſponte cedit juri ſuo circa augmentum gratiæ, prout etiam certis temporibus poteſt licite intermittere Communionem, etſi exinde gratia augeretur. Quodſi vero collator Sacramentorum obligetur conficere, & aliis conferre Sacramenta ex virtute Religionis (puta ex reverentia erga ipſamet hæc Sacratiſſima Myſteria) patet, quod ex tunc neque recipiens ſe abſque ulla neceſſitate exponere queat periculo invaliditatis, relinquendo in praxi ſententiam tutiorem vere adhuc probabilem, & ſequendo minus tutam probabiliorem. Et hoc ultimum cum Soto, Valentia, & aliis tenet Suarez. *Tom.* 3. *in* 3. *part. Diſp.* 16. *Sect.* 2. contra Pontium, Salas, Machado, Salonium &c. Quidquid tamen de hoc ſit, illud mihi certum videtur, quod defendens, recipientem, non obligari ad tutiorem &c. necdum incurrat damnationem hujus propoſitionis, utpote quæ de conferente, non de recipiente loquitur.

64. Quæres III. An in materia Valorem Sacramentorum concernente poſſint tam conferens, quam recipiens ſequi ſententiam moraliter certam, ſicque abſolute tutam, etſi contraria adhuc ſit tutior? Exemplum ponamus denuo de Sacramento Pœnitentiæ, ubi inter Doctores movetur quæſtio, utrum ad attritionem neceſſario requiſitam debeat intervenire aliquis actus dilectionis DEI, ut ſummi Boni in ſe, vel non? Et licet non pauci Theologi talem dilectionem exigant, nobis tamen citra ullam cenſuram hujus ſententiæ in ſupplemento Patris Reiffenſtuel *Tract.* 24. *Diſt.* 6. *poſt num.* 47. ſententia negativa poſt Concilium Tridentinum videbatur moraliter certa, Data ergo hac hypotheſi, quæritur, utrum non obſtante iſta morali certitudine adhuc ſit obligatio eliciendi cum attritione aliquem actum dilectionis Dei ſuper omnia, vel non? Reſpond. quamvis eliciens hunc actum dilectionis Dei haud dubie magis meritorie operetur, non tamen datur obligatio eumdem eliciendi. Ratio eſt quia conceſſo illo ſuppoſito (de quo latius in ſupplemento, & adhuc ſuo loco) ſententia negans requiri hanc dilectionem, jam eſt ſatis tuta, utpote moraliter certa, ſicque practice excludens omnem formidinem, NB. fundatam in gravi ratione; ergo non datur obligatio ſequendi adhuc tutiorem, uti recte eum Viva tenet Matthæuccius in cautela Confeſſarii *Lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 6. & plane alias omnes deberent exire ex hoc mundo; quoniam tutius eſt, in aliqua Religione vivere, ubi viridis floret obſervantia, quam in mundo; quippe in Religione juxta S. Bernardum *Homo vivit purius*, *cadit rarius*, *ſurgit velocius*, *incedit cautius*, *irrigatur frequentius*, *ſecurius quieſcit*, *moritur fiducius*, *purgatur citius*, *præmiatur copioſius*.

PROPOSITIO II.

65. *Probabiliter exiſtimo*, *Judicem poſſe judicare juxta opinionem etiam minus probabilem*.

DECLARATIO.

Quod in cauſis criminalibus, præſertim capitalibus, debeat Judex favere Reo, etſi ipſi rationes allegatæ pro Reo quoad principia directa appareant minus probabiles præ oppoſitis, Doctores teſte Viva hic communiter adſtruunt cum Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *additione poſt num.* 62. Neque id intendit ſummus Pontifex in præſenti damnare, ſed tantummodo illorum doctrinam improbat, qui admiſerunt, etiam in cauſis civilibus poſſe Judicem pro ſuo beneplacito ferre ſententiam ſecundum opinionem ſuam minus probabilem, quando aliqua dubietas ex diverſitate opinionum circa jus exoritur. Taliter quidem Salonius, Ledeſma, Delrio, Lorca, ac alii plures apud Dianam *Part.* 1. *Tract.* 13. *Reſol.* 3. *& Part.* 11. *Tract.* 2. *Reſolut.* 69. voluerunt ex ea ratione; quia Judex in ſimili caſu ſe determinans ad minus probabilem adhuc prudenter operatur; nam qui probabiliter agit, prudenter agit. *Sed falſum eſt*, quod Judex in eo caſu prudenter agat, eoquod Jura in caſu, quo nulla pars litigantium exiſtit in quieta poſſeſſione rei litigioſæ, expreſſe eumdem obligent, ut ſententiam pronuntiet juxta opinionem, quæ omnibus conſiderandis conſideratis ipſi videtur probabilior. Ita enim

L. ob

Digitized by Google

ob carnem §. 3. ff. de teſtibus & c. Si teſtes 4. *Quæſt.* 2. & 3. expreſſe habetur: *confirmabit Judex motum animi ſui ex argumentis, & teſtimoniis, quæ rei aptiora, & vero proximiora eſſe compererit*. Item cum moveretur quæſtio de ætate hominis, Legislator *L.* 13. *ff. de probationibus* reſpondit: *Cauſa cognita veritatem excuti oportere, & ex eo potiſſimum annos computari, ex quo præcipuam fidem ea re conſtare NB. credibilius videtur*. Similiter *C. Capellanus de feriis*, juncta Gloſſa eligitur ſententia, quæ validiore, & meliore nititur ratione. Ex quo patet, quam merito propoſitio his Legibus e diametro contraria fuerit damnata. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *n.* 61. *& ſeqq.*

66. Dices: Si Judex videat, quod una pars litigantium afferat quidem pro ſe rationes probabiliores; altera vero præter rationes minus quidem, vere tamen adhuc probabiles, adducat in ſui favorem Regulam poſſeſſoriam, licite Judex pronuntiat in favorem poſſidentis, uti tenet Filguera apud Kugler in ſua Criſi hic: ergo licite poteſt judex ſequi ſententiam minus probabilem. Reſpondeo inprimis, Antecedens non eſſe omnino certum: Legitur quidem in Jure Reg. 65. Juris in 6. *in pari caſu potior eſt conditio poſſidentis*; nulla autem fit ibidem mentio, ſi alterius cauſa ſit notabiliter melior, ſeu probabilior: admittamus tamen Antecedens, ſuppoſito, quod allegans pro ſe regulam poſſeſſoriam habeat poſſeſſionem legitimam, certam, ſeu cum juſto titulo. Negatur tamen conſequentia, quod nimirum Judex ſtatim pro libitu ſuo poſſit ſequi ſententiam minus probabilem: vel majoris claritatis cauſa diſtinguitur conſequens: Poteſt Judex ſequi ſententiam minus probabilem, ſuppoſito, quod alter allegans rationes ſpeculativas probabiles ſimul exiſtat in certa legitima poſſeſſione, conced. conſequentia. Si nullus ex litigantibus exiſtat in tali poſſeſſione, negatur conſequentia. Sive adhuc aliter: poteſt Judex ſequi ſententiam, quæ ſit minus probabilis attendendo præciſe ad principia, directa, & ſpeculativa, con. conſ. quæ ſit & maneat minus probabilis reſpiciendo pariter ad principia practica, & reflexa, neg. conſeq. Inſtantia dari poteſt in cauſis criminalibus, in quibus eodem modo diſcurritur. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *Additione poſt n.* 26.

PROPOSITIO III.

67. *Generatim dum probabilitate ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quantumvis tenui, modo a probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.*

DECLARATIO.

Quænam dicatur tenuis probabilitas, fuſius explicat Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 3. *n.* 45. *&* 46. Ego puto, inter terminos tenuis probabilitatis comprehendi quoque eam, quæ quidem aliquibus Auctoribus apparet gravis, pluribus autem non; ita ut neque per auctoritatem extrinſecam, neque per rationem intrinſecam intellectus meus aliquo modo alliciatur, ſeu moveatur ad aſſenſum, E. G. judicant aliqui Auctores aupud la Croix *Lib.* 6. *part.* 1. *nu.* 260. aquam roſaceam, & ſimiles ſuccos diſtillatos eſſe materiam validam Baptiſmi; communiſſima tamen Doctorum id negat, eo quod hic humor per diſtillationem extractus non amplius exiſtat vera aqua elementaris, ſed potius ſuccus roſaceus, in quem aqua illa naturalis affuſa, ſeu attracta per nutritionem plantę, fuerat converſa, ſicut a pari vinum aduſtum per diſtillationem ex aliquo vino extractum non amplius eſt verum vinum, ſicque nec materia conſecrabilis: quia tamen aliqui Auctores defendunt, ſuccum illum roſaceum extractum eſſe ſubſtantialiter adhuc aquam naturalem, licet nonnullis qualitatibus permixtam, poterit illorum Theologorum ſententia mihi apparere tenuiter probabilis. Vi autē hujus propoſitionis damnatæ non poſſumus ſequi ſententiam tenuiter probabilem, *generatim*, ſeu *regulariter*, loquendo: interim tamen in caſu neceſſitatis etiam in collatione Sacramentorum id non cenſetur prohibitum, dummodo fiat ſub conditione, qua poſita valor Sacramenti periculo irreverentiæ ex una parte non exponitur; ex altera vero recipienti accreſcere poteſt notabilis utilitas, nec aliunde aliquod (uti ſuppono) ſequitur abſurdum. Et hinc in defectu alterius aquæ apud infantem necdum batizatum, & morti proximum recte (Charitate proximi id volente) adhibetur aqua roſacea, vel idem infans, ſi aliter fieri in minima parte corporis, E. G. digiti baptizatur, cum conditione tamen, *ſi valeat*. Inde miror, quod aliqui Confeſſarii in praxi ſint adeo difficiles moribundum Catholicum ſenſibus deſtitutum conditionate abſolvere, cum ſententia talem Abſolutionem admittens ſit ſaltem tenuiter probabilis. Abſque dubio cenſeretur prudenter agere ille, qui infantem necdum baptizatum conditionate baptizaret, etſi tantum foret tenuiter probabile, quod adhuc vivat: cur igitur moribundus Catholicus non poſſit in allegato caſu conditionate abſolvi? Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 7. *n.* 69. *& ſeqq.*

PROPOSITIO IV.

68. *Ab infidelitate excuſabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili.*

DECLARATIO.

Teſtibus Dominico Viva, & Auguſtino Matthæuccio Auctor hujus Theſis confixæ erat Joannes Sancius in ſuis Selectis *Diſp.* 19. *n.* 7. *&* 9. ſcribens, quod ſicut homo in aliis materiis, & præceptis excuſatur a peccato, ſi ſequatur opinionem minus probabilem, ita etiam in præcepto credendi veritates Fidei Catholicæ excuſabitur infidelis a peccato infidelitatis ductus opinione minus probabili. *Sed contra eſt*, quod tractando de vera Religione agatur de ſummo puncto, a quo pendet æterna noſtra felicitas: nam deficiente Religione deficiunt vera Sacramenta, & conſequenter etiam illa facilia remedia, quibus gratiam ſanctificantem deperditam iterum recuperare, & recuperatam augere poſſumus. Si itaque in ipſis Sacramentis juxta jam dicta nequimus ſequi ſententiam minus probabilem, multo minus in puncto veræ Religionis, ubi varię quæſtiones circa numerum, & Valorem Sacramentorum ſolent intervenire. Agitur enim hic de graviſſimo præjudicio, V. G. an Paſtores ſint legitime ordinati, an valide abſolvant ſuos pęnitentes, an ſola fides juſtificet, an in illa Religione habeatur, & oviculis præſcribatur id, quod eſt neceſſarium neceſſitate medii ad Salutem &c. Quis igitur ſibi parſuadeat, in his maximi momenti quæſtionibus, in quibus agitur de graviſſimo præjuditio, & ubi veritas rei non dependet ex determinatione noſtri intellectus, poſſe quempiam ſequi opinionem minus probabilem? Potius talis Infidelis, ſeu Hæreticus, cui videtur ſua Religio probabilius falſa, tenetur implorato Divino auxilio in puncto hoc maximi momenti ſedulo ulteriorem indagare veritatem, quæ certo eidem patefiet, ſi in inquirendo non fuerit culpabiliter negligens. Imo (uti tenent duo Scholarum Principes Doctores Angelicus, & Subtilis) ſiquis infidelium in ſylvis enutrius ea, quæ ſibi lumine naturæ nota ſunt, recte obſervet, Deus, qui non deficit in neceſſariis ad ſalutem, tali etiam Angelum, vel Miſſionarium Apoſtolicum mitteret, qui ipſum Myſteriis credendis imbueret, uti Petrum deſtinavit ad Cornelium *Act. cap.* 10. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 2. *n.* 30. *&* 31.

PROPOSITIO V. VI. & VII.

69. *V. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret, condemnare non audemus.*

VI. Probabile eſt, ne ſingulis quidem rigoroſe quinquennis per ſe obligare præceptum Charitatis erga Deum.

Digitized by Google

VII. Tunc ſolum obligat, quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, qua juſtificari poſſimus.

DECLARATIO.

Has propoſitiones rejectas jam cernes ab Alexandro VII. unde mirum, quod adhuc Catholici Doctores inventi fuerit, qui eaſdem etiam poſt illam reprobationem manutenere præſumpſerint. Ulteriorem explicationem vide ſupra §. 1. *num.* 2. ac apud Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 6, *num.* 9. *& Additione ſequenti.*

PROPOSITIONES VIII. & IX.

70. *VIII. Comedere, & bibere uſque ad ſatietatem ob ſolam voluptatem non eſt peccatum, modo non obſit valetudini; quia licite poteſt appetitus naturalis ſuis actibus frui.*

IX. Opus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum omni penitus caret culpa, ac defectu veniali.

DECLARATIO.

Dictæ duæ propoſitiones apud Reiffenſtuel *Tract.* 1. *Diſt.* 2. *Quæſt.* 5. *præſertim additione poſt num.* 36. taliter explicantur, ut tamen nullatenus obſint Doctrinæ plurimorum Theologorum, actus indifferentes in individuo admittentium: nam utique omittere auditionem Miſſæ die, quo nullum adeſt præceptum audiendi, non erit peccatum; cum talis omiſſio non ſit contra præceptum, ſed tantummodo contra conſilium? ſed neque eadem omiſſio Miſſæ erit bona, uti conſideranti patet, conſequenter eſt indifferens. Econtra vero quia delectabilitas illa, quæ intervenit in comeſtione, & copula, per naturam ordinatur quaſi medium ad conſervationem individui, & ſpeciei humanæ tamquam ad ſuum finem, deordinate agit, qui cibo vel copula utitur propter ſolam delectabilitatem, cum hoc habeat pro fine actionis ſuæ, quod potius deberet eſſe medium ejuſdem: ſicque ſaltem venialiter peccat. *Conjugalis concubitus generandi cauſa non habet culpam: concupiſcentiæ vero ſatiandæ tantum venialem*, inquit Auguſtinus *Lib. de Bono conjugali cap.* 6. prout allegatur a Matthæuccio in Cautela Confeſſarii, quem vide *lib.* 2. *cap.* 6. *& cap.* 7.

71. Quæres incidentaliter, an, ſi non obſtante damnatione hujus utriuſque propoſitionis adhuc admitti poſſint alii actus indifferentes in individuo, an (inquam) tales actus debeant cenſeri ita indifferentes, ut etiam excludant omnem imperfectionem? Ante Reſponſionem nota, quod imperfectio, prout diſtinguitur ab omni peccato etiam veniali, definiatur quod ſit *actio, vel omiſſio repugnans conſilio in re ad mores ſpectante*. H. N,

Reſpond. Actus indifferentes in individuo non neceſſario excludunt imperfectionem, quin cum ea ſtare poſſint. Probatur exemplis: ſic enim conformiter jam dictis intermittere Miſſæ auditionem die non feſto: item non ſequi inſpirationes Divinas ad opera de conſilio tendentes, communiter cenſentur aliqua indefferentia, utpote omiſſiones rei nec præceptæ, nec prohibitæ, & tamen ſimiles intermiſſiones reputantur paſſim imperfectiones (quid enim alias eſſet imperfectio?) ergo indifferentia aliqua non neceſſario imperfectionem, ſed tantummodo rationem veri alicujus peccati excludit, Quare pro actibus indifferentibus poſſet adhuc formari ſequens probatio: imperfectio eſt aliquid, quod nec eſt moraliter in individuo bonum, nec moraliter aliquod peccatum; utpote cum non ſit materia ſufficiens pro Sacramentali abſolutione: ſed non poteſt ſufficienter explicari talis imperfectio, niſi admittatur actus inter moraliter bonum, ac peccaminoſum medius, per quem intelligimus actum indifferentem: ergo.

PROPOSITIONES X. & XI.

72. X. *Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.*

XI. Præcepto proximum diligendi ſatisfacere poſſumus ſolis actibus externis.

DECLARATIO.

Inter omnium prima mandata DEUS nobis hæc duo Matth. cap. 22. v. 37. & 39. poſuit; *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua; & in tota mente tua, & diliges proximum tuum ſicut te ipſum:* ergo ſicut Deum tenemur diligere non ſolum externe, verum etiam interne, ita pariter proximum: nam proximus diligendus eſt propter DEUM. Item ſolemus nos ipſos diligere actibus non ſolum externis; verum etiam in mente noſtra actibus internis; cur igitur non pariformiter proximum, cum eumdem diligere teneamur ſicut noſmetipſos? Vide Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 6. *num.* 22.

PROPOSITIO XII.

73. *Vix in ſæcularibus invenies, etiam in Regibus ſuperfluum ſtatui, & ita vix aliquis tenetur ad eleemoſynam, quando tenetur tantum ex ſuperfluo ſtatui.*

DECLARATIO.

Scandaloſa hæc ſententia divitibus avaris latam aperit portam, quam pauperibus immiſericorditer claudit. Quis enim non videt, exinde facile eludi poſſe omnem obligationem ſuccurrendi pauperibus, quam tamen ſacra Scriptura ſæpius tam efficaciter inculcat? *Quod ſupereſt, date eleemoſynam*, inquit Chriſtus Luc. cap. 11. & 1. Timoth. cap. 6. *Divitibus hujus ſæculi præcipe, facile tribuere &c.* & alibi ſæpius. Aſt avari, ſi vera foret propoſitio damnata, illico reſpondere poſſent, nihil ſuperflui ſibi ſupereſſe, conſequenter ad præceptum pauperibus etiam gravi neceſſitate preſſis de ſuperfluis ſtatui erogandi ſe neutiquam fore obſtrictos, cum de facto in ſæcularibus, etiam Regibus, vix inveniatur ſuperfluum ſtatui. En fructum peſſimum ex mala arbore! O ſi ceſſaret nimius luxus in Chriſtianis, quam multa ſuperflua ſtatui reſtarent applicanda pauperibus! Vide Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 6. *num.* 42. *& Additione ſequenti.*

PROPOSITIONES XIII. XIV. & XV.

54. *XIII. Si cum debita moderatione facias, potes abſque peccato mortali de vita alicujus triſtari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & deſiderare, non quidem ex diſplicentia perſonæ, ſed ob aliquod temporale emolumentum.*

XIV. Licitum eſt abſoluto deſiderio cupere mortem Patris; non quidem ut malum Patris, ſed ut bonum cupientis, quia nimirum ei obventura eſt pinguis hæreditas.

XV. Licitum eſt filio gaudere de Parricidio parentis, a ſe in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias, inde ex hæreditate conſecutas.

DECLARATIO.

Quod non liceat generaliter ob qualecumque etiam leve emolumentum proprium gaudere de morte alterius, vel e contrario ob qualecumque damnum exiguum proprium de Proximi vita triſtari, clare eruitur ex tribus allegatis propoſitionibus damnatis. Et ratio hujus eſt; quia, uti recte obſervat noſter Sabinus Bononienſis hic, ſimilibus affectibus gaudii, vel triſtitiæ deliberate volitis noſtrum emolumentum temporale in affectu præfertur vitæ pro-

Digitized by Google

proximi, quæ tamen eſt Ordinis longe altioris, quam bona temporalia: conſequenter ſic præponendo bona temporalia vitæ alterius, notabiliter læderetur Ordo Charitatis erga proximum. Confirmatur: Juxta Mandatum Chriſti *Matth. cap. 22.* tenemur Proximum diligere ſicut noſmetipſos: atqui nemo prudenter bonum inferioris Ordinis per malum ſuperioris Ordinis ſibi obtinendum exoptat, E. G. divitias per mortem propriam; quid enim ſibi mortuo prodeſſent divitiæ? ergo. His tamen non obſtantibus multos apud Moraliſtas reperies caſus, in quibus ſimilis lætitia de bono proprio, vel triſtitia de bono alterius pronuntiatur licita. Quæſtio igitur remanet, ex qua Regula dignoſci queat, licitum eſſe, de incommodo, ac damno alterius ob commodum, & emolumentum proprium exinde oriturum gaudere, vel e contrario triſtari de bono, & commodo alterius ob malum ſibi propterea graviter timendum?

75. Ante reſolutionem Notandum I. quod *aliud* ſit gaudere de incommodo, malo, ac damno alterius (V. G. de morte immatura Parentis) quatenus id alteri damnoſum eſt, ita, ut ipſum damnum alteri obveniens ſit motivum gaudendi; & *aliud* gaudere de malo &c. alterius, quatenus ex hoc ſibimetipſi obvenit aliquod emolumentum. Primum gaudium juxta omnes abſolute non eſt licitum, quia foret odium inimicitiæ, ſeu abominationis perſonæ, uti recte advertit Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 7. num. 7.* Dubium igitur ſolummodo reſtat quoad ſecundum, quando bonum, ac emolumentum exinde obveniens eſt motivum gaudendi; ubi Notandum II. quod emolumentum obveniens tamquam motivum gaudendi (puta in præſenti hæreditas paterna) poſſit *inprimis* ita influere *qua bonum reduplicative*, ut tamen de medio acquirendi illud (puta in præſenti de immatura morte parentis) prorſus præſcindatur. *Secundo* taliter, ut per iſtud gaudium, ac complacentiam pariter ipſa E. G. mors immatura parentis immediate attingatur, non quidem tamquam finis, ac motivum, ſed tamquam medium acquirendi. Sic etiam in alio exemplo diſcurrendo de voluntate efficaci, ſi volo ſumere medicinam, ut acquiram ſanitatem, hac voluntate immediate, ac directe attingo non ſolum ſanitatem, ſed etiam medicinam, ſanitatem quidem tamquam motivum, ac finem; medicinam vero tamquam medium acquirendi hunc finem. Porro præcedens gaudium præciſivum a damno alterius in ſimilibus non videtur illicitum, ſicque nec comprehenſum ſub propoſitione damnata; cum depuret ſuum gaudium totaliter a malo alterius, uti cum Cardena hic num. 4. Kugler in dictas propoſitiones docet, atque inſervit ad multos tollendos ſcrupulos, ac ſolvendos caſus, præſertim in Primogenituris, Majoratibus, & Canonicatibus certum numerum Capitularium habentibus; ubi Secundo-Geniti Familiæ, & Domicellares exſpectare debent, uſque dum per mortem locus aliquis vacet. De altero vero gaudio, quando malum proximi directe etiam attingitur tamquam medium, adhuc remanet dubium, ad quod

76. Reſpond. Ad dignoſcendam liceitatem ſimilium actuum debet quaſi ponderatio ab intellectu per libram Charitatis inſtitui inter commodum, ſeu emolumentum ex una, & damnum ex altera parte. Si emolumentum proprium ſit præponderans damno alterius, licet gaudere etiam immediate de damno tamquam de medio, per quod bonum acquiritur, dummodo citra peccatum alteri hoc damnum acciderit; quoniam de ipſo peccato numquam licet formaliter gaudere. Item, ſi incommodum, ac damnum proprium eventurum ſit valde grave, quaſi præponderans emolumento alterius, licitum erit tibi de bono alterius triſtari. E contra vero ſi malum alterius multum præponderet bono proprio, non licebit tibi de damno alterius lætari: ſicut neque licitum erit triſtari de adepto alterius emolumento, ſi tibi exinde tantummodo exiguum comparative incommodum oriatur. Ratio utriuſque partis eſt; quia inſtituendo ad invicem in Libra Charitatis ponderationem inter bonum, & malum, prior modus gaudendi, & contriſtandi non videtur invertere Ordinem dilectionis inter objecta, bene vero poſterior, uti recte cum aliis notat Dominicus Viva *Part. I. Trutinæ Theologicæ propoſitione 13. Innocentii XI.*

77. Exemplificatur pro majori claritate in ſequentibus Caſibus. Sic I. Filia a Patre, vel Uxor a Fratre ſui mariti multum ſolicitata ad peccatum Carnis poteſt gaudere de immatura morte Patentis, vel Fratris Mariti ſui propter conſervationem ſalutis ſpiritualis propriæ animæ: nam ſalus animæ eſt præponderans ſaluti corporis. II. Licitum eſt triſtari, ſi homicidæ, aliique malefactores paſſim tolerentur impune in non leve detrimentum Reipublicæ; nam bonum Reipublicæ moraliter eſt præponderans vitæ privatæ malefactorum. Econtra III. Eſt prohibitum matri gaudere de morte ſuæ Filiæ, eo quod a marito eadem ſubinde fuerit acerbioribus aliquo modo verbis increpata, & exinde apud Matrem querula, a qua moleſtia Mater nunc eſt libera: nam modicæ hujus moleſtiæ liberatio non eſt bonum præponderans malo mortis filiæ. Aliter foret ſentiendum, ſi præcedentes ærumnæ ſuæ filiæ fuiſſent valde graves, & ſic vita valde amara; etenim moraliter diſcurrendo *melior eſt mors, quam vita amara*: Eccleſiaſtici cap. 30. v. 17. IV. Pariter illicitum eſt de Victoria a Catholicis contra hæreticos reportata triſtari ex eo, quia unus ex occiſis hiſce hæreticis erat tuus conſanguineus, ſolitus ſingulis annis quaſdam tibi conferre gratias, nunc per mortem ejus ſublatas: nam bonum Reipublicæ Catholicæ eſt præponderans tuo damno privato, quod ex morte occiſi nunc ſuffers.

78. Quæres: an, ubi permiſſum eſt de incommodo alterius ob emolumentum proprium ex poſtfacto gaudere, pariter ex hoc fine liceat antecedenter alteri hoc incommodum optare, ſeu inefficaciter deſiderare? Ante Reſponſionem nota, quod deſiderium inefficax non ſit voluntas abſoluta, quæ taliter vult objectum, ut ſimul inquirat media obtinendi illud: hoc enim non foret licitum. Quare deſiderium inefficax eſt tantummodo voluntas conditionata, quæ exoptat, ut, ſi malum præponderans aliter tolli, vel bonum præponderans aliter acquiri haud poſſet, id fieret (abſque tamen tua cooperatione) morte illius, qui hoc malum cauſet. H. N. Reſpondet Vaſquez apud dictum Dominicum Viva, id fore licitum; nam hoc deſiderium inefficax in effectu non aliter influit, quam gaudendo de illo objecto, uti apud eumdem advertit D. Thomas. Sic Filia a Patre blanditiis allecta ſæpius ad peccatum carnis, etſi nequeat Patrem occidere, poteſt tamen ejuſdem mortem naturalem inefficaciter deſiderare. Inſuper membrum Reipublicæ poteſt optare, ut malefactores Reipublicæ noxii e medio tollantur. Item, quando quis ducit vitam valde amaram, etſi nequeat ſe vita privare per varia media, poteſt tamen ſibi mortem optare, prout taliter Elias 3. Reg. cap. 19. *Petiit animæ ſuæ, ut moreretur* ad evadendas Jezabelis inſidias. Simile petitum ad Dominum legitur a Moyſe factum *Numer. cap. 11.*

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

79. *XVI. Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpeciale, & ſecundum ſe.*

XVII. Satis eſt, actum fidei ſemel in vita elicere.

DECLARATIO.

De utraque hac propoſitione ſatis dictum jam fuit in expoſitione primæ inter Theſes confixas ab Alexandro VII. quorſum Lectorem remittimus, vel ad Reiffenſtuel *Tract. 4. Diſt. 2. num. 13. & num. 28.*

PROPOSITIO XVIII.

80. *Si a Poteſtate publica quis interrogetur, fidem ingenue confiteri, ut Deo, & fidei glorioſum conſulo; tacere, ut peccaminoſum per ſe non damno.*

Digitized by Google

DECLARATIO.

Quia Poteſtas publica ſęcularis eſt ordinata tantum ad bonum politicum, non autem ad bonum ſpirituale, ſicque jus interrogandi non habere videtur niſi in ordine ad bonum politicum, exinde intulerunt nonnulli, non eſſe peccaminoſum ad ejuſdem interrogationem circa fidem, maxime ſi interrogans fuerit Tyrannus, tacere, vel eam aliqua ęquivocatione eludere, ſicuti fieri poteſt in aliis caſibus, quando Reum illegitimus Judex interrogat. *Sed contra eſt*, quod dicta obligatio candide reſpondendi non tam deſcendat ex Jure, quod habet ſimilis Poteſtas publica interrogans, quam ex mandato Divino affirmativo. *Qui me erubuerit, & meos ſermones* (inquit Chriſtus Luc. cap. 9. v. 26.) *hunc Filius hominis erubeſcet, cum venerit in Majeſtate ſua &c.* In quę verba noſter Lyranus taliter gloſſat: *non ſolum credere eſt neceſſarium ad Salutem, ſed etiam confiteri ore; ſecundum quod dicitur Rom.* 10. *v.* 10. *Corde enim creditur ad juſtitiam, ore autem confeſſio fit ad Salutem. Hæc autem confeſſio pertinet ad præceptum affirmativum &c.* Videantur Dominicus Viva hic, & Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſ.* 2. *num.* 45.

PROPOSITIO XIX.

81. *Voluntas non poteſt efficere, ut aſſenſus fidei in ſe ipſo ſit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium.*

DECLARATIO.

Etſi in iſto Syllogiſmo: *Quidquid Deus revelavit, eſt infallibiliter verum; ſed Deus revelavit, ſe eſſe Unum in eſſentia, & Trinum in Perſonis: ergo id eſt infallibiliter verum*: Etſi (inquam) in iſto Syllogiſmo Major ſit ſumma certitudine vera, cum Deus nec fallere, nec falli poſſit: minor tamen, *quod Deus ſit locutus, ſeu id revelaverit*, nobis non conſtat immediate, ſed tantum mediate ex motivis credibilitatis, quę ſunt rationes extrinſecę pręvie nos impellentes ad affirmandum, quod Deus ſit locutus; unde quia motiva illa extrinſeca impellentia ad aſſenſum fidei eliciendum, nos tantum moraliter certos reddunt de locutione Dei; exinde nonnulli intulerunt, voluntate per piam affectionem non poſſe efficere, ut aſſenſus fidei ab his motivis pręviis aliquo modo dependens ſit in ſeipſo magis firmus, quam mereatur pondus rationum, ſeu motivorum credibilitatis ad aſſenſum fidei impellentium. *Sed contra eſt*, quia ex hoc ſequeretur, quod tantum moraliter certum ſit, Deum eſſe unum in eſſentia, & trinum in perſonis, ſicque certius foret, quod *Petrus ſit animal rationale*, quam quod *detur Trinitas Perſonarum*; cum prima Propoſitio evidenter, ac phyſice &c. ſit certa; altera vero tantum in eorum principiis foret certa moraliter, utpote dependens a motivis credibilitatis, quę nos tantum moraliter certificant, quod Deus ita fuerit locutus; & ſic ſimpliciter loquendo adhuc poſſet tali propoſitioni ſubeſſe falſum, quam ſequelam nullus Catholicorum auſus eſt admittere; cum actui ſupernaturali nequeat ſubeſſe falſum. Unde in articulis fidei, qui non clare ſed obſcure proponuntur, poteſt voluntas mediante pia aliqua affectione intellectui in obſequium fidei imperare, ut ſe captivet, & firmius adhæreat, quam mereatur pondus rationum extrinſece impellentium; maxime cum propter hæc ipſa motiva non habeat ullam rationem gravem prudenter dubitandi, utrum Deus ſic fuerit locutus, ſeu revelaverit, vel non? Inde talis debet eſſe paratus potius vitam, quam fidem ſupernaturalem de tali myſterio E. G. SS. Trinitatis perdere, exclamando cum Sancto Auguſtino Lib. 7. confeſſ. cap. 10. *Facilius dubitarem me vivere, quam vera non eſſe, quæ audivi in corde.* Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 3. *num.* 55. *& ſeqq.*

PROPOSITIO XX. & XXI.

82. XX. *Poteſt quis prudenter repudiare aſſenſum, quem habeat ſupernaturalem.*

XXI. *Aſſenſus fidei ſupernaturalis, & utilis ad ſalutem ſtat cum notitia ſolum probabili revelationis; imo cum formidine, qua quis formidet, ne non ſit locutus Deus.*

DECLARATIO.

Si aſſenſus fidei ſupernaturalis cum notitia ſolum probabili revelationis, & cum formidine fundata in gravi ratione de oppoſito ſtare poſſet, conſectaneum quoque foret, talem aſſenſum poſſe prudenter repudiari. Falſum autem eſt antecedens; nam aſſenſus fidei concurrente ſimul habitu fidei infuſo, aut gratia actuali divina elicitus, eſt actus ſupernaturalis, *cui non poteſt ſubeſſe falſum*, uti inquit Concilium Trident. *ſeſſ.* 6. *de Juſtificat. cap.* 9. Itaque quando elicitur fides actualis ſupernaturalis circa aliquem articulum fidei, V. G. de SS. Trinitate, taliter ſe res habet: *In primis* propoſitis motivis moraliter evidentibus excitatur intellectus per gratiam divinam ad formandum judicium credibilitatis, quo affirmatur, eſſe evidenter credibile, Deum, qui nec fallere poteſt, nec falli revelaſſe tale myſterium. Deinde *ſecundo* Voluntas ſupernaturali lumine accenſa per piam affectionem in obſequium fidei imperat intellectui, ut huic Myſterio per aſſenſum fidei firmiſſime adhęreat, actualiter credendo, E. G. Trinitatem perſonarum ex eo motivo, quia Deus, qui revelavit, eſt ſumme verax in dicendo. Et demum *tertio* intellectus concurrente ſimul habitu fidei infuſo, vel alia ſaltem ſupernaturali gratia talem in ſubſtantia, vel ſaltem quoad modum ſupernaturalem aſſenſum fidei præſtat, E. G. circa altefatum Myſterium SS. Trinitatis, paratus potius principia naturaliter evidentia, quam tale Sacratiſſimum Myſterium negare, & potius vitam, quam talem articulum deſerere. Debet autem hic bene attendi, ne iſti duo actus intellectus, *primus*, quo judico evidenter eſſe credibile Deum revelaſſe, quod ſit Trinus in perſonis, & *alter*, quo propter ſummam Ejuſdem veracitatem actualiter affirmo, quod ſit Trinus in perſonis, ad invicem confundantur: nam prior pertinet ad judicium credibilitatis; poſterior vero ad actus fidei ſupernaturalis.

83. Dices: Saltem fides adhuc imperfecta poteſt ſtare cum dubio, vel formidine gravi: ergo dicta in duabus propoſitionibus adhuc ſubſiſtunt ſaltem quoad fidem imperfectam. Anteced. probatur *in primis*, quia Ipſemet Chriſtus Matth. cap. 14. v. 31. taliter allocutus eſt Petrum: *Modicæ fidei, quare dubitaſti?* En! fidem ſaltem modicam ſtantem cum dubio? *Secundo* Pater energumeni Marc. cap. 9. v. 23. dum Jeſus eum excitavit ad fidem, exclamavit: *Credo Domine: adjuva NB. incredulitatem meam*; quam fidem S. Chryſoſtomus in illum textum vocat introductivam, ac incipientem. *Tertio* fides ruſticorum, ſimplicium, vel puerorum nititur dicto unius Parochi, vel Ludimagiſtri, quod utique non eſt motivum convincens, & moraliter certificans Deum ſic fuiſſe locutum: Reſponderi poſſet quoad omnia iſta tria puncta in compendio diſtinguendo antecedens: fides imperfecta naturalis, & humana ſtare poteſt cum tali dubio, & formidine, Conced. ſupernaturalis Divina, Neg. Reſpondetur tamen adhuc aliter abſolute negando antecedens; vocatur autem fides Petri, & Patris energumeni (ſuppoſito etiam, quod fuerit ſupernaturalis) adhuc imperfecta, incipiens, & introductoria, non quod actualis gravis formido, & incredulitas ſimul ſteterit cum fide, ſed quia dicta fides nondum fuit ita radicata, quin facile iterum amitteretur ſuccedente dubio, vel incredulitate. Paucis, fides Petri fuit modica, qui dubitavit, non componendo fidem cum dubitatione, ſed amittendo illam per dubitationem. Quantum ad dictum unius

Digitized by Google

unius Ludimagiſtri vel Parochi, etſi non ſit motivum moraliter certificans abſolute; eſt tamen tale relative, nimirum in ordine ad pueros, &; ſimplices nullatenus dubitantes, quin ea, quæ ſibi proponuntur, contineant veram doctrinam Eccleſiæ. Quod ſi graviter de hoc formidarent, & nihilominus crederent, hæc illorum fides non eſſet ſupernaturalis, & divina, ſed mere humana, teneretur que magis adhuc apud ſapientiores indagare veritatem, vel in eorum abſentia defectum hunc Deus ſupplebit colluſtratione divini Luminis. Vide Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO XXII.

84. *Non niſi fides unius Dei neceſſaria videtur neceſſitate medii, non autem explicita Remuneratoris.*

DECLARATIO.

Divus Paulus ad Hebræos *cap.* 11. *v.* 6. dum ad juſtificationem requirit fidem tamquam neceſſariam, æqualiter loquitur de Deo in ſe ipſo, ac de Deo tamquam Remuneratore: ergo, ſi requiritur neceſſario neceſſitate medii fides explicita Dei unius, etiam requiretur eodem modo fides explicita Remuneratoris. Unde practice prudentiſſime agunt illi Parochi, Miſſionarii, ac alii, qui poſtquam ex pueris, vel ſimplicibus ad præviam interrogationem de Deo tulerunt reſponſum, *quod unus ſit Deus, & tres Perſonæ*, illico alterum ſubjungunt interrogatorium: *Quorſum devenient, ſi mali ſint, ſeu Deum graviter offendant*, & quorſum, *ſi boni, & legem obſervent?* ubi bene inſtructi reſpondebunt: *Si bonus ſum, veniam in cœlum, ſi malus, in infernum:* exinde ergo ſimiles jam agnoſcunt Deum etiam ut Remuneratorem, & quidem in ordine ad Munera, & dona ſupernaturalia, ſicque habent ea, quæ juxta DD. Catholicos defacto ſunt certo neceſſaria neceſſitate medii. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 2. *num.* 16. *& ſeqq.*

PROPOSITIO XXIII.

85. *Fides late dicta ex teſtimonio creaturarum ſimilive motivo ad juſtificationem ſufficit.*

DECLARATIO.

Fides, quæ defacto, ac in moderna Providentia diſponit ad juſtificationem, debet inniti revelationi Dei, in dicendo ſumme veracis, uti nobis innoteſcit ex Concilio Trident. ſeſſ. 6. de juſtificat. cap. 6. ſequentibus Verbis: *Diſponuntur autem ad ipſam juſtitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, fidem ex auditu concipientes libere moventur in Deum, NB. credentes vera eſſe, quæ divinitus revelata, & promiſſa ſunt*; adeoque fides late dicta non eſt ſufficiens diſpoſitio ad juſtificationem, utpote quæ non innititur teſtimonio Ipſius Dei revelantis, ſed creaturarum, ſimilive motivo. Et hinc etiam ruſticus E. G. circa myſterium Sanctiſſimæ Trinitatis non habet pro motivo formali actus fidei ipſum teſtimonium Parochi, ſed potius auctoritatem Dei revelantis ſumme veri; quamvis per judicium credibilitatis affirmet, Deum ſic revelaſſe, eo quod Parochus id atteſtetur, de cujus fidelitate non dubitat. Vide Riffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 2. *num.* 20. *&* 21.

PROPOSITIO XXIV.

86. *Vocare Deum in teſtem mendacii levis, non eſt tanta irreverentia, propter quam velit, aut poſſit damnare hominem.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod multi Doctores apud Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 2. *num.* 32. videndi, contra Leſſium, Medinam, & Valentiam &c. probabiliſſime teneant, in juramento promiſſorio admittendam eſſe parvitatem materiæ a gravi peccato excuſantem, nonnulli intulerunt, idem eſſe ſentiendum in juramento aſſertorio, ſi Deus vocetur in teſtem mendacii levis. Aſt contra eſt, quod in violato juramento aſſertorio gravitas perjurii non deſumatur ex re, circa quam juratur, ſicuti ſit in juramento promiſſorio, ſed potius eruatur ex illa irreverentia, quæ irrogatur primæ Veritati, adducendo eamdem in teſtem alicujus falſi, quæ malitia, & gravis irreverentia ſemper habetur, quantumcumque levis ſit res, circa quam Deus falſo adducitur in teſtem: Sic a pari gravitas peccati ſimoniæ non deſumitur ex gravitate materiæ temporalis pro re ſpirituali datæ, ſed ex rei ſpiritualis contemptu, qui cenſetur ſemper, imo magis intervenire, dum temporale etiam leviſſimum datur pro re ipſa ſpirituali, quaſi nimirum pretium temporale rem ſpiritualem in æſtimatione adæquare poſſet &c. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 2. *num.* 29. *& num.* 31. *&* 32. Item *in additionibus poſt num.* 40.

PROPOSITIONES XXV. XXVI. XXVII. & XXVIII.

87. *XXV. Cum cauſa licitum eſt jurare ſine animo jurandi, ſive res ſit levis, ſive gravis.*

XXVI. Si quis vel ſolus, vel coram aliis ſive interrogatus, ſive propria ſponte, ſive recreationis cauſa, ſive quocumque alio fine juret, ſe non feciſſe aliquid, quod revera fecit, intelligendo intra ſe aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verum, revera non mentitur, nec eſt perjurus.

XXVII. Cauſa juſta utendi his amphibologiis eſt, quoties id neceſſarium, aut utile eſt ad Salutem corporis, honores, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita, ut veritatis occultatio cenſeatur tunc expediens, & ſtudioſa.

XXVIII. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magiſtratum, vel officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum, quod de mandato Regis a ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

DECLARATIO.

Propoſitiones iſtæ damnatæ fundantur potiſſime in reſtrictione pure mentali, quam ex cauſa gravi pluſquam quinquaginta Auctores apud Lumbier *Tom.* 3. *Sum. n.* 1825. teſte Patre Joanne Kugler *in ſua Criſi Theologica* hic pronunciarunt eſſe licitam. Sed *contra eſt*, quod talis utens reſtrictione pure mentali aliud exterius loquatur, & aliud interius ſentiat, ſicque mentiatur; quoniam mentiri eſt contra mentem ire: atqui mendacium ex communi Theologorum eſt intrinſece malum, repugnans Societati humanæ, ſicque numquam licitum, *ne pro vita quidem defendenda*, ut inquit Pontifex cap. *Super eo, de uſuris*: ergo. Aliter ſubinde diſcurrendum venit in reſtrictione non pure mentali, de qua vide fuſius Reiffenſtuel *Tract.* 6. *Diſt.* 2. *num.* 38. 39. *&* 40. *cum ſequentibus quinque additionibus.* Poteris etiam occurrente circa hanc materiam aliquo caſu notabiliori inquirere apud Dominicum Viva hic, dum ſcribit in propoſitionem XXVIII. & num. III. in nonnullis contradicit opinioni Patris Cardenas, & Lumbier.

PROPOSITIO XXIX.

88. *Urgens metus gravis eſt cauſa juſta Sacramentorum adminiſtrationem ſimulandi.*

Digitized by Google

DECLARATIO.

Ratio hujus damnationis eſt, quia ſimulare Sacramentorum adminiſtrationem ponendo externe omnes partes Sacramenti, interne autem nullam habere intentionem adminiſtrandi Sacramentum, idem eſt, ac mentiri; non enim refert, utrum quis mentiatur verbo, vel facto, prout notat Divus Thomas 2. 2. *Quæſt. III. Art. I.* atqui ob metum gravem mentiri non licet, ne quidem pro defendenda vita. *cap. ſuper eo, de Uſur.* ergo nec licebit ſimulare ex metu gravi Sacramentorum adminiſtrationem. *Confirmatur*: Non licet ob metum gravem ſacrilege adminiſtrare Sacramentum; cum non liceat ob metum gravem peccare: ergo nec licebit ob metum gravem ficte, ſeu ſimulate adminiſtrare Sacramentum; quoniam majus peccatum eſt ſimulate adminiſtrare Sacramentum, quam ſacrilege; juxta *cap. 7. de celebratione Miſſarum, juncto Summario*, hinc Non licet formulam abſolutoriam: *Ego te abſolvo a peccatis tuis*, proferre ſuper aliquem ſcienter incapacem Sacramentalis abſolutionis. Itaque quando abſolute negando abſolutionem foret periculum, ne Confeſſarius Sigillum Confeſſionis exinde frangat, deberet ſub formatione crucis alia oratio E. G. *Miſereatur &c.* tacite proferri, aut ſub obſcuro dici: *Ego te neutiquam abſolvo a peccatis tuis*, ita ut adverbium *neutiquam* non perciperetur ab adſtantibus, uti advertit Kugler in cit. propoſit. Videatur fuſius Cardenas, & Dominicus Viva, quando ſcribunt in dictam propoſitionem.

PROPOSITIONES XXX. XXXI. XXXII. & XXXIII.

89. XXX. *Fas eſt viro honorato occidere invaſorem, qui nititur calumniam inferre, ſi aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, ſi quis impingat alapam, vel fuſte percutiat, & poſt impactam alapam, vel ictum fuſtis fugiat.*

XXXI. *Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei.*

XXXII. *Non ſolum licitum eſt defendere defenſione occiſiva, quæ actu poſſidemus, ſed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos poſſeſſuros ſperamus.*

XXXIII. *Licitum eſt tam hæredi, quam Legatario contra injuſte impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata ſolvantur, ſe taliter defendere, ſicuti & jus habenti in Cathedram, & præbendam contra eorum poſſeſſionem injuſte impedientem.*

DECLARATIO.

Quoniam omnes iſtæ actiones excedunt moderamen inculpatæ tutelæ; ideo merito prohibentur, prout etiam jam ante Innocentium XI. ſimilem propoſitionem ordine 17. damnavit Alexander VII. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 3. *Quæſt.* 2. *per totum, junctis ſimul Additionibus*.

PROPOSITIO XXXIV.

90. *Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehenſa gravida occidatur, aut infametur.*

DECLARATIO.

Numquam licet ponere talem actionem, quæ directe eſſet ordinata ad procurandum abortum fœtus animati, quia numquam licet privatis directe occidere, niſi per modum inculpatæ tutelæ; unde etiam ſi talis puellæ gravidæ, abortum procurantis, motivum ſumendi medicinam ex ſe ordinatam ad abortum promovendum neutiquam foret ipſa occiſio prolis, ſed potius conſervatio vitæ, vel famæ propriæ, aut etiam totius familiæ; hoc tamen non obſtante neutiquam liceret ſumere medicinam ex ſe immediate ordinatam ad procurandum abortum; quamvis enim in tali caſu puella non intenderet occiſionem prolis tamquam finem, ac motivum, eamdem tamen vellet directe tamquam medium, quo conſervatur ſua vita, aut fama propria, vel familiæ &c. Sicuti enim medicina talis ex natura ſua ordinatur ad procurandum abortum, ita procuratio abortus ordinaretur ad conſervandam vitam, vel famam, ſicque utrumque aſſumeretur directe, non quidem quaſi finis, ſed tamquam medium, quod homini privato extra moderamen inculpatæ tutelæ numquam licet. Exempli gratia, ſi Tyrannus tibi minaretur, quod velit te ſimul cum fratre tuo interficere, niſi tu fratrem proprium, vel alium tibi Charum occidas, exinde tibi permiſſum non eſt occidere fratrem tuum, ex fine, ut tuam exinde conſerves vitam. Plura, & quidem utiliſſima de abortu videre poteris apud Sporer *Part.* 4. *Theologiæ Sacramentalis integro cap.* 4. His igitur ſuppoſitis quæſtio remanet, an idem ſit ſentiendum, ſi fœtus necdum fuerit animatus; ubi Bordonus, Zambellus, Torreblanca, & alii apud Dianam *part. 6. Tract. 8. Reſolut.* 37. putarunt, in ſimili caſu procurationem abortus ob tam gravem cauſam, præſertim ad evitandam mortem licere, cum exinde fœtus nec vita temporali, nec æterna, utpote necdum informatus anima rationali, privaretur, prout tamen utrumque contingeret, ſi fœtus jam eſſet animatus, ac nondum baptizatus.

91. Sed *contra eſt primo:* non licet procurare pollutionem directe ad declinandum periculum mortis, uti apud Catholicos eſt in confeſſo; ergo neque licebit procurare directe abortum ad declinandum periculum mortis; & multo minus ad evitandam infamiam. Conſequentia probatur: ideo præcipue non licet procurare pollutionem; quia ſemen ex ſua natura eſt ordinatum ad propagationem ſpeciei naturæ humanæ: ſed fœtus inanimatus adhuc proximius a natura eſt ad eumdem finem ordinatus, quoniam ex ſemine primum fit embrio &c. ergo. *Contra ſecundo:* quia in Jure Canonico tam qui fœtui viventi adimit vitam, quam qui fœtum necdum animatum a vita impedit, cenſetur reus homicidii: ergo ſi non licet per medicinam directe expulſivam procurare abortum fœtus animati, neque licebit quoad fœtum inanimatum. Anteced. probatur ex *cap. ſi aliquis. de Homicidio.* ibi: *Si aliquis cauſa explendæ libidinis &c. mulieri ad potandum dederit, ut non poſſit generare, aut concipere, vel naſci ſoboles, de homicidio tenetur.*

92. Dices: Poteſt ſumi pharmacum directe expulſivum fœtus necdum animati, atque procurativum abortus, ſi matri alias periculum intrinſecum mortis per ipſum talem fœtum immineat, niſi expellatur: ergo etiam ob paritatem rationis ſimiliter erit dicendum, ſi imminet periculum extrinſecum mortis infligendæ ab alio, niſi idem contingat. Antecedens eſt doctrina communiſſima teſte Sanchez, *Lib.* 9. *de Matrim. Diſp.* 20. *num.* 10. quam ſententiam pariter defendit Dominicus Viva hic, ſuppoſito, quod fœtus adhuc ſit inanimis; ſecus ſi foret animatus; quia tunc prolem privaret altiori bono, quam eſt vita temporalis, nimirum vita pariter ſpirituali, ac æterna ob defectum baptiſmi. Reſpond. tranſmiſſo antecedenti negando conſequentiam, & paritatem. Diſparitas eſt, quia ſtante periculo vitæ alias per ipſum fœtum inanimatum adimendæ, talis fœtus habet ſe per modum aggreſſoris vitæ; poteſt autem injuſtus aggreſſor vitæ per modum moderaminis inculpatæ tutelæ etiam vivus, & alias ratione privatus (multo magis nondum habens animam rationalem) occidi, ſi aliter periculum hoc grave declinari nequeat, præſertim ſi occidendus in bonis altioris ordinis, quam ſit ipſa vita temporalis, exinde damnum non incurrat, prout certo non incurrit fœtus, adhuc inanimatus, utpote necdum habens vitam ſpiritualem. Econtra vero, quando alicui periculum deperdendæ vitæ non per ipſum fœtum, ſed ab alio aliquo extrinſeco imminet, talis fœtus non cenſetur aggreſſor vitæ alterius; unde procurans ejuſdem ab-

Digitized by Google

abortum excedit limites juſtæ defenſionis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Dixi notanter: *Tranſmiſſo antecedenti*; etenim nec illud adeo evidens apparet, ut non inveniantur nonnulli cum Navarro contrarii. Hoc certum omnino eſt, quod etiam ſtante periculo illo intrinſeco illud extremum remedium licite applicari nequeat, ſi ſuperſint alia, quibus periclitanti Matri ſuccurri queat, puta per inciſionem venæ, vel per medicinas non directe ad expulſionem fœtus ordinatas &c. quamvis per eas ſubinde per accidens abortus contingat.

PROPOSITIO XXXV.

93. *Videtur probabile, omnem fœtum, quamdiu in utero eſt, carere anima rationali, & tunc primum incipere eamdem habere, cum paritur; ac conſequenter dicendum erit, in nullo abortu homicidium committi.*

DECLARATIO.

In primis probabile non eſt fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero exiſtit; quoniam procurans abortum talis fœtus, E. G. quatuor menſibus poſt conceptionem, verum committit homicidium, uti cum Julio Claro, Gomez, Covarruvia, & Juriſtis communiter ſentit Stephanus V. Papa *Can. conſuluiſti.* 20. *Cauſa* 2. *Quæſt.* 5. prope finem; quidquid nonnulli, præſertim ex iis, qui Sectam Stoicorum ſequuntur, contradicant. Deinde dato etiam, quod hæc ſententia ſpeculative probabilis eſſet; contraria tamen foret longe communior, ſicque ille, qui in tali dubio, & in conflictu duarum ſententiarum adhiberet ultimis menſibus ante nativitatem quodpiam pharmacum directe expulſivum fœtus, conſequenter ſe exponeret deliberate periculo, utrum non exinde occideret fœtum jam anima rationali informatum, adhuc coram DEO eſſet reus homicidii; ſicuti a pari alius, qui in dumetis latitantem Globo trajiceret, dubius utrum hic ſit homo, vel aliqua fera, ob tam manifeſtum periculum, cui ſe voluntatie exponeret coram tribunali Divino a culpa homicidii non excuſaretur. Unde allegata propoſitio dupliciter errat: *In primis*, quod defendat tamquam probabile, fœtum carere anima rationali, quamdiu in utero eſt. *Secundo*, quod ex Speculativa aliqua probabilitate ſtatim, etiam in re tam graviter præjudicioſa tertio quoad praxin inferat, talem in nullo abortu eſſe reum homicidii; cum tamen ſe manifeſto exponat periculo occidenti fœtum jam animatum.

94. Quæres ergo, quo die cenſeatur fœtus in utero materno animari? Reſpond. de hoc jam factam eſſe mentionem apud Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 3. *num.* 35. & *ſeqq.* Diana *Part.* 7. *Tract.* 5. *Reſolut.* 6. apud Dominicum Viva hic pronuntiat tamquam moraliter certum, nullum fœtum ante diem quadrageſimum animari. Quinimo ſi fœtus fuerit ſexus feminei, quod animatio non contingat juxta Viva ante diem octogeſimum. Quodſi præmiſſa etiam diligenti inquiſitione adhuc dubitetur, an fœtus ille expulſus mas, vel femella fuerit, teſte eodem, juxta praxin Sacræ Pœnitentiariæ talis procurans abortum cenſetur, effectu ſecuto, irregularis. Alii vero apud Sporer *Tract.* 4. *Cap.* 4. *num.* 751. & *ſeqq.* mitius de hoc ſentiunt, eo quod in tali caſu dubitetur de ipſo corpore delicti, utrum revera aliquis vivens fuerit occiſus? Secus foret dicendum in aliis caſibus, in quibus conſtat de corpore delicti, puta, quod aliquis fuerit interfectus; dubitetur autem, num per tuam, vel alterius actionem; tunc enim juxta clara jura *Cap. ad audientiam* 12. & *Cap. ſignificaſti* 18. *de Homicidio.* deberes te gerere tamquam irregularem. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 3. *num.* 34. & *ſeqq.* Item *Tract.* 13. *Diſt.* 3. *Quæſt.* 2. *Additione* 6. & poſt *quæſt.* 4. *in Appendice Additione* 5.

PROPOSITIO XXXVI.

95. *Permiſſum eſt furari non ſolum in extrema neceſſitate, ſed etiam in gravi.*

DECLARATIO.

Ex eo, quod divites conſtituti in gravi neceſſitate teneantur dare eleemoſynam de ſuperfluis ſtatui, nonnulli inferunt, ea denegata poſſe talem pauperem uti occulta compenſatione, nec divitem quoad hanc ablationem eſſe prudenter invitum, eo quod alias obligetur ad erogandum. Sed *contra eſt*, quod dives in ſimili caſu non obligetur ex juſtitia, ſed tantum ex miſericordia, ſeu charitate, & quidem non huic determinate, qui aufert, ſed ſolummodo indeterminate illis, quos in ordine ad ſuperflua ſtatus ipſemet conſideratis conſiderandis elegerit; unde, qui privata auctoritate talia auferrent, peccarent contra juſtitiam, foretque Dominus prudenter invitus circa hanc ablationem privata auctoritate factam. Videatur Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 5. *num.* 13. & 14. & *Additione poſt num.* 104.

PROPOSITIO XXXVII.

96. *Famuli, & Famulæ Domeſticæ poſſunt occulte Heris ſurripere ad compenſandam operam ſuam, quam majorem judicant ſalario, quod recipiunt.*

DECLARATIO.

Non damnatur in præſenti illa ſententia, quæ ait, poſſe famulos uti occulta compenſatione, ſi aliunde ex communi peritorum ſenſu aperte conſtet, ſalarium, famulis datum, omnibus conſideratis conſiderandis, eſſe improportionatum, atque injuſtum. Itaque ſolummodo reprobatur ea opinio, quæ dimenſionem illam inter operas ex una, & mercedem ex altera parte committit judicio ipſorum famulorum, quales amore proprio excæcati, nec conditiones alias, ad licentiam utendi occulta compenſatione requiſitas, reſpicientes, facile ſibi perſuadent, operas ſuas eſſe majores ſalario, &c. Ex quo ampliſſima famulis janua aperiretur defraudandi Heros ſuos. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 5. *num.* 39. & fuſius in Jure Canonico *Lib.* 3. *Decretal. Tit.* 18. §. 4.

PROPOSITIO XXXVIII.

97. *Non tenetur quis ſub pœna peccati mortalis reſtituere, quod ablatum eſt per pauca furta, quantumcumque ſit magna ſumma totalis.*

DECLARATIO.

In præſenti damnantur illi, qui docebant, non obligari ſub gravi ad reſtitutionem eum, qui poſt præmiſſa plura levia furta adjungit ultimum de ſe quidem leve, in ſenſu tamen compoſito cum prioribus notabilis quantitatis conſtitutivum. Putarunt autem prædicti, ideo talem furem non obligari ad reſtitutionem ſub gravi, quia ſingulis furtis peccavit tantum venialiter; videtur autem adeſſe improportio inter culpam levem, & pœnam gavem, ſeu inter peccatum veniale in damnificando commiſſum, & inter onus damnum reſarciendi ſub peccato gravi: prout patet a pari in illo, qui ex aliqua incuria venialiter peccaminoſa non extinxit candelam, ſi exinde fuerit exortum incendium, & combuſta domus &c. Sed *contra eſt*, quod omnino falſum ſit, per ultima furta minuta peccari tantum venialiter, ſi quis advertat, per conjunctionem horum cum præcedentibus deveniri ad ſummam notabilem. Deinde ponamus, quod talis in ultimis furtis fuiſ-

Digitized by Google

ſet immemor furtorum præcedentium, nec intendiſſet umquam per furta minuta aſcendere ad ſummam gravem; in hoc quidem caſu per talia furta minuta non peccaret graviter; hoc tamen non obſtante, poſtquam reflectit ſe ſuper ea, & quando res illæ leves ſæpius ablatæ apud ipſum adhuc in ſe, vel in æquivalenti exiſtunt, tenetur non tam titulo *injuſtæ acceptionis*, quam titulo *rei acceptæ* ſub mortali ad reſtitutionem; quia videt per ſimilia furta minuta, ad invicem moralem unionem habentia, ſe ditari; proximum autem, vel Rempublicam graviter damnificari. Unde non eſt paritas inter hunc furem plura minuta ſucceſſive auferentem, & inter alterum ex incuria venialiter peccaminoſa incendentem domum; nam prior tamquam factus exinde ditior tenetur reſtituere *titulo Rei acceptæ*; alter vero, cum ex incenſa domo nihil acceperit, obligaretur tantummodo *titulo injuſtæ acceptionis*, ſeu damnificationis. Ubi quoad hoc ultimum (non quoad primum) videtur multis Theologis difficile, quod ante ſententiam Judicis detur obligatio reſarciendi ſub gravi damnum illatum ex culpa Theologice levi, abſque eo, quod damnificans exinde ullatenus factus fuerit ditior. Vide Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 5. Quæſt. 2. cum Additionibus*.

PROPOSITIO XXXIX.

98. *Qui alium movet, vel inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad reſtitutionem illius damni illati.*

DECLARATIO.

Sicuti ſi quis alios per malum ſuum exemplum movet ad damnificandum, exinde talis non obligatur ad reſtitutionem damni illati, ita pariter nonnulli intulerunt, idem eſſe dicendum, ſi per verba, & conſilia ſic moveat, cum parum referre videatur, utrum quis verbo, vel exemplo alterum moveat, ut damnum inferat. Sed *contra eſt* quod prior dans malum exemplum non peccet contra juſtitiam, ſed peccato Scandali contra Charitatem; cum non intendat poſitive (uti ſupponitur) ſuum malum exemplum ordinare ad inducendum alterum, ut ſimiliter tertium damnificet, ſicque nec cenſeatur cauſa moralis influens in damnum tertii; E contra vero conſilium dans, & inducens per verba, ut tertius damnificetur, eo ipſo ſua verba, dirigit ad damnificandum tertium, ſicque cenſetur cauſa moraliter influens in ſimile damnum; & conſequenter tenetur ad reſtitutionem, ſuppoſito, quod alterum per ſuum conſilium actualiter moveat, & alter realiter tertio damnum inferat. Vid. Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 5. Quæſt. 3. & 4.*

PROPOSITIO XL.

99. *Contractus Mohatra licitus eſt, etiam reſpectu ejuſdem perſonæ, cum contractu revenditionis prævie inito cum intentione lucri.*

DECLARATIO.

Mohatra, ſeu *Baratra* teſtibus Sabino Bononienſi, & Matthæuccio, eſt nomen Hiſpanicum. Apud quoſdam Italos juxta eoſdem vocatur *Stocco*. Porro contractus Mohatra a Patre Reiffenſtuel *Tract. 8. Diſt. 4. num. 26.* ſic exemplificatur: Petit quis mutuos centum florenos a mercatore, & mercator non vult pecuniam mutuare, paratus tamen eſt illi vendere merces credito, ſed ſummo pretio, V. G. centum quinque florenis, ex fine, ut eas iterum revendat numerata pecunia, prout etiam alter res ſic emptas denuo offert mercatori, qui tamen haſce non aliter emit, ſeu potius redimit, quam pretio, ponamus, infimo, V. G. nonaginta quinque florenis. Talis contractus, ſi contingat venditio cum pacto revenditionis prævie inito, eſt illicitus, & conſequenter merito prohibitus, utpote palliatam continens uſuram; cum in effectu idem ſit, & talis mercator totidem acquirat, & quidem vi pacti prævie initi; ac ſi in mutuo pro nonaginta quinque florenis mutuatis centum ac quinque accepiſſet, uti conſideranti patet. Quod ſi pactum de revendendo non intercederet, præfatus contractus non contineretur ſub præfata propoſitione prohibita, quamvis etiam tunc practice poſſet eſſe periculoſus, cum ſimile pactum ſaltem implicitum illic ſæpe reperiatur.

PROPOSITIO XLI.

100. *Cum numerata pecunia pretioſior ſit numeranda, & nullus ſit, qui non majoris faciat pecuniam præſentem, quam futuram, poteſt creditor aliquid ultra ſortem a mutuatario exigere, & eo titulo ab uſura excuſari.*

DECLARATIO.

Si non interveniat ſimul lucrum ceſſans, vel damnum emergens, neque ſit ullum periculum ſortis principalis amittendæ, nec ulla difficultas pretio æſtimabilis in acquirendo illo capitali, quod alteri mutuatur &c. falſum eſt, ipſa pecunia numerata, utpote in ſe ipſa ſterilis, ſit pretioſior numeranda. Quodſi dicas, per pecuniam numeratam, & præſentem potuiſſe mutuantem inſtituere negotiationem cum ingenti lucro, quo debet nunc carere, uſque dum ſibi iterum hoc capitale a mutuatario in futurum numeretur, ſeu reſtituatur, Reſpondeo, id eſſe extra ſtatum quæſtionis; ſupponitur enim hic, pecuniam præſentem alias manſuram in arcula prorſus otioſam abſque interventu alicujus lucri ceſſantis. Nec opponas cum Caramuele contrario: Chirographum, in quo mille floreni primum in futurum numerandi continentur, eſſe minoris pretii, quam mille florenos præſentes in numerata pecunia; Et hinc etiam juxta communem praxin talia Chirographa minoris emuntur: ergo pecunia numerata eſt pretioſior primum numeranda. Nam *contra eſt*, quod hic contractus non ſit amplius contractus mutui, ſed potius emptionis & venditionis, ubi Chirographa propterea minori pretio emuntur, vel quia ordinarie adeſt aliquod periculum, aut difficultas in acquirenda ſorte principali in dictis Chirographis, expreſſa, vel quia ſimilia Chirographa ſunt quaſi merces ultroneæ, ſeu ultro oblatæ ad emendum: juxta Theologos autem ex utroque capite ſolent merces decreſcere in pretio. Ceterum plura adhuc de Chirographis videre poteris apud Reiffenſtuel *Tract. 8. Diſt. 4. poſt num. 102. Additione 5. & 6.*

PROPOSITIO XLII.

101. *Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquid exigitur, tamquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, ſed ſolum ſi exigatur tamquam ex Juſtitia debitum.*

DECLARATIO.

Quod præter onus reſtituendi iterum ipſum capitale Mutuatarius ſimul aliquam naturalem obligationem antidoralem gratitudinis contrahat erga Mutuantem, in præſenti non negatur: ex hoc tamen nonnulli Theologi apud Dianam *Part. 1. Tract. 8. Reſolut. 62.* & *Part. 11. Tract. 7. Reſolut.* 23. male inferunt, eam obligationem gratitudinis poſſe a mutuante deduci in pactum, taliter, ut Mutuatarius promittat, ſe daturum auctuarium in gratitudinem, non ex obligatione juſtitiæ, ſed veracitatis, & fidelitatis, ut proin poſſit deinde illud exigi tamquam debitum ratione promiſſionis. Nam *contra eſt*, quod etſi, dum Petrus Paulo in gravi neceſſitate conſtituto mutuat mille florenos, Paulus præter onus reſtituendi cum tempore Capitale contrahat obligationem antidoralem cujuſdam gratitudinis; hæc tamen obligatio antidoralis non determinate

Digitized by Google

te conſiſtat in auctuario pecuniæ mutuatæ, ſed in aliquo indeterminato juxta arbitrium Mutuatarii, qui poteſt huic obligationi antidorali ſatisfacere etiam orando pro Mutuante, vel eum apud alios laudando &c. ſicuti eodem modo diſcurritur in collatione, & præſentatione ad Beneficia. Et plane alias, ſi Adverſariorum doctrina ſubſiſteret, Uſuris, & Simoniis immenſum oſtium pateret, uti conſideranti patet. Quare generaliter committitur uſura expreſſa, vel palliata, quandocumque extra lucrum ceſſans, vel damnum emergens, aut ſimiles reales titulos præter ſortem principalem quodpiam auctuarium in pactum deducitur, & Auctoritate privata conſtituitur.

102. Dixi notanter: *Auctoritate privata*, per quæ verba nolo impugnare in præſenti eorum ſententiam, quæ defendit, *Auctoritate publica* id fieri poſſe taliter, quatenus nimirum vi dominii alti (uti proportionaliter diſcurritur in materia de præſcriptione) Poteſtas publica, maxime ſuprema, determinatum, atque moderatum in mutuo conſtituit auctuarium ad tollendas lites, anxietates, & dubia, alias ſæpius eventura, utrum hic & nunc, in iſto vel illo mutuo vere interveniat lucrum ceſſans, vel damnum emergens, & quantum vi hujus prætendi queat &c. qua determinatione abſoluta multi ad mutuandum aliis promptiores redduntur, ac lites diminuuntur, quoniam ordinarie apud Judicem in illo determinato auctuario ſiſteretur, niſi evidenter conſtaret, lucrum ceſſans, vel damnum emergens &c. id excedere. Quod non leviter videretur promovere Bonum publicum. Plura de uſuris vide apud Reiffenſtuel *Tract. 8. Diſt. 4. Quæſt.* 2. 3. *&* 4. Item fuſius in Jure Canonico *Lib. 5. Decret. Tit.* 19.

PROPOSITIONES XLIII. & XLIV.

103. *XLIII. Quidni non niſi veniale ſit, detrahentis auctoritatem magnam ſibi noxiam falſo crimine elidere?*

XLIV. Probabile eſt, non peccare mortaliter, qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſtitiam, & honorem defendat. Et ſi hoc non ſit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

DECLARATIO.

Mendacium juxta jam dicta eſt malum intrinſecum, quod dicitur leve, ſi fiat in materia levi; grave autem, ſi contingat in materia gravi: quoniam autem juxta communem non ſunt facienda mala, ut eveniant bona, conſequenter neque per mendacium poteſt alicui imponi falſum crimen, ut evitetur nocumentum proprium, alias in bonis fortunæ, vel famæ incurrendum. Nec retorqueatur argumentum in Homicidio, quod pariter juxta Doctores eſt malum intrinſecum, & tamen licet per modum moderaminis inculpatæ tutelæ ad evitandum grave damnum in bonis fortunæ; adeoque idem dicendum eſſe cum proportione quoad mendacium. Reſpondetur enim negando conſequentiam, & paritatem. Diſparitas eſt; quia mendacium ita eſt intrinſece malum, ut in nullis liceat circumſtantiis, etiamſi per hoc Reſpublica liberaretur a graviſſimis malis; econtra vero non eſt taliter intrinſece malum homicidium, utpote quod in aliquibus circumſtantiis permittitur, puta Principibus jus gladii habentibus occidendo malefactores in vindictam publicam, vel privatis per modum moderaminis inculpatæ tutelæ. Accedit, quod læſio famæ alterius per calumnioſum mendacium contingens ordinarie nec ſit remedium efficax, nec unicum ad conſervanda bona fortunæ, vel famæ propriæ; cum per calumnias, & mendacia ordinarie non obtineatur honor, ac bona fama, ſed potius deperdatur, & alter ſi reſciat, tantummodo magis ad detrahendum exinde accendatur; ac inſuper multa ſuperſint alia media, dummodo amor proprius excæcans non aliter male ſuggereret; adeoque committens tale mendacium excedit limites moderaminis inculpatæ tutelæ, & conſequenter non eſt præſumendum, quod natura, vel potius Deus Auctor naturæ mendacium ordinaverit, ac permiſerit adhiberi tamquam remedium pro conſervatione famæ propriæ, vel bonorum fortunæ, ſicque mendacium manet mendacium leve in materia levi, & grave in materia gravi. Vide Dominicum Viva hic, & Reiffenſtuel *Tract. 9. Diſt. 6. numer.* 11. *&* 12.

PROPOSITIONES XLV. & XLVI.

104. *XLV. Dare temporale pro ſpirituali non eſt Simonia, quando temporale non datur tamquam pretium: ſed dumtaxat tamquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam, quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut econtra.*

XLVI. Et id quoque locum habet etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale; imo, etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic, ut illud pluris æſtimetur, quam res ſpiritualis.

DECLARATIO.

Simonia eſt, ſi temporale principaliter detur pro ſpirituali, aut vice verſa ſpirituale pro temporali, interveniente, ſimul aliquo pacto explicito, prout clare deciſum reperitur in *cap. Tua Nos*. 34. *de Simonia*; idque in præſenti non controvertitur: inquiritur tamen ulterius, utrum pariter Simoniacum cenſeatur, ſi temporale pro ſpirituali nec detur tamquam pretium, nec ſigno aliquo exteriori expreſſo in pactum deducatur, ſed ſolummodo ſit motivum propter quod obtinendum datur temporale?

105. Notandum ulterius, quod motivum illud obtinendi ſpirituale pro temporali poſſit habere tacite annexam adhuc intentionem obligandi alterum ad dandum ſpirituale deſideratum, V. G. Beneficium; vel non poſſit habere annexam hanc intentionem obligandi alterum, V. G. aliquis Moderator inſtruens filium cujuſdam Nobilis, habentis jus præſentandi ad pingue Beneficium, poteſt per ſuam inſtructionem velle tacite obligare Nobilem, ut ipſum præſentet ad tale Beneficium, vel poteſt non habere hanc intentionem obligandi, etſi ſperet, ſe citius tempore Vacaturæ præſentandum, ſi nunc diligens fuerit quoad inſtructionem filii. In hoc ſecundo caſu Simonia non intervenit; bene tamen in primo: & quidem ſi alter accipiens temporale pro ſpirituali ex circumſtantiis advertit, quod dans temporale intendat per hoc tacite obligare ipſum ad reddendum ſpirituale, atque nihilominus id recipiat, conferendo viciſſim ſpirituale, vel ſaltem illud promittendo, erit Simonia mutua ex utraque parte. Quodſi vero non advertat, erit Simonia ſolummodo mentalis ex parte dantis, non quidem pœnis Canonicis, uti Simonia realis, bene tamen diſtricto Dei Judicio ſubjecta. Totum hoc clare deducitur ex diſpoſitione Juris Canonici *cit. cap. Tua Nos*. 34. *de Simonia*; ubi Innocentius III. circa Clericum quempiam Eccleſiæ conferentem bona ſua, ut in Canonicum recipiatur, talem notatu digniſſimam ponit reſolutionem: *Tua Nos duxit diſcretio conſulendos &c. &c. Devotioni tuæ taliter reſpondemus, quod, ſi quis Clericus cum conditione, vel pacto largiatur, aut offerat bona ſua, ut illa poſtmodum pro præbenda retineat, & in Canonicum admittatur, hujuſmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit ſine vitio Simoniæ; cum in talibus omnis pactio, & conventio ceſſare debeat juxta Canonicas Sanctiones. Si vero pure, & ſine pacto, vel conventione qualibet offerat, rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur; & bona ſua retineri ſibi liceat pro præbenda, & Clerici ejuſdem Eccleſiæ pure conſentiant; hujuſmodi receptio fieri poterit abſque ſcrupulo Simoniacæ pravitatis; NB. licet aud taliter duximus reſpondendum; quia nobis datum eſt de manifeſtis tantummodo judicare: ſi tamen is, qui talem donationem facit, ea intentione ducatur, ut per temporalia*

ralia bona, quæ offert, ſpiritualia valeat adipiſci, & Clerici, qui eum in fratrem admittunt, non eſſent eum, niſi commoda temporalia perciperent, admiſſuri; ſine dubio tam ille, quam iſti apud diſtrictum Judicem (qui ſcrutator eſt cordium, & cognitor Secretorum) culpabiles judicantur. Ita Summus Pontifex; idque cum proportione applica, ſi viciſſim detur ſpirituale, ut obtineatur temporale. Ceterum ut utraque propoſitio damnata adhuc magis intelligatur, ſequentia formantur Quæſita.

106. Quæres I. Quandonam motivum proxime explicatum cenſeatur tacite annexam habere intentionem viciſſim alterum obligandi? Ante Reſolutionem nota, Motivum per temporale obtinendi ſpirituale, vel vice verſa per ſpirituale acquirendi temporale, poſſe eſſe vel intrinſecum, ac primarium, vel extrinſecum, & ſecundarium. H. N. Reſpond. Si motivum fuerit intrinſecum, ac primarium, cenſetur tacite contineri intentio obligandi alterum, atque in hoc ſenſu cenſetur reprobata utraque propoſitio ſuperius allegata; non vero, ſi fuerit motivum tantummodo extrinſecum, aut ſecundarium, atque inpulſivum, ut citius, promptius, vel in hoc, non in alio tempore ſpirituale fiat &c. Ita Dominicus Viva hic num. 5. & ſeqq. atque expreſſe ſic tenet Divus Thomas in caſu, quo pro actu ſpirituali datur aliquod temporale, ubi exemplum adducit cujuſdam Canonici euntis ad Eccleſiam, in qua accedentibus diſtribuuntur præſentiæ, uti vocantur; ubi *Quod libet*. 18. *art*. 11. ita loquitur: *Si hujuſmodi diſtributionem recipiat quaſi finem ſuæ operationis NB: principaliter intentum, Simoniam committit; ſi autem principalem finem habet Deum, ſed hujuſmodi diſtributiones vero reſpicit ſecundario, non tam quam in finem* (ſupple uti ſuperius *principalem*) *ſed ſicut in id, quod eſt neceſſarium ad ſuam ſuſtentationem, conſtat, quod non vendit actum ſpiritualem, & ita Simoniam non committit, nec peccat: Sic enim acceptio diſtributionum non erit cauſa, quare ad Eccleſiam vadat, ſed proprie hujuſmodi* (ſupple *frequentationis Eccleſiæ*) *determinatio, quare nunc vadat, & non alia vice*. Pariformiter eſt diſcurrendum de Sacerdote aliquo, qui hodie V. G. Miſſam legit, quia ſe offert occaſio acquirendi ſtipendium, alias forſan hodie non celebraturus. Talis enim Sacerdotis hodie celebrantis finis primarius adhuc eſt cultus Divinus, uti ſupponitur, etſi ſecundario intendat ſtipendium titulo ſuſtentationis, ex quo etiam determinat hodie celebrare primario ad promovendum cultum divinum, ſecundario vero ut ſtipendium titulo honeſtæ ſuſtentationis acquirat. Viderint autem hic, quomodo coram Deo excuſentur illi Canonici, & Sacerdotes, qui numquam, aut vix unquam comparent, niſi adſint præſentiæ valde pingues, vel rariſſime legunt Miſſam, quando non offertur ſtipendium: videtur plane apud Hoſce non raro ipſa utilitas temporalis fuiſſe primarium motivum accedendi Eccleſiam, aut celebrandi Miſſam.

107. Quæres II. An honoraria data, vel promiſſa ante præſentationem Patronis habentibus jus præſentandi ad Beneficia &c. cenſeantur interpretative indicare ex parte dantis motivum primarium obtinendi per hæc aliquod Beneficium: Item an talia honoraria poſſint a Patronis &c. recipi? Reſpondeo, utrum taliter donantes coram Deo, & in foro interno habuerint pro motivo primario, & intrinſeco per honoraria obtinere Beneficium, indifferenti examine conſcientiæ ipſimet donantes dijudicare debent. In foro autem externo id in dubio ex circumſtantiis dijudicatur; ubi ad hæc tria maxime attenditur, nimirum ad perſonam *dantis*, & *accipientis*, ad *quantitatem muneris*, & *ad tempus donantis*. Illud autem Patronis, ſeu Collatoribus Beneficiorum præcipue notandum venit, quod, ſicuti ſi Judicibus abſque expreſſione mutuæ obligationis offeruntur tantummodo levia, puta eſculenta, & poculenta, paucis diebus conſummabilia, illa non præſumantur data cum intentione obligandi Judicem ad favorabilem ſententiam, ſicque juxta plurimos Theologos *argum. L. Plebiſcito. ff. de officio Præſidis*, & *Cap. ſtatutum. §. Inſuper. de Reſcriptis in 6.* licite recipiantur, ita pariter admitti poſſint in caſu quæſtionis; quamvis haud dubie ſecurius ſit, ſi etiam ſimilia ante præſentationem reſpuantur; econtra vero, quia ob periculum univerſale ſententiæ venalis abſolute prohibetur Judicibus recipere munera in conſiderabili quantitate, *L. 18. ff. de officio Præſidis*, & *cap. 11. §. 4. de Reſcript. in 6.* quia nimirum dantes præſumuntur velle obligare Judicem ad pronuntiandum in favorem dantis; ita ob idem univerſale periculum inhibetur Patronis, & ſimilibus ante præſentationem &c. recipere notabilia honoraria, vel promiſſa de dandis; hæc enim ſolent homines mirabiliter excæcare, & trahere ad favorem intentum largientis. Vide Viva hic *num. 6.*

108 Quæres III. An, ſi divites Religioſis, vel pauperibus largiantur pecunias, vel alia temporalia, ut pro ipſis certas preces perſolvant, cenſeatur talis largitio Simoniaca? Ratio dubitandi eſt; quia videtur ſic intervenire primarium motivum accipiendi pro temporali aliquod ſpirituale, quod juxta dicta cenſetur tacite continere pactum Simoniacum. Hoc tamen non obſtante Reſpond. talis elargitio non eſt Simoniaca, quamvis etiam Religioſi, vel mendici ſeſe obligarent ad perſolutionem illarum precum. Ratio eſt; quia ſimilis Eleemoſyna non datur ex motivo primario pro ipſis precibus quaſi venalibus, ſed potius per modum ſtipendii pro ſuſtentatione, ita, ut exinde accipientes ſeſe ſuſtentare, ſicque illas preces perſolvere queant, eo ferme modo, quo Sacerdoti celebranti aliquot Miſſas tribuitur taxata pecunia. Et plane, ſi talis elargitio foret Simoniaca, deberent omnes fundationes piæ anniverſariorum, aut ſimilium bonorum operum ex eadem ratione cenſeri Simoniacæ. Item non poſſent licite Religioſi ſeſe propterea obligare ad preces perſolvendas; quæ tamen doctrina pridem fuit ab Eccleſia reprobata, dum Eadem inter alios VVicleffi errores etiam ſequentem propoſitionem ordine 25. damnavit: *Omnes ſunt Simoniaci, qui ſe obligant orare pro aliis, eis in temporalibus ſubvenientibus*. Vide Reiffenſtuel *Tract. 5. Diſt. 3. num. 43. ac ſequentibus*; & adhuc fuſius in Jure Canonico *Lib. 5. Decretal. tit. 3. præſertim §§. V. VI. IX. & X.*

PROPOSITIO XLVII.

109. *Cum dicit Concilium Tridentinum, eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui niſi quos digniores, & Eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad Eccleſias promovent, Concilium vel primo videtur per hoc* digniores *non aliud ſignificare velle, niſi dignitatem eligendorum ſumpto comparativo pro poſitivo; vel ſecundo locutione minus propria ponit digniores, ut excludat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur tertio, quando ſit concurſus.*

DECLARATIO.

Intendebat Concilium Tridentinum concreditis oviculis providere de Paſtoribus dignioribus, id eſt, Eccleſiæ, conſideratis conſiderandis, magis proficuis; inde abſque reſtrictione ad concurſum *Seſſ. 24. de Reform. cap. 1.* abſolute præcepit, ut non niſi digniores, & Eccleſiæ utiliores ad ſimilia officia promoveantur, quam ſumme ſolicitam Supremi Paſtoris cum univerſali Eccleſia vigilantiam nonnulli Theologi ſine ſolido fundamento, & in non leve Eccleſiarum particularium præjudicium vel eluſerunt impropriando ſenſum verborum, vel ad ſolum limitarunt concurſum: hinc merito reprobati a ſummo Pontifice. Vide Reiffenſtuel *Tract. 11. Diſt. 1. Quæſt. 4.*

PROPOSITIONES XLVIII. & XLIX.

110. *XLVIII. Tam clarum videtur, fornicationem ſecundum ſe nullam involvere malitiam, & ſolum eſſe malam, quia interdicta, ut contrarium omnino rationi diſſonum videatur.*

XLIX. Mollities jure naturæ prohibita non eſt; unde ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpe eſſet bona, & aliquando obligatoria ſub mortali.

DE-

Digitized by Google

DECLARATIO.

Concedunt quidem Adverſarii ultro, tam fornicationem, quam mollitiem prohiberi Jure Divino poſitivo; cum S. Paulus 1. *Corinth. cap.* 6. *v.* 9. *&* 10. expreſſe dicat: *Neque fornicarii &c. neque molles, neque maſculorum concubitores &c. Regnum Dei poſſidebunt*. Negant tamen cum Caramuele *Lib.* 4. *Theologiæ intentionalis num.* 1960. *&* 1965. hanc prohibitionem eſſe pariter juris naturalis. Aſt contra eſt *primo*, quod S. Paulus æque loquatur de fornicariis, & mollibus, uti de maſculorum concubitoribus, ſeu Sodomitis, atqui peccatum Sodomiticum eſt utique contra lumen naturæ; cum etiam beſtiæ, alias inſtinctum naturæ ſequentes, ordinarie abhorreant congreſſum intra eumdem ſexum: ergo. Contra eſt *ſecundo*, quod, ſicuti lex naturalis ad propagationem generis humani intendit bonum prolis, ita econtra cenſeatur prohibere omnia ea, quæ ſunt impeditiva hujus boni: atqui tam mollities, quam fornicatio ſunt impeditivæ hujus boni: ergo. Min. probatur, & quidem de Mollitie patet per ſe, cum ſemen ad propagationem generis humani a natura ordinatum per mollitiem effundatur extra vas debitum: & licet per fornicationem propagatio prolis potius promoveri videatur; quia tamen, ſi jure naturæ, & in lege naturali liceret indiſtinctim fornicatio, ſicque etiam concubitus vagus, paſſim negligeretur cura vitæ, & bonæ educationis prolis; cum nullus vellet ordinarie eſſe Pater ejuſdem; adeoque ſignum eſt, quod etiam per eamdem, in ſuppoſito, quod foret licita, impediretur bonum prolis: ergo. Contra eſt *tertio*; quod mollities, & etiam fornicatio ordinarie non ſoleant, uti matrimonium, ex fine prolis habendæ, ſed potius ex vehementia delectationis venereæ exerceri; unde contra ordinem naturæ intellectus nimium quantum abſorbetur, & ſenſibus prorſus ſubjicitur, cum maximo damno, & quidem eo magis, quia Deus non ſolet fornicariis, & mollibus tribuere illa ſpecialia auxilia, quæ concedit conjugatis tam ut Auctor gratiæ, quam naturæ: oportuit igitur Jure naturæ prohiberi, quod ordinarie fit contra ordinem Juris naturæ, dum potentia ſuperior (nempe intellectus) adeo vehementer, & cum tanto damno ſubjicitur potentiis inferioribus, nimirum ſenſitivis. Contra eſt *quarto*, quod illa ſit operatio intrinſece mala, ſicque jure naturali prohibita, quæ ex ſe eſt principium cæcitatis mentis, præcipitationis, & aliorum peſſimorum effectuum, ſed talis operatio eſt mollities & fornicatio, utpote quæ teſte D. Gregorio *Lib.* 31. *Moral.* producit octo filias, quæ ſunt *cæcitas mentis, inconſideratio, præcipitatio, inconſtantia, amor ſui, tædium Dei, affectus præſentis ſæculi, & horror, vel deſperatio futuri*: ergo. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 4. *num.* 12. *& num.* 45.

PROPOSITIO L.

111. *Copula cum conjugata conſentiente marito non eſt adulterium, adeoque ſufficit in Confeſſione dicere, ſe eſſe fornicatum.*

DECLARATIO.

Adulteram committere duplex peccatum, nimirum fornicationis, & injuſtitiæ, ſi viro invito admittat copulam cum altero, gratis concedunt ipſimet adverſarii; quoniam tunc præter malitiam contra virtutem caſtitatis etiam lædit jus, quod habet vir in corpus uxoris ſuæ. Quia autem juxta Regulam 27. Juris in 6. *ſcienti, & conſentienti non fit injuria*, putant nonnulli, peccatum injuſtitiæ tolli, ſi vir in talem Copulam cum alieno conſentiat, ſicque remanere ſolum peccatum fornicationis in Confeſſionali exprimendum, eo ferme modo, quo, ſi virgo vi, ac contra ſuam voluntatem fuerit violata, committitur a ſtupratore duplex peccatum, contra caſtitatem nempe & contra juſtitiam; ubi tamen alterum peccatum injuſtitiæ ceſſat, ſi Virgo in copulam ſponte conſentiat. *Sed contra eſt*, quod in Sacra Scriptura indefinite ad Roman. cap. 7. mulier vocetur *adultera*, quæ *vivente Viro fuerit cum alio Viro* Unde jus Viri in corpus Uxoris ex præcepto Divino non eſt remiſſibile, ac in alium transferibile; utpote quod non tam bonum particulare conjugum, quam bonum commune ſtatus conjugalis, ac prolis recte educandæ reſpicit. Itaque, ſicuti ob hanc rationem adhuc facit injuriam ſtatui Clericali, qui Clericum etiam conſentientem percutit, ita pariter facit injuriam ſtatui conjugali, qui etiam cum conſenſu utriuſque conjugis copulam cum alterius Uxore exercet. Nec eſt paritas inter hanc, & alteram copulam cum Virgine exercitam: etenim virgo habet jus in corpus ſuum transferrible in alium; alias enim nec poſſet matrimonium contrahere: & quamvis caeteroquin virgo jus illud extra conjugium illicite tradat alteri: id tamen adhuc fit valide; unde ſpontaneo virginis conſenſu in copulam tollitur injuria alias Virgini per ſtuprum inferenda. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 9. *Diſt.* 4. *num.* 18. *& num.* 22. Item *Recentiſſimo Tractatu de Regulis Juris in Regulam XXVII. fol. apud me* 75.

PROPOSITIO LI.

112. *Famulus, qui ſubmiſſis humeris ſcienter adjuvat herum ſuum aſcendere per feneſtras ad ſtuprandam Virginem, & multoties eidem ſubſervit deferendo ſcalam, aperiendo januam, aut quid ſimile cooperando, non peccat mortaliter, ſi id faciat metu notabilis detrimenti, puta, ne a domino male tractetur, ne torvis oculis aſpiciatur, ne domo expellatur.*

DECLARATIO.

Quoad influxum in peccata aliena dantur certi quidam gradus, ita ut unus per actionem ſuam in eadem tantum remote, alter ſuo modo, & comparative loquendo propinque, ille adhuc propinquius, & demum iſte omnino immediate, & intrinſece concurrere cenſeatur, prout totum patebit conſideranti exempla inferius ponenda. Porro immediate, & intrinceſe influere in peccatum numquam licet ex quacumque cauſa, cum non ſint facienda mala, ut eveniant bona. Quodſi autem influxus non ſit immediatus, propinquus tamen, quo major eſt propinquitas concurſus, eo gravior requiritur cauſa ponendi ſimilem actionem. Hinc quia Herum aſcendere volentem per feneſtras ad conſtuprandam virginem adjuvare *ſubmittendo humeros*, vel *deferendo ſcalam &c.* quia (inquam) ſimiles actiones ſunt valde propinquæ (ſi non omnino intrinſece concurrentes ad peccatum conſtuprationis) hinc non licet famulis eaſdem exercere ex cauſa, *ne torvo vultu a ſuis Heris aſpiciantur, ſuo modo male tractentur, vel etiam domo expellantur*; Quoniam ordinarie tales famuli iterum alios Dominos abſque graviſſima difficultate pro famulitio acquirere poſſunt, dummodo alias ſe bene gerant &c. cooperante præſertim ad hoc ſingulariter Divina gratia, utpote cum ex amore erga Deum, ne Eumdem offendant, talem famulatum dereliquerint. Hæc itaque certa ſunt; aſt difficultas adhuc remanet, quidnam circa hanc propoſitionem damnatam ſentiendum ſit, ſi famulus, negans has actiones, manifeſtum incurrat periculum, ne a Domino furioſo *occidatur*, vel *uſque ad mortem verberetur*, aut *membrum amputetur*: Item ſi domo expulſus non acquirat alium Dominum, exinde coactus ſubire *mendicitatem graviſſimam*, mortem ipſa amariorem &c? Ad quod

113. Reſpondeo, non deeſſe Doctores, qui cum Lumbier, & Dominico Viva hic ſentiunt, tales actiones neque imminentibus his graviſſimis malis eſſe immunes a propoſitione damnata, & conſequenter neque ſic licere famulis; eo quod judicent, eaſdem eſſe intrinſece malas, atque immediate influere in conſtuprationem Virginis: Sicuti ergo (pergunt ulterius) juxta communem ob pariformem influxum immediatum non eſt permiſſum Catholicis apud Mauros, vel Turcas captivis etiam *ob periculum mortis* admovere ignem tormentis bellicis ad occidendos Chriſtianos, neque vocare concubinam expreſſe ad peccandum, ita pariformiter neque fa-

Digitized by Google

famulis licebunt ſuperius allegatæ actiones; eo quod utrobique immediate, & intrinſece videantur influere in peccatum; in quam ſententiam multum quoque inclinat P. Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 7. *num.* 23. & 24. ſi conſiderate, legatur. Econtra non deſunt quoque alii Theologi, qui cum Caſtropalao valde probabiliter tenent contrarium, exiſtimantes illas actiones famulorum non æque immediate, & intrinſece influere in ipſum peccatum, ſicuti tamen immediate in illud influit immediata vocatio concubinæ ad peccandum cum Hero, vel immediata admotio ignis ad tormenta &c. &c. verſus præſentes Chriſtianos. Etenim, quamvis etiam priores actiones famulorum multum appropinquent peccato; non tamen ſunt immediate perpetrativæ actus alicujus ex ſe peccaminoſi; nam poſſet Herus his ipſis famulorum actionibus uti ad ſubveniendum virgini, ſi forſan conſtupraretur ab alio; ſicque ad operandum laudabiliter &c. Profecto ex eadem ratione juxta Suarez, Sanchez, Leſſium, & alios licitum eſt Chriſtianis captivis in Triremibus Maurorum, vel Turcarum ob grave periculum mortis, aut alterius mali ipſa morte acerbioris remigare contra Chriſtianos, Sarcinas, & arma neceſſaria convehere, propugnacula ædificare &c. quamvis enim hic & nunc iſta omnia a Mauris vel Turcis ordinentur ad delendos Chriſtianos; ex ſe tamen prædictæ actiones poſſunt ordinari pariter ad eoſdem defendendos. Atque hanc ſententiam quoque Cardenas apud Kugler hic judicat eſſe probabilem; optat tamen, deſuper eſſe deciſionem a Sede Romana.

115. Quæres, quænam ſint Regulæ compendioſæ, pro praxi, ex quibus erui queat, utrum ſimiles actiones, ex quibus alter occaſionem peccandi ſumit, poni queant? Reſ. apud Dominicum Viva hic prudenter poni ſequentes I. quod numquam liceat ponere actionem talem, quæ immediate, & intrinſece influat in verum peccatum alterius; ſic numquam licet famulo, vel cubiculario citare concubinam expreſſe ad peccandum cum Hero, vel nomine ejus ſcribere litteras invitatorias ad peccandum, vel agere internuntium deferendo ad concubinam litteras, in quibus ſcit, expreſſe ſimilem vocationem contineri. Ita Rebellus, Sanchez, & Viva hic. II. Si actio tua non ſit de ſe mala, ulterius adverte, quomodo hæc, & in quo gradu propinquitatis ad peccatum alterius juxta prudens Judicium (hoc enim in ſimilibus debet potiſſimum agere) concurrat; nam juxta jam dicta quo propinquior eſt concurſus, eo gravior requiritur cauſa concurrendi; hinc recte Viva *loc. cit.* cauſa, quæ excuſat locatorem a locanda domo certæ meretrici, non ſufficit famulo ad aperiendum hic proſtibulo obſeratum oſtium, ſi veniat moraliter certo ad peccandum cum Hero ſuo: item quæ cauſa ſufficit famulo ad comitandum Dominum pergentem ad Amaſiam, eſt inſufficiens ad deferendam ſcalam, ſeu ſubmittendos humeros. III. Reflecte ad quantitatem damni proprii, ſi hanc tuam actionem intermittas; nam quo majus eſt damnum proprium alias eventurum, eo citius excuſatur tua actio ab influxu peccaminoſo: ſic conformiter dictis juxta Caſtropalao, & alios periculum mortis excuſat a peccato famulum deferentem ſcalam Hero ſuo &c. non item torvus ejuſdem vultus. IV. Attende ad ipſam gravitatem peccati occaſione tuæ actionis ab altero perpetrandi; quo enim majus eſt iſtud, eo major ex parte tua requiritur cauſa actionem tuam ponendi.

PROPOSITIO XLI.

115. *Præceptum ſervandi feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus.*

DECLARATIO.

Quod poſſit Eccleſia ſimilia præcipere ſub mortali, in ſecundo capite contra Acatholicos diverſis in locis oſtenſum jam fuit; quod autem actu ſic intenderit præcipere, vel ex eo patet; quia alias Acatholici non ita murmurarent quoad ſimilia contra Summum Pontificem. Et plane communis ſenſus eſt fidelium, quinque præcepta Eccleſiæ obligare etiam in conſcientia, & quidem ſub gravi in materia notabili. Hinc denuo mirandum, quod Theologi quidam Catholici, poſtquam intellexerunt quoad jejunium Eccleſiaſticum ſimilem doctrinam ab Alexandro VII. propoſitione ordine 23. præcedenter jam fuiſſe damnatam, nihilominus eamdem quoad obſervationem Feſtorum reſuſcitare præſumpſerint. Neſcio ſane, qualem ſimiles intrinſecus erga Sedem Apoſtolicam habeant ſubmiſſionem. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 10. *D.* 1. *n.* 24.

PROPOSITIO LIII.

116. *Satiſfacit præcepto Eccleſiæ de audiendo ſacro, qui duas ejus partes, imo quatuor ſimul a diverſis celebrantibus audit.*

DECLARATIO.

Citantur a Diana *Part.* 2. *Tract.* 17. *Reſolut.* 18. & *Part.* 10. *Tract.* 15. *Reſolut.* 3. quamplures Auctores pro hac ſententia; quoniam autem eadem nunc expreſſe a Summo Pontifice damnata fuit, exinde nobis clare conſtat de mente ejuſdem, nimirum, quod, dum nobis præcipit diebus feſtivis auditionem Miſſæ, nolit, ut plures partes Sacerdotum ſimul celebrantium ad invicem combinentur. Ratio a priori eſſe poteſt; quia Miſſa combinatur ex partibus ſucceſſivis; ergo non conflatur per unionem moralem aliqua Miſſa ex partibus ſimul exſtantibus. Sicuti enim ex hac ipſa ratione non cenſeretur unicum Miſſæ Sacrificium fieri, ſi duo Sacerdotes ſimul & ſemel celebrarent, & quidem unus ab introitu uſque ad conſecrationem calicis; alter vero immediate a conſecratione calicis uſque ad finem ſimul & ſemel cum priori inciperet; ita ob paritatem rationis non cenſeretur una Miſſa audiri, ſi partes hujus Entis ſucceſſivi ſimul & ſemel exiſtentes combinarentur. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 10. *D.* 1. *n.* 40. & 41.

PROPOSITIO LIV.

117. *Qui non poteſt recitare Matutinum, & Laudes, poteſt autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad ſe minorem.*

DECLARATIO.

Equidem ſententiam, quæ impotentem recitare Matutinum, & Laudes adhuc obligabat ad Horas minores, fuit jam ante Theſin hanc confixam inter Doctores communior; non tamen defuerunt, qui contrarium tenuerunt, eo quod major pars trahat ad ſe minorem. *Cap.* 1. *de iis, quæ fiunt a majori parte &c.* Contra tamen eſt; quod Officium Divinum unius diei conſtetur ex talibus Horis, quarum ſingulæ continent integram aliquam orationem, ita, ut etiam ſeorſim, ſeu ab invicem ſeparatim recitari poſſint; ſicuti ergo aliquis debitor in materia juſtitiæ non potens ſolvere centum, obligatur adhuc ſolvere decem, ſi potens ſit, ita etiam in materia Religionis, qui nequit ſolvere penſum Canonicum quoad Matutinum & Laudes, obligatur tamen adhuc, ſi poteſt, quoad Horas minores, nam in ſimilibus ab invicem etiam moraliter ſeparabilibus procedit illud axioma commune; *Qui non poteſt ſolvere totum, quod debet, tenetur ſolvere totum, quod poteſt.*

118. Unde illa Regula: *Major pars trahit ad ſe minorem*, deſumpta ex *cap.* 1. *de iis, quæ fiunt a majori parte*, &c. procedit quidem in ferendis ſuffragiis; ubi regulariter loquendo V. G. in Electionibus proceditur ſecundum majoritatem votorum; non atem in aliis ab invicem diviſibilibus, & unum morale totum in ſe ipſis conſtituere valentibus: Sic qui vovit Deo vaccam, & vitulum dare, ſuppoſito, quod Vacca interim interierit, obligatur adhuc offerre vitulum: & qui quatuor ſeptimanis Quadrageſimæ ex legitima cauſa nequivit jejunare, tenetur adhuc ceſſante hac cauſa legitima ad jejunium ultimis duabus hebdomadibus: nam quamvis jejunium quadrageſimale V. G. ſit unum integrum morale, conflatur tamen illud ex talibus partibus ab invicem ſeparabilibus, quæ ipſæmet in ſe ipſis iterum poſſunt conſtituere aliquod totum.

119. Dices: Qui non poteſt integro die jejunare ex communi Doctorum non obligatur jejunare uſque ad prandium, quamvis commode poſſet: Item, qui non

poteſt

poteſt totam Miſſam audire, neque tenetur audire partem minorem Miſſæ: Similiter qui non poteſt recitare majorem partem unius Horæ Canonicæ, neque obligatur ad minorem ejuſdem Horæ; ergo etiam a pari, qui nequit recitare Matutinum & Laudes, tamquam majorem partem Officii Divini, neque adſtringitur ad minorem, quoniam *major pars trahit ad ſe minorem*. Reſpondeo, jam ſuperiori numero fuiſſe notatum, quod aliud ſit unum integrum morale habens partes ab invicem moraliter ſeparabiles &c. & aliud unum totum moraliter individuum, ſeu non habens tales partes juxta moralem prudentum æſtimationem ab invicem ſeparabiles. In ſecunda claſſe comprehenduntur tam jejunium ejuſdem diei, quam partes Horæ Canonicæ; ubi conſequenter multi Auctores non improbabiliter admittunt, procedere allegatam Regulam de parte majori ad ſe trahente minorem. Totum autem Officium Divinum in ordine ad partiales Horas Canonicas reponitur in prima claſſe. Quoad Miſſam ſciendum, quod ibidem principale, imo eſſentiale ſit conſecratio Corporis & Sanguinis Chriſti, & ſaltem integrale ipſa ſumptio; hinc puto cum Sanchez & Viva, eum, qui poteſt iis aſſiſtere, teneri, quamvis a reliquis cogatur abeſſe.

120. Quæres: An ſententia illa, quæ tenet, excuſatum quoad Matutinum & Laudes, excuſari quoque quoad alias Horas, ſit etiam damnata quoad ægrotos? Ad hoc Quæſitum in hanc ipſam propoſitionem num. I. Dominicus Viva reſpondet in formalibus: *Sententia illa Suarii Tom. 2. de Relig. Lib. 4. cap. 28. num. 27. Sanchez, Palai, Leſſii, quod nimirum ægrotus certo impotens majorem partem Officii recitare ſimpliciter deobligetur, ne redigatur ad anguſtias perplexitatis, non videtur carere ſolida probabilitate, præſertim quia firmata eſt conſuetudine, quæ vim habet tacitæ diſpenſationis*. Ego tamen in ſimilibus ſuaderem pro majori ſecuritate petitionem diſpenſationis a Superiore, vel Confeſſario; nec debent hi in illa danda multum eſſe ſcrupuloſi, præſertim ſi advertant periculum perplexitatis, alias ex parte ægroti eventuræ.

PROPOSITIO LV.

121. *Præcepto communionis annuæ ſatisfit per ſacrilegam Domini manducationem.*

DECLARATIO.

Subſtantiæ præcepti Eccleſiaſtici poſſe ſatisfieri aliquoties per actus, ad quos intervenit etiam grave peccatum, exemplis patet: ſic enim luxurioſus ſatisfacit præcepto audiendi Miſſam, quamvis ſub ea impura foveat deſideria erga præſentem amaſiam, quæ ipſum non parum ad hanc traxit Eccleſiam: item avarus ſatisfacit præcepto jejunii Quadrageſimalis, etſi eumdem propria quoque ad id incitet avaritia, quatenus exinde, detrahendo ſuis quoque ſecundam refectionem, plures coacervet pecunias &c. Pari modo ante damnationem hujus propoſitionis intulerunt multi, per graviter peccaminoſam manducationem Corporis Domini ſatisfieri præcepto Eccleſiaſtico annuæ Communionis, quoniam adhuc valide ſuſcipitur Corpus Chriſti. Sed *contra eſt*, quod Eccleſia Can. *omnis utriuſque ſexus de Pœnitent. & remiſſ.* præcipiat, ut non ſolum valide, ſed etiam NB. *reverenter* ad minus in Paſchate ſuſcipiatur Euchariſtiæ Sacramentum: atqui reverenter non ſuſcipit, qui Illud ſumit ſacrilege; cum hæc ſacrilega ſuſceptio numeretur inter maximas irreverentias Deo exhibitas: ergo. Vide Reiffenſtuel *Tract. 10. Diſt. 3. n. 28. & 29.*

PROPOSITIO LVI.

122. *Frequens Confeſſio, & Communio etiam in his, qui gentiliter vivunt, eſt nota Prædeſtinationis.*

DECLARATIO.

Judas apoſtata per ſuam indignam Euchariſtiæ ſuſceptionem certe non cenſetur habuiſſe notam prædeſtinationis; imo potius poſt buccellam panis intravit in eum ſatanas; quomodo ergo in his, qui gentiliter vivunt, frequens Communio poteſt eſſe nota prædeſtinationis, cum SS. PP. etiam tepidorum frequentem Communionem improbent? Audiatur deſuper Decretum II. Innocentii XI. circa quotidianam Communionem ſequentis tenoris:

DECRETUM II.

INNOCENTII XI.

Circa Communionem quotidianam.

123 Cum ad aures Sanctiſſimi Domini noſtri fide dignorum teſtimonio pervenerit, in quibuſdam Diœceſibus vigere uſum quotidianæ Communionis, etiam in feria ſexta Paraſceve, & ſimul affirmari eamdem quotidianam communionem præceptam eſſe a Jure Divino, quin etiam in illius adminiſtratione aliquos abuſus inoleviſſe, videlicet quod aliqui, non in Eccleſia, ſed in privatis Oratoriis & domi, imo cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota ſumant Sacroſanctam Euchariſtiam, quam argentea Theca incluſam, in crumena, aut ſecreto illis deferunt Sacerdotes Sæculares, aut Regulares, aliique in Communione accipientes plures formas, ac particulas, vel grandiores ſolito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Cum autem hæc Sanctiſſimus conſideranda commiſerit Sacræ Congregationi Cardinalium, Concilii Tridentini interpretum; eadem Sacra Congregatio prævia matura diſcuſſione ſuper prædictis unanimi ſententia ita cenſuit: Etſi frequens, quotidianuſve Sacroſanctæ Euchariſtiæ uſus a SS. Patribus fuerit ſemper in Eccleſia probatus; numquam tamen aut ſæpius illam percipiendi, aut ab ea abſtinendi, certos ſingulis menſibus, aut hebdomadis dies ſtatuerunt, quod nec Conc. Trid.

Digitized by Google

præſcripſit, ſed quaſi humanam infirmitatem ſecum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantum indicavit, cum inquit: Optaret quidem Sacroſancta Synodus, ut ſingulis Miſſis fideles adſtantes Sacramentali Euchariſtiæ perceptione communicarent. Idq; non immerito, multiplices enim ſunt conſcientiarum receſſus, variæ ob negotia ſpiritus alienationes, multæ econtra gratiæ, & Dei dona parvulis conceſſa: quæ cum humanis oculis ſcrutari non poſſimus, nihil certe de cujuſque dignitate, atque integritate, & conſequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis eſu poteſt conſtitui. Et propterea quod ad negotiatores ipſos attinet, frequens ad ſacram Alimoniam percipiendam acceſſus, Confeſſariorum ſecreta cordis explorantium judicio eſt relinquendus, qui ex conſcientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem proceſſu Laicis negotiatoribus, & conjugatis, quod proſpiſcient eorum Saluti profuturum, id illis præſcribere debebunt. In conjugatis autem hoc amplius animadvertent, cum B. Apoſtolus nolit eoſdem invicem fraudari, niſi forte ex conſenſu ad tempus, ut vacent orationi, eos ſerio admoneant, tanto magis ob ſacratiſſimæ Euchariſtiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cæleſtium Epularum Communionem eſſe conveniendum. In hoc igitur Paſtorum diligentia potiſſimum invigilabit, non ut a frequenti, aut quotidiana Sacræ Communionis ſumptione unica præcepti formula aliqui deterreantur, aut ſumendi dies generaliter conſtituantur, ſed magis, quid ſingulis permittendum per ſe, aut Parochos, ſeu Confeſſarios ſibi decernendum putet; illudque omnino provideat, ut nemo a Sacro convivio ſeu frequenter, ſeu quotidie acceſſerit, repellatur, & nihilominus det operam, ut unuſquiſque digne pro devotionis, & præparationis modo rarius aut crebrius Dominici Corporis ſuavitatem deguſtet. Itidem Moniales quotidie ſacram Communionem petentes admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis inſtituto præſtitutis communicent. Si quæ vero puritate mentis eniteant, & fervore ſpiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana SS. Sacramenti perceptione videri poſſint, id illis a Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confeſſariorum diligentiam, opera quoque Concionatorum uti, & cum eis conſtitutum haberi, ut, cum fideles ad SS. Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accederint, ſtatim de magna ad illud ſumendum præparatione ordinationem habeant, generatimque oſtendant, eos, qui ad frequentiorem, aut quotidianam ſalutiferi Cibi ſumptionem devoto ſtudio excitantur, debere, ſive Laici negotiatores ſint, ſive conjugati, ſive quicumque alii, ſuam agnoſcere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini Judicii formidine diſcant cœleſtem menſam, in qua Chriſtus eſt, revereri; & ſi quando ſe minus paratos ſenſerint, ab eo abſtinere, ſeque ad majorem præparationem accingere. Epiſcopi autem, in quorum Diœceſibus viget hujuſmodi devotio erga SS. Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipſi adhibito prudentiæ, & Judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio poſtulari ſibi maxime perſuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentiæ, & ſcandali ſuſpicio in veri, & immaculati Agni perceptione tollatur, virtuteſque, ac dona in Sumentibus augeantur; quod abunde continget ſi ii, qui devoto hujuſmodi ſtudio, Divina præſtante gratia, tenentur, ſeque Sacratiſſimo Pane frequentius refici cupiunt, ſuas vires expendere, ſeque probare cum timore, & charitate aſſueverint: Quibus Chriſtum Dominum, qui ſe fidelibus manducandum, & ſe pretium, in morte tradidit, atque in cæleſti Regno ſe præmium eſt daturus, precatur ſacra Congregatio, ut ſuam opem ad dignam præparationem, & ſumptionem largiatur. Porro Epiſcopi, & Parochi, ſeu Confeſſarii redarguant aſſerentes, Communionem quotidianam eſſe de Jure Divino; doceant in Eccleſia, ſeu Oratoriis privatis ex diſpenſatione, ſeu Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis ſumendam SS. Euchariſtiam, nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut ſecreto ad exiſtentes domi; vel, cubantes in Lecto; quam ad infirmos, qui ad illam ſuſcipiendam ad lo-

ca prædicta accedere non valeant, & ad eos, ſi ab Eccleſia deferatur, publice & cum Pompa juxta formam Ritualis Romani: Si vero ab oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam ut circa Communionem in feria 6. Paraſceve, Miſſalis Rubricæ, & Eccleſiæ Romanæ uſus ſerventur. Inſuper admoneant, nulli tradendas plures Euchariſtiæ formas, ſeu particulas, neque grandiores, ſed conſuetas. Non permittant, ut venialium confeſſio fiat ſimplici Sacerdoti, non approbato ab Epiſcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confeſſarii etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes ſecus egerint, ſciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros eſſe, neque defuturam Epiſcoporum, & Ordinariorum juſtam, ac rigoroſam animadverſionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.

Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione Sanctitas ſua approbavit, ac præſens Decretum Typis dari, ac publicari voluit. In quorum &c.

Datum Romæ 12. Febr. 1679.

F. Card. Columna Præf.

F. Arch. Brancacius Epiſ. Viterb. Secr.

Die 15. Menſis Febr. 1679. ſuprad. Decretum affixum, & publicatum fuit per Urbem ad valvas Curiæ, & in acie Campi Floræ, ut moris eſt, per me Ægidium Felicem SS. D. N. PP. Curſorem. Pro D. Magiſtro Curſorum Gregorius Scagius, Apoſt. Curſ.

PROPOSITIO LVII.

124. *Probabile eſt, ſufficere attritionem naturalem, modo honeſtam.*

DECLARATIO.

Juxta Concilium Tridentinum *Seſſ.* 14. *de Sacramento Pœnitentiæ cap.* 4. attritio, quæ ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ diſponit, eſt *donum Dei*, & *Spiritus Sancti impulſus*: conſequenter non ſufficit attritio pure naturalis, utpote puris naturæ viribus elicita. E. G. ſi quis dolet de peccato ob infamiam, aut ob pœnas temporales a Poteſtate politica inferendas, talis attritio eſſet pure naturalis, quam etiam habere poſſet purus Philoſophus naturalis, ſicque non foret ſufficiens; utpote ex toto improportionata formæ introducendæ ſupernaturali, id eſt, gratiæ juſtificativæ, ſeu Sanctificanti. Eodem modo dicendum foret, ſi quis doleret de *turpitudine peccati*, quatenus hæc *turpitudo* importat *diſconvenientiam cum natura rationali*: ſecus dicendum, ſi ſimilia referantur ad Deum NB. *offenſum*, ac *Vindicem* hujus offenſionis lumine fidei ſupernaturaliter cognitum &c. Vide Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 6. *num.* 42. & Dominicum Viva hic.

PROPOSITIO LVIII.

125. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.*

DECLARATIO.

Confeſſarius Judex ſimul eſt, & Medicus, qua *Judex* debet præſens vi ſui officii non ſolum diſcernere inter ſpeciem & numerum gravium peccatorum; verum etiam attendere, utrum Pœnitens ſuus habeat reliqua neceſſario requiſita ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ, inter quæ haud dubie computantur verus dolor, & ſerium propoſitum Vitam ſuam emendandi. Qua *Medicus* ſimiliter vi officii ſui obligatur invigilare in futurum ſpiritualiter, ac in anima ægrotis, præſcribendo ſalubria remedia præſervativa, ne deinceps tam cito in priora relabantur peccata. Hinc ſi Confeſſarius pœnitentem interrogat de conſuetudine alicujus peccati, non debet interrogatus ſuo fidere judicio proprio, ſic E. G. ſecum diſcerrendo: *Ego confeſſus ſum omnia mea gravia peccata quoad ſpeciem, & numerum, una cum vero dolore, & firmo propoſito; hinc male adhuc inſuper me interrogat Confeſſarius de conſuetudine, cui non teneor reſpondere.* Abſit ſimilis diſcurſus, quem amor proprius ſuggeſſit; nam talis interrogatus debet præſumere, quod Confeſſarius ex circumſtantiis prudenter dubitet, vel de efficacia doloris, vel de ſerio propoſito; vel ſibi perſuadeat relapſum certo iterum ſubſecuturum, niſi aliqua præſcribantur præſervativa, & conſequenter tenetur Confeſario ad mentem ſuam reſpondere, eo quod Ille tam qua *Judex*, quam qua *Medicus* juſte interroget vi ſui officii, ſicque habeat jus interrogandi. Idem a fortiori eſt ſentiendum de eo, qui non ſolum eſt conſuetudinarius, verum etiam in occaſione proxima conſtitutus, ſi de eadem a Confeſſario interrogetur. Vid. Reiffenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 7. *num*, 53.

126. Quæres: An poſſint dari caſus, in quibus pœnitens etiam non interrogatus teneatur in Confeſſionali dicere, quod ſit conſuetudinarius? Reſp. Poſſe ſimiles caſus omnino contingere, maxime, ſi ex una parte pœnitens non adhibuerit media deponendi hanc conſuetudinem; ex altera vero Confeſſarius judicaret, peccata pœnitentis potius eſſe materialia, quam formalia, niſi addatur conſuetudo. Ita ſub his terminis communis. Ratio eſt; quia alias graviter deciperetur Confeſſarius, credens pœnitentem tantum materialiter, non formaliter, vel tantum venialiter, non mortaliter deliquiſſe. Caſus pro majori claritate poteſt eſſe ſequens: Titius ſolet ex præcipitantia, & indeliberatione, vel tantummodo ſemideliberate intra diem decies, vel ultra blaſphemare, nulla tamen adhibens remedia, hanc conſuetudinen extirpandi. Exinde Titius non ſufficienter ſe accuſaret in Confeſſionali dicendo; *Ego ab ultima Confeſſione ante menſem peracta, quolibet die circiter decies blaſphemavi indeliberate tamen vel ſemideliberate*,

DECLARATIO.

In hoc ſacro Tribunali juxta communem Theologorum pœnitens dicitur accuſator ſimul, reus, & teſtis; unde, quia Judex allegatis a reo in ſui favorem teſtibus fidem habere debet, exinde Joannes Saneius apud Ariaga *Diſp.* 38. *de Pœnit. n.* 29. intulit, quod a fortiori Confeſſarius Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi debeat credere, nimirum quod *vere doleat*, & *ſerium habeat propoſitum* emendandi vitam ſuam, ſi Ille ita aſſerat, ſeu ore proferat: etenim juxta S. Thomam *Quod. lib.* 1. *art.* 12. in foro Pœnitentiæ creditur homini pro ſe, & contra ſe. Suppoſito ergo, quod Confeſſarius Pęnitenti teneatur ſic credere, pariter obligatur talem abſolvere; cum omnis ſufficienter diſpoſitus jus habeat ad abſolutionem. Ita in ſubſtantia Joannes Sancius. Sed *contra eſt*, quod, etſi in hoc Sacro Tribunali Judex ſeu Confeſſarius Reo loquenti pro ſe ipſo, & agenti teſtem in cauſa propria, teneatur credere, ſi non adſint aliqua ſigna, quæ in hac materia, valorem actus concernente, prudenter dubium reddunt Confeſſarium, utrum pœnitens nimirum habeat omnia ad valorem abſolutionis requiſita, nec ne? ſecus tamen dicendum, ſi talia ſigna ex una parte adſint, ex altera vero prudenter judicetur, per ſuſpenſionem abſolutionis ad tempus magis ſolidari firmitatem propoſiti, deque eodem magis certificari Confeſſarium ex ſubſequentibus effectibus. Accedit, quod Confeſſarius juxta Theologos non ſolum ſit *Judex*, verum etiam *Medicus*, cujus officium eſt curare vulnera præſentia, & impedire futura, id eſt, non ſolum invigilare, ut efficax habeatur deteſtatio peccatorum de præſenti, ſed ut quoque in executione ſequatur emendatio actualis in futurum, prout pariter juxta Concil. Trid. *Seſſ.* 14. *de Pœnitent. cap.* 8. in hunc ipſum finem injungitur ſatisfactio: nimirum *ad caſtigationem præteritorum*, & ſimul ad *novę vitæ cuſtodiam*, & *infirmitatis medicamentum*. Vide Reiſſenſtuel *Tract.* 14. *Diſt.* 8. *n.* 48. & *ſeqq.*

131. Ceterum, ne aliqui Juvenes Confeſſarii, non recte dicta intelligentes, in errorem deducantur, paſſim conſuetudinarios, etiam illos, qui non habent conjunctam ſimul aliquam occaſionem proximam extrinſecam, abſque abſolutione dimittentes, antequam aliquoties tentarint per præſcripta remedia, utrum forſan non ſubſit ſpes emendationis: ne (inquam) ſimiles in errorem deducantur, ſequens Doctrina aliquantulum ſuſius proponitur, bene notanda: nimirum, quod efficacia doloris, vel propoſiti neutiquam conſiſtat in aliquo judicio de futura ipſius propoſiti continuatione, ſed potius in ſeria voluntate actuali exiſtente de præſenti, tempore nimirum confeſſionis; unde juxta communem Theologorum poteſt ſtare firmitas propoſiti cum credulitate relapſus, id eſt, E. G. Petrus de præſenti poteſt habere in confeſſionali voluntatem non peccandi graviter ita firmam, ut, ſi hic & nunc præſens foret prior tentatio, vel occaſio, perſiſtente adhuc hac voluntate per Divinam gratiam non peccaret graviter; quamvis ceteroquin tamquam incertus, quamdiu in futurum hæc præſens voluntas efficax ſit duratura, relapſum timere poſſit: Et licet in ſimili caſu, ne fiat puſillanimis in reſiſtendo tentationibus, vel omnino deſperet, ſit erigendus a Confeſſario in ſpem firmam adjutorii Divini, dummodo etiam ſua addere velit; hoc tamen non obſtante, ſi pœnitens reſpondeat, ſe habere quidem nunc firmam voluntatem aſſumendi remedia; conſiderata tamen ſua frigilitate ex jam expertis adhuc non poſſe ex integro hunc ſuum repellere timorem, exinde præfatus timor de futuro non excludet firmitatem propoſiti de præſenti. Quodſi ergo timor, vel credulitas de relapſu non impedit firmitatem propoſiti, ſi ſe teneat ex parte pœnitentis, multo minus impedire cenſetur, ſi ſe teneat hic timor, aut credulitas de oppoſito ex parte Confeſſarii; & conſequenter præcipſe per hoc, quod timeat Confeſſarius relapſum ſui pœnitentis, non debet ipſi propterea illico denegare abſolutionem, dummodo habeat peccator ſerium propoſitum in pręſenti; ubi propoſitio damnata voluit, juxta jam dicta, ſemper id a Confeſſario præſumi debere, quotieſcumque pœnitens ſic dicit: quæ tamen opinio fuit reprobata in iis circumſtantiis, in quibus Confeſſarius ex aliis gravibus rationibus ſive omnino credit contrarium etiam quoad efficaciam propoſiti de præſenti, aut ſaltem prudenter dubitat, utrum dicta pœnitentis in re ipſa ita ſubſiſtant, uti ait, vel potius amor proprius, & excæcatum exinde Pœnitentis judicium taliter ſuggeſſerint? Quibus ſtantibus tum *qua Judex*, ut ex ipſis effectibus ſe magis certificet de firmitate propoſiti præſentis, tum *qua Medicus*, ut præcaveat ipſis actualibus peccatis pro futuro, poterit ad tempus ſuſpendere abſolutionem, ſi ſpes ſit futuræ emendationis, nec interea immineat periculum mortis.

132. Quæres I. Quænam ſint illa ſigna, ob quæ Confeſſarius vel aſſerto Conſuetudinario non credere, vel ſaltem prudenter de efficaci dolore, & ſerio propoſito ejuſdem dubitare, ſicque Abſolutionem ad tempus ſuſpendere poſſit, quamvis ille ore proferat, ſe habere verum dolorem cum ſerio propoſito? Reſpondeo, maxima hic opus eſſe Confeſſariis circumſpectione, ne in nimium rigorem, vel in exceſſivam laxitatem declinent: in *rigorem* quidem, dum nimium ſunt proni ad ſuſpenſionem abſolutionis, ſicque multos gratia Sacramentali, vel remiſſione pœnarum in indulgentiis alias obtinenda injuſte privant, qui coram oculis Divinæ Majeſtatis fuiſſent abſolutionis omnino capaces. In *laxitatem* vero, dum omnes indiſcriminatim abſolvunt, dummodo ore proferant, *ſe firmum habere propoſitum*: ubi, ſi ſubinde ſaltem apud aliquos ſuſpendiſſent ad breve tempus abſolutionem, mirum fructum emendationis actualis reportaſſent. Quare ſequentes regulæ ſingulariter præ oculis ſunt habendæ. I. Frequens relapſus non ſemper eſt ſignum inefficacis doloris, aut propoſiti, alias enim væ! habentibus ordinarie ſola peccata venialia, in quæ ſæpe poſt Confeſſionem relebuntur: verum quidem eſt, quod frequens relapſus ſemper ſit ſignum inconſtantis, & mutabilis voluntatis; non tamen ſemper inefficacis doloris vel propoſiti antecedentis. Vide de hoc La Croix *Lib.* 6. *part.* 2. *Num.* 1731. ubi etiam explicat nonnullos SS. PP. qui apparenter videntur contrarii. II. Tunc frequens relapſus eſt ſignum valde probabile inefficacis doloris & propoſiti, quando ab experientia habetur, quod talis conſuetudinarius in re tam ardua vix ullam habeat curam præſcripta exequendi remedia; hincque ſæpe iiſdem ſpecie, & numero peccatis, quin etiam multiplicatis redeat. Nonnulli Practici apud Sporer *Part.* 3. *Theol. Sacrament. cap.* 2. *num.* 332. cum eadem ſpecie, & cum eodem, imo majori numero ter, vel quater abſque ullo conatu emendationis redeuntes dimiſerunt ad tempus abſque aliqua Sacramentali abſolutione, niſi in ultima Confeſſione ſpecialia, qualia antea numquam oſtenderunt, exhibuerint doloris &c. indicia: Pater Sporer autem *loc. cit.* id non practicavit, niſi poſt ſex, vel octo Confeſſiones ſine ulla emendatione peractas. III. Signa pro ſpe ſecuturæ emendationis enumerantur inter alia a Claudio La Croix *loc. cit. num.* 1821. ſequentia: ſi Pœnitens a Confeſſione facta rarius, vel difficilius peccarit: ſi ſæpius ſibi vim fecerit contra tentationem, ſi adhibuerit remedia præſcripta contra relapſum, ſi ex profeſſo ad Confeſſarium acceſſerit, quem putat ſuggeſturum efficaciora remedia: ſi offerat ſe ſincere ad priora remedia ſerius, ac ſtudioſius adhibenda &c. IV. Semper mitius agendum cum peccatore relapſo propter habitus malos ante contractos, quos ſtatim nequit deponere, quam cum alio habente occaſionem proximam extrinſecam.

133. Quæres II. Quid agendum ſit Confeſſario cum conſuetudinariis in periculo mortis conſtitutis, vel alias, niſi abſolvantur, in barathrum deſperationis ſeſe præcipi-

tantibus, eundo de vitio in vitium, ut vel ſic abyſſus abyſſum invocet? Reſpond. I. Si talis pœnitens ſit conſtitutus in periculo mortis, tunc ſi ex gravibus rationibus Confeſſarius, prudenter dubitat de efficacia doloris, vel de firmitate propoſiti in præſenti, debet ipſum abſolvere conditionate; quia dubitaretur de aliquo reſpiciente valorem actus, & ceteroquin in ſimili caſu ob periculum mortis ſuſpenſio Abſolutionis ſummum poſſet pęnitenti afferre damnum. Reſpond. II. Si talis conſuetudinarius necdum morti proximus ex ſpecialibus gravibus circumſtantiis prudenter timeatur ex denegata abſolutione deterior futurus; tunc vel Confeſſarius dubitat de ipſa firmitate, & efficacia propoſiti præſentis, vel præciſe de continuatione propoſiti in futurum? Si primum; meo judicio recte aget talis Confeſſarius, ſi eumdem conditionate abſolvat; quia utique melius eſt, eumdem conditionate, & ſic abſque periculo irreverentiæ, exhibendæ Sacramento, abſolvere, quam per denegatam abſolutionem in barathrum deſperationis cum multiplicatione peccatorum præcipitare? Si vero Confeſſarius præciſe dubitet de continuatione propoſiti in futurum; tunc iterum imprudenter huic denegaret abſolutionem: Nam quatenus eſt Judex, potius reſpicere debet ad propoſitum pręſens, quod ſi videret abſolute validum, abſolute in pręſenti caſu abſolvat; ſi dubium, conditionate. Econtra vero qua Medicus imprudenter adhiberet pro præſervativo remedium illud, quod prævidet, hic & nunc potius obeſſe, quam profuturum.

134. Quæres III. Quid ſentiendum ſit de conſuetudinariis illis, qui quidem ordinarie ad Confeſſionale mera afferunt peccata venialia, in quæ tamen frequenter iterum relabuntur? Reſ. I. Si hi fuerint homines tepidi, qui, dummodo non relabantur in aperte mortalia, ceteroquin de venialibus vitandis nullam curam habent, ſoliti ſæpe potius propter hanc vel illam feſtivitatem, quam ex ſine emendandi confiteri, circa tales conſuetudinarios Confeſſarii juſtam habent cauſam timendi de inefficacia doloris, ac propoſiti, quamvis in dicenda juxta formulam jam aſſuetam ſua culpa ſimiles pœnitentes ore proferant, ſe dolere de peccatis ſuis cum firmo propoſito; ita ut facile contingere poſſit quod tales conſuetudinarii cum venialibus confeſſionale intrent, & cum mortali Sacrilegio exeant. Ratio eſt, quia ad valorem Sacramenti Pęnitentiæ abſolute requiritur efficax dolor cum ſerio propoſito ſaltem virtualiter in dolore efficaci incluſo. Reſp. II. Quoad alios conſuetudinarios circa peccata venialia Confeſſario, ut ſe ab anxietate de invalida abſolutione eximere valeat, ſequentia pro praxi deſervire poſſunt. *In primis*, quod, ſi firmitas propoſiti poſſit ſtare cum credulitate relapſus quoad mortalia, multo magis quoad venialia, utpote in quæ ob fragilitatem humanam quis citius, & facilius labitur, quam in mortalia. *Secundo*, quod in venialibus peccatis non requiratur ad valorem Sacramenti dolor, ac propoſitum efficax ex motivo univerſali, & de qualibet ſpecie illorum, ſed ſufficiens ſit particulare, & de hac ſpecie &c. *Tertio*, quod etiam intra unicam ſpeciem peccati venialis ſufficiat, ſi quis doleat præciſe de tanto numero, ac proinde proponat præciſe ipſam frequentiam emendare, quamvis non quęlibet individua intra eamdem ſpeciem. *Quarto*, quod prudentiores pro majori ſecuritate efficaciæ doloris, & firmitatis ſui propoſiti ſoleant in genere omnia ſua peccata in aliis Confeſſionibus jam detecta includere, & ad ea quoque dolorem ſuum cum propoſito extendere; item eumdem adhuc firmius ad peccata venialia, quæ contingunt ex malitia, quam quæ ex mera humana fragilitate, plus ad proximiora peccatis mortalibus, quam ad remotiora, magis ad deliberata, quam ſemideliberata dirigere. Videantur Sporer *Part.* 3. *Theolog. Sacramentalis Cap.* 2. *Sect.* 4. *Q.* 2. §. 4. *num.* 334. *ac ſeqq.* La Croix *Lib.* 6. *par.* 2. *num.* 683. Item *num.* 902. *uſque ad num.* 915. Boſco *Tract. de Pœnitentia num.* 245. *& ſeqq.* pluresque alii.

135. *Corollarium*: Circa relapſos in peccata venialia, & nunc, dum infirmi morti ſunt proximi, quoad firmitatem propoſiti anxios ponitur ſequens notabilis Caſus. Petrus Religioſus ex humana fragilitate ſæpius in peccatis venialibus recidivus, nunc vero in periculo mortis conſtitutus optaret ante mortem adhuc lucrari perfecte, ac integre per confeſſionem ſuam E. G. tempore Portiunculæ indulgentias plenarias, ut abſque pœnis purgatorii ad Deum Salvatorem ſuum recta poſſet venire; aſt ex parte factus puſillaminis ita ſecum diſcurrit: *Scio ex una parte, quod Indulgentiæ plenariæ non obtineantur, niſi quis præter efficacem dolorem ſerio ſibi proponat omnia etiam leviſſima, ac ſemideliberata peccata evitare; ex altera vero parte moraliter prorſus ſum certus, quod ſupervicturus iterum relabar; quoniam etiam juſtus ſepties in die cadit, & juxta Concilium Tridentinum ſeſſ. 6. de juſtificat. Can.* 23. *nemo poteſt cavere omnia peccata ſine extraordinario aliquo Privilegio Dei rariſſime conceſſo, quodque nemo ſibi ſpondere poteſt; quomodo ergo poſſum elicere vere efficax, & ſerium propoſitum evitandi omnia peccata venialia, ſicque lucrari Indulgentias plenarias?* Reſpondeo *in primis*, tali ſuadendum eſſe, ut ſuum propoſitum vitandi omnia venialia principaliter dirigat ad quædam certa, & deliberata &c. uti dictum numero ſuperiori. *Secundo* poterit ipſi a Confeſſario proponi doctrina Patris La Croix *Lib. 6. part.* 2. *n.* 908. nimirum ſufficere, quod ſuum propoſitum ſit efficaciter *affectivum*, etſi non ſit efficaciter *effectivum*, id eſt, quod de præſenti hoc actualiter exiſtens propoſitum ſit incomponibile cum omni peccato, quamdiu illud durabit; quamvis jam prævidetur, quod, ſi ſupervivat, hæc ſeria voluntas non ſemper ſit permanſura. Et quis hunc actum ſimilis Religioſi improbabit, ſi ita diceret: *Domine Deus, habeo voluntatem ſeriam omnia peccata etiam minima venialia evitandi, ita, ut ſi nunc occurret occaſio quodpiam perpetrandi, nollem: optime tamen noſco ex Concilio Tridentino, quod moraliter certo hæc mea ſeria voluntas non ſit ſemper duratura, ſi ſupervixero. Opto igitur citius mori, quam illud in vita ſuperſtes attingere momentum, quo prævides me relapſurum fore, ſi adhuc viverem.*

PROPOSITIONES LXI LXII. & LXII.

136. *LXI. Poteſt aliquando abſolvi, qui in proxima occaſione peccandi verſatur, quam poteſt, & non vult omittere, quin imo directe, & ex propoſito quærit, aut ei ſe ingerit.*

LXII. Proxima occaſio peccandi non eſt fugienda, quando cauſa aliqua utilis, & honeſta non fugiendi occurrit.

LXIII. Licitum eſt quærere directe occaſionem proximam peccandi pro bono ſpirituali, vel temporali noſtro, vel proximi.

DECLARATIO

Jam præcedenter agendo de Theſibus ab Alexandro VII. reprobatis hæc materia propoſitione ordine 41. examini ſubjecta, & ad trutinam Theologicam appenſa fuit; ubi ulterior explicatio invenietur, uti etiam apud Reiffenſtuel. *Tract.* 14. *Diſt.* 8. *Quæſt.* 4.

PROPOSITIO LXIV.

137. *Abſolutionis capax eſt homo, quantumvis laboret ignorantia Myſteriorum fidei, & etiamſi per negligentiam, etiam culpabilem neſciat Myſteriorum Sanctiſſimę Trinitatis, & Incarnationis Domini noſtri Jeſu Chriſti*

DE-

Digitized by Google

DECLARATIO.

Abſolvendum non eſſe illum, qui vincibiliter vel etiam invincibiliter ignorat, quod *Deus ſit, & quod accedentibus ad ſe remunerator ſit*, nemini eſt dubium, cum hæc duo apud adultos rationis capaces ſint neceſſario credenda neceſſitate Medii; econtra vero quoniam Myſteria SS. Trinitatis & Incarnationis juxta quamplures Doctores tantummodo ſunt neceſſario credenda neceſſitate præcepti, videtur de his mitius ſentiendum, ac tales abſolute abſolvendi, præſertim ſi ob copiam confitentium deſit tempus memoratos ignorantes, & de ſua inſcitia dolentes ante abſolutionem inſtruendi. Sed *contra eſt*, quod etſi valde probabile ſit, allegata Myſteria eſſe tantum neceſſaria neceſſitate præcepti, attamen etiam ſententia adſtruens contrarium apud Reiffenſtuel *Tract.* 4. *Diſt.* 2. *num.* 17. pariter eſt valde probabilis; unde ſic abſolvens exponeret Sacramentum periculo invaliditatis, quod juxta dicta propoſitione I. non licet.

138. Quæres, quid ergo agendum ſit Confeſſario, ſi in confeſſionali deprehendat pueros, vel alias rudes laborare ignorantia circa principalia Myſteria fidei SS. Trinitatis, & Incarnationis Dominicæ, qui tamen ſerio promittunt, quod velint ea proxime addiſcere, ſicque ignorantiam ſuam deponere? Ante reſponſionem ſuppono, quod tales abſolvi non poſſent, ſi laborarent ignorantia vincibili, & nollent eam, quam poſſent, deponere; uti per ſe patet; cum tales forent in actuali voluntate peccatum ſuum continuandi; ſicque incapaces abſolutionis. Quod ſi autem ſerio adpromittant, ſe velle proxime hanc ignorantiam deponere, de qua nunc ſincere dolent, quæſtio adhuc remanet: Ad quam Reſpon. I. Extra articulum mortis neque tales eſſe abſolvendos, antequam eoſdem Confeſſarius breviter pro modulo & capacitate pœnitentium ipſos inſtruat de Myſterio *SS. Trinitatis* & *Incarnationis*. Ratio eſt; quia juxta dicta præcedentia ſaltem probabile eſt, hæc duo Myſteria eſſe neceſſario credenda neceſſitate medii; ſicque abſolvendo abſque aliqua prævia inſtructione, Sacramentum Pœnitentiæ exponeretur periculo probabili invaliditatis. Reſpond. II. Si tales pœnitentes de ſuis peccatis omnibus, ſicque virtualiter ſaltem etiam de hac ignorantia vincibili (ſuppoſito, quod fuerit talis) doleant; nec tamen ob periculum imminentis mortis amplius inſtrui queant, abſolvi debent, non quidem abſolute, ob probabilitatem ſententiæ, fidem SS. Trinitatis, & Incarnationis defendentis neceſſariam neceſſitate medii: bene tamen adhuc conditionate, cum ſic ex una parte talis abſolutio non obſit reverentiæ Sacramenti, ex altera vero eadem morti proximus ſumme videatur indigere. Ita cum Cardena P. Dominicus Viva hic num. IX. contra Matthæuccium in cautela Confeſſarii, qui ultimus, ſcribens in iſtam propoſitionem n. 10. nimis rigide pronuntiat, talem peccatorem ne quidem conditionate poſſe abſolvi, addens, contrariam doctrinam ſub propoſitione damnata comprehendi. Sed contra eſt, quod ſententia, defendens notitiam Myſteriorum SS. Trinitatis & Incarnationis eſſe tantummodo neceſſariam neceſſitate præcepti, ſit adhuc vere probabilis: ſi ergo in materia etiam tenuiter tantum probabili poſſum in ſumma neceſſitate conditionate baptizare, & dato ſigno tantum tenuiter probabili alicujus doloris ſenſibilis conditionate abſolvere, cur non æque laboranti ignorantia dictorum Myſteriorum potero in tali mortis periculo impertiri abſolutionem conditionate, ſi is doleat de ſuis peccatis cum propoſito, & deficiat tempus, in his punctis ipſum ulterius inſtruendi? Vid. Reiffenſtuel loc. cit. n. 24. & Viva hic.

PROPOSITIO LXV.

139. *Sufficit illa Myſteria ſemel credidiſſe.*

DECLARATIO.

Obligationem ſæpius in vita eliciendi actum fidei jam ſuperius oſtendimus, ſcribendo in propoſitionem inter damnatas ab Alexandro VII. ordine primam. Quoniam autem Sanctiſſima Myſteria SS. Trinitatis, & Incarnationis ſunt principalia, per quæ a Judæis, & Mahumetanis diſtincti agnoſcimur, merito hæc fides principaliter ad ea ſeſe debet extendere: nec puto in hoc practice eſſe difficultatem: dum enim nos ſæpius ſigno crucis munimus, & imaginem Crucifixi in templis, vel alibi repræſentatam aſpicimus, quis credat, quod non ſubinde ſaltem exercite circa Myſteria repræſentata aliquem actum fidei pro modulo capacitatis eliciamus?

§ VII.

DECRETUM I.

ALEXANDRI

DIVINA PROVIDENTIA PAPÆ VIIII.

Circa duas ſequentes Propoſitiones de Peccato Morali. Feria V. die 24. Auguſt. 1690.

SAnctiſſimus D.N. ALEXANDER Papa VIII. non ſine magno animi ſui mœrore audivit duas Theſes ſeu Propoſitiones, unam denuo, & in majorem Fidelium perniciem ſuſcitari, alteram de novo erumpere, & cum ſui Paſtoralis Officii munus ſit, oves ſibi creditas a noxiis paſcuis avertere, & ad ſalutaria ſemper errigere, dictarum Theſium, ſive Propoſitionum examem pluribus in Sacra Theologia Magiſtris, & deinde Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis DD. Cardinalibus Inquiſitoribus ſedulo commiſit, qui pluries res mature diſcuſſa infraſcriptis Theſibus ſeu Propoſitionibus ſuper unaquaque ipſarum ſua ſuffragia Sanctitati Suæ ſingillatim expoſuerunt.

I. Bonitas objectiva conſiſtit in convenientia objecti cum natura rationali; Formalis vero in conformitate actus cum Regula morum: Ad hoc ſufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative: HUNC HOMO NON TENETUR AMARE, NEQUE IN PRINCIPIO, NEQUE IN DECURSU VITÆ SUÆ MORALIS.

II. Peccatum Philoſophicum ſeu morale, eſt Actus humanus diſconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi: Theologicum vero, & mortale, eſt Tranſgreſ-

Digitized by Google

ſio libera Divinæ Legis ; Philoſophicum, quantumvis grave , in illo , qui Deum , vel ignorat , vel de Deo actu non cogitat , eſt grave peccatum , ſed non eſt offenſa Dei , neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei , neque æterna pena dignum.

Quibus peractis , Sanctiſſimus, omnibus plene , & mature conſideratis , primam Theſim, ſeu Propoſitionem declaravit hæreticam , & uti talem damnandam eſſe , ſicuti damnat , & prohibet ſub Cenſuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum fautores in Jure expreſſis. Secundam Theſim ſeu Propoſitionem declaravit ſcandaloſam , temerariam , piarum aurium offenſivam, & erroneam , & uti talem damnamdam , & prohibendam eſſe, ſicuti damnat , & prohibet, ita ut quicumque illam docuerit , defenderit , ediderit , aut de ea etiam diſputaverit publice , ſeu privatim tractaverit , niſi forſan impugnando , ipſo facto incidat in excommunicationem , a qua non poſſit (præterquam in ariculo mortis) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice , abſolvi. Inſuper diſtricte in virtute ſanctæ Obedientiæ , & ſub interminatione Divini Judicii , prohibet omnibus Chriſti fidelibus cujuſcumque conditionis , Dignitatis & Status etiam ſpeciali, & ſpecialiſſima nota dignis , ne prędictam Theſin ſeu Propoſitionem ad praxim deducant.

§ VIII.

Prædictæ duæ propoſitiones explanantur.

PROPOSITIO I.

141. *Bonitas objectiva conſiſtit in convenientia objecti cum natura rationali : formalis vero in conformitate actus cum regula morum : ad hoc ſufficit , ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretative : HUNC homo non tenetur amare , neque in principio , neque in decurſu vitæ ſuæ moralis.*

DECLARATIO.

Theſis iſta ab Alexandro VIII. rejecta , jam fuit explicata ſuperius , agendo de prima propoſitione damnata ab Alexandro VII. Ubi nota, iſtam propoſitionem eſſe propter ultima ejus verba propterea reprobatam : quia tenuit , HUNC finem ultimum non debere neceſſario amari , nec in principio , nec in decurſu vitæ, quæ propoſitio non ſolum ab Alexandro VII. ſed etiam Innocentio XI. ordine 5. & 6. anathemate jam antea fuerat confixa, prout propterea Alexander VIII. lamentatur in præfatione , unam ex præfatis duabus propoſitionibus NB. reſuſcitari in majorem fidelium perniciem.

PROPOSITIO II.

142. *Peccatum Philoſophicum, ſeu morale eſt actus humanus diſconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi : Theologicum vero & mortale , eſt tranſgreſſio libera Divinæ Legis. Philoſophicum quamtumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, eſt grave peccatum , ſed non eſt offenſa Dei, neque peccatum mortale diſſolvens amicitiam Dei, neque æterna pęna dignum.*

DECLARATIO.

Hæc videri poterit vel apud Reiffenſtuel *Tract.* 3. *Diſt.* 1. *poſt. n.* 2. *in Additione*, vel apud Viva hic.

§. IX.

DECRETUM II.

ALEXANDRI VIII.

Maxime circa Sacramentum Pœnitentiæ. Feria V. die 7. Decembris 1690.

In Congreg. Generali S. Romanæ, Univerſalis Inquiſitionis , habita in Palatio Montis Quirinalis , coram SS. D. N. D. Alexandro Divina Providentia Papa VIII. ac Eminentiſſimis , & Reverendiſs. DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus , a S. Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

SAnctiſſimus D.N. ALEXANDER Divina Providentia Papa VIII. prædictus , pro paſtorali cura ovium a Chriſto Domino ſibi commiſſa de earum ſalute ſolicitus, ut inoffenſo gradu per rectas ſemitas poſſint incedere , & paſcua nimium perniciosa in pravis doctrinis exhibita vitare , unius ſupra triginta Propoſitionum examen pluribus in Sacra Theologia Magiſtris , & deinde Eminentiſſimis , ac Reverendiſſimis D. D. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus commiſit , qui tantum negotium diligenter aggreſſi , eique ſedulo ac pluries incumbentes , ſuper unaquaque ipſarum ſua ſuffragia Sanctitati Suæ ſingillatim detulerunt.

PROPOSITIONES.

1 IN ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum mortale , & demeritum ſufficit illa libertas qua voluntarium ac liberum fuit in cauſa ſua peccato originali , & voluntate Adami peccantis.

2. Ta-

Digitized by Google

2. Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipſa non excuſat a peccato formali.

3. Non licet ſequi opinionem, vel inter probabiles probabiliſſimam.

4. Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis Electis, ſed pro omnibus, & ſolis Fidelibus.

5. Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omnino accipiunt a JESU Chriſto influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis eſſe voluntatem nudam, & inermem, ſine omni gratia ſufficienti.

6. Gratia ſufficiens ſtatui noſtro non tam utilis, quam pernicioſa eſt, ſic ut proinde merito poſſimus petere: a gratia ſufficienti *Libera nos Domine*.

7. Omnis humana actio deliberata, eſt Dei dilectio, vel mundi; ſi Dei, charitas Patris eſt: ſi mundi, concupiſcentia carnis, hoc eſt, mala eſt.

8. Neceſſe eſt, infidelem in omni opere peccare.

9. Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem, & diſconvenientiam cum natura, ſine ullo ad Deum offenſum reſpectu.

10. Intentio, qua quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, mere ut cœleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens.

11. Omne, quod non eſt ex fide Chriſtianorum ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.

12. Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides, & etiamſi videantur credere, non eſt fides Divina, ſed humana.

13. Quiſquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, charitate ſi caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur.

14. Timor gehennæ non eſt ſupernaturalis.

15. Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum metu concipitur, ſine dilectione benevolentiæ Dei propter ſe, non eſt bonus motus ac ſupernaturalis.

16. Ordinem præmittendi ſatisfactionem Abſolutioni, induxit non politia, aut inſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti lex, & præſcriptio, natura rei idipſum quodammodo dictante.

17. Per illam praxim mox abſolvendi, ordo Pœnitentiæ eſt inverſus.

18. Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum ſuſtentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu.

19. Homo debet agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali.

20. Confeſſiones apud Religioſos factæ, pleræque vel ſacrilegæ ſunt, vel invalidæ.

21. Parochianus poteſt ſuſpicari de Mendicantibus, qui eleemoſynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, ſeu ſatisfactione, ob quæſtum ſeu lucrum ſubſidii temporalis.

22. Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint.

23. Similiter arcendi ſunt a Sacra Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers.

24. Oblatio in templo, quæ fiebat a Beata Virgine Maria in die Purificationis ſuæ per duos pullos columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtantur, quod indiguerit Purificatione, & quod Filius, qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus eſſet ſecundum verba legis.

25. Dei Patris ſedentis ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare.

26. Laus qua defertur Mariæ, ut Mariæ, vana eſt.

27. Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus: *In nomine Patris, &c.* prætermiſſis illis, *Ego te baptizo*.

28. Valet Baptiſmus collatus a Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat, intus vero in corde apud ſe reſolvit, *Non intendo facere, quod facit Eccleſia*.

20. Futilis & toties convulſa eſt aſſertio de Pontificis Romani ſupra Concilium Oecumenicum Auctoritate, atque in Fidei Quæſtionibus decernendis infallibilitate.

30. Ubi quis invenerit doctrinam in Auguſtino clare fundatam, illam abſolute poteſt tenere & docere, non reſpicien-

do

Digitized by Google

do ad ullam Pontificis Bullam.

31. Bulla Urbani VIII. *In eminenti*, eſt ſubreptitia.

Quibus mature conſideratis idem Sanctiſſimus ſtatuit & decrevit, 31. ſupradictas Propoſitiones tamquam temerarias, ſcandaloſas, male ſonantes, injurioſas, Hæreſi proximas, Hæreſim ſapientes, erroneas, Schiſmaticas, & Hæreticas reſpective eſſe damnandas & prohibendas, ſicut eas damnat & prohibet, ita, ut quicumque illas aut conjunctim, aut diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de iis etiam diſputative, publice, aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, ipſo facto incidat in Excommunicationem, a qua non poſſit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, niſi a pro tempore exiſtente Romano Pontifice abſolvi.

Inſuper diſtricte in virtute ſanctæ Obedientiæ & ſub interminatione Divini Judicii prohibet omnibus Chriſti fidelibus, cujuſcumque conditionis, dignitatis, & ſtatus, etiam ſpeciali & ſpecialiſſima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipſarum ad praxim deducant.

Non intendit tamen Sanctitas Sua per hoc Decretum alias Propoſitiones in majori numero ultra ſupradictas 31. jam exhibitas, & in hoc Decreto non expreſſas approbare.

Alexander Speronus S. Romanæ & Univerſalis Inquiſitionis Not.

Loco Sigilli.

Anno a Nativitate D. N. JESU Chriſti milleſimo ſexcenteſimo nonageſimo, indict. 13. die 29. Decemb. Pontificatus autem SS. D. N. D. Alexandri Divina Providentia Papæ VIII. anno ſecundo, ſupradictum Decretum affixum & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, Palatii S. Officii, in acie campi Floræ, ac aliis locis ſolitis & conſuetis Urbis per Franciſcum Perinum SS. D. PP. & SS. Inquiſitionis Curſorem.

Joannes Baptiſta de Comitibus,
Mag. Curſ.

§. X.

Prædictæ 31. propoſitiones declarantur.

PROPOSITIO I.

144. *In ſtatu naturæ lapſæ ad peccatum mortale, & ad demeritum ſufficit illa libertas, qua voluntarium, ac liberum fuit in cauſa ſua peccato originali, & voluntate Adami peccantis.*

DECLARATIO

Docuerunt Lutherus, & Calvinus, libertatem indifferentiæ, qua poſitis omnibus requiſitis poteſt quis agere, vel non agere &c. poſt Adæ peccatum eſſe extinctam, & nihilominus actionem aliquam malam imputari ad peccatum; quia (inquiebant aſſeclæ priorum Michael Bajus conformiter propoſitionibus damnatis 65. 66. & 67. ac Janſenius juxta propoſitionem ex damnatis ordine tertiam (ad peccandum ſufficit libertas a coactione, ita ut quis aliunde per extraneos non cogatur, ſed eligat malum per ſuam propriam potentiam volitivam: non autem exigatur libertas a neceſſitate, ſeu libertas indifferentiæ ſuperius explicata, quæ excluderet neceſſitatem peccandi. Sententia iſta tam a Concilio Tident. *Seſſ. 6. Can. 5. & Can. 6.* quam a Summis Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. Innocentio X. & Alexandro VII. fuit rejecta ſub fulmine excommunicationis: Rationes rejiciendi fuſius inveniuntur apud Controverſiſtas. Ut autem hoc fulmen excommunicationis ſaltem apparenter in foro externo evadant, ſubintroierunt alii, concedentes quidem riquiri ad merendum, vel demerendum aliquam libertatem indifferentiæ, non tamen formalem, ſed virtualem in ſua cauſa, quam cauſam taliter declarant; ut pro eadem aſſignent peccatum originale, & libertatem Adami; ſed plane hæc libertas indifferentiæ, prout ab his Auctoribus explieatur, non excludit neceſſitatem ex parte operantis; cum juxta hanc explicationem etiam motus indeliberati voluntatis provenientes ex concupiſcentia, & actus cum ignorantia invincibili exerciti forent nihilominus peccaminoſi, utpote procedentes ex potentia volitiva; cujus ignorantiæ, & concupiſcentiæ non raro cauſa eſt ipſum peccatum originale, utpote per quod intellectus noſter magis obſcuratus fuit, & fomes peccati ortum traxit. Sicque hæc ſententia tantum in Verbis differt a Doctrina Calvini, Baji, Janſenii, & hinc merito fuit pariter rejecta ab Alexandro VIII. Vide *Cap. II. & Cap. III.* ubi plura circa præſentem materiam invenies.

PROPOSITIO II.

145. *Tametſi detur ignorantia invincibilis juris naturæ, hæc in ſtatu naturæ lapſæ operantem ex ipſa non excuſat a peccato formali.*

DECLARATIO.

Cum nihil libere ſit volitum, quin præcognitum, non poterit operatio cenſeri libera libertate indifferentiæ, ſicque imputabilis ad demeritum, quando invincibiliter, ſeu inculpabiliter ignoratur malitia actus; hincque merito Doctrina illa, quæ voluit, poſſe peccatum perſonale ſtare cum ignorantia invincibili, fuit rejecta, ex quo ipſo fundamento fuit damnata propoſitio ordine 68. Michaelis Baji, taliter ſonans: *Infidelitas pure negativa in iis, quibus Chriſtus non eſt prædicatus, peccatum eſt.* Vide dicta præcedentia.

PRO-

Digitized by Google

PROPOSITIO III.

146. *Non licet ſequi opinionem vel inter probabiles probabiliſſimam.*

DECLARATIO.

Sinichius, & alii Tutioriſmi Sectatores errorem hunc ex principiis Janſenii deſumpſerunt, quo via ad ſalutem ob moralem impoſſibilitatem ampleſtendi ſemper tutiſſimum omnino intercluditur, uti recte advertit Viva hic. Et quid exinde ſequitur? quærit Sabinus Bononienſis in iſtam propoſitionem, ſibique metipſi taliter reſpondet: *Experientia demonſtrat, quod ſequatur ruina, & pernicies debilium, qui nimio preſſi onere onus ipſum excutiunt, dicentes viam Mandatorum Dei, & Eccleſiæ eſſe impoſſibilem greſſibus humanis, onus, & jugum Chriſti tali modo eſſe intolerabile, ſicque deſperantes ſe vitiis, & libertati omnimode committunt; ubi conſequenter hos nimia ſeveritas perdit, quos temperata lenitas ſervaſſet.* Ex communiſſimo Theologorum etiam rigidiorum conſenſu ſaltem in materia honeſtatis, qui juxta probabiliorem operantur, prudenter operantur. Quomodo ergo contra communiſſimam docentes contrarium, & exinde quamplures facientes perplexos poſſunt ſecure ſibimetipſis perſuadere, quod ſic docendo, & aggravando ſuave jugum Chriſti quoad propriam conſcientiam tutius agant? aliud eſt NB. *tutiora ſequi; aliud, quod ſemper ad tutiora obligemur.* Et quomodo tali modo Thomiſtæ caſtra Angelici, & Scotiſtæ Doctoris ſubtilis, in multis Divo Thomæ contrarii, ſequi poſſent? quomodo Milites, a fortiori Belli duces pugnare valerent? cum, etſi fundamenta pro ſuo Rege Ipſis appareant validiora, ſæpius tamen nec iſti de juſtitia belli, nec illi de veritate ſuæ ſententiæ ita certi ſint, ut fundamenta alterius partis Ipſis neque amplius ullatenus probabilia appareant? Vid. Reiffenſtuel *Tract. 1. Diſt. 3. n. 50. &c.*

PROPOSITIO IV.

147. *Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo, non pro ſolis Electis, ſed pro omnibus & ſolis fidelibus.*

DECLARATIO.

Non ſolum Calvinus, verum etiam Janſenius negarunt, Chriſtum eſſe mortuum pro reprobis; cum hac tamen diſtinctione, quod prior etiam neget, quæcumque beneficia, ac dona ſupernaturalia conferri reprobis ex meritis Chriſti. Econtra vero Janſenius ipſis multa beneficia ſupernaturalia ex meritis Chriſti concedit, ſicque in hoc ſenſu Chriſtum eſſe mortuum pro reprobis admittit, non tamen pro æterna illorum Salute. Ambo rejecti ſunt a Summis Pontificibus; ut autem hanc damnationem eludant, ſubintroierunt alii admittentes quidem, Chriſtum etiam mortuum pro reprobis; aſt pro ſolis fidelibus, non tamen pro infidelibus reprobis, hincque ſubjunxerunt aliam ſequentis tenoris.

PROPOSITIO V.

148. *Pagani, Judæi, Hæretici, aliique hujus generis nullum omnino accipiunt a Jeſu Chriſto influxum, adeoque hinc recte inferes, in illis eſſe voluntatem nudam, & inermem ſine omni gratia ſufficienti.*

DECLARATIO.

Hæc propoſitio merito, uti & prior, in qua fundatur, rejecta fuit: Deus enim *illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.* Joan. 1. qui & *pro omnibus mortuus eſt.* 2. Corinth. cap. 5. & *dedit redemptionem ſemetipſum pro omnibus.* 1. ad Timoth. cap. 2. v. 6. Eſtque *propitiatio pro peccatis noſtris, non pro noſtris autem tantum, ſed etiam pro totius mundi.* 1. Joan. cap. 2. Videantur dicta circa Calvinum, *cap. II.* & circa Janſenium *cap. III.*

PROPOSITIO VI.

149. *Gratia ſufficiens ſtatui noſtro, non tam utilis, quam perniciosa eſt, ſic, ut proinde merito poſſimus petere: a gratia ſufficiente*, libera nos Domine.

DECLARATIO.

Janſenius ſtatim in prima ex ſuis quinque propoſitionibus damnatis non ſolum gratiam ſufficientem in ſtatu naturæ lapſæ negavit in ordine ad certa præcepta; ſed & in ſubſequentibus docuit, gratiam interiorem quamcumque per Chriſtum Salvatorem datam, eſſe unicam, efficacem, ſeu illam, cui numquam reſiſtitur. Novatores alii equidem ſufficientem abſolute non negant; dicunt tamen, illam eſſe pernicioſam, eo quod conjungatur ſemper cum omiſſione culpabili actus præcepti. Aſt merito exinde damnatur. Abſit enim a Chriſtiano aſſerere, quod Chriſtus Dominus, qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, nobis per ſuam Sanctiſſimam mortem, & ſacratiſſima merita quidpiam pernicioſum procuraverit. Quod autem homines huic gratiæ non cooperentur, nullatenus Deo, ſed propriæ malitiæ adſcribendum eſt. Certe etiam in ordine naturali eſt beneficium neutiquam pernicioſum habere oculos: ſibi autem imputet, qui claudendo palpebras noluerit iis uti ad vivendum &c.

PROPOSITIO VII.

150. *Omnis humana actio deliberata eſt Dei dilectio, vel mundi; ſi Dei, Charitas Patris eſt; ſi mundi, concupiſcentia Carnis, hoc eſt, mala eſt.*

DECLARATIO.

Per dictam propoſitionem Joannis Sinichil, & Macarii Havermans, ac nonnullorum aliorum Lovanienſium reſuſcitatur error Michaelis Baji a S. Pio V. & Gregorio XIII. reprobatus per damnationem propoſitionis trigeſimæ octavæ, quæ ſic ſonabat: *Omnis amor creaturæ rationalis aut vitioſa eſt cupiditas, qua mundus diligitur &c. aut laudabilis illa Charitas, qua per Spiritum Sanctum in corde diffuſa Deus amatur.* Vide de hoc plura propoſitione ſequenti, atque *undecima.* Et quis dicet, Ethnicos Principes, qui plura in Jure Civili ſtatuerunt ex motivo, ut ſuum cuique tribuerent, exinde male feciſſe?

PROPOSITIO VIII.

151. *Neceſſe eſt, infidelem in omni opere peccare.*

DECLARATIO.

Denuo hæc doctrina videtur jam damnata antecedenter, quando propoſitio Michaelis Baji ordine vigeſima quinta proſcripta fuit ſequentis tenoris: *Omnia opera infidelium ſunt peccata, & virtutes Philoſophorum ſunt vitia.* Quin imo etiam prius rejecta fuit per Concilium Trid. ana-

Digitized by Google

anathematizans Seſſ. 6, Can. 7. illum, *qui dixerit opera omnia, quæ ante juſtificationem fiunt, quacumque ratione facta ſint, vere eſſe peccata*. Et quis tenebit, eſſe peccatum, ſi infidelis miſericordia motus pauperi dederit Eleemoſynam, cum tamen ipſemet Nabuchodonoſor *Danielis cap.* 4. fuerit admonitus, ut peccata ſua Eleemoſynis redimat?

PROPOSITIO IX.

152. *Revera peccat, qui odio habet peccatum mere ob ejus turpitudinem, & diſconvenientiam cum natura, ſine ullo ad Deum offenſum reſpectu*.

DECLARATIO.

Turpitudo alicujus peccati dupliciter ab homine poteſt conſiderari; nimirum, vel prout ea idem eſt, ac diſconvenientia cum creatura rationali; vel aliter, prout nimirum eſt difformitas ad Legem, quo modo conſideratur, ſi quis in Sacramento Pœnitentiæ doleat de turpitudine peccati. Si ſtante prima cognitione, turpitudo illa adhuc committitur, vocatur *peccatum Philoſophicum*; in ſecunda autem conſideratione, ſi nihilominus perpetratur, *peccatum Theologicum*, quatenus nimirum cognitio difformitatis ad Legem eo ipſo involvit ſimul ſaltem confuſam aliquam cognitionem Ipſius Legislatoris per tranſgreſſionem Legis offenſi. Et quamvis (uti eruitur ex dictis §. præcedenti) quoad peccata contra naturam, ac intrinſece mala iſtæ duæ cognitiones, ordinarie ſaltem, concurrant; demus tamen caſum, quod aliquis in ſylvis enutritus ſaltem ad aliquale tempus poſſit habere ignorantiam invincibilem DEI, etiam tunc, quando ex puro lumine naturæ cognoſcit, E.G. occiſionem innocentis eſſe diſconvenientem alicui creaturæ rationali, data hac hypotheſi, ſi talis ex hoc motivo evitet occiſionem innocentis, hic utique vitando non committit peccatum? non *Philoſophicum*, quia non contra, ſed conformiter dictamini luminis naturalis operatur: neque *Theologicum*; quia, uti ſupponitur in hypotheſi, habet ignorantiam, & quidem invincibilem ſupremi Legislatoris offenſi. Credo, quod docentes hanc damnatam propoſitionem, eamdem, uti priores, deſumpſerint ex principiis Michaelis Baji volentis, omne, quod non ex amore Dei procedit, malum eſſe, uti pariter tenuit apud Dominicum Viva hic Calvinus in Antitod. ad Seſſ. 6. C. 25. dicens: *Dei judicio nihil eſt ſincerum, nec probum, niſi quod ex perfecto ejus amore manat*.

PROPOSITIO X.

153. *Intentio, qua quis deteſtatur malum, & proſequitur bonum, mere ut cœleſtem obtineat gloriam, non eſt recta, nec Deo placens*.

DECLARATIO.

Sane obſtupeſcendum, quod homines, qui volunt eſſe Catholici, ſimilia docere audeant; cum tamen Concil. Trident. Seſſ. 6. Can. 31. rejecerit tale aſſertum ut hæreticum his verbis: *Si quis dixerit, juſtificatum peccare, dum intuitu æternæ mercedis operatur; anathema ſit*. Ac præterea Regius Pſaltes *pſalm.* 118. expreſſe exclamat ad Deum: *Inclinavi cor meum ad faciendas Juſtificationes tuas in æternum NB. propter retributionem*.

PROPOSITIO XI.

154. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt*.

DECLARATIO.

Uti bene notat Dominicus Viva hic, ex deliramento Michaelis Baji ſuperius jam allegato, & refutato (quod ſcilicet inter charitatem, & iniquitatem nihil mediet) denuo deſcendit hæc Theſis confixa, quod videlicet peccaminoſæ ſint noſtræ operationes, ſi non procedant ex fide ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur. Vide dicta Propoſit. VII. atque Propoſit. VIII. & dicenda Propoſit. XIII. ac ſeq.

PROPOSITIO XII.

155. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides, & etiamſi videantur credere, non eſt fides Divina, ſed humana*.

DECLARATIO.

Aſſertum errorem jam proſcripſerat Concilium Trid. *Seſſ. 6. cap.* 15. ubi docet, fidem infuſam non amitti per quodvis mortale (ſicut tamen amittitur gratia) ſed per peccatum infidelitatis: tum *Can.* 28. in quo ponit ſequentia: *Si quis dixerit, amiſſa per peccatum gratia ſimul & fidem ſemper amitti &c. aut eum, qui NB. fidem ſine charitate habet, non eſſe Chriſtianum; anathema ſit*. Accedit Auctoritas Divi Pauli in peccatore fidem ſine Charitate ſubſiſtere poſſe agnoſcentis, dum ait 1. *Cor. c.* 13. *Si habuero NB. omnem fidem, Charitatem autem non habuero, nihil ſum*. Ubi utique agnoſcit fidem ſine Charitate poſſe dari.

PROPOSITIO XIII.

156. *Quiſquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, Charitate ſi caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur*.

DECLARATIO.

Quam juſte hæc propoſitio fuerit damnata, equidem jam ſuperius *num.* 155. propoſitione X. oſtenſum fuit, quorſum etiam finaliter Lector remittitur: interim tamen pro majori Claritate circa præſentem, & duas ſubſequentes propoſitiones adhuc ſequentia occurrunt advertenda.

157. *Primo* notandum, quod vera virtus, quatenus ab altera diſtincta, habeat objectum formale aliud, ac prior: nam habitus ab actibus, & actus ſpecificantur ab objectis, poteſtque in virtutibus in medio conſiſtentibus peccari vel per *exceſſum*, vel per *defectum* contra eamdem virtutem, E. G. contra virtutem *liberalitatis* per exceſſum peccatur *prodigalitate*; per defectum, *avaritia*.

158. *Secundo* notandum, quod unica virtus poſſit habere ex unico, eodemque motivo formali diſtinctos actus: nimirum proſecutivos ſui boni, & averſitivos mali, quatenus oppoſiti huic bono: ſic caſtitas proſequendo bonum elicit actus Caſtitatis, per averſionem autem deteſtatur actus impudicitiæ: Sic etiam, ut proximius accedamus ad noſtrum intentum, Charitas tamquam virtus ſuprema Theologica actibus Amoris proſequitur Deum ut ſummum ac infinite Bonum in ſe, & actibus averſativis deteſtatur peccatum, quatenus malum offenſivum hujus ſummi Boni infiniti in ſe, qui actus deteſtativi etiam contritio perfecta vocari ſolent.

159. *Tertio* notandum tam ex Concilio Trid., quam communiſſimo Catholicorum ſenſu, quod Fides, Spes, & Charitas ſint tres veræ virtutes Theologicæ ab invicem inter ſe diſtinctæ, & ſic habentes diſtincta ab invicem objecta, ſeu motiva formalia: nam fidei motivum formale eſt *Deus ſumme verax in dicendo*. Virtutis Spei *Deus* ſupernaturaliter lumine prævio fidei cognitus, *quatenus nobis ſum-*

Digitized by Google

ſumme bonus. Charitatis, *Deus quatenus infinite bonus in ſe*. Sicut autem juxta præcedens notandum quoad virtutem charitatis proſequor infinitum bonum in ſe, & deteſtor peccatum grave quatenus oppoſitum huic infinito Bono in ſe, ita pariter quoad virtutem ſpei deſidero poſſeſſionem Dei per viſionem, & fruitionem beatificam mihi ſumme boni, & deteſtor peccatum grave, ac pœnas gehennæ exinde promeritas, quatenus ſunt oppoſita, & impeditiva hujus ſummi Boni alias poſſidendi.

160. *Quarto* notandum, quod cujuslibet virtutis qua talis motivum, formale, ac ſpecificativum debeat eſſe bonum, & honeſtum in ſe; alias enim ſi objectum eſt indifferens, pariter actus circa objectum elicitus erit indifferens, niſi aliunde ex altiori fine extrinſeco, V. G. ex amore Dei juxta Conſilium Divi Pauli imperetur, atque ſic elevetur: quod ſi ergo objectum aliquod fuerit bonum, ac honeſtum in ſe, etiam actus tendens in illud objectum erit bonus, & honeſtus in ſe, niſi circumſtantiis extrinſecis per accidens vitietur. E. G. quia ſublevare miſeriam egeni eſt objectum honeſtum, & moraliter bonum in ſe, etiam elargitio eleemoſynæ facta ex dicto fine eſt actus bonus, & honeſtus in ſe: neque eſt neceſſarium ad contrahendam hanc bonitatem moralem, ut ſimul alia motiva extranea aſſumam, puta, ut dem eleemoſynam poſitive ex motivo charitatis, dummodo illa alia motiva poſitive non excludam.

161. *Quinto* notandum, exinde juſtiſſime fuiſſe damnatos Bajaniſtas, Janſeniſtas, & Queſnellianos, eo quod putaverint, nullum actum poſſe eſſe bonum, & honeſtum, niſi imperetur a ſuprema virtute Theologica, nimirum Charitate, quaſi vero omnes alii actus forent vitioſi; cum tamen lumine fidei ex ſacra Scriptura cognoſcatur, Deo alias quoque virtutes placere; cum etiam iſtæ habeant propria & ab invicem diſtincta objecta formalia moraliter bona.

162. His ergo prænotatis cum reliquarum virtutum actus ſint in ſe ipſis boni, & honeſti, ac etiam ſuo modo meritorii, dummodo fuerint a gratia actuali, & lumine fidei directi, cur non æque poterit dici de virtute ſpei Theologicæ? & conſequenter quo fundamento ſolido aſſeritur, operari intuitu æternæ beatitudinis eſſe vitioſum? Volui hæc fuſius proponere, quia meo judicio ex iſtis prænotatis plurimum dependet recta intelligentia hujus, & ſequentium duarum Theſium confixatum.

PROPOSITIO XIV.

163. *Timor gehennæ non eſt ſupernaturalis.*

DECLARATIO.

Iii, qui putarunt, timorem conceptum ex acerbitate pœnarum eſſe vitioſum, eo ipſo intulerunt, eumdem non eſſe ſupernaturalem: ens enim ſupernaturale dicit aliquem ordinem, & reſpectum ad æternam gloriam, qualem utique nequit habere vitium. Quod autem timor gehennæ ſit vitioſus, putarunt ex ea ratione, quia crediderunt, hunc timorem adhuc includere affectum ad peccatum, atque deteſtantem grave peccatum propter metum ghennæ taliter eſſe conſtitutum, ut adhuc peccatum continuaret, ſi gehenna non eſſet, ſicut projiciens merces in mare ob periculum naufragii interne adhuc habet animum retinendi merces, ſi naufragium non foret, de quo ultimo videatur Reiffenſtuel *Tract. 1. Theol. Moral. Diſt. 1. num. 18. & ſeqq.* Sed *contra eſt*, quod falſiſſimum dicatur, timorem gehennæ includere affectum adhuc peccandi, ſi gehenna non eſſet; cum enim lumine fidei bene cognoſcatur, per affectum ad peccatum grave includi novum peccatum grave ex timore Gehennæ alias ſubeundæ, ita eſt ſaltem interpretative, conſtitutus, ut ex timore gehennæ abſolute nolit ullum tale peccatum, quo gehennæ pœna incurritur. Econtra verò projiciens merces in mare ad evitandum naufragium bene prævidet, internum affectum ad merces ſuo fini intento neutiquam obeſſe, modo in actu exercito merces projiciat in mare, ut navis ſuo pondere exoneretur, ſicque cenſetur ad merces affectum retinere. Quod ſi eodem modo ex circumſtantiis ſpecialibus pariter peccator retineret affectum ad peccandum, ſi gehenna non eſſet, haud dubie talis timor non eſſet honeſtus, & conſequenter nec ſupernaturalis.

164. Ut hoc magis intelligatur, ſciendum, quod in ordine ad propoſitum *duplex* ſit timor, unus filialis, alter ſervilis. Filialis eſt, quo quis timet peccatum, quatenus eſt offenſa Dei infinite boni in ſe: filiorum quippe eſt timere offenſam Patris; atque hic timor ortum trahit a charitate. Timor ſervilis eſt, quo quis culpam fugit, ne pœnas ſubire cogatur: & hic eſt iterum duplex, nempe unus eſt ſervilis cum nulla incluſione affectus ad peccatum, ſeu, uti Dominicus Viva ait, materialiter ſervilis; alius vero formaliter talis, ſeu, uti alii loquuntur, ſerviliter ſervilis, ideſt, cum incluſione affectus ad peccatum. Prior abſolute, ſaltem virtualiter omne deſiderium ad peccatum excludit, paratus interpretative aſſumere ſibi aliud motivum deteſtandi peccatum, ſi infernus non foret. Econtra vero poſterior retinet adhuc deſiderium ſaltem conditionatum ad peccatum. Hic ultimus timor, qui forſan aliquoties intervenit apud conſuetudinarios, & in occaſione proxima conſtitutos &c. reprobatur a ſancto Auguſtino, & aliis SS. PP. non autem prior, qui potius originem habet a virtute ſpei, uti timor filialis a charitate, atque inculcatur *Luc. cap. 12. v. 5.* ac alibi ſæpius a Sacra Scriptura, nec non a Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. de Pænitentia, cap. 4.* vocatur *donum Dei, & Spiritus Sancti impulſus*. Timere, ne quis mittatur in gehennam, *bonus eſt, & utilis iſte timor*, inquit D. Auguſtinus *in pſalm. 127.*

PROPOSITIO XV.

165. *Attritio, quæ gehennæ, & pœnarum metu concipitur, ſine dilectione benevolentiæ Dei, propter ſe non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis.*

DECLARATIO.

Si timor gehennæ eſt bonus, & ſupernaturalis, eo ipſo quoque dolor peccati ex eo timore gehennæ elicitus, erit pariter bonus, & ſupernaturalis; & hinc Carolus ab Aſſumptione ſub nomine ficto *Philaleti* cum Bajanis, & Janſeniſtis ut in ſuis abſurditatibus conſequenter loquatur, tam unum negavit, quam alterum, bene, prævidens, ſi conceſſerit primum, debere quoque admitti ſecundum tamquam conſectaneum. Quamplures autem ante damnationem hujus propoſitionis defenderunt, attritionem ex gehennæ, & pœnarum metu conceptam ſine dilectione benevolentiæ Dei propter ſe non eſſe bonam; quia vel crediderunt cum Bajaniſtis &c. nullum actum eſſe bonum abſque Charitate Dei, vel quia putarunt, ſimilem actum attritionis ſemper continere aliquem affectum ad peccatum, quod utrumque jam ſuperius fuit reprobatum. Profecto capere ſatis nequeo, quomodo homines Catholici, qui ſummo Pontifici ſaltem cum Concilio generali, vel conſenſu univerſalis Eccleſiæ adſcribunt infallibilitatem, talia propugnare audeant, cum Concilium Generale ultimum Tridentinum, nempe *ſeſſ. 14. de Pænitent. cap. 4.* expreſſe doceat, quod attritio, quæ ex turpitudinis peccati conſideratione, vel ex gehennæ, & pęnarum metu concipitur, non ſolum non faciat hominem magis hypocritam, (uti voluit Lutherus) verum etiam ad Dei gratiam Sacramento diſponat, ſitque bonus motus, ſine quo gratia in Sacramento non confertur. Quomodo autem malum poteſt diſponere ad bonum? Item quomodo affectus ad pec-

catum eſt componibilis cum vero actu charitatis, ut conjunctim diſponant ad gratiam juſtificativam? Præterea quo fundamento ad excludendum in timore gehennæ affectum ad peccatum neceſſario requiritur actus charitatis? quare non poſſet dictus affectus etiam excludi per actum ſpei, conſiderando, quod affectus ad peccatum ſit incompoſſibilis cum evitatione gehennæ, & conſecutione beatitudinis æternæ?

166. Incidentaliter hic etiam ad illos Doctores Catholicos me converto, qui equidem tum propter ſatis claros textus Concilii Tridentini ſuperius ex parte jam allegatos, tum propter has propoſitiones damnatas gratis admittunt, talem attritionem eſſe bonum motum, ac ſupernaturalem; addunt tamen, eamdem abſque aliquo actu charitatis benevolentiæ ad Sacramentum Pœnitentiæ tantum diſponere *remote*; ut autem diſponat *proxime*, requiri ſimul aliquem actum amoris Dei benevoli, ſaltem in aliquo gradu remiſſo. Econtra vero extra Sacramentum Pœnitentiæ, ut talis amor Divinus, vel contritio perfecta proxime diſponat ad remiſſionem peccatorum gravium, exigunt ſimilem actum in gradu intenſo. Ita illi. Hæc quidem ſententia per propoſitionem præſentem necdum confixa reputatur; quin imo Alexander VII. in Decreto anno 1667. die 5. Maji edito, & Benedictus XIII. in Concilio Lateranenſi anno 1725. celebrato in Appendice *Part. 3. Inſtruct. Sacramen. ad Sacramental. Confeſſ.* ſeveriſſime prohibuerunt, ne dicta ſententia aliqua cenſura afficiatur. Interim tamen, etſi laudem omnino, quando dolor tali modo elicitur; adſtruere tamen obligationem ſic eliciendi, ita ut alias Sacramentum exponi cenſeatur probabili periculo invaliditatis, non poſſum penetrare, quo ſolido fundamento hæc aſſertio defacto nitatur: nam plures rationes ante Concilium Tridentinum in hujus favorem adductæ (puta, quod talis attritio ſit inordinata, quod contineat affectum ad peccatum &c.) defato cadunt; quia tam Concilium Tridentinum, quam ſummi Pontifices declararunt, illam attritionem etiam abſque actu dilectionis eſſe honeſtam, & ſupernaturalem. Inſuper Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14. de Pœnitentia cap. 3. & cap. 4.* dum ſolicite enumerat partes Sacramenti Pœnitentiæ, atque ad ejuſdem valorem exigit attritionem, vel *ex turpitudinis peccati conſideratione*, vel *ex gehennæ, & pœnarum metu* conceptam, nullam facit mentionem de aliquo actu dilectionis Dei benevolæ, quaſi ſimul ad attritionem requiſito: ergo ſignum eſt, quod talis actus non requiratur, ne cogamur alias concedere, quod Concilium in re tam ardua, & adeo nobis neceſſaria doctrinam tradiderit mutilam, & valde mancam, qua poſſemus induci. &c.

167. Dices *primo:* Ex ipſo Concilio Tridentino citata *Seſſ. 14. cap. 4.* ſufficienter erui, quod præter timorem gehennæ vel aliquis actus proſecutivus amoris DEI ſuper omnia, vel averſativus offenſæ propter Deum ſumme dilectum ſuper omnia debeat intervenire: nam Concil. loc. cit. ait: *Hoc timore utiliter concuſſi Ninivitatæ &c. plenam terroribus pænitentiam egerunt, & miſericordiam a Domino impetrarunt:* ſubſumitur; ſed miſericordiam, ſeu veniam ſuorum peccatorum utique Ninivitæ non impetraſſent, niſi interveniſſet aliquis actus amoris DEI ſuper omnia; utpote pro eo tempore, quo Sacramentum Pœnitentiæ necdum erat inſtitutum ſummopere neceſſarium ad remiſſionem peccatorum; ergo. Sed *contra* eſt, quod argumentum hoc laboret malo ſuppoſito, quaſi nimirum per impetratam exinde a Ninivitis Miſericordiam intelligatur *remiſſio peccatorum*. Quis enim credat, quod omnes omnino Ninivitæ elicuerint veram ibidem contritionem, ſicque omnes omnino a ſuis peccatis gravibus fuerint liberati? Quare per virtutem pœnitentiæ in cinere & cilicio peractæ potius omnes impetrarunt miſericordiſſimam remiſſionem pœnæ temporalis, alias ipſis univerſaliter per Prophetam Jonam intentatæ; quæ remiſſio pœnæ temporalis fieri potuit abſque aliquo actu amoris Dei, vel contritionis perfectæ. Et plane alias, ſi illa Ninivitarum pœnitentia fuiſſet neceſſaria, & ordinata ad immediatam remiſſionem ipſorum peccatorum exinde ſequeretur; quod ſicuti apud Ninivitas ad remiſſionem peccatorum requirebatur perfecta contritio, & quidem in Sententia Adverſariorum, valde intenſa, ita pariter talis exigatur in Sacramento Pœnitentiæ; cum talem dolorem ad Sacramentum Pœnitentiæ requirat Concilium Tridentinum, qualem habuerunt Ninivitæ in Cinere & Cilicio agentes pœnitentiam. Vides amice Lector, quomodo hoc Adverſariorum fundamentum ſit potius pro nobis, quam contra nos, ſi hoc reſponſum attente conſideres.

168. Dices *ſecundo*: Saltem ex aliquo alio prævio textu Concilii Tridentini deduci, quod cum timore gehennæ debeat ad ſalutarem pœnitentiam concurrere aliquis actus initialis amoris Dei: nam *Seſſ. 6. de juſtificat. cap. 6.* habetur, quod peccatores præparentur ad recipiendam gratiam juſtificativam tunc, quando Juſtitiæ Divinæ timore utiliter concuſſi Deum tamquam *omnis juſtitiæ fontem diligere incipiunt*. Reſpond. Diſtinguendo anteced. peccatores præparantur ad juſtitiam, quando Deum diligere incipiunt, vel amore amicitiæ, vel amore concupiſcentiæ, conced. neceſſario, ac determinate amore amicitiæ, Nego. Amor concupiſcentiæ, qua Deus amatur ut nobis ſumme bonus, &c. pertinet ad virtutem Spei; amor autem amicitiæ ad virtutem Charitatis Theologicæ. Si amamus fontem, quatenus dulces pro nobis ex eo profluunt aquæ, amamus illum ut nobis bonum. Legant Adverſarii textum in fonte, agnoſcent Deum *Fontem omnis juſtitiæ* non deſervire ad ſuum intentum, præſertim, cum inſuper ibidem Deus proponatur accedentibus ad ſe tamquam *Remunerator*, quod motivum denuo ad virtutem Spei Theologicæ reducitur. Alias adhuc ſolutiones memorati textus invenies apud Viva hic; ubi etiam reperies, quod non omnes actus ibidem enumerati requirantur neceſſario formaliter, & explicite tamquam *conditiones ſine quibus non* ad juſtificationem ponendi. Vide etiam de tota iſta Quæſtione Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſ. 6. Quæſt. 4. ac in Supplemento ibidem*.

169. Ceterum omnia dicta præcedentia in compendium redigendo erues ex his Amice Lector *primo*, quod deteſtatio doloroſa de peccato gravi vel ob amiſſam exinde æternam beatitudinem, vel ob acerbitatem pœnarum propterea incurrendarum, ut ſit ſalutaris, numquam poſſit includere ſimul affectum ad peccatum. *Secundo*, quod talis deteſtatio doloroſa poſſit habere ſimul conjunctum aliquem actum dilectionis DEI benevolæ; cum Spes, & Charitas non ſint virtutes ad invicem incomponibiles. *Tertio*, quod tamen talis conjunctio non ſit neceſſaria ad hoc, ut memorata doloroſa deteſtatio ſit moraliter bona, & ſupernaturalis. *Quarto* demum, quod illa conjunctio cum actu dilectionis Dei ſuper omnia neque requiratur ad valorem doloris in Sacramento Pœnitentiæ: nam dum Concilium Trident. *Seſſ. 14. cap. 4.* enumerans conditiones neceſſarias ad valorem hujus Sacramenti illam unionem non requiſivit, neque nos debemus exigere.

Nec poſſum mihi perſuadere, quod ſententia illa communis, tenens, non requiri ad dolorem Sacramentalem amorem benevolum Dei, fuiſſet a Summis Pontificibus Alexandro VII. & Benedicto XIII. tolerata, ſi in Sacramento tam neceſſario quoad praxin fuiſſet judicatum, ſubeſſe grave periculum invaliditatis Sacramenti Pœnitentiæ; prout tamen revera ſubeſſet, ſi contraria opinio conſideratis omnibus conſiderandis judicaretur adhuc practice niti ſolido, & valde gravi fundamento. Quod ſi opponas, memoratos Summos Pontifices toleraſſe quoque opinionem illam, quæ ad valorem doloroſæ Confeſſionis requirit aliquem actum amoris amicitiæ DEI: Reſpondeo, tolerantiam illam facilius capi poſſe ex ea ratione; quia, quamvis etiam non requireretur; attamen in praxi non noceret, nec valori Sacramenti obſtaret, ſi ſimul conjungatur in Confeſſione doloroſa actus amoris Dei benevoli, ſeu

amicitiæ;

Digitized by Google

amicitiæ; e contra vero plurimum obeſſet, ac maximi peccatores non pauci exponerentur gravi periculo invalidæ abſolutionis, ſi actus amoris Dei ſuper omnia neceſſarius foret ad Sacramenti Pœnitentiæ valorem, quem tamen actum multi pœnitentes intermitterent, decepti ex doctrina communi, quæ eumdem amorem amicitiæ etiam practice nullatenus requirit.

170. Quæres: An, dum ruſtici, vel pueri interrogati a Confeſſario, *quare doleant de peccatis?* reponunt: *quia Deum offendi*, an (inquam) talis dolor reducendus ſit ad virtutem Spei, vel Charitatis? Reſpondeo id debere cognoſci ex modo quo *Deum offenſum* tales ſimplices apprehendunt: nam ſi apprehendunt Deum offenſum ut juſtum ſcelerum vindicem, ex his offenſis ad infligendas pœnas commotum, ſicque, ne has pœnas ſubire debeant, deteſtentur grave peccatum, quod eſſet inductivum harum pœnarum, talis dolor pertinebit ad virtutem *Spei*; ſicuti ſi econtra ſibi ſiſtunt Deum ut infinite bonum in ſe, nunc per peccata offenſum, ſpectabit ad *Charitatem*. Ego ſæpius ſimilia interrogatoria inſtituendo expertus ſum, quod a potiori Deum ſibi repræſentent quatenus Redemptorem pro nobis flagellis cruentatum, ſpinis coronatum, & ignominioſe cruci affixum; ubi vix efficacius, & intenſius ad ſerium dolorem commoveri poterunt, quam ſi ipſis hac occaſione proponatur ingratitudo erga tantum Redemptorem, & Clementiſſimum diverſarum gratiarum Collatorem, quem per gravia peccata oſtentui habent, & de novo Cruci affigunt. Meo autem judicio dictus dolor pertinet potius ad amorem concupiſcentiæ, & ad virtutem Spei, quam ad Charitatem, cum DEUS repræſentetur *quatenus nobis bonus*; quamvis ceteroquin gratis admittatur, quod etiam ſimiles actus ſint quaſi ſcintillæ, vel flammam Charitatis excitantes, vel jam excitatam ulterius foventes &c.

Dicere autem cum Joanne Pontas Eccleſiæ Cathedralis Pariſienſis Pœnitentiario in ſuo Dictionario V. *Contritio*, *caſu* 3. & cum Euſebio Amort ibidem, quod Charitas benevola feratur in Deum etiam *prout eſt noſtrum ſummum Bonum*, ac inſuper, quod amor ille initialis jam contineatur *in propoſito ſervandi præcepta* &c. ſeu (quod in re ipſa plane idem eſt) *in propoſito non amplius graviter peccandi*: Hoc (inquam) dicere, eſt nobiſcum in re ipſa loquendo quoad praxin convenire; cum etiam nos requiramus dolorem ſerium ex motivo aliquo univerſali extenſivo ad omnia peccata mortalia elicitum cum firmo propoſito non amplius graviter peccandi, ſeu (quod in effectu idem eſt) nullum amplius transgrediendi præceptum graviter obligans. Sed tali modo loquendo amor concupiſcentiæ, & amor amicitiæ: item Spes & Charitas ad invicem confunduntur in ordine ad præſens tam quoad actus proſecutivos, quam quoad averſativos, de quibus ſupra *num.* 160. Item per dictam explicationem non attingitur mens Illuſtriſſimi Epiſcopi Torphyrienſis le Drou, & adhærentium, qui eum eodem tam *in ſuis Diſſertationibus de Attritione & Contritione*, quam in *confutatione diſcuſſionis Theologicæ* volunt, attritionem eſſe ſincerum animi dolorem de peccatis propter Deum, NB. habito reſpectu ad ipſum *propter ſe ſuper omnia dilectum*; exinde addentes, quod attritio, & contritio tantum diſtinguantur ſecundum magis, & minus, id eſt, ſecundum majorem, vel minorem intenſionem actus, & quod ſæpius actus Charitatis, benevolentiæ, ſeu amicitiæ ſit ſeparabilis a gratia juſtificativa, quando nimirum ille, a gravi peccatore extra Sacramentum Pœnitentiæ elicitur in gradu valde remiſſo, qualem actum ſolent vocare *Charitatem imperfectam*. Atque contra hos potiſſimum procedunt dicta præcedentia.

PROPOSITIONES XVI. & XVII.

171. *XVI. Ordinem præmittendi ſatisfactionem abſolutioni induxit non politia aut inſtitutio Eccleſiæ, ſed ipſa Chriſti Lex, & præſcriptio, natura rei idipſum quodammodo dictante.*

XVII. Per illam praxin mox abſolvendi ordo Pœnitentiæ eſt inverſus.

DECLARATIO.

A noſtro Sixto IV. antea Ordinis Generali, deinde Summo Pontifice error iſte, qui erat Petri de Oſmo, damnatus fuit, uti teſtatur Cardinalis de Lugo *Diſput.* 12. *de Pœnitentia num.* 42. Accedit ratio, quod hoc Sacramentum ſit inſtitutum ad formam judicii proferentis ſententiam, ſed hæc ſolet proferri ante executionem pœnæ decretæ: ergo. Quando autem adducuntur Oroſius Cardinalis, S. Cyprianus, & Abbo Archi-Epiſcopus Rhemenſis, teſtantes in antiqua Eccleſia ſatisfactionem ordinarie præſtitam ante abſolutionem, præfati, & alii Auctores intelligendi ſunt de Abſolutione Canonica, qua olim delinquentes in foro Canonico abſolvebantur a reſiduis pœnis Canonicis, & publicis, non autem de Abſolutione Sacramentali a peccatis occultis, uti recte ex Francolino ad vertit Euſebius Amort *parte* 1. *Hiſtoriæ Indulgentiarum in Diſſertat. prælim.* §. *VI. num.* 40. ubi inſuper num. 41. ſubjungit rationes, eum in foro quoque externo Canonico hic vigor pro nunc moderationem acceperit. Vide de his ipſis duabus propoſitionibus cap. III. num. 55. Item P. Fontana *parte* 3. *in Conſtitut. Unigenitus propoſit.* 87. eſt P. Francolinum lib. 7. de pœnitentia, ac D. Euſebium Amort loc. cit.

PROPOSITIO XVIII.

172. *Conſuetudo moderna quoad adminiſtrationem Sacramenti Pœnitentiæ, etiamſi eam plurimorum hominum ſuſtentet auctoritas, & multi temporis diuturnitas confirmet, nihilominus ab Eccleſia non habetur pro uſu, ſed abuſu.*

DECLARATIO.

Gratis, & temerarie Novatores Rigoriſtæ finxerunt, quod moderna praxis adminiſtrandi Sacramentum Pœnitentiæ habeatur pro abuſu, cum numquam oſtendi queat, dictam praxin eſſe contra præceptum Divinum, vel Eccleſiaſticum. Vide Dominicum Viva hic *num V.*

PROPOSITIO XIX.

173. *Homo debet agere tota vita Pœnitentiam pro peccato Originali.*

DECLARATIO.

Contenderunt teſte Viva hic num. 2. Lutherus, & Calvinus, concupiſcentiam, ſeu fomitem peccati eſſe ipſum peccatum originale; ex quo haud dubie ſequeretur, ſicuti apud nos etiam poſt baptiſmum remanet concupiſcentia, ita & permanere ipſum peccatum originale; quod idem videntur occulte ſentire rigidi hi Novatores, atque exinde inferre, quod homo debeat tota vita ſua agere Pœnitentiam pro peccato originali, utpote quod in principiis Lutheri, ac Calvini adhuc remanet etiam poſt Baptiſmum; cum remaneat pro tunc fomes peccati, ſeu concupiſcentia, in qua conſtituunt rationem peccati originalis. Aſt falſum eſt, quod ipſa concupiſcentia ſit peccatum originale juxta clarum textum Concil. Triden. *Seſſ.* 5. *de peccato originali. Can. Sen. num.* 5. Præterea (uti bene advertit Matthæuccius in ſua Cautela Confeſſarii *Lib.* 3. *Cap.* 3. *num.* 42.) iſta propoſitio enervat efficaciam Baptiſmi, per quem, etſi remaneat concupiſcentia, nihilominus plene, & integre remittitur peccatum originale,

Digitized by Google

& actualia ante Baptiſmum commiſſa juxta Tridentinum *Seſſ. 5. Can. 5. in Decreto de Peccato Originali*, ac *Seſſ. 14. de Pœnitentia Cap. 2.* Item remittitur omnis pœna *Can. per Baptiſmum de Conſecrat. Diſt.* 4. Propterea Baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda eſt ſatisfactio, ſed morientes, ſi poſt ſuſceptum Baptiſmum aliam culpam non committant, ſtatim ad Regnum Cœlorum, & Dei viſionem pervenient, uti loquitur expreſſe Concilium Florent. *in Decreto Eugenii*, ac Tridentinum *Seſſ. 6. de Juſtificat. cap.* 14. definit in Baptiſmo totam pœnam ſemper remitti. Ad quid ergo opus eſt agere tota vita pœnitentiam pro peccato originali?

PROPOSITIONES XX. & XXI.

174. XX. *Confeſſiones apud Religioſos factæ pleraque vel ſacrilegæ ſunt, vel invalidæ.*

XXI. *Parochianus poteſt ſuſpicari de Mendicantibus, qui eleemoſynis communibus vivunt, de imponenda nimis levi, & incongrua pœnitentia, ſeu ſatisfactione ob quæſtum, ſeu lucrum ſubſidii temporalis.*

DECLARATIO.

Sunt Rigoriſtæ in Sacramento Pœnitentiæ erga alios nimis ſeveri, uti patet ex damnatis antecedentibus propoſitionibus; hic autem erga ſeipſos nimium laxi, dum publice ſine ſcrupulo, & anxietate conſcientiæ talia abſolute, & generaliter Regularibus mendicantibus de Religione Catholica, in cujus Gremium plures milliones animarum etiam in Indiis tamquam extremis orbis partibus adduxerunt, eximie meritis, falſiſſimo impingere præſumunt, quæ certe ſine graviſſima detractione afferi nequeunt, imo nec ſine nota temerarii judicii cogitari. Videatur Dominicus Viva hic.

PROPOSITIO XXII.

175. *Sacrilegi ſunt judicandi, qui jus ad Communionem percipiendam prætendunt, antequam condignam de delictis ſuis pœnitentiam egerint.*

DECLARATIO.

Etſi non negetur, aliquando conſultum eſſe, ut Pœnitentia perſolvatur, antequam ſacra Communio percipiatur: attamen ſi id non fiat, Sacrilegium committi ex nullo textu Sacræ Scripturæ aut Concilii Oecumenici probari poteſt. Scio quidem, quod Paulus Apoſtolus requirat, ut quis antequam ad has Epulas Divinas accedat, ſe ipſum probet, id tamen non ita intelligendum venit, quaſi neceſſario præcedenter ante acceſſum ad S. Communionem prævia condigna ſatisfactio requireretur, ſed potius de prævia Confeſſione debet fieri interpretatio. Audiatur deſuper Concilium Tridentinum *Seſſ.* 13. *de Eucharistia Cap.* 7. taliter loquens: *Eccleſiaſtica conſuetudo declarat, eam probationem neceſſariam eſſe, ut nullus ſibi conſcius mortalis peccati, quantumvis ſibi contritus videatur, abſque præmiſſa Sacramentali Confeſſione ad Sacram Euchariſtiam accedere debeat.* Item quomodo conſultum invenitur, ut V. G. conſuetudinarius, cui ſingulis diebus per aliquot hebdomades brevis oratio tamquam pœnitentia medicinalis imponitur, ut (inquam) talis conſuetudinarius a cibo hoc alias ſingulariter confortante abſtineat, uſquedum per hanc pœnitentiam condigne pro ſuis peccatis ſatisfaciat.

PROPOSITIO XXIII.

176. *Similiter arcendi ſunt a Sacra Communione, quibus nondum ineſt amor Dei puriſſimus, & omnis mixtionis expers.*

DECLARATIO.

Datur etiam ſuo modo in abſurdis aliqua cohærentia, ita nimirum, ut ex uno abſurdo ſequantur plura. Sic quia Bajani juxta jam dicta conformiter propoſitioni 38. damnatæ Michaelis Baji docuerunt, omnem actionem humanam deliberatam, quæ non eſt Charitas Patris, eſſe dilectionem mundi, & concupiſcentiam carnis, exinde occulti aſſeclæ Michaelis Baji, ac Novatores conſequenter inferunt, præparationem illam, qua juxta Apoſtolum Paulum homo ſeipſum probat, ut de pane illo edat &c. debere neceſſario procedere ex puriſſimo amore Divino, alias autem fore dilectionem mundi, peccaminoſam, & conſequenter tales a S. Communione arcendos. Aſt reprobantur partim ex jam dictis antecedentibus, partim ex Concilio Tridentino, quod *Seſſ.* 13. *cap.* 7. declarans illam præparationem ad ſacram Communionem ab Apoſtolo Paulo deſideratam non facit ullam mentionem Charitatis puriſſimæ quaſi neceſſario prærequiſitæ, ſed potius Sacramentalis Confeſſionis, ſuppoſito, quod quis in peccato gravi exſtiterit.

PROPOSITIO XXIV.

177. *Oblatio in templo, quæ fiebat a B. Virgine MARIA in die Purificationis ſuæ per duos Pullos Columbarum, unum in holocauſtum, & alterum pro peccatis, ſufficienter teſtatur, quod indiguerit purificatione, & quod filius, qui offerebatur, etiam macula Matris maculatus eſſet ſecundum verba Legis.*

DECLARATIO.

Equidem hæc Theſis confixa directe non ſpectat ad Theologiam moralem, uti conſideranti patet; ut tamen nulla ex propoſitionibus ab Alexandro VIII. rejectis abſque aliquali ſaltem declaratione relinquatur, ſuccincte explicatur: Prænotandum itaque ex Origine *Hom.* 14. *in Lucam*, a feminis parturientibus poſt tempus purificationis (id eſt triginta diebus poſt partum duos Pullos Columbarum a pauperibus; a ditioribus autem unum agnum anniculum, & unum pullum columbæ in Lege veteri fuiſſe in templo oblatos, & quidem pullus columbæ ſemper offerebatur pro peccato, id eſt, pro immunditia contracta a genitrice, & ab infante, tum ob conceptionem impuram ex concupiſcentia carnis ortum trahentem, tum ex vi nativitatis ſordidæ: nam cum novem illis menſibus in utero Matris aliqua excrementa, & copia ſanguinis congregentur, in enixu partus expelluntur; & quia tota hæc miſeria NB. ex infectione peccati, ac concupiſcentia tamquam fomite peccati oritur, idcirco Sacrificium illius pulli pro peccato offerri dicebatur, uti bene notat Dominicus Viva *hic num.* 3. Jam autem ter immaculata, ac puriſſima Dei Genitrix MARIA juxta Iſaiam *Cap.* 7. tamquam Virgo peperit filium, & quidem conceptum de Spiritu Sancto, prout Symbolum Apoſtolorum nos docet, conſequenter his immunditiis ex concupiſcentia carnis, & concubitu cum viro evenientibus ſubjecta neutiquam fuit: *Nequaquam immunda judicatur, quæ Sancto Spiritu obumbrante totius munditiæ, & Sanctitatis auctorem genuiſſe probatur*: inquit apud Dominicum Viva hic *num.* 7. S. Eligius; & S. Auguſtinus *Lib. de Hæreſib. Cap.* 5. *contra Manichæos* ait: *Stulte, unde ſordes ex Virgine Matre, ubi non eſt concubitus cum homine Patre? nihil plane in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, &c. &c. Vere o Beata Virgo, vere non habes cauſam, nec tibi opus eſt purificatione:* Concludit Sanctus Bernardus *Serm.* 1. *de Purificatione*. Neque ex eo, quod offerendo duos pullos columbarum antiquæ Legi purificationis ſeſe ſubjecerit, ſequitur, quod purificatione indiguerit; alias pariter ex circumciſione Chriſti deberet inferri in ipſo macula originalis peccati, & ex dato tributo ſubjectio Chriſti ad Cæſarem

Digitized by Google

Cæſarem colligeretur, uti recte notat Matthæuccius *in Cautel. Confeſſ. Lib. 3. cap. 3. n. 56.*

PROPOSITIO XXV.

178. *Dei Patris ſedentis ſimulacrum nefas eſt Chriſtiano in templo collocare.*

DECLARATIO.

Videtur hæc propoſitio renovare errorem Iconoclaſtarum in VII. Synodo Generali ad annum 787. ſub Adriano Papa damnatum, quæ damnatio denuo renovata fuit a Concilio Trid. *Seſſ. 25. in Decreto de Invocat. Sanct.* contra Lutheranos, & Calviniſtas ſtatuentes, imagines Chriſti, Deiparæ, & aliorum Sanctorum non ſolum in templis habendas, ſed etiam eis debitum honorem, & venerationem impertiendam. Nec dicatur cum his Novatoribus, in iſto aliiſque Conciliis equidem fuiſſe definitam retentionem imaginum Chriſti, Deiparæ & Sanctorum; nihil autem eſſe deciſum de imaginibus repræſentantibus ipſummet Deum. Nam *contra eſt*, quod eadem videatur ratio, uti conſideranti patet: Si enim Deus Pater ſub figura corporea apparuit Danieli, prout ipſemet teſtatur *Cap. 7. Ibi aſpiciebam, donec Throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum ſedit*; & Spiritus Sanctus ſub ſpecie columbæ *Matth. cap. 3.* cur non poterit Deus etiam ſub figura corporea repræſentari, & in templo collocari? Nec obeſt, quod Deus ſit incorporeus: nam etiam Angeli ſunt incorporei, & tamen conſtat ex Dei imperio *Exodi cap. 25.* Angelos ſculpta ſimilitudine expreſſos fuiſſe, & in VII. Synodo definitum eſſe, imagines Angelorum poſſe depingi. Conſule de hoc ulterius Theologiam Polemicam.

PROPOSITIO XXVI.

179. *Laus, quæ defertur MARIÆ, ut Maria, vana eſt.*

DECLARATIO.

Errorem hunc Leo Iſauricus inter hæreticos poſt Gentiles, & Mahumetanos omnium primus jam docuit, quem reſuſcitarunt Wiclephiſtę teſte Valdenſi *T. 3. cap. 118.* nullam aliam ſalutationem honorificam B. V. concedentes, quam civilem, qualis etiam Regibus & Magnatibus exhibetur. Errori huic repugnat perpetuus Eccleſiæ uſus, & Traditio, ac noviſſime Concilium Trident. *Seſſ. 25.* ſuperius citatum, præcipiens non ſolum laudem, ſed etiam honorem, ac cultum B. Virgini, ac Sanctis exhiberi, qui quidem non ſit cultus Latriæ, ſed Hyperduliæ reſpectu Beatæ Virginis, & Duliæ reſpectu aliorum Sanctorum. Videantur dicta Patris Reiffenſtuel *Tract. 5. Diſt. 1. Quæſt. 3. & 4.*

PROPOSITIO XXVII.

180. *Valuit aliquando Baptiſmus ſub hac forma collatus:* In nomine Patris &c. *prætermiſſis illis:* Ego te baptizo.

DECLARATIO.

Cum ad valorem Baptiſmi requiratur, ut exprimatur actio Miniſtri, ſicuti ad valorem Sacramenti Pœnitentię hinc ſicuti in Sacramento Pœnitentiæ, ſi omitteretur *Ego te abſolvo*, numquam reputatum legitur validum Sacramentum Pœnitentiæ, ita pariter diſcurrendum, ſi in baptiſmo intermiſſum fuit: *Ego te baptizo.* Et hinc Alexander tertius (prout refertur cap. 1. de Baptiſmo, jam anno 1175. declaravit Baptiſmum tamquam invalidum, in quo ſub expreſſione formæ non continentur hęc verba: *Ego te baptizo.* Vide Reiffenſtuel *Tract. 14. Diſt. 3. Quæſt. 3.*

PROPOSITIO XXVIII.

181. *Valet Baptiſmus collatus a Miniſtro, qui omnem ritum externum, formamque baptizandi obſervat; intus vero in corde ſuo apud ſe reſolvit: Non intendo facere, quod facit Eccleſia.*

DECLARATIO.

Expreſſe Concilium Trid. *Seſſ. 7. de Sacram. in genere Can. 11.* hæc poſuit formalia: *Si quis dixerit, in Miniſtris dum Sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem ſaltem faciendi, quod facit Eccleſia; anathema ſit.* Quod idem jam antecedenter ſtatuit Concil. Florent. in Decret. Unionis. Textum hunc torte explicarunt aliqui, ut ſuam adhuc opinionem aliquo modo manutenere valeant: dicendo nimirum, vi allegati textus requiri quidem intentionem materialiter faciendi, quod facit Eccleſia, non autem formaliter, id eſt, præcipi quidem intentionem ponendi ritus externos, prout ponit Eccleſia, non autem requiri intentionem internam, neque implicitam conficiendi Sacramentum Nomine Chriſti tamquam Principalis, prout facit Eccleſia; quin imo (inquiunt) interne poterit haberi expreſſe intentio contraria; nimirum nullum conficiendi Sacramentum, dummodo hæc poſitiva contraria intentio non prodeat exterius. Ita illi. Videtur tamen torta hæc explicatio reprobata per confixionem allegatæ 28. propoſitionis ex ea ratione; quia Miniſter Sacramenti operatur nomine Chriſti tamquam principaliter operantis, adeoque ſaltem implicite debet ſe conformare intentioni Ipſius Chriſti, quæ erat non ſolum ritus externos, ſed ipſum Sacramentum conficiendi. Et hinc etiam in Sacramento Pœnitentiæ juxta Concilium Trid. *Seſſ. 14. de Pœnitentia cap. 6.* Sacerdos tamquam Miniſter & Judex conſtitutus a Chriſto debet in abſolutione habere non ſolum intentionem ponendi verba abſolutoria, ſeu actionem illa externam *animo ſerio*, & non præciſe modo jocoſo, verum etiam debet inſuper habere voluntatem *vere abſolvendi*; & conſequenter nequit interne dicere: *Non intendo abſolvere.* Solutionem objectionum invenies paſſim apud Theologos, notanter apud noſtrum Henno Tract. de Sacramentis *Diſp. 4. Q. 2. Art. 2.* Ubi ex profeſſo refutat P. Juvenin, & nonnullos Recentiores Doctores Sorbonicos, & Lovanienſes.

PROPOSITIO XXIX.

182. *Futilis, & toties convulſa eſt aſſertio de Pontificis Romani ſupra Concilium Oecumenicum Auctoritate, atque in fidei quæſtionibus decernendis infallibilitate.*

DECLARATIO.

Auctoritas Romani Pontificis ſupra Concilium Oecumenicum, ſeu Generale, & ejuſdem infallibilitas in decernendis quæſtionibus fidei deſumitur ex illo Chriſti Domini ad Petrum Matthæi cap. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam.* Nam ſi Eccleſia fundatur ſupra Petrum, non autem Petrus ſupra Eccleſiam, Ipſemet Petrus erit fundamentum noſtræ fidei, non autem Eccleſia, ſeu Concilium Oecumenicum, & conſequenter Petro Major auctoritas deferenda. Deinde ſi contra Petrum, & ſucceſſores prævalere nequeunt portæ inferi, conſequenter Papa nequit falli in decernendis articulis ſidei; alias multum prævalerent contra ipſum portæ inferi. Taceo alias graves, quas pro ſe habent, rationes hęc duo aſſerta de Pontificis in materia fidei infallibilitate, & ejuſdem ſupra Concilium auctoritate; hinc merito

Digitized by Google

propoſitio 29. damnata fuit, quia hanc ipſam duplicem aſſertionem NB. futilem, & toties convulſam pronunciare auſa erat. Vide dicta *in quæſtionibus prolegomenicis*, ac *cap. III. n.* 3. *& ſeqq.*

PROPOSITIO XXX.

183. *Ubi quis invenerit doctrinam in Auguſtino clare fundatam, illam abſolute poteſt tenere, & docere, non reſpiciendo ad ullam Pontificis Bullam.*

DECLARATIO.

Magna quidem eſt Auctoritas Divi Auguſtini, non tamen irrefragabilis, niſi relata ad ea, quæ a Conciliis, & ſummis Pontificibus approbata ſunt. Quare haud dubie pariter ad Bullas Pontificias reſpici debet; cum teſte Sacra Scriptura quoad materiam fidei ſummus Pontifex loquens de Cathedra, non autem Divus Auguſtinus invenitur habere promiſſam infallibilem aſſiſtentiam Spiritus ſancti. Quinimo Divus Auguſtinus ipſemet aliqua retractavit, prout fatetur *Lib. de Dono perſeverantiæ cap.* 21. Interea confixa hæc Janſeniſtarum propoſitio ortum trahit a Bajanis, qui ut facilius ſe ſubtrahere poſſent Bullis Pontificiis, ſuam doctrinam reprobantibus, contenderunt (licet falſiſſime) multas Michaelis Baji propoſitiones indubitanter ab Auguſtino doceri, ſicque eaſdem ob auctoritatem Divi Auguſtini tantis laudum Encomiis ab Eccleſia recommendari manuteneri poſſe, non reſpiciendo ad Bullas Pontificum, quibus eædem damnantur. Hoc ipſum ſuſpicor occultum fuiſſe intentum Cornelii Janſenii toties libros Divi Auguſtini revolventis; & opus ſuum, poſtea ab Eccleſia prohibitum juxta dicenda non aliter, quam ſub nomine *Auguſtini* typo divulgantis. Idem erat finis Sectatorum doctrinæ hujus operis, qui etiam exinde ſeipſos *Auguſtinianos* appellare conſueverunt; quem tamen glorioſum titulum præfatis genuini Clariſſimi Hujus Africani Luminis Filii neutiquam concedent, niſi forſan eo modo *Auguſtiniani* vocari velint, quo Scipio cognominabatur *Africanus*; ideo ſic dictus, quia totam Africam deſtruxit.

PROPOSITIO XXXI.

184. *Bulla Urbani VIII.* in Eminenti, *eſt ſubreptitia.*

DECLARATIO.

Sciendum eſt, quod Bulla iſthæc Urbani VIII. confirmaverit conſtitutiones adverſus 79. Propoſitiones Michaelis Baji a S. Pio V. & Gregorio XIII. proſcriptas, ac præterea prohibuerit aliquem Librum Janſenii *Auguſtinus Cornelii Janſenii* intitulatum, utpote continentem nonnullas ex dictis 79. propoſitionibus damnatis, & harum principiis inſiſtentem. Quare occulti Bajanorum, & Janſeniſtarum Fautores videntes ſe exinde confuſos, ut omnem vim huic Bullæ adimant, auſi ſunt eamdem dicere ſubreptitiam, id eſt, dolo extortam per expoſitionem falſi. Sed contra eſt *primo*, quod Pontifex direxerit eam Bullam ad univerſalem Eccleſiam, damnando doctrinam Bajanam, & Janſeniſticam tamquam hæreticam, ſcandaloſam, & periculoſam, & conſequenter locutus ſit de Cathedra, ubi nec errare, nec decipi poteſt in materia fidei. Contra eſt *ſecundo*, quod ipſemet Pontifex in ea Bulla fateatur NB. ex matura illius libri, cui titulus *Auguſtinus* &c. lectione compertum eſſe, multos ibi errores Baji contineri.

Concluſio Finalis.

Et hic tandem benigne Lector, exiguo meo opuſculo, præcipue in favorem juvenum Confeſſariorum conſcripto, finis imponitur, cujus ſingulas periodos; imo & quælibet verba, ſyllabas, litteras, & apices Sacræ Romanæ Eccleſiæ Judicio, atque Cenſuræ humillime ſubjicio.

Omnia ad majorem Dei, Deiparæque Virginis Immaculatæ Gloriam, & Honorem.

Digitized by Google

INDEX
Rerum, & Verborum.

Ubi Lit. C. caput. Lit. n. Numerum & lit. p. paginam denotant.

A

ABortum directe procurare numquam licet *C. IV. n.*90. *p.*114. & *n.* 93. *p.* 115.
An & quando indirecte, *ibidem*.
Abſolutio eſt ſaltem pars eſſentialis Sacramenti pœnitentiæ, *C. II. n.*42 & 45 *p.* 23. 24.
-- Per eam remittuntur peccata Auctoritate delegata a Chriſto, *C. II. n.*46 *p. ibidem*.
-- An & quomodo differenda, contra Queſnellium, *C. III. n.*56 57 *p.*85.
-- A Caſibus Bullæ Cœnæ, v. *Epiſcopi*: item *Regulares*.
-- Abſolutio ignorantibus Myſteria Fidei an, quando, & quomodo impertienda? *C. IV. n.* 138. *p.*127.
Abſolutionem an debeat præcedere ſatisfactio, *C. IV. n.*171. *p.*135.
-- An eadem ordinarie debeat ſuſpendi? *ibidem*
Abſtinentia, v. *Jejunium*
Abuſus, a Confeſſione Auguſtana Catholicis falſo imputati, refutantur. *C. II. per tot* §. 7. *p.*33.
-- Pariter imputati a Calvino, *C. II. n.*150. *p.*44.
-- Propter abuſus non eſt tollendus uſus, *C. II. n.* 81. *p.* 31.
Acatholici. Carent Judice Controverſiarum ſuarum, *prol. n.* 2. *p.*2.
-- Sibi ipſis contradicunt, *ibidem*
Acerbitas pœnarum, v. *Dolor*
Actus conjugalis ob ſolam delectationem quale ſit peccatum? *C. IV. n.*70. *p.*110.
Actus humanus an debeat habere neceſſario conjunctam charitatem, ut ſit moraliter bonus, *C. IV. n.*150. *p.*131.
Actus indifferentes non excludunt Imperfectionem, ſed ſolum peccatum, *C. IV. n.*71 *p.*110.
Actus Virtutum Theologicarum an vi præcepti eliciendi? *C. IV. n.*2. *p.* 91. & *n.* 69. *p.* 110. & *n.* 79. *p.* 111.
Adultera non excuſatur Conſentiente Marito, *C. IV. n.* 111. *p.* 119.
Aerius hereticus, *C. II. n.*126. *p.*40. & *n.* 153. *p.*45.
Aetius, hæreticus, damnatus an. 353. *C. II. n.*22. *p.* 20. & *n.* 61. *p.*27.
Albigenſium ſecta, *C.* 2. *n.*181. *p.*51.
Alciatus, Juris peritus, a Calvino frequentatur, *C. II. n.* 148. *p.*43.
Alexandri VII Conſtitutio, *Regiminis Apoſtolici*, condemnatoria Propoſitionum Janſenii, *C. III. n.*13. *p.*63.
-- Item Decretum I. contra XXVIII Propoſitiones an. 1665. 24. Sept. damnatas, *C. IV. n.* 1. *p.* 89.
-- Item Decretum II. *C. IV. n.* 40. *p.* 99.
Alexandri VIII. Decretum, v. *Propoſitiones*.
S. Ambroſius a Lutheranis inique citatus, *C. II. n.* 25. *p.* 20.
-- Quid doceat de Inventione Sanctorum? *ibid. n.* 87. *p.* 32.
-- A Calviniſtis acceptatur, *ibid. n.* 165. *p.* 47.
Ambſdorffienſes Lutherani, *C. II. n.* 195. *p.* 54.
Amor Concupiſcentiæ & amor Amicitiæ quis? *C. IV. n.* 68. 134.
-- Inter divinum & humanum Amorem an aliquid mediet? *C. III n.* 44. *p.* 81.
-- Amor Dei ſi deficiat, an neceſſario deficiat pariter fides? *C. IV. n.* 155. *p.* 132.
Anabaptiſtarum Errores circa Baptiſmum, *C. II n.* 31. 32. p. 21.
-- Etiam a Lutheranis damnati. *ibid n.* 30 *p. ibid.* & *n.* 40 *p.* 23.
Angeli recte invocantur, *C.* 2. *n.* 86. *p.* 32.
Anhaltinus Principes, Wolfgangus, Lutheri fautor, *C. II. n.* 6. *p.* 7.
Animalis homo non percipit ea quæ ſunt Spiritus: quomodo intelligendum? *C. II. n.* 65. *p.* 28. & *n.* 71. *p.* 29.
Appellatio ad futurum Concilium generale eſt commune effugium hæreticorum, *C. III. n.* 3. *p.* 55.
-- A Catholicis nullatenus admittenda, *ibid. n.* 4. *p.* 56.
Arauſicanum Concilium, *prolog. n.* 6. *p.* 2.
Arbitrium liberum,
-- Quomodo deſcribatur in Confeſſione Auguſtana? *C. II. n.* 65. *p.* 28.
-- Quid de eo ſcripſerit Lutherus & Calvinus? *ibidem* & *n.* 150. *p.* 44.
-- Quid moderni ſectarii? *ibidem* & *n.* 66. *p.* 28.
-- Quid Catholici? *ibid. n.* 68. *p. ibid.*
-- Habet quilibet rationis capax ad obſervanda mandata, *C. II. n.* 74. *p.* 30.
-- Circa illud Bajaniſtæ, Janſeniſtæ, & Queſnelliani conveniunt cum Lutheranis, & præſertim cum Calviniſtis, *C. III. n.* 63. *p.* 87. vid. etiam *Libertas voluntatis*.
Argumenta contra Hæreticos recentiores, *C. III. n.* 45. & 6. *p.* 56. & *n.* 65. *p.* 88.
Arianorum Errores, *C. II. n.* 14. *p.* 18.
-- Etiam a Lutheranis damnati. *p. ibid.*
Armenus, hæreticus, *c. II. n.* 156. *p.*44.
Arnaldus, ſeu Arnaudus (Antonius) Janſenii ſectator, *c. III. n.*21. *p.*69.
-- Ejus Vita & libri, *ibid.*
Aſſuritani qui fuerint? *c. II. n.*26. *p.*21.
S. Athanaſius etiam a Calviniſtis recipitur, *c. II. n.* 165. *p.* 47. & *n.*184. *p.*52
Attritio pure naturalis non ſufficit, *c. IV. num.* 124. *p.* 123
-- Ex timore gehennæ an bona & ſupernaturalis, *ibid. n.* 165. *p.* 133.
-- An conceſſo etiam quod talis attritio ſit bona: æque ſufficiat ad Sacramentum pœnitentiæ abſque aliquo actu dilectionis Dei, *ibid. n.*66. *p.*134.
-- Attritio in Sacramento pœnitentiæ requiſita, quomodo ab adverſariis explicetur, *ibid. num.*170. *p.*135.
Auguſta Vindelicorum a Lutheranis Capta. *c. II. n.* 10. *p.*18.
Auguſtana Confeſſio, v. *Confeſſio Auguſtana*.
S. Auguſtinus quid ſentiat de Invocatione Sanctorum, *c. II. n.*87. *p.*32.
-- Quomodo a Calviniſtis, & Janſeniſtis male allegetur, *ibid. n.*176. *p.*49. & *c. III. n.*66. *p.*88.
-- Ejus doctrina an ſit Infallibilis, *c. IV. num.* 185. *p.* 38.
Auguſtinus, liber Ianſenii, v. *Janſenius*.

Digitized by Google

B

BAadenſis Princeps, Jacobus, ob diſcordias in Proteſtantium Religione ad Catholicam Converſus c.II. nu. 13. p.18.
Baji (Michaelis) propria revocatio ſententiarum ſuarum a S. Sede damnatarum, c.III. n. 2.p.55.
– Ejus vita. ibid. n. 8.p. 56.
-- Ejus Propoſitiones damnatæ a Pio V. ibidem. num. 9. 57.
-- Bajaniſtæ quomodo conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calviniſtis? ibid. n. 63. & ſeqq.p.87.
Banex & Serra quidnam docuerint quoad obligationem exercendi Virtutes Theologicas, c. IV. n.2.p.91.
Baptiſmus, quid de illo tradat Confeſſio Auguſtana? c.II. n. 30. p. 21.
– An ad eum requiratur actus fidei a baptizando elicitus? ibid.n.31.32.p.ibid.
– Non tegit peccata ſed tollit, ibid.n.55.p.26.
– Per Baptiſmum dicimur, mundati, ſanctificati, ibid. & n. 160. p. 46.
-- Nec parvuli ſalvantur abſque baptiſmo, ibid. n. 163. p. 47.
– An valeat baptiſmus abſque expreſſione Verborum, Ego te baptizo, c. IV. n. 180.p. 137.
-- An ſubſiſtat abſque intentione faciendi quod facit Eccleſia? ibid. n. 181. p. ibid.
Baratra, ſeu Mohatra Contractus, Mohatra.
Beatitudo æterna an poſſit eſſe motivum operationis moraliter bonæ, c.IV.n.155.p.132.
Baga, vel Bego inſtitutor Beguinarum Catholicarum in Belgio, v. Beguinæ.
Beguardi qui fuerunt? c. I. n. 10. p. 11.
--- Eorum errores, ibid. n. 15. p. 12.
Beguinæ falſo ſe Moniales mentientes, c. I. n. 12. p. ibid.
– Non confundendæ cum illis in Belgio, a S. Bega, vel Bego inſtitutis, honeſte ac Exemplariter viventibus, ibidem.
Begnini quinam? c. I. n. 11. p. 11.
-- Eorum errores, ibid. n. 15. p. 12.
Beneficia Eccleſiaſtica quomodo gratis conferenda, c. IV. n. 32. p. 97.
Berengarius, primus publice & cum Magno ſtrepitu negavit præſentiam Chriſti in Euchariſtia, c. II. n. 181 p. 51.
Biblia ſacra, an in Editione vulgari cuique indiſtincte legenda? c. III. n. 53. p. 84. 85.
Bizochi, a Joanne XXII. damnati. c. I. nu. 11. p. 11.
Bogonatus, ſeu Bononatus, Auctor Beguardorum. c. I. n. 10 p. ibid.
Brandeburgicus Elector, Georgius Lutheri fautor, c. II. n. 6. p. 17.
– Item Joachimus, c. II. n. 9. p. ibid.
-- Et Albertus, ibid. n. 10. p. 18.
Breviarium, v. Horæ Canonicæ.
Bucerus (Martinus) quis fuerit? c. II. n. 33. p. 22.
Bullæ Cœnæ Domini Caſus reſervati, c. IV. n. 4. p. 91.
– Quando cenſeantur non amplius reſervati? ibid. n. 10. p. 93.
Bulla Unigenitus, v Unigenitus.
Bulla Urbani VIII. damnans Bajanos, & Janſeniſtas, an ſit ſubreptitia? c. IV. n. 184. p. 138.

C

CÆleſtinus (Georgius) Auctor Lutheranus c. II. n. 12. p. 18.
Cælibatus non eſt res impoſſibilis, ſed bona honeſta, & melior Conjugio, c.II.n.105.p.36. n. 106.p.ibid.n.140.p.42.
Cœna Domni, quid de ea ſentiat Confeſſio Auguſtana. c. II. n. 33. & ſeqq. p. 22.
-- In ea Apoſtoli conſecrati Sacerdotes ibid. n. 98. p. 34. vid. Communio.
Calenus (Hericus) Janſenii doctrinæ propagator, c. 3. n. 11. p. 51.
Calvinus.
– quid de libero Arbitrio dicat. c. 2. n. 65. p. 28. & n. 150. p. 44.
-- Ejus Vita & mores, ibid. n. 148. p. 43.
-- Ejus Mors, ibid.
-- In quibus conveniat cum Confeſſione Auguſtana, ibid. n. 150. p. 44.
– Ejus propoſitiones Speciales, circa prædeſtinationem Electorum ad vitam æternam, ab Eccleſia damnatæ, ibid. n. 156. 46.
– Item circa reprobationem ſeu præordinationem reproborum ibid. n. 164. p. 47.
– Item de gratia afficaci & libero arbitrio, ibid. n. 137. p. 49.
Calviniſtæ tolerati primum vi pacis Weſtphalicæ, c. II. n. 10. p. 18.
– Quo titulo nominent Confeſſionem Auguſtanam, ibid. n. 12. p. ibid.
– Etiam SS. Patres & antiqua Concilia acceptant, ibid. n. 165. p. 47. & n. 184. p. 138.
Calviniſtarum varie ſectæ, nempe ali rigidi, ali molles. Gueiſii in Belgio. Hugunottæ in Gallia. Epiſcopales, & Presbyteriani in Anglia. c. 2. n. 149. p. 43. 44. Remonſtratenſes, & Contra Remonſtratenſes, c. II. n. 195. p. 54.
Capellania Collativa quid ſit? c. IV. n. 31. p. 97.
Carnis Delicta varia. Eorum Species in Confeſſione exprimendæ. cap. IV. num. 34. 36. pag. 98. & num. 111. p. 119.
Carolus V. exequitur Bullam damnationis contra Lutherum, c. II. n. 5. p. 17.
– Indicit Comitia Auguſtæ propter Lutherum, c. II. n. 6. p. ibid.
– Rejicit, Confeſſionem Auguſtanam, ibidem n. 7.
– Fœderatos Schmalcaldicos acie vincit ibid. n. 8.
– Præſcribit illis formulam Interim ſervandam, quæ Curiæ Romanæ diſplicuit, ibid. n. 9.
– Obruitur a Mauritio Electore Saxoniæ, & aliis Lutheri defenſoribus, ibid. n. 10. p. 18.
Caros quid? c. I. n. 3. 4.
Caſtitatis votum non eſt impoſſibile, v. Cælibatus.
Catalepſis quid ſit? c. I. n.3. p. 4.
Cenſuræ non ſtatim ceſſant ceſſante contumacia Rei, c. IV. n. 57. p. 104.
Charitatis Actus quomodo eliciendi? c. I. n. 20. 21. p.13.
-- Quando & quoties in vita eliciendus actus Charitatis erga Deum, c. IV. n. 2. p. 91. & n. 70. p. 109. 110.
– Charitas an requiratur ad omnem actum moraliter bonum? c. IV. n. 150. p. 131.
– An ſit principium actuum non ſolum amoris, verum etiam perfectæ Contritionis? ibid. nu. 158. 159. 132.
– Charitas proximi non ſolum actibus externis; ſed & internis exercenda, ibid. n. 72. p. 110.
Chriſti præſentia Realis in S. Euchariſtia probatur, c. II. n. 34. &c. p. 22. & n. 182. p. 51.
– Chriſti merita quomodo ſint infiniti valoris, ibid. n. 49. p. 25.
– Chriſtus quomodo dicatur unus Mediator, c. II. n. 88. p. 32.
– In ultima Cœna conſecravit Apoſtolos Sacerdotes, ibid. n. 93. p. 33. & n. 98. p. 34.
-- An ſit mortuus pro ſolis fidelibus? c. IV. n. 147. p. 131.
Ciborum diſcrimen, v. Jejunium.
Clemens XI. reiicit effugia Janſeniſtarum per Bullam, Vineam Domini Sabaoth, c. III. n. 13. p. 63.
-- Ejus Bulla, Unigenitus, v. Unigenitus.
Colonitſch, Cardinalis de Confeſſione Auguſtana Judicium, c. II. n. 12. p. 18.
Coma quid ſit? aliud vigil, aliud ſomnolentum c. I. n. 3. p. 4.
Comedere, bibere, ob ſolam voluptatem, an & quale ſit pec-

Digitized by Google

peccatum? c. IV. n. 70. p. 110.
Communio.
... Sub utraque Specie cur laicis fuerit interdicta, c. II. n. 91. p. 33.
... Totus Chriſtus eſt ſub una tantum Specie, ibid. n. 92. p. ibid.
... Nullum eſt aſſignabile Mandatum divinum ſub utraque Specie illam præcipiens, ibi. n. 93. p. ibi.
... Ipſi Apoſtoli ſub una tantum Specie eam porrexerunt, ibid. n. 94. p. ibid.
... Etiam in primitiva Eccl., ac primis 4. ſæculis, ſub una tantum Specie tradebatur, ib. n. 95. p. 34.
... Potuit Eccleſia communionem ſub utraque ſpecie prohibere, ibid. n. 96. p. ibid.
... A Concilio Conſtantienſi & Tridentino recte prohibita, ex pluribus motivis, adductis ibid. n. 96. p. ibid.
... An laicis præcipiatur Communio ex mandato divino, vel ſolum Eccleſiaſtico? ibid. n. 98. p. ibid.
... A quibus hæreticis ſub utraque Specie prætenſa, ibid. n. 102. p. 35.
... Communionis Annuæ præcepto non ſatisfit per Communionem ſacrilegam, c. IV. n. 121. p. 121.
... Communio frequens quomodo ſit Nota prædeſtinationis, c. IV. n. 122. p. ibid.
... Decretum Innocentii XI. de Communione quotidiana, c. IV. n. 123. p. ibid.
... An Communioni neceſſario præmittenda ſit perſolutio pœnitentiæ, c. IV. n. 175. p. 136.
... An Communio ſit concedenda hominibus, in quibus necdum eſt amor puriſſimus? c. IV. n. 176. p. ibid.
Concilia antiqua etiam a Calviniſtis admittuntur, c. II. n. 165. p. 47.
Concilium Tridentinum an ad dolorem Sacramenti pœnitentiæ requiſierit aliquem actum dilectionis, c. IV. n. 167. p. 134.
Concilium an ſit ſupra Papam. ibid. n. 182. p. 137.
Concordiæ liber, v. liber.
Concubinarius tenetur ejicere concubinam, c. IV. n. 54. p. 103.
Concupiſcentia quomodo vocetur peccatum, c. II. n. 15. 16. p. 19. & n. 150. p. 44.
Concurſus pœnitentium an excuſet ab integritate Materiali confeſſionis? c. IV. n. 127. p. 124.
Confeſſio Auguſtana.
... A Philippo Melanchton compoſita, c. II. n. 6. p. 17.
... A Cæſare Carolo V. & plurimis Imperii Principibus rejecta, ibid. n. 7. ibid.
..., Lutheranis tandem permiſſa, ibid. n. 10. p. 18.
... Ejus Originale non habent Proteſtantes ibid. n. 11. p. ibid.
..., Ejus Copiæ quantum inter ſe, & ab Originali diſcrepent, ibid. n. 12.
... Ab aliquibus Proteſtantibus vilipenditur, ibid. & p. ibid.
... Ejus XXI. Articuli proponuntur, & refutantur, c. II. §. 6. per tot.
... Ejus abuſus, Catholicis afflicti, refutantur ibid. §. 7. per tot. p. 33.
... Quomodo a Calviniſtis nominetur? ibid. num. 12. p. 18.
Confeſſio, quid de ea doceant Auguſtanæ Confeſſionis auctores? C. II. n. 37. p. 22 n. 122. p. 39.
... Quid Calvinus? ibid. n. 150. p. 44.
... Quænam ad eam requirantur a Catholicis? ibidem, & n. 38. cum ſeqq. p. 23 &c. & n. 123. p. 39.
v. etiam Pœnitentia.
Confeſſarius ab Epiſcopo, etiam injuſte, reprobatus non poterit abſolvere, C. IV. n. 23. p. 96.
... Quomodo debeat eſſe approbatus? ibid. n. 26. p. ibid.
v. etiam, Director animarum.
Conjugium Sacerdotum, v. Sacerdotes.
Conſenſus Mariti non excuſat ab Adulterio, C. IV. num. 112. p. 119.
Conſuetudinarii.
... An debeant ſe manifeſtare Confeſſario? C. IV. n. 125. p. 123.
... Etiam non interrogati, ibid n. 126. p. ibid.
... quomodo abſolvendi, ſi promittant emendationem, ibid. n. 131. 132 p. 124. 125. &c.
... Ex quibus Signis dubitari poteſt de vero eorum propoſito, ibid. n. 132. p. 125.
... Quid agendum cum conſtitutis in articulo mortis? ibid. n. 133. ibid. & 126. p. ibid.
... Quid cum illis qui ordinarie afferunt eadem peccata Venialia? ibid. n. 134. p. ibid.
Contritio quomodo deſcribatur ab Acatholicis & Catholicis, C. II. n. 4. pag. 16. & n. 43. p. 24.
Correctio fraterna non ſemper eſt de præcepto divino, præſertim in Denuntiatione Delictorum communitati valde noxiorum, C. IV. n. 17. p. 94.
Culpa remiſſa, ſæpe reſtat adhuc pœna temporalis, C. II. n. 48. p. 24.
Cultus B. V. Mariæ qualis deferendus? C. IV. n. 179. p. 137.
... Cultus Sanctorum, v. Sanctorum, &c.
S. Cyrillus etiam a Calviniſtis admittitur, C. II. n. 165. p. 47. n. 184. p. 51.
Cyrillus Liparus, Schiſmaticus Patriarcha, ad hæreticos declinans, a ſuo ſucceſſore damnatur, C. II. n. 58. p. 26.

D

Delicta Carnis, v. Carnis delicta,
Denuntiatio hæreticorum, an & quando facienda? C. IV. n. 11. & ſeqq. p. 93.
... Solicitantis in Confeſſionali, ibid. num. 15. & ſeqq. p. 94.
Deteſtatio peccati ex timore gehennæ an pertineat ad virtutem Spei? C. IV. n. 159. &c. p. 132. &c.
Deus, De unitate Eſſentiæ divinæ quid teneat Confeſſio Auguſtana? C. II. n. 14. p. 18.
Dignores quinam ad Eccleſias promovendi? C. IV. n. 109. p. 118.
Dilectio DEI an requiratur ad omnem actum moraliter bonum? ibid n. 150. p. 131.
... An ſit neceſſario requiſita ad valorem Sacramenti pœnitentiæ? ibid. n. 166. p. 134.
S. Dionyſius Areopagita quid ſuadeat de invocatione Sanctorum? C. II. n. 87. p. 32.
Director Spiritualis Animarum ad quæ debeat attendere? C. I. n. 2. p. 4. & n. 3. p. ibid. & ſeqq. n. 4. p. 5. n. 5. p. ibid.
Diſpenſare a lege ſeipſos quanta temeritate præſumant Janſeniſtæ & Queſnelliſtæ? C. III. nu. 51. p. 84.
Diſputatio cum Proteſtantibus an & quomodo liceat, & expediat? C. II. n. 189. p. 52. C. 3. n. 65. p. 88.
Dolor de peccato propter turpitudinem naturalem, an ſit peccaminoſus? C. IV. n. 152. p. 132.
... Ut aquiratur æterna Beatitudo, an ſit bonus? ibid. n. 153. p. ibid.
... Elicitus ex timore gehennæ an bonus & ſupernaturalis, ibid. n. 165. p. 133.
Donatiſtarum error, etiam a Lutheranis rejectus, C. II. n. 29. p. 21.
Duellum a Viro equeſtri an acceptandum? C. IV. nu. 3. p. 91.
Duguius (Antonius) Calvini Diſcipulus, C. II. n. 148. p. 43.
Dulia, v. Sanctorum cultus.

E

Ebioniſtæ, hæretici, quando damnati? proleg. n. 6. p. 2.
Eccleſia,
... Eſt columna & Firmamentum Veritatis, proleg. n. 1. p. 1.
... In ea eſt neceſſarius Supremus Judex Controverſiarum, ibid. & C. 2. n. 191. p. 53.
... Ejus firmitas dependet a Petra, ut ædificii a fundamento, non fundamenti ab ædificio, prol. n. 6. p. 2.
... Quomodo definiatur in Confeſſione Auguſtana? C. II. n. 26. p. 20.
... Ubinam fuerit ante Lutherum? ibid. n. 27. p. 21.
... Catholicam fuiſſe veram; ſaltem in primis IV. ſæculis, ipſi Acatholici fatentur, ibid. n. 28. p. ibid.

... Ec-

Digitized by Google

... Eccleſiaſtica poteſtas ab Acatholicis impugnata, *c.* II. *n.* 142. *p.* 42.
... Defenditur a Catholicis, *ibid. n.* 143.
... Quam ſit neceſſaria? *ibid. n.* 146. *p.* 43.
... Notæ Veræ Eccleſiæ quæ ſint? *ibid. n.* 193. *p.* 54.
... In quo ſenſu dicatur *Tota pulchra &c. ſine macula? ibid. n.* 159. *p.* 46.
... Ejus poteſtas ferendi leges, obligantes in conſcientia? *ibid. n.* 62. *p.* 27. & *n.* 150. *p.* 44.
... Non conſiſtit Eccleſia tantum in prædeſtinatis. *C.* II. *n.* 159. *p.* 46. & *c.* III. *n.* 52. *p:* 84.
... Eccleſia viſibilis aut inviſibilis quæ? *c.* II. *n.* 159. *p.* 46.
Ehrenberga, Civitas in Tyrolo a Lutheranis Capta, *c.* II. *n.* 10. *p.* 18.
Epiſcopi quomodo poſſint abſolvere a Caſibus Bullæ Cœnæ? *c.* IV. *n.* 5. *p.* 92.
Equites S. Jacobi quomodo jurent ſe non recuſaturos duellum. *c.* IV. *n.* 3. *p.* 91.
Equites Teutonici habent ſua Vota, *c.* II. *n.* 140. *p.* 42.
Eucchariſtia non ſolum habet rationem Sacramenti, ſed etiam Sacrificii incruenti, *c.* II. *n.* 98. *p.* 34.
... Quomodo in ea ſeparetur Corpus a Sanguine Chriſti? *ibid.* v. etiam *Cœna & Communio*.
Eudoxius hæreticus, *c.* II. *n.* 150. *p.* 44.
Eunomiani, Hæretici, ab ipſis Lutheranis damnati, *c.* II. *n.* 14. *p.* 16. & *n.* 150. *p.* 44.
... Eorum error de bonis Operibus, *ibid. n.* 81. *p.* 31.
Excommunicatio, quid de ea ſcribat Queſnellius cum Janſeniſtis, *c.* III. *n.* 59. 60. *p.* 86.
Extaſis; quænam circa eam obſervanda? *c.* I. *n.* 3. *p.* 4.
... Quid ſit? *ibid.*
... Alia Naturalis, Dæmoniaca, & Supernaturalis, *ibid. pag.* 4. & 5. *per tot.*

F

Fanellus (Guilielmus) Calvini promotor, *c.* 2. *n.* 148. *p.* 43.
Fauſtus Manichæus, hæreticus, *c.* 2. *n.* 195. *p.* 54.
Fenelon (Franciſcus) de Salignac; Archiepiſcopus Cameracenſis, *c.* I. *n.* 17. *p.* 12.
... Ejus errores, *ibid. n.* 18. *p.* 13. uſque 16.
... Damnati ab Innocentio XII. *ibid. n.* 17. & ſeq.
... Cui damnationi ſe obedienter ſubmiſit, & ipſe eamdem in ſua Diœceſi publicavit, *ibid. n.* 17. *p.* 12.
Ferdinandus Rex Rom. Tranſactionem Paſſavienſem coactus admiſit, *c.* II. *n.* 10. *p.* 18.
Feſta ſervandi præceptum obligat, *c.* IV. *n.* 115. *p.* 120.
Fides.
... Fidei ſoli vim juſtificandi adſcribunt Acatholici, *c.* II. *n.* 18. *p.* 19.
... Fides non ſufficit, *ibid. n.* 25. *p.* 20.
... De fide Doctrina Queſnellii, *c.* III. *n.* 48. 49. *p.* 83.
... Fides Juſtificativa v. *gratia Sanctificans.*
... Fidei actus, v. *actus virtutum Theologicarum.*
... Fides profitenda etiam coram Judice aliàs incompetente, *c.* IV. *n.* 80. *p.* 111. 112.
... Fidei aſſenſus Supernaturalis & moraliter bonus, *c.* IV. *n.* 81. 82. 83. *p.* 112.
... Fides an poſſit ſtare cum dubio, *c.* IV. *n.* 83. *p. ibid.*
... Fides Unius Dei, & Remuneratoris requiritur neceſſitate medii, *ibid. n.* 84. *p.* 113.
... Fidei Neceſſitas circa Myſteria SS. Trinitatis & Incarnationis, *ibid. n.* 137. *p.* 126. 127.
... Fides Supernaturalis an debeat ſemper mediante Dilectione operari, *ibid. n.* 154. *p.* 132.
... Fides an habeat neceſſariam dependentiam a Charitate, *ibid. n.* 155. *p. ibid.*
Fomes peccati, v. *Concupiſcentia.*
Formula abjurandi propoſitiones Janſenii damnatas, *c.* III. *n.* 13. *p.* 65.
Fornicatio &c. prohibita jure Naturæ, *cap.* IV. *numer* 110. *p.* 118. 119.
Fraticelli, fratres de paupere vita, falſo ſe de Ordine S. Franciſci jactabant, *c.* I. *n.* 11. *p.* 11.
... A Joanne XXII. damnati, & a Franciſcanis extirpati, *ibid. pag.* 12.
Fromondus (Libertus) Doctor Lovanienſis, Janſenii Doctrinæ propagator, *c.* III. *n.* 11. *p.* 61.
Furtum in neceſſitate quando licitum? *c.* IV. *num.* 95. *p.* 115.
... Et quando per occultam compenſationem, *ibid. n.* 96. *p. ibid.*
... Plura levia furta an faciant grave peccatum? *ibid. n.* 97. *p. ibid.*

G

Gaudium de malo proximi, v. *proximus.*
Gehennæ timor, v. *Timor gehennæ.*
Gratia Sacramentalis eſt vera qualitas poſitiva &c. *c.* II. *n.* 55. *p.* 25.
Gratia Sanctificans ſemel a prædeſtinatis aquiſita poteſt iterum deperdi, *c.* II. *n.* 160. *p.* 46.
... Eam non ſolum prædeſtinati, ſed etiam reprobi potuerunt aliquando habuiſſe, *ibid.*
... De gratia efficaci Doctrina Calvini, *c.* II. *nu.* 173. *p.* 49.
... Et Simonis Magi, *ibid. n.* 195. *p.* 54.
... Et Janſenii ac Queſnelli, *c.* III. *n.* 46. *p.* 82.
... Gratia Chriſti an irreſiſtibilis? *c.* III. *n.* 46. *p. ibid.*
... Item in quo ſenſu gratia efficax dicatur a SS. PP. gratia *victrix*: *ibid n.* 47. *p.* 83.
Gratia Sufficiens an detur infidelibus? *c.* IV. *nu.* 148. *p.* 131.
... An ſit utilis? *ibid. n.* 149. *p. ibid.*
Gueiſii v. *Calviniſtæ.*
Gueſnellius, v. *Queſnellius.*

H

Hæreſis occulta: qualem habeant Epiſcopi facultatem eam abſolvendi? *c.* IV. *n.* 4. *p.* 92.
Hæretici, v. *Propoſitiones Damnatæ &c.*
Haſſiæ Landgravius (Philippus) Lutheri defenſor. *c.* II. *n.* 6. *p.* 17.
Hermanus Pongilupus, Auctor Beguinarum hæreticorum, *c.* I. *n.* 11. *p.* 11.
Hieremias, Patriarcha Græcus, Schiſmaticus, a Lutheranis fruſtra tentatus, *c.* 2. *n.* 56. *p.* 26.
Hieronymus Pragenſis, hæreticus, *c.* 2. *n.* 102. *p.* 35.
S. Hilarius etiam a Calviniſtis receptus, *c.* 2. *n.* 165. *p.* 47. & *n.* 184. *p.* 52.
Holocauſtum quid? v. *Sacrificium.*
Horæ Canonicæ: Beneficiatus eas omittens tenetur ad reſtitutionem &c. *c.* 4. *n.* 30. *p.* 97.
... Non poſſunt recitari per alium, *ibid. n.* 31. *p. ibidem.*
... Nec aliud Officium pro alio, *ibid. n.* 46. *p.* 101.
... Nec unico Officio ſatisfieri pro die præſenti & craſtino, *ibid. n.* 47. *p. ibid.*
... Nec ille, qui non poteſt recitare Matutinum &c. excuſatur a reliquis Horis, *c.* 4. *n.* 117. *p.* 120.
Hoſtia pro peccato, & hoſtia pacifica quid? v. *Sacrificium.*
Hugonottæ, v. *Calviniſtæ.*
Huſs. (Joannes) hæreſiarca *c.* 2. *n.* 102. *p.* 35.
Hyperdulia, v. *Sanctorum cultus.*

I

Jacobellus Miſenſis, hæreticus, Auctor opinionis de communione ſub utraque Specie, *c.* 2. *n.* 102. *p.* 35.
Jacobus, v. *Badenſis Princeps.*
S. Jacobus de Marchia contra fraticellos prædicavit, *c.* 1. *n.* 11. *p.* 11.
Janſenius (Cornelius) ſubjicit ſe cenſuræ Eccleſiæ, *c.* 3. *n.* 2. *p.* 55.
... Hi-

Digitized by Google

.. Hiſtoria de Ejus vita, *ibid. n.* 11 *p.* 61.
.. Eſt diſtinguendus ab alio ejuſdem nominis, *ibidem*.
.. Ejus propoſitiones ab Innocentio X. damnatæ, *ibid. n.* 12 *pag.* 62. & ab Alexandro VII. *ibid. num.* 13. *pag.* 63.
.. Item a Clemente XI. *ibid. n.* 13 *p. ibid.*
.. Janſeniſtarum effugia rejiciuntur, *ibidem.*
.. Ejus liber *Auguſtinus*, *ibid.*
.. Ejus quinque Propoſitiones damnatæ declarantur, *ibid, n.* 14. *p.* 67.
.. Quomodo ejus errores fuerint, eo mortuo, propagati per ſectatores? *ibid. n.* 21 *p.* 69.
.. Quomodo Janſeniſtæ conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calviniſtis? *ibid, n.* 62. &c. *p.* 87.
.. Janſeniſtæ moderni quomodo impugnandi? *ibid. v. Argumenta*.
.. Quo Jure ſe nominent Auguſtinianos? *c.* 4. *n.* 183. *p.* 138.
Jejunium.
.. Quid de eo Lutherani? quoad ciborum diſcrimen, & obligationem, ac meritum, *c.* 2. *num.* 124. *pag.* 40.
.. Catholicorum rationes pro Jejunio, *ibid. n.* 125 *&c. p. ibid. &c.*
.. Abſtinentia eſt res honeſta, *ibidem.*
.. Non novus modus, ſed jam in primitiva Eccleſia rigide obſervatus, *ibid. & n.* 126. *p. ibidem*.
.. Jejunia ſunt meritoria, & ſatisfactoria, *ibid.*
.. Quomodo ipſi Acatholici die pœnitentiæ, & precationis cum Jejunio inſtituant? *ibid.*
.. Lutheri circa hoc ſententia, *ibid.*
.. Cibi carnales quando & quomodo coinquinent hominem, *ibid. n.* 127
.. Jejunii præceptum non eſt divinum, ſed ab Eccleſia recte inſtitutum, *ibid.*
.. Variæ objectiones ſolvuntur, *ibid. n. ſeqq. p.* 40. & 41.
.. Jejunii præceptum graviter obligat, *c.* 4. *num.* 33. *pag.* 98.
.. Jejunium quomodo frangatur per plures comeſtiones modicas? *ibid. n.* 42. *p.* 101.
.. A jejunio quando excuſentur corporaliter laborantes, itinerantes, & quid de Lacticiniis, *ibid, num.* 42. 43. 44. *p.* 101.
Ignorans vincibiliter, vel invincibiliter, quod Deus, ſit, non poteſt abſolvi, *c.* 4 *n.* 137. *p.* 127.
.. Quid de ignorantibus alia principalia Myſteria fidei? *ibid. n.* 138. *p. ibidem*.
.. Ignorantia invincibilis an in ſtatu naturæ lapſæ excuſet a peccato? *ibid. n.* 145. *p.* 130.
Illuminati, certi hæretici. *c.* 1. *n.* 14. *p.* 12.
.. Eorum dogmata, *ibid. n.* 16 *p. ibid.*
Imago Patris cæleſtis an ſit in templo ponenda? *c.* 4. *n.* 178. *p.* 137.
Immolatio, v. *Sacrificium*.
Imperfectio, v. *Actus indifferentes*.
Indifferentes, v. *Actus*.
Incarnatio Verbi divini: quid de ea tradat confeſſio Auguſtana, *c.* 2 *n.* 17 *p.* 19.
Indulgentiæ: quommodo probentur contra Lutheranos & Calviniſtas? *c.* 2 *n.* 154. 155. *p.* 45. 46.
.. quid de revocatis a Paulo V. *c.* 4 *n.* 48. 49. *p.* 102.
.. de Indulgentiis Roſarii Franciſcani? *ibid. pag. ibid.*
.. Item ſtationis SS. Sacramenti? *ibid.*
Infallibilitas, V. *Papa*, item S. *Auguſtinus*.
Infideles an fuerint redempti a Chriſto? *c.* 4 *n.* 147. *pag.* 131.
.. An habeant gratiam ſufficientem? *ibid. num.* 148. *pag. ibid.*
.. An peccent in omni opere? *ibidem num.* 151. *pag. ibid.*
Innocentes, an, & cur Deus affligat? *c.* 3 *num.* 50. *p.* 83. 84.
Innocentii X. Conſtitutio, *cum occaſione*, damnantis Propoſitiones Janſenii, *c.* 3. *n.* 12. *p.* 62.
Innocentii XI. Propoſitiones ab Eodem damnatæ *c.* 4. *n.* 60. *p.* 104. *& ſeqq.*
.. Ejus Decretum de Communione quotidiana, *c.* 4. *n.* 123 *p.* 121.
Intentio ex parte Miniſtri Sacramenti requiſita, qualis? *c.* 4. *n.* 181. *p.* 137.
Invocatio SS. v. *Sanctorum cultus*.
Interim, Certa Formula Religionis, *c.* 2. *num.* 9. *pag.* 17. 18.
S. Joannes Capiſtranus perſecutor Fraticellorum *c.* 1. *n.* 11 *p.* 12
Joannes Scotus Erigena, alius a Joanne Deuns Scoto, *c.* 2 *n.* 181 *p.* 51
.. Quo tempore vixerit, *ibid. n.* 183 *p. ibid* Joviniani Hæreſis, *c.* 3 *n.* 4 *p.* 56
S. Irenæus B. V. Mariam vocat Advocatam. *c.* 2 *n.* 87 *p.* 32
Judex in controverſiis fidei neceſſarius, *proleg. n.* 1 *p.* 1
Judex an poſſit accipere pecuniam pro ſententia in cauſa utrinque probabili, *c.* 4. *n.* 37. *p.* 98. 99.
.. An poſſit ſequi opinionem minus probabilem, *ibid. n.* 65. *p.* 108.
Juramentum: In Juramento aſſertorio non admittitur parvitas materiæ, *c.* 4. *n* 86. *p.* 113.
Juſtificatio hominum: quænam circa eam ſit opinio Confeſſionis Auguſtanæ? *c.* 2. *n.* 18. *p.* 19.
.. Et Calvini, *ibid. n.* 150. *p.* 44.
.. Et Simonis Magi, *ibid. n.* 195. *p.* 54.

L

Laodicenſe Concilium quomodo intelligendum, *c.* 2. *n.* 86. *p.* 32.
Latria v. *Sanctorum cultus*.
Laus B. V. Mariæ, v. *cultus*.
Legatum annuum, pro anima relictum, non durare ultra 10 annos, eſt propoſitio falſa, *c.* 4. *n.* 56. *p.* 103.
Lex: an ad ejus validitatem requiratur acceptatio populi? *c.* 4. *n.* 39. *p.* 99.
Libamen quid ſit? v. *Sacrificium*.
Liber, ſeu Auctor probabilis quis dicatur? *c.* 4. *num.* 38. *p. ibid.*
Liber Concordiæ; quo Auctore compoſitus? *c.* 2. *n.* 11. *p.* 18.
Libertas Evangelica in quo conſiſtat? *c.* 2. *n.* 143. *pag.* 42.
Libertas Indifferentiæ, ſeu a neceſſitate, *c.* 2. *n.* 173. *p.* 49. *c.* 3. *n.* 63. *p.* 87.
.. Libertas voluntatis alia a coactione, alia a neceſſitate, *c.* 2. *n.* 69. *p.* 28.
.. Item libertas indifferentiæ & rectitudinis, *ibid. p. ibid.*
.. Libertas a coactione an ſufficiat ad peccatum in ſtatu Naturæ lapſæ? *c.* 4. *n.* 144. *p.* 130.
.. Item utrum ſit ſufficiens libertas Adami, nobis propter peccatum originale imputata? *ibid.*
Libri prohibiti, donec expurgentur, an poſſint retineri? *c.* 4. *n.* 58. *p.* 104.
Liturgię S. Petri & S. Jacobi, *c.* 2. *n.* 87. *p.* 32.
.. Liturgia Gręcis eſt idem ac Miſſa, *ibid. num.* 108. *p.* 37.
Lucas Oſiander putatur ab aliquibus Auctor libri *Concordiæ*, *c.* 2. *n.* 13. *p.* 18.
Luneburgenſis Dux, Erneſtus, Lutheri aſſeola, *c.* 2. *n.* 6. *p.* 17.
Lutherus (Martinus) quiſnam fuerit? ejus ortus & Religionis ingreſſus, *c.* 2. *n.* 1. *p.* 16.
.. Ejus Superbia & occaſio contradicendi Eccleſiæ. *ibid. n.* 2.

.. Ejus

Digitized by Google

– Ejus Doctrina a Leone X. damnata, *ibid. n.* 3. *p. ibid.*
– Propoſitiones ejuſdem in compendio relatæ, *c.* 2. *n.* 4. *p. ibid.*
– Ejus Damnationis publicatio per Carolum V. Imper. *ibid, n.* 5. *p.* 17.
– Ejus Apoſtaſis, *ibid. n.* 5. *p. ibid.*
– Quales Principes Germaniæ in ſuas partes traxerit? *ibid. n.* 6, *p. ibid.*
– Ejus mors *ibid. n.* 7. *p. ibid.*
– Ejus ſententia de Euchariſtia iterum mutata, *c.* 2. *n.* 33. *p.* 22.
– De fide ſcandaloſa dicta, *ibid. n.* 25. *in fin. p.* 20.
– Ejus doctrina de libero arbitrio, *ibid. n.* 65. *p.* 28.
– Ejus ſenſualitatis deſcriptio juxta Epiſtolam S. Judæ, *ibid. n.* 71. *p.* 29.
– Ejus ſententia de bonis Operibus, *ibid. n.* 22. *p.* 20. & *n.* 80. *p.* 31. & *n.* 126. *p.* 40.
– Ejus effugia per varias Appellationes &c. *c.* 3. *n.* 3. *p.* 55.
Lutherani v. *Schmalcaldicum fœdus.*

M

MAchabæorum libri an ſint Canonici? *c.* II. *n.* 114. *p.* 38.
Machometiſtæ a Lutheranis damnati, *c.* II. *n.* 14. *p.* 18.
Magiſtratibus obediendum, *c.* II. *n.* 63. *p.* 28.
Mandata divina gravia non ſunt, *c.* II. *n.* 74. *p.* 30.
– contrarium volunt Lutherani, *ibid. n.* 75. &c.
– Et Calvinus, *ibid. n.* 150. *p.* 44. & *n.* 173. *p.* 49.
Manichæi quando damnati? *Prol. n.* 6, *p.* 2.
– Etiam a Lutheranis, *c.* II. *n.* 14. *p.* 18.
– Vinum abhorrent tamquam a Diabolo creatum, *ibid. n.* 103. *p.* 36.
– Eorum error in duplici anima ſeu principio, *ibid. n.* 176. *p.* 50.
Margarita Porreta. Inſtitutrix ſectæ Beguinarum damnatarum, *c.* I. *n.* 12. *p.* 12.
B. Maria an indiguerit purificatione? *c.* IV. *n.* 177. *p.* 136.
Melanchton (Philippus) Compoſitor *Confeſſionis Auguſtanæ*, *c.* II. *n.* 6. *p.* 17.
Mendacium æque fit factis ac Verbis, *c.* IV. *n.* 88. *p.* 114.
– Numquam licet, *ibid. n.* 103. *p.* 117.
Mendicantes an poſſint abſolvere a Caſibus Epiſcopo reſervatis, ſine licentia, *c.* IV. *n.* 22. *p.* 95. v. *Regulares.*
Merita Chriſti, v. *Chriſtus.*
Millevitanum Concilium, *Prol. n.* 6. *p.* 2.
Miniſterium Evangelii: Doctrina circa illud Confeſſionis Auguſtanæ, *c.* II. *n.* 21. *p.* 20.
Miſſa. Quid contra eam calumnientur acatholici, *c.* II. *n.* 107. *p.* 37.
– Etiam ipſi celebrant in lingua Germanica, *ib.*
– Miſſas privatas non admittunt, ſed tantum publicas, & quomodo? *ibid.*
– Negant triplicem ejus fructum, propitiatorium, impetratorium, & ſatisfactorium. *ibid.*
– Negant quoque in ea contineri verum ſacrificium. *ibid.*
– Varios in ea nobis affingunt abuſus. *ibid.*
Miſſa quid ſit apud Catholicos? *c.* II. *n.* 108. *p. ibid.*
– Eſt verum Sacrificium, *ibid. n.* 111.
– Propitiatorium, impetratorium, & ſatisfactorium ex opere operato. *ibid. n.* 113. *p.* 38.
– Prodeſt defunctis quoad fructum ſatisfactorium, *ibidem, n.* 114. *p. ibid.*
– Quid Mde iſtis publicis, ſeu communibus in quibus nempe populus communicat, & de privatis? *ibid. n.* 115, *p. ibid.*
– Quo ſenſu Miſſam privatam Lutherani accipiant? *ibid. n.* 116. *p. ibid.*
– Cur ea legenda in lingua latina & non in vulgari? *ibid. n.* 117, *p. ibid.* & *c.* III. *n.* 54. *p.* 85.
– Calumniæ contra Miſſam circa quæſtum & aliæ refutantur, *c.* II. *n.* 118. *p.* 39.
– An in Miſſa ſimul poſſit eſſe Sacramentum & ſacrificium? *ibid. n.* 119 *p. ibidem.*
– Stipendium pro una Miſſa duplicatum non poteſt accipi, applicando fructum Specialiſſimum, *c.* IV. *n.* 18. *p.* 94. 95.
– Nec ſtipendium minus alteri dari, retenta ſibi parte ſtipendii, *ibid. n.* 19. *p.* 95.
– Nec una Miſſa offerri pro pluribus, accepto a ſingulis ordinario ſtipendio, *ibid. n.* 20. *pag. ibid.*
– Sacrificium Miſſæ quomodo ſit infiniti valoris? *c.* IV. *n.* 20. *p. ibid.*
– Miſſam audiendi præcepto non ſatisfit per partes ſimul celebrantium, *ibid. n.* 116. *p.* 120.
Moderaminis inculpatæ tutelæ exceſſus quomodo damnatus? *c.* IV. *n.* 89. *p.* 114.
Mohatra, Contractus, quid ſit? & quomodo prohibitus? *ibid. n.* 99. *p.* 116.
Molinos (Michael) quis fuerit? *c.* I. *n.* 6. *p.* 6.
– Ejus errores in Theologia Myſtica, *c.* I. *n.* 7.
– Ejus Propoſitiones damnatæ, *ibidem.* §. III. per tot.
– A quibus hæreticis ſuos errores deſumpſerit? *ibid. n.* 9. *p.* 11.
Monachi. Eorum vota a Lutheranis ut impia, impoſſibilia &c. declamata, *c.* II. *n.* 133. *p.* 41. &c.
– A Catholicis defenſa, *ibidem.*
– Suadentur a S. Scriptura & Evangelio, *ibid.*
– Sunt poſſibilia & laudabilia, *ibid.*
– Ab iis, qui voverunt, ſervanda, *ibid.*
– Falſum eſt dicterium Lutheranorum, quod poſt Profeſſionem Votorum ſolemnem libere olim potuerint exire, *ibid.*
– Item quod eorum vota ſint contra præceptum divinum, *ibid.*
– Item quod ſint impoſſibilia, *ibid. n.* 140. *p.* 42.
– Item quod contineant cultum impium, *ibid. n.* 141. *p. ibid.*
– In quo ſenſu Profeſſio Religioſa dicatur alter Baptiſmus? *ibid.*

N

NIcænum Concilium, *Proleg. n.* 6. *p.* 2.
Ninivitæ qualem egerint pœnitentiam? *c.* IV. *n.* 167. *p.* 134.
Norimbergenſis Civitas Luthero adhærens, *c.* II. *n.* 6. *p.* 17.
Novatianorum hæreſis, *Proleg. n.* 6. *p.* 2.
– etiam a Lutheranis damnata, *c.* II. *n.* 40. *p.* 23. *c.* III. *n.* 4. *p.* 56.
Nuptias quomodo licitas eſſe declarent Confeſſioniſtæ Auguſtani? *c.* II. *n.* 63. *p.* 105.

O

OBjectum virtutis, v. *virtus.*
Occidere Calumniatorem nec laico licet, multo minus Clerico, *c.* IV. *n.* 27. *p.* 96.
– Nec falſum accuſatorem &c. *ibid. n.* 28.
– Nec Marito Uxorem in adulterio deprehenſam, *ibid. n.* 29. *p. ibid.*

Digitized by Google

Officium divinum, v. *Horæ Canonicæ*.
Opera bona: quæ circa ea tradat Confeſſio Auguſtana? *c. II. n.* 18 *p.* 19 *n.* 22 *p.* 20, *n.* 72 *p.* 30 & Calvinus? *n.* 150 *p.* 44.
– Lutherus ea damnat ut peccaminoſa, *c. II. n.* 23 *p.* 20 & *n.* 80 *p.* 31.
– Vocantur a Confeſſione Auguſtana opera puerilia, *ibid. n.* 79 *p.* 30.
– Sunt meritoria, & ſatisfactoria, *ibid. n.* 61 *p.* 27 *n.* 80 *p.* 31 &c. *n.* 144 *p.* 42
– Quam diverſe de illis ſentiant ipſi Lutherani, *ibid. n.* 146 *p.* 43
Operari intuitu æternæ Beatitudinis an Deo placeat? *c. IV. n.* 153 & 156 *p.* 132
Opinio probabilis, v. *Sententia*.
Ordinationes Civiles legitimæ ſunt opera Dei, *c. II. n.* 63 *p.* 28
Ordo Eccleſiaſticus: quid de eodem tradat Confeſſio Auguſtana? *ibibd. n.* 59 *p.* 27
Origenes quid ſcribat de invocatione Sanctorum, *c. II. n.* 87 *p.* 32
Originale peccatum, v. *peccatum*.
Oſculum quando & quale ſit peccatum? *c. IV. n.* 13 *p.* 103
Oſiander, v. *Lucas*.
Oſmus (Petrus) hæreticus a Sixto IV. damnatus, *c. III. n.* 56 *p.* 85

P

PŒnitentia, ſenſus de ea Acatholicorum, *c.* II. *n.* 40 *p.* 23
– Non tegit peccata, ſed tollit. *ibid. n.* 55. *p.* 26
– Nullatenus differenda, contra Queſnellium, *c.* III. *n.* 57 *p.* 85.
– Non ſatisfacit præcepto qui facit Confeſſionem voluntarie nullam, *c.* IV. *n.* 24 *p.* 96
– Pœnitens non poteſt ſibi ſubſtituere alium qui loco ipſius pœnitentiam adimpleat, *c.* IV. *num.* 25 *p. ibid.*
– Dimidiate tantum confeſſus an poſſit abſolvi ob magnum concurſum. *ibid. n.* 127 *p.* 124 *n.* 129. *p. ibid.*
Palatinus Elector (Fridericus Lutheri fautor, *c.* II. *n.* 9 *p.* 17
Papa:
– Eſt ſupremus Judex Controverſiarum in Materia fidei & morum, *prol. n.* 3 *p.* 1
– Eſt infallibilis, ſi loquatur ex cathedra. *prol. n.* 4 *p.* 1.
– Cum vel ſine Concilio generali, *ibid.* & *n.* 6 *p.* 2 *c.* III. *n.* 4 *p.* 56
– Quando dicatur loqui ex Cathedra? *prol. n.* 5 *p.* 1
– Etiam extra Concilium hæreticas Propoſitiones jam a primis ſæculis damnavit, *prol. n.* 6 *p.* 2 & *c.* III. *n.* 4 *p.* 56
– Quomodo ſit infallibilis non ſolum in quæſtione juris, ſed etiam facti? *c.* III. *n.* 6. *p.* 56
– An ſit infallibilis extra Concilium generale in Materia fidei & morum? *c.* IV. *n.* 182 *p.* 137
Papinottus (Albertus) Calvini Diſcipulus. *c.* II. *n.* 148 *p.* 57
Parvuli, an recte baptizentur? *c.* II. *n.* 31. *p.* 21
Paſſavienſis Tranſactio, *c.* II. *n.* 10 *p.* 18
Paſtores Acatholici non habent poteſtatem docendi, abſolvendi &c. *c.* II. *n.* 21 *p.* 21 *n.* 59. *p.* 27
Patris Cæleſtis Imago an ſit collocanda in templo? *c.* IV. *n.* 178. *p.* 137
Pax Weſtphalica Oſnabrugenſis, & Monaſterienſis, *c.* II. *n.* 10. *p.* 18
Peccator, quomodo dicendus mortuus, & ſervus peccati? *c.* II. *n.* 73. *p.* 29
Peccatum. De peccato Originali doctrina Confeſſionis Auguſtanæ, *c.* II. *n.* 15. *p.* 19
– Et Calvini, *ibid. n.* 150. *p.* 44.
– Peccati cauſa ab eadem confeſſ. Auguſt. aſſignata, *ibid. n.* 74. *p.* 29
– Definitionem peccati etiam ipſi admittunt, *c. II. n.* 76. *p.* 50
– Veniale aliter interpretantur, *ibid. n.* 77
– Peccata quomodo dicantur tecta? *ibid. n.* 55. *p.* 26
– Peccata oblita an & quando in Confeſſione exprimenda? *c. IV. n.* 21. *p.* 95
– Peccata aliena: quomodo quis in eadem influere dicatur? *ibid. n.* 112. *p.* 119.
– Peccata venialia: quomodo poſſit quis formare efficax propoſitum ea vitandi? *c. IV. n.* 135. *p.* 126
– Peccatum Philoſophicum, an etiam in illo, qui Deum ignorat, ſit mortale? *c. IV. n.* 142. *p.* 128
– Peccatum philoſophicum & Theologicum quid, *c. IV. n.* 152. *p.* 132
– Peccatum ſub ratione turpitudinis conſideratum quid? *ibid.*
– Peccatum ut contrahatur qualem requirat libertatem, *ibid. n.* 144. *p.* 130
– Peccatum Originale an ſit materia pœnitentiæ? *ibid. n.* 173. *p.* 136
Pelagiani etiam a Lutheranis damnati, *c.* II. *n.* 18. *p.* 19. *c. III. n.* 4. *p.* 56
Peregrinationes a Calvino exploduntur, *c. II. n.* 150. *p.* 44.
Petrus Dreſdenſis, hæreticus, propugnator Communionis ſub utraque ſpecie, *c. II. n.* 102. *p.* 35
Pii V. Conſtitutio, *Ex omnibus* damnans propoſitiones Michaelis Baji, *c.* III. *n.* 9. *p.* 57
Pongilupus (Hermannus) Auctor Beguinorum, *c. I. n.* 11. *p.* 11
Pontifex, vide *Papa*.
Poteſtas Eccleſiaſtica, vide *Eccleſia*.
Prædeſtinati qui apud Calviniſtas? *c. II. n.* 77. *p.* 50. & *n.* 157. *p.* 46.
– Senſus Catholicorum, *c. II. n.* 158. *p. ibid.* vide *Calvinus*.
Præmii (Mercedis) intuitu operans non peccat, *c. III. n.* 45. *p.* 82
Presbyteriani, vide *Calviniſtæ*.
Priſcilliani, hæretici, *c. III. n.* 4. *p.* 56
Privilegia, quibuſnam, a Tridentino revocatis Regulares nec in foro conſcientiæ uti poſſint? *c. IV. n.* 48. *p.* 102
Probabilis ſententia in Sacramentis conferendis non poteſt practicari relicta tutiore, *c. IV. n.* 61. *p.* 107
– An hoc ſit dicendum, ſi ſententia minus tuta ſit probabilior? *ibid.*
– Probabilitas tenuis quæ, & an tenenda? *ibid. n.* 67. *p.* 109
Profeſſio Religioſa, vide *Monachi*.
Promulgatio Decretorum damnantium non requiritur in Epiſcopatibus: ſed ſufficit Romæ facta, *Prol. n.* 14. *p.* 3
– Idque eſt verum non obſtante quod in ordine ad alias leges, ſeu Conſtitutiones ſententia Contraria ſit probabilis, *ibid.*
Propoſitionum damnatarum variæ Species, *Prol. n.* 7. *p.* 2
– Quando dicatur *hæretica*, vel *ſuſpecta*, *male ſonans*? &c. *ibid. n.* 8. *p. ibid.*
– Quid ſi damnetur *prout jacet*? *ibid. n.* 9. *p. ibid. c. III. n.* 6. *p.* 56
– Si contineat plures partes, *proleg. n.* 10. *p.* 2
– Peccat graviter eam defendens, *ibidem n.* 11. *p. ibidem*.
– Etiam diſputandi gratia, niſi ſimul fundamenta opponentia ſolvat, *ibid. n.* 12. *p.* 3
– An & quando peccet, qui eam in praxin deducit? *ibid. n.* 13. *p. ibid.*

Pro-

Digitized by Google

Propoſitiones hæreticæ damnatæ a Pontifice extra Concilium, *ibid. n. 6. p. 2.*
- Publicatio Bulle damnationis ejuſmodi qualis requiratur *ibid. n. 14. p. 3.*
- Propoſitiones damnatæ ab Alexandro VIII. *c. 4. §.* VII. *p. 127.*

Propoſitum, v. *Conſuetudinarii*, propoſitum circa Venialia, v. *peccata Venialia*.

Proximus: de bono vel malo proximi, an & quomodo liceat gaudere vel triſtari? *c.* IV. *n. 74. 75. & ſeqq. p. 110. 111.*
- Purgatorium. Quid de illo dicat Confeſſio Auguſtana? *c.* II. *n. 151. p. 44.*
- Quid moderni Lutherani & Calviniſtæ, *ibid.*
- Quomodo probetur exiſtentia Purgatorii, *ibid. n. 152. 153. p. 45.*
- quomodo anima non detineatur ultra 10. annos in Purgatorio eſt opinio falſa, *cap.* IV. *num. 56. pag. 103.*

Purificatione an indugerit B. V. Maria? *c.* IV. *n. 177. p. 136.*

Q

QUenellii, ſeu, ut Vulgo ſcribitur, Queſnellii (Paſchaſii) profeſſio fidei ante mortem emiſſa, *c.* III. *n. 1. p. 55.*
- Manſit tamen in ſua Appellatione contra Bullam *Unigenitus* uſque ad mortem *ibid. & num. 21. p. 69.*
- Argumenta Contra Queſnellianos *ibidem num. 4. pag. 56.*
- Ejus ſocietas cum Antonio Arnaldo, & reſuſcitatio errorum Janſenii, *c.* III. *n. 21. p. 69.*
- Ejus liber *Reflexiones morales in Novum teſtamentum*, *ibid. p. ibid.*
- Ejus Mors. *ibid. p. ibid.*
- Propoſitiones Ejus a Clemente XI. damnatæ explicantur, *ibid. n. 22. p. ibid. ſeqq.*
- In pluribus reaſſumit hæreſes Lutheri, Calvini, Baji, & aliorum, ab Eccleſia reprobatorum, *ibidem num. 42. pag. 81. & num. 45. pag. 82. num. 52. pag. 84. num. 53. p. ibid. n. 63. p. 87.*
- Uti & Joviniani, *ibid. n. 43. p. 81.*
- Eccleſiæ quam injurioſus? *ibid. n. 53. p. 84. & n. 61. p. 87.*
- Queſnelliani quomodo conveniant cum Lutheranis, & maxime cum Calviniſtis? *cap.* III. *num. 63. pag. 87. 88.*

Querini, quales hæretici? *c.* I. *n. 14. p. 12.*

R

REgulares Prelati an poſſint abſolvere a caſibus Bullæ cœnæ ſæculares &c. *cap.* IV. *nu. 8. & 9. p. 92. 93.*
- Regulares Mendicantes an recte excipiant ſæcularium Confeſſiones? *c.* IV. *n. 174. p. 136.*
- An de ipſis ſine peccato poſſit formari ſuſpicio quod improportionatas imponant pœnitentias propter eleemoſynam? *ibid.*

Reutlinga, Civitas, Lutherum ſequens, *c.* II. *num. 6. p. 17.*

Religioſi v. *Monachi*.

Renati, & renovati, qui apud Lutharanos, & qualis inter eos differentia? *cap.* II. *nu. 75. pag. 30. n. 77. p. ibid.*

Reprobatio, ſeu præordinatio ad Mortem æternam, juxta Calvinum qualis? v. *Calvinus*.
- Reprobatio poſitiva & negativa quid? *c.* II. *n. 170. p. 48.*

Res Civiles quomodo intelligantur in Confeſſione Auguſtana, *c.* II. *n. 63. p. 28.*

Reſtitutio non fit per eleemoſynam quæ obligationem præceſſit, *c.* IV. *n. 45. p. 101.*
- An ad eam teneatur movens aliquem ad inferendum damnum? *ibid. n. 98. p. 116.*

Reſtrictio pure Mentalis damnata, *ibidem n. 87. p. 113.*

Revelationes aliæ divinæ, diabolicæ, & Imaginariæ, *c.* I. *n. 5. p. 5.*
- Quænam circa eas obſervanda, per 4. genera Cauſarum. *ibid.*

Ritus Eccleſiaſtici, quid de iis ſcribant Auguſtanæ Confeſſionis Auctores? *c.* II. *n. 60. p. 27.*
- Et quid Catholici, *ibid. n. 61. p. ibid.*
- Obligant in Conſcientia *ibid. n. 62. p. ibid.*

S

SAbellianorum hæreſis, *Prol. n. 6. p. 2. c.* III. *n. 4. p. 56.*

Sacerdotes creati ſunt Apoſtoli in ultima Cœna. *c.* II. *n. 93. p. 33. & n. 98. p. 34.*
- de eorum Conjugio motiva Acatholicorum, *c.* II. *n. 104. p. 36.*
- Rationes Catholicorum pro contraria ſententia, *ibid. n. 105. p. ibid.*

Sacerdos ex neceſſitate in peccato mortali celebrans, tenetur quamprimum confiteri, *c.* IV. *n. 51. 52. p. 102. 103.*

Sacramenta, de eorum adminiſtratione quomodo ſentiant, convenienter cum Catholicis, Acatholici? *c.* II. *n. 29. p. 21.*
- Per malos collata non perdunt efficaciam quam habent ex Opere operato, *c.* II. *n. 29. p. ibid. n. 54. p. 25.* Quomodo in Confeſſione Auguſtana deſcribuntur? *c.* II. *n. 50. p. 25.*
- Et quomodo a Catholicis? *ibid. n. 52. p. ibid.*
- Quid de iis Calvinus? *ibid. n. 150. p. 44.*

Quot admittant Lutherani? *ibid. n. 50. p. 25.*
- Et Calvinus. *ibid. n. 150. p. 44.*
- Sunt ſeptem, *ibid. n. 56. p. 26.*
- Etiam ab Eccleſia Græca tot admittuntur, *ibid.* & *pag. ibid.*
- Etiam ex S. ſcriptura probantur, *ibid. num. 57. p. 26.*
- Sacramenta Conficiens qualem debeat habere intentionem? *c.* IV. *n. 181. p. 137.*

Sacramentariorum hæreſis, *c.* II. *n. 181. p. 51. & n. 183. p. ibid.*

Sacramentum (Venerabile) v. *Cœna Domini*.

Sacrificium quid ſit? *c.* II. *n. 109. p. 37.*
- Dividitur in Victimam, immolationem, & libamem, *ibid. n. 110. p. ibid.*
- In propitiatorium & Impetratorium. *ibid.*
- In Holocauſtum, Hoſtiam pro peccato; & Hoſtiam pacificam, ſeu ſacriſficium Laudis, *ibidem*.

Salignac v. *Fenelon*.

Samoſateni, hæretici, etiam a Lutheranis damnati, *c.* II. *n. 14. p. 18.*

Sanctorum cultus, quomodo a Lutheranis explicetur? *c.* II. *n. 82. p. 31.*
- Quid de eorum invocatione Catholici teneant? *ibid. n. 83. 84. &c. p. ibid. & n. 150. p. 44.*
- Cultus alius civilis, ſeu politicus, alius Religioſus, *ibid. n. 84. p. 31.*
- Cultus Latriæ, Hyperduliæ, & Duliæ *ibid.*
- Cultus alius abſolutus, alius reſpectivus, *c.* II. *n. 150. p. 44.*
- Invocatio Sanctorum alio modo fit quam Dei, *ibid. n. 85. p. 32.*
- Licite eos invocari ex S. Scriptura deductive probatur, *ibid. n. 86. p. ibid.*
- Item ex Traditione antiquiſſima SS. PP. *ibid. nu. 87. p. ibid.*
- Quomodo Sancti videant & audiant noſtras preces & miſerias, *ibid. n. 89. p. 33.*
- Quid de cultu & invocatione SS. tradat Calvinus? *ibid. n. 150. p. 44.*

– Uti

Digitized by Google